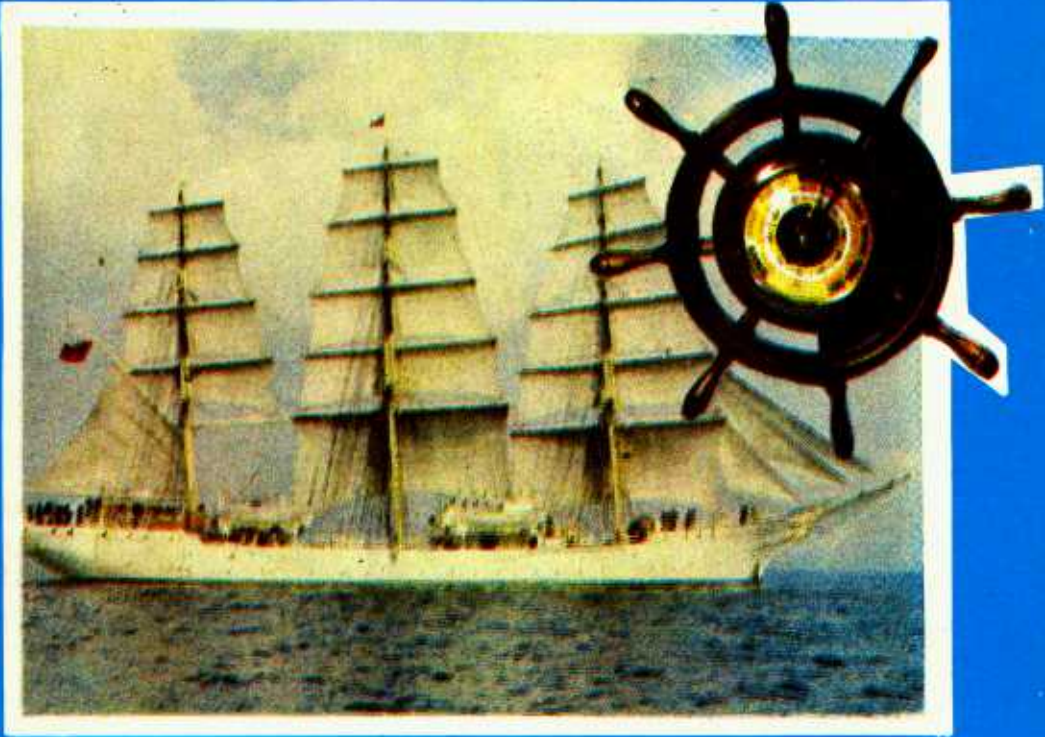

TÜRK DENİZ KUVVETLERİ GÜÇLENDİRME VAKFI YAYINLARI

NO : 4

GEMİCİ DİLİ

Yazan: Em. Dz. Kur. Kd. Alb. MUSTAFA ZALOĞLU

İSTANBUL — 1988

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
A	1
B	35
C	73
Ç	87
D	101
E	131
F	135
G	157
H	173
I	183
İ	193
K	203
L	253
M	265
N	297
O	305
Ö	311
P	313
R	331
S	341
Ş	363
T	367
U	383
Ü	385
V	387
Y	395
Z	409

ABANOZ AĞACI. (EBONY): Orta Afrika'da Seylan adasında ve sıcak ülkelerde yetişen siyah renkli ve kilo ile satılan sert bir ağaçtır. Aşınmaya dayanıklı olduğundan sürtünmenin fazla olduğu yerlerde kullanılır. (Diospyros ebenum)

ABAŞO. (LOWER): Alt, aşağı manasında kullanılan terim. Bak. Alt-abaşo.

ABAŞO BABAFİNGO SERENİ. (Lower Top-gallant yard): Çift olan babafingo serenlerinden altta olanıdır. Üzerlerinde buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar. (Pruva abaşo babafingo sereni, Grandi abaşo babafingo sereni, Mizana abaşo babafingo sereni.)

ABAŞO GABYA SERENİ. (Lower topsail yard): Gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya sereninden altta olanıdır. Üzerlerinde buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar.

ABAŞO GABYA YELKENİ. (Lower Topsail): XIX. yüzyılın ikinci yarısından sonra kullanılmaya başlanan ve abaşo gabya sereni üzerine açılan yelken. Üzerlerinde buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar.

ABAŞO YAKASI. (Foot.): Yelkenlerin güverte tarafına bakan alt yakalarıdır.

ABLİ. (Vang): Yarım serenleri sancak veya iskele tarafa prasya etmek veya tam ortada sabit tutmak için seren cundasından sancak ve iskeleye alınan ve kamçı palangalarına bağlı olan halatlar.

ABLUKA. (Blockade.): Abluka, her tabiyetten gemilerin abluka altına alınan bir liman girişini veya deniz sahalarına girip çıkmalarını önlemek amacıyla harp gemileri veya diğer harp vasıtaları ile denizde meydana getirdikleri karakol hattıdır. Ablukanın muteber olabilmesi için :

1. Abluka sınırlarının saptanması,
 2. Ablukanın ilân ve tebliğ edilmesi,
 3. Ablukanın müessir olması,
 4. Ablukanın, tarafsız devletlere ait limanlara gidişe engel olmaması,
 5. Bütün devletlerin gemilerine eşit bir şekilde uygulanmış olması,
- Ablukanın şekilleri.

1. Stratejik ve askerî abluka,
2. Ticarî abluka,
3. Kâğıt üzerinde abluka,
4. Uzaktan abluka,
5. Savaş içinde abluka,

Bir abluka aşağıdaki durumların hasıl olması ile sona erer.

1. Harbin sona ermesi,
2. Ablukanın, ablukayı koyan devlet tarafından kaldırılması,
3. Abluka edilen ülkenin Silahlı Kuvvetleri tarafından ablukayı koyan ülkenin kuvvetlerini zorla uzaklaştırması,
4. Ablukanın etkisini yitirmesi,
5. Abluka edilen ülkenin ablukayı koyan devlet tarafından işgali.

ABORDA. (Alongside): Bir deniz aracının diğer bir deniz aracına bordasını vermek suretiyle yanaşması. Bu şekilde yanaşmaya Aborda olmak denir.

ABOSA. (Avast): Bosaya vur manasında kullanılan bir terim. Yısa edilmekte olan bir halatın veya vira edilmekte olan zincirin kısa bir müddet tutulması için bosaya vurulması.

ABRAMAK. (To steer a ship): Fırtınalı havalarda veya kaba dalgalı denizlerde gemi veya bir deniz aracının iyi bir şekilde kullanılması.

ABRİLE. (Clew up the main sail): Trinket ve mayıstra yelkenlerinin istinga edilmesi için verilen komuta. Abrile tirinket, abriile mayıstra şeklinde komuta edilir.

ACENTA/ACENTE. (Agency): Gemi nakliyat şirketlerinin, gemilerini işlettikleri limanlarda gemilerine navlun temin etmek ve ticari işlerini yürütmek maksadıyla bulundurdıkları yetkili şahıslardır.

ACENTA ÜCRETİ. (Agency Fee): Limanlarında kaldığı sürece gemilerin her türlü işlerini gören acentalara verilen ücrettir. Ücretler gemi tonajına, navluna veya yapılan mukaveleye göre değişik olur.

AÇEVELE. (Guy): Serenlerin aşırılabilđi kadar prasya edilmesi.

AÇEVELE DONANIMI. (Sprit Rigging): Bir yere asılan veya su üzerinde bulunan bir cismin civarda bulunan bir yere, cisme veya gemiye çarpmaması için yapılan donanım.

AÇEVELE GÖNDERİ. (Bumpkin): Bumbası olmayan yelkenlerde, rüzgârı pupadan almak, yelkenleri rüzgârla doldurmak ve kolaylıkla seyretmek için yelkenin iskota yakalarına takılan ve bu yakaların dışarıya doğru uzatılmasını sağlayan gönder.

AÇEVELE TUTMAK. (Torig sprits): Açevele donanımını yapma işi.

AÇIĞA ÇIKMAK. (To be off): Rıhtıma aboarda veya kıçtan kara olmuş bir geminin bulunduğu yerden kalkarak daha uzaktaki bir yere demirlemek için sahilden uzaklaşması. Açığa çıkmak, fırtına veya denizler sebebiyle rahat bir şekilde barınamamasından veya rıhtımdaki işlerinin bitmiş olmasından da ileri gelebilir.

AÇIK DENİZ. (Open sea): Kıt'alar arasındaki büyük denizlerdir. Diğer bir deyimle, denizin, herhangi bir devletin karasuları veya içsularına dahil olmayan bütün kısımlarını ihtiva eder. Açık denizler bütün devletlerin faydalanmalarına açıktır. Hiçbir devlet açık denizleri yalnız

kendisi faydalanmak üzere temellük edemez. Açık denizler karalardan farklı olarak mülkiyeti iktisap edilmek üzere işgal edilemez.

AÇIK DÜŞMEK. (To fall away): Herhangi bir mevkiye nazaran bulunulması arzu edilen mesafeden bir sebep veya tesir dolayısıyla uzakta bulunmaktır.

AÇIK KİRALAMA (Open charter): Yükün cinsi ile varış limanları tayin edilmeden yapılan anlaşma.

AÇIK KURTAĞZI. (Open chock): Bak. Kurtağzı.

AÇIK LİMAN. (Open Harbour): Denizlerin ve buzların girmesine karşı kapalı olmayan liman.

AÇIK LİMAN. (Open Port): Ticarî mallar üzerindeki gümrük vergilerinin uygulanmadığı ve sağlık kontrollerinin yapılmadığı liman.

AÇIKTA EĞLENMEK. (To put about): Geminin bir limana girmeden liman önünde ve seyir halinde bulunması. Limanın girişe kapalı bulunması veya fena hava koşulları sahile doğru seyretmeye elverişli olmadığı hallerde gemiler demirlemeden açıkta seyrederek. Buna Traverse çıkmak, Travers yapmakta denilir.

AÇILIR BAKLA. (Detachable Link): Zincir kilitlerini birbirlerine eklemekte veya zincir üzerinde bulunan fırdöndünün iki ucundaki baklalara takılan ve gerektiği zaman kolay ve çabuk açılabilen bakla.

AÇMAK. (Off): Geminin seyir emniyetini tehlikeye düşürecek bir yerden uzaklaşarak daha emin bir yere doğru sevk edilmesidir.

ADESE. (Lens): Bak. Mercek

ADİ DÜMEN. (Rudder): Bak. Dümen

ADİ İSKARMOZ. (Tholepin, Thole.): Filikalar ve kürekle hareket eden küçük deniz araçlarındaki küreklerin kürek boğazlarından tekneye irtibatlandırılmasını sağlayan kayışların geçtiği küpeşte üzerindeki ağaç veya madeni çeliklerdir. Bak. İskarmoz

ADİ PALANGA. (Luff Tackle): Tornosil makarası kancalı olan palanga. Bu palangalar armaları germekte ve gemiciliğin gerektirdiği birçok yerlerde kullanılır. Bak. Palanga

ADİ TAN. (Twilight): Güneşin, ufku altı derece altında bulunması hali. Adî tan yerine genellikle Alaca karanlık terimi kullanılır. Bak. Alaca karanlık.

ADİ YEKE. (Tiller, Rudder Tiller): Filikalarda ve ufak deniz araçlarında dümeni istenilen tarafa basmak için dümen boğazına girecek şekilde bir ucu oyulmuş ağaç veya demirden yapılmış kol.

ADMİRALTI DEMİRİ. (Stocked Anchor): Çiposu kollarına dik olan demirlerdir. Çipolar bu tip demirlerin bir kısmında sabit, bir kısmında ise hareket edebilir şekilde yapılırlar. Bu tip demirlerin tutması diğerlerine nazaran daha fazladır.

AGANTA. (Avast): Yisa veya laça edilmekte olan halat, veya vira veya hayboci edilmekte olan zincirin kısa bir müddet sonra tekrar bırakılmak üzere tutulması için verilen komuta.

AGANTA İSKOTA. (All sheets aft): Yelkenli gemi veya yelkenle seyreden küçük deniz araçlarında orsadan alabanda ile dönüş manevrası yapılırken laça edilmiş olan iskotayı volta etmek için verilen komuta.

AĞ. (Net): Bak. Şıpka.

AĞAÇ ŞAMANDIRA. (Wooden Buoy): Genellikle demir şamandırısı olarak kullanılan ağaçtan yapılmış şamandıralardır.

AĞAÇ USTURMAÇA. (Spar Fender): Şalopa, romorkör ve duba gibi deniz araçlarının bir yere yanaşmaları sırasında çarpıp borda saçlarının ezilmemesi için bunların bordalarına asılan 120-180 santim boyunda ve 15-25 santimetre kalınlığında ağaç kütüklerdir.

AĞIR BUZ. (Heavy Ice): Kalınlığı on kademden fazla olan buz.

AĞIR DENİZ. (Heavy Sea): Dalga boyları ile dalga yükseklikleri büyük ve çarpma basınçları fazla olan denizler.

AĞIR FIRTINA. (Heavy Storm): Yüksek dalgaları oluşturan, uzun ve tepeleri öne doğru devrilmeye başlayan, deniz üzerini beyaz köpüklerle kaplatan ve saatteki sürati 48-55 mil olan rüzgâr.

AĞIR HUBUBAT. (Heavy Grain): Deniz Ticaret Kanununa göre, buğday, mısır, çavdar gibi ürünlerdir.

AĞIR GEMİ/TEKNE. (Heavy Lift Ship): Kaba yapılı, denizde iyi yüzemeyen ve az sürat yapan gemi.

AĞIRLIK MERKEZİ. (Center Of Gravity): Gemiye oluşturan bütün zerrelere üzerindeki yerçekimi etkilerinden oluşan bileşkenin uygulama noktası. Diğer bir deyimle gemi ağırlığının toplandığı nokta.

AĞIZ BAĞI. (Mousing a hook): Ağır yüklerin kaldırılması sırasında kanca ağzının açılmaması için kanca ağzlarına yapılan bağ. Bu bağ aynı zamanda kancadaki halatın herhangi bir sebeple kancadan kurulmasına da engel olur.

AĞIZ KUŞAĞI. (Sheer Strake): Borda kaplamalarının en üstte olanıdır.

AĞIZ KUŞAĞI TIRIZI. (Beading): Ağız kuşağı ile küpeşte kaplamasını birbirinden ayıran tiriz.

AĞIZLAMAK. (To reach the entrance of a port): Herhangi bir şeyi kendisine ait bir yere sokmak için o şeyi yuvasına geçmek üzere uydurmak. Bir liman ağzını veya geçidini ortalamaya da ağızlamak denir.

AĞZINA VOLTA ALMAK. (Choke a Luff): Boşu alınan veya yisa olunan bir palangayı gergin bir durumda bulundurmak ve tirentinin sağılmasını önlemek üzere sabit bir halde tutulması için tirentinin palanga kanalı ağzına kaptırılmasıdır.

AHŞAP TEKNE. (Wooden Boat): Bütün malzemeleri ağaçtan olan tekne.

AKINTI. (Current, Stream): Akıntı, deniz sularının yatay hareketidir. Akıntılar, Met ve cezir (gel-git) ile meydana gelen periyodik akıntılar, mevsim rüzgârları ile meydana gelen mevsim akıntıları, suların devamlı akışları ile meydana gelen akıntılar olmak üzere üçe ayrılırlar. Deniz akıntıları Kurantograf denilen bir alet ile ölçülür.

AKINTI DEMİRİ. (Stream Anchor): Bak. Tonoz Demiri

AKINTI HARİTASI. (Curret chart): Akıntıları, daha ziyade met ve cezir akıntılarını gösteren haritalarıdır. Genellikle bir takım içinde 12 harita bulunur. Her harita ait olduğu saatteki akıntının yönünü ve süratini gösterir.

AKINTI SEYRİ. (Current Sailing): Akıntının yönü ve sürati hesaba katılmak suretiyle yapılan bir seyir usulü.

AKINTI SÜRATİ. (Current speed): Akıntının deniz mili olarak bir saatteki süratidir. Akıntı süratleri akıntı yönlerini gösteren okların üzerlerine yazılan rakamlarla gösterilir.

AKMAK. (Drifting by the wind or current; Dragging the anchor.): Bir gemi veya deniz aracının aborda olmuş bulunduğu bir yerden halatlarını fora ederek rüzgâr veya akıntı etkisi ile rüzgâr altına doğru sürüklenmesi veya demirli bulunan bir geminin aynı etkilerle ve demirini taramak suretile sarkması, sürüklenmesidir.

AKOVA. (Awash): Gemilerde demirin fundoya hazır vaziyette ve demir memesinin su ile temas eder halde bulunması durumu.

AKSİSEDALİ İSKANDİL. (Sonic Sounder): Bak. Elektrikli iskandil, Sonik iskandil

AKTARMA. (Transshipment): Gemi dahilindeki eşyanın bir yerden diğer bir yere, ambarlara taşınması veya diğer bir gemiye geçirilmesi. Düşmandan esir alınan gemiye de aktarma denilirdi.

AL. (Give Waytogether.): Bak. Al beraber

ALABANDA. (Wing) (Side): Gemi ve deniz araçlarının su kesiminden yukarıda bulunan iç kısmı.

ALABANDA ASTARI. (Side Sheeting): Yahı kütüklerinden sonra yukarıya doğru konulan tek sıra kaplama.

ALABANDA ETMEK. (Hard, To put hard over): Dümenin basılabildiği kadar sancak veya iskele tarafa basılmasıdır. Gemilerin çabuk dönmesi için verilen bu komuta harp bahriyesinde Sancak/İskele Alabanda, Ticaret bahriyesinde Alabanda Sancak/İskele şeklinde söylenir.

ALABANDA ŞİPKASI. (Hard Torpedo-Net): Ambar içindeki eşyaların alabandalarla temasını önlemek için alabanda üzerine gerilen şıpkalardır.

ALABANDA TAHTASI. (Sweat board): Bak. Kaplama

ALABORINA SEYRETMEK. (To haul the wind.): Borinaları sonuna kadar lava edip yelkenleri rüzgârla doldurarak mümkün olduğu kadar rüzgâra yakın seyretmek.

ALABORA/ALABURA. Bak. Albura

ALACA KARANLIK. (Twilight): Sabahları karanlığın bittiği an ile güneşin doğuşu, akşamları güneşin batışı ile karanlığın başladığı an arasındaki zamandır. Alaca karanlığa Tan da denilir. Alaca karanlık müddeti rasatla mevki tayini için en iyi imkânı verdiğiinden bu zaman süresi içinde mevki tayinleri yapılır. Alaca karanlık müddetleri güneşin ufku altında bulunduğu açısız mesafeye tâbi olmak üzere dört kısma ayrılır. Güneş adı tında altı, rasadı tında on, bahrî tında oniki, astronomik tında onsekiz derece ufku altında bulunur.

ALAMANA. (Alamana, small lugger, fishing boat): Marmara ve Karadenizde ağ ile balık tutan balıkçıların kullandıkları sekiz çifte kürekli ve yelkenli, 30-40 fit boyunda 4-6,5 ton ağırlığındaki ağaç teknelerdir.

ALAMANA SERENİ. (Small lugger.): Alamana yelkeninin açıldığı ve alt ucundan (seren topuğundan) güverteye değen eğik seren.

ALAMANA YELKENİ. (Sprit Sail): Seren topuğu direğin güverte ıskacasına dayanacak şekilde meyilli olarak kaldırılan serenın cundasından direğe alınan vento üzerine açılan kare yelken. Yelkenin üst yakası vento üzerinde hareket ederek direğe bağlanır.

ALÂMETLER. (Mark; beacon; sign.): Sahillere veya sığlık yerlere yakın olarak seyreden gemi ve deniz araçlarının seyir emniyetini sağlayan karadaki tepe, cami, kilise, belirli büyük binalar ile fenerler ve denizdeki sığlık şamandıraları fener dubaları gibi birçok maddelerdir. Bu maddeler deniz haritalarında özel işaretleri ile belirtilirler. Bak. Sahil işaretleri

ALAPORTEKİZ PİYAN BAĞI. (Racking Seizing): İki halatın beden veya çımalarının yan yana bağlanması ve sıyrılmaması için yapılan bağ. Buna Mürsele bağı da denir.

ALARGA. (Off; push off; keep away): Açık, açıkta manasında kullanılan terim. Bir gemi veya deniz aracının sahile yanaşık olmayıp açıkta bulunması haline alarga, alargada denir. Bir deniz aracının o anda gemiye veya sahile yanaşması istenmiyorsa araç serdümenine alarga denir. Bunun manası çağırınca kadar açıkta bekledir.

ALARGAYA ÇIKMAK. (Sheer Off): Bir gemi veya deniz aracının sahil ile irtibatını keserek açıktaki bir yere demirlemesidir.

ALAVERE. (Downhaul): İskopamar yelkeninin amora yakasını istinga eden selviçe.

ALAVERE DONANIMI. (Rigging from one vessel to another vessel to pass human, parcels or other things.) Bir gemiden diğer bir gemiye herhangi bir şeyin nakledilmesi için yapılan donanım. Bak. Varagele

ALAVERE PALETİ. (Paunch Mat): Yelkenlerin sabit armalara sürtünerek aşınmalarını için sabit arma üzerine konulan halattan yapılmış tüylü paletler.

ALAY SANCAKLARI. (Dressed Full): Millî bayramlarda veya önemli günlerde işaret sancak ve flamalarının bir sıra üzerine eklenerek istiralya üzerine pruvadan pupaya kadar çekilmesi için kullanılan sancakların hepsine verilen genel isim. Gemilerin bu şekilde donatılmalarına «gemi alay sancakları ile donatıldı» denir. Alay sancakları çekildiği zaman gemide mevcut direklerin şapkalarına Millî sancaklar da toka edilir. Alay sancakları millî sancaklarla birlikte sabah saat sekizde (Özel günlerde daha evvel) toka edilir ve akşamları arya sancak zamanında beraberce arya edilirler.

ALBERABER. (Stroke together, Give waytogether.): Kürekle hareket eden bir deniz aracının yanaşmış bulunduğu bir yerden bir kürek boyu mesafe açıldığında ve küreklerini puta vaziyetine getirdikten sonra küreklerin suya sokularak beraberce çekilmesi için serdümen tarafından verilen komuta. Buna Al da denilir.

ALBURA. (Capsize; overturn): Herhangi bir şeyi aksi tarafa çevirmek, altını üstüne getirmek manasında kullanılan bir terim. Bak. Albura etmek, Albura olmak.

ALBURA ETMEK. (Cross a yard): Filika veya deniz araçlarının matafora kalastrasından kaldırılıp dışarı vaziyete, dışarı vaziyetten içeriye alınmasına denir. Verilen komuta aracın tipine göre, Albura filika, albura kik şeklindedir.

ALBURA KAMÇISI. (Tail, pendant): Babafingo serenlerini albura etmek için kandilisaları kaplama başına çekip bağladıktan sonra kullanılan yumuşak halatlardan yapılmış olan kısa kamçı.

ALBURA OLMAK. (Turn Turtle, Capsize): Bir gemi veya deniz aracının herhangi bir sebeple bir tarafa yatarak ters dönmesi ve omurgasının yukarıya doğru gelmesidir.

ALBURA SAVLOSU. (Halliard; Line): Yelken gemilerinde babafingoyu albura ederken alt kapelesini çıkarmak için güverteye kadar uzatılan savlo.

ALDİS. (Aldis, signal Lamp.): Gemi ve uçaklarda kullanılan, batarya veya cereyan ile çalışan seyyar ve ufak işaret fenerleri.

ALELÂDE MEVKİ. (Ordinary Position): Astronomik seyirde kullanılan Alelâde mevki terimi, aralarında birkaç saat farkı bulunan iki gözlemden elde edilen mevki hatları ile tayin olunan kesin mevkidir.

ALESTA. (Ready): Bir işin yapılmasına hazır ol veya bir işin yapılmasına hazır olduğunu bildiren terim. Alesta albura metafora. Alesta ferro sancak.

ALESTA FERRO. (Stand by for the anchor): Demirin fundoya hazırlanması için verilen komuta. Bu komutanın verilmesi ile ırgat kontrol

edilir ve zincirin serbestçe akmasını temin edecek her türlü tertibat alınır, bosa pimleri serbest hale getirilir ve demirin ağırlığı yalnız bosa üzerine biner. Demirin fundoya hazır olduğu köprü üstüne Alesta ferro sancak/iskele demek suretiyle bildirilir.

ALESTA GEMİ. (Prompt): Bir geminin, asgari bir hafta gibi kısa bir zaman içinde yüklemeye hazır olduğunu ifade eden bir kiralama terimi.

ALESTA LİGA CAMADAN. (Reef topsail): Yelkenlerin camadana vurulmasına hazır olunması için verilen komuta.

ALESTA TIRAMOLA. (Ready about): Yelkenle seyreden gemi ve deniz araçlarında tıramola etmeye hazır olunması için verilen komuta. Bu komutadan kısa bir süre sonra dümene basılır ve dönüş başlar. Bu arada hangi taraftan dönüş yapılacağını belirtmek için «Alesta orsa alabanda tıramola veya alesta boci alabanda tıramola» şeklinde komuta edilir.

ALLAHIN İŞİ. (Act of God): Taşıyıcıların insan gücü dışındaki doğal kudretler yüzünden meydana gelen kazalardan veya önceden oluşumu düşünülmeyen diğer sebeplerden dolayı meydana gelecek kayıp ve zararlardan sorumlu olmadıklarını ifade eden terim.

ALMA. (Stop rowing): Kürekle hareket eden deniz araçlarında küreklerin çekilmemesi için verilen komuta. Bu komutadan sonra kürekler sudan çıkarılır ve puta vaziyetine getirilir. Alma kürek de denilir.

ALMA KÜREK. Bak. Alma.

ALMANAK. (Almanac): Güneşin, ayın ve gezegenlerin doğuş ve batış vakitleri ile seyircileri ilgilendiren diğer astronomik bilgileri kapsayan ve her yıl yayınlanan kitaplar.

ALTABAŞO. (Lower): Alt, aşağı anlamında kullanılan ve genellikle Abaşa denilen terim.

ALTABAŞO ASTARI. (Stern rabbet): Yelkenin altabaşo yakasındaki yelken bezini sağlamlaştırmak üzere yelken bezinin üzerine dikilen ensiz bez.

ALTABAŞO ÇALIMI. (Stern post.): Seren yelkenlerinin alt yakalarının içeriye doğru olan hafif yuvarlaklıklardır. Buna İstiralya çalımı, İstiralya payı da denilir.

ALTABAŞO YAKASI. (Foot of a sail): Bak. Abaşo yakası

ALTABAŞO YAKASI HALATI. (Foot rope, boltrope): Yelkenlerin altabaşo yakalarına dikilen halat.

ALT İĞNECİK. Bak. Topuk iğneciği.

ALTOKÜMÜLÜS. (Altocumulus): Kürelerin yassılatılmış haline benzeyen veya parçalar halinde gözüken ve gölgeleri olmayan yağmur bulutlarıdır. Bulut parçaları bir veya iki yönde kümeler, hatlar ve dalgalar halinde dizilirler. Bulut parçaları uçlarının ayrı ayrı renkler göstermesi bu bulutlara has olan özelliklerdir. Altokümülüs bulutları genellikle 4000 metre yükseklikte teşekkül ederler.

ALTOSTRATÜS. (Altostratus): Sis ve elyaf şeklinde az çok kül veya mavimsi renklerdeki bulutlardır. Bu bulutların arkasından güneş ışınları zayıf bir şekilde gözükür. Altostratus bulutlarında yağmur çok olduğundan kalın ve siyah renkte olurlar. Genellikle bu bulutlar 2000-6000 metreler arasında oluşurlar.

ALT MERİDYEN. (Inferior Meridian): Üst yarım dairenin (Meridyenin) karşı tarafındaki yarım daire.

ALT PALASARTA. (Lower Chain Plate): Ana çarmıklarla direk arasındaki açığı büyültmek ve dolayısıyla direklerin esnemesine karşı çarmıkların dayanıklılığını artırmak için direklerin hizasında ve bordaya dikey olarak konulmuş ve üzerlerinde boğataları olan döşeklerdir. Bazı yelken gemilerinde bu palasartalar alt alta olmak üzere iki adet yapılırlar. Bunlardan alttakine alt palasarta denilir. Bak. Palasarta.

AMBAR. (Hold): Gemilerdeki eşyaların, yüklerin muhafaza edildikleri gemi dahilindeki bölmelerdir. Kullanıldıkları maksatlara göre isim alırlar. Ticaret gemilerinde ambarlar su geçirmez bölmelerle ayrılmıştır. Ambarların adetleri gemilerin büyüklüklerine göre 2-6 adet olur.

AMBARAĞZI. (Hatch) (Hatchway): Gemi ambarlarına yük koymak ve çıkarmak için güverte üzerlerine açılmış olan ve etrafı mezarnalı kare veya dikdörtgen şeklindeki boşluklardır. Boyutları kullanıldıkları maksatlara göre değişik olursa da genellikle beş metreden küçük olmaz.

AMBARAĞZI AĞI. (Hatch cover - Net): Bak. Ambarağzı kafesi.

AMBARAĞZI BRANDASI. Bak. Ambarağzı kapelesi

AMBARAĞZI KAFESİ. (Grated Hatch): Ambarlarda iş görüldüğü veya havalandırılmaları gerektiği zaman ambarların aydınlık olmasını ve hava almasını temin ve herhangi bir kazaya sebep olmamak için ambar ağızlarının üzerlerine konulan ağaç veya demirden yapılmış kafeslerdir. Aynı maksadı sağlamak üzere halattan örülmüş ağlara ambar ağızı şıpkası denilir.

AMBARAĞZI KAPELESİ. (Tarpaulin.): Yağışlı havalarda yağmur sularının, denizli havalarda deniz sularının ambarlara girmemesi için ambarağzı kapaklarının üzerlerine serilen branda veya muşamba.

AMBARAĞZI MUŞAMBASI. Bak. Ambarağzı kapelesi

AMBARAĞZI PALADORU. (Hatch Beam): Ambarağzı kapaklarına yataklık yapmak üzere ambarağzılarına kemere ve omurga yönünde konulan kalın ağaçlar.

AMBARAĞZI ŞİPKASI. Bak. Ambarağzı kafesi

AMBAR BUĞUSU. (Condensation; sweating): Daha ziyade ticaret gemilerinin ambarlarında görülen nemli sis.

AMBARGO. (Embargo): Savaşın yakın olduğu seferberlikte veya savaş zamanında limanlarda bulunan kendi gemilerimizle yabancı devletlere ait gemi veya deniz araçlarına devlet tarafından el konulması.

AMBAR KAPAĞI. (Hatch Cover): Ambarların kullanılmadığı zamanlarda kapatılmış için kullanılan kalın tahta kalaslar veya kalın saçtan yapılmış kapaklardır.

AMBAR PAYI. (Housing): Gemilerdeki ana direklerin ana güverteden ıskaçaya kadar olan kısmı.

AMORA. (Left fall and set) (the Lower sails): Trinket ve mayıstra yelkenlerinin açılmaları için verilen komuta.

AMORA YAKASI. (Tack) (Jewel leech.): Yan yelkenlerin baş alt taraf, cunda yelkenlerinin dış alt taraf yakalarıdır.

AMUDİ DÜMEN. (Vertical Rudder.): Denizaltı gemilerinde geminin, torpitolarda torpitonun sancak veya iskeleye gitmesini sağlayan dikey durumdaki dümen.

ANA CİVADRA. (Bowsprit): Cıvdranın destamoradan ıskaçaya kadar olan kısmıdır. Ticaret gemilerinde ana cıvadraya Bombires denir. Bak. Cıvadra.

ANA CİHETLER. (Cardinal Points.): Kuzey, Güney, Doğu, Batı yönleridir.

ANA ÇARMIKLAR. (Lower Rigging.): Ana direkleri her iki borda tarafından tutan sabit armalardır. Ana çarmıkların üzerleri gırcala ile façuna edilir.

ANA DİREK. (Lower Mast): Ana direklerin en altında bulunan kalın direklerdir. Buldukları yere göre isim alırlar. Pruva ana direği, Grandi ana direği, Mizana ana direği, Kontra mizana ana direği. Bak. Direk

ANAFOR. (Counter - Current - Eddies): Bir akıntının, akış yönünün aksine doğru yön değiştirmesine denir. Anafor suları daha ziyade girinti ve çıkıntıları fazla olan sahillerde görülür.

ANA GÜVERTE. (Main Deck): Gemilerin en üst kısmında, kasara güvertelerin altında bulunan ve geminin başından kıçına kadar uzanan güverte. Bak. Güverte

ANA İSTİRALYA. (Stay): Ana direklerin kapelelerinden pruva yönüne doğru uzatılan tel veya lif halatlardan yapılmış sabit armalardır. Bak. İstiralya

ANA KOLONOLAR. (Main pendants.): Ana direkleri istenilen vaziyette tutmak için ana direklerin kapelelerinden sancak ve iskeleye uzatılan çımaları radansa kasalı kalın tel halatlardır. Bu kasalara palanga donatılarak gerektiğinde direkler istenilen vaziyette bulundurulur.

ANA OMURGA. Bak. Omurga

ANA RÜZGÂRLAR. (Main Winds): Ana yönlerden esen rüzgârlardır.

ANA SALABURUN. (Leach Line): Trinket, mayıstra ve foa yelkenlerinin gradin yakalarını serene kaldırmak için yelkenin gradin yakasına donatılan selviçelerdir. Buldukları ana yelkenin ismi ile anılırlar.

ANA SALABURUN PATASI. (Bridle of a bowline.): Ana salaburunun bağlandığı gradin yakası üzerinde ve içte bulunan pata'dır.

ANA SERENLER. (Lower Yard): Ana direk üzerinde bulunan serenlerdir. Buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar.

ANA TRUSA. (Mast trunk): Ana serenleri, ana direk üzerinde hareket ettiren demir veya halattan yapılmış çemberlerdir. Bak. Trusa çemberi.

ANA YELKENLER. (Main Sail): Ana serenler üzerine açılan yelkenlerdir. Bu yelkenler açıldıkları ana serenlerin isimleri ile anılırlar. Trinet yelkeni, mayıstra yelkeni, foa yelkeni.

ANDROMEDA : Bak. Zatülkürsi.

ANELE. (Anchor Ring): Halatları bağlamak veya zincirleri kilitlerle kilitlemek için sağlam bir yere tespit edilmiş mapaların, demirlerde bedenlerinin üst taraflarında bulunan deliklerden geçirilmiş oynayabilir demir halka.

ANELE BAĞI (ANCHOR «FISHERMANS» BEND): Bir halatı aneleye veya aneleye benzeyen bir yere bağlamak için yapılan bağdır. Baba veya bita gibi dikey durumda bulunan yerlere halatlar anele bağı ile de bağlanabilirler.

ANELE HARBİSİ. (Shackle Bolt): Anelelerin açık olan taraflarını kapatmak için kullanılan demirden yapılmış pimlerdir. Anele harbi-leri kılavuzlu veya pimli de olabilir. Bak. Harbi.

ANELE KİLİDİ. (Anchor Shackle): Zinciri demirin anelesine bağlayan ve bir ucu anele harbisi ile kapatılan bir tarafı yarım daire şeklinde diğer tarafı anele harbisinin geçmesi için yassıtılıp ortası delinmiş olan dökme demirden yapılmış kilitlerdir.

ANEMOMETRE. (Anemometer): Rüzgârın deniz mili olarak saatteki sür'atini bildiren bir alettir. Gemilerde ölçülen rüzgâr sür'ati zahiri rüzgâr süratidir. Bu hesap edilmek suretiyle hakiki rüzgâr sür'ati bulunmalıdır. Anemometrelerin denizcilikte kullanılan yaygın cinsi Dine's anemometresidir.

ANEROİT BAROMETRE. (Aneroid Barometer): Madenlerin esnekliğinden yararlanılmak suretiyle yapılmış olan barometrelerdir.

ANTEN. (Antenna): Elektromanyetik dalgaların hapsedilmesi veya toplanması için yüksek bir yere gerilmiş veya çubuk şeklinde yapılmış olan tertibatlardır. Antenler için en uygun maden mıknaatıslanma etkisi olmayan bakır ve alüminyum gibi madenlerdir.

ANTİSİKLOK. (Anticyclone): Barometre basıncının yüksek olduğu atmosfer sahalarıdır. Antisiklonda basınç, merkezden dışarıya doğru azalır.

ANTİSİKLOK RÜZGÂRLARI. (Anticyclonic Wind): Atmosfer basıncının yüksek olduğu sahalarda meydana gelen rüzgârlardır. Antisiklon rüzgârları saat yelkovanı yönünde ve dışarıya doğru eserler.

APAZLAMA. (Abreast «wind»): Borda, kemere yönüne denilir.

APAZLAMA SEYİR. (Off board): Rüzgârı borda, kemere yönünden alarak yapılan yelkenle seyirlere denilir.

APIŞTIRMAK. (To straddle): Demirler arasındaki mesafe ve zincirler arasındaki açı pek yakın olmamak üzere çifte demir atmaktır. Bu şekilde demirlemekten maksat dar olan liman sahalarında geminin gezmesine engel olmak içindir.

APIKO. (Apeak): Vira demir esnasında zincir uzunluğunun deniz derinliğine eşit olduğu andır. Bu durumda demir deniz dibine yatmış vaziyettedir.

ARA LİMAN. (Intermediate port): Ana limanlar arasında kalan ve zorunlu hallerde gidilen liman.

ARAP BOCİSİ/BOCUSU. (Parbuckle): Fıçı veya bidon gibi yuvarlak olan eşyaları yüksekteki bir yere çıkarmak için uygulanan bir yükleme şeklidir.

ARAPCEVİZİ. (Mathew walker knot): Halattan yapılmış bosaların kollarının açılmaması için haladın çımasına yapılır ve her kolun kendisinden sonra gelen iki kolun altından geçirilerek yukarıya doğru çekilmesi suretiyle yapılır. Buna gerdel veya piyan cevizi de denilir.

ARİVA. (Up aloft): Gabyerlerin, yelkenleri açmak veya sarmak için direklere çıkmaları maksadıyla verilen komuta.

ARİYET. (Jurry): Yedek manasında kullanılan bir terim. Yelken gemilerinde kırılan direk veya serenlerin yerine konulmak üzere gemilerde bulunan yedek direk ve serenlere ariyet direk, ariyet seren denir.

ÂRİZİ İNHİRAF. (Deviation): Manyetik pusula yönü ile manyetik meridyen arasında kalan açıdır. Ârizi inhiraf gemi puruvasının bulunduğu yöne göre değişir.

ÂRİZİ İNHİRAF CETVELİ. (Deviation table): Gemi puruvasının (Rota) bulunduğu muhtelif yönlerde elde edilen ârizi inhirafı gösteren bir cetveldir. Ârizi inhiraf cetveli muhakkak surette yapılmalı ve köprüüstünde bulundurulmalıdır.

ARMA. (Rigging): Gemi güvertesinden yukarıda bulunan direklere, serenlere, yelkenlere ve bunların üzerlerinde bulunan bütün halatlara ve donanımlarına denir. Bu donanımlardan sabit olanlarına Arma, müteharrik olanlarına Selviçe denir.

ARMA BOZUNTUSU. Vasıfları bozulmuş ve kullanılmayan eski halatlara denir. Bu halatların kısmen sağlam kalmış olan kısımları ayrılarak örülür ve pasapas veya palet yapmak için kullanılır.

ARMA BUDAMAK. (Carry away same the rigging, yards and sails due to storm): Top ateşi ile düşman gemilerinin direk ve yelkenlerini parçalamak.

ARMA BUDATMAK. Fırtına sebebi ile direk, seren ve yelkenlerin kopması.

ARMA BURANDA. (Make the hammock): Burandaların (Hamakların) yatmak üzere erat mangalarında bulunan yerlerine kurulması. Arma Buranda terimi aynı zamanda yatma saatini de ifade eder.

ARMADOR. (Rigger): Armaları donatan, yerlerine koyan ve gemi dahilinde armalarla ilgili her türlü işleri gören yetiştirilmiş personel.

ARMADORA. (Pin Rail): Selviçeleri bağlamak üzere alabandalara konulan ağaç veya demirden yapılmış yerler.

ARMADORA ÇELİĞİ. (Belaying Pin): Selviçeleri armadoralara bağlamak için armadoralar üzerindeki deliklere geçirilmiş demir veya ağaçtan yapılmış çelikler. Bu çelikler genel olarak 10-18 pus boyunda ve 1,5-3,25 pus kalınlığında yapılırlar.

ARMADORA ÇEMBERİ. (Spider Band): Ana direklerin güverteye yakın kısmı üzerinde bulunan demir veya pirinçten yapılmış çemberler. Bu çemberlerin üzerlerinde yuvalarına geçmiş olarak armadora çelikleri bulunur. Direk diplerine bağlanması gereken selviçeler bu çeliklere volta edilir.

ARMADOR MAĞAZASI. (Rigging loft): Armadorlara ait her türlü malzemelerin bulunduğu bölme.

ARMA DOLDURMAK. (Setting up rigging): Direk ve direkler üzerindeki çubukların sert rüzgârlarda esnemesine engel olmak için ana armaların boşluklarını almak.

ARMADOR MENGENESİ. (Riggers Screw): Tel halatlara kasa yapmak için halat çımasını bedeni üzerine sıkın özel yapılmış mengene.

ARMA SOYMAK. (To unrig): Hareket edebilen armaların onarımı veya kışın yağmur ve kardan zarar görmemeleri için yelkenlerin aşağıya indirilmeleri.

ARMA ETMEK. (To rig): Herhangi birşeyi kaldırmak, yerine koymak, bağlamak, hazırlamak.

ARMA GRANDİ. (Main bowling): Küçük mantıkapan ve adi palan-gadan ibaret olan borina, halat.

ARMUZ. (Seam, joint): Güverte döşeme tahtalarının veya ahşap teknelerde borda kaplama tahtalarının uzunlamasına birleştiği yer.

ARMUZ AÇMAK. (Spring): Ahşap teknelerin kalafat edilmeleri için armuzlarda bulunan eski kalafat malzemelerinin çıkarılması suretiyle armuzları açmak.

ARMUZ KAPLAMA. (Carvel Planking): Borda veya güverte kaplama tahtalarının uzunlamasına ve kenar kenara birleştirilmesi suretiyle yapılan bir kaplama usulü.

ARMUZ TUTMAK. (Keep the line): Tabura geçen personelin bir hizada durmalarını temin için ayakkabı burunlarını armuz hizasına getirmeleri.

ARYA. (Down from aloft): Bir halat vasıtasıyla yukarıdaki bir yere çekilmiş olan seren, yelken flama, fors flandra, işaret sancağı, milli sancak gibi şeylerin aşağıya indirilmesi.

ARYA KÜREK. (Boat the oars): Puta vaziyetinde duran küreklerin kürek palaları baş tarafa gelmek üzere alabandalar tarafına ve oturaklar üzerine konulması için verilen komuta.

ARYA SANCAK ZAMANI. (Break the flag): Millî sancakların akşamleyin güneşin batışı ile indirilmesi, arya edilmesi zamanı. Arya sancak zamanı, deniz almanaklarından hergün için hesap edilmek suretiyle bulunur. Seyir halindeki gemiler arya sancak zamanı gelmiş olsa da Millî sancaklarını gemi demirleyinceye kadar arya etmezler. Gündüzleri millî sancağın arya edilmesi usulüne uygun törenle yapılır. Arya sancak zamanından sonra demirleyen gemilerde demirin fundosu ile birlikte millî sancak hiçbir tören yapılmadan arya edilir.

ARYA SOFRA. Yemek masalarının yemek zamanında yerlerinden alınarak yemek üzere hazırlanması.

ASKI İZBİROSU. (Short sling): Kürek, seren, gönder gibi şeylerin ayak altında bulunmadan yüksek bir yerde muhafaza edilmeleri için kullanılan bir tarafı kasalı diğer çıması cevizli veya her iki tarafı kasalı izbirolardır. Harp gemilerinde askı izbirosu yerine menteşeli demir lamalar kullanılmaktadır.

ASKIYA ALMAK. (To hang on board a sinking vessel in order to make her move): Herhangi bir sebeple batma tehlikesine maruz bir gemi veya deniz aracının bordaya alınması suretiyle emin bir yere veya sığ suya getirilmesi için usulüne uygun olarak bağlanması. Askıya almak tek veya çift gemi ile yapılır.

ASLİ CİHETLER. Bak. Ana cihetler.

ASMAKÖPRÜ. (Catway): Kasaraları kasaralara veya köprüleri kasaralara bağlayan ve geçişi sağlayan güverte üstündeki yollardır. Daha ziyade tankerlerde vardır.

ASTAR. (Belly): Selviçelerin dokundukça yelkenlerin mezo, gargafundo, salaburun ve hamaylı yakalarını yıpratmaması için yelkenlerin yakalarına çepeçevre dikilmiş olan ikinci kat burandalardır.

ASTARLAMAK. (To guild): Yelkenin astarlanmasıdır.

ASTARYA MÜDDETİ. (Lay Days): Navlun mukavelesinde yükleme ve boşaltma için tahsis edilmiş olan günlerin sayısını ifade eden terim. Astarya müddeti uzadığı takdirde yükleyici günlük bir tazminat öder. Eğer gemi çok uzun bir süre hareketsiz kalacak olursa günlük tazminat müddeti artırılabilir.

ASTROĞRAF. Yıldız yükseklik eğrilerini harita üzerine irtisam (izdüşüm) ettiren bir alet. Astroğraf, enlem, vakit ve mikyasa göre ayar edilir. Zaman ayarı alet tarafından otomatik olarak tanzim edilir.

ASTROİT. (Asteroid): Güneşin etrafında dönen küçük gezegenlerden her birisidir. Bunlara Planetoit'de denilir.

ASTRONOMİK ARZ. (Astronomical angle): Yer çekimi yönü ile ekvator düzlemi arasındaki açı. Yer çekimi yönü yerin tam bir kürre olmayışı sebebiyle daima yeryüzeyine dik değildir. Dik olmayışından dolayı meydana gelen hataya mevki hatası denir. Bu hatanın miktarı nadiren 30 saniyeyi geçer.

ASTRONOMİK SEYİR. (Celestial Navigation): Gök cisimlerinden faydalanmak suretiyle mevki tayini için yapılan bir seyir nevi.

ASTRONOMİK TAN. (Astronomical Twilight): Güneşin ufkun altında ve 18 derecedeyken bulunduğu an. Bak. Alacakaranlık.

ASTRONOMİK ÜÇGEN. (Astronomical Triangle): Yüksek kutup, başucu ve gök cismini üzerinde bulunduran ve gök küresi üzerinde çizildiği farz edilen üçgen. Genellikle bir gök cisminden yapılan gözlemlerin çözümünde kullanılır. Bak. Seyir üçgeni.

AŞAĞIYA SEYİR. (Current sailing): Akıntı yönüne doğru yapılan seyir.

AŞIRMA KÜREK. (Single banked dars, single bar sweep): Her oturakta bir kürekçi oturmak ve kürekçilerin çapraz oturmaları suretiyle küreklerin tanzim edilmesi. Daha ziyade kıklarında bu şekilde kürek çekilir.

AŞIRMA SUGRA. (Shifting of butts): Borda ve güverte kaplama tahtalarının dar olan uç kısımlarının bir hizaya gelecek şekilde döşenmesi şekli.

AŞIRMA YELKEN. (Dipping lug): Rüzgâr durumuna göre sereni ile birlikte direğin bir tarafından diğer tarafına kavanca edilebilen yelken. Bu yelkene pıraçire yelkeni de denilir.

AŞOZ. (Rabbit): Borda kaplama tahtalarının omurga ve bodoslamaya girdiği oyuk.

ATNALI KASA. Bak. Nal kasa.

AVADANLIK. (Tool): Herhangi birşeyin yapılmasında kullanılan yardımcı alet ve malzeme.

AVANS NAVLUNU. (Advance Freight): Mukaveleye göre yüklenen bir yükün navlunu, varış limanında yükün alıcılara teslimi üzerine ödenen paradır.

AVARA. (Shove off): Gemi veya sahile yanaşmış bir deniz aracının buradan hareket etmesi için verilen komuta.

AVARA KEMERESİ. (Strong Back): Römorkör ve tahlisiye (Kurtarma) gemilerinin kıç taraflarında bulunan ve küpeşteden küpeşteye kadar uzanan daire yayı şeklindeki kemere.

AVARA MANİVELASI. (Clutch): Vinç kaldırıcısının vinç makinesi ile irtibatını kesen manivela.

AVARYA. (Average): Deniz yolculuğundaki olağanüstü giderlerin, gemi veya yükte meydana gelecek bütün hasarları ifade eden terim. Bak. Büyük avarya, küçük avarya.

AVARYA BONOSU. (Average Bond): Büyük avarya fiilinin doğmasına sebep olan olağanüstü olaylarda yük sahiplerinin kendilerine düşen hisseyi ödemeyi yükümlendiklerinde tanzim edilen bono.

AVARYA DİSPEÇİLERİ. (Average Adjustment): Deniz yolculuğunda ilgili taraflar arasındaki zarar ve masrafları taksim ve hangi masrafların küçük, hangi masrafların büyük avarya olduğunu tayin eden ihtisas sahibi, tecrübeli kişiler.

AVARYA TEBLİĞİ. (Average Statement): Avarya dispeçileri tarafından tanzim edilen ve büyük avaryaya iştiraki etrafhca gösteren tebliğ.

AYAK BASTİKA. Bak. Ayak Torno.

AYAK KAFESİ. (Grating): Lumbarağızları veya köprü üzerlerinde ayakların güverte ile temasını kesmek için ağaçtan yapılmış kafesler.

AYAK PALETİ. (Swab): Ayakkabıların altlarını silmek için eski hatların (Arma bozuntusu) örülmesi suretiyle yapılmış paletler. Bunlara paspas'ta denir.

AYAK TORNO. (Snatch block): Donatılan bir halat bedeninin herhangi bir yerinden geçebilecek şekilde yapılmış mandallı ve menteşeli makara.

AYAKUCU. (Na dir): Başucu noktasından 180 derece açılabilir mesafe de bulunan nokta.

AYANDON. (St. Anthony Storm): Ocak ayının sonlarına doğru esen şiddetli ve soğuk fırtına.

AYBOCİ/AYBOCU. (Heave aback): Irgatı ters çalıştırarak zincirin veya fener üzerindeki halatın denize veya dışarıya doğru yavaş yavaş bırakılması.

AYDOS VARDİYA. (Dog watch): Vardiya nöbetlerinin saat 16-18 ve 18-20'ye kadar olanları. Öksüz vardiya da denir.

AY İSKARMOZ. Bak. Yarımay iskarmoz.

AYI BACAĞI. (Wing And Wirg): Rüzgârın pupadan alarak seyreden yelken gemilerinde açevele gönderleri kullanılarak iskotaların birini sancak, diğerini iskele bordaya doğru açmak suretiyle yelkenlerin rüzgârla dolmasını sağlamak ve süratli gitme imkânını veren yelkenle seyir usulü.

AYKIRI SEYİR. (Cross sailing): Rotaları birbirlerine nazaran ters yönde veya bu yönlere yakın bir rota izleyerek yapılan seyir.

AYKIRLAMA. (To be in a athwart position): Akıntı veya rüzgâr tesiri ile demir üzerinde yatan bir geminin demir istikametinin aksi istikametinde salması.

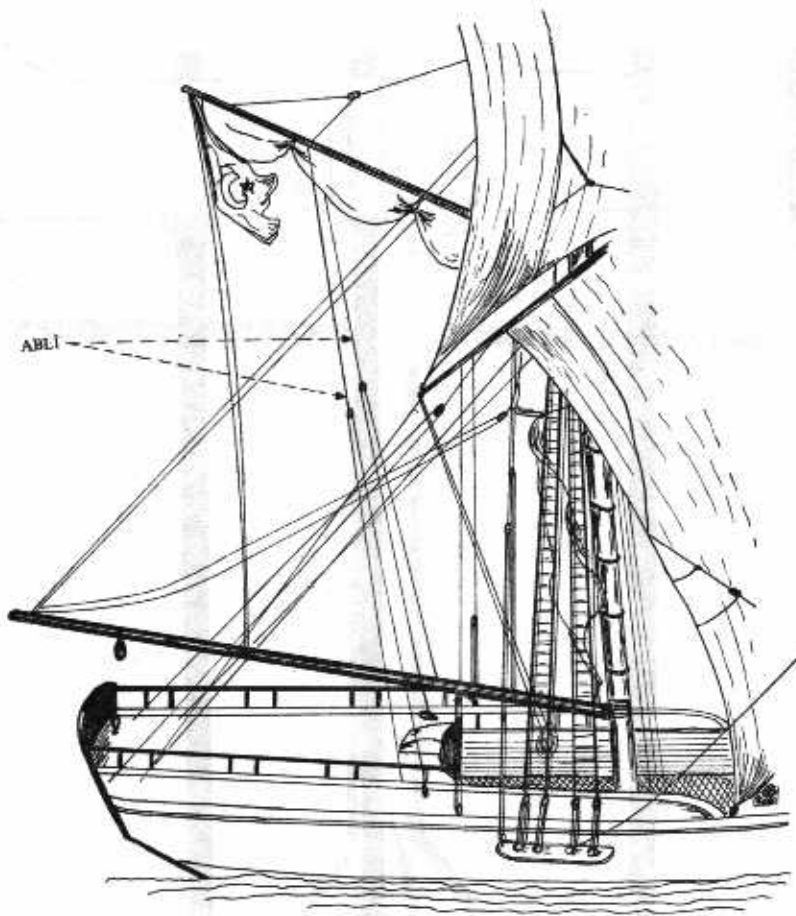
AYNA. (Water Telescope): Deniz içini incelemek üzere bir üstüvanenin bir tarafının su geçirmez şekilde camla kapatılması ile yapılan gözlem aleti.

AYNA. Dürbüne verilen diğer bir isim. Bak. Dürbün.

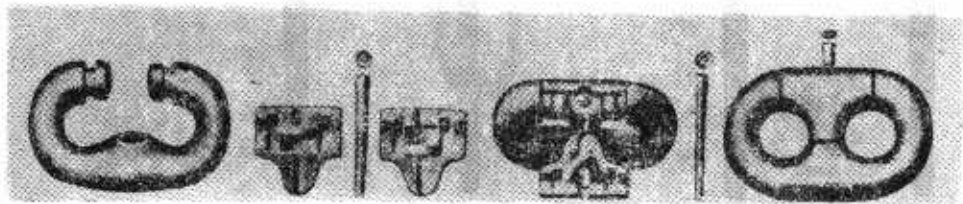
AYNA KIÇLI. (Square sterned): Kıç tarafları sivri olmayıp kemere istikametinde düz olan tekne.

AYNALIK. (Transom): Filika, bot, patalya gibi ufak deniz araçlarında kıç bodoslama üzerine konulan düz satırlardır. Dümenin üst iğneciği aynalık üzerinde bulunan yuvasına girer.

AYNALIK TAHTASI. (Backboard): Ufak deniz araçlarının havuzluğunda oturanların arkalarını dayamaları için kemere istikametinde konulan alabandadaki yuvalarına girip çıkabilen tahta. Aynalık tahtası üzerinde aracın, sancakla muhaberede kullanılan çağırma ismini belirten sancakların renkli şekilleri bulunur.

ABLI

Açılır Bakla

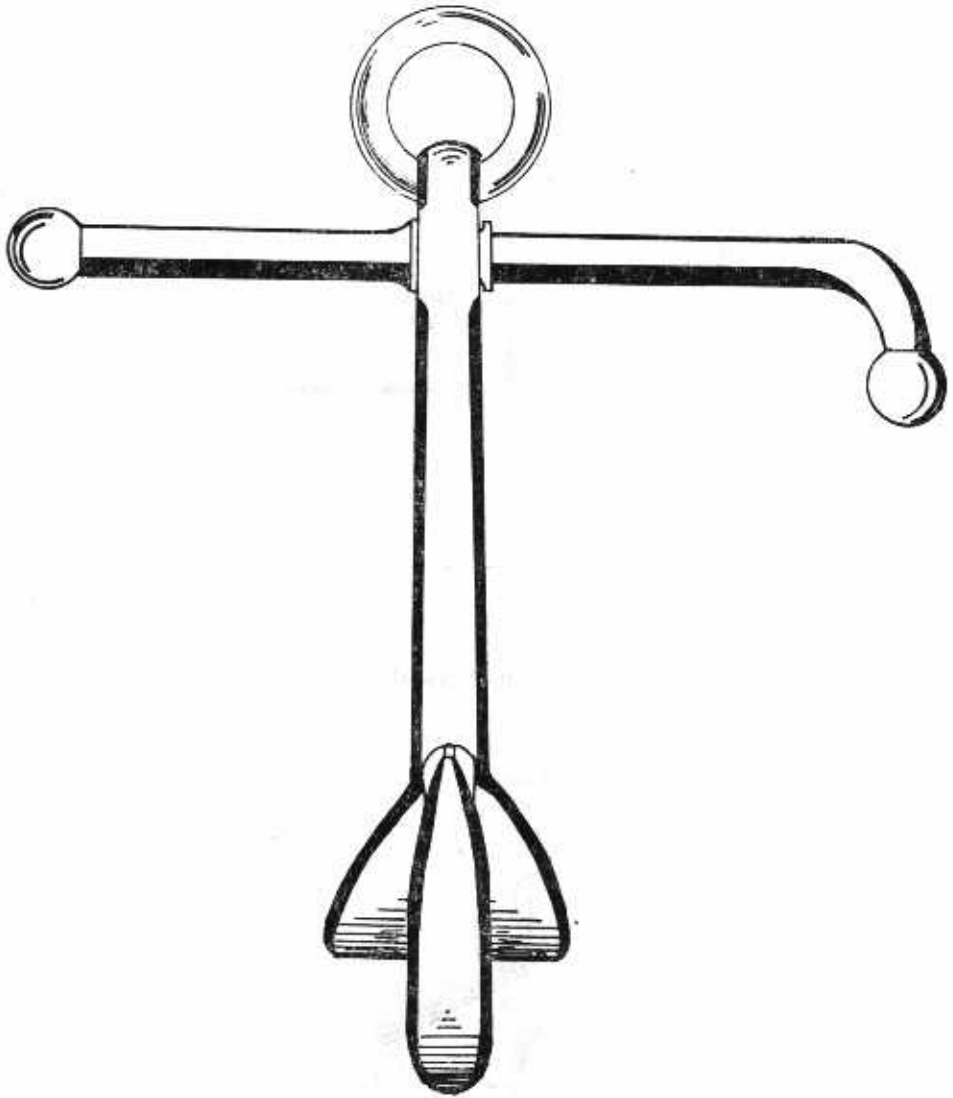
Boyunduruk
yeke

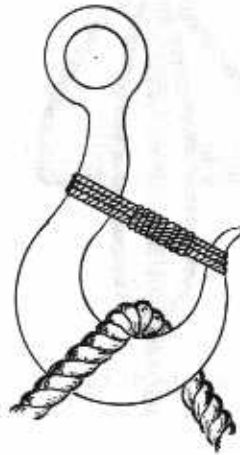
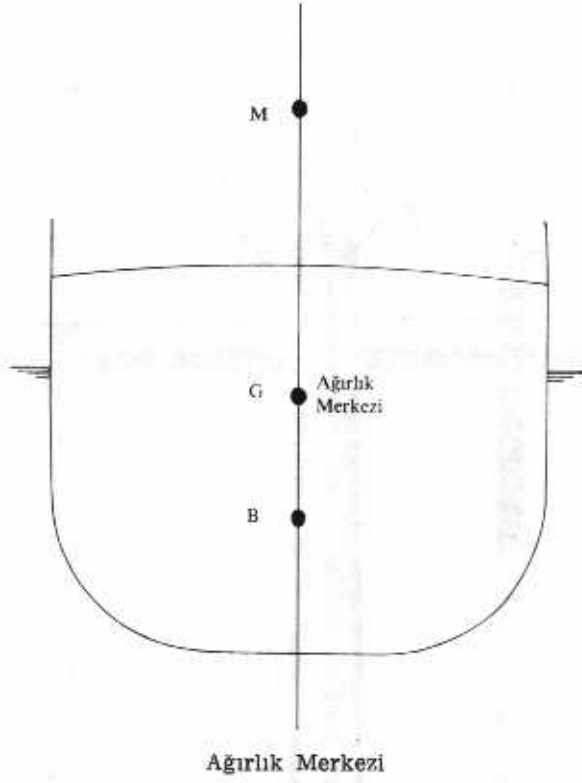
Baston
yeke

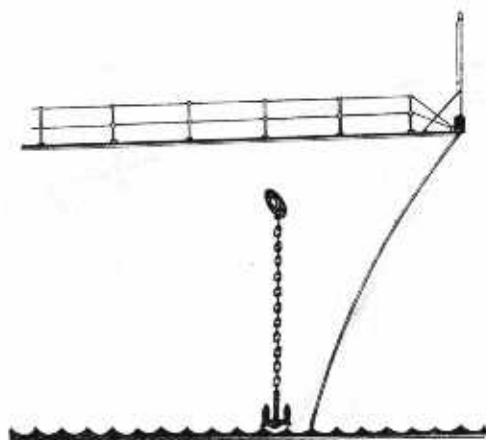
Adi Yeke

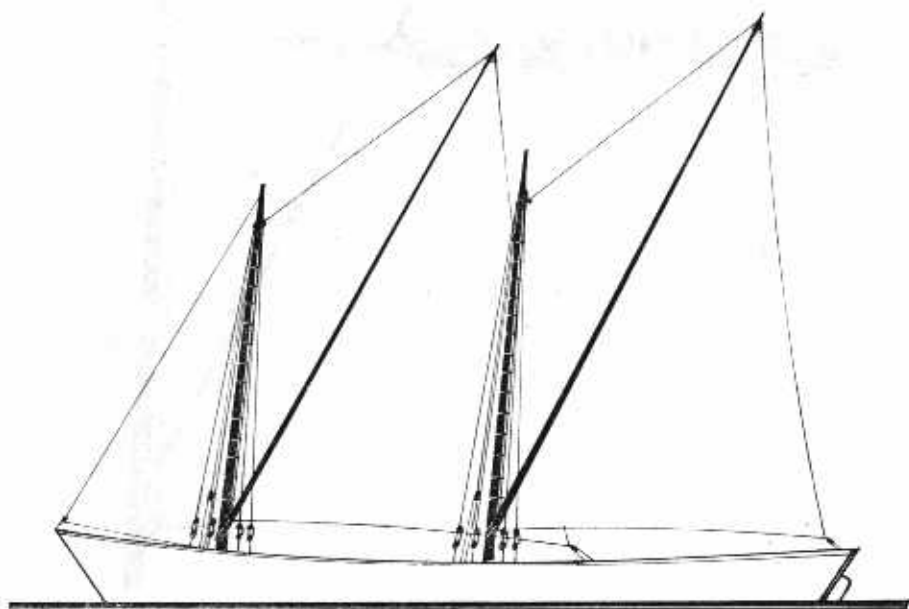
Admiral Demiri

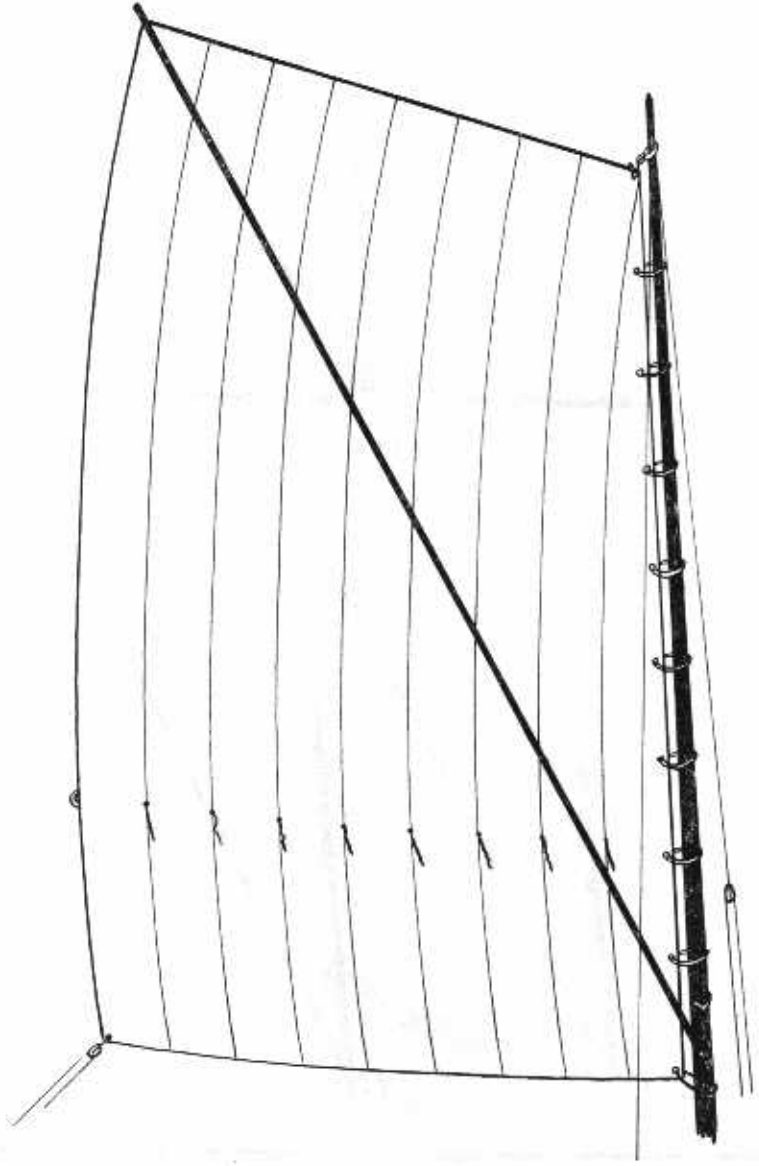
AĞIZ BAĞI

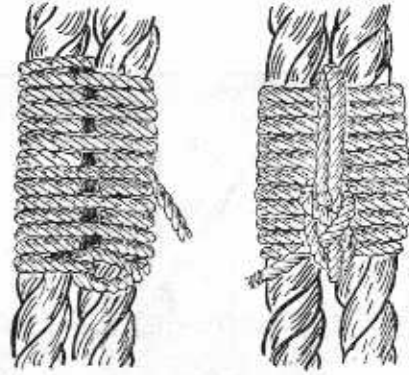
AKOVA

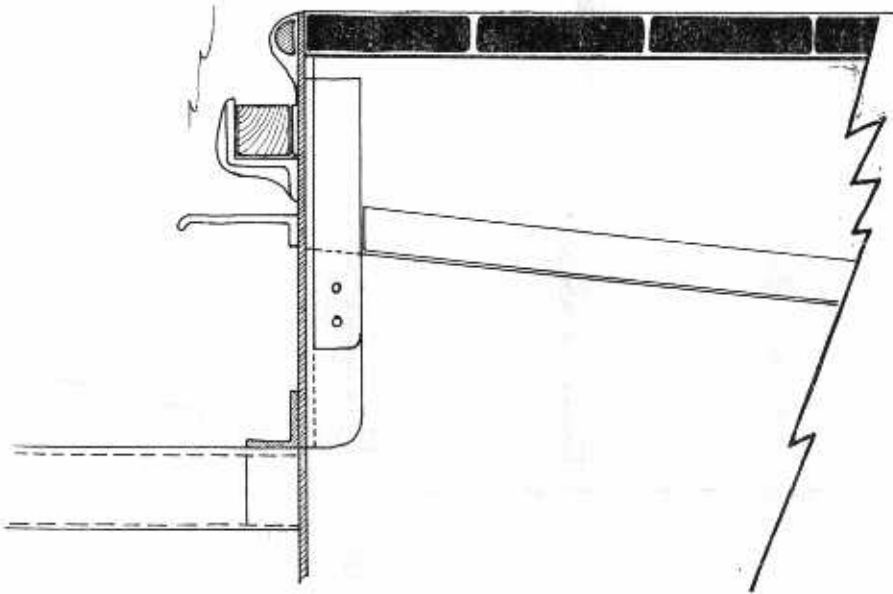
ALAMANA

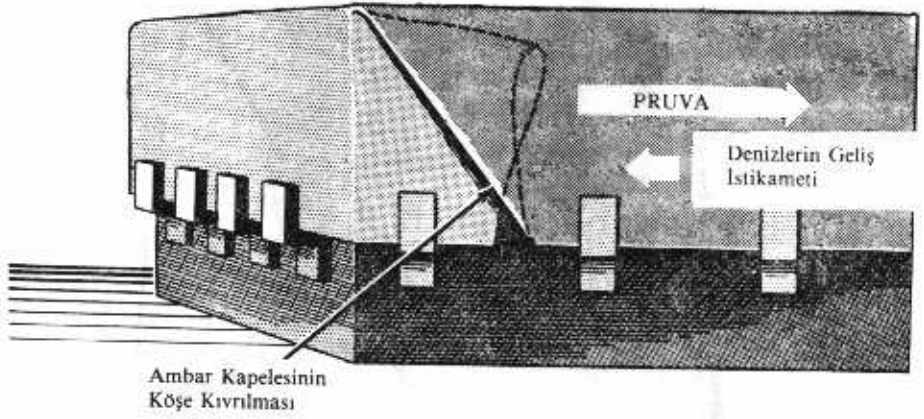
Alamana Yelkeni ve Sereni

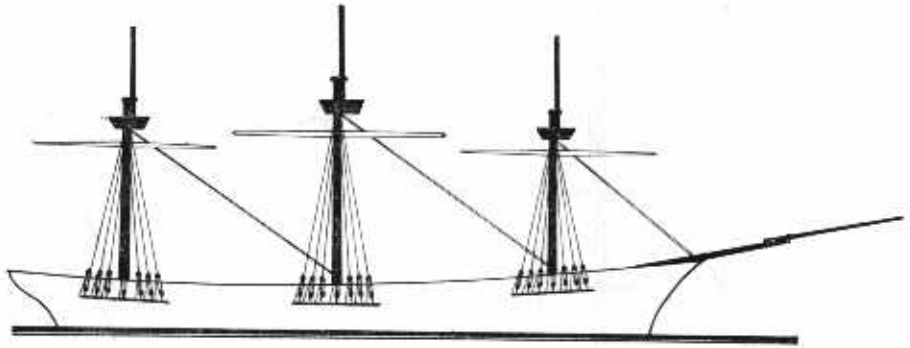
Alaportekiz Piyan Bağı

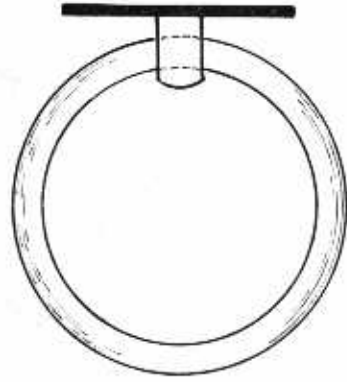
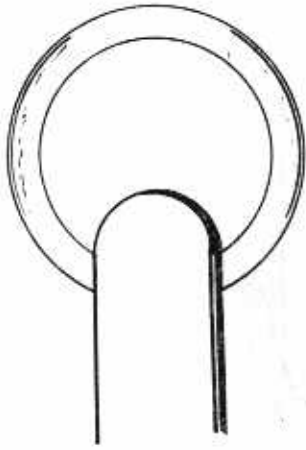

AMBAR

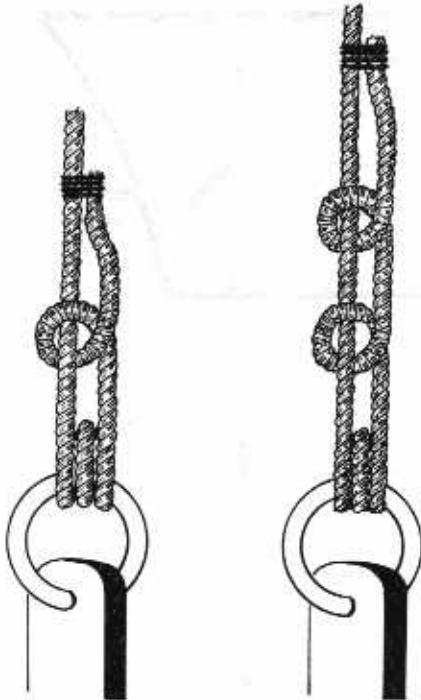

Ambar Kapelesi

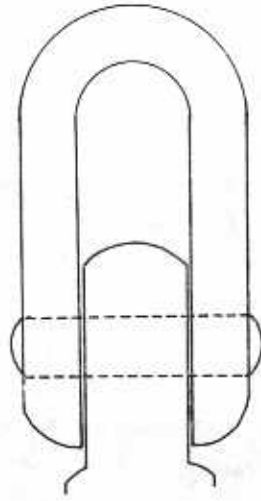

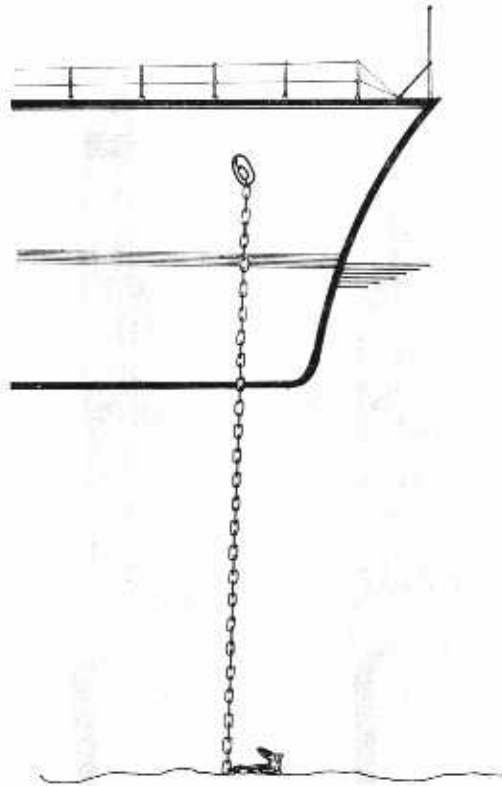
ANELE

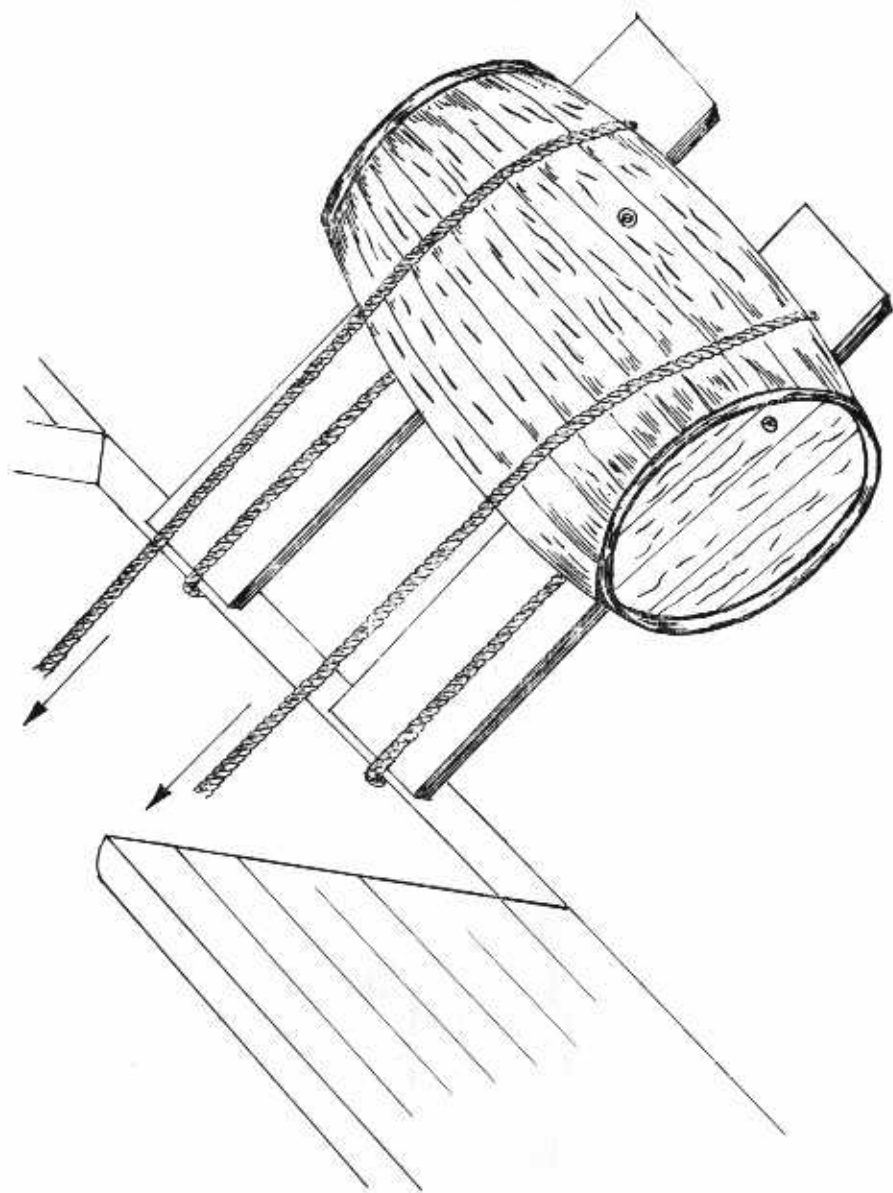
Anele Bağı

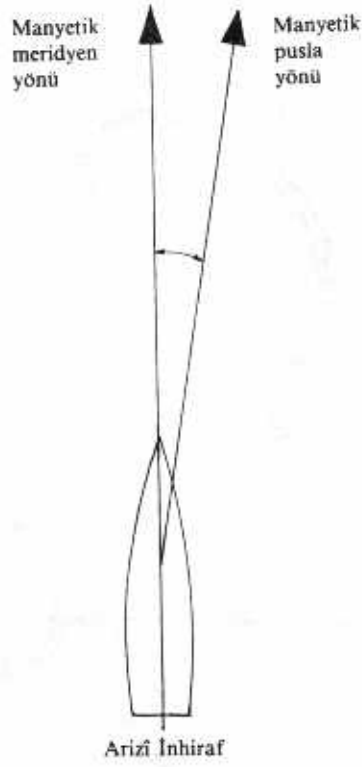
Anele Kilidi

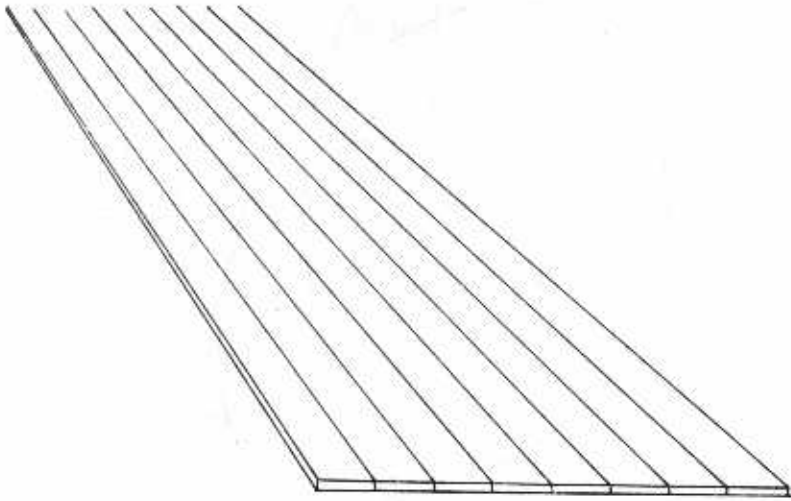
APIKO

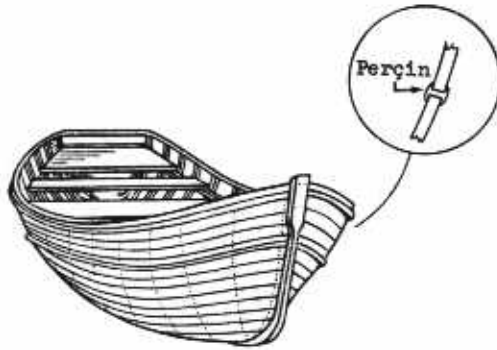
Arap Bocisi

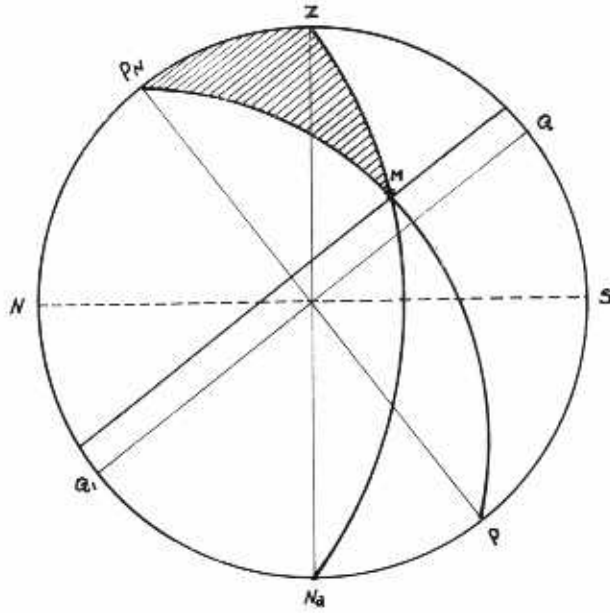
Armadura Çemberi

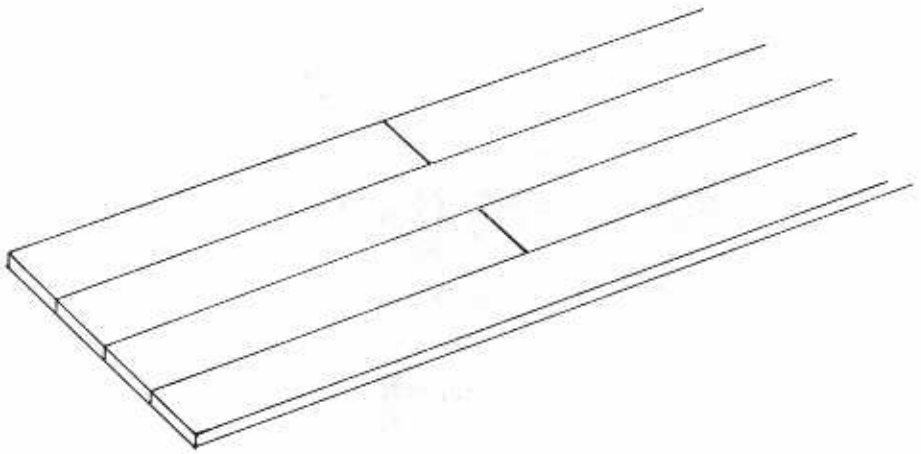
ARMUZ

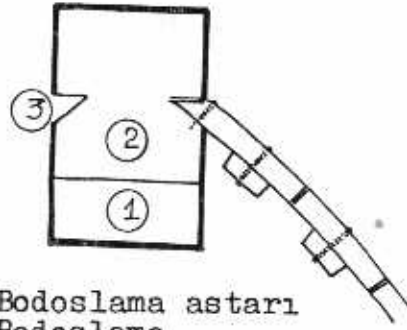
Armuz Kaplama

Astronomik Üçgen

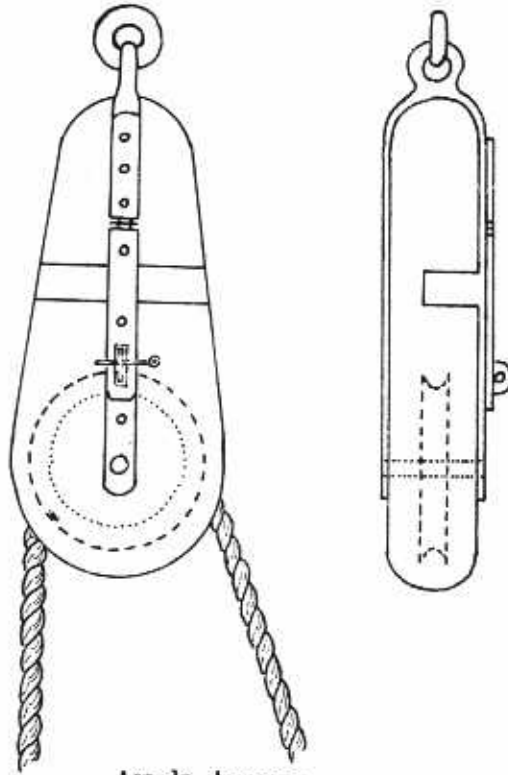

Aşırma Sugra

1. Bodoslama astarı
2. Bodoslama
3. Aşoz

AŞOZ

Ayak torno
(BASTIKA)

BABA. (Bitt, Bollard): Halatların volta edilmesi için kullanılan ve zemine sağlamca bağlanmış ve demirden yapılmış silindir şeklindeki cisimler. Babaların değişik şekilleri vardır.

BABAFİNGO. (Topgallant): Gabya çubukları üzerine sürülen çubukların ve bu çubuklar üzerine açılan yelkenlerin genel adı. Buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar. (Pruva babafingo, Grandi babafingo, Mizana babafingo.)

BABAFİNGO ÇARMIKLARI. (Topgallant Shroud): Babafingo çubuklarını bordalar yönünde tutan armalar.

BABAFİNGO ÇÖRDEĞİ. (Halliard) (Hal yard): Babafingo yelkenini yerine kaldırmak için kullanılan palanga. Palanganın alt tornosu güverte üzerindeki bir mapaya, üst tornosu ise serenın kandilisasına bağlanmak üzere uzun bir sapanı ve çeliği olan palangadır.

BABAFİNGO ÇUBUĞU. (Topgallant mast): Direklerin güverteden itibaren üçüncü çubuğudur. Üzerlerinde buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar.

BABAFİNGO İSTİRALYASI. (Topgallant Stay): Babafingo çubuklarını şapkalarından başa doğru tutan halatlardır.

BABAFİNGO KANDİLİSA PALANGASI. Bak. Babafingo Çördeği

BABAFİNGO PATRİSASI. (Topgallant Backstay): Babafingo çubuğunu şapkasından geminin bordaları yönünde ve geminin kıçına doğru tutan halatlardır.

BABAFİNGO PRASYASI. (Topgallant Braces): Babafingo serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek için seren cundasından donatılan selviçe.

BABAFİNGO RİLİLERİ. (Topgallant Futtocks): Çanaklığın her iki tarafına bağlanan gabya çarmıklarının gerildiğinde çanaklığı esnetmesi için çarmık boğatalarının çanaklık altlarına gelen kilitleri ile direk üzerindeki rili çemberi arasına donatılan kısa çarmıklardır.

BABAFİNGO SERENİ. (Topgallant yard): Babafingo çubukları üzerindeki yatay serenler. Buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar.

BABAFİNGO VELENASI. (Topgallant staysail): Babafingo istiralyaları üzerlerine açılan üç köşeli yelken.

BABAFİNGO YELKENİ. (Topgallant Sail): Babafingo serenleri üzerlerine açılan kare yelkenler. Üzerlerinde buldukları babafingo serenlerinin isimleri ile anılırlar.

BACA. (Funnel, Stack): Kazanlarda yanan yakıt dumanlarının çıkması için konulmuş ve iç içe geçirilmiş iki silindirden ibaret olan bacalar gemideki kazanların adetlerine göre değişik adette olur. Dizel ile çalışan bazı tip gemilerde egzoz bordadan verildiğinde geminin estetiği bozulmasın diye yalancı bacalar yapılır.

BACA BOYASI. (Funnel Paint): Bacalardan çıkan yüksek ısıdaki gazların bacalara sürülen boyaları yakarak sık sık boyanmasının önüne geçmek için yüksek ısıya dayanıklı olarak yapılmış boya.

BACA ÇARMIĞI. Bak. Baca ventosu

BACA FİSTANI. (Funnel casing): Duman sandığını korumak üzere baca altlarının dış taraflarına yapılan muhafaza.

BACA FORSU. (Funnel pennant): Ticaret gemilerinde, geminin bağlı olduğu şirketin sembolünü gösteren ve bacanın her iki yanında bulunan renkli şerit, resimler.

BACA KAPELESİ. (Stack Cover): Kazanların fayrapta bulunmadığı zamanlarda yağmur sularının içeriye girmesine mani olmak maksadıyla baca ağızlarının üzerlerine örtülen brandadan yapılmış örtüler. Ufak bacalı gemilerle dizelli gemilerin egzoz çıkış delikleri üzerine saçtan yapılmış kapaklar konulur. Bunlara da baca (şapkası) kapelesi denir.

BACA ŞAPKASI. Bak. Baca kapelesi

BACA VENTOSU. (Funnel shroud): Denizli havalarda bacaların geminin baş-kıç veya yalpa yapması sırasında devrilmelerine engel olmak için baca ağızlarına yakın yerlerine takılıp baş kıç veya borda yönüne uzatılan ve güverte veya sağlam bir yerdeki mapalara bağlanan liftin uskurlu tel kösteklerdir.

BADARNA. (Parcelling): Devamlı olarak aynı yere gelen halat bedenlerinin aşınıp yıpranmalarına engel olmak için halat üzerine sarılan bez.

BAĞ. (Knot, Bend, Hitch): Kullanıldıkları yerin hususiyetine göre muhtelif çeşitleri olan, yapılması ile çözülmesi kolay ve kuvvet sarfını gerektirmeyen gemici düğümü.

BAĞLAMA. (Mooring; securing): Bir gemi veya deniz aracının şamandıra, iskele, rıhtım gibi yerlere yatmak maksadıyla halat vermesi.

BAĞLAMA LİMANI. (Port of registry; home port.): Ticaret gemilerinin kayıtlı olduğu ve her türlü tescil işlemlerinin yapıldığı limanlardır. Bağlama limanının ismi gemilerin kıç aynahları üzerlerine ve gemi isimlerinin altlarına yazılır.

BAHRİ TAN. (Nautical Twilight.): Güneşin, ufkun oniki derece aşısında bulunması halı. Bak. Alaca karanlık.

BAHRİYE. (Navy): Bir devletin Deniz Kuvvetleri ile ilgili bütün kuruluşlarına, ve Deniz Kuvvetlerine denir.

BAKLA. (Link): Zincirleri oluşturan oval ve dökme demirden yapılmış halkalardır. Lokmalı ve lokmasız olmak üzere iki çeşidi vardır.

BAKLA LOKMASI. Bak. Lokma

BALANÇİNE/BALANSİNE (Topping lift): Bumbayı, yan mataforalarını ve dikmeleri üst taraftan tutan dik vento.

BALAST GEMİ. (Ship in ballast): Ambarlarında yük bulunmayan ticaret gemisi.

BALB. (Bulb): Gemilerin baş bodoslamalarının su içindeki kısmında bulunan şişkinlik. Yeni gemi inşa tekniği olan Balb'lar, geminin ileri hareketi ile meydana gelen dalgaları küçültmeye ve suyun gemi karinasına olan basıncını azaltmaya yarar.

BALÇ. (BULGE): Gemilere çarpan torpidoların veya mayınların gemi karinasına zarar vermemesi için su kesiminin üstünden başlayıp su kesiminin altına kadar devam eden ve genellikle gemi boyunca uzanan şişkin ilâve kısım.

BALGARİSE. Bak. Davlumbaz çıkması

BALIKÇI BAĞI. (Fishermens Bend/Knot): Yomayı demirin anelesine veya bir halatı aneleye bağlamak için kullanılan bağ. Buna anale bağı da denir.

BALIKSIRTI GÜVERTE. (Cambered): Deniz ve yağmur sularının güvertede birikmemesi için ana güverteler hafif şekilde dış bükey olarak yapılır. Böyle güvertelere balık sırtı güverte denir.

BALONLAMAK. (To balloon out; to swell): Rüzgârı pupadan alarak yapılan yelkenle seyirlerde, yelken iskotalarının laçka edilmesi suretiyle yelkenlerin rüzgârla dolup şişmesi.

BALON USTURMAÇA. (Round fender): Eski halatların örülmesi suretiyle balon veya silindir şeklinde yapılmış usturmaça. Bunların içleri yıpranmış halat lifleri veya mantar parçaları ile doldurulur. Daha ziyade ufak deniz araçlarında kullanılan balon usturmaçaların göze hoş görünmesi için üzerlerine biranda dikilir ve beyaza boyanır.

BALSA AĞACI. (Balsa Wood): Genellikle ufak şamandıra ve can simitlerinin yapılmasında kullanılan ağaç. Mantardan daha hafif olan balsa ağacının bir fit küpü 7-8 libre gelir. Ufak sürat teknelerinin yapılmasında da balsa ağacı kullanılır.

BALTA BAŞLI. (Straight stemmed): Talimarı olmayan ve baş bodoslamaları su yüzeyine dik olarak inen tekne.

BALYA. (Bale): Ticarî eşyanın, branda veya keten bezi gibi kumaşlarla sarılması ve şeritlenmesi suretiyle denk halinde olması.

BALYA HACMİ. (Bale Capacity): Bir geminin balya hacmi, ambar ağız hacimleri dahil güvertealtı yük yerlerinin ayak küp olarak ifade edilen hacmidir.

BALYA İZBİROSU. Bak. Sapan.

BANAWELE DELİĞİ. (Lubbers Hole): Çarmıkların, selviçelerin ve diğer armaların geçmesi ve gemicilerin çanaklığa çıkmaları için çanaklıkların ortalarına açılmış olan delik.

BANDIRA. (National Flag, Ensign): Gemilerin, milliyetlerini belirtmek üzere kış gönder veya gize çektikleri milli sancak.

BANDO. (Let go, Let fly): Tutulmakta veya sağılmakta olan bir halatı aniden koyvermek veya indirilmekte olan bir cismi, bot, motor veya filikayı birden bire indirmek için verilen komuta.

BANDO ETMEK. (Cast Off): Mayna edilmekte olan filika, motor, bot gibi araçların suya 0,5-1 metre kala bando komutası ile suya oturtulmasıdır. Burada dikkat edilecek husus bando komutası ile birlikte her iki tirentinin aynı anda elden bırakılmasıdır.

BANK. (Bank): Deniz yüzeyine yakın ve zaman zaman tepeleri su yüzeyine çıkan sığlık ve kayalık yerlerdir. Deniz haritalarında bu gibi sığlıklar artı işareti konulmak suretiyle belirtilir.

BANK ŞAMANDIRASI. (Bar Buoy): Bankların sınırlarını veya yerlerini belirtmek için konulmuş olan ışıklı şamandıra.

BARATARYA. (Barratry): Gemide bulunan malın gemi personeli tarafından kazaya uğramış gibi gösterilmesi, satılması veya diğer bir takım hilelere baş vurulmasını ifade eden terim. Bak. Kaptan Barataryası

BARBARİŞKA. (Stopper hitch): Volta edilmekte olan bir halatın kaçmaması için bir halatla üzerine meze volta alınıp halatın üzerine sarılması suretiyle meydana getirilen bosaya denir.

BARBARİŞKA TUTMAK. (To pass a stopper): Barbarişka işinin yapılması. Buna Bosa tutmak da denilir.

BARÇA. (Ancient troop «warship» vessel): Askeri nakliye hizmetlerinde kullanılan altları düz ve az su çeken yelkenli tekne.

BARKO. (Bark): Pruva ve grandi direkleri kabasorta, mizana direği sübye arma ile donatılmış 100 tondan büyük güverteli veya güvertesiz olarak yapılan yelken gemisi. Bu tip gemiler 4-5 direkli olabilir. Bu durumda kış direkleri sübye armalı diğer direkleri kabasorta armalı olur.

BARKOBESTİYA. (Barkentine): Pruva direği kabasorta, grandi ve mizana direkleri sübye arma ile donatılmış üç direkli yelken gemisi. Navi de denilir.

BAROĞRAF. (Barograph): Muayyen bir zaman süresi içindeki atmosfer basıncını devamlı olarak kendiliğinden kaydeden ve bir saat makinesi ile çalışan barometre.

BAROĞRAF KÂĞIDI. (Barogram): Barograflarda kullanılan saat takimatlı bir hafta süreli özel kâğıt.

BAROMETRE. (Barometer): Atmosfer basıncını ölçmek için kullanılan alet. Cıvalı ve madeni olmak üzere iki çeşidi vardır.

BASADORA. Bak. Marsipet.

BASADORA AYAĞI. Bak. Marsipet ayağı.

BASARNA. (To lift with lever): Yerde bulunan ağır cismin bir tarafının bir manivela yardımı ile kaldırılması.

BASİTA. Bak. Güneş saati.

BASTA. (Avast): Ticaret gemiciliğinde Abosa, aganta yerine kullanılan terim.

BASTIRMAK. (To splice isinking a strand): İki halatın birbirine eklenmesi için halat kollarının birbirinin bedenine dikiş yapmak suretiyle eklenmesi.

BASTİKA. Bak. Ayak torno.

BASTİKA VURMAK. (To snatch block): Tramola edilmiş ve tirentisi uzatılmış bir palanga donanımının tirenti kısmının herhangi bir yerinden bastıkaya geçirilmesi.

BASTON. (Jibboom): Ana cıvadranın üzerinden ileriye doğru uzatılmış çubuklarla cunda yelkenlerini açmak üzere serenen cundalarından sürülen çubuklar.

BASTON AĞI. (Jib Netting): Flokların indirilmesi sırasında flokların denize doğru sarkmaması ve cıvadra üzerinde çalışan gemicilerin denize düşmelerini önlemek maksadıyla cıvadra altına gerilen ağ.

BASTON BRAKİLİ. (Heel chain of the jibboom): Ana cıvadra üzerindeki bastonun sabit tutulması için cıvadra ile baston üzerine sarılan zincir veya halat.

BASTON BOSASI. (Heel block chain): Büyük bastonu yerinde tutmak için cıvadra destamorasından alınıp bastonun topuğundan dolaştırılan döblin zincir. Bak. Büyük baston bosası.

BASTON GÖNYESİ. (Jibboom Saddle): Büyük bastonun topuğunu cıvadraya paralel tutmak için cıvadra ile bastonun çevresine göre oyulmuş ağaç veya madenden yapılmış olan kısım.

BASTON KİLİDİ. (Yard Arm Iron): Kontra bastonu büyük baston üzerinde tutan demirden yapılmış trusa.

BASTON KÖSTEĞİ. (Jibboom Stay): Büyük bastonun esnememesini sağlamak için büyük bastonun cundasından kör bastonun cudasına alınan halat.

BASTON MARSİPETİ. (Foot rope stirrup): Büyük ve kontra bastonlara açılan flokları sarmak ve buralarda çalışmayı kolaylaştırmak için bastonların altlarına konulan halatlar.

BASTON YEKE. (Jibboom yoke): Yekenin uzatılması için adi yekeye takılan ilâve yeke.

- BAŞ. (Fore):** Geminin baş omuzluklarını da içine alan pruva kısmı.
- BAŞALTI. (Deck head):** Baş kasarayı meydana getiren kısmın alt tarafı. Genellikle personel için ayrılan kısımdır.
- BAŞA TRİMLİ.** Bak. Başlı.
- BAŞ BODOSLAMA. (Stem):** Gemi ve deniz araçlarının baş taraflarından yukarıya doğru uzanan direkler. Bak. Bodoslama.
- BAŞ BODOSLAMA ASTARI. (Apron):** Baş bodoslamasını kuvvetlendirmek için omurganın iç tarafına civatalarla bağlanan kalın ağaç.
- BAŞ BODOSLAMA AŞOZU. (Stem Rabbet):** Borda kaplama tahtalarının uçlarının bodoslamaya girmesi için bodoslama üzerine açılan oyuk.
- BAŞ BÖLMESİ. (Head Bulkhead):** Gemilerin baş kruzlarına tesadüf eden ve sintineden güverteye kadar uzanan kuvvetli perdelerle ayrılmış olan kısım.
- BAŞ CIVADRA GÖNDERİ.** Bak. Cıvadra gönderi.
- BAŞ DENİZLERİ. (Head Sea):** Geminin rotasının aksi yönünden gelen denizler.
- BAŞ DİREK. (Fore):** Gemilerin pruva tarafına en yakın direk.
- BAŞ FORSU. (Head pennant):** Gemilerin bağlı oldukları işletmelerin amblemlerinin baş bodoslama üzerine çizilmiş ve boyanmış şekli.
- BAŞ GÖNDER.** Bak. Cıvadra gönderi.
- BAŞ GÜVERTE.** Bak. Başüstü.
- BAŞ HALADI. (Bow (Head Line):** Geminin baş tarafından verilen halat.
- BAŞI KIÇI DÜŞMEK.** Bak. Bel vermek.
- BAŞ KIÇ VURMAK. (Pitching):** Fırtınalı havalarda dalgalara dik olarak yapılan seyirlerde tekne dalga çukuruna girer ve çıkar. Bu harekete baş kiç vurma denir. Baş kiç vurma, dalga boyu ve gemi sürati dikkate alınarak asgarî derecede azaltılabilir.
- BAŞ KASARA. (Forecastle):** Gemilerin baş kısımlarında ve ana güverteden yüksek olarak yapılmış gemi ırgatlarının bulunduğu güvertenin altında kalan ve genellikle personelin istifadesine ayrılan kısım.
- BAŞ KASARA GÜVERTESİ. (Forecastle Deck):** Ana güvertenin üstünde ve baş tarafta bulunan güverte.
- BAŞALTI. (Deck bead):** Baş kasarının altına isabet eden kısım.
- BAŞ KRUZ. (Entrance):** Gemilerin sualtında kalan kısımlarının baş tarafa doğru daralan kısmı.
- BAŞLANGIÇ MERİDYENİ. (Prime Meridian):** İngiltere'deki Greenwich rasathanesinden geçtiği kabul edilen meridyen. Başlangıç meridyeni sıfır derece olarak kabul edilir.

BAŞLI. (Trim by the head): Baş tarafı kıç tarafına nazaran suya daha fazla olarak gömülmüş olan gemilere denir. Seyir halinde bulunan başlı bir gemi dümen dinlemez ve pervane kanatları suyun içinde olmadığından az sürat yapar. Başa tirimli de denilir.

BAŞ MODELİ. (Figure Head): Yelkenli gemilerde cıvadranın altına ve baş bodoslamasının ön tarafına konulan insan büstü ve heykeli.

BAŞ OMUZLUK. (Bow): Borda kaplamalarının bodoslamaya ve iç tarafa doğru meyil almaya başladığı kısımlara denir. Sancak tarafa sancak baş omuzluk iskele tarafa iskele baş omuzluk denir.

BAŞ OYMASI. (Trail Board): Yatlarda ve yelken gemilerinde talimamların her iki taraflarına yapılmış muhtelif şekillerdeki ağaç oymalar.

BAŞ PALAMAR. (Bow line): Bak. Baş halatı.

BAŞ PARİMASI. (Bow painter): Filikaların veya ufak deniz araçlarının yanaşacakları yere vermek üzere baş taraflarında bulundurdukları küçük burgatalı halatlar. Baş parımaları baş bodoslamaya veya sintinedeki mapalara kilitlenir.

BAŞ PİK SARNICI. (Fore peak): Baş bodoslaması ile baş müsareme perdesi arasında kalan sarnıç. Bu sarnıçlarda genellikle içme suyu bulunur ve lüzumu halinde trim sarnıcı olarak kullanılır.

BAŞRÜZGÂR. (Head wind): Gemi rotasının aksi istikametinden esen rüzgâr.

BAŞ SERENLER. (Head Yards): Yelken gemilerinde pruva direği üzerinde bulunan bütün serenler.

BAŞUCU. (Zenith): Gözlemcinin baş ve ayak doğrultusunda yere dik olarak geçtiği ve gök küresine baş istikametinden girdiği kabul edilen nokta.

BAŞUCU MESAFESİ. (Zenith Distance): Bir gök cisminin başucu mesafesi, o gök cisminin başucu noktasından olan açılmal mesafesi veya başucu mesafesini doksan dereceye tamamlayan açılmal mesafedir.

BAŞÜSTÜ. (Fore castle deck): Gemi ana güvertesinin gemi pruvasında kalan kısmı.

BAŞ VENTO. (Forward Guy): Filika mataforaları ile yan mataforalarının döndürülmesinde kullanılan donanımların baş tarafta olanı.

BAŞ YATIRMASI. (Deck Hook): Ağaçtan yapılmış teknelerde baş tarafa en yakın ve v harfi şeklinde olan posta. Bu yatırma, kaplama tahatallarının baş bodoslamaya bağlanmasına yarar.

BAŞ YELKENLER. (Head Sails): Pruva direği ile cıvadra üzerine açılan üçgen yelkenler. Bu yelkenler, Kontra flok, dış büyük flok, iç büyük flok ve trinketine floktur. Bak. Flok.

BAŞ YELPAZESİ. (Knight Head): Baş bodoslamasını kuvvetlendirmek için bodoslamasının her iki tarafına dikey olarak konulan ağaç kütük.

BAŞTAN ALMAK. (Head fast): Rüzgâr ve denizlerin baş taraftan alınması.

BAŞTAN BULMAK. (To aground): Bir deniz aracının omurgasının baş tarafının deniz dibine değmesi.

BAŞTANKARA. (Gravel, Ground): Batma tehlikesi karşısında kalan bir gemi veya deniz aracının pruvası sahile gelecek şekilde oturması. Buna karaya bindirmekte denir.

BAŞTANKARA YANAŞMAK. (Ashore stem on): Geminin başının sahile dik gelecek şekilde bir iskeleye yanaşması.

BATARYA. (Battery): Topların bulunduğu yer. Gemilerdeki toplar kullanılış maksatlarına ve çaplarına göre; Ağır, Orta, Hafif ve Uçaksavar bataryası olarak sınıflandırılırlar. Eski yelkenli harp gemilerinde deniz seviyesine en yakın olanlara birinci, onun üstündekine ikinci, onun üstündekine de üçüncü batarya denilirdi.

BATIK. (Wreck): Batmış gemi enkazı.

BATIK ŞAMANDIRASI. (Wreck Buoy): Derinliği az olan sulardaki batık gemilerin yerlerini belli etmek üzere batık geminin civarına konulan yeşil, kırmızı ve siyah renkli şamandıralardır. Leş şamandırası da denilir.

BATTI ŞAMANDIRASI. (Buoy watching): Herhangi bir sebeple hareket kabiliyetini kaybederek batan denizaltı gemilerinin bir çelik halata bağlı olarak su yüzüne bıraktıkları şamandıralardır. Bu şamandıra üzerinde şamandırayı bulacakların ne şekilde hareket edeceklerine dair talimat ve denizaltı gemisi ile konuşulabilmek için bir telefon ahizesi vardır.

BATİTERMOĞRAF. (Bathythermograph): Deniz suyunun muhtelif derinliklerdeki ısını ölçen bir alet.

BAYILMA. (Alist): Gemi veya deniz araçlarının herhangi bir sebeple sancak veya iskele tarafına yan yatmaları.

BAYILTMA. (CAREEN): Gemi veya deniz araçlarının karinalarını midye, yosun ve diğer deniz kabuklularından temizlemek ve boyamak için teknenin bilinerek bir bordası tarafına yatırılması.

BAYRAK. Bak. Bandıra.

BEDEL FLAMASI. (Repeater, Substitute Flag): Gemiler arasında işaret sancakları ile yapılan haberleşmede alt alta çekilmiş sancaklardan birinin tekrar kullanılması gerektiğinde o sancağın yerine çekilen flama.

BEDEN. (Shank): Demirin anelesi ile memesi arasında kalan kısmı. Halatların iki çıması arasında kalan kısmına da Beden denir.

BEDEN BAĞI. (Rolling Hitch): Küçük burgatalı bir halatı büyük burgatalı bir halatın bedenine bağlamak için yapılan bağdır. Buna kamçı bağı da denir.

BEDEN KİLİDİ. (Bight shahle): Zincir karamusala vurulurken zincir doblinini loçadan içeri almak için kullanılan telin çımasında bulunan harbili kilit.

BEDEN MAFSALI. (Crown of the anchor): Demir kollarının bedene iribatlandırıldığı oynak kısım.

BEL. (Midship body): Gemi ve deniz araçlarının mastori postaları hizasına gelen en geniş kısmı.

BELVERME (Sagging): Başı, kıçı düşmekte denir. Daha ziyade ağaç teknelerde görülür. Gemilerin dalga tepelerinde kalması veya gemi baş kıç ambarlarına fazla yük alındığında gemi bünyesi deformasyona uğrar.

BERMUDA ARMA. (Bermuda rig): Daha ziyade kotraların donatıldığı iki direkli ve cıvadralı tekne.

BERMUDA YELKENİ. (Bermuda rigging (sail)): Bermuda armalı teknelerde gizlere açılan dörtköşeli yelken.

BEZ FAÇUNA. (Serving a rope with tarpaulin): Su ile temas eden halatların kısa zamanda harap olmasına mani olmak için halat üzerine sarılan beze denir.

BEZ MANİKA. (Wind sail): Cephanelikleri veya geminin iç kısımlarını havalandırmak için kaportalardan içeriye uzatılan ve dışarda kalan ağız kısmı rüzgârüstüne çevrilerek iç kısımlara havanın girmesini sağlayan bezden yapılmış manika.

BEZ USTURMAÇA. (Carvas Fender): Ufak deniz araçlarında kullanılan kalın burandadan yapılmış ve içerleri üstübü ve eski halat parçaları ile doldurulmuş silindir biçimindeki usturmaça. Burandaların üzerleri güzel gözükmesini sağlamak için beyaza boyanır. Bak, Balon usturmaça.

BIRAKMA. (Abandonment): Deniz sigorta terimi. Geminin kaybı halinde, sigortalı olan kaybı ya tam kayıp olarak kabul eder ve gemiyi sigortalıyana devreder veya kısmi kaybı kabul eder ve gemi kendi üzerinde kalır. Bu durumda hasarlar sigorta tarafından yapılır. Sigortanın tam kaybı kabul etmesine bırakma denir.

BIYIK. (Marhngale-Dolphin striker): Büyük ve kontra baston ventolarını bu bastonlardan açık bulundurmak için ana cıvadranın her iki tarafına destamoraya yakın olmak ve kemerelelere paralel olarak bulunmak üzere konan serenlerdir. Bıyığın cıvadraya gelen tarafı çatalı olup çatalbağı yapılmak suretiyle cıvadraya bağlanır.

BIYIK KÖSTEGİ. (Marhngale bobstay): Biyiğin cundalarından alınıp talimarin her iki tarafındaki mapalara bağlanan halatlar.

BIYIK MANTİLYASI. (Martingale guys): Biyiğin cundalarını üst tarafından tutmak için cundaları ile destamorası arasına donatılan selviçe.

BIYIK VENTOSU. (Marhngale backrobes goblina): Biyıkların cundalarından alınarak geminin baş omuzluklarına bağlanan halatlar.

BİLAR. (Blare): Ağaç teknelerin kalafat edilmesinde kullanılan katranlı macun.

BİNDİRMEK. (Strike): Bir gemi veya deniz aracının diğer bir gemi veya deniz aracına baş tarafından bordasının herhangi bir yerine vurması.

BİNDİRME KANCABAĞI. (Blackwall hitch): Kancabağının diğer bir şeklidir. Kavelya veya mühendisbağı da denilir.

BİNDİRME KAPLAMA. (Clinker Planking): Borda kaplama tahtalarının döşenmesinde kullanılan bir usuldür. Kaplama tahtalarından üstte olanın alt tarafı, altta olanın üst tarafına gelecek şekilde konarak postalara bakır çivilerle perçinlenir. Bu şekildeki kaplamalar daha ziyade kiklerde ve ufak deniz araçlarında kullanılır.

BİNMEK. (Occlude): Bir siklet veya kuvvetin bir halat veya donanın üzerine geçmesi.

BİRAGO. Yelken gemilerindeki topların seyirdimini hafifletmek için topun kuyruğu ile alabanda arasına donatılan donanım.

BİR SANTİM BATMA TONASI. (Tons per inch immersion): Gemiye paralel olarak bir santim batırmak veya bir santimetre yükseltmek için konulması veya çıkarılması gereken ağırlık miktarı.

Ağırlığın miktarı $T = \frac{A (WL)}{100} \times 1,025$ formülü ile bulunur.

Burada T, bir santimetre batma tonası, A konulacak veya çıkarılacak ağırlığı, (WL) metrekare olarak su sathının mesahasını, 1,025 deniz suyunun yoğunluğunu gösterir.

BİSMİLLAH FUNDO. (In the name of god, let go): Demirin, demirlemek üzere denize bırakılması için verilen komuta.

BİTA. (Bitt): Gemi veya yelkenli gemilerde halatların veya yelkenlerin iskotalarını volta etmek üzere güverte üzerine konulmuş küçük babalar. Genel olarak kurt ağızlarının gerisinde bulunur. Bitaların üst kısımları halatların kayarak çıkmalarını önlemek maksadıyla alt taraflarına nazaran daha geniş olur.

BLOKLAMA. (Blocking): Herhangi bir deniz geçidinin düşman tarafından kullanılmasına engel olmak maksadıyla kapatılmasıdır. Bu maksat için genellikle eski ticaret gemileri kullanılır. Bloklama gemileri kapatılacak geçitin ağızına getirilir ve burada batırılır.

BOCALAMAK. (To wear): Gemilerin fırtınalı ve denizli havalarda ilerleyemeyip yalpa yapmasını önlemek ve uygun bir zamanda aksi rota-ya dönmek suretiyle denizleri kıçtan almak.

BOCİ. (Run free): Yelkenli teknelerde pruvanın rüzgâraltına döndürülmesi ve rüzgârın kıçtan alınması için verilen komuta.

BOCİ ALABANDA TRAMOLA. (GYBE): Kısa zamanda dönüş yapmak için teknenin pruvasını rüzgâraltına çevirmek üzere verilen komuta. Bu komuta ile iskotalar hemen fora edilir ve dümene basılarak dönüş yapılır.

BOCRUM. (MIZZEN MAST): Yelkenli teknelerde kıç aynalığa yakın veya kıç aynalık üzerinde bulunan direk.

BOCRUM BUMBASI. (Jigger Boom): Bocrum yelkeninin açıldığı bumba.

BOCRUM GİZİ. (Jigger Gaff): Bocrum yelkeninin açıldığı ve yelkenin serin yakasının bağlandığı direk.

BOCRUM YELKENİ. (Jigger): Bocrum gizi ve bumbası üzerine açılan dörtköşe yelken. Bocrum yelkeni genel olarak randa yelkeni ile birlikte mütalaa edilir ve çoğu zaman randa yelkeni şeklinde söylenir.

BOCU ETMEK. (Cant): Herhangi birşeyin alt tarafını üst tarafına getirmek.

BOCU POSTASI. (Cant Timber): Teknelerin baş ve kıç bodoslamalarına yakın olan yerlerindeki postalar.

BOCURUM. Bak. Bocrum.

BOCURGAT. (Capstan): Küçük tonajdaki gemi veya tekneleri karaya çekmek, ağır cisimleri sürüklemekte kullanılan ağaçtan yapılmış yatay kollu ırgatlardır.

BODOSLAMA. ((Post) (STEM Baş Bodoslama) (STERNPOST Kıç Bodoslama): Tekne omurgalarının baş, kıç taraflarından yukarıya doğru uzanan çelik, dövme demir veya ağaçtan yapılmış kısımlardır. Bunlardan baş taraftakine baş bodoslama, kıç taraftakine kıç bodoslama denir.

BODOSLAMA ASTARI. (Apron): Bodoslamayı kuvvetlendirmek amacıyla bodoslamamanın iç tarafına ve bodoslama üzerine civatalarla bağlanan ağaç.

BODOSLAMA AŞOZU. Bak. Aşoz.

BOFOR MİKİYASI. (BEAUFORT SCALE): Rüzgâr kuvvetini rakamlarla ifade edilmesidir. Bofor mikyasları aşağıda gösterilmiştir.

R Ü Z G Ä R K U V V E T İ		SÜRATİ MİL
Bofor Ölçeği		
0 — Sakin deniz ayna gibi.		1 den aşağı
1 — HAFİF HAVA. Çırpıntı - Tepelerde köpük yok.		1 - 3
2 — HAFİFÇE BRİZ. Ufak dalgacıklar, tepeleri cam gibi kırılma yok.		4 - 6
3 — HAFİF BRİZ. Büyük dalgacıklar, tepeleri kırılmaya başlıyor.		7 - 10
4 — MUTEDİL BRİZ. Küçük dalgalar uzamaya başlıyor sık beyazlıklar belliyor.		11 - 16
5 — SERT BRİZ. Orta dalgalar, birçok beyazlıklar ve bazı serpintiler.		17 - 21
6 — KUVVETLİ RÜZGÄR. Büyük dalgalar şekillenmeye başlıyor, beyaz köpükler her yere dağılıyor ve bazı serpintiler görülüyor.		22 - 27
7 — FIRTINA RÜZGÄRİ. Dalgalar yükseliyor kırılan dalgalardan beyaz köpükler saçılıp yayılmaya başlıyor.		28 - 33
8 — FIRTINA. Uzunluğu daha büyük olan, orta yükseklikte dalgalar, dalga tepecikleri savrulur, köpükler bariz şeritler halinde rüzgâr istikametine savrulur.		34 - 40
9 — KUVVETLİ FIRTINA. Yüksek dalgalar rüzgâr istikametine kesif köpük şeritler, serpintiler görüğe tesir edebilir.		41 - 47
10 — TAM FIRTINA. Çok yüksek dalgalar, deniz yüzeyi beyaz bir renk alır, ağır dalgalar, görüş azlığı.		48 - 55
11 — ORKAN ŞEKLİNDE FIRTINA. Müstesna yükseklikte dalgalar küçük ve orta büyüklükte gemiler uzun periyodlar için görüşten kaybolur.		56 - 63
12 — ORKAN (KASIRGA). Hava köpük ve serpintilerle dalgalar küçük ve orta büyüklükte beyaz bir hal alır. Görüş çok ciddi surette azalır.		64 - 71
13 — KASIRGA		72 - 80
14 — KASIRGA		81 - 89
15 — KASIRGA		90 - 99
16 — KASIRGA		100 - 109
17 — KASIRGA		110 - 118

BOFOR CETVELİ

Bofor No.	Saatteki Hızı Dz. Mili	Denizcilikteki Adı	Denize Olan Tesiri
0	1 den az	Limanlık	Deniz ayna gibi düz.
1	1 - 3	Gayet hafif rüzgâr	Ufak dalgacıklar köpük görülmez.
2	4 - 6	Hafif rüzgâr	Kısa ve küçük dalgalar çatlak ydk.
3	7 - 10	Latif rüzgâr	Dalgalar büyür tepeleri catlar.
4	11 - 16	Mutedil rüzgâr	Dalgalar uzunlaşır, beyaz köpükler görülmeye başlar.
5	17 - 21	Fırıška rüzgâr	Orta büyüklükte dalgalar, boyları uzun serpinti görülür.
6	22 - 27	Kuvvetli rüzgâr	Büyük dalgalar oluşur, köpüklü dalga başları daha geniştir.
7	28 - 33	Mutedil fırtına	Dalgalar biri biri üzerine yığılır. Çatlayan dalgaların köpükleri uçmaya başlar.
8	34 - 40	Fırtına	Uzun ve yüksek orta dalgalar oluşur. Çatlaklar öne doğru kırılır. Köpükler uçur.
9	41 - 47	Kuvvetli fırtına	Dalgalar yükselir, yuvarlanmaya başlar. Serpintiler görüşü azaltır.
10	48 - 55	Ağır fırtına	Pek yüksek dalgalar, dalga tepeleri devrilecek gibi uzun ve kesif köpük sahaları oluşur. Deniz yüzü beyaz görülür. Görüş kabiliyeti çok azdır.
11	56 - 66	Pek ağır fırtına	Çok yüksek dalgalar olur. Küçük gemiler dalgaların arasında bazen görülmez. Deniz yüzü beyaz köpüklerle kaplıdır. Görüş çok bozuktur.
12	66 dan fazla	Kasırga	Hava köpük ve serpinti ile dolu. Deniz bembeyaz, görüş tamamen kaybolmuştur.

BOĞATA. (Dead Eye): Ağaçtan yapılmış ve her iki yanağı şişkin ve yanaklarına üçer delik açılmış dilsiz makara. Boğatalar genellikle çarmıkların gerilmesinde kullanılır.

BOĞMAK. (Extinguish): Kuvvetli rüzgârlarda yelkenlerin alanlarını küçültmek için yelkenleri istingalarla direk veya serenlere sarmak. Yelkenleri istinga etmek de denir.

BOĞMA SALABURUN. (Reef Tackle): Tirinket ve mayıstra yelkenlerini istinga etmek için kullanılan salaburunlardan serenin cudasına yakın olanı.

BOĞMA SALABURUN PATASI. (Reef Tackle Gringle): Boğma salaburununu yelkene bağlamak için yelkenin gradin yakalarında bulunan halattan yapılmış patalardır.

BOMBİRES. Bak. Ana cıvadra

BONA VELE. (Lubber Holes): Çarmıklarla selviçelerin içinden geçebilmesi için çanaklığın ortasında bırakılan kare şeklindeki delik.

BONCUK. (Deadeye with one hole.): Tek deliği olan ufak boğata.

BONCUK TORNÖ. (Jewel block): Torsolom palangası ile pruva ve kontra iskotalarının donanımlarında kullanılan bir nevi tornodur. Kanaletin alt kısmı hizasındaki çıkıntılarda halatın gireceği delik vardır. Bu şekilde yapılmasından maksat, kabasorta donanımda halat boş bırakıldığı zaman boncuk tornonun tumba olmamasına ve dil ile veta arasına filasa veya başka bir şeyin sıkışmamasına yarar.

BORDA. (Board): Gemilerin veya teknelerin dış tarafta ve su kesiminden yukarıda kalan yan kısımları. Sancak taraftakine sancak borda, iskele taraftakine iskele borda denir.

BORDA BORDAYA. (Fall aboard): Gemi ve deniz araçlarının bordalarını birbirlerine vererek yan yana yatması.

BORDA DEĞİŞTİRME. Bak. Tramola.

BORDA BOTU. (Punt): Gemilerin su kesimlerine yakın olan borda kısımları ile karinalarını temizlemede, lostra etmede ve faça boyası çekmede kullanılan 10-15 fit boyundaki ağaç teknelerdir.

BORDADA TESLİM. (Free Alongside) (Free on board): Liman âdetleri ve tüzükleri aksini emretmediği sürece mukavelede bordada teslim kaydı olduğu zaman yükün, gemi donanımlarının yetiştigi yere kadar teslimidir. Bordada teslim yükleyiciye aittir. Uluslararası kısa adı FOB'tur.

BORDA FENERLERİ. (Side Lights): Seyir fenerleri içinde yer alan fenerlerdir. Gemilerin sancak ve iskele taraflarını belirtmek üzere yakılan ve hususî yerlerine takılan seyir fenerlerinden sancak taraftaki yeşil, iskele taraftaki kırmızı renktedir. Borda fenerleri, pruvadan kemerenin iki kerte gerisine kadar ışık gösterecek ve iki mil mesafeden görülebilecek nitelikte olacaklardır. Her hangi bir sebeple borda fenerlerinin ışık göstermemesi halinde kullanılmak üzere gaz veya diğer bir madde ile ışık gösteren aynı evsftaki fenerler köprü üstüne yakın bir yerde hazır bulundurulmalıdır. 100 vat ve iki flamanlı lamba kullanılır.

BORDA FENERLİKLERİ. (Side light screen, Light board): Borda ışıklarının pruvanın mukabil tarafından, kemerenin iki kerte gerisinden görölmelerini önleyecek şekilde yapılmış siperliklerdir.

BORDA HALATLARI. (Breast Fast): Sahile veya bir gemiye aboarda olmuş bir geminin bordası istikametinden vermiş olduğu halatlar. Bak. Parıma.

BORDA İSKELESİ. (Gangboard, Gangway): Personelin gemiye girip çıkmaları için gemilerin kıç taraflarına yakın yerlere ve bordalara konulan iskele. Sancak iskelesinden üst rütbeli subaylar iskele iskelesinden diğer personel istifade eder.

BORDALAMAK. (Abreast): Denizdeki bir geminin veya sahildeki bir mevkiin, seyretmekte olan bir geminin kemeresi veya 090-270 nispi istikametinde bulunmasıdır.

BORDA MATAFORASI. (Boom): Demirli gemilerin denize indirdikleri deniz araçlarının bağlamaları için Köprüüstü civarında bordalara dik olarak uzatılan ve ventolar yardımı ile tutturulan dikmeler. Büyük gemilerde bir bordada ikiden fazla matafora bulunur.

BORDA PATALYASI. Bak. Borda botu

BORDA ŞİPKASI/AĞI (Scramble net): Personelin gemiye çabuk girip çıkmaları için bordalarından sarkıttıkları ağ. Daha ziyade amfibi harekâta çıkarma gemilerinde bulunan personelin çıkarma araçlarına inmeleri için kullanılır.

BORDA TİRİZİ. Bak. Tiriz

BORDAYA ALMAK. Bak. Bordalamak

BORİNA. (Bowline): Dört köşe yelkenlerin gradin yakalarının iskota yakasına yakın yerlerinde bulunan borına patasına İzbarço kasa ile bağlanan halat.

BORİNA KAÇMA. (To be on the bowline): Teknelerin kendi kendisine orsasına kaçmasına denir. Orsasına kaçıyor da denilir.

BORİNA PATASI. (Bowline bridle): Kare yelkenlerin gradin yakalarındaki matafyonlara halattan yapılan kaz ayakları.

BORİNATA. (Bowline): Trinket yelkeninin borinasına verilen isim.

BORNO. (Pin): Makaralarda tabla ile dilin merkezinden geçen demir veya pirinç çubuk. Buna porno'da denilir.

BOSA. (Slip Stopper): Demir loçaya oturduktan veya zincire yeteri kadar kaloma verildikten sonra zincir veya demirin ağırlığını ırgat üzerinden kaldırmak için güverte üzerindeki mapalara kilitlenmiş uçları maça kilitli kısa zincir.

BOSA CEVİZİ. (Stopper knot): Zincir bosaların yerinde kullanılan kısa halatların çımasına yapılan ceviz.

BOSA ÇEMBERİ. (Sling hoop): Ana serenlerin hamaylılarını kuşatan demirden yapılmış çember. Sereni tutacak olan bosa zinciri bu çember üzerindeki aneleye kilitlenir. Bak. seren

BOSA KİLİDİ. Bak. Maça kilidi.

BOSALI KANCA. (Stopper hook): Kanca içine geçirilmiş olan halat veya zinciri kolayca çıkarmak için kullanılan özel tipteki kanca.

BOSA PAYI. Bak. Güverte payı

BOSA SAPANI. (Rope strop): Bosa çemberi yerine kullanılan halat veya tel halattan yapılmış sapan.

BOSA TUTMAK. (Stropping): Bir halat veya zinciri bedeni üzerine bosa vurarak tutmak.

BOSA ZİNCİRİ. Bak. Zincir Bosa

BOŞ. (Slack rope); light, unloaded): Herhangi bir yere verilmiş olan halatın gergin vaziyette bulunmayışına ve bir geminin yüklü olmayışına denir.

BOŞ AĞIRLIK. (Light Weight): Yük, kumanya, malzeme ve içme suyu hariç makinanın, kazanların ve kazanlarda bulunan suyun, yedek parçaların ilâvesiyle tamamen donatılmış olan bir teknenin ağırlığı. Boş ağırlık, 2240 librelilik ton ile ifade edilir. Bak. Boş deplasman

BOŞ AL. (Take in the slack): Bir yere verilmiş olan halatın gergin vaziyette durması için sarkan kısmının alınması için verilen komuta.

BOŞALTMA. (Unloading): Mal nakli için bir gemi kiralayan bir kimşenin yükleme veya boşaltma işini, yapılan sözleşmede eğer sözleşme yoksa mahallî kurallara göre uygun bir sürede yapmasıdır.

BOŞ DEPLASMAN. (Light Displacement): Geminin yüklenmeden evvelki ağırlığı. Genel olarak boş ağırlık denir.

BOŞ MAİMAHREÇ TONAJI. Bak. Hafif maimahreç

BOŞ SU ÇEKİMİ. (Light Draft): Boş deplasman durumundaki bir geminin su çekimine denir.

BOŞUNU ALMAK. Bak. Boş almak

BOŞ VER. (Slack away): Volta edilmiş veya tutulmakta olan bir halatın gerektiğinde sağılması için verilen komuta.

BOT. (Boat): Bir veya iki çifte kürekle hareket eden, güvertesi olmayan ayna kıçlı ufak tekne. Ağaç veya Fiberglas gibi maddelerden yapılır.

BOT KALASTRASI. (Boat Chock): Güverteye alınan deniz araçlarının üzerine oturmaları için karinasını kavrayacak şekilde yapılmış ve güverteye sağlamca tespit edilmiş kalın ağaç.

BOT KAPELESİ. (Boat Cover): Ufak deniz araçları ile filikaların güvertede veya mataforada buldukları zaman yağmur ve deniz sularının içine dolmaması veya güneş ısısı ile armuzlarının açmaması için üzerlerine serilen buranda örtü.

BOT MATAFORASI. (Boat Davit): Botların güverteye alınmaları için bot kaz ayaklarının anelesinden bağlanıp kaldırılmasında kullanılan ufak matafora.

BOT PUSULASI. (Boat Compas): Filika gibi ufak deniz araçlarında kullanılan elle taşınabilir seyyar, küçük mıknatısı pusula. Bunlara filika pusulası da denir.

BOT TENTESİ. (Boat Awning): Ufak deniz araçlarında oturanların güneşten korunmaları için baş ve kış tarafa konulan T şeklindeki punteller üzerine açılan tente. Tentenin açıldığı puntellere ıstalyoz denir.

BOYLAM. (Longitude): Bir mevkiin boylamı, o mevkiden geçen boylam ile başlangıç boylamı arasındaki doğuya veya batıya olan ekvator yayı veya açısıdır. Başlangıç boylamı sıfır derece olup Greenwich'ten geçtiği kabul edilir. Boylamlar doğuya doğru eksi değerde olup 0 dereceden 180 dereceye. Batıya doğru artı değerde ve 0 dereceden 180 dereceye kadar ölçülür. 15 derecelik iki boylam arası bir saat olarak kabul edilir.

BOYLAM FARKI. (Difference of Longitude): İki mevkiden geçen boylamlar arasındaki en kısa ekvator yayıdır. Mevkilerin her ikisinde doğuda veya batıda olursa boylam farkı boylamlar arasındaki adedi fark, mevkilerden biri doğuda diğeri batıda olursa boylam farkı boylamların toplamına eşittir.

BOYLAM KEMERE. (Longitudinal beam): Gemilerin güvertelerini sağlamlaştırmak için güverte altlarına konulan ve geminin başı ve kıç istikametinde uzanan kemerelerdir.

BOYNA. (Steering Oar, Scull): Ufak deniz araçlarında dümen yerine kullanılan ve kıç aynalığa kayışla bağlanarak geriye doğru sarkıtılan kürek. Boynayı sağa sola sallamak suretiyle ufak tekneler ileriye doğru gider. Buna boyna küreği de denir.

BOYNA KÜREĞİ. Bak. Boyna.

BOYUNDURUK. (Yoke): Bitalara, kemere istikametinde geçirilen demir çubuk.

BOYUNDURUK YEKE. (Yoke): Ekseriyetle kıklerde ve şarpilerde kullanılan daire yayı şeklindeki yeke.

BÖLME. (Bulkhead, Watertight): Gemilerin duruş kabiliyetlerini artırmak için gemi dahilindeki muhtelif yerleri birbirinden ayıran tam su geçirmez bölme perdeleri arasında kalan boşluklar.

BÖLME DAYAKLARI. (Subdivisions): Bölmeleri takviye etmek maksadıyla kullanılan ağaç dayaklar. Bu dayaklar bölmelerin içinde muhafaza edilir ve yandaki bölme su aldığı anda bölmeyi takviye etmek üzere kullanılır.

BÖLME KAPORTASI. (Watertight Door): Bir bölmeden diğerine geçmek için su geçirmezliği temin edilmiş olan geçitlerin kapıları.

BÖLME PERDELERİ. (Watertight Bulkhead): Bir geminin makine dairesi ile yük ambarlarını veya diğer yerleri birbirinden ayırmak geminin duruş gücünü ve arzanı (enine) sağlamlığını artırmak, yangın vukuunda yangının bir bölmeden diğerine geçmesine mani olmak üzere yapılmış olan arzanı su geçirmez perdelerdir. Perdelerden bir diğerine geçişler, perdeler üzerindeki su geçirmez bölme kaportaları vasıtasıyla sağlanır.

BRAGO/BRAGA. Bak. Birago.

BRAGOT. (Bracket): Seren cundalarındaki prasya tornoları.

BRAKİL. Bak. Baston brakili.

BRİGANTİN. (Brigantine): Pruva direği kabasorta arma, grandi direği sübye arma olan ve brik tipi yelkenli gemilerden daha küçük gemi. Bunlara uskuna brik de denilir.

BRİG/BRİK. (Brig): İki direkli ve kabasorta armalı yelken gemisi.

BUDÜ TAMAMI. (Departure): Kerte hattının doğu veya batıya doğru mil yönünden hasıl ettiği mesafe.

BULUT. (Cloud): Su buharının atmosfer içindeki görüntüsüdür. Bulutlar buldukları yüksekliklere göre üç sınıfa ayrılırlar. 1. Yüksek bulutlar. Sırüs, Sirostratüs, Sirokümülüs. 2. Orta bulutlar. Altostratüs, Altokümülüs. 3. Alçak bulutlar. Stratokümülüs, Nimbostratüs, Kümülüs. Kümülo nimbüs, Stratüs.

BULUT TAVANI. (Ceiling): Bulutların yeryüzünden olan yüksekliği.

BUMBA. (Boom): Genel manada yatay olarak kullanılan serenlere denir. Yan yelkenlerin altabaşo yakalarını gerip açmak üzere kullanılan serenlere de bumba denir. Bumbalar açıldıkları yelkenlerin isimleri ile anılır.

BUMBA ÇATALI. Bak. Çatal.

BUMBA ÇEMBERİ. (Spider hoop): Bumbaların dik ventosunu ve orsa pupa palangalarını takmak üzere bumbalara geçirilmiş olan bir veya birden fazla mapası olan demir çember. Bumba çemberine Orsa Pupa çemberi de denir.

BUMBA YARIMAYI. (Gaff cleat): Üzerine bumbanın çatalı oturan, direğe mihlanmış yarımay şeklindeki ağaç.

BUNKER. (Bunker): Gemi ambarlarına verilen genel isim.

BURAK SANCAĞI. Bak. Tehlike sancağı.

BURANDA. (Sailor's hammock): Personelin yatmaları için dikdörtgen şeklinde buranda bezinden yapılmış yatak althığı.

BURANDA BAĞI. (Marling hitch): Yelkenleri ve burandaları sarmak için mezevoltalardan ibaret olan bağ.

BURANDA KASAVELESİ. (Girthline hammock): Buranda şıpkalarının bağlanması için erat mangalarının alabandalarına veya puntelerin üzerlerine konulan demir çubuklar veya buralara gerilen halatlar. Bak. Kasavele.

BURANDALIK. (Stowing place for hammocks): Burandaların gündüzleri muhafaza edildikleri gemi içindeki bölmeler, ayrılmış olan yerler. Burandalıkların güverte üzerinde olanlarına Prampet veya Metres denir.

BURANDA ŞIPKASI. (Hammock clue): Buranda bezlerinin üzerindeki matafyonlara bağlanmak üzere bir anele içinden geçirilerek yapılan şıpka.

BURÇLAR. (Zodiacal constellations): Ekliptiğin her iki tarafına 80 derece uzayan gök kuşağına burçlar muntıkası denir. Bu muntıkada, güneş, ay ve seyre elverişli gezegenler (Mevki tayini için irtifa almaya yarayan gezegenler) bulunur. Burçlar muntıkası 12 kısma bölünmüş olup isimleri Arapça ve Türkçe olmak üzere şöyledir :

Koç-Hamal, Boğa-Sabir, İkizler-Cevza, Yengeç-Seretan, Arslan-Eset, Başak-Sümbüle, Terazı-Mizan, Akrep-Akrep, Yay-Kavis, Oğlak-Cedi, Kova- Balık-

BURGATA. (Inch): Lif halatların kalınlıkları burgata ile ifade edilir. Bir halatın çevresinin uzunluğu o halatın burgatasını gösterir. Bir burgata 1 pus veya 2,54 santimetreye tekabül eder.

BURGATAMETRE. (Sounding rod): Lif halatların burgatalarını ölçmekte kullanılan taksimatlı bir kompastır. Tel halatların kalınlıkları da burgatametre ile ölçülür. Ancak tel halatlarda ölçülen kısım halatın çevresi değil halatın çapıdır. Tel halat burgatametrelerinde taksimat bu esasa göre yapılmıştır.

BURİNA. Bak. Borina.

BURİNATA. Bak. Borinata.

BURMALI KANCABAĞI. (Catspaw): Bir halatı bedeninden kancaya bağlamak için yapılan bağ.

BÜKÜM. (Laid): Bir halatın imali sırasında halat kollarının sağa veya sola doğru kıvrılmasıdır. Kolları sağa kıvrılı halatlara sağa bükümlü sola kıvrılı halatlara sola bükümlü halat denir.

BÜLBÜL. (Becket): Palanga rigavolarının bağlanmaları için makaraların alt nihayetlerinde bulunan radansa veya kasa.

BÜYÜK AVARYA. (General Average): Denizde bir tehlikeden korunmak için yapılan müşterek masraf ve tehlikeden dolayı hasıl olan zarar. Büyük avarya sebebiyle meydana gelen masraflar gemi, navlun ve yük arasında taksim edilir. Başlıca büyük avarya tipleri şunlardır. Gemiye karaya oturtma, gemiyi hafifletme, denize mal atma, barınma, gemi savunması, tevkif ve dispeç için borçlanma.

BÜYÜK AYNA. (Index mirror): Seksentta uzade kolunun üst nihayetine ve aletin yüzeyine dik olarak konulmuş ayna. Bak. Seksant.

BÜYÜK BASTON. (Jibboom): Ana cıvadra üzerine sürülen baston. Bak. Cıvadra.

BÜYÜK BASTON BOSASI. (Jibboom stopper): Büyük bastonu cıvadra üzerinde sabit tutmak ve geriye doğru kaymasını önlemek için cıvadra destamorasından alınan ve büyük bastonun topuğundan dolaştırıldıktan sonra tekrar cıvadra destamorasına alınan zincir.

BÜYÜK BASTON KÖSTEGİ. (Martingale, Martingale Stay): Büyük baston cundasının yukarıya doğru kalkmaması için bir çıması sakalın cundasına bağlanan halat.

BÜYÜK BASTON MARSİPETİ. (Jibboom foot rope): Flokların aşağıya indirilmeleri sırasında personelin rahat çalışabilmeleri için bir çıması büyük baston destamorasına diğer çıması ventolara bağlanan ve doblin bırakılmış halatlardır.

BÜYÜK BASTON VENTOSU. (Jib guy): Bastonun sağa ve sola oynamasını önlemek için bir çıması bastonun cundasına diğer çımaları bıyığın her iki cundasına bağlanan halatlardır.

BÜYÜK DAİRE. (Great Circle): Yer küresinin merkezinden geçen düzlemin kesitinde meydana gelen dairedir. Bir büyük dairenin baş noktası kutuba en yakın bulunan noktasıdır.

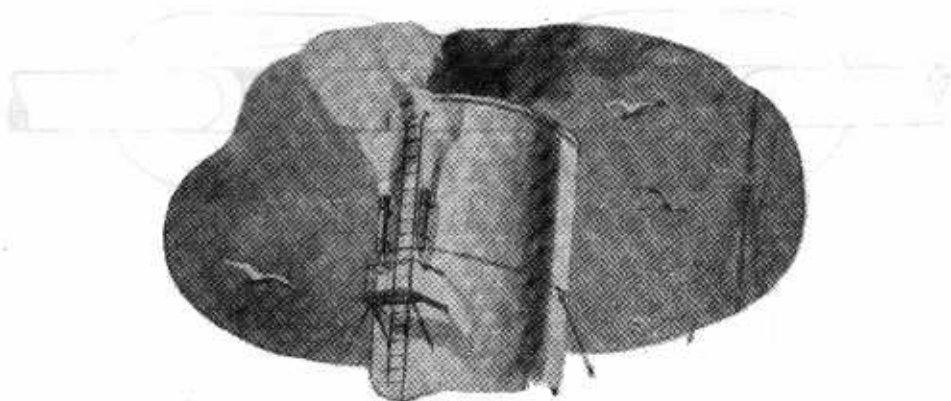
BÜYÜK DAİRE SEYRİ. (Great Circle Sailing): Dünya üzerinde, iki mevki arasındaki en yakın mesafe bu iki mevkiden geçen, büyük daire yayı olduğu nedeni ile Okyanuslarda yapılan uzun mesafeli seyirlerde, daha kısa yoldan seyri tamamlamak için, kalkış ve varış mevkilerinden geçen, büyük daire yayı üzerinde yapılan bir seyir'dir.

BÜYÜK FLOK. (Jib, Outer jib): Pruva gabya direğinin kapelesinden büyük bastonun cundasına gelen larmonun üzerine açılan üç köşeli yelken. Buna dış büyük flok'ta denilir. Bak. Flok.

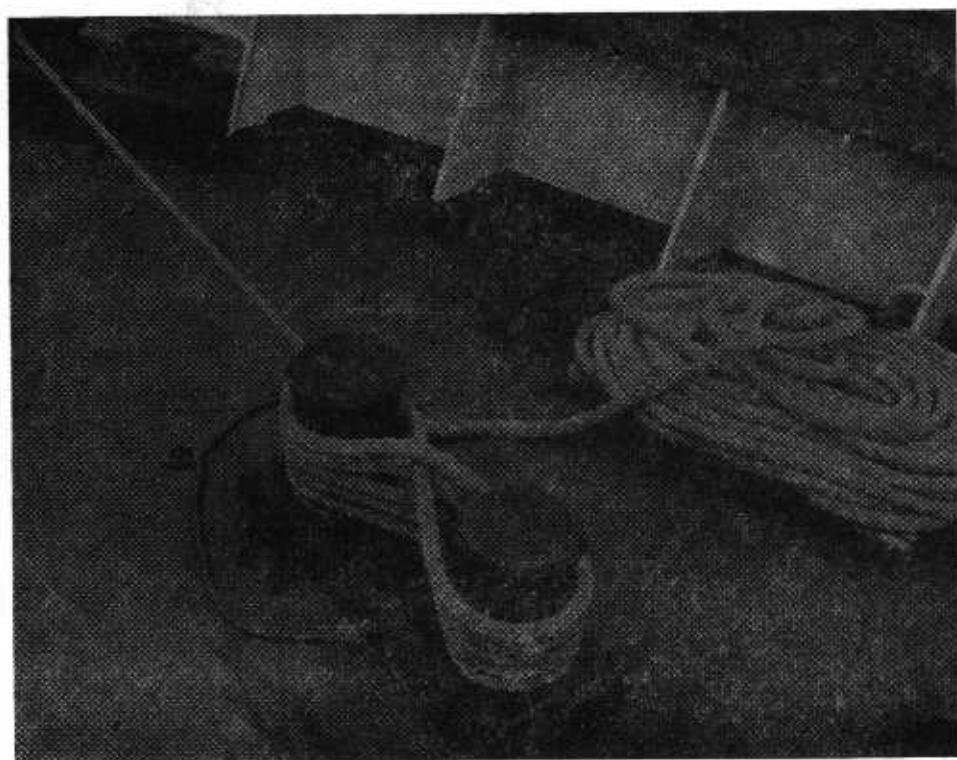
BÜYÜK FLOK LARMOSU, (Jib Stay, Outer Jib Stay): Pruva gabya çubuğunun kapelesinden büyük bastonun cudası arasına donatılan ve üzerine büyük flok açılan ıstıralya.

BÜYÜK TON. (Long ton): 2240 librelık bir ağırlıktır.

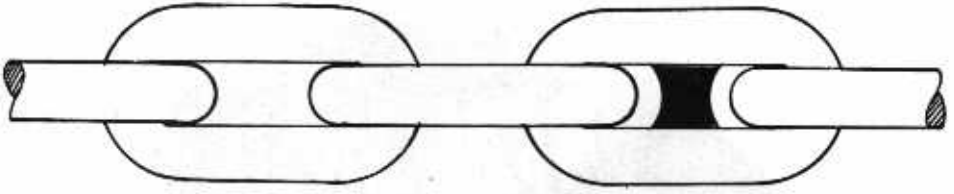
BÜYÜK TONOZ. (Stream Anchor): Harp gemilerinin kıç taraflarında veya omuzluklarında küçük gemilerde kıç üstünün uygun bir yerinde bulunan ve genellikle ocaklık demirlerinin üçte ikisi ağırlığında olan demir. Tonoz demiri de denir. Büyük tonoz demirleri sığlığa oturmuş gemileri yüzdürmede, demirli gemilerin demir mevkilerini değıştirmede ve salmayı önlemek için kullanılır.

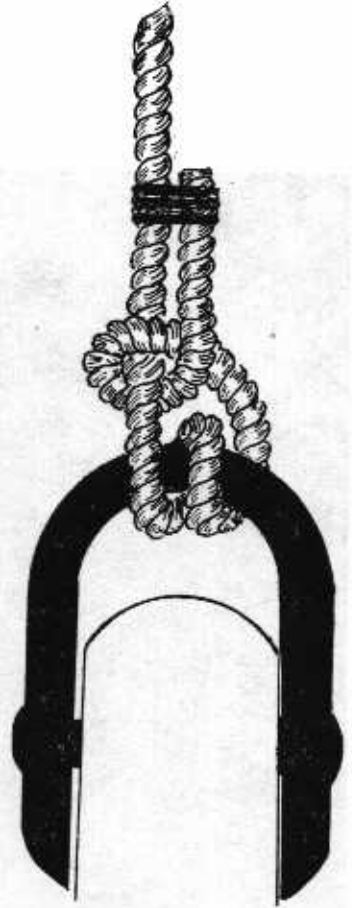
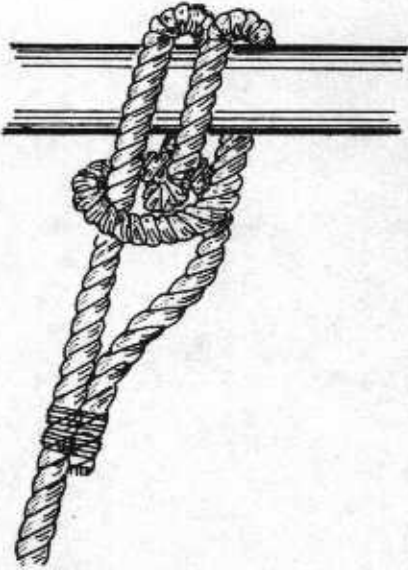
BACA

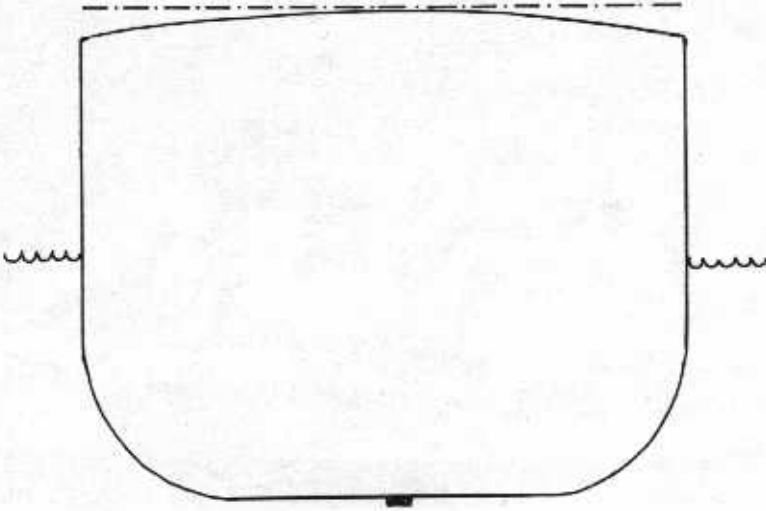
BABA

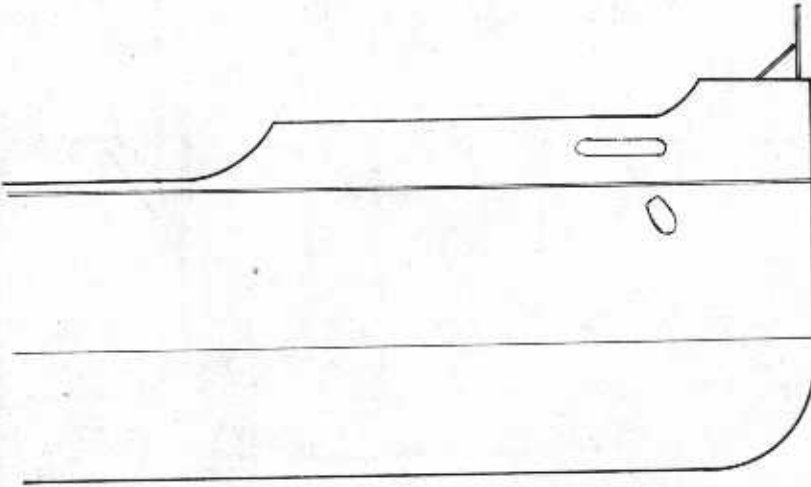
Bakla (Lokmasız, Lokmalı)

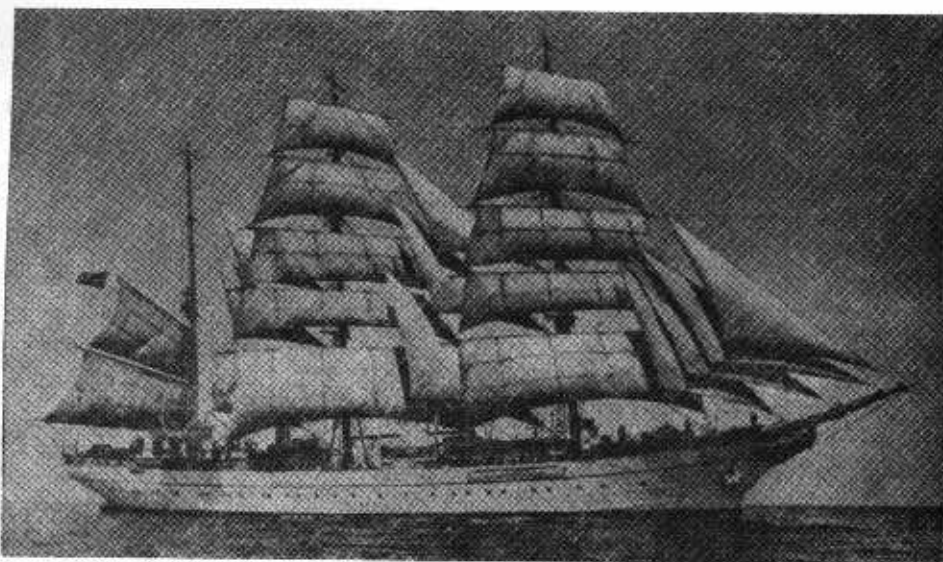
Balıkcı Bağı

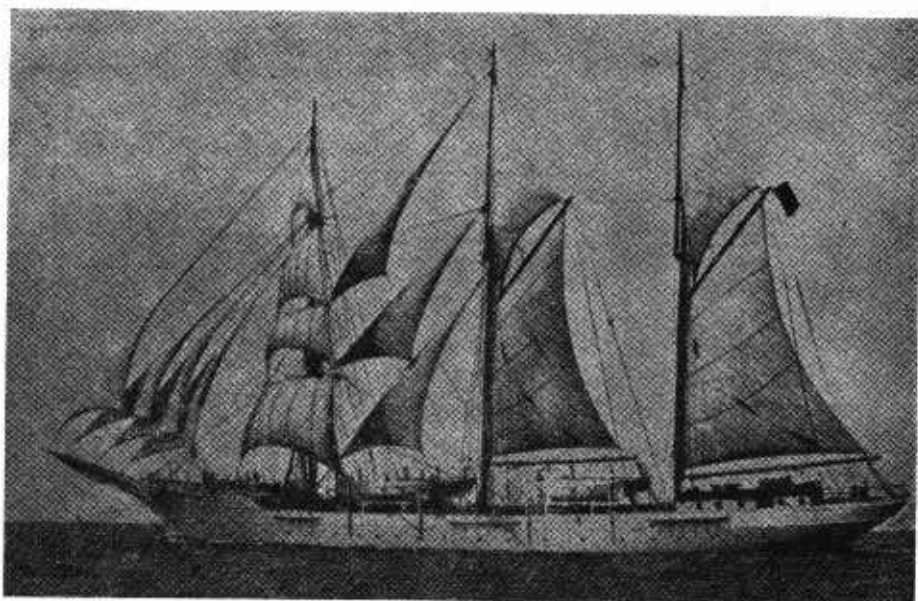
Baliksırtı Güverte

Balta Başı

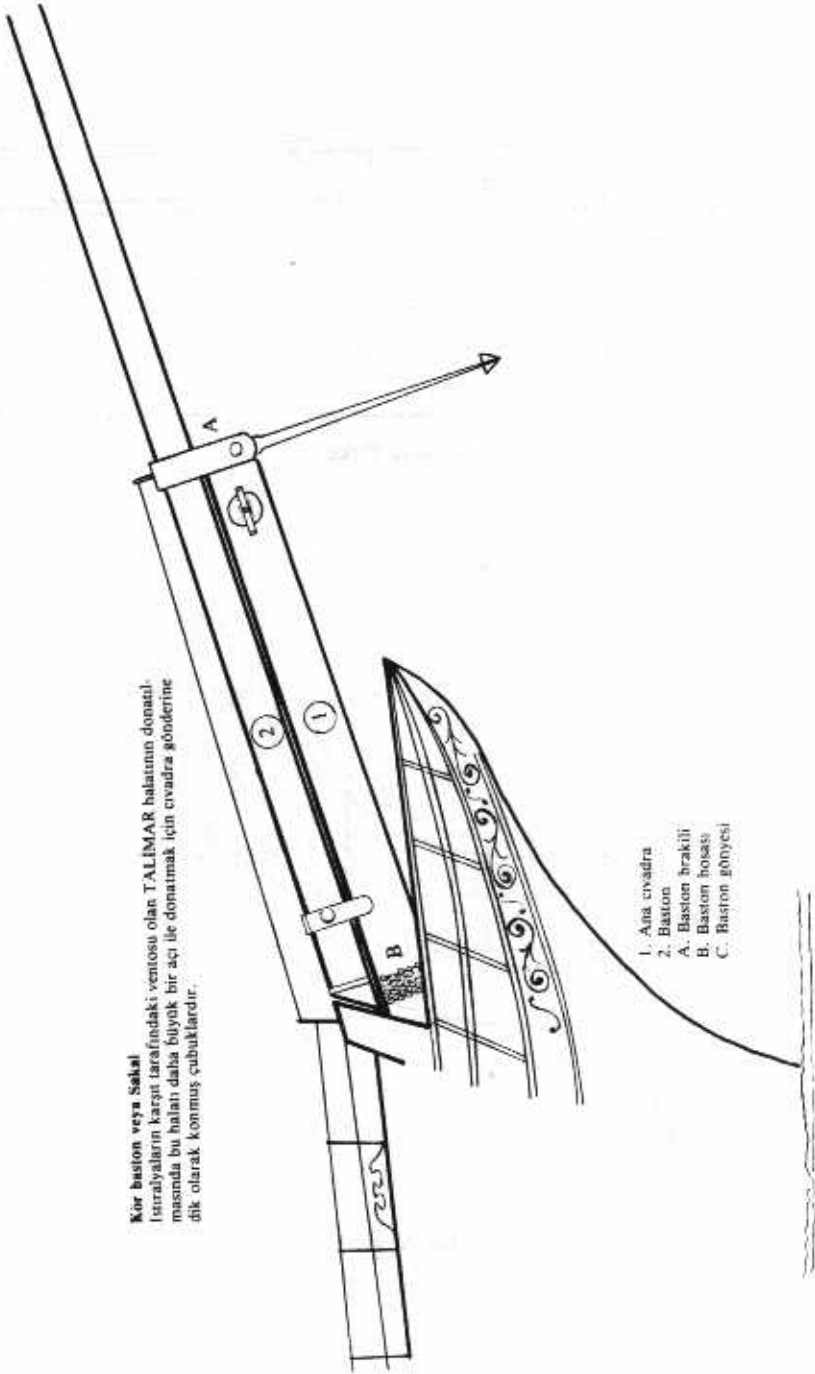

BARKO

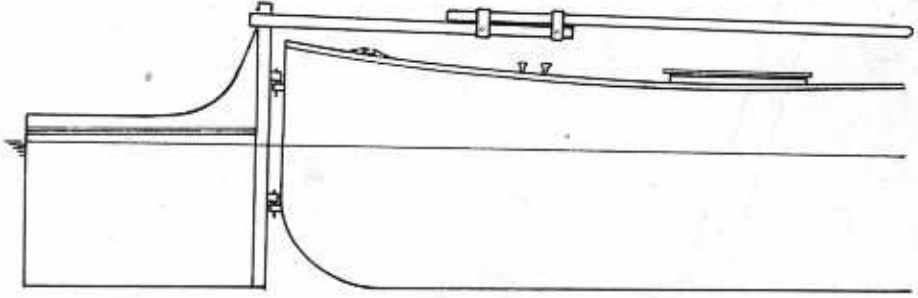

Barko Bestiya

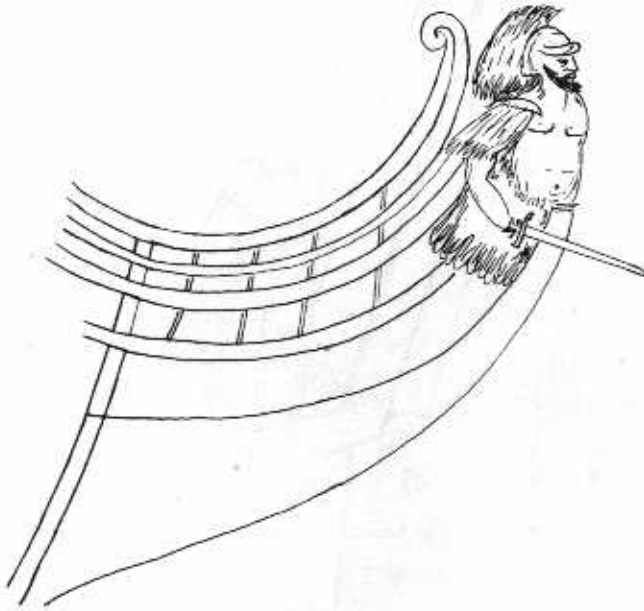
Kör baston veya Sakal
İsrailiyelerin karşı taraftaki ventosu olan TALEMAR halatının donatıl-
masında bu halatın daha büyük bir açı ile donatmak için civadra gönderine
dik olarak konmuş çubuklardır.

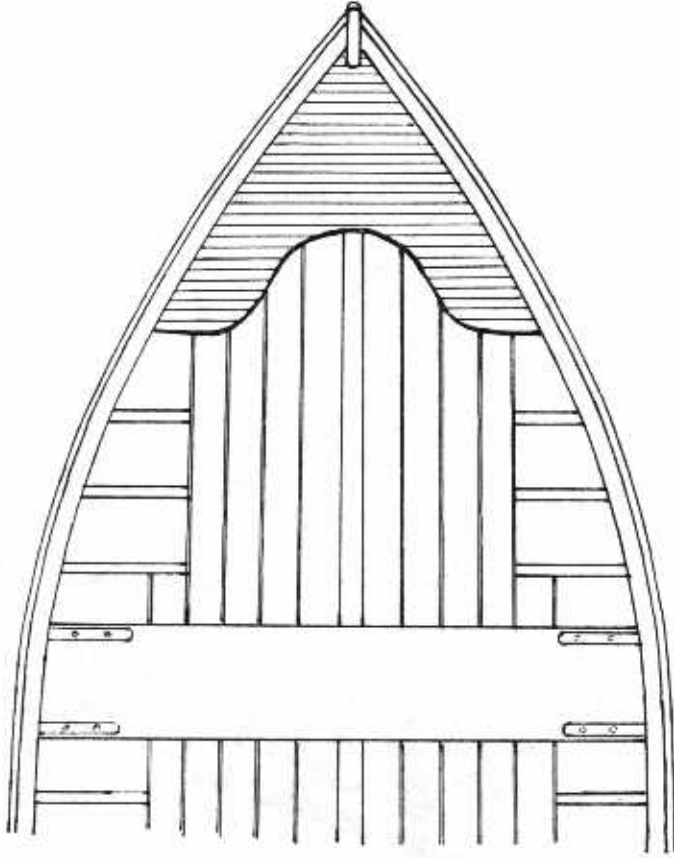
1. Ana civadra
2. Baston
- A. Baston brakili
- B. Baston bosesi
- C. Baston gönyesi

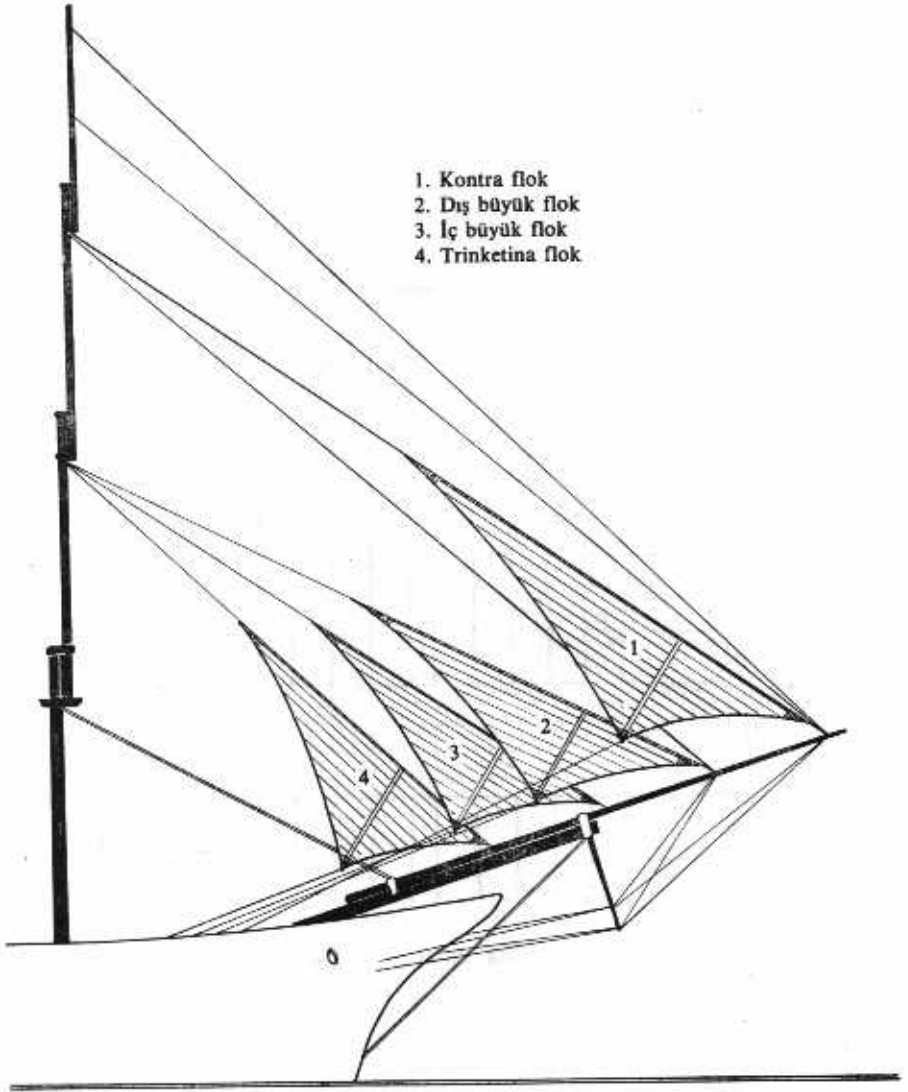
Baston Yeke

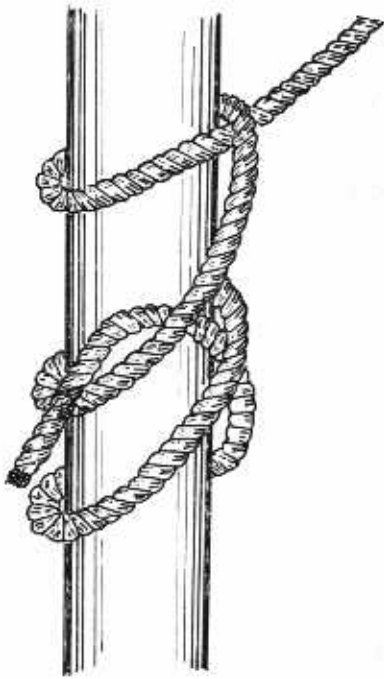
Baş Modeli

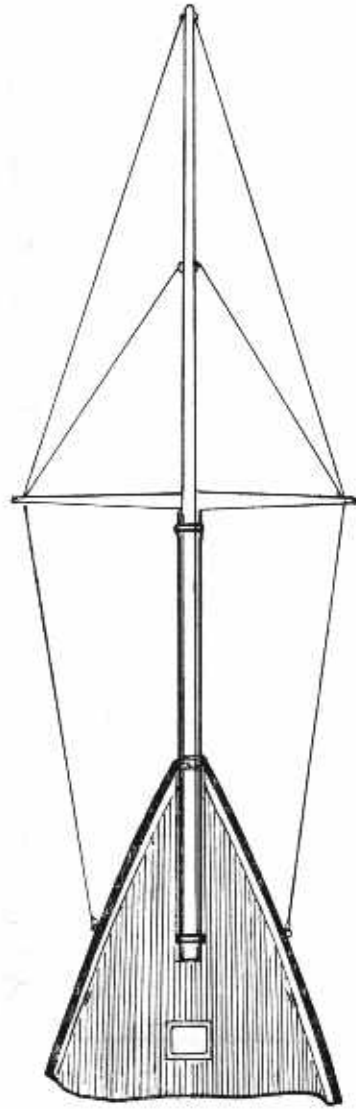
Baş Yatırması

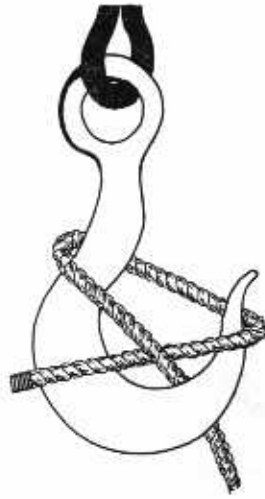
Baş Yelkenler

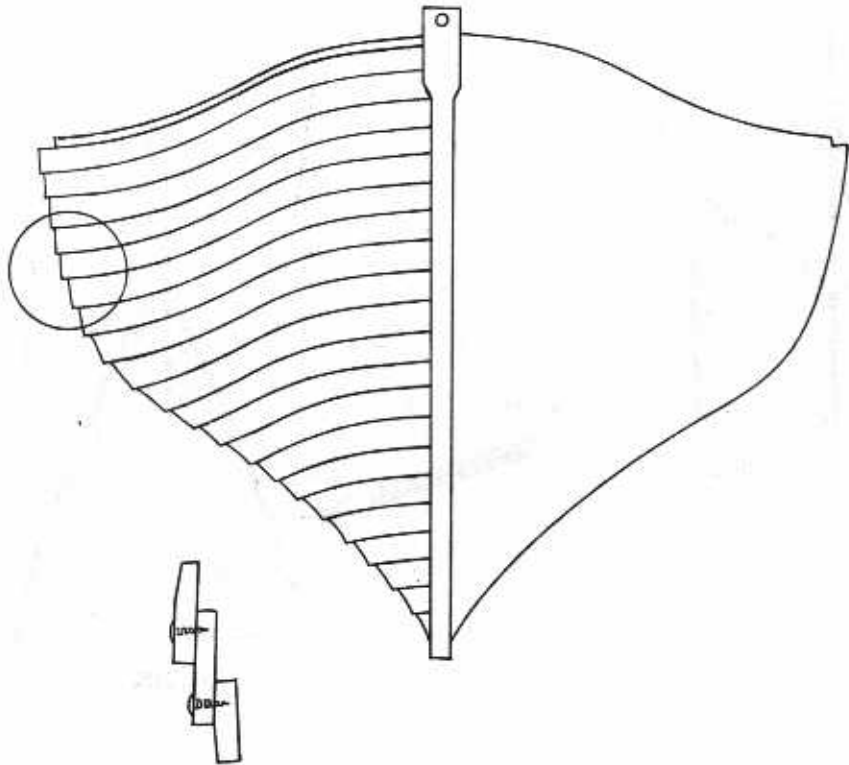
Beden Bağı

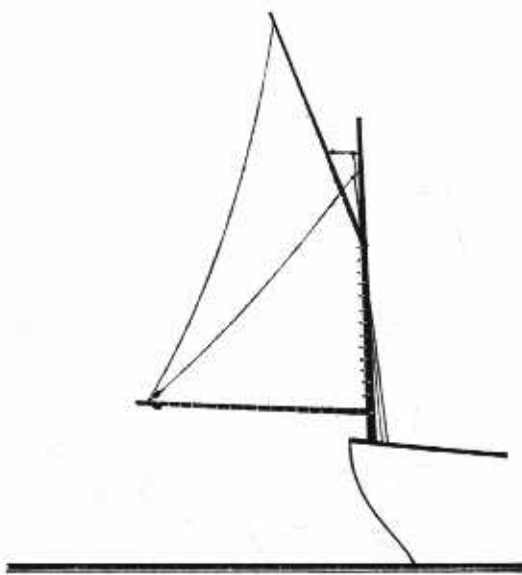
BIYIK

Bindirme Kanca Bağı

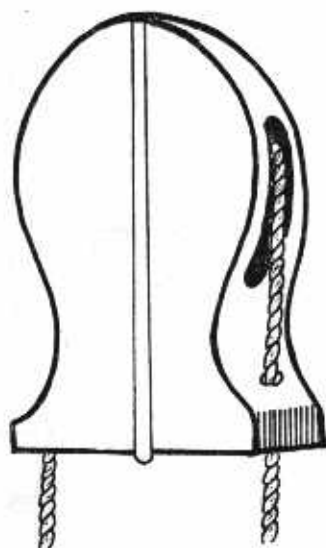
Bindirme Kaplama

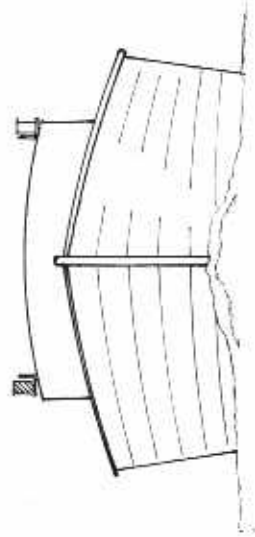
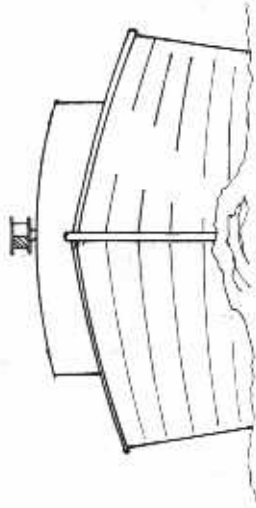
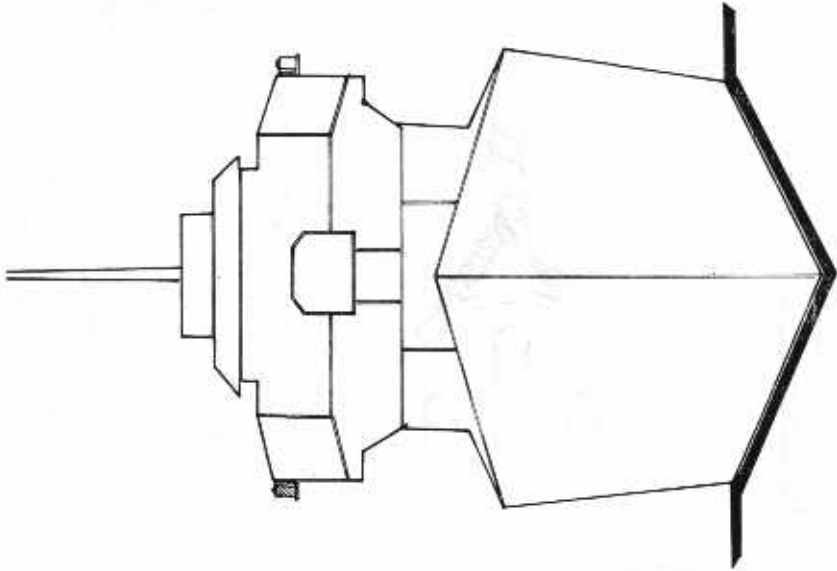
Bocrum

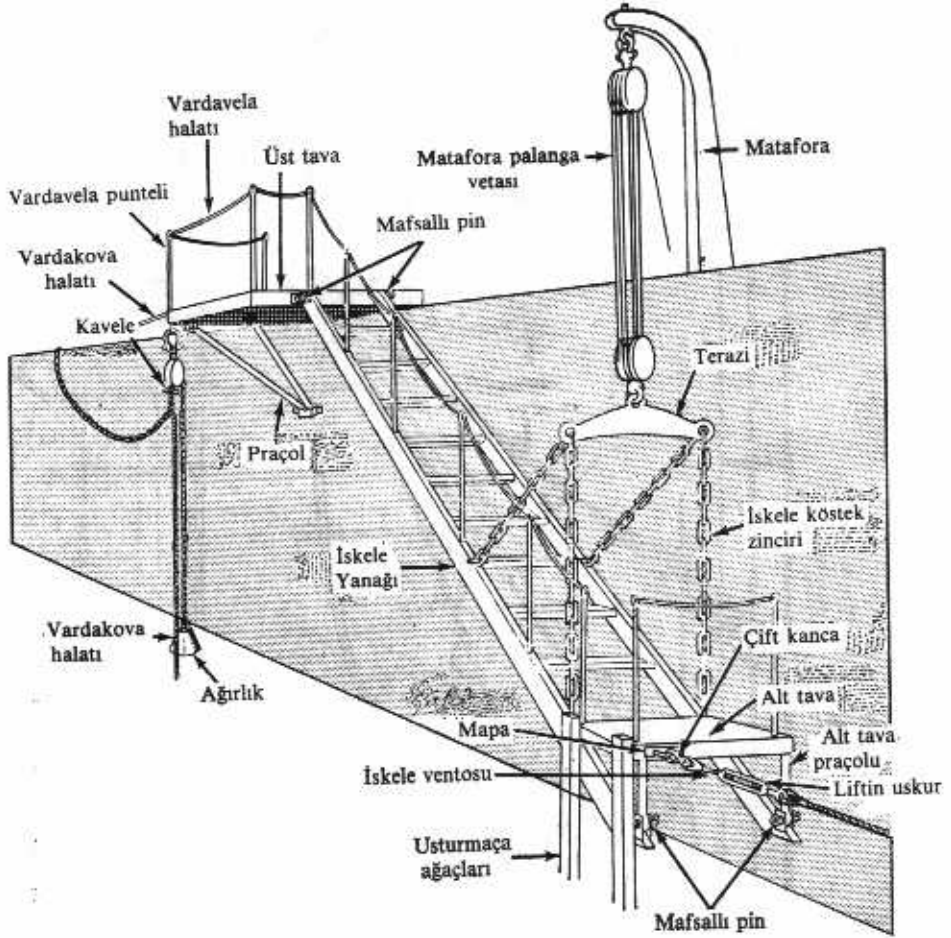
BOĞATA

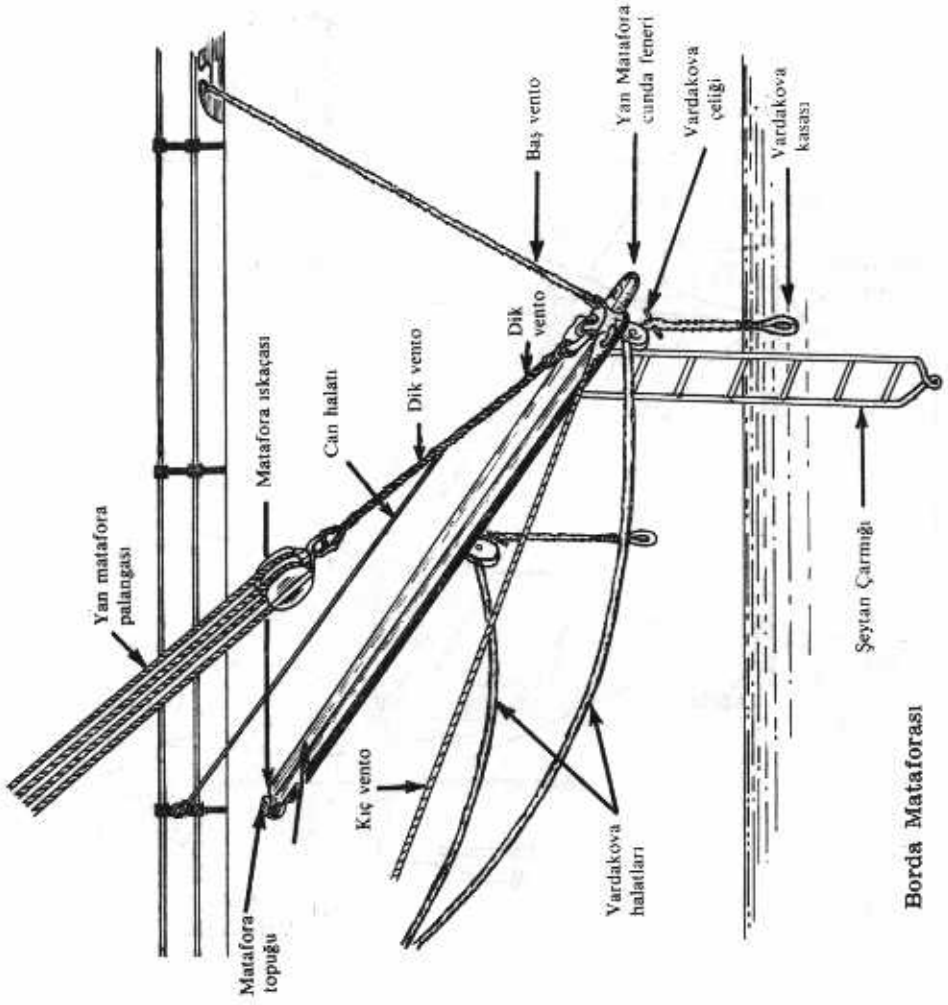
Boncuk Torno

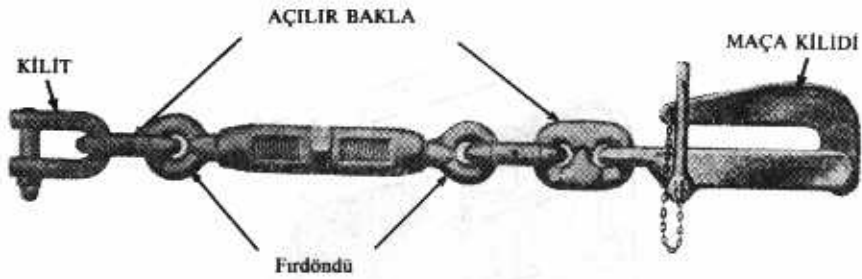
Borda Fenerleri

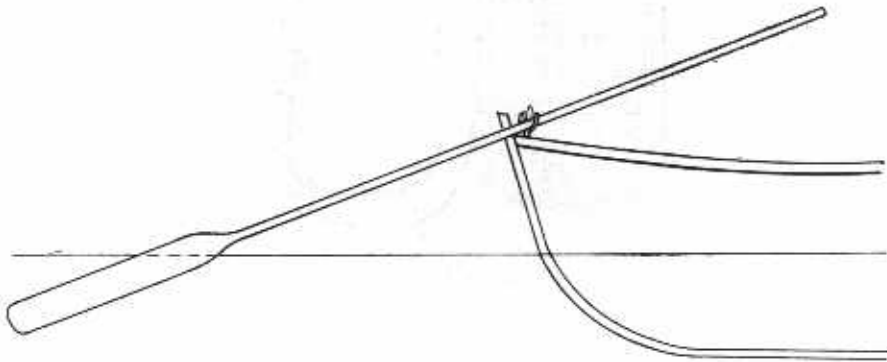
Borda İskelesi

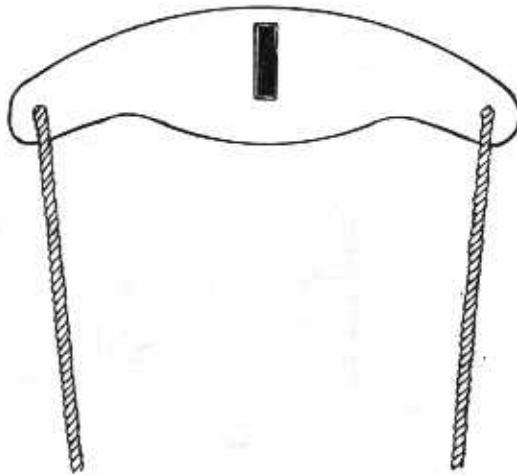
Borda Mataforası

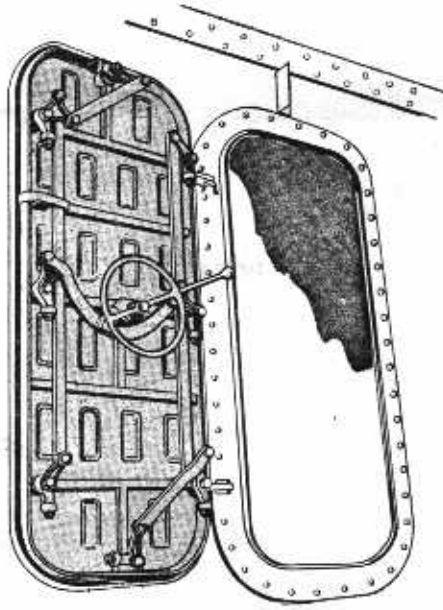
BOSA

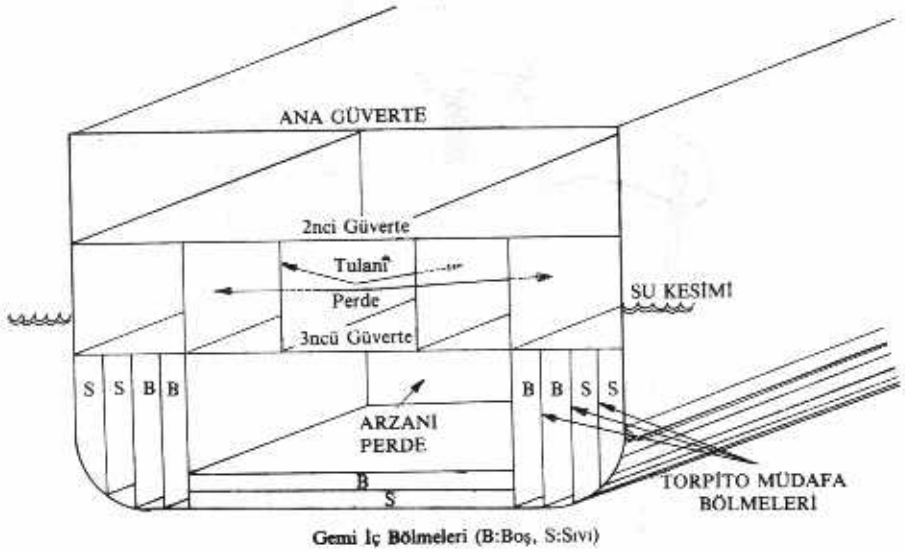
BOYNA

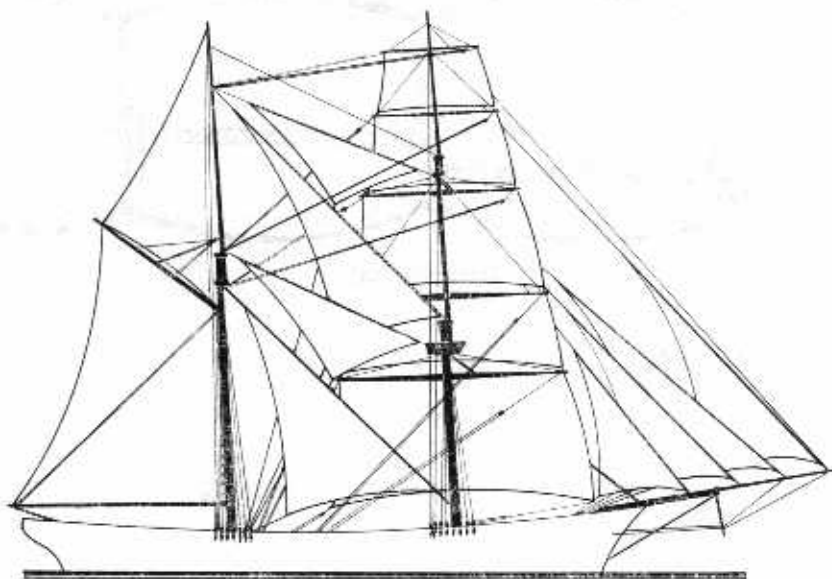

Boyunduruk Yeke

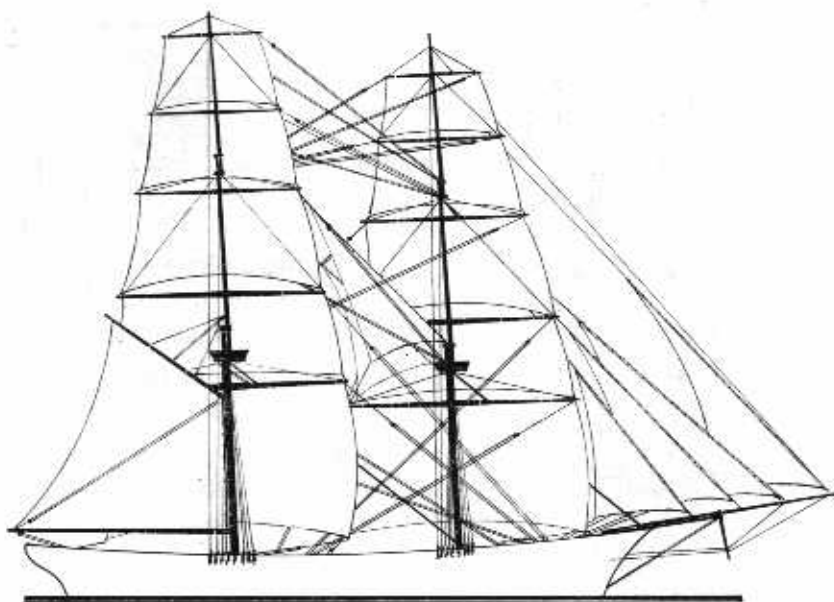

Bölme Kaportası

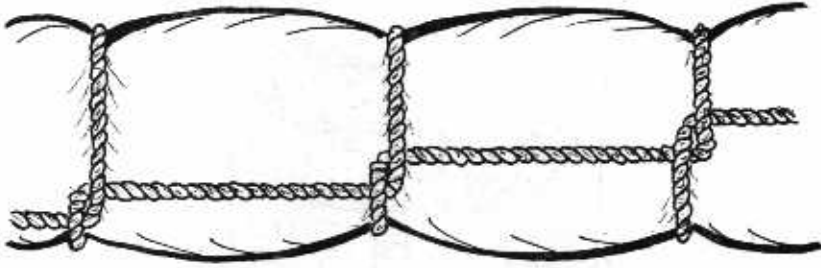

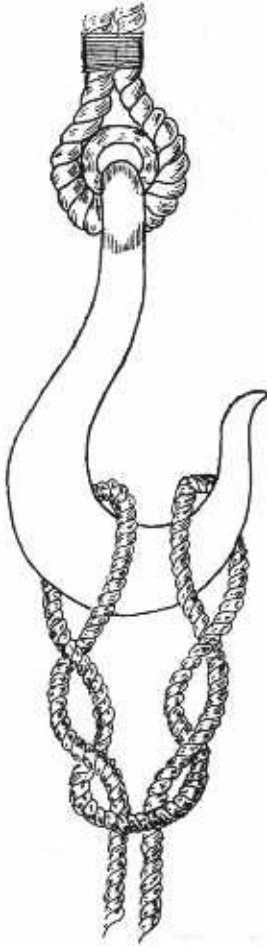
Brigantin (Uskuna Brik)

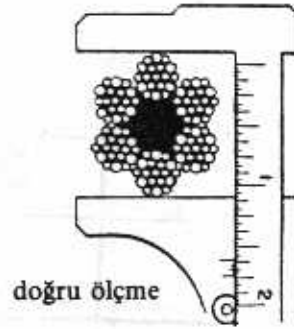
BRİK

Buranda Bağı

Burmalı Kanca Bağı

Burgatametre

CAMADAN. (Reef): Fırtınalı havalarda yelkenlerin sathını küçültme işlemi.

CAMADAN ASTARI. (Reef Band): Yelkenlerin gradin yakaları arasına ve camadan halatlarının geçmesi için açılan matafyonların yelken bezi üzerinde daha sağlam durmaları ve yelken bezini yırtmamaları için matafyonların konulacağı kısımların üzerlerine dikilen bez kuşak.

CAMADAN BAĞI.. (Reef Knot, Square Knot): Yelkenleri camadana vurmak için kullanılan camadan halatlarının seren üzerine gelen kısımlarında veya aynı burgatadaki iki halatı birbirine eklemek için yapılan bağ.

CAMADAN HALATI. (Reef Point, Reef line): Yelkenleri camadana vurmak için camadan astarı üzerine açılmış olan matafyonlardan geçirilen ve yelkenin her iki tarafına çımaları sarkan halatlardır. Camadan halatının matafyon içinden kayıp düşmemesi için camadan halatının matafyona değen kısımlarına birer düğüm yapılır. Camadan halatları seren üzerine camadan bağı yapılabilecek uzunlukta olmalıdır.

CAMADAN KAMÇISI. (Reef pendant): Yelkenleri camadana vurmak gerektiğinde, camadana vurulacak camadan astarı hizasında ve yelkenin gradin yakası üzerindeki morize patalarından serenin cundasına alınan ve yelkenin kaldırılması suretiyle bağlanan ucu çelikli halatlar.

CAMADAN MATAFYONU. (Reef cringle): Camadan astarı üzerine açılmış deliklerin üzerine geçirilmiş madeni veya halattan yapılmış matafyonlardır.

CAMADAN PATASI. (Reef Cringle): Yelkenlerin gradin yakalarında ve camadan astarları hizasındaki gradin halatının kruz kırılması suretiyle yapılmış aneelerdir. Bak. Morize patası, Camadan halatı.

CAMADANA VURMAK. Reef (to): Yelken sathını küçültme işleminin (Camadan) yapılması.

CAN HALATI. (Life Line): Filika mataforalarının cundaları arasındaki matafora falakası üzerinden sarkıtılmış ve üzerinde üç kademde bir düğümleri bulunan halatlardır. Filika veya deniz araçları mayna veya yisa edileceği zaman pruvacı ve hamlacı (Eğer filika bütün personeli ile yisa veya mayna ediliyorsa kürekçilerin hepsi), motorlarda kancacı, serdümen, motorcu bu halatlara tutunarak hem kendi ağırlıklarını vasitanın üzerinden kaldırır ve dolayısıyla trentiler herhangi bir sebeple kesilecek olursa kendileri bu halata tutunduklarından muhtemel bir kazanın önüne geçilmiş olur.

CAN HALATI. (Life Line): Cankurtaran filikalarının ve sallarının bordalarından doblin halinde sarkıtılan üç kadem uzunluğundaki halat. Bu halatların ortalarında kazazedelerin tutunmaları için tahtadan yapılmış tutamaklar vardır. Cankurtaran simitlerinin kenarlarındaki halatlara da can halatı denir.

CANKURTARAN FİLİKASI. (Life Boat): Denizde, cankurtarma maksatları için ağaç veya saçtan yapılmış yüzücü gücü fazla olan tekne. Bu teknelerin yüzücü güçlerini artırmak için tekne içinde hava sarıncıları bulunur. Cankurtaran filikaları veya motorlarının içerlerinde teknede bulunan kazazedelerin yaşam ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda yiyecek maddeleri ile kazazedelerin yaralarını tedavi için tıbbî malzeme ve işaret tabancaları gibi diğer lüzumlu malzemeler bulunur. Cankurtaran filikaları kürekle yürütüldüğü gibi motorla da çalışırlar. Bazı filikalarda pervaneyi döndürmek için pedal tertibatı bulunur.

CANKURTARAN ROKETİ. (Life Rocket): Kıyıya yakın bulunan kazazede gemideki personelin kurtarılması için gerekli varagele halatını donatmak için kılavuz halatını sahilden gemiye veya gemiden sahile atmak için kullanılan roket.

CANKURTARAN SALI. (Life Raft): Denizdeyken kazaya uğramış bir gemideki personelin kurtarılması için saçtan veya yüzücü gücü fazla olan ağaçlardan yapılmış sal. Cankurtaran salları gemilerin denize bakan taraflarında bulunurlar. Bunların denize bırakılmaları ya mekanik bir tertibatla veya gemi battığı zaman kilit kısmındaki kimyevî maddenin erimesi suretiyle fora kancası açılır ve sal sephiyesi sebebiyle deniz sathına çıkar. Cankurtaran sallarının içerlerinde, kapalı kutular içinde yiyecek maddeleri ve diğer lüzumlu malzemeler bulunur. Salların etrafında daha çok personelin kurtarılması için can halatları vardır.

CANKURTARAN SİMİDİ. (Life Buoy): Mantar veya yüzücü kabiliyeti fazla olan hafif ağaçlardan simit şeklinde yapılmış ve üzeri sağlam bezle kaplanmış, etrafında can halatı bulun kurtarma vasıtası. İyi bir cankurtaran simidi 14,5 kiloluk demiri 24 saat su üzerinde tutabilmelidir.

CANKURTARAN SİMİDİ FENERİ. (Life buoy Light): Geceleyin cankurtaran simitlerinin yerlerini belli etmek için pil veya batarya ile çalışan fener. Bu fenerler cankurtaran simitlerinin üzerlerine bağlı olarak bulunurlar.

CAN SİMİDİ. Bak. Cankurtaran simidi.

CAN YELEĞİ. (Life belt): Yüzücü kabiliyeti fazla olan maddelerden yapılmış olan ve insanın beli ile omuzları arasını saran, yelek gibi giyilen veya kemer gibi bel ile koltuk altına sarılan kurtarma aracı. Muhtelif şekillerde ve muhtelif maddelerden yapılan iyi bir can yeleği, 7,5 kilo ağırlığındaki bir demir parçasını 24 saat su üzerinde yüzdürebilmelidir.

CAYRO HATASI. (Gyro error): Hakikî kuzey ile cayro pusulanın gösterdiği kuzey arasındaki açı.

CAYRO PUSULA. (Gyro Compass): Cayroskop esasından faydalanılarak yapılmış olan ve hakiki kuzeyi gösteren pusula. Cayro pusulalar arzın miknatisiyetinden ve pusula yakınında bulunan madenlerin tesirinden ve elektrik akımlarından müteessir olmadığı için daima hakiki kuzeyi gösterir. Ana cayrodan alınan kollar ile geminin muhtelif yerlerine yavru cayro (Repeater) pusulalar konulabilir. Bu faydaları dolayısıyla gemilerde kullanılması fayda sağlar.

CENDERE BAĞI. (Shear Legs, Shears): Ağaç makasların baş taraflarına yapılan bağ.

CEPHANELİK. (Magazine): Gemide bulunan patlayıcı ve parlayıcı maddelerin muhafaza edildiği ve genellikle su kesimlerinin altında bulunan bölmeler. Makine ve kazan dairelerinin uzak bir bölümünde bulunan cephanelikler genellikle gemideki top taretlerinin altlarına isabet eden kısımlarda bulunurlar.

CEVİZ. (Knot): Halatların çımalarına, halat kollarının örülmesi suretiyle yapılan düğümler. Cevizlerin kullanıldıkları yerlere göre muhtelif şekilleri vardır.

CEZAYİR TRAMOLASI. (BOX HAULING): Mesafe kazanmak için dar sularda yapılan tramola manevrası. Bu manevra, rüzgâr pruvadan gelip floklar yapraklanmaya başladığı anda direklerde bulunan serenleri bir anda prasya edip kuntra değiştirmek suretiyle manevra yapılır.

CEZİR. (Ebb): Güneş ve arz çekimlerinin tesiri altında kalan suların normal seviyelerinden aşağıya inmesi olayı. Yeni terim olarak Gelgit olayında Git'i ifade etmekte ise de bu terim yerine genellikle cezir terimi kullanılmaktadır.

CEZİR AKINTISI. (Ebb Current, Ebb Stream): Suların, cezir zamanında sahilden açığa doğru olan yatay hareketleridir.

CIĞAR. Bak. Kuntra mizana foa yelkeni.

CIRGINA. (To fish): Kırılan bir direk veya sereni yanlarına kalaslar koyup halatla sararak sağlamlaştırmak.

CIVADRA. (Bowsprit): Gemilerin baş taraflarında ileriye doğru uzatılan çubuklara denir. Cıvadralar genel olarak. Ana cıvadra, Baston ve Kontra baston olmak üzere üç kısımdan teşekkül eder. Ticaret gemilerinde cıvadraya eskiden Bombires denilirdi.

CIVADRA ARMADORASI. (Bowsprit pinrack): Flokların selviçelerini bağlamak için yelpazelerin her iki taraflarındaki alabandalara konulmuş olan armadoralardır. Selviçeler alabandalarda bulunan deliklerden geçirildikten sonra bu armadora üzerindeki çeliklere bağlanırlar.

CIVADRA BASTONU. (Jib boom): Bak. Baston

CIVADRA ÇANAKLIĞI. (Bowsprit bed.): Cıvadra destamorasının hemen gerisinde bulunan ve ana cıvadraya sağlı-sollu tespit edilmiş olan ağaç kütükler.

CIVADRA DESTAMORASI. (Bowsprit cap): Büyük bastonu ana cıvadraya bağlayan ağaç veya demirden yapılmış destamora.

CIVADRA DÖŞEĞİ. (Bowsprit Bed): Ana cıvadranın baş bodoslama üzerinde istinat ettiği yer.

CIVADRA GÖNDERİ. (Jack Staff): Yelkenli gemilerde veya cıvadralı yatlarda cıvadranın cundasına dikilen küçük bir gönderdir. Cıvdrasız gemilerde pruva gönderine de cıvadra gönderi denir. Cıvadra gönderi-ne harp gemilerinde gemi demirliyen küçük bir millî sancak çekilir. Bu sancağa Demir sancağı denir. Harp gemilerinde cıvadra gönderi top atışlarında atışa mani olmamak için yerinden çıkarılır.

CIVADRA SANCAĞI. Bak. Demir sancağı.

CIVADRA SERENİ. Bak. Bıyık

CIVADRA SEREN KÖSTEĞİ. Cıvadra serenlerinin cundalarından alınıp talimarin her iki tarafındaki mapalara bağlanan halatlardır.

CIVADRA SEREN VENTOSU. Bak. Bıyık ventosu

CIVADRA ŞİPKASI. (Jib Netting): Büyük floğun toplanması sırasında floğun aşağıya doğru sarkmasını önlemek ve floğun toplanması için çalışan personelin emniyetini sağlamak için büyük baston cundası ile bıyık arasına gerilen şıpkadır.

CIVADRA VARDEVELASI. (Spritguard): Cıvadra üzerinde yürüyen personelin tutunmaları için gerili olan halat.

CIVADRA YATAĞI. (Pillow): Cıvadra topuğunun oturduğu sağlam ağaç.

CIVADRA YELKENİ. (Spritsail): Cıvadra üzerindeki serene açılan dört köşe yelken. Çok eski yelken gemilerinde, bilhassa kalyonlarda kullanılırdı.

CİNBLOK. (Gin Block): Vinç bumbalarının cundalarında bulunan tel veya zincirlerin geçtiği tornolar.

CİVARİNA. Zaman zaman esen rüzgârlar sebebiyle durgun su yüzeyinde uçuşan su tanecikleri.

COĞRAFİ MEVKİ. (Geographical location): Gök cisminin başucunda olduğu kabul edilen yer üzerindeki bir nokta.

CUNDA. (Peak): Yatay serenlerin her iki taraf uçları ile direk, çubuk ve göderlerin uç tarafları.

CUNDA BASTİKASI. (Gin block): Cundalara kanal açılarak ortasına yerleştirilen dilden meydana gelen sabit makara.

CUNDA FENERİ. Serenlerin cundalarında bulunan ve beyaz ışık gösteren fener.

CUNDA HALATI. Bak. Miyama halatı

CUNDA KİLİDİ. Cunda serenlerini, ana ve gabya serenleri üzerinde tutmak ve icabında serenlerin dışarıya sürülmelerini kolaylaştırmak için ana ve gabya serenleri üzerinde bulunan demir çemberlerden cundaya yakın olanı. Bu kilitlerden kaplama başına yakın olanına topuk kilidi denir.

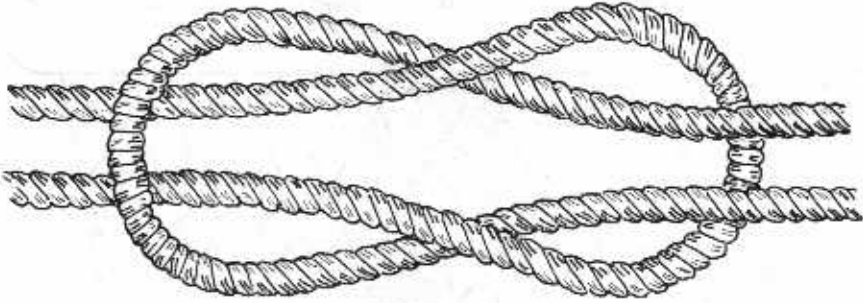
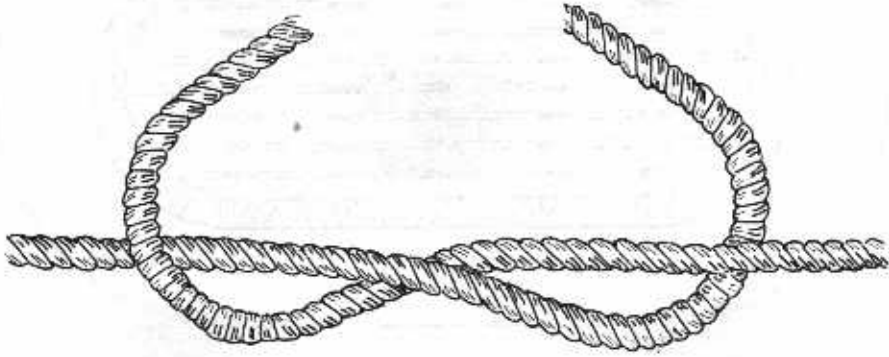
CUNDA MARSİPETİ. (Flemish horse): Seren cundalarına yapılan marsipet.

CUNDA SERENLERİ. (Studding Sail Yards): Cunda yelkenlerinin açılması için ana direklerle gabya çubukları üzerinde bulunan serenlerden dışarıya doğru sürülen seyyar serenler. Cunda serenleri, buldukları serenlerin üzerlerine açılan cunda yelkenlerinin isimleri ile anılırlar. Pruva İskopomar sereni, pruva kordelisa sereni, pruva kordeliğin sereni. V,S gibi

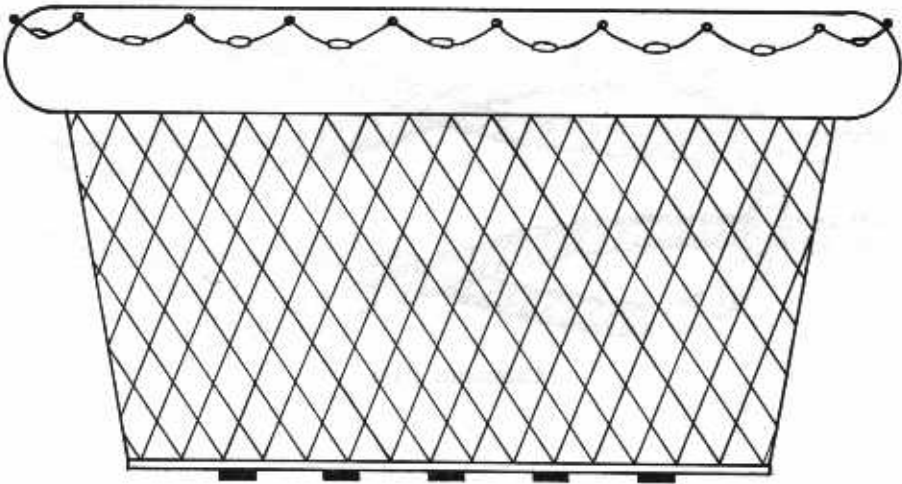
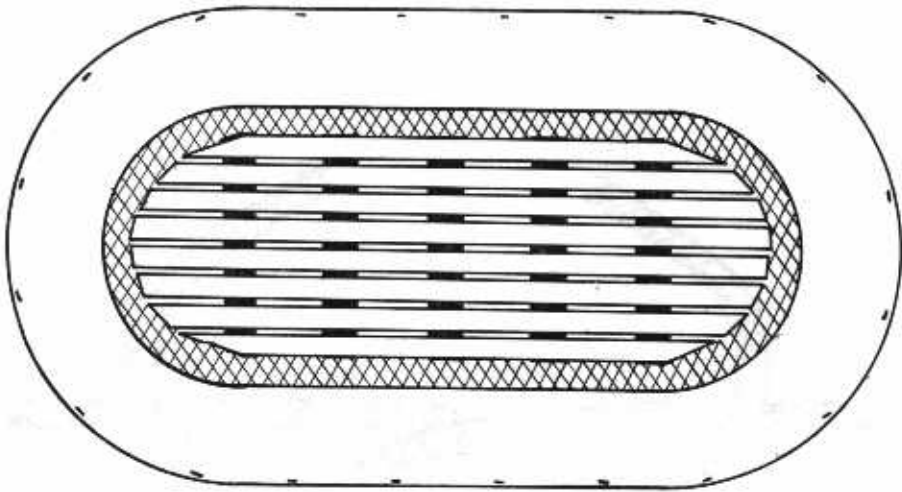
CUNDA YAKASI. (Peak): Yelkenlerin seren cundalarına gelen yakaları.

CUNDA YELKENİ. (Studding sail): Serenlerin cundalarından sürülen bastonların üzerlerine açılan yelken. Trinket sereni üzerine sürülen baston üzerine açılan yelkene İskopomar, gabya sereni ile trinket sereni arasına ve gabya serenine sürülen baston üzerine açılan yelkene Kordelisa, babafingo ile gabya sereni arasına ve babafingo sereni üzerine sürülen baston üzerine açılan yelkene Kordeliğin denir.

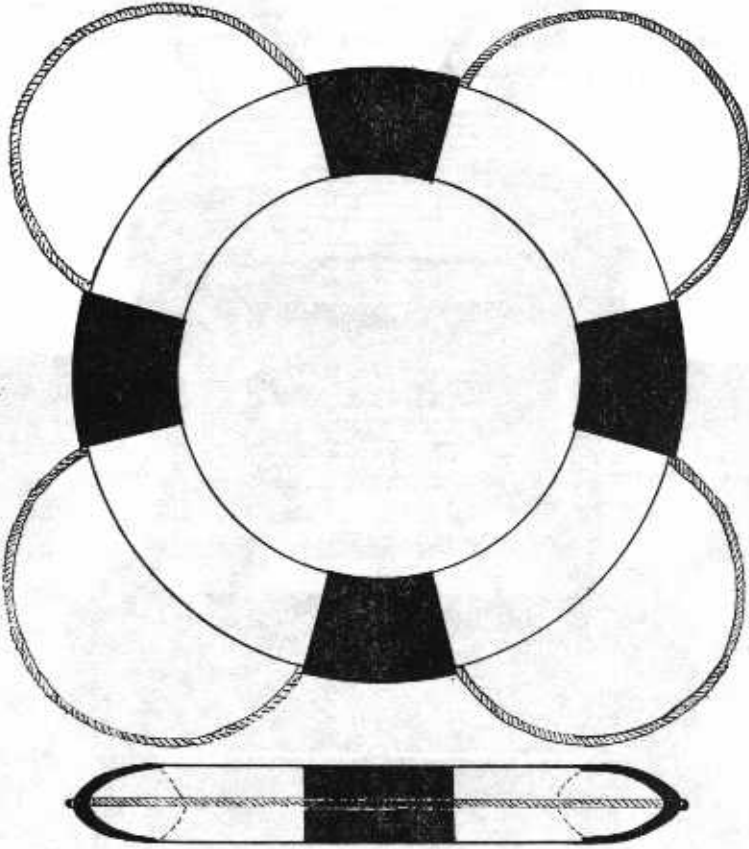
CUNDA YELKENİ BASTONU. (Studding Sail Boom): Cunda yelkenlerinin açılması için Trinket, Mayıstra, Foa ve Gabya serenlerinin üzerinden dışa doğru sürülen bastonlar.

Camadan Bağı

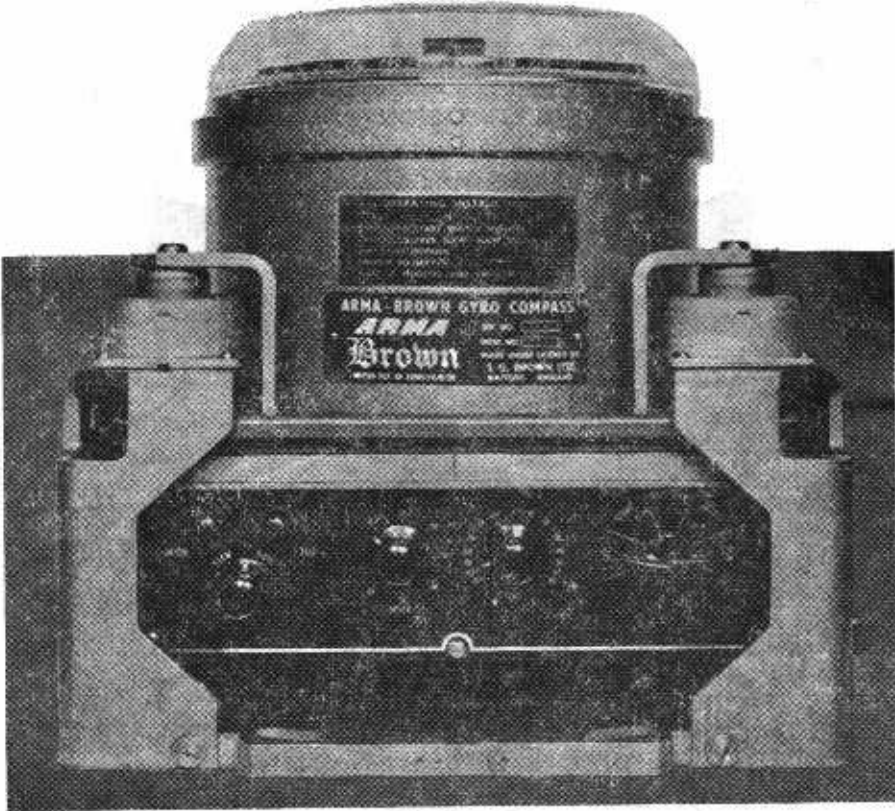
Cankurtaran Sali

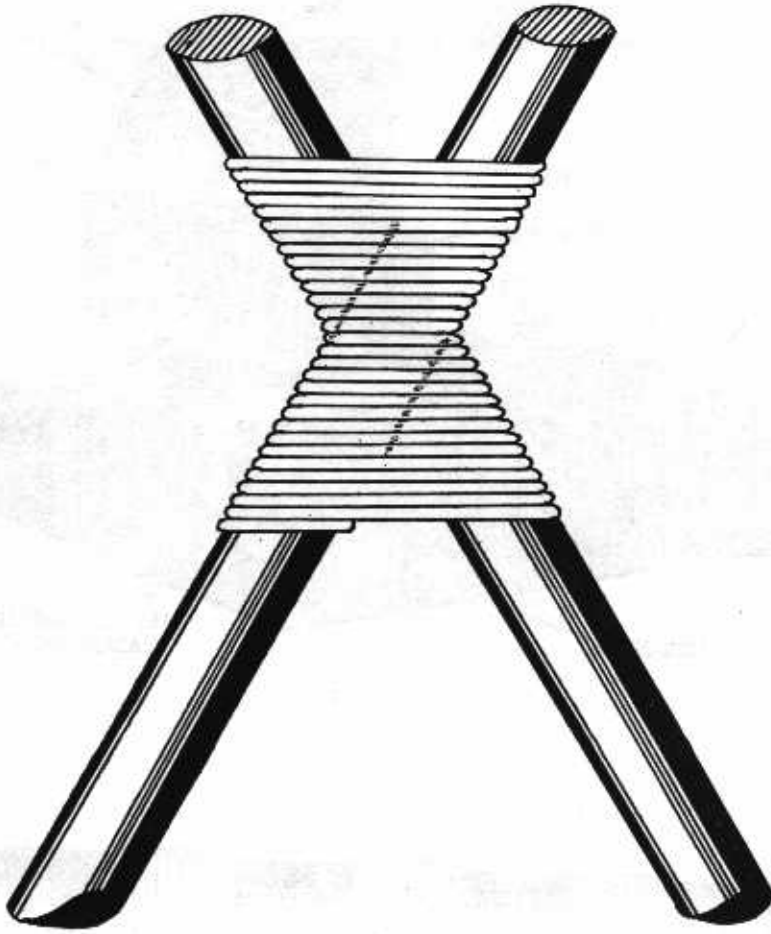

Cankurtaran Simiti
(Can Simiti)

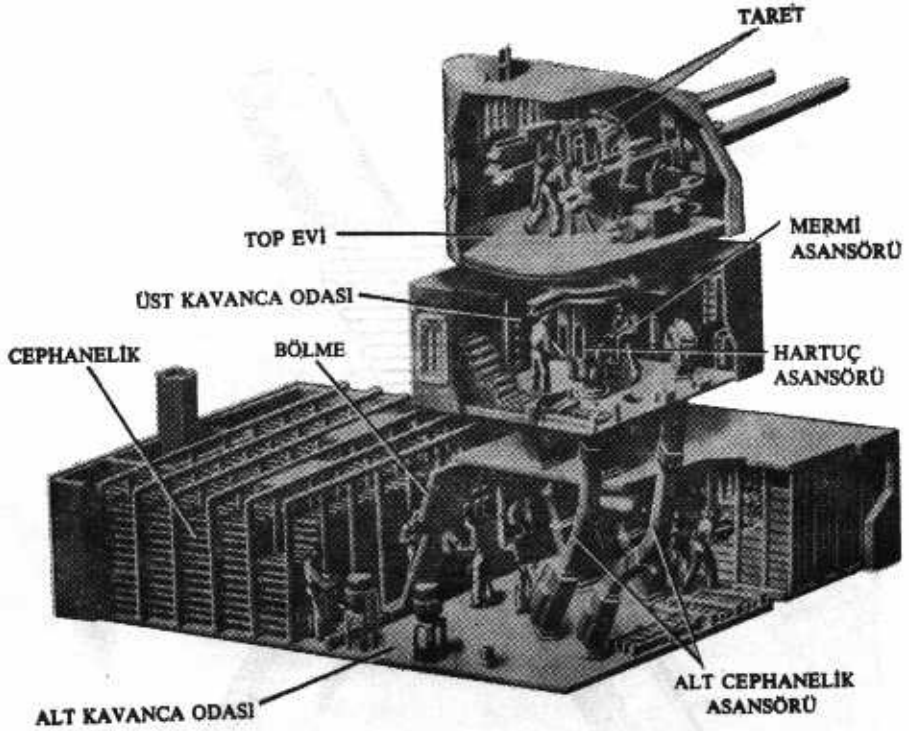
CAYRO PUSULA :

Cayro Kanunlarına Uyumlu Olarak, Yer Çekimi ve Dünyanın Dönüş Süratının, Bir Cayro Sistemi Üzerinde Oluşturduğu Etki Sonucu, Cayro Ekseninin Hakiki Kuzey Güney Doğrultusunu Alması ve Bu Yönü Muhafaza Etmesi Özelliğinden Yararlanılarak Geliştirilmiş Bir Gemi Seyri Yardımcısıdır.

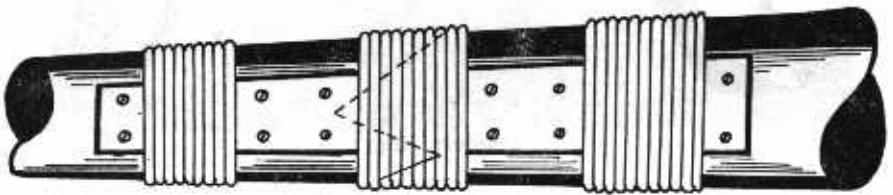

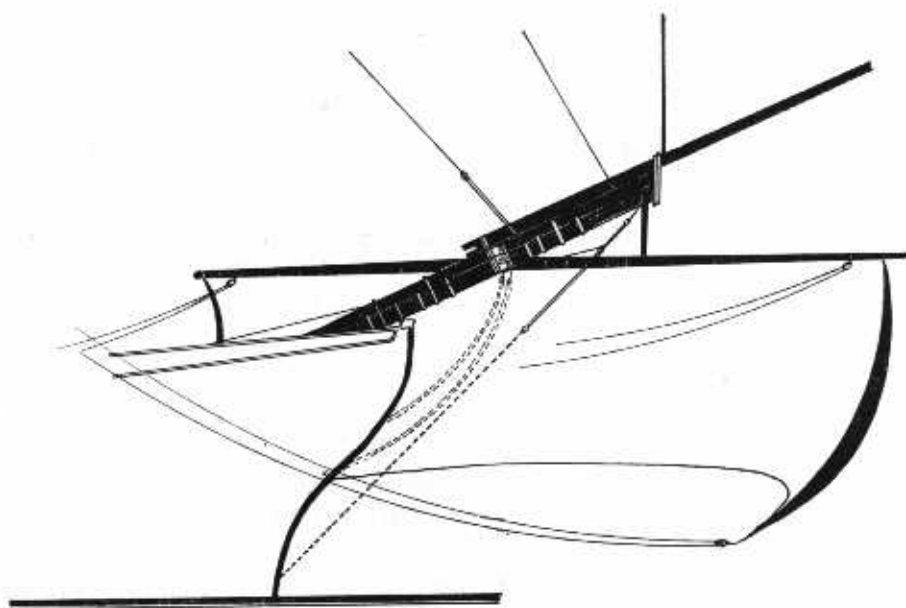
Cendere Bağı

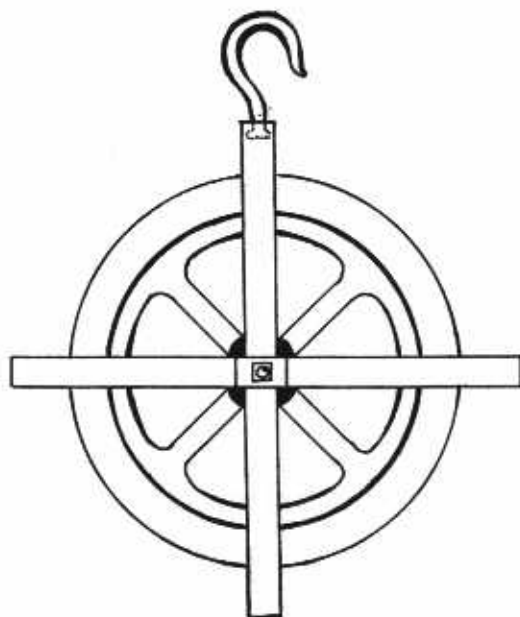
Cephanelik

CIRGINA

Civadra

CIN BLOK

ÇABUK ŞİMŞEKLİ FENER. (Quick Flashing Light): Dakikada 60'tan az olmayan şimşek gösteren fener.

ÇAKAR. Sahillere veya tehlikeli sığ sulara konulan ve kısa aralıklarla yanıp sönen ufak fenerlere denir.

ÇAKI CEVİZİ. (English Diamond Knot): Silistreleri, fiftreleri ve por-sunların çakılarını bağlamak ve boyunlarında asılı bulundurmak için yapılan ve bir kolu müteharrik olan ceviz.

ÇALIM. Yelken yapraklarını teşkil eden burandaların meyilli olarak kesilmesi.

ÇALIM. Gemilerin su kesimlerinden aşağıda bulunan kısımlarının baş ve kıç bodoslamaya doğru darlaşması. Başa doğru olan darlaşmaya Çalm. Kıça doğru olan darlaşmaya Kruz denir.

ÇALIMLI. Yapısı dar ve baş tarafları kıç taraflarına nazaran yüksek olan teknelere çalimli tekne denir.

ÇALKANTI SACI. (Swash Plate): Kısmen doldurulmuş tanklardaki mazot, motorin, su gibi maddelerin ağır denizlerde yalpalardan dolayı hareketini asgarî dereceye indirmek için tankların içine tulanî olarak konulmuş sac levhalar.

ÇALPARA. Gemilerin iç kısımları ile irtibatı olan deliklerden deniz suyunun içeriye girmemesi için deliklerin ağızlarına konulan ve bir tarafları menteşeli sac kapak.

ÇAMÇAK. Ufak deniz araçlarının sintinelerinde toplanan suları boşaltmak için ağaçtan yapılmış saplı kepçe.

ÇAN. Bak. Kampana.

ÇANAKLIK. Top: Yelkenli gemilerde gabya çubuğu kapelesinden gelen armaların yapılmasında personelin işlerini kolaylıkla yapabilmeleri için ana direk üzerindeki mauna ve gurcatalar üzerine konulan ve etrafı korkuluk puntelleri ile çevrilmiş platform. Çanaklıklar gözcülük ve tarassut maksatları içinde kullanılır.

ÇANAKLIK ASTARI. Çanaklığa değen yelkenlerin aşınıp yıpranması için yelkenlerin kıç tarafa bakan yüzlerine dikilen ikinci kat astar.

ÇANAKLIK ÇALIMI. Rim: Çanaklığın çevresini oluşturan dairevi kısım.

ÇANAKLIK FENERİ. Komutan gemisini belirtmek için çanaklık üzerinde yakılan fener. Daha ziyade yelken gemilerinde kullanılırdı.

ÇANLI ŞAMANDIRA. (Bell Buoy): Denizlerdeki sığıkları veya bankları belirtmek üzere konulan ve üzerlerinde bir çan bulunan şamandıra.

ÇAPA. (ANCHOR): Gemileri su üzerinde sabit tutmak için bir halat veya zincire bağlı olarak denize bırakılan ve muhtelif şekil ve gemilerin ağırlıklarına göre değişik ağırlıkta olan demirlerdir. Genellikle çapa yerine demir terimi kullanılmaktadır. Bak. Demir.

ÇAPARİZ. Yapılmakta olan bir işin veya manevranın yapılmasını engelleyici bir durumun ortaya çıkması suretiyle işin veya manevranın yapılmasının gecikmesini veya bir başka manevranın yapılmasını gerektiren durum.

ÇAPA TAHTASI. Ahşap teknelerin borda kaplamalarını sağlamlaştırmak için su kesiminin biraz altından başlayıp top lumbarlarının alt hizalarına kadar uzanan ve geminin boyunca devam eden kalın ağaç kaplama tahtalarına denir.

ÇAPRAZ KERTERİZ. (Cross Bearings): Sahile yakın seyreden gemilerin mevkilerini tayin etmek için sahildeki belirli iki mevkiden aynı anda alınan pusula karterizi. Bu şekilde mevki tayin etmeye Çapraz karterizle mevki tayini denir.

ÇARESİZ BASTİKA. Gemilerde dümen yekelerini gerektiği hallerde, bilhassa fırtınalı havalarda veya dümen arızaları sebebi ile dümene kumanda edilemediği hallerde dümeni bir taraftan diğer tarafa çevirmek için kullanılacak donanımların donatılması için alabandalara konulan bastikalara denir.

ÇARMIK. (Shroud): Ana direkleri ve gabya çubuklarını borda istikametinde tutmak için kendir veya tel halatlardan yapılmış donanım.

ÇARMIK BASTİKASI. (Sister Block): Bir dilinden gabya mantilyası, diğer dilinden torsolom halatı donatılan ve yekpare ağaçtan yapılmış iki adet bastikadır. Buna ikiz bastika da denilir.

ÇARMIK BOĞATASI. Boşalan çarmıkları doldurmak için çarmıkların güverte tarafındaki kısımlarına bağlanmış ve deliklerinden filadora geçirilmiş olan boğatalardır.

ÇARMIK BONCUĞU. Armadoralara gelen selviçeleri düzgün tutmak ve neta bulundurmak için küpeşteye konulmuş bir veya iki delikli boğatalardır.

ÇARMIK BOSASI. Çarmıkları doldurmakta kullanılan bir tarafı cevizli, diğer tarafı kasalı bosa. Kasalı çıkmasında filadorluk olarak kullanılmak üzere bir salvo bulunur.

ÇARMIK BÜKÜMÜ HALAT. Ortasında kendir halattan bir fitili bulunan ve sağa bükümlü olarak yapılmış dörtkollu halatlardır.

ÇARMIK CEVİZİ. Bak. Patrisa cevizi.

ÇARMIK FİLADORU. Çarmıkları germek için kullanılan boğatalardan geçen halat.

ÇARMIK PALANGASI. Alt makarası ikişer dilli ve kancalı iki makaradan yapılmış olan ve çarmıkların gerilmesinde kullanılan palanga.

ÇARMIK PALETİ. Serenlerin, prasya olduklarında yelkenlerin çarmıklara değen kısımlarının yıpranmaması için çarmıkların üzerlerine sarılan palet.

ÇARMIK PİYANI. Çarmıkların çanaklık altlarına gelen çımalarına yapılan piyan.

ÇARPIŞMA. Bak. Çatışma.

ÇARTER MUKAVELESİ. Geminin tamamını veya bir bölümünü veya hut muayyen bir yerini taşıtana tahsis ederek eşyayı denizde taşımayı taahhüt eden mukavele.

ÇARTER PARTİ. Çarter mukavelesini belgeleyen ve taşıyan ile taşıtan arasında yapılan ispat vesikası.

ÇATAL. (Jaw): Yarım serenlerin, gizlerin ve bumbaların pruvaya bakan taraflarına gelen kısımlarına yapılmış yarım yuvarlak oyuk.

ÇATAL BAŞI. Bak. Çatal yakası.

ÇATAL İSTİNGA. Bak. Randa bumbası dik ventosu.

ÇATAL KASA. Bir halatın çımasına yapılan büyükçe bir kasanın ortasından kesildikten sonra halatın iki çımasına yapılan bir kasadan meydana gelen çatal şeklindeki kasa.

ÇATAL MAPASI. Yarım serenlerle gizlerin çatallarında bulunan ve üzerlerine çatal palangasının takıldığı mapa.

ÇATAL PATASI. Çatal yakasını serenin topuğuna bağlamak için gradin halatının kruz yapılması ile meydana gelen halat anele.

ÇATAL PUNTEL. Ana serenlerin güverteye bakım, tamir gibi sebeplerle indirildiklerinde üzerlerine oturmaları için küpeşterler üzerlerindeki ıskaçalarına oturtulan, uçları yarımay şeklinde ve seren çapında olan puntellerdir. Randa yelkeni sereninin oturması için kış tarafa, morfidar üzerine tekli bir puntel konulur.

ÇATAL YAKASI. Yan yelkenlerinin seren yakalarının çatal tarafına gelen köşesi. Bu köşeye Çatal Başıda denir.

ÇATLAK. (Surf): Dalgaların sahil ve kayalara çarpması veya sığıklara yığılması ile çatlayıp köpürmesi.

ÇATMA. (Collision): Biri deniz aracı olmak üzere iki veya daha fazla deniz aracının birbirleri ile çarpışması. Kusurlu, kusursuz ve kıyasen olmak üzere üç kısma ayrılır.

ÇEKEK YERİ. Küçük deniz araçlarının karina ve diğer aksamalarının sualtı bakımlarının yapılması için teknenin deniz içine indirilmiş kızak üzerine oturtularak sahile çekildiği hafif meyilli yer.

ÇEKTIĞİ SU. Gemilerin su kesimlerinde omurgaları istikametine kadar olan düşey mesafe. Geminin çektiği su başta, vasatta ve kıçta ayrı ayrı olduğundan bunları ölçmek üzere gemilerin baş, vasat ve kıç bordalarına Romen rakamları ile markalanırlar. Bu rakamlara Kana rakamları denilir.

ÇELİK. (Belaying Pin, Toggle): İki kasayı birbirine ve bir kasayı bir halata tutturmak için baş tarafları yuvarlatılmış ortası oyuk çubuk.

ÇELİK BAŞI. (Nock): Veleistralya, Pdkruva, Randa yelkenlerinin serren yakalarının serren tarafına gelen köşeleri. Bu yakalara çatal yakası da denilir.

ÇELİK HALAT. (Armored Rope): Ağır yüklerin kaldırılmasında, dümen donanımlarında, mataforalarda, vinç ve sabit armalarda kullanılan galvanizlenmiş çelik tel halatlardır.

ÇELİKLEMEK. Çatal kasanın kasalarından birini diğerinin içinden geçirerek geçirilen kasanın içine çelik geçirmeye çeliklemek denir. Çeliğin çekilmesi ile kasalar ayrıldığından birçok yerlerde bilhassa serren ve direklere makara donatmakta kullanılır.

ÇEMBER. Mastalya, gerdel ve bu maksatlar için kullanılan bu tip eşyaların tahtalarını kuvvetlendirmek için etraflarına sarılan şerit tel.

ÇENE. Baş bodoslamanın omurgaya yakın kısmında meydana gelen hafif yuvarlaklık. Bak. Bodoslama.

ÇENEKENT. Ahşap teknelerde bodoslama ile omurgayı birbirlerine kuvvetlice bağlamak için bodoslama eninde boydan boya konulan demir, bakır ve pirinçten yapılmış kuşak.

ÇEVİRME SAPAN. (Grommet, Grommet Ring, Grummet): Dikiş yapılmadan yapılan makara sapanı. Üç kollu halatların bir, dört kollu halatların iki kolunu, kolların bükümü istikametinde çevirmek suretiyle yapılır. Bu sapan Simit sapan'da denilir.

ÇIKRIK BÜKÜMÜ HALAT. Kullanılmış ve yıpranmış bir halatın sağlam olan tellerinin çıkırıkla sağa bükülerek yapılan yumuşak küçük burgatalı halat.

ÇIMA. (Ends): Lif veya tel halatların her iki ucuna denir. Bazen bir ilâ birbuçuk metre uzunluğundaki halatlara da Çıma denir.

ÇIMACI. Gemilerin iskelelere yanaşmaları sırasında halatları iskeleye veren gemi personeli.

ÇIMA DİKİŞİ. (Short splice): İki halatın çımalarının birbirine eklenmesi için yapılan dikiş. Bu şekilde yapılan dikişli halatlar makara ve boğatalardan geçemeyeceği için bu dikiş yerine Matiz dikişi yapılmıştır.

ÇIMA KAVELYESİ. Halat çımalarının kollarının açılmaması ve çımaların herhangi bir yerden kolaylıkla geçmeleri için çımadaki flasaların alınması suretiyle çımaya konik biçim vererek üzerine örgü yapılması suretiyle halat çımasının sivri bir şekil alması.

ÇIMA PİYANI. Halatlar kesildiği zaman çima kollarının açılmaması için çimaya ince ispavlo veya gircila ile yapılan sarma. Bak. İstirangula.

ÇIMARİVA. Yelken gemilerinde personelin armaya çıkmaları için verilen komuta. Personelin bir merasim için belirli bir düzen içinde gemi üzerinde mevki almalarına da Çimariva denir.

ÇIRÇIL. Fıçı, bidon ve varil gibi cisimleri kaldırmak için iki ayaklı ve ayaklarının uçlarına kanca veya demirden yapılmış tırnakları bulunan tel veya zincir sapan.

ÇIRÇIR. Ağır cisimleri kaldırmak için zincir donanımlı ve demirden yapılmış makaraları olan palangalar. Bunlara Cayraskal'da denir.

ÇIFTE DEMİR ATMAK. Geminin dar sularda veya fazla gemi topluluğu bulunan ıskarça limanlarda devamlı değişen akıntı ve rüzgâr sebebiyle gemilerin demir üzerinde daire çizerek salmalarını önlemek maksadıyla iki demirin birden atılması. Demirler atıldıktan sonra zincirlerin birbirlerine sarılmalarını önlemek maksadıyla zincirleri karamusala vurmak gereklidir.

ÇIFTE FLASA BAĞI. (Rope Yarn Knot): Ligadora ve mürnel yapmak için kullanılan halat liflerini birbirine bağlamak için yapılan düğüm/bağ.

ÇIFTE İZBARÇO BAĞI. (Bowline on the bight): İzbarço bağının daha kuvvetli olmasını istediğimiz zaman veya halatın çiması elimizde olmadığı zaman yapılan bağdır. Bu bağa doblin İzbarço bağı'da denilir.

ÇIFTE İSKOTA BAĞI. (Double Sheet Bend, Double Becket Bend): İskota bağının daha kuvvetli olması için yapılan ve iskota bağının kullanıldığı yerlerde kullanılan bağ. Burgataları farklı olan iki halatı birbirine eklemekte de kullanılır. Çifte Sancak bağı'da denir.

ÇIFTE KANCA. (Clip Hook, Sister Hook): Ağız ağıza kapandığı zaman tek bir kanca meydana getiren ve özel şekilde yapılmış kanca.

ÇIFTE KANCA BAĞI. (Double Blackwall Hitch): Kanca bağını kuvvetlendirmek için kanca üzerine çifte volta ile yapılan bağ. Bu bağa Çifte Kanca Kruzu'da denir.

ÇIFTE KAZIK BAĞI. (Rolling hitch): Kazık bağını kuvvetlendirmek için kazık bağına bir volta ilâvesi ile yapılan bağ.

ÇIFTELEMEK. Fırtınalı havalarda ilk atılan demiri sağlamlaştırmak için ikinci demirin atılması.

ÇIFTE PATRİSE CEVİZİ. İki halatı birbirine eklemek için kullanılan ceviz. Açılan kollar karşılıklı olarak birbirlerinin arasından geçirildikten sonra iki tarafa birer gerdel cevizi yapılıp ve kalan çımalar halat üzerine dikilir.

ÇIFTE SANCAK BAĞI. Bak. Çifte iskota bağı.

ÇIFTE TİRFİL PALANGA. Bir kuvvetin beş katını elde etmek için biri üç diğeri iki tornodan ibaret makara/Palanga.

ÇIFTE YOMA BAĞI. (Double Carrick Bend): Yoma bağıını kuvvetlendirmek için yapılan bağ.

ÇİPO. (Anchor Stock): Demirin kollarına dik olarak demir bedeninin üst tarafında ve anelenin altında bulunan kol. Admiraltı demirlerinde çipolar sabit veya oynayabilir şekilde, Martin demirlerinde sabit olarak yapılırlar.

ÇİPO BAŞLIĞI. (Nuts of the anchor stock): Sabit olmayan çiponun uç taraflarında bulunan küreler. Kürelerden eğik tarafta olanı yerine vidalı olarak takılmıştır.

ÇİPO ÇEMBERİ. (Anchor stock hooks): Sabit olarak iki parçadan yapılmış olan çipoları birbirine tutturmak için ağaçlar üzerine geçirilen demirden yapılmış çemberler.

ÇİPO PABUCU. Mataforaya asılan demir çiposunun gemi bordasına değen ucunun bordayı zedelememesi için bordaya değdiği yere konulan ağaç takoz.

ÇİPO SİĞİLİ. (Forelock of the anchor stock): Sabit olmayan çiponun yerinden çıkmaması için çiponun orta kısmında ve demir bedenine yakın yerinde bulunan delikten geçirilen demir çubuk.

ÇİPOSUZ GÖZ DEMİRİ. (Stream anchor): Çiposu olmayan ve genellikle gemilerin demirleme demiri olarak kullanılan demirler. Bak. Göz demiri.

ÇİSELEME. (Drizzle): Çok ince ve toz halinde yağın yağmur.

ÇÖRDEK. Yan yelkenleri ve flokları yerlerine kaldıran halatlara denir. Mantilya'da denilir.

ÇÖRDEK TORNOSU. Çördeklerin donatıldığı kolombirler üzerindeki demir sapanlı tornos. Bunlara Kapeledora tornosu da denir.

ÇÖRDEK PATASI. (Head Cringle): Çördek yakasını seren cundasına bağlamak için gradin halatının kruz kırılması suretiyle yapılan anele.

ÇÖRDEK YAKASI. (Peak): Lağ ve yan yelkenlerde seren yakasının gizin cundasına bağlandığı çördek patasının bulunduğu yaka/köşe.

ÇÖRDEK YAKASI. (Head): Yan yelkenlerin seren yakalarının seren cundasına bağlandığı köşe. Velen ve flokların yukarı çekilen üst köşeleri.

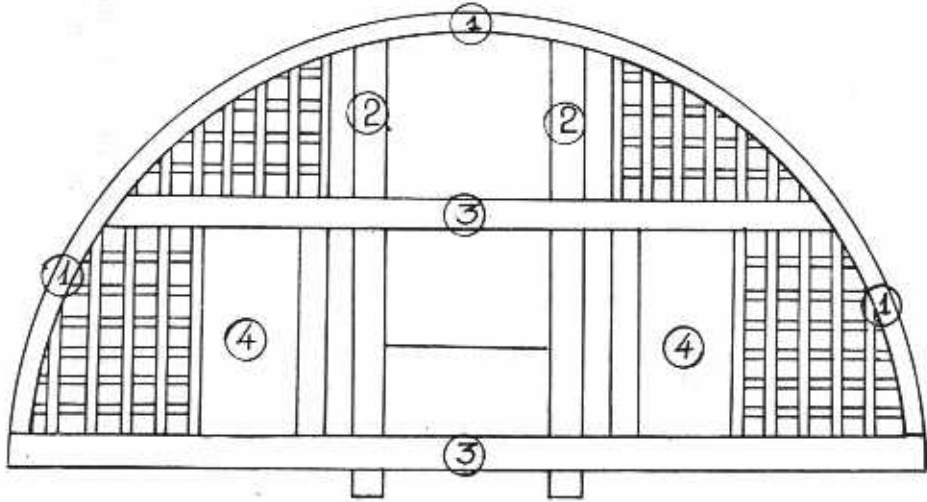
ÇUBUK. (Topmast): Ana direkler üzerindeki ikinci, üçüncü ve dördüncü direklere denir. Çubuklar üzerinde buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar. Pruva gabya çubuğu, Pruva babafingo, Pruva kontra babafingo çubuğu gibi. Bak. Direk.

ÇÜRÜK BAĞI. Bak. Margarita bağı.

ÇÜRÜK SU. Pervanelerin devrinden hasıl olan ve dümensuyu ile karışan su.

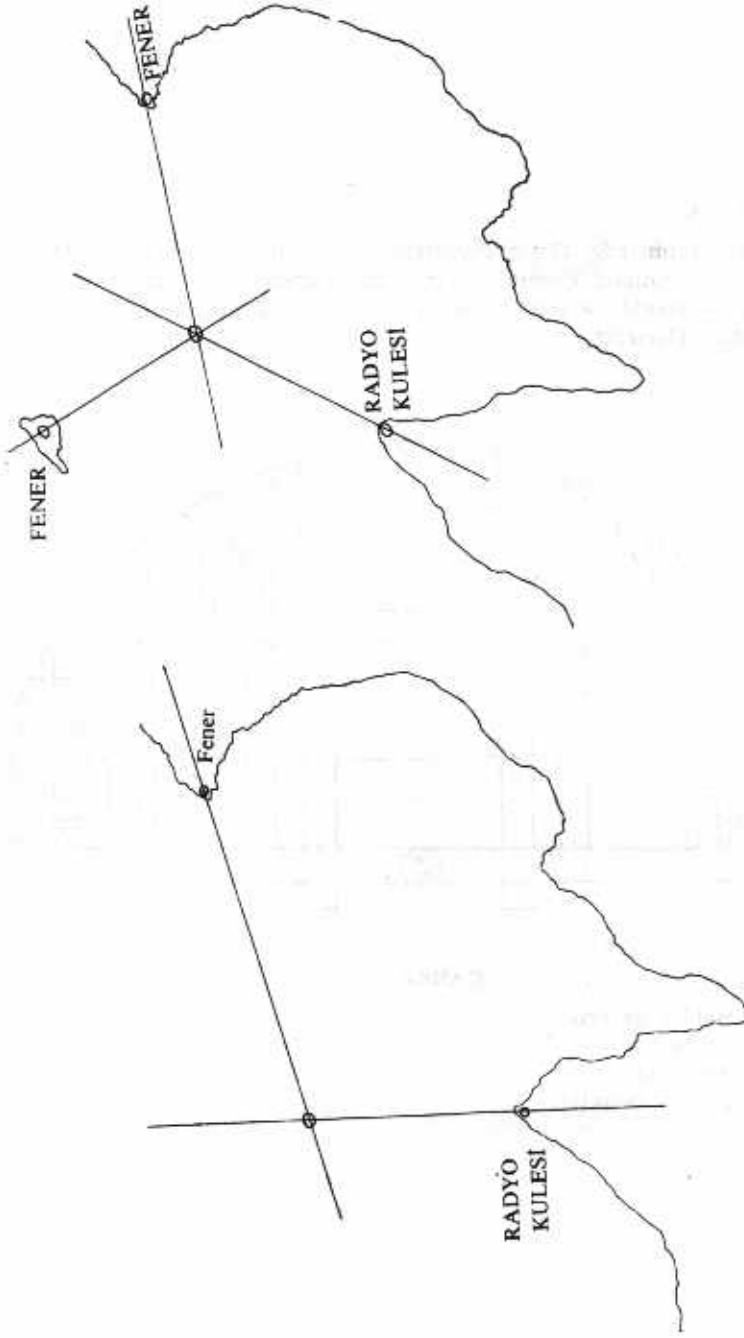
ÇANAKLIK :

Yelkenli Gemilerde, Gemi Direkleri Üzerinde Gözetleme Mevkii Olarak Kullanılan Çanaklıkların Ana Yapısıdır. Şekilde Görülen No. : 4 Bonavele Deliklerinden, Yelken ve Direk Donanımlarının Selviçeleri Geçirilir.

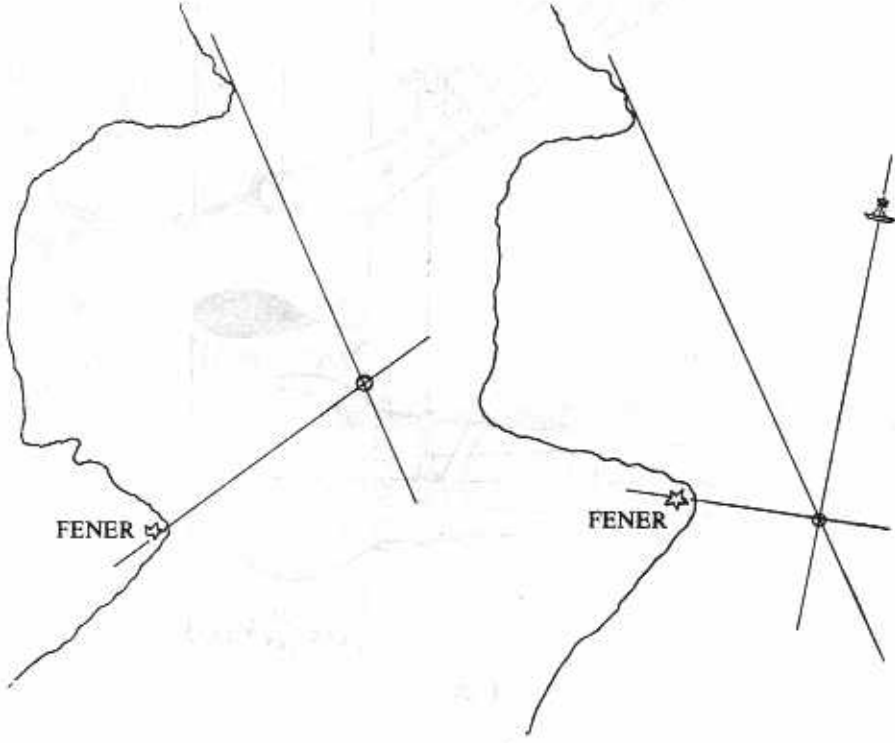

ÇANAKLIK

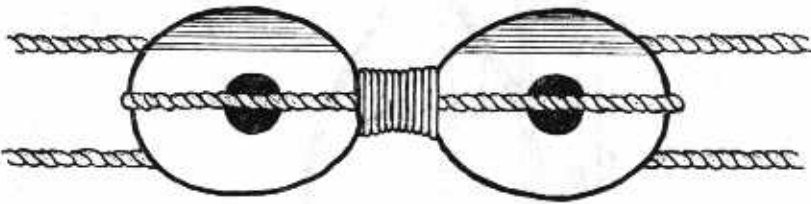
- 1 — Çanaklık Çalımı.
- 2 — Mavunalar.
- 3 — Gurcatalar.
- 4 — Bonavele Delikleri.

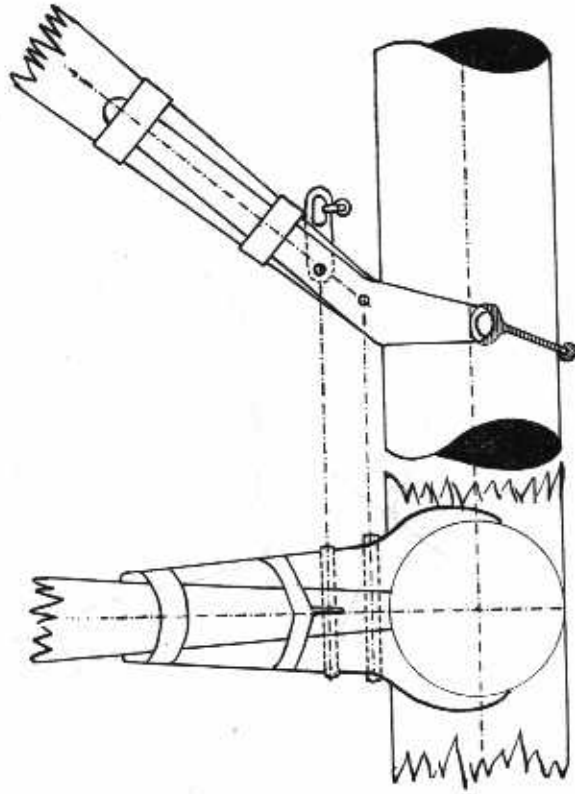
ÇAPRAZ KERTERİZ : Gemi Seyrinde Mevki Koyma Yöntemlerinden Biridir. Seyredilen Sahadaki Belirli Mad-
melerden Aynı Anda Alınan İki veya Üç Kerteriğin Kesim Noktaları, Geminin O Anki Mevkisini Bellirler.

Çapraz Kerteriz

İKİZ TORNO veya Çarmık Bastıkası

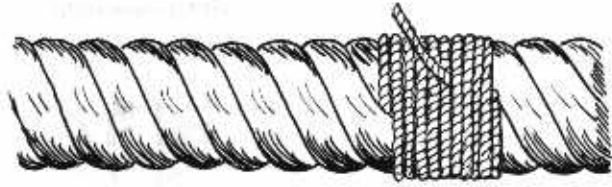
ÇATAL

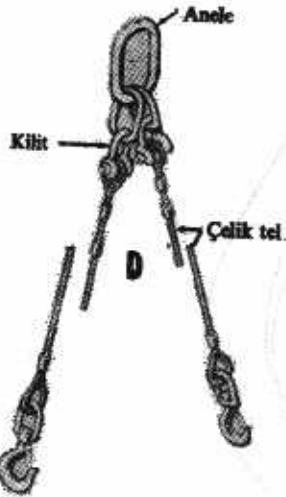
Çatal Kasa

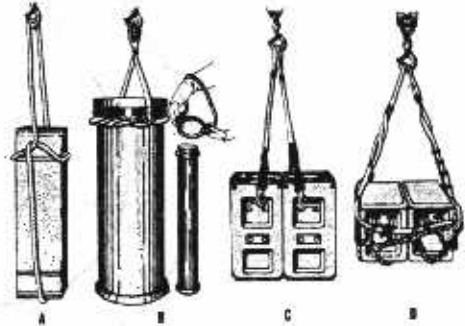
Çakı Cevizi

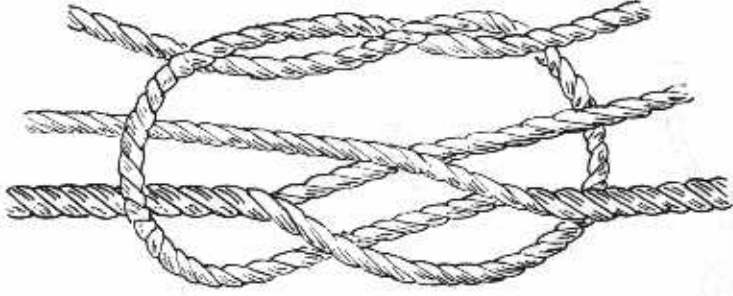
Çıma Piyanı

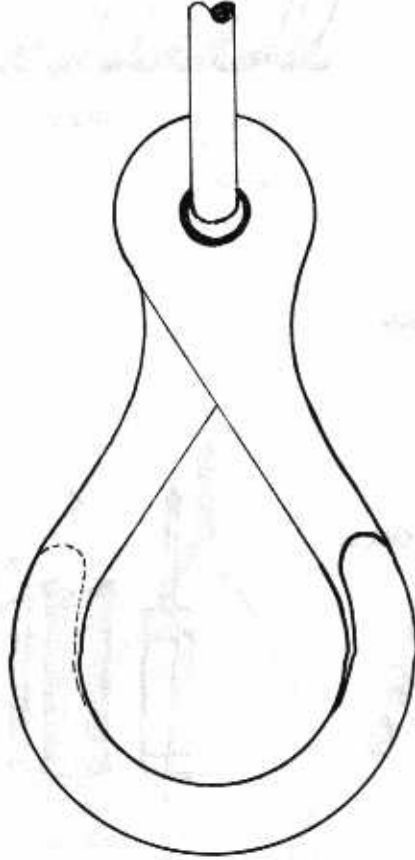
Çırçıl

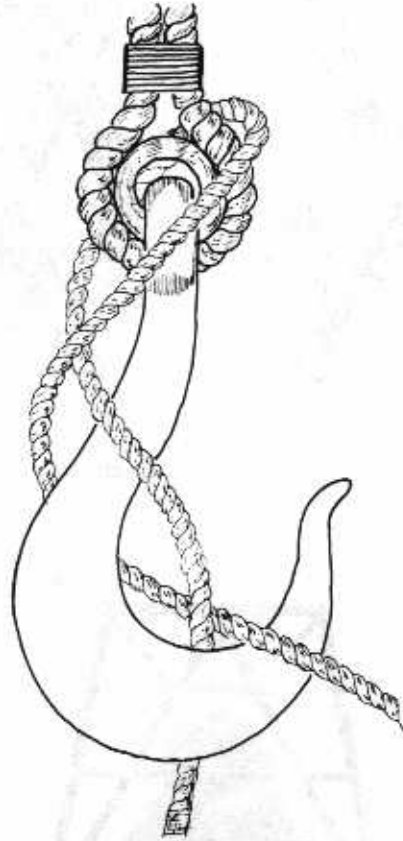
Özel Tip Taşıyıcı Sapanlar

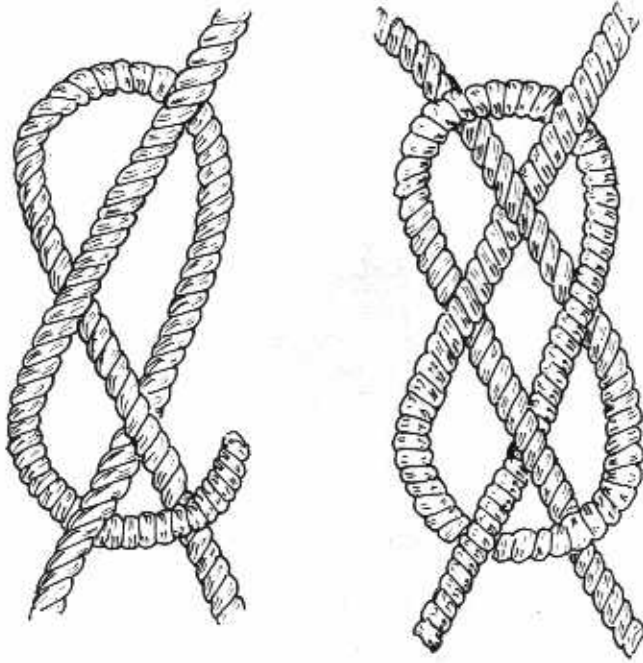
Çifte Flasa Bağı

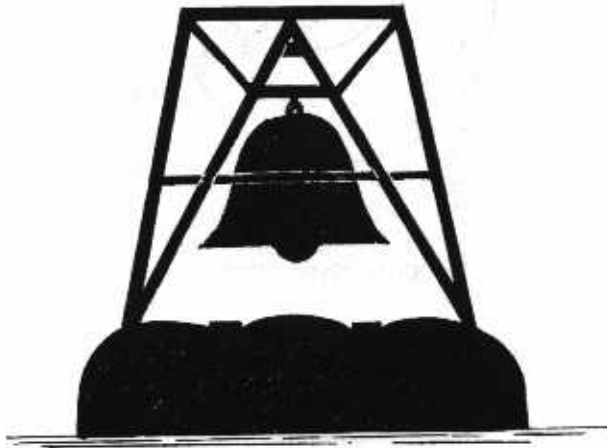
Çifte Kanca

Çifte Kanca Bağı

Çifte Yoma Bağı

Çanlı Şamandıra

— D —

DABIL BATUM. (Double Bottom): Gemilerin duruş kabiliyetlerini artırmak üzere sintine döşekleri üzerindeki kaplama sacları ile döşekleri yanlarından ve boydan boya kaplayan saclarla karina sacları arasında kalan ve perdelerle bir çok bölmelere ayrılmış geminin iç kısmı. Bu bölmeler safrasuyu, yağ ve akaryakıt sarnıçları olarak kullanılır.

DAİMİ MIKNATİSİYET. (Permanent Magnet): Gemilerin madeni aksamından ve inşa kızığında bulunduğu yönden aldığı ve geminin bünyesinde devamlı olarak kalan mıknatısiyet. Uzun süre bir istikamette kalan gemilerin daimi mıknatısiyet eğrilerinde değişiklik meydana gelir.

DAİREYİ AZİME. Bak. Büyük daire.

DAİREYİ AZİME SEYRİ. Bak. Büyük daire seyri.

DALGA. (Wave): Deniz yüzeyinin doğa etkinleri veya suni hareketlerden kaynaklanan, tepe ve çukurlardan oluşan periyodik hareketleridir. Bu doğa etkenleri ve suni etkenler :

- a) Rüzgârlar.
- b) Gemilerin hareketinden kaynaklanan.
- c) Denizdeki yer sarsıntısından doğan.
- d) Med/Cezir (Gel/Git) olayından doğan akıntıların doğurduğu denizin hareketleridir.

DALGA BOYU. (Wave Length): İki dalga tepesi arasındaki kadem cinsinden uzunluk.

DALGA ÇUKURU. (Wave Hollow): İki dalga tepesi arasında kalan çukurluk.

DALGAKIRAN. Bak. Mendirek.

DALGA SÜRATİ. (Wave Speed): Dalga şeklinin deniz mili cinsinden ilerlediği sürat.

DALGA TEPESİ. (Wave Crest): Dalgaların en yüksek yeri.

DALGA YÜKSEKLİĞİ. (Height of Wave): Dalga tepesinin, dalga çukurundan olan kadem cinsinden mesafesi.

DANA YATMAK. (Nest of Ships): Uzun bir süre denize çıkmayacak olan yelken gemilerinin yelken ve serenlerini indirerek bir yere kıçtan kara olarak üst üste yatması.

DANEC. (Dunnage): Ticaret gemilerinde yükün hasara uğramaması için kullanılan hasır, tahta kanaviçe ve hezaren gibi maddeler.

DAR BOĞAZ. (Strait): Gemilerin serbestçe hareket etmelerine olanak vermeyen su geçitleri.

DAR GEÇİT. Bak. Dar boğaz.

DAVLUMBAZ. (Paddlebox): Gemiye yürüten çarkların bordalardan çıkan şaft ve çarklarının üzerlerini örten yarım daire şeklindeki çıkıntılara denir.

DAVLUMBAZ FENERİ. (Paddlebox light): Borda fenerleri yerine kullanılan ve davlumbazlar üzerine konulan fenerler.

DAVRANMAK. Denizler tesiri ile yalpa yapmakta olan bir geminin, yalpa vaziyetinden birdenbire kalkması, doğrulması.

DAVUL ŞAMANDIRA. (Drum Buoy): Çevresinde müsademe tirizleri bulunan silindir şeklindeki şamandıra.

DAYAK. (Supporters): Havuza alınmış gemilerin veya karaya çekilmiş teknelerin omurgaları üzerinde doğru durmaları için gemi ve teknelerin bordalarına dayanan kalın ağaçlar.

DEDVEYT TONAJI. (Deadweight): Bir geminin taşıma kapasitesidir. Uzun ton ile ifade edilir ve geminin yüklü maimahreci ile hafif maimahreci arasındaki farkı gösterir.

DEKVAÇ. (Deck Watch): Gök cisimlerinden yapılan rasatların zamanını tespit etmek ve umumî seyir maksatları için kullanılan hassas saat.

DEMİR (Anchor): Gemi ve deniz araçlarını istenilen yerde sabit tutmak için halat veya bir zincire bağlı olarak denize bıraktıkları özel biçimde dökme demir veya çelikten yapılmış ağırlıklar. Demirler gemilerin büyüklüklerine göre değişik biçim ve ağırlıkta yapılırlar.

DEMİR ALMAK. (Heave Up Anchor): Denize bırakılmış olan demirin ırgat vasıtasıyla deniz dibinden kaldırılarak gemiye alınmasıdır. Buna demir kaldırmak'ta denir.

DEMİR ANELESİ. Halat veya zincirin demire takılması için demir bedeninin üst tarafına açılmış olan delikten geçirilen yuvarlak halka veya harbili kilit.

DEMİR ALMAK. Bak. Demirlemek.

DEMİR BIRAKMAK. (Cast off the anchor): Demirli bir geminin demirini, bilinen bir sebeple zincir kilitlerinden fora edilmek ve deniz tarafındaki zincirin kilidine şamandıralı bir tel halat bağlamak suretiyle zincir ve demirin denize bırakılmasıdır.

DEMİR FENERİ. (Anchor Light, Riding Light): Demirli gemilerin baş gönder veya istiralya üzerinde arya sancakla birlikte yaktıkları ve ufkun her tarafından görülebilen beyaz bir fenerdir. Geceleyin gemi boyunu belli etmek üzere aynı evsafıta bir fener geminin kış tarafında da yakılır. Geceleyin seyirden dönüp demirleyen bir gemi, demirin fundo edilmesi ile birlikte demir fenerlerini yakar. Bu fenerlere liman fenerleri'de denir.

DEMİR FUNDOYA HAZIR. (The anchor clear away): Vira edilen bir demir yerine oturduktan ve bosaya vurulduktan sonra, demirin müteakip fundoya hazır olduğunu köprüüstüne bildirmek için söylenen terim.

DEMİR GÖRÜNDÜ. (Sight the Anchor): Vira edilmekte olan demirin su içinde görüldüğünü köprüüstüne bildiren terim.

DEMİR GURCATA. (Crosstree): Gabya çubuklarının armalarını yapmak için ana direk üzerindeki maunalar üzerine konulan demirden yapılmış gurcatalardır.

DEMİR IRGATI. (Anchor Windlass): Demirleri fundo veya vira etmek için gemilerin başüstüne konulmuş yatak veya dikey olarak çalışan irgat. Bak. Irgat.

DEMİR KALDIRMAK. Bak. Demir almak.

DEMİR KESTİRMEK. (Cast off the anchor): Herhangi bir dış tesir ile gemi zincirinin herhangi bir yerindeki baklasının kesilerek demirin ve zincirin denize gitmesidir. Böyle bir anda demirin yerini belli etmek üzere hemen denize ağırlıklı bir şamandıra atılmalıdır.

DEMİR KÜRESİ. (Anchor Ball): Demirli gemilerin gündüzleri pruva gönderi veya istiralyası üzerine çektikleri 61 santimetre çapında branda veya sactan yapılmış siyah küre.

DEMİRLEMEK. (Anchored, Cast anchor, let go): Limana gelen gemilerin bir yerde sabit olarak tutulmaları için demirlerinin usulüne uygun olarak denize bırakılması.

DEMİR MEMESİ. (Crown): Demir kollarının bedenle birleştiği yerin alt kısmındaki çıkıntı veya yuvarlaklık.

DEMİR NÖBETÇİSİ. (Anchor Watch): Demirin denizdeki durumunu kontrol etmek ve başüstünün emniyetini sağlamak üzere başüstüne konulan silahlı nöbetçi.

DEMİR RESMİ. (Anchor Dues): Bir devletin limanlarına giren ve demirleyen gemilerden geminin tonilatosa göre alınan vergi.

DEMİR SANCAĞI. (Jack): Demirli gemilerin gündüzleri baş gönder üzerine çektikleri milli sancak. Ticaret gemileri kendi şirketlerine ait ufak bayrakları çekerler.

DEMİR SAPANLI TORNO. (Iron bound-block): Bir tarafı kancalı ve sapanları demirden yapılmış torno.

DEMİR ŞAMANDIRASI. (Anchor Buoy): Demirin denizdeki yerini belli eden ve demir anelesine bağlı bir halat ucundaki şamandıradır. Bu şamandıralar sactan yapıldığı gibi ağaçtan da yapılır. Ağaçtan yapılmış olanları herhangi bir cismin çarpması sonucu batmayacaklarından daha kullanışlıdır. Demir şamandıraları sancak ve iskele demirleri göstermek için sancak demire ait şamandıra yeşile, iskele remire ait olan şamandıra kırmızıya boyanır.

DEMİR TARMAK. (*Hold the anchor-flounder*): Demirin, çok kuvvetli fırtına veya akıntılar sebebiyle zincirin deste etmesi ve demirin deniz dibindeki yerinden kurtularak gemi ile birlikte sürüklenmesidir. Taramaya mani olmak için zincire verilecek kaloma miktarı yeterli tutulmalı ve gemi demirlerken usulüne uygun olarak zincir deniz dibine döşenmelidir. Zincirin üst üste yığılması taramayı kolaylaştırır.

DEMİR YATAĞI. (*Anchor Bed*): Loça kovanının borda tarafında bulunan ve demir üzerine uygun si şekilde oturacak biçimde yapılmış dökme demirden yapıli kısım.

DEMİR YERİ. (*Berth*): Bir liman içinde gemilerin demirlemeye müsait olduğu yerlere demir yeri denir. Deniz haritalarında bu gibi yerler bir çıpa ile gösterilir.

DEMİR YERİ. (*Anchorage*): Seyirden limana gelen bir geminin hesaplanan demir yerine geldiğini belirtmek üzere vardiya subayı tarafından söylenen terim.

DEMİR YERİNE OTURDU. Vira edilen bir demirin loçadaki yerine oturduğunu köprüüstüne bildiren terim. Bu halin olması ile komutan abosa komutunu verir ve zincir bosaya vurulur.

DEMİRLEME YERİ. Bak. Demir yeri.

DEMİR ZİNCİRİ. (*Anchor Gable, Anchor Chain*): Gemi demirlerinin bağlandığı zincir. Demir zincirlerinin uzunluğu İngilizlerde 15, Amerikalılarda 12,5 kulaç olarak kabul edilmiştir. Demir zincirlerinin her parçası birbirine zincir kilidi denilen bir kilitle kilitlenir. Beher demire ait toplam zincir uzunluğu gemi tipine göre 5-11 kilit arasında değişir.

DENİZ DEMİRİ. (*Drag, Drogue*): Çatlakların fazla olduğu sahillerde karaya doğru seyreden bir deniz aracının kış tarafından denize bırakıldığı koni şeklindeki brandadan yapılmış torba.

DENİZ DİBİ. (*Sea Bottom*): Deniz suyunun en alt kısmı. Deniz diplerinin karakterleri deniz haritalarında kısaltılmış harflerle belirtilir.

DENİZE ELVERİŞLİ GEMİ. (*Sea worthy vessel*): Tekne, umumî donatım, makine, kazan gibi esas kısımları bakımından yapacağı yolculuğun (Anormal ve beklenmeyen tehlikeler hariç) deniz tehlikelerine karşı koyabilecek durumda olan gemidir.

DENİZE ELVERİŞLİLİK. (*Sea Worthiness*): Bir geminin her yönden sağlamlık, su sızdırmazlık, makul tehlikelere karşı emniyetli ve taşıyacak yükün selâmetle nakli için her türlü tedbirin alınmış ve arzu edilen sefer için hazır olduğunu ifade eden bir terim.

DENİZE ELVERİŞSİZLİK. (*Unseaworthiness*): Bir geminin, bakım tutum noksanlığı, tamiri, personelinin noksan oluşu, teçhizatının seyir elverişsiz oluşu, yükün gerekli şekilde istif edilmemiş olması sebebiyle denizin alelâde tesirlerine karşı durmaya uygun olmadığını ifade eden terim.

DENİZE YÜK ATMA. (Jettison): Gemiye hafifletmek maksadıyla gemiden denize yük atılmasıdır. Gemi güvertesinde bulunan yüklerin atılması müşterek menfaati kapsadığından büyük avaryaya sayılır. Fena hava şartları dolayısıyla güvertede bulunan yükün kaybı ise küçük avaryaya sayılır.

DENİZ FİLİKASI. (Accident Boat): Seyir esnasında herhangi bir deniz kazasına anında müdahale etmek üzere mataborası üzerinde denize doğru albura edilmiş ve personeli filikanın civarında bulunan filika.

DENİZ HÂKİMİYETİ. Denizlerde tasavvur edilen harbin sevk ve idaresi için lüzumlu görülen deniz yollarına hâkim olmak.

DENİZ HARİTASI. (Nautical Chart): Deniz sahaları ile sahilleri gösteren ve denizciler tarafından kullanılan özel haritalardır. Tehlikeli olan yerler, sığlıklar, kayalıklar özel işaretleri ile dip karakterleri harflerle, kulaç hatları nokta ve kısa hatlarla, akıntılar oklarla gösterilirler. Ayrıca seyir için yardımcı maddeler, fenerler, şamandıralar (ışıklı, çanlı, düdüklü) in karakteristikleri belirtilir. Denizde kullanılan haritalar genellikle Merkator irtisamı ile yapılmış haritalardır.

DENİZ HAVA KUVVETİ. (Maritime Air Force): Deniz Kuvvetlerinin harekâtını destekleyen ve Deniz Kuvvetleri ile birlikte harekât yapan Hava Kuvveti.

DENİZ KAZASI. (Casualty): Gemiye kullananların elinde olmayan sebeplerden dolayı bir geminin kısmen veya tamamen hasara uğraması. Bak. Avarya, Çatma.

DENİZ KAZASI RAPORU. Deniz kazası vukuunda gemi kaptanı tarafından tanzim edilen rapor.

DENİZ KILAVUZLARI. (Sailing Direction): Limanlar, limanlara yaklaşma, limana girme, limanlardaki kolaylıklar ile sahil hatları, sey-rüsefer için tehlikeler, rüzgâr ve akıntılarla met ve cezir gibi denizcileri ilgilendiren birçok bilgileri içinde toplayan ve Hidrografi Dairelerince neşredilen kitaplar.

DENİZ KUDRETİ. (SEA POWER): Deniz yolu ile yapılan nakliyat ve deniz alâka ve menfaatlerinin savaşanlara bahşettiği kolaylıklardan harp zamanında faydalanmaktır.

DENİZ KUVVETİ. (Navy): Bir devletin, denizdeki askeri kuvvetleri ile bu kuvvetlerin teşkil ve kullanılmasına müteallik siyasetine denir. Deniz Kuvvetinin unsurları, Donanma, Deniz üsleri ve devletin deniz siyasetidir.

DENİZ MİLİ. (Nautical Mile): Yer küresi üzerindeki bir büyük dairenin bir dakikalık yayının boyu olup 6080, 2 kadem, 2000 yarda, 1852 metre uzunluğa tekabül eder.

DENİZ MİLİ. (Knot): Gemilerin bir saat içinde aldıkları deniz mili mesafesine tekabül eden sür'atleri.

DENİZ SİYASETİ. (Nautical policy): Bir ülke, yiyecek ve ham madde gibi lüzumlu ve zarurî ihtiyaçlarını deniz yolları vasıtasıyla tedarik etmek zorunda olduğu takdirde bir Deniz Kuvvetine sahip olması icap eder. Bu kuvvetin veçhesini tayin için değişmeyen bir siyasete ihtiyaç vardır. İşte bu siyasete deniz siyaseti denir.

DENİZ STRATEJİSİ. (Nautical strategy): Deniz Kuvvetlerinin, barış zamanında olduğu gibi savaş halinde de denizlerden kendi isteklerine göre faydalanmasını sağlayacak surette sevk ve idaresidir.

DENİZ TERTİBİ BAĞLAMAK. Fırtınalı ve denizli havalarda gemi içinde ve güvertede bulunan araç ve gereçlerle diğer malzemelerin yalpalar sebebiyle yerlerinden oynamamaları için bunların halatlar vasıtasıyla bağlanması.

DENK. (Bale): Muntazam bir şekilde toparlanmış ve çelik şeritlerle veya sağlam bir şekilde bağlanarak toparlanmış eşya.

DENK İZBİROSU. (Bale sling): Toparlanmış ve denk haline getirilmiş eşyayı gemiye almak veya gemiden çıkarmak için kullanılan izbiro.

DEPLASMAN. (Displacement): Gemi tarafından taşırılan suyun kadem küp olarak hacmi veya taşıdığı suyun miktarının 20 cwt lik tonlarla ifade edilen ağırlığı veya 2240 librelik tonlarla bütün geminin ağırlığına eşit olan ağırlığını ifade eder.

DERECE. (Degree): Daire çemberinin 360 eşit kısma ayrılmış parçalarından herbiri.

DERİN SU. (Deep sea): Onbeş kulaçtan daha derin olan su.

DERİN SU İSKANDİLİ. (Deep sea sounding machine): Deniz derinliğinin 15 kulaçtan fazla olduğu yerlerde kullanılan iskandillerdir. Derin su iskandilinin kurşununun ağırlığı 30-100 kilo, iskandil savlosu da el iskandiline nazaran daha kalındır. Kulaç nişanları her beş kulaçta bir düğümlü ip, sonu sıfırla biten kulaçlar ise 20 kulaç iki düğümlü ip, 30 kulaç üç düğümlü ip, 40 kulaç dört düğümlü vb. iplerle işaretlenirler. Bir kısım ticaret gemilerinde kullanılmakta ise de yerlerini makinalı ve sonik elektronik cihazlara bırakmışlardır.

DESTE ETMEK. (Bar taut): Kaloma verilmekte olan zincirin tutulması ile, demirli bir gemi zincirinin veya rıhtıma veya bir gemiden diğer bir gemiye verilmiş olan halatların rüzgâr, akıntı gibi sebeplerle gerilmesine denir.

DESTEMORA. (Cap, Collar): Bir direğin üzerine veya cıvadra ilerisine sürülen çubuk veya bastonu yerinde sabit tutmak için direk veya cıvadra zıvanasına geçirilen ağaç veya demirden yapılmış iki delikli çember.

DESTEMORA PUNTELİ. (Cap pillar): Destemora ile gurcattanın arasına konulan puntel.

DEVAMLI SÜR'AT. (Permanent speed): Bir geminin, orta derecedeki deniz şartlarında suya göre yaptığı sür'at.

DEVİR. (Cycle): Bir gök cisminin yörüngesi üzerindeki hareketi.

DEVİR DAİRESİ. (Turning Circle): Bir geminin devir merkez noktasının, gemi 360 derecelik bir dönüş yaptığı zaman çizdiği daire şeklindeki izdir. Geminin baş tarafı bu dairenin iç tarafında, kıç tarafı dış tarafında bulunur.

DEVİR GÖSTERGESİ. (Revolution Indicator): Gemi ana makinelerinin bir dakika içindeki şaft devrini elektrikli olarak köprüüstüne intikal ettiren gösterge. Her ana makine için ayrı bir gösterge bulunur.

DEVİR MERKEZİ. (Pivoting Point): Gemi dümenine basıldığında devir dairesini çizdiği kabul edilen nokta. Devir merkezi, geminin boş olup olmadığına, başlı veya kıçlı olmasına göre omurga hattı üzerinde değişik yerlerde bulunur.

DEVİR MÜŞ'İRİ. Bak. Devir göstergesi

DIRAVEÇE BEZİ. (Table): Yelkenlerle flokların ve tentelerin yakalarını sağlamlaştırmak için boydan boya dikilen ensiz bez.

DIRAVEÇE DEMİRİ. (Sheer Pole): Çarmıkların basıldığında birleşmemeleri için boğatalar üzerindeki ilk basamaklara ve yukarıya doğru uygun aralıklara konulan demir çubuklar.

DIŞARI RÜZGÂR (Breeze): Sahillerden denizlere doğru esen rüzgâr. Yaz aylarında esen bu rüzgârlara Meltem denir.

DIŞ BÜYÜK FLOK. (Outer Jib): Dış büyük flok istiralyası üzerine açılan üç köşeli yelken.

DIŞ BÜYÜK FLOK İSTİRALYASI. (Outer Jib Stay): Dış büyük floğun üzerine açıldığı larmo (istiralya).

DIŞ GEZEĞEN. (Superior planet): Güneşten en uzakta bulunan beş büyük gezegenden biri.

DIŞ LİMAN. (Outer Harbour): İç içe aynı mevkide yapılmış liman tesislerinden, iç limanı da kapsayan içine alan büyük limanın kapladığı liman sahasıdır.

DIŞ PERVANE. (Outer propeller): Dört pervaneli gemilerde, omurga hattına nazaran en dışta bulunan pervane.

DIŞTAN TAKMA MOTOR. (Outboard Motor): Daha ziyade küçük deniz araçlarında kıç aynalık tahtası üzerine takılan yüksek devirli motor.

DİKİNE İNMEK. (To approach directly): Bir limana, körfeze veya demir yerine, liman giriş hattına dik bir rota takip ederek gelmek.

DİKİŞ. (Splice): Bir halatın çımasını kendi bedeni üzerine kasa yapmak için kendi kolları vasıtasıyla tutturmak veya iki halatı birbirine eklemek için halat kollarını bedeni üzerine muhtelif usullerle tutturmaya dikiş denir.

DİKİŞLİ KASA. (Spliced eye): Bir halatın çıması kendi bedeni üzerine dikerek kasa yapmak. Dikişli kasalar genellikle Kasa dikiş ile yapılır.

DİKME. (Derrick): Ağır bir cismi yukarıya doğru kaldırmak için alt ucu bir mapaya kilitlenmiş, üst ucundan alınan iki vento ile eğik bir duruma getirilmiş ve cundasında cin blok bulunan donatılmış direk.

DİK RÜZGÂR. (Vertical Wind): Takip edilen rotanın aksi istikametine doğru esen rüzgâr. Bu şekilde rüzgâr estiği zaman yelkenle yapılan seyirlerde ilerleyebilmek için volta seyri yapmak mecburiyeti vardır.

DİK VENTO. (Topping Lift): Yan metaforaları ile dikmeleri istenilen durumda bulundurmak için cundalarından alınarak gemi üzerindeki bir mapaya bağlanan palanga donanımı.

DİL (Sheave): Makaraların ve bastıkların kanalları içinde bulunan ve ortasından geçirilen bir mil üzerinde dönen, çevreleri halatların oturacağı şekilde oyulmuş tekerleklerdir. Makara dilleri pelesenk ağacı, demir veya pirinçten yapılırlar.

DİNGİ. (Dinghy): Tek çifte kürekle hareket eden 9 kadem boyundaki tekne. Dingi yerine Patalya terimi kullanılır.

DİNLENDİRME TANKI. (Settling Tank): Motorin ile çalışan dizel makineli gemilerdeki sarnıçlarda bulunan yakıt su ile karışmış olabileceğinden motorların çalışmasına tesir eder. Suyun motorinden ayrılmasını sağlamak için sarnıçlardaki motorin ufak sarnıçlar içine alınır. Bu sarnıçlarda bir süre kalan motorin içindeki su dibe çökerek motorinden ayrılır. Mazot (Fuel Oil) ile çalışan gemilerde de bu tertibat vardır.

DİP KAPLAMASI. (Garboard Strake, Sand Strake): Omurganın iki tarafında ve teknenin boyunca uzanan dış kaplama.

DİREK. (Spar): Gemilerin güvertesinden yukarıya doğru dikilen ve serenlerle yelkenlerin ve armaların donatıldığı çubuklardır. Direkler pruvadan kıça doğru sıralanırlar ve ayrı ayrı isim alırlar. Üç direkli gemilerde bu direklere, Pruva, Grandi, Mizana. Dört direkli gemilerde Pruva, Grandi, Mizana, Kontramizana. Beş direkli gemilerde Pruva, Grandi, Mizana, Kontramizana, Kontrata Mizana. Altı direkli gemilerde Pruva, Grandi, Kontra Grandi, Mizana, Kontra Mizana, Kontrata Mizana Yedi direkli gemilerde, Pruva, Grandi, Kontra Grandi, Konrata Grandi, Mizana, Kontra Mizana, Kontrata Mizana isimlerini alırlar.

DİREKBAŞI AÇISI. (Masthead angle): Direk şapkası ile o gemiden her hangi bir mesafede bulunan diğer bir gemideki gözlemcinin bulunduğu noktadan geçen hattın ufukla hasıl ettiği açıdır. Bu açı, sextant denilen bir alet vasıtasıyla bulunur. Direkbaşı açısının ölçülmesinden maksat iki gemi arasındaki mesafeyi bulmaktır. Bu mesafeyi bulmak için Steyşin Kiper denilen bir alet kullanılır.

DİREKBAŞI KIRMIZISI. Bak. Şapka kırmızısı.

DİREK ÇEMBERİ. (Mast Hoop, Mast Ring): Ağaçtan yapılmış olan direkleri sağlamlaştırmak için direk üzerine konulan enli demir çember. Demirden yapılmış olan bu çemberler ısıtılarak genişletilir ve direk üzerine geçirildikten sonra soğutulur. Soğuyan demir ufalır ve ağacı iyice sıkar. Eskiden direklere demir çember yerine halat sarılırdı.

DİREK DİBİ MAYMUNCUKLARI. (Fiverail): İşaret ve sancak savloları ile yelkenli gemilerde gabya yelkenlerinin iskotalarının volta edilmeleri için direklerin çevresine konulmuş iskarmozlar ve bastikalı bitalardır.

DİREK FİSTANI. (Tabernacles): Suların içeriye girmemesi için direğin güverteden geçtiği iskaçanın etrafına su geçirmez şekilde konulan tahta çember.

DİREK ISKAÇASI. (Step): Direk topuklarının omurga üzerine oturduğu kare şeklindeki oyuk.

DİREK SAPANI (Mast sling): Silyon palangası ile herhangi bir cismi kaldırmak için kullanılacak palanganın takılması için direk üzerine sarılan sapan.

DİREK YÜKSEKLİĞİ. (Mast height): Direklerin şapkalarından su yüzeyine kadar olan yüksekliği. Direk yüksekliği gemiler arasındaki mesafeyi ölçmek için steysin kiper üzerine tatbik edilir.

DİRİSA. (Shifting): Bir cismin istikametinin değişmesi, değiştirilmesi.

DİRİSA ETMEK. (To shift): Bir cismin, seren bumba gibi şeylerle topoların istikametlerini değiştirmek. Rüzgârın esiş istikametinin değişmesine de Rüzgâr dirisa etti denir.

DİSPEC YOK. (Free Dispatch): Yükleme veya boşaltmanın mukavelede belirtilen süre içinde bitirilmesi halinde dispeç ücretinin ödenmeyeceğini ifade eden terim.

DİŞİ İGNECİK. (Rudder Braces): Dümenin kış bodoslama üzerinde durması için kış bodoslama üzerinde bulunan ve erkek iğneciklerin geçmesi için ortaları delik olan madeni yuva. Bak. Dümen

DOBLİN. (Loop): İki çımasından gergin olmayacak şekilde tutulan veya bir yere verilmiş olan halatın orta kısmında meydana gelen kavis.

DOBLİN ALMAK. (Double up): Bir gemiden herhangi bir yere verilen halatın iki çıması da gemide kalacak şekilde halat verme usulü.

DOBLİN İZBARÇO BAĞI. (Bowline on the bight): Çıması doblin haline getirilmiş olan bir halatın doblininde yapılan bağ.

DOĞRULTUCU KOL. (Righting Arm): Ağırlık merkezi ile yeni sephiye merkezini birleştiren dik kol.

DOĞRULTUCU VEZNİYET. (Righting Moment): Gemi yattığı zaman gemiyi tekrar eski durumuna getirmek için yeni sephiye merkezinden yukarıya doğru tesir eden vezniyet.

DOKUZ OTURAK OTURMAK. (Stranding hard and fast): Bir gemi veya deniz aracının bir sığılık veya kayalığa baştan kara olarak oturmasıdır.

DOLDURMAK. (To fill; to tauten): Uygun rüzgâra alarak yelkenleri rüzgârla doldurmak. Çarmık boşluklarını, palanga veya liftin uskurlarla gidermeye de doldurmak denilir.

DOMUZ ARABASI. Ağır ve hacimli cisimleri bir yerden bir yere götürmek için özel surette ağaç veya demirden yapılmış araba.

DOMUZ DAMI. (Pig roof): Çürüyen gemi direklerini sağlamlaştırmak için çürüyen yerin etrafına kalın ağaçlardan yapılan çerçeve.

DOMUZ TIRNAĞI. (Devil's clew): Bir tarafı anele, mapa veya bakla üzerine takılmak için iki tırnaklı çatal olarak, diğer tarafı aneleli demir kanca

DONANIM. (Tackle): Gemilerin direk, seren, halat, istiralya gibi teçhizatının tümü.

DONANMA. (Navy - Fleet): Devletlerin deniz alâka ve menfaatlerini korumak maksadıyla deniz savaşlarında kullanılmak üzere, değişik maksat ve hizmetlere uygun, askerî gemiler topluluğudur.

DONATAN. (Tackler): Gemisini deniz ticaretinde kullanan gemi sahibi veya başkasına ait bir gemiyi kiralayarak kullanan kimse.

DÖKME BOZMAK. (Break Bulk): Bir yük gemisinde ambar kapaklarının açılarak yükün boşaltılmaya başlanması.

DÖKÜNTÜ. (Ledge): Deniz sathına yakın sığılıklarla kaya kümeleri.

DÖNÜŞ. (Rotation): Muayyen bir dümen açısı kullanarak geminin bir daire yayı üzerinde ilerleyerek yönünü değiştirmesi.

DÖRT KÖŞE YELKEN. (Square sail): Alt ve üst kenarları birbirine paralel olmayan yan yelkeni. Bak. Yan yelken, Randa yelkeni.

DRAFT. (Draft): Geminin çektiği su. Bak.

DÖŞEK BAŞI İSTİRALYASI. (Bilge keelson): İstiralyaların en iç tarafında olanı. Dirsek başı istiralyası da denilir.

DRAM. (Reel): Kullanılmadığı zamanlarda halatların veya halat gibi malzemelerin sarıldığı ve bir mil etrafında elle veya elektrik motoru vasıtasıyla çevrilen iplik makarası şeklindeki silindirler.

DUBA. (House boat): Yük taşımak ve köprülere ayaklık yapmak gibi genel hizmetlerde kullanılan ağaç veya saçtan yapılmış araçlar. Yük taşımak için yapılanları motorsuz olduğu gibi motorlu olarak da yapılırlar.

DUMAN SANDIĞI. (Fire box): Dumanların bacaya girmeden evvel toplandığı sandık.

DURGUN SU. (Slack Water): Met ve cezir akıntılarının başlama ve bitme zamanları arasındaki zaman içinde sulara yatay bir hareket olmaz. Suların bu haline durgun su denir.

DURGUN SU. (Dead Water): Rüzgâr ve akıntıların tesirinde olmayan su.

DÜDÜK. (Whistle): Sesle işaret vermek üzere basınçlı hava veya stimle çalışan ve en az iki deniz mili mesafeden duyulabilecek nitelikteki cihaz.

DÜDÜK. (Blast): İkaz mahiyetinde kullanılan ve nefesle ses çıkaran düdük.

DÜDÜK CEVİZİ. Bak. Çakı cevizi.

DÜDÜKLÜ ŞAMANDIRA. (Whistle Buoy): Denizin tehlikeli yerlerine konulan ve suların hareketi ile şamandıra üzerindeki ses makinesinin çalışması suretiyle ses çıkaran şamandıra. Bak. Şamandıra

DÜĞÜM. (Single Knot, Thumb Knot, Owerhand knot): Bir halatın bedeni üzerine yapılan krozun içinden halat çımasının geçirilmesi ile yapılan bağ.

DÜLGER BAĞI. (Timber Hitch): Halat çırmalarını direk, seren ve baba gibi cisimlere bağlamak için yapılan bağ.

DÜMEN. (Rudder, Helm): Deniz araçlarının rotalarını değiştirmek için teknelerin kıç taraflarında bulunan dikey satırlardır. Dümenler küçük teknelerde telli donanımla, büyük gemilerde dümeni çevirebilecek güçteki makinelerle hareket ettirilirlir. Bu makinelere dümen makineleri denir. Genel olarak gemi dümenleri üç kısma ayrılır. Mütevazın dümen, yarı mütevazın dümen, adı dümen. Bunlardan adı dümen kullanılması en zor olan dümendir.

DÜMEN AÇISI. (Rudder Angle): Dümen yelpazesinin omurga hattı ile yaptığı açıdır. Dümen ortadayken açı sıfır derece, alabandaya basıldığı zaman ise açı otuz derece olur. Genellikle dümen açısının emredilişi derece rakamları ile olur «Sancak (İskele) 10» gibi. Alabandaya basıldığında derece rakamı söylenmeyip «Sancak (İskele) alabanda» şeklinde komuta edilir.

DÜMEN BODOSLAMASI. (Stern Post): Dümenin takıldığı ve üzerinde dişi iğneciklerin bulunduğu bodoslama. Bu bodoslama ya kıç bodoslama da denilir.

DÜMEN BOĞAZI. (Rudder neck): Dümenin, dümen yelpazesinin üst tarafında kalan ve üzerine yekenin takıldığı kısmı.

DÜMENÇİ PUSULASI. (Steering Compass): Serdümenin rotayı kontrol edebilmesi için dümen dolabının ön tarafında bulunan miknatısı veya cayro pusula.

DÜMEN DOLABI. (Steering Wheel): Gemilerin sancak veya iskeleye dönüşlerini sağlayan dümenlerin komuta tertibatlarının bulunduğu dolaplar. Bu dolaplar geminin birkaç yerinde bulunur. Dümen dolapları üzerinde bulunan ve yekenin hareketini sağlayan yuvarlak daire biçimindeki tutamaklı kısma dümen denilir. Dümenler büyük gemilerde sert ağaçtan, küçük gemilerde madenden yapılırlar. Modern gemilerde dümen yerine, dümen makinesini elektrikli olarak çalıştıran bir kol bulunur.

DÜMEN DOLABI MUŞAMBASI. (Rudder coat): Güverte üzerinde ve açıkta bulunan dümen dolaplarının su ve rutubetten korunmaları için üzerlerine örtülen brandadan veya muşambadan yapılmış örtü.

DÜMEN DONANIMI. (Steering gear): Dümen yekesine komuta eden hidrolik, elektrikli veya mekanik tertibatın, Dümen dolabından dümen makinesine kadar olan kısmındaki boru tertibatı ile elektrikli iştirakler ve tellerle zincirlerin ve bunlara ait makaraların tümüne dümen donanımı denir.

DÜMEN EVİ. (Wheel House): Dümen boğazının tekne içine girdiği ve yeke dairesine kadar uzanan silindir şeklindeki kısmı.

DÜMEN KUŞAĞI. (Rudder Arm, Rudder Stay): Dümen yelpazesini sağlamlaştırmak ve iğnecikleri dümene bağlamak için yelpazenin her iki tarafında bulunan demir kuşaklardır. Bu kuşaklara İğnecik kuşağı da denilir.

DÜMEN MÜŞİRİ. (Rudder Angle Indicator, Helm Indicator): Dümen yelpazesinin omurga hattı ile ne kadarlık bir açı yaptığını gösteren elektrikli veya mekanik alet. Dümen müşiri genel olarak serdümenin ön tarafındaki bir yerde bulunur.

DÜMEN MAKİNESİ. (Steering Engine): El ile hareket ettirilmesi güç olan dümenlerin hareketini sağlayan makineler. Dümen makineleri üç tiptir. Stimli, elektromekanik, Elektrohidrolik. Bunlardan stimli olanları bir kısım eski gemilerde, Elektromekanik olanları daha ziyade küçük gemi ve teknelerde, Elektrohidrolik olanları ise modern gemilerde kullanılır.

DÜMEN SUYU. (Wake): Hareket halindeki bir geminin pervane sularının deniz üzerinde bıraktığı iz. Dümen suyu hareket halindeki bir su olduğundan dümen suyunu takip eden arkadaki geminin süratinde az da olsa bir azalma meydana getirir.

DÜMEN SUYU FENERİ. (Wake Light): Geminin dümen suyunu aydınlatmak için kıç tarafa genellikle kıç aynalık üzerine konulan ve beyaz ışık veren fener. Bu fenerin ışığı geminin başka bir yerini aydınlatmayacaktır.

DÜMEN YATAĞI. (Rudder bearing): Küçük deniz araçlarının dümenlerinin topuk iğneciğinin oturduğu kontra omurganın kıça doğru uzayan kısmı.

DÜMEN YEKESİ. Bak. Yeke.

DÜMEN YELPAZESİ. (Rudder Frame): Dümenlerin, dümen boğazlarından aşağıda olan yassı kısımları.

DÜRBÜN. (Binocular): Uzak mesafelerdeki cisimleri görmek için mercekle ve prizmalardan yapılmış yaklaştırma aleti. Tekli ve çiftli olanları vardır.

DÜŞE TAHTASI. (Gang board): Kıçtankara olmuş küçük deniz araçlarına girip çıkmak için sahile uzatılan ensiz tahtalar. Bak. Kıçtankara iskelesi.

DÜŞME. (Drift): Seyir halinde bulunan bir geminin rüzgâr, akıntı veya dümencinin dikkatsizce dümen tutması sonucu takip edilmesi gereken rotanın sancak veya iskelesine doğru sürüklenmesine denir.

DÜŞME AÇISI. (Drift Angle): Devir dairesinin herhangi bir noktasındaki teğet ile geminin omurga hattı arasındaki açı. Bak. Devir dairesi

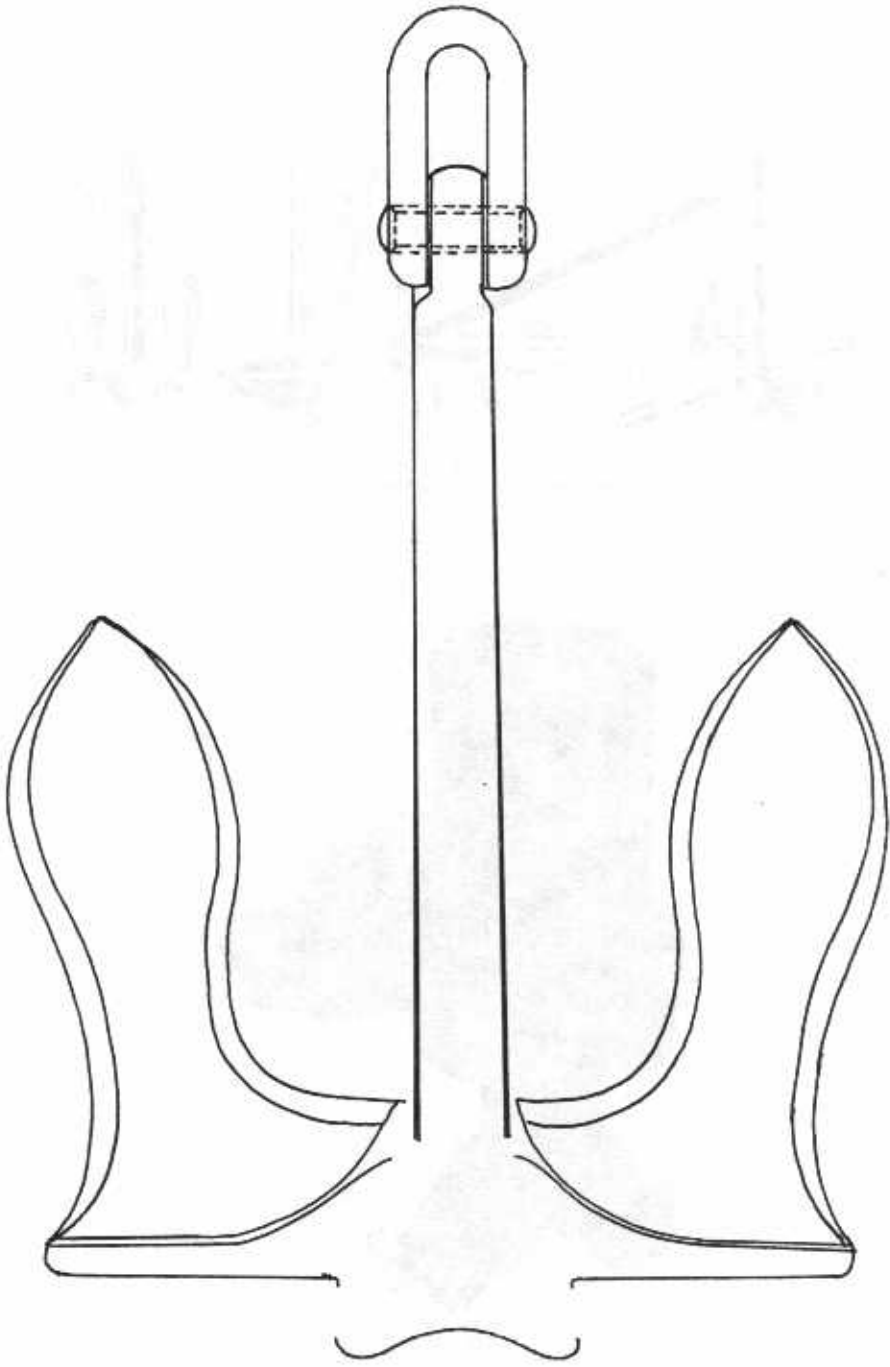
DÜŞME OMURGA. Bak. Yalpa omurgası.

DÜZ GÜVERTE. (Flush deck): Üzerinde kaporta, kamara, ambar me-zarnası gibi yüksek kısımları olmayan güverte.

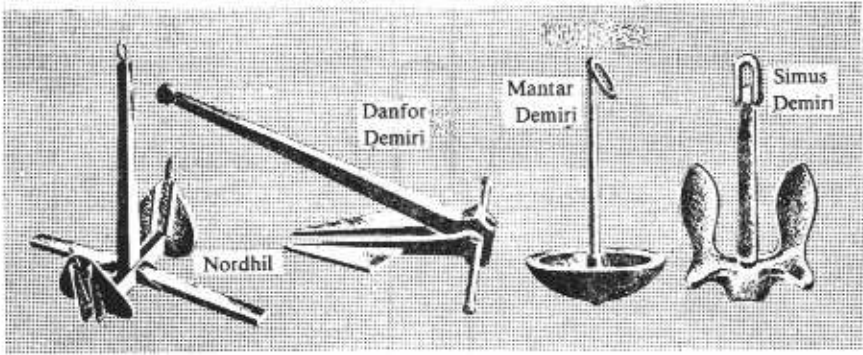
DÜZ KIÇLI. Bak. Ayna kıçlı.

DÜZELTİCİ VEZNİYET. Bak. Doğrultucu vezniyet

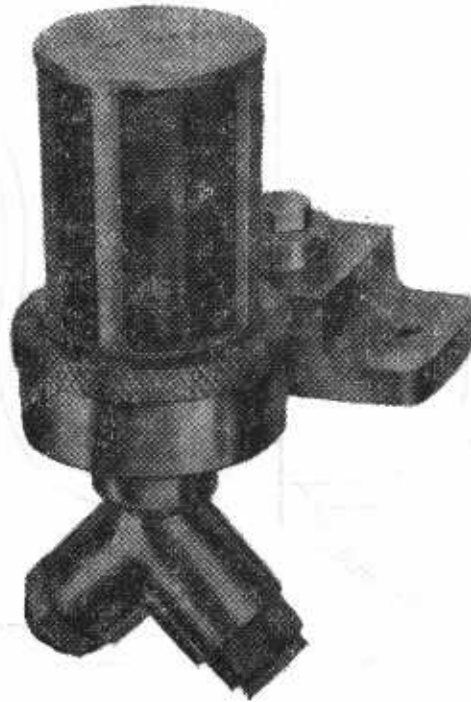
DÜZ PİYAN BAĞI. (Flat seizing): Üzerlerine fazla basınç binmeyecek olan kasalara yapılan bağ.

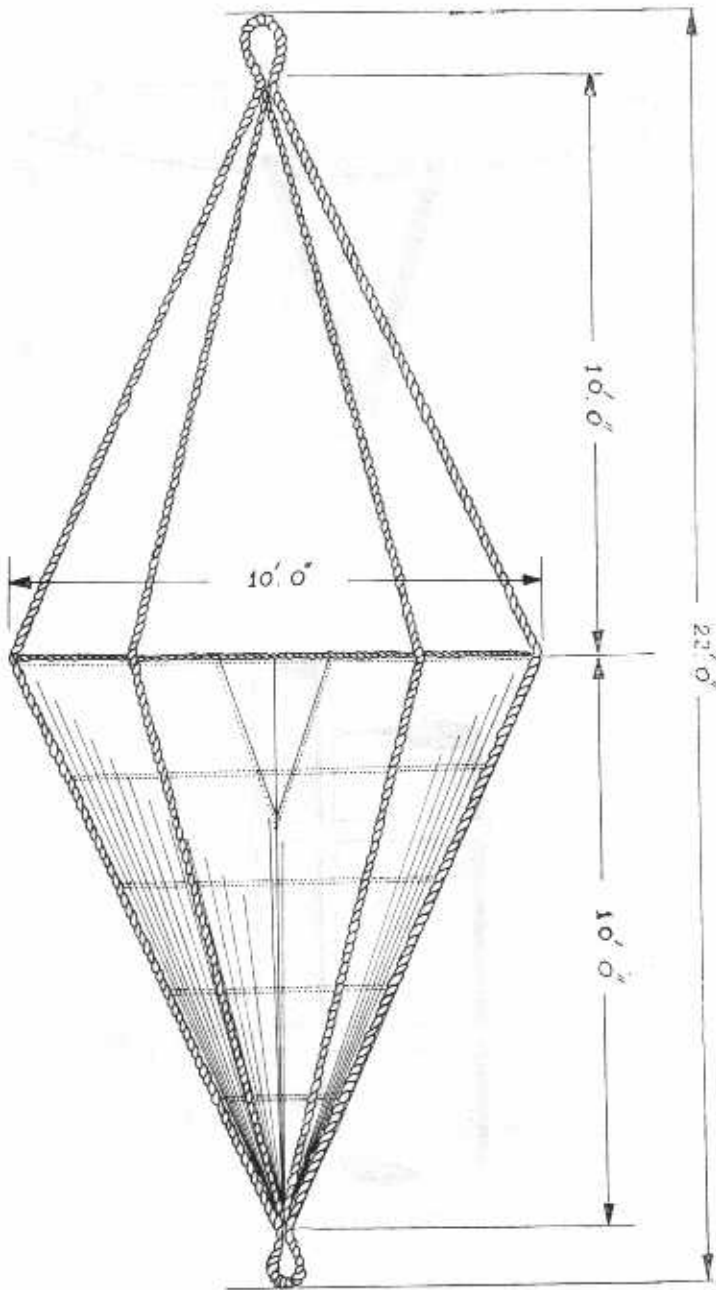
DEMİR

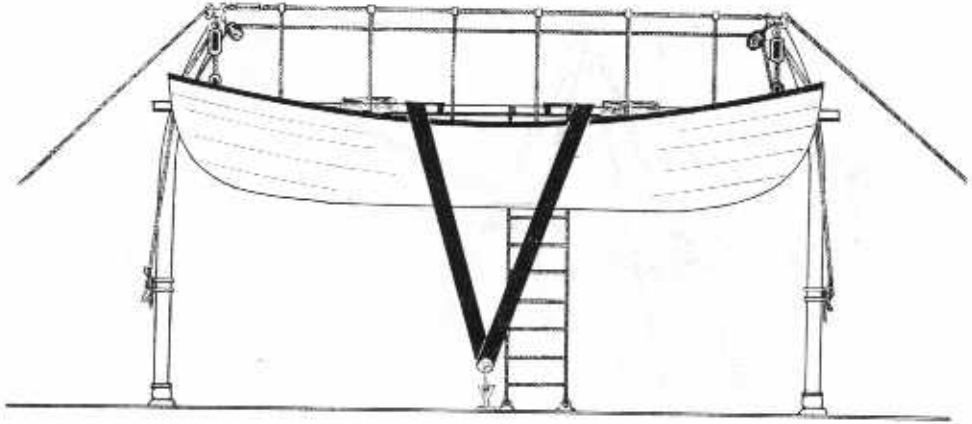
Hafif Tıp Gemi Demirleri

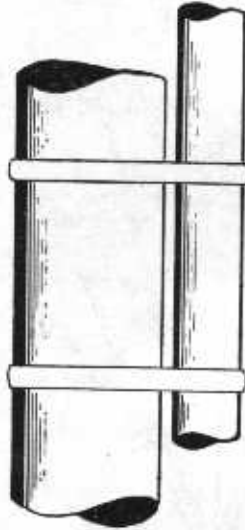
Demir Feneri

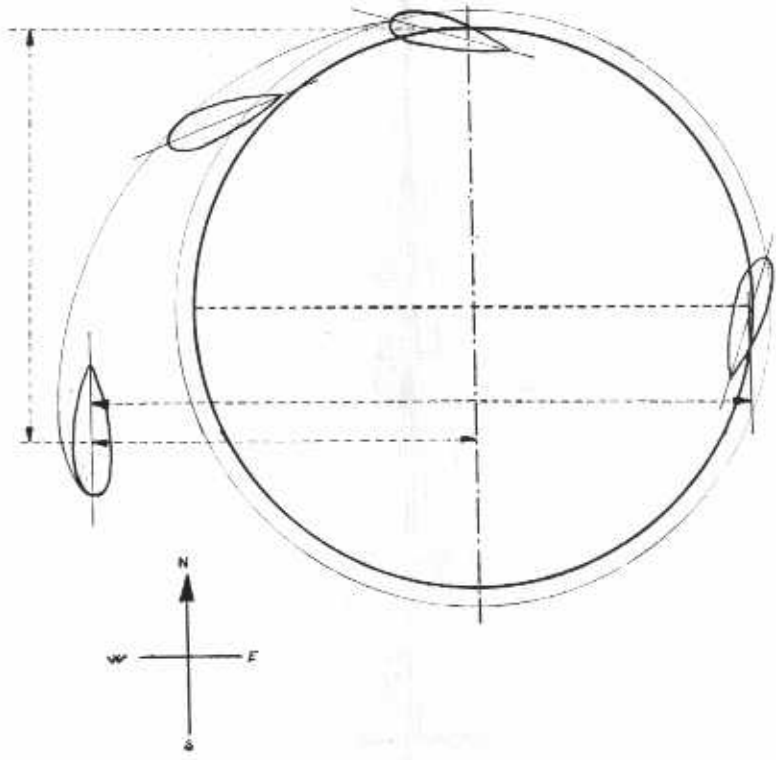
Deniz Demiri

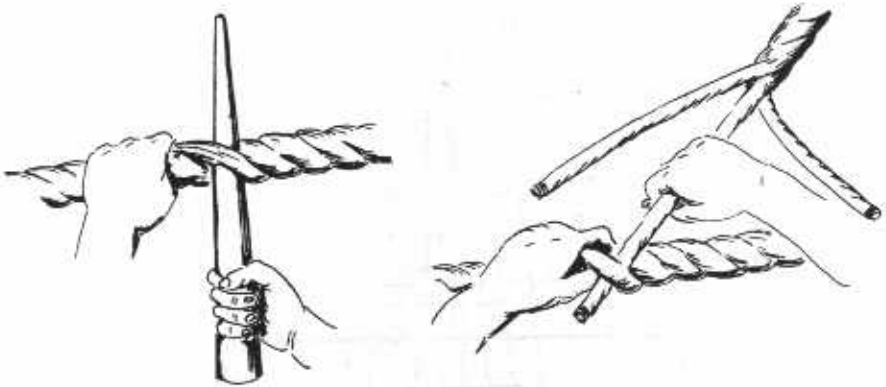
Cankurtaran Filikası

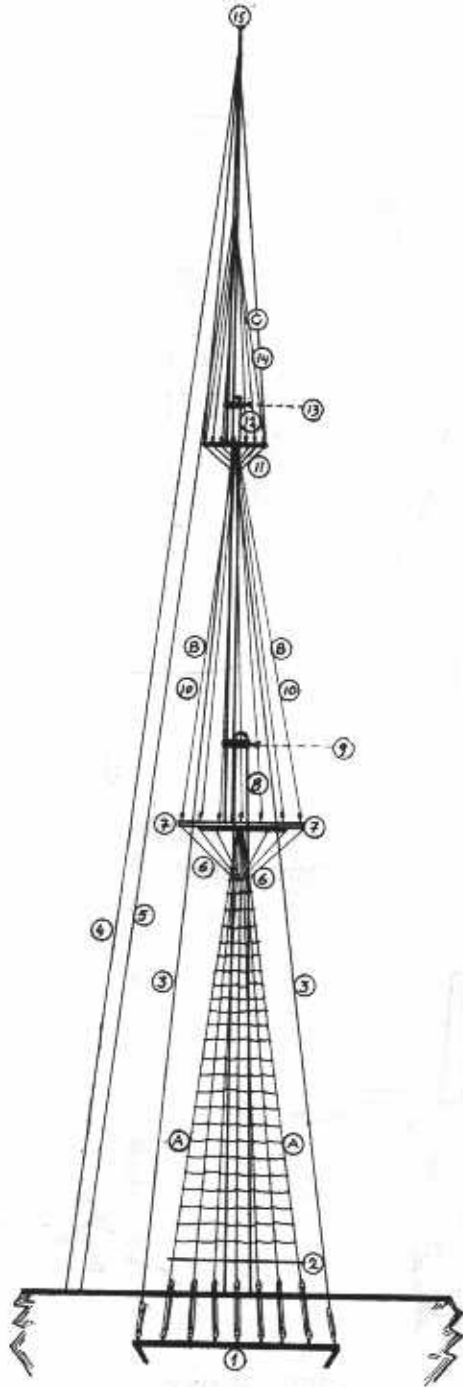
Destamora

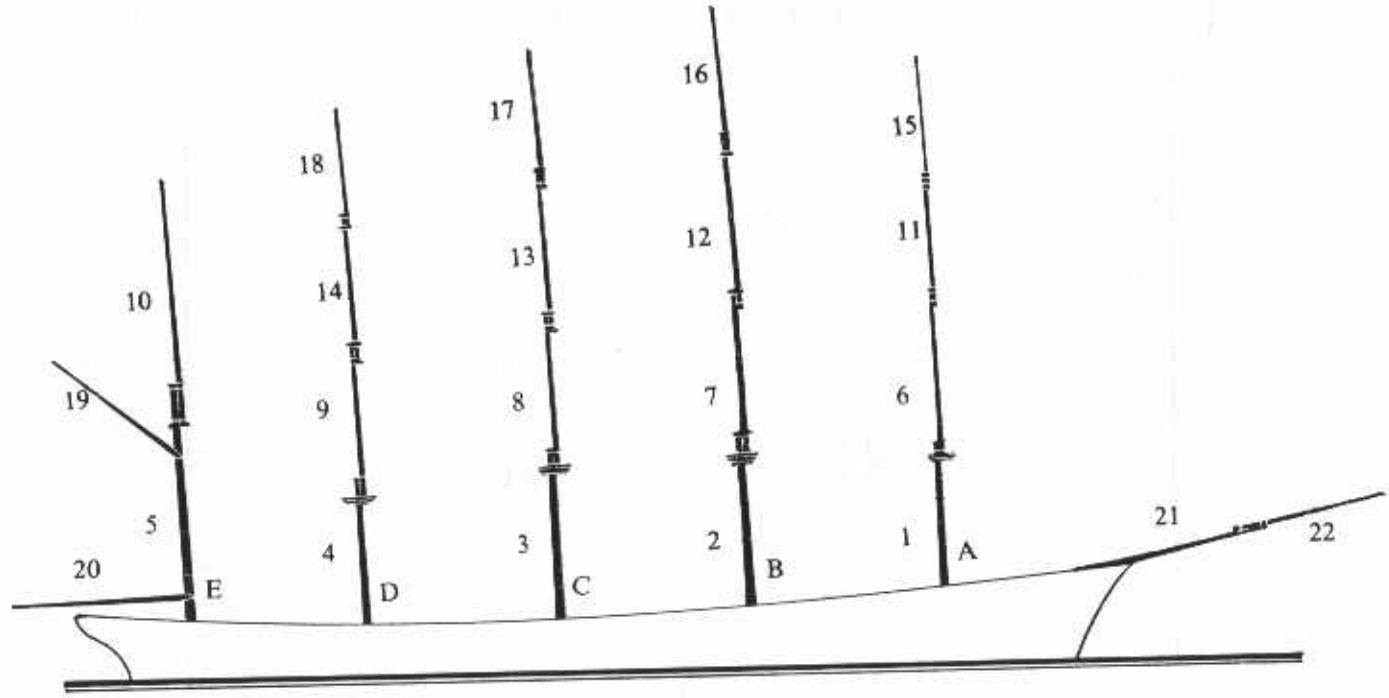
Devir Dairesi

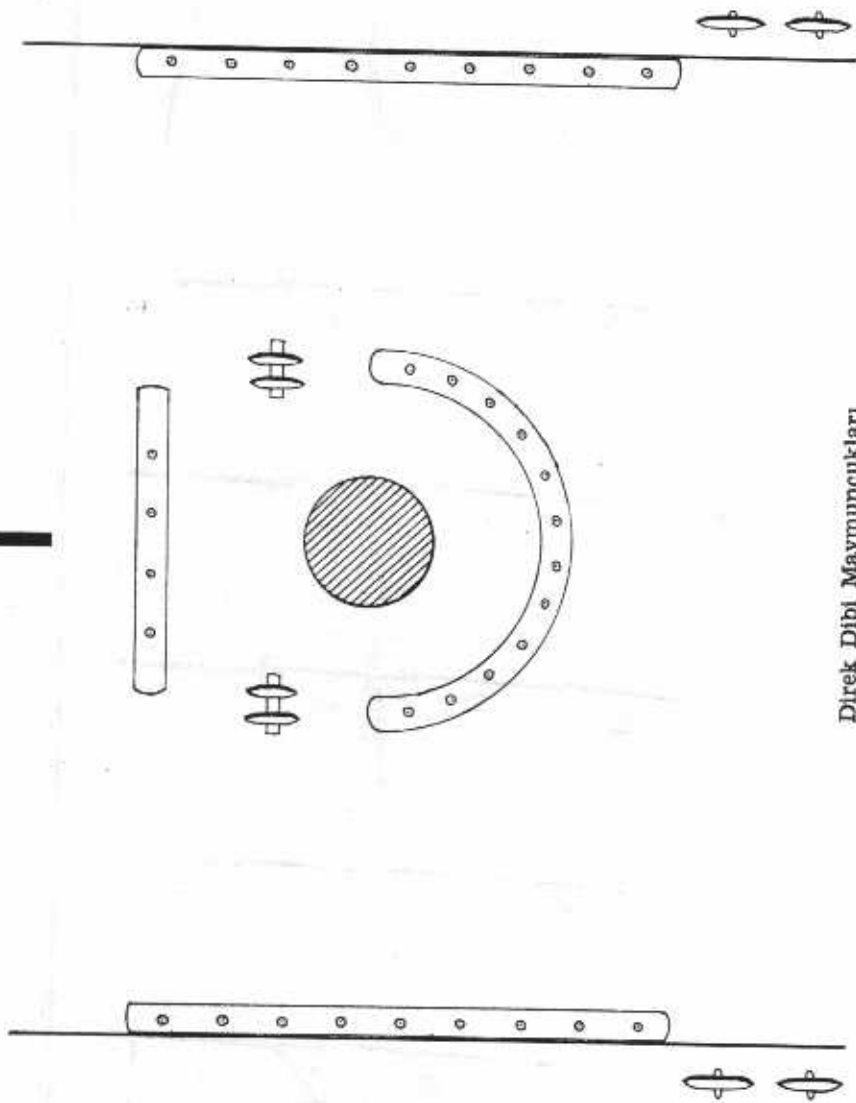
DİKİŞ (Başlama)

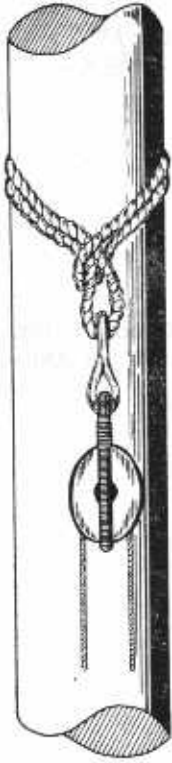
Direk ve Çubuklar

Direkler, Çubuklar

Direk Dibi Maymuncukları

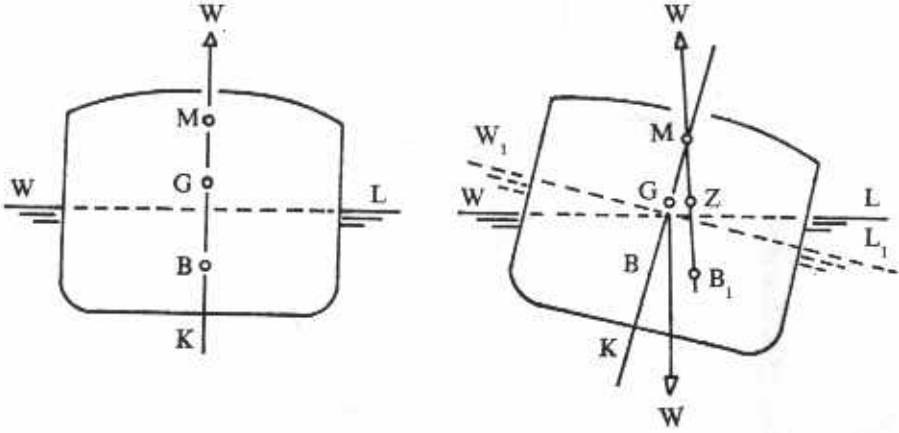
Direk Sapanı

Doblin

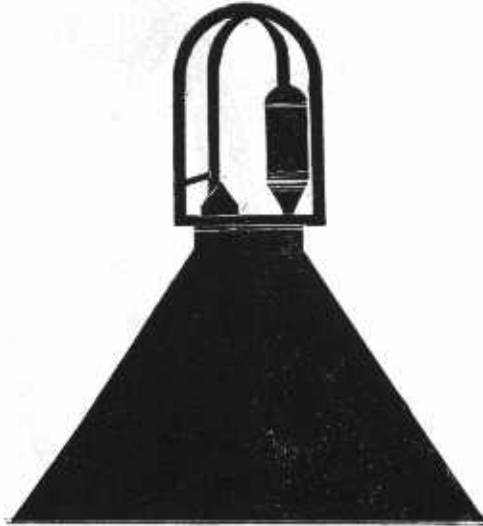

Doblin İzbarço Bağı

DOĞRULTUCU MOMENT (GZ) : KOLU.

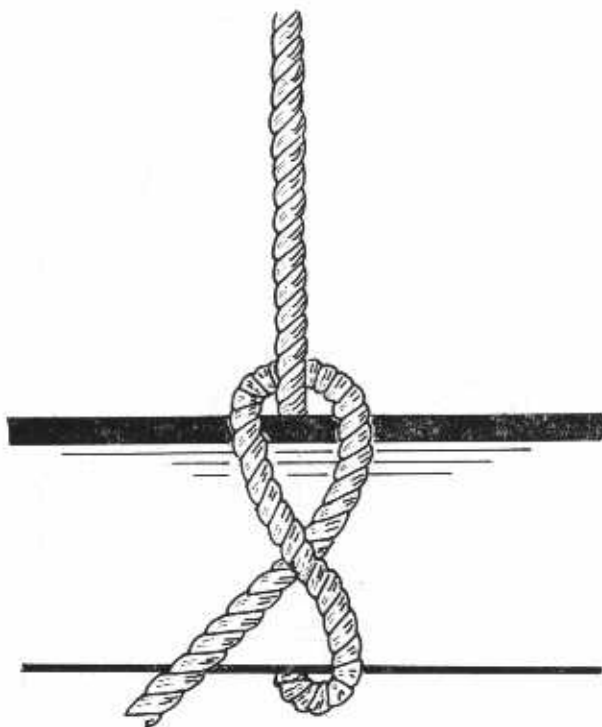
Herhangi Bir Nedenle, Belirli Bir Açıda Meyle Düşen Dengeli Bir Geminin, Tekrar Eski Durumuna Gelmesine Yardımcı Olan, Gemiyi Doğrultan Gücü Oluşturan Momenttir.

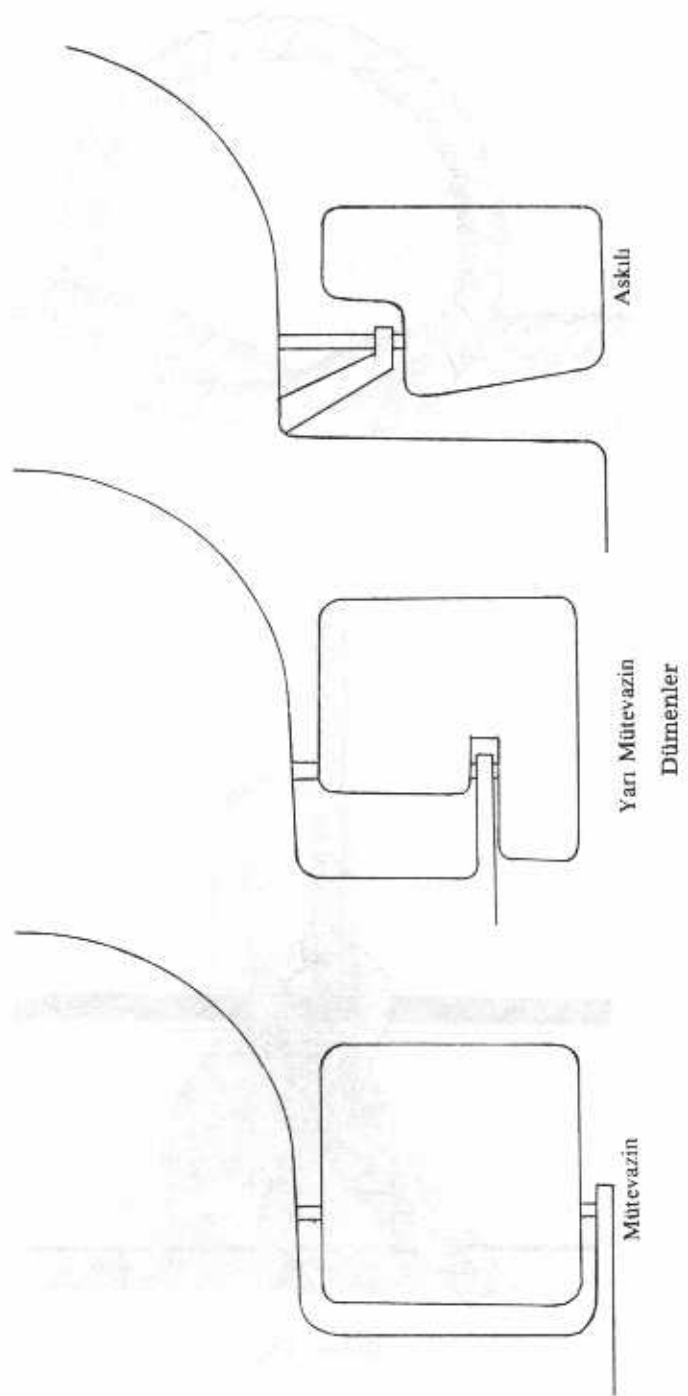
Düdüklü Şamandıra

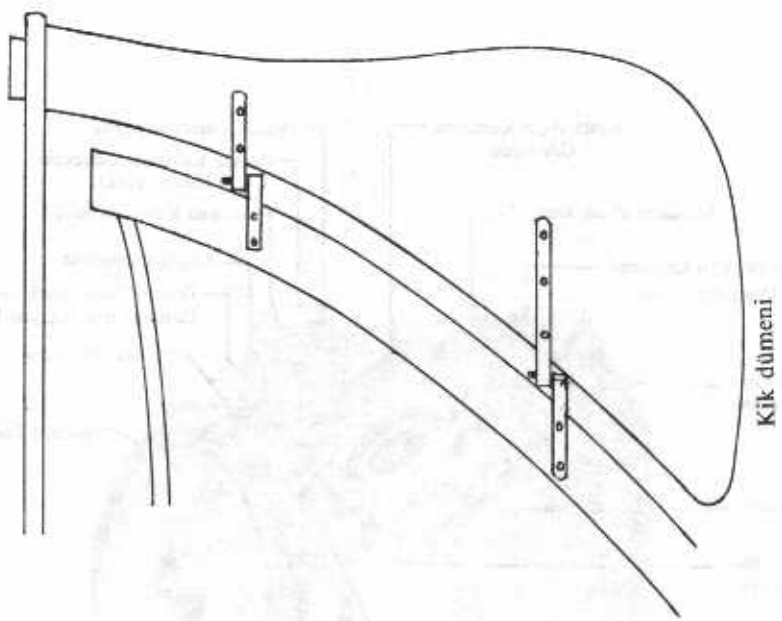

DÜĞÜM

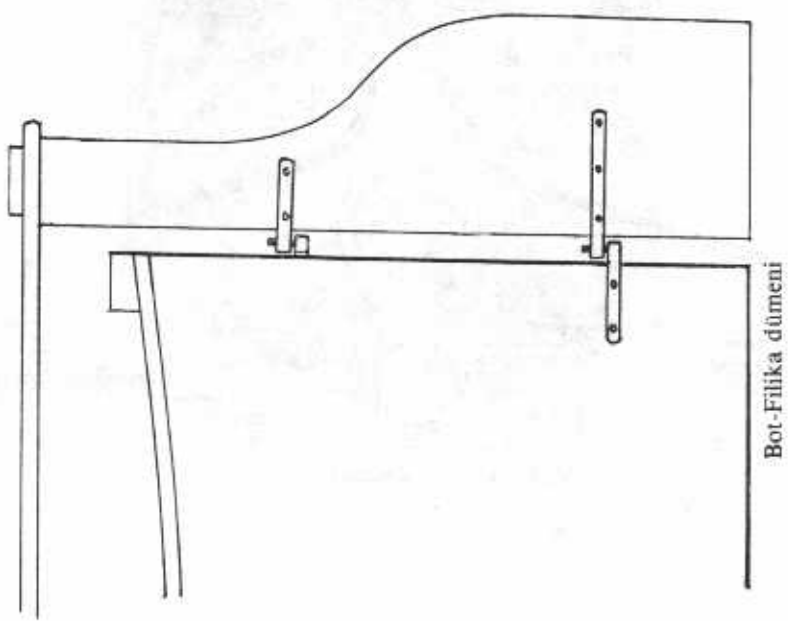

Dülger Bağı

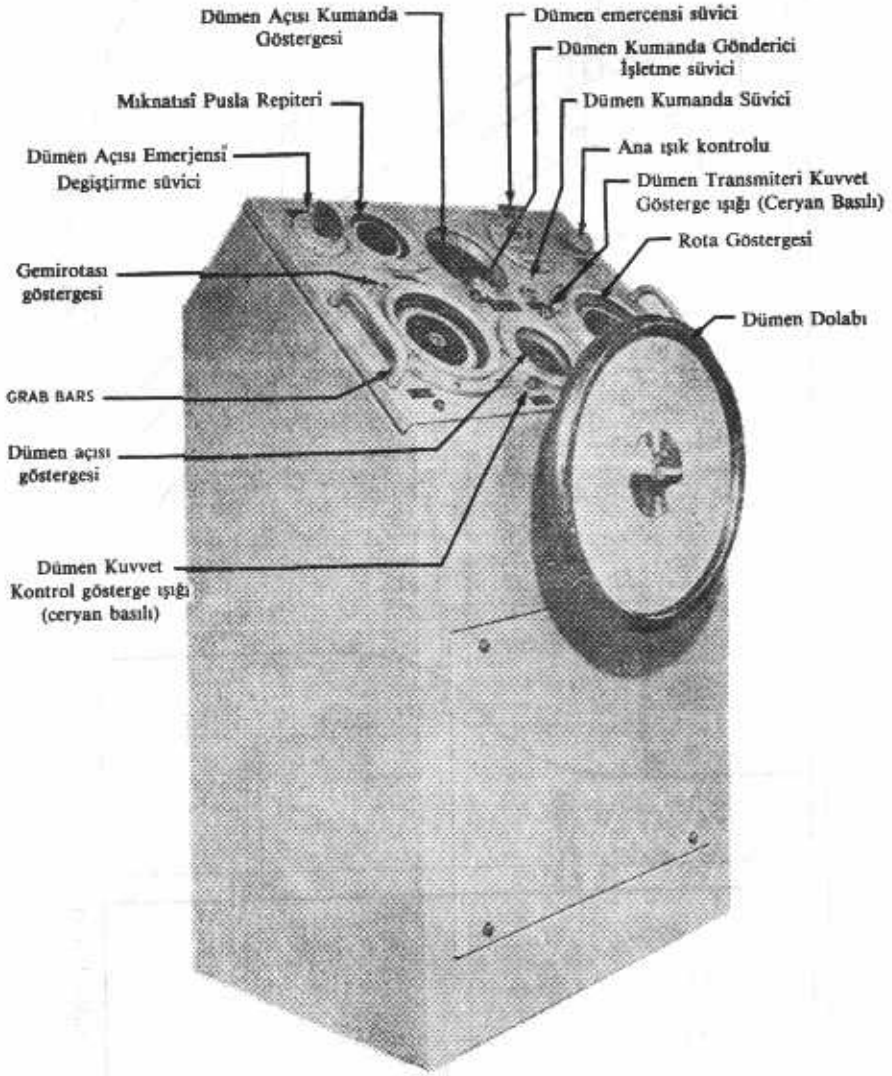

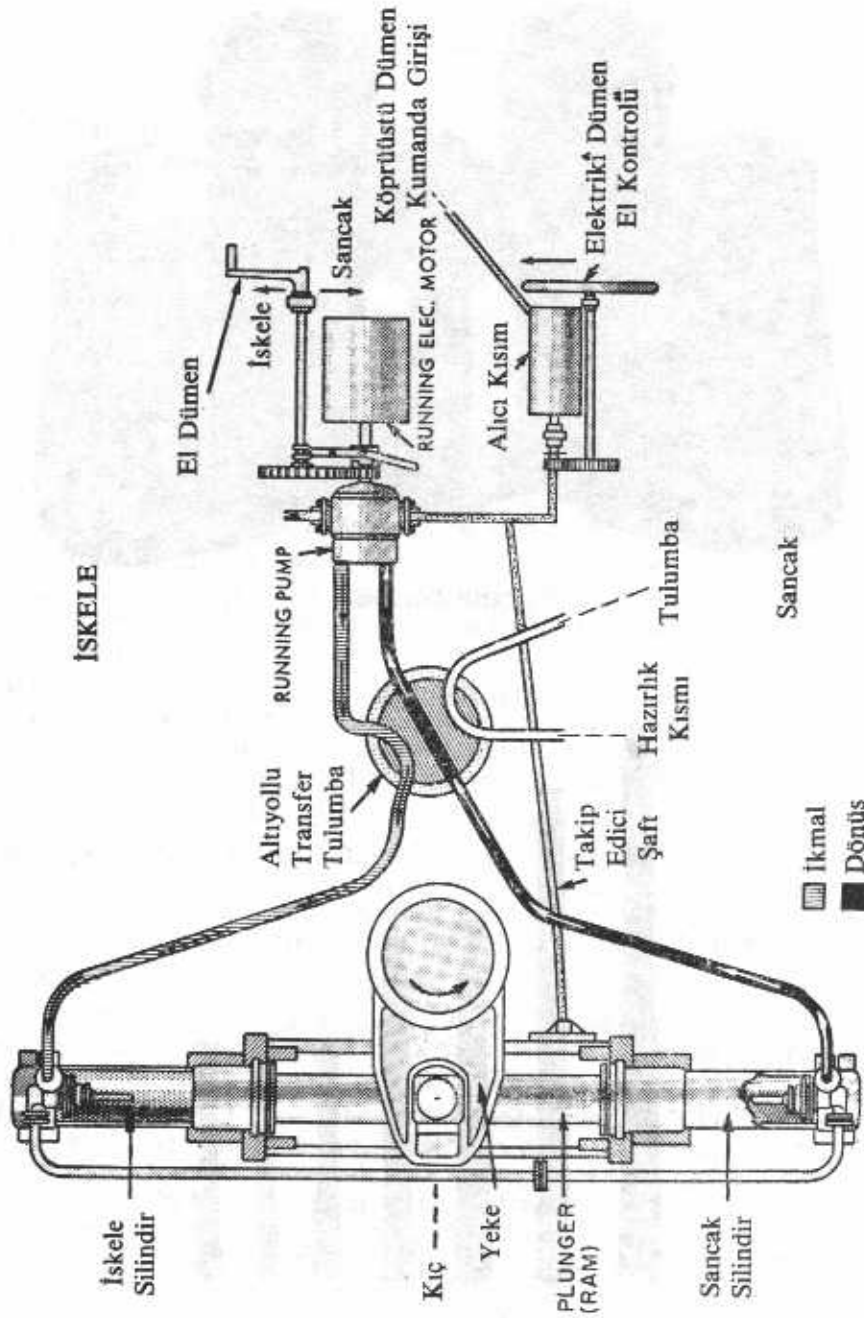
Kik dümeni

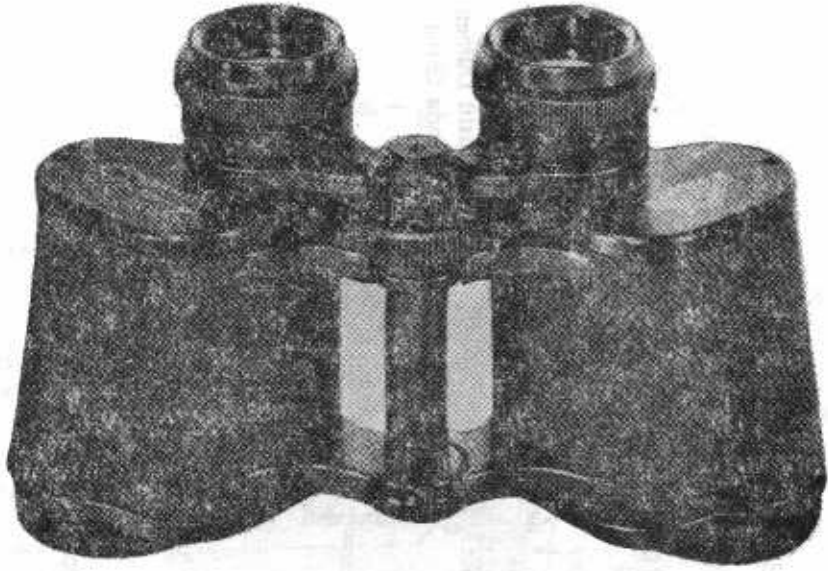
Bot-Filika dümeni

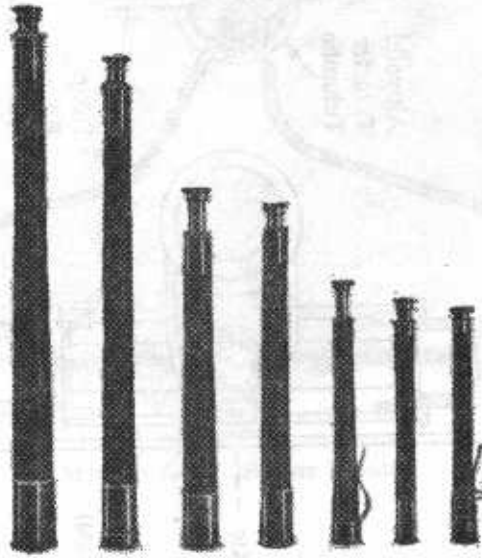
Modern Geml Dümen Dolabı

Elektrohidrolik Dümen Makinesi

Çiftli Dürbün

Tekli Dürbün

EĞLENMEK. (Heaving to): Hareket halinde bulunan bir geminin herhangi bir sebeple makinelerini stop ederek durması veya pek ağır yolla seyretmesi.

EKLİPTİK. (Ecliptic): Güneşin bir yıl zarfında doğudan batıya doğru üzerinde hareket ettiği büyük daire. Ekliptik'e tutulma dairesi de denilir.

EKSİK TUTULMA. (Short eclipse): Ay ve güneş tutulmasında ay veya güneş kısmen görülüyorsa bu şekilde tutulmaya eksik tutulma veya parçalı tutulma denir.

EKVATOR. (Equator): Kutupları birleştiren çizgilere dik olan yerkürenin büyük çemberi. Yer üzerindeki bir noktanın koordinatları Ekvatora göre belirlenir. Ekvatorun kuzeyindeki noktaların işaretleri artı, güneyindeki noktaların işareti ise eksi değerdedir.

EL DONANIMI. (Hand gear): Makine, motor ve elektrikle çalışan ve kullanılması zarurî görülen ırgat, dümen gibi gemi aksamının gerektiğinde elle kullanılacak şekilde lüzumlu malzemelerine, palanga ve manivelalarına denir.

EL DÜMENİ. (Hand steering): Dümen donanımındaki bir arıza sebebi ile kumanda edilemeyen dümeni, bu donanımdan ayırarak mekanik bir şekilde ve insan gücü ile kullanacak biçimde yapılmış dümen donanımı. El dümenleri genellikle kıç tarafa yakın bir yerde bulunur.

ELEKTRİKLİ İSKANDİL. Bak. Sonik iskandil.

ELEKTRİKLİ PARAKETE. (Electric log): Geminin süratini devamlı olarak gösteren ve elektrikle çalışan alet. Geminin süratini ve gittiği mesafeyi gösteren bu aletten alınan elektrikli kollar vasıtasıyla muhtelif yerlere konulan ripiterlerden faydalanmak mümkündür.

EL FLAMASI. Bak. Simafor sancağı.

EL FLEYŞİNİ. (Aldis signal light): Elde taşınabilen ve elektrikle çalışan ufak işaret feneri. Işığın uzak mesafelerden görülmesi arzu edilmeyen hallerde yakın mesafeler için kullanılır. Bak. Aldis.

EL İNCESİ. (Hauling Line, Bolo Line): Gemiden gemiye, sahile veya sahilden herhangi bir yere verilmesi güç olan ve mesafesi fazla olan yerlerde kalın halatları vermek için atılan 1, 1,5 burgata kalınlığındaki halat. El incelerinin aynı istikamette ve uzak mesafeye gitmelerini sağlamak için atılan taraftaki çımasına yeteri kadar ağırlık konulur (Genellikle 1,5 libre ağırlığında kum). Bir torba içindeki bu kum torbasının üzeri gırcıla ile örülerek yuvarlak hale getirilir.

EL İSKANDİLİ. (Hand Lead): Derinlik ölçmekte kullanılan basit bir alet. El iskandili 7-14 paund ağırlığında bir iskandil kurşunu ile üye-

ri kulaç işaretleri ile işaretlenmiş yeteri kadar uzunluktaki bir iskandil halatından meydana gelir.

EL İSKANDİLİ HALATI. (Hand Leadline): İskandil kursununun bağlandığı ve üzerinde kulaç işaretleri bulunan 1-1,5 burgatalık 25-30 kulaç uzunluğundaki lif halat.

ELLEMEK. (HAND OVER HAND): Halat bedenini bir elden diğer ele geçirmek suretiyle halatı çekmek.

EL PALANGASI. (Watch tackle): Gemiciliğin gerektirdiği birçok yerde kullanılan bir makara ve bir tornodan ibaret basit palanga.

EL VİNCİ. (Hand crane): Ufak botları ve ağırlıkları kaldırmada kullanılan ve elle çevrilen vinç.

EMNİYET FİLİKASI. (Safety boat): Seyir halinde bulunan gemilerde heran denize indirilmeye hazır olan filika. Seyir esnasında filika personeli filikanın yakınında bir yerde bulunur. Deniz filikası da denilir.

EMZİRME KASA. (Cut Splice): İki halatın çımalarını birbirlerinin bedenleri üzerine dikiş yapmak suretiyle meydana gelen kasa.

EN. (Beam, Breadth): Bir geminin mastori postaları arasındaki genişliği. Diğer bir deyimle gemilerin en geniş yeri. Buna gemi arzı da denir.

EN ALÇAK SU. (Low water): Bir ay gününde bir yerde vukubulan iki alçak sudan daha alçak olan su.

ENLEM. (Latitude): Bir mevkiin ekvatora nazaran uzaklığı. Buna arz da denir. Enlem daireleri ekvatorun kuzeyine doğru pozitif, güneyine doğru negatif değer alır.

ENLEM DAİRESİ. (Latitude): Ekvatora paralel olan bütün noktardan geçen daire.

ENLEM FARKI. (Difference of latitude): Birbirinden farklı durumda bulunan iki noktadan geçen enlemler arasındaki meridyen yayının açıl uzunluğu.

ENLEM KEMERE. (Latitude beam): Gemi postalarını birbirine bağlayan ve üzerine güverte sac veya tahtaları döşenen demir potreller.

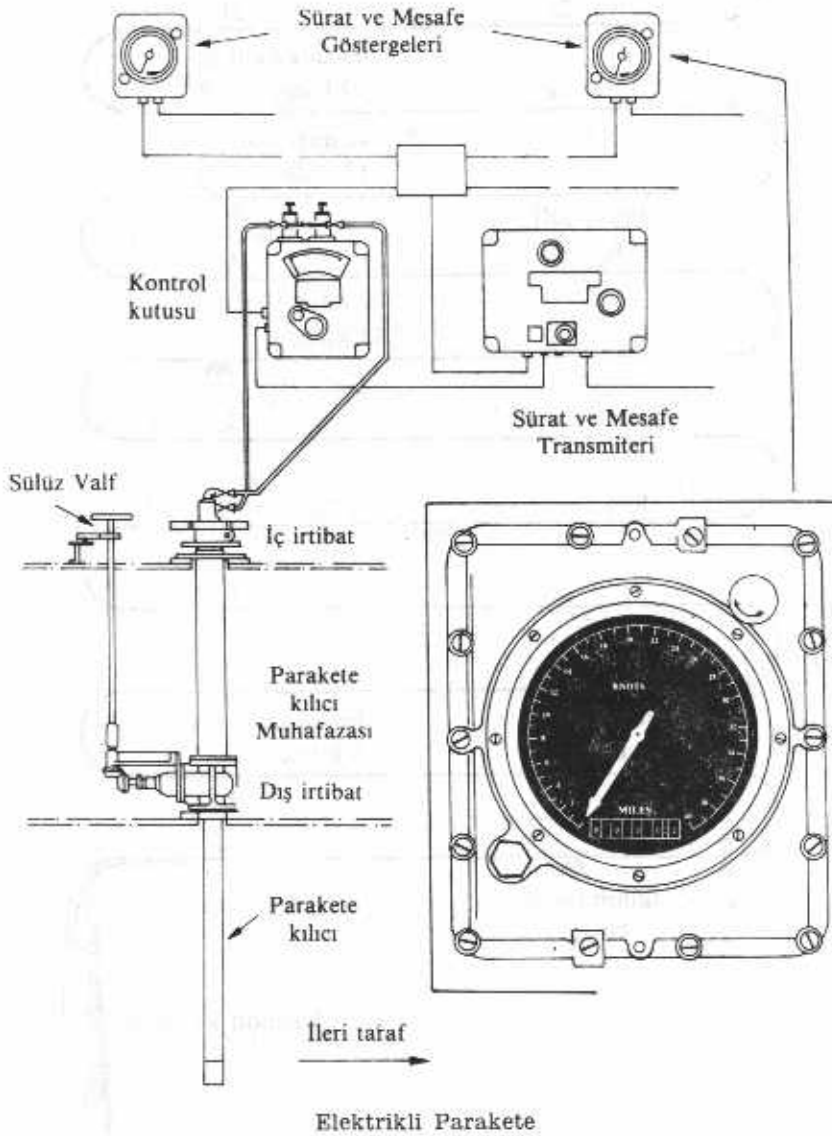
ERKEK İĞNECİK. (Pintle of rudder): Kıç bodoslama üzerindeki dişi iğneciklere geçmek üzere dümen kuşağının gerisinde bulunan pimler. Bak. Dümen.

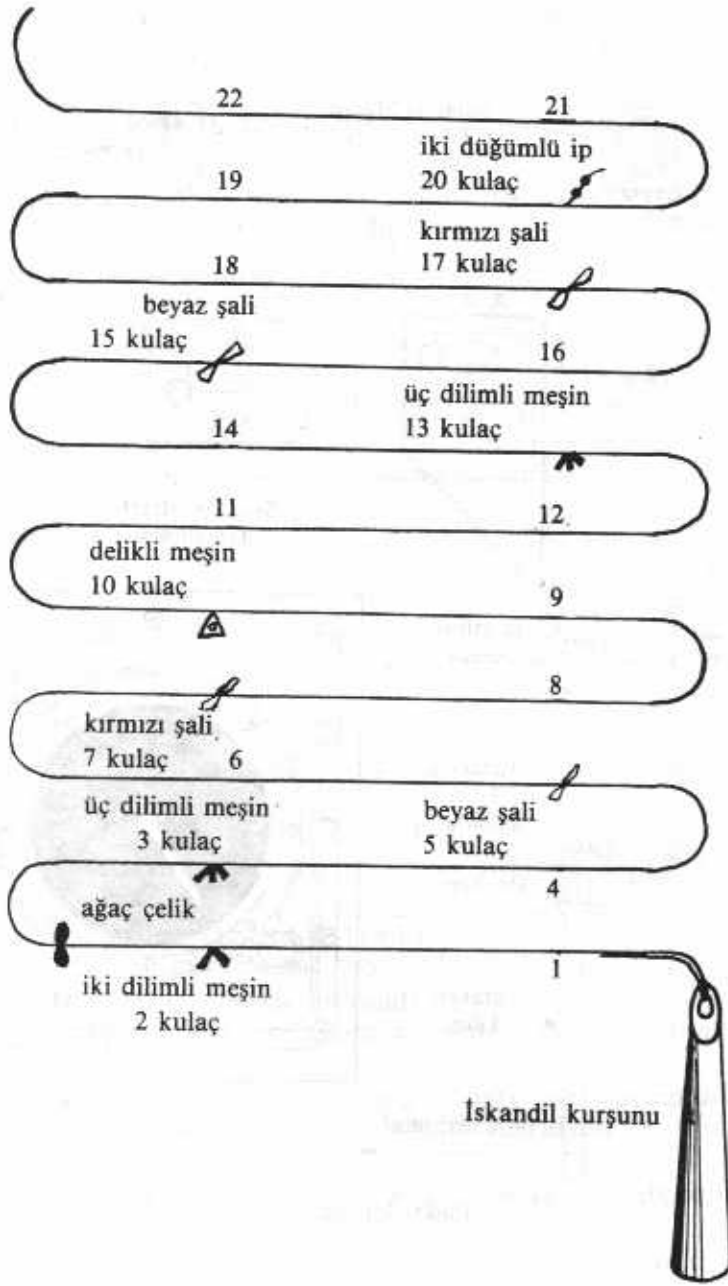
ESAS SEMT DAİRESİ. Ufkun doğu ve batı noktalarından geçen dikey daireler. Esas semt dairesinin düzlemi, meridyen ve ufuk düzlemine diktir.

EVET SANCAĞI. (Affirmative Flag): Sancak muhaberesinde, olumlu cevabı gösteren işaret sancağıdır.

ESNEMEK. Kuvvetli rüzgâr sebebiyle yelkenlerin dolması ve direklerin hafifçe bel vermesi.

ETLİ ZİNCİR. (Link of chain): Baklasının boyuna göre kalınlığı fazla olan zincir.

El İskandil

FAÇA. (Aback): Serenleri prasya ederek yelkenlerin toplanması.

FAÇA. (Boot Topping): Geminin yüklü ve boş su kesimleri arasındaki veya her iki durumda deniz suyunun bordada bıraktığı izler arasındaki dik mesafe. Denizdeki pislikler sebebiyle Faça kirleneceğinden bu kirliliği örtmek için faça, bordaya nazaran daha koyu bir boya ile boyanır.

FAÇA BOYASI. (Antifouling Paint, Boot Topping Paint): Faça, geminin yüklü veya boş olması durumuna göre hava ve su ile devamlı olarak temasta bulunacaktır. Bu hal ise tekne saclarının çürümesine sebep olacaktır. Bunu önlemek için sac üzerine korozyona mani olucu boya ve bu boyanın üzerine de Faça boyası sürülür.

FAÇUNA ETMEK. (Lash): Halatların fazla sürtünmeye maruz olan kısımlarının yıpranmalarını önlemek için bu kısımlar üzerine gircila veya mürnel sararak halatı korumaya denir.

FAÇUNALIK. (Coach whipping): Halatları façuna etmekte kullanılan gircila, mürnel veya tel gibi ince halatlar.

FAÇUNA TOKMAĞI. (Serving Mallet): Façunalık halatların, halat üzerine sıkıca sarılmalarını temine yarayan bir tarafı oyuk tokmak.

FALAKA. (Span): Herhangi bir dikmeyi, sereni veya metaforayı istenilen durumda bulundurmak ve sağa sola dönmesine mani olmak için yapılan donanım.

FALAKALI KASA. Bak. Nal kasa.

FALYE. Ağızdan dolma topların hartuçlarını ateşlemek için kuyruk kısımlarında bulunan delik. Buna Falye deliği de denir.

FARŞ. (Ceiling): Sintineler üzerine konulan ensiz tahtalar. Ticaret gemilerinde dabilbatumlar üzerine konulan kalın kalaslara da Farş denir.

FARŞ TAHTASI. (Foot Spar, Bottom boards): Filika gibi ufak deniz araçlarında postalardan dolayı meydana gelen iç bükeyliği ortadan kaldırmak ve düz bir zemin temin etmek için sintineye konulan düz ve ensiz tahtalar.

FAYDALI YÜK AĞIRLIĞI. (Net burden): Bir ticaret gemisinde bulunan ve para getirecek yüklerin tüm ağırlığı.

FELEK. (Craddle): Ufak deniz araçları ile filika ve kiklerin sahile çekilmesi için omurgaları altına konulan yuvarlak kütükler.

FENER. (Wall knot): Halat çumalarına yapılan cevizler bittikten sonra geriye kalan halat kollarına yapılan düğüm.

FENER. (Capstan): Gemiden bir yere verilmiş olan halatların boşunu almak veya fora edilmiş bir halatı gemiye almak için halatın gemide kalan kısmının sarıldığı alt ve üst tarafları şişkince silindirler. Fenerler, dikey ve yatay olmak üzere iki çeşittir. Bak. Irgat.

FENER TABLASI. (Light table): Irgatların arıza yapması halinde ırgatı döndürmek için fener üzerinde bulunan ve ırgat manivelalarının geçmesi için yanlarında oyukları bulunan tabla.

FENER. (Light): Gemilerin seyir emniyetlerini sağlamak üzere sahilere ve tehlikeli yerlere konulan ışıklı araçların genel adı.

FENER DUBASI. (Light House Tender): Üzerinde bir deniz feneri bulunan ağaçtan veya sactan yapılmış duba.

FENER GEMİSİ. (Light Ship): Fener kulesi yapmaya elverişli olmayan sığıklar ile tehlikeli yerlere demirlenen ve üzerinde feneri ile bakıcı personelin ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları olan ufak gemi. Fener gemilerinin üzerlerinde sis düdüklüğü ile radyofarlarda bulunur. Genellikle kırmızıya boyanmışlardır.

FENER KULESİ. (Light House): Üzerinde deniz feneri bulunan taş, tuğla veya demirden yapılmış olan kule. Gardiyanlı olan fener kulelerinde fenercinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir bina da yapılmıştır.

FENER RİSALESİ. (Light list): Dünya üzerindeki fenerlerin karakterlerini ve yapılarının evsafalarını gösteren kitaplar.

FENER RUSUMU. (Light dues): Deniz fenerlerinin bakım, tutum ve idamelerini sağlamak üzere gemilerin tonajları üzerinden ve taşıyandan alınan belirli vergi.

FENER ŞAMANDIRASI. (Light Buoy): Demirden yapılmış bir şamandıra üzerine konulan deniz feneri. Fener şamandıraları genellikle sığıklara, batık gemilerin civarına, tehlikeli sualtı engellerinin bulunduğu yerlere, kanallara ve geçit için taranmış olan su yollarının hudutlarına konulur. Bak. Şamandıra.

FENERLİK. (Lamproom): Gemi elektrik devresindeki bir arıza sebebiyle fenerlerin sönmeye üzerine kullanılacak gazlı fenerlerin muhafaza edildiği yer.

FERİBOT. (Ferry Boat): İki sahil arasında yolcu ve kara aracı taşıyan özel surette yapılmış gemi.

FERSAH. (League): Üç deniz miline eşit mesafe ölçüsü, 18240 yarda veya 5556 metreye tekabül eder. Bu uzunluklar, milletlerin kabul ettiği ayrı ayrı uzunlukta olabilir.

FIÇI. (Barrel): Ağaç tahtalardan yapılmış ve etrafı demir çemberlerle takviye edilmiş sıvı madde doldurmaya yarayan alt ve üstü düz kap.

FIÇI BAĞI. Bak. Fiçi izbirosu.

FIÇI HACMİ. (Barrel Bulk): Beş fit küplük hacme müsavi olan bir hacim ölçüsü.

FIÇI İZBARÇOSU. (Barrel sling): Ağzları açık olan fiçileri kaldırmak için fiçi üzerine yapılan bağ.

FIÇI İZBİROSU. (Cask Sling): Fiçileri yan olarak kaldırmak için fiçi üzerine yapılan izbiro.

FIÇI SAPANI. (Can Hook): Fiçi, varil ve bidon gibi cisimleri yatay olarak kaldırmak için iki ayaklı ve ayaklarının uçlarına kanca veya demirden yapılmış tırnakları bulunan tel veya zincir sapan. Bak. Çırçıl.

FIRDÖNDÜ. (Swivel): Biri döndüğü zaman diğeri dönmeyen iki bakla. Firdöndüler daha ziyade gemi demirlerinin zincirle birleştiği zincir çımasına konur. Firdöndü, gemi demirliken zincirin gamba almamasını sağlar. Bak. Karamusal firdöndüsü.

FIRDÖNDÜLÜ BASTİKA. (Roller chock): Kurt ağzlarının iç tarafına konulan ve bir eksen etrafında dönen silindirlerden yapılmış bastika. Kurt ağzlarından geçirilen halatların, geminin hareketi ile kurtağzının iç kenarına sürtünmesi suretiyle yıpranmasını önler.

FIRDÖNDÜLÜ KANCA. (Swivel hook): Makaraların alt veya üstlerine takılan ve bir eksen etrafında dönen kanca.

FIRDÖNDÜLÜ KURTAĞZI. Bak. Firdöndülü bastika.

FİRİŞKA. (Lightbreeze): Hızı saniyede 5-12 metre olan hafif rüzgâr.

FİRTINA. (Storm): Orta yükseklikteki dalgaları oluşturan ve hızı saniyede 12-20 metre olan rüzgâr.

FİRTINA İŞARETLERİ. (Storms signal): Çıkması muhtemel olan fırtınaları denizcilere daha evvelden bildirmek için işaret istasyonları civarına veya kıyıların belirli yerlerine konulan direklere çekilen özel işaretler.

FİRTINA KÜPEŞTESİ. (Storm gunnel): Ufak deniz araçları ile güverte çalımları az olan yelkenli ve motorlu teknelerde, denizli havalarda deniz sularının içeriye girmemesi için küpeşte üzerine dikilen puntellere tutturularak teknenin boyunca gerilen branda bezi.

FİRTINA YELKENİ. (Storm sail): Fırtınalı havalarda kullanılan ve normal yelkenlere oranla daha küçük ebatla ve daha kalın branda bezinden yapılmış yelken.

FİŞKA ANELESİ. (Fish tackle): Fışka donanımını demire tutturmak için demir bedeni üzerinde bulunan anele.

FİŞKA DONANIMI. (Fish tackle): Demirin tırnağını demir pabucuna oturtmak için kullanılan fışka metaforası üzerindeki donanım.

FİŞKA KAMÇISI. (Fish shackle): FİŞKA kancasına bağlı olan armada/arda halatı.

FİŞKA MATAFORASI. (Fish): Griva mataforasının gerisinde bulunan matalora. Griva ve fişka matalora teşkilâtı eski yelkenli gemilerde kullanılırdı. Zamanımızda daha ziyade yelkenli okul gemileri ile özel büyük yatlarda kullanılmaktadır.

FİLADOR. (Lanyard): Çarmıkları doldurmak ve bunları istenilen vaziyette bulundurmak için boğataların gözlerinden dolaştırılan halatlar.

FİLADOR BAĞI. (Rose lashing): İki kasayı birbirine veya bir halat kasasını seren gibi herhangi birşeye bağlamak için yapılan bağ. Bu bağa marsipet bağı da denilir.

FİLADORLU KASA. Bak. Çatal kasa.

FİLANDRA. (Streamer): Uçkurluk kısmı dar ve uca doğru incelerek darlaşan uzun bez. Flandralar, Türk bahriyesinde gemilerin komutanı subay olduğu zaman tek direkli gemilerde pruva direğine, çift direkli gemilerde grandî direğine çekilen kırmızı şaliden yapılmış ve uçkurluk tarafında ay yıldız bulunan alâmettir.

FİLARİ. (Several loops at the end of a rope): Bir halat çımasının, kasa, anele ve direk gibi yerlerden birkaç kere dolaştırmak.

FİLASA. (Yarn): Halat kollarını meydana getiren ve birkaç telin bir araya getirilerek ve bükülerek yapılan kalınca tel. Sağa bükülerek yapılan kinnaplara da Filasa denir.

FİLASA BAĞI. (Rope yarn knot): Münel veya Ligadora yapmak için birbirine bağlanacak kısa halat filasalarının düzgün olarak birbirine bağlanmasında kullanılan bir bağ şeklidir.

FILEYŞİN. (YARDARM BLINKING LIGHTS): Geceleri ışıkla muhabere yapmak için direk şapkalarına veya serenlerin cundalarına konulan ve maniple vasıtasıyla yakılıp söndürülen fener.

FİLİKA. (Ships boat): Eski gemilerde personelin sahile gidip gelmeleri ve ikmal işleri için kullanılan ağaçtan yapılmış kürek ve yelkenle hareket eden büyük tekne. Filikalar her oturakta iki kişi ve her küreği bir kişi çekmek suretiyle hareket eder. Oturak sayılarına göre üç çifte, beş çifte ve yedi çifte olmak üzere isimlendirilirler. Yedi çifteden büyük olanlarına İşkampavya denir.

FİLİKA BİRAKİL ZİNCİRİ. (Boat lashing): Gemi güvertesindeki kalastıraları üzerine oturmuş olan filika veya deniz araçlarının denizli havalarda devrilmemeleri için bir filikanın küpeştesine oturacak şekilde yassı ve kıvrık diğer ucu güvertedeki mapaya takılacak şekilde kancalı ve germek için liftinskurlu zincir.

FİLİKA BOSASI. (Boat brake): Mataforaya asılan filikaların palangalar üzerinde kalmasını önlemek için mataforaların cundalarında bulunan ve sintine mapası içinden geçirilerek palangalar üzerine sarılan ve tirentilerin laçka edilmesi ile ağırlığın üzerine bindiği halatlar.

FİLİKA DEMİRİ. (Grapnel): Filika ve ufak deniz araçlarının demirlenmesi için kullanılan dörtkollu demir.

FİLİKA FİLÂMASI. (Boat flag): Filikaların, motorlu ve motorsuz ufak deniz araçlarının sancakla çağırma isimlerinin kıç aynalık tahatası üzerine yapılmış boyalı resimleri.

FİLİKA KANCASI. (Boat hook): Filikaların bir yere yanaşırken veya avara ederken kullandıkları ucu kancalı gönder. Başta ve kıçta olmak üzere iki tanedir.

FİLİKA MATAFORASI. (Boat davit): Filikaların sudan kaldırılarak gemiye alınması için kullanılan matafora. Bak. Matafora.

FİLİKA MATAFORA VENTOLARI. (Boat davit guys): Filika mataforalarını istenilen vaziyette bulundurmak için matafora cundalarında ki mapalara donatılmış uzun halatlar. Bunlardan başa komuta edenine baş vento, kıça komuta edenine kıç vento denir. Bak. Vento.

FİLİKA PALETİ. (Gripe): Mataforaya asılı bulunan filika veya deniz araçlarının denizli havalarda sallanmamasını sağlamak üzere bir ucu matafora cundasına bağlı kalın brandadan yapılmış yassı palet. Filika asıldıktan ve filika bosasına vurulduktan sonra bu paletler çapraz olarak dış taraftan dolaştırılır ve gerilerek matafora üzerindeki koçboynuzlarına volta edilir.

FİLİKA PUSULASI. Bak. Bot pusulası.

FİLİKA USTURMAÇASI. (Pudding fender): Filika ve ufak deniz araçlarının bir yere yanaştıklarında borda kısımlarının ezilmemesi veya boyalarının sıyrılmaması için bordalarından sarkıttıkları brandadan yapılmış ufak usturmaçalar.

FİLO. (Fleet): Belirli savaş maksadına yönelik savaş gemileri filotilalarının oluşturduğu taktik kuvvet. Harp Filosu, Mayın Filosu, Denizaltı Filosu vs. gibi.

FİLO ETMEK. (Round in): Yelkenlerin işlemei istendiği zaman geminin pruvasının rüzgârüstüne alınması suretiyle yelkenlerin söndürülmesi.

FİLOTİLLA. (Flotilla): Muhrip ve muhripten daha küçük gemilerden teşekkül eden taktik birlik.

FİRAR YOLU. (Escape trunk): Bir tehlike anında makine veya kazan dairelerinde bulunan personelin güverteye çıkmaları için bu daireler ile güverte arasındaki silindirik şeklindeki dik yol.

FİRAR KAPORTASI. (Escape hatch): Firar yolunun güverteye açıldığı kaporta.

FİRAR MERDİVENİ/İSKELESİ. Firar yolundan çıkacak personelin basmaları için demirden yapılmış dik basamaklar.

FİRASHON. (Threefold purchase): Çok ağır malzemeleri kaldırmak için kullanılan üç dilli iki makaradan ibaret palanga.

FİRENGİ DELİĞİ. (Scupper, Scupper hole): Gemilerin yalpa vurması ile güverteye gelen suların, yağmur sebebiyle güvertede toplanan suların veya güvertenin yıkanması sırasında kullanılan suların denize akmaları için yalı kütüklerinden veya bir ağzı güvertede diğer ağzı bordada olan ve gemi içinden geçen borunun bordadaki ağzı.

FİRENGİ ÇALPARASI. (Scupper valve, Storm valve): Gemilerin yalpaya düştüklerinde firengi deliklerinden içeriye su girmemesi için firengilerin denize açılan taraflarına konulan bir ucu menteşeli kapaklar. Firengi çalparaları daha ziyade helâ, banyo gibi geminin iç kısımlarındaki yerlere ait firengi deliklerinin ağızlarına konulur.

FİRENGİ LUMBARI. (Freeing port): Şiddetli denizlerde gemi güvertesine toplanan çok miktardaki suyun kısa zamanda denize akması için küpeştenin alt kısımlarında açılan geniş boşluklar. Modern gemilerde bu boşluklar hemen hemen gemi güvertesi boyunca devam eder.

FİRENGİ MANİKASI. (Scupper pipe): Bordadaki firengilerden akan suların borda boyalarını kirletmemeleri için borda ağızlarından su kesimine kadar uzanan ve bordaya kaynatılmış U şeklindeki madeni kapak. Modern gemilerde firengi manikaları gemi içinden geçirilir.

FİRENGİ OLUĞU. Bak. Firengi manikası.

FİSTAN. (Funnel casing): Güverteye dik olarak konulmuş direk, baca gibi aksamın güverteye giren kısımlarından içeriye su girmemesi için güverte ile temas eden yerlerinin etrafına çepeçevre konulmuş ve sızmazlığı temin edilmiş ağaç veya demirden yapılmış çerçeve. Bak. Baca fistanı.

FİTİL. (Core): Tel halatların elastikiyetini sağlamak için kolları arasına konulan kendirden bükülmüş ince lif halat. Konulan bu fitillerin kalınlıkları, tel halatların kalınlıkları ile orantılı olarak değişir.

FLOK. (Jib): Pruva direği ile civadra arasındaki larmolar (İstiralyalar) üzerine açılan üç köşeli yelken. Floklar açıldıkları larmoların isimleri ile anılırlar. Kontra flok, Dış büyük flok, İç büyük flok, Tirketina flok.

FLOK LARMOSU. (Jib stay): Flokların açıldığı ve pruva direği ile civadra arasındaki gergin tel veya halatlar.

FOA İSKOTASI. (Crossjack sheet): Foa yelkeninin iskota yakalarına donatılan ve geminin kış tarafına, bordaları istikametine doğru alınan halatlar.

FOA KUNTRASI. Foa yelkeninin rüzgârüstü iskota yakasını pruva tarafına doğru tutan ve küpeştedeki mapasına bağlanan halat.

FOA MANTİLYASI. Foa serenini güverteye paralel bulundurmak için seren cundalarından direğe alınan halatlar.

FOA MARSİPETİ. Foa serenindeki marsipet ayaklarının bağlandığı halatlar.

FOA MEZOLARI. (Crossjack Buntline): Foa yelkeninin altabaşo yakasını serene kaldırmak için donatılan halatlar.

FOA PRASYASI. (Crossjack brace): Foa serenini rüzgâra doğru çevirmek için seren cundalarından donatılan halatlar.

FOA SALABURUNU. (Crossjack Leecline): Foa yelkeninin gradın yakalarını serene kaldırmak için bu yakalara donatılan halatlar.

FOA SERENİ. (Crossjack Yard): Mizana direğinin en altında bulunan seren. Genellikle Foa serenleri üzerine yelken açılmaz.

FOA YELKENİ. (Crossjack): Foa sereni üzerine açılan kare yelken.

FORA. (Let go): Bir yere bağlanmış veya kasası geçirilmiş bir halatın bağının çözülmesi veya kasasının çıkarılması. Genellikle komuta olarak kullanılır. Baş halat fora gibi.

FORA EDİLDİ. (Cast off): Fora işinin yapıldığını bildiren terim. Baş halat fora edildi gibi.

FORAVELE. Yağmurdan ıslanmış olan yelkenleri seren üzerine açarak kurutmak için verilen komuta.

FORS. (Pennant): İçinde devlet büyükleri, General ve Amirallerin bulunduğunu belirten ufak ve üzerinde güneş, yıldız ve diğer işaretler bulunan bayrak. Forslar gemilerde, tek direkli ise pruva, çift direkli ise grandi direğinin şapkasına, araçlarda göndere çekilir.

FORSALAMAK. Düşmana ait bir deniz geçidini zor kullanarak geçmek.

FRANSIZ İZBARÇOSU. (French Bowline): Halat bedenine yapılan kruzdan halat çımasının iki kere geçirilmesi suretiyle yapılan izbarço bağı. Bu durumda doblinlerden biri müteharrik olur.

FRANSIZ RODASI. (Flake): Halat veya zincirlerin güverte üzerine ve omurga istikametinde olmak üzere döşenmesi.

FRİBORD. (Freeboard): Geminin vasatındaki güverte seviyesi ile azamî su çekimi sınırına kadar olan düşey mesafe.

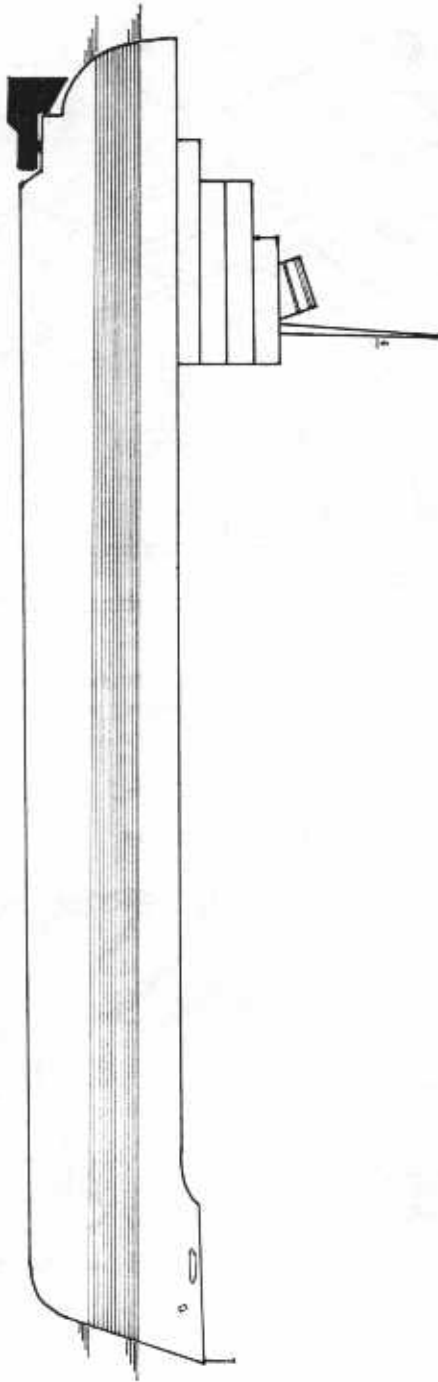
FULA. (Hand glass): Eskiden kullanılan şimdi kullanılmayan kum saati.

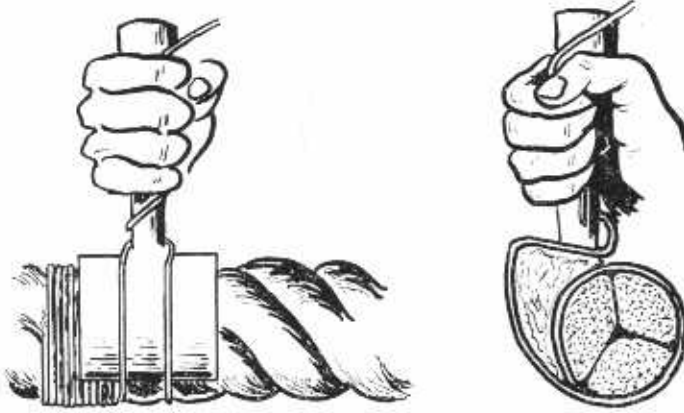
FUNDA/FUNDO. (Let go the anchor): Birşeyi denize atmak, bırakmak.

FUNDA ETMEK. (To let go): Demirlemek, demirlemek için demirin denize bırakılması.

FUNDALIK. (Range of cable): Derin bir yere demirleneceği zaman fundo edilen demirin birdenbire zincir üzerine binerek zinciri kesmemesi için zincirlikten güverteye çıkarılan ve güverte üzerine Fransız rodası şeklinde yerleştirilen zincirler. Buna Salyaforahk zincirde denilir.

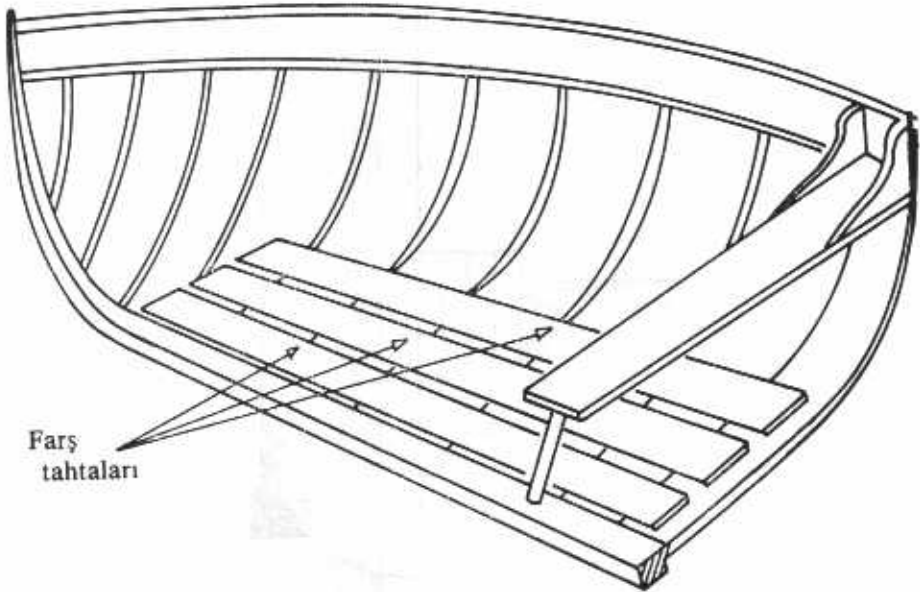
FAÇA

Façuna Tokmağı

FARŞ TAHTASI : Gemi veya Filikalarda, Sintinede Posta ve Kemereler Üzerine Konmuş, Personelin Dolaşmasında Kolaylık Sağlayan Bir Platform Oluşturan Tahta veya Saclardır.

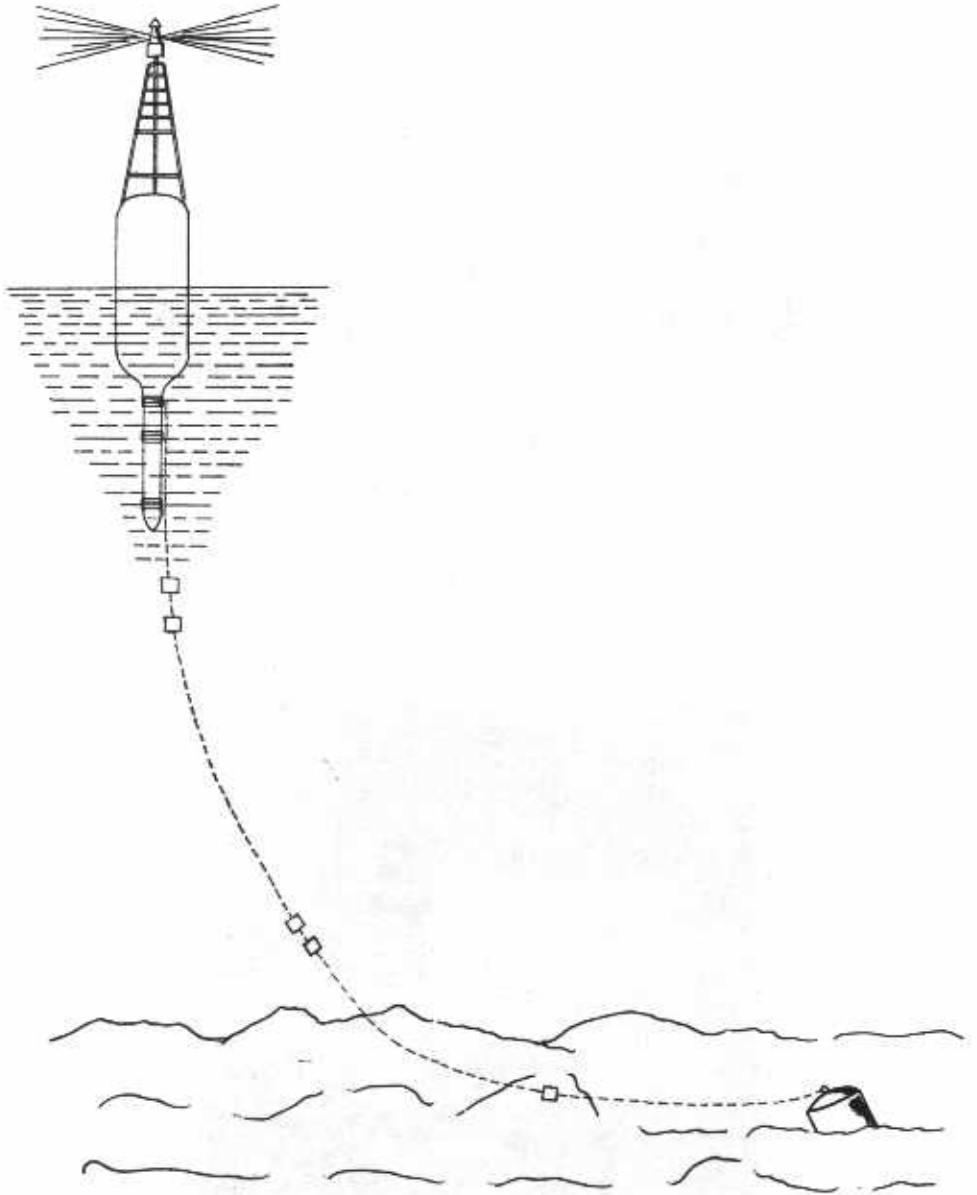
Fener Dubasi

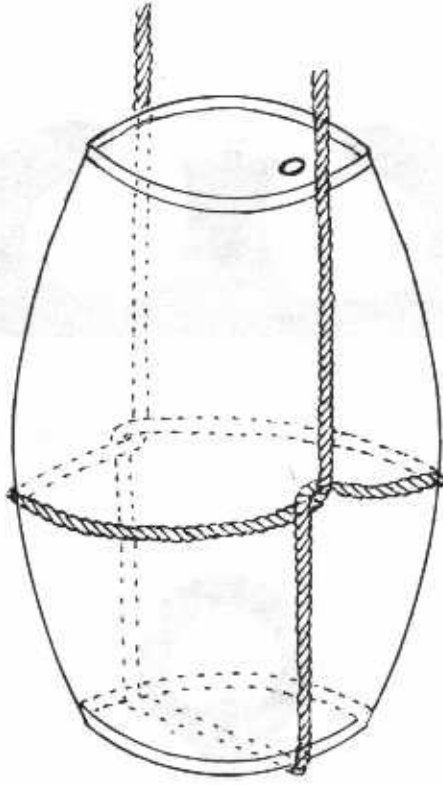
Fener Gemisi

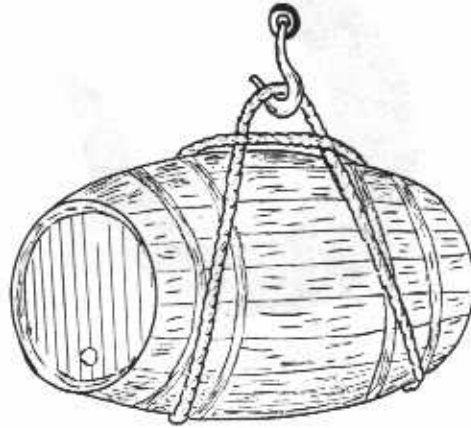
Fener Kulesi

Fener Şamandırası

FIÇI BAĞI

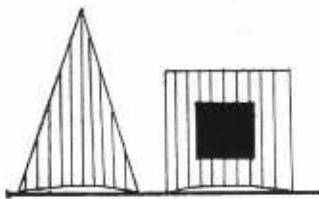
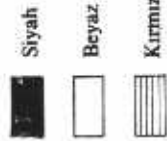
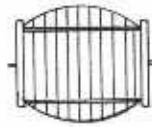
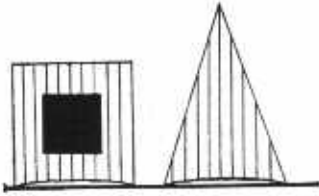
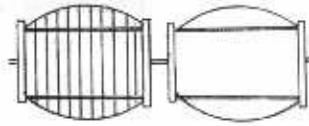
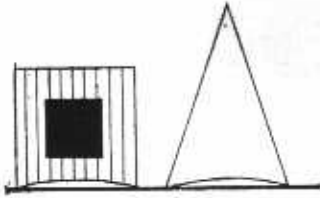
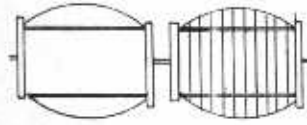
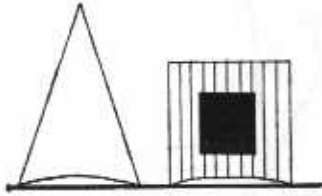
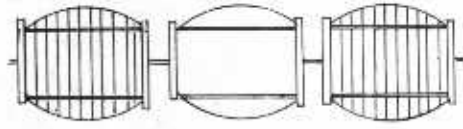
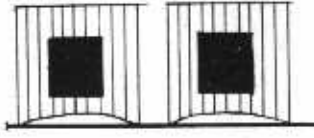
Fiçi İzbirosu

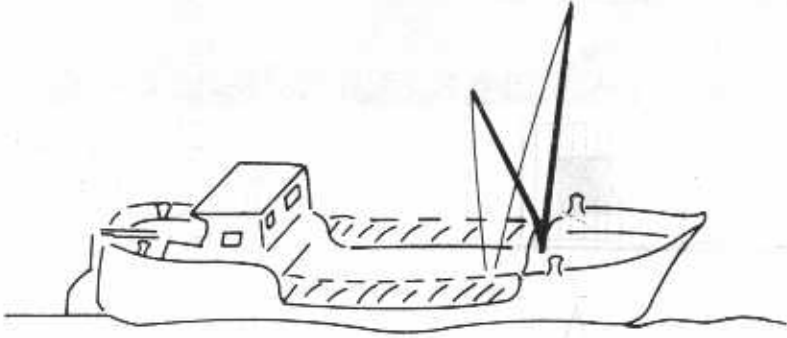
Firdöndülü Bastıka

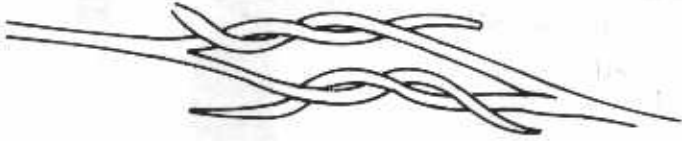
Firdöndülü Kanca

Fırtına İşaretleri

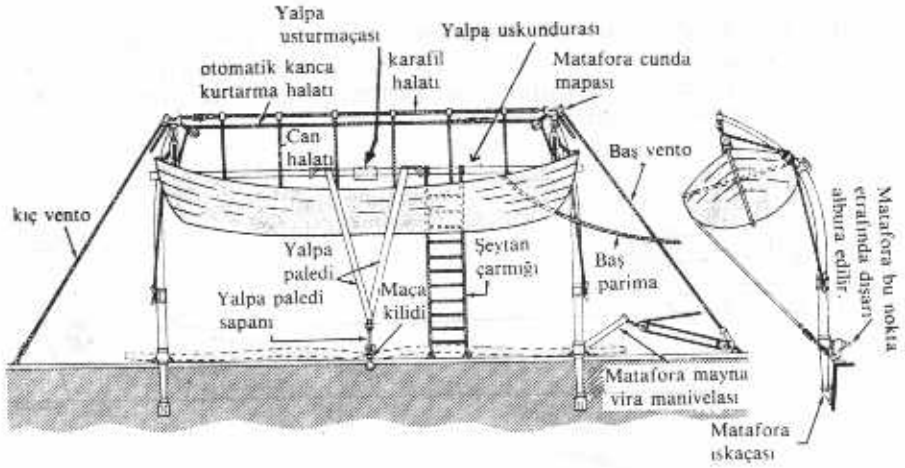
FIRTINA KÜPEŞESİ

FLADOR BAĞI

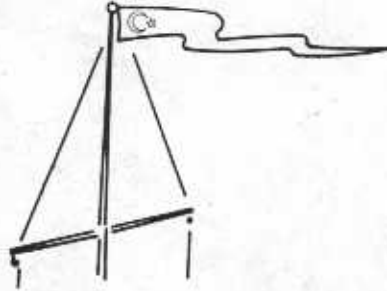

Filika

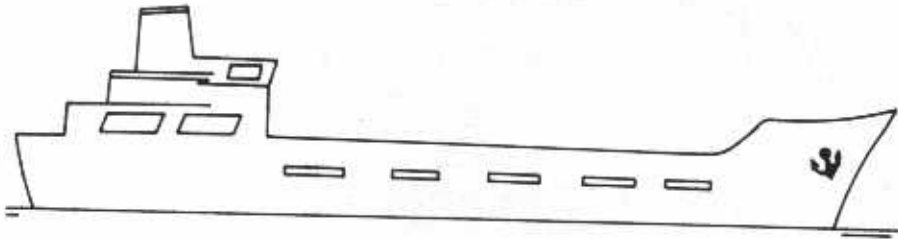

Can Filikası Matarası

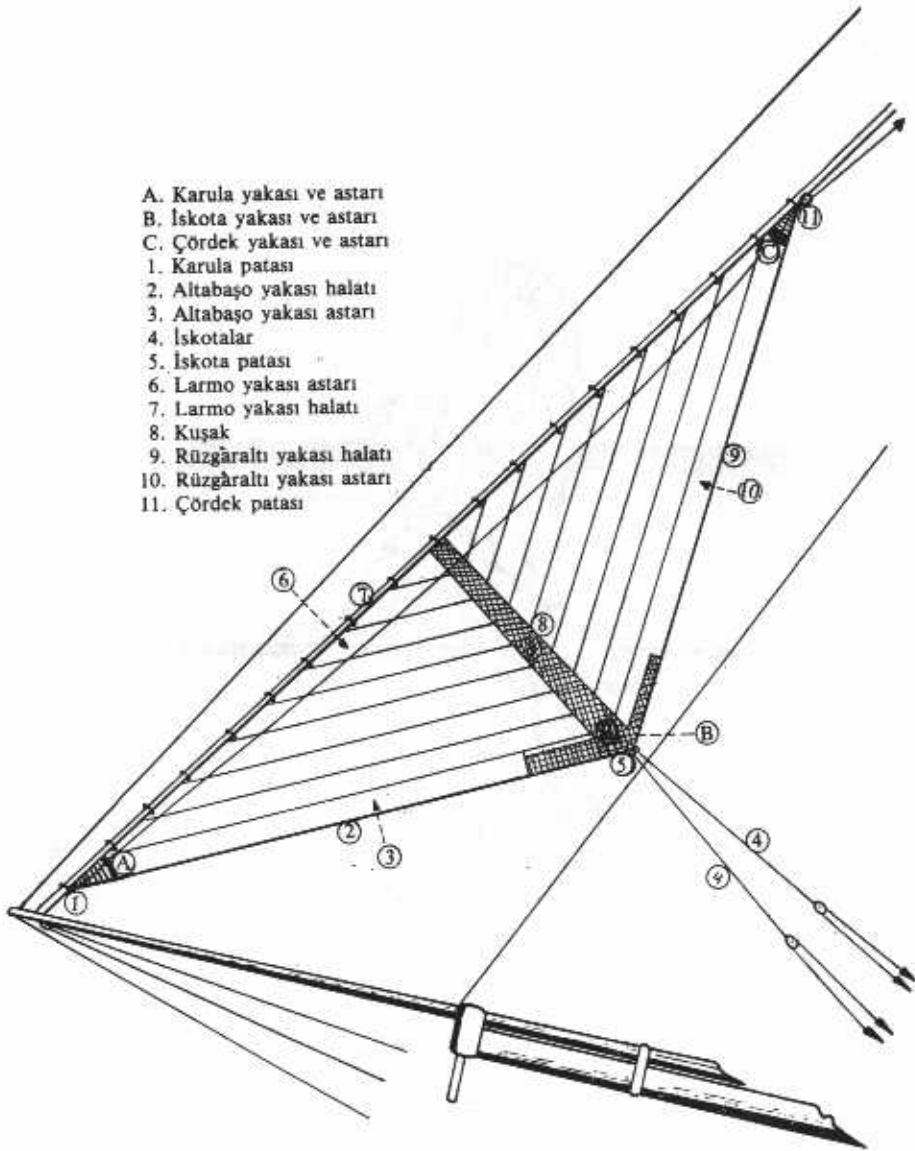
FILANDRA : Harp ve Askeri Gemilerin Grandi Direklerine Çekilen Ensiz ve Uzun Şerit Şeklindeki Sancaklardır. Gemi Komutanlarını Temsil Eden Bu Fors, Yalnız Sancak Gemilerine Çekilmez.

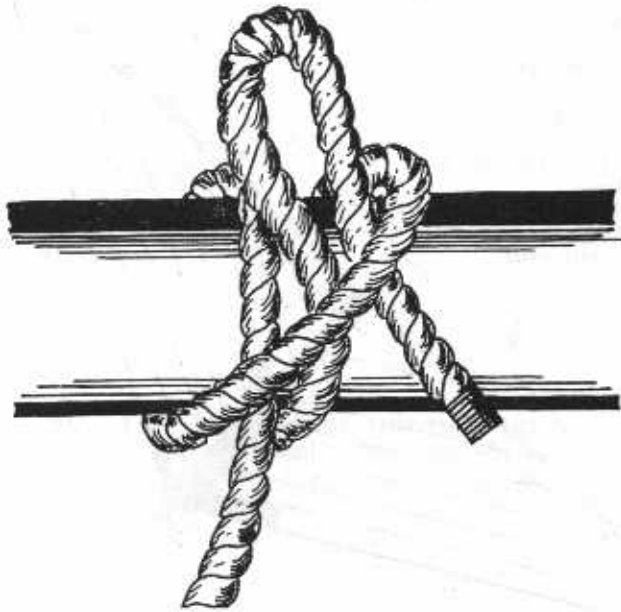
FIRENGİ LUMBARI : Fırtınalı Havalarda Güverteye Gelen Denizlerin Firengilerden Akışının Yenilememesine Karşılık, Fazla Gelen Suların Kısa Zamanda Denize Akmasını Sağlayan, Güverte Seviyesinde Küpeşterler Üzerine Açılmış Olan Dikdörtgen Şeklindeki Deliklerdir.

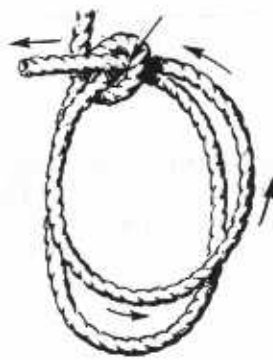
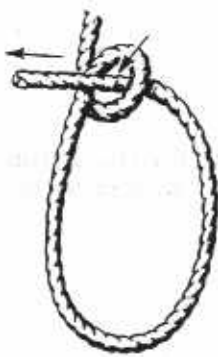
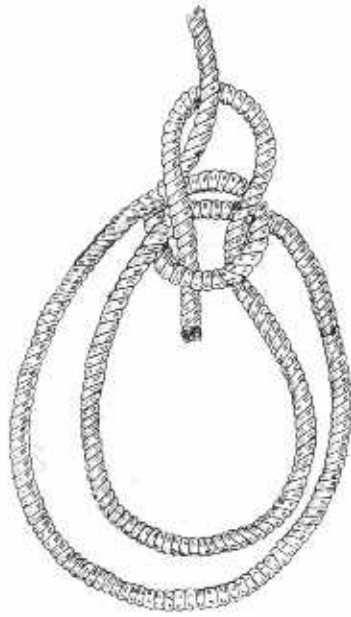
- A. Karula yakası ve astarı
 B. İskota yakası ve astarı
 C. Çördek yakası ve astarı
 1. Karula patası
 2. Altabaşo yakası halatı
 3. Altabaşo yakası astarı
 4. İskotalar
 5. İskota patası
 6. Larmo yakası astarı
 7. Larmo yakası halatı
 8. Kuşak
 9. Rüzgâraltı yakası halatı
 10. Rüzgâraltı yakası astarı
 11. Çördek patası

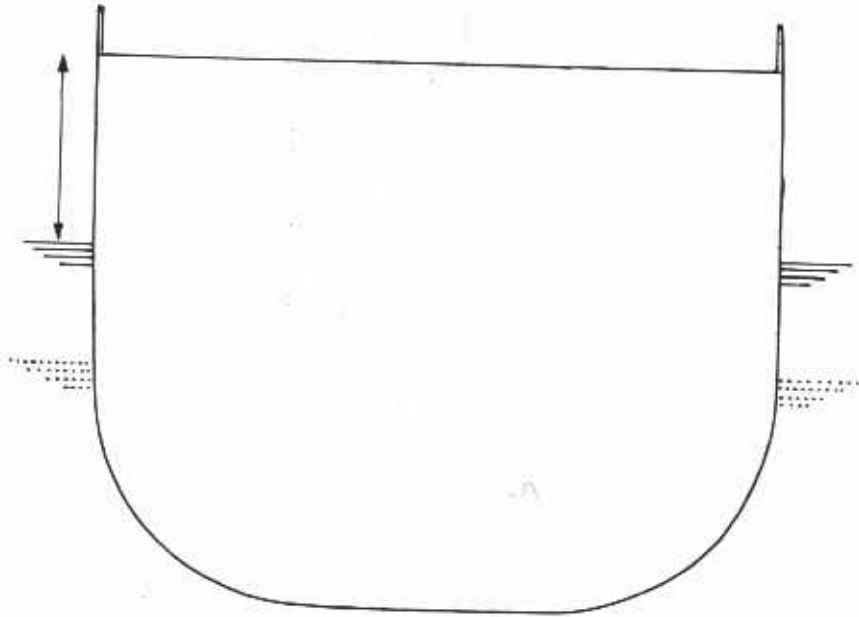
FLOK

Foralı Kazık Bağı

Fransız İzbarçosu

FRIBORD

FREEBOARD :

Geminin Boyuna Ağırlık Merkez Hattında Su Yüzeyinden Ana Güverte Hattına Kadar Olan Mesafedir. Bir Başka Deyimle Gemiyi Güvenlikle Yüzdüren Sephiye İçin Sudan Dışarda Kalması Gerekli Borda Yüksekliğidir.

GABYA. (Top): Ana direkler üzerinde bulunan direklere ve bu direkler üzerindeki serenlere denir.

GABYA ÇUBUĞU/DİREĞİ. (Topmast): Ana direk üzerine sürülen çubuk. Gabya çubukları üzerinde buldukları ana direklerin isimleri ile anılırlar.

GABYA ÇARMIKLARI. (Topmast chrouds): Gabya çubuklarının kapelelerinden alınarak çanaklığa getirilen çarmıklar.

GABYA DESTAMORASI. (Topmast cap): Gabya çubuğu ile babafingo çubuğunu saran destamora.

GABYA GARGA FUNDOSU. (Buntline): Gabya yelkeninin altabaşo yakasını serenin hamaylısına kaldırmak ve yelkenin sarılmasını kolaylaştırmak için donatılan halat.

GABYA İSKOTASI. Gabya yelkeninin iskota yakalarını idare etmek için iskota yakaları ile alttaki serenin cundaları arasına donatılan halatlar.

GABYA İSTİRALYASI. (Topmast stay): Gabya çubuğunu kapelesinden puruva tarafına doğru tutan sabit arma.

GABYA KOLOMBİRİ. (Topmast head): Gabya gurcatası ile gabya destamorası arasında kalan kısım.

GABYA KONTRA İSKOTASI. Gabya iskotalarını idare etmek üzere donatılan ikinci bir iskota.

GABYA MANTİLYASI. (Topsail lifts): Bak. Mantilya.

GABYA PRASYASI. (Upper topsail braces): Bak. Prasya

GABYA SERENİ. (Topsail yards): Gabya çubukları üzerinde bulunan serenler. Gabya serenleri büyük yelken gemilerinde çift olarak yapılırlar. Bunlardan üstte olanına gabya, altta olanına abaşo gabya sereni denir.

GABYA TORSOLOM PALANGASI. (Reef tackle): Gabya yelkenini camadana vurmak ve serenlere çıkan personelin camadan kamçılarına yetişebilmeleri için yelkenin gradin yakalarını cundalara yaklaştırmakta ve yelkenin ağırlığını azaltmakta kullanılan palangalar.

GABYA YELKENİ. (Lower topsail): Ana yelkenlerin üzerindeki yelkenlerdir. İki gabya serenli olanlarda üsttekine gabya, alttakine abaşo gabya yelkeni denir.

GABYER. (Topman): Yelken gemilerinde yelken, seren, arma ve bunlara ait her türlü işleri yapan personele verilen yelken devri terimi.

GADEBOS. (Beam ends at port and starboard side of a small wooden vessel just after the end of the forecastle, using to put the vessel onto shore): Taka ve benzeri tekneleri sahile çekmek için baş omuzlukları istikametinden ve güverte seviyesinden dışarıya doğru uzatılan kalın kütükler. Irgata vurulan halatların çımaları bunlara bağlanır.

GAGA. (Bill, Pea): Demir tırnaklarının üst kısımlarında bulunan sivri kısım.

GAGA BURUN. Bak. Gagalı.

GAGALI. Baş tarafları gagayı andıran, kış tarafları aynalıklı ağaç tekne. Karadenizde kullanılan bu teknelerin baş ve kışları yüksek ortaları alçak olup 50-80 kadem boyunda ve takriben 300 ton ağırlığındadır.

GAMBA. (Kink): Tel veya lif halatların bedenleri üzerinde bükülme-lerine denir. Zincirin deniz içindeki dolaşmasına da gamba denir. Tel halatların gambalarını usulüne uygun olarak açmak gereklidir.

GARGA. (Turn upside down): Bir şeyin normal durumunu kaybederek baş aşağı gelmesi.

GARGA BAŞO. Yan yelkenlerin iskota yakalarını kaldıran istingalar.

GARGA CUNDA. (Topping): Bir serenin yatay vaziyetini kaybederek bir taraf cundasının aşağıya doğru inmesi. Yelken gemilerinde matem işaretini göstermek için serenler bu duruma getirilirdi.

GARGA CUNDA ASTARI. Garga fundoların yelken bezini zedelememesi için yelkene değdikleri yere dikilen kalın bez kuşak.

GARGA CUNDA ÇELİĞİ. (Topping lift): Gabya ve babafingo yelkenlerinin altabaşo yakalarına garga fundonun kasasının takılması için konulmuş olan çelikler.

GARGA ETMEK. (To top): Uzun bir süre kullanılmayan tulumbarın kuruyan köselelerini tulumba haznesine su doldurarak yumuşatmak ve çalışır hale getirmek.

GARGA FUNDO. (Buntlines): Gabya ve babafingo yelkenlerinin altabaşo yakalarını serenin hamaylısına kaldırmak ve sarılmalarını kolaylaştırmak için donatılmış halatlar. Garga fundoların bir çıması altabaşo yakasındaki çeliğe bağlanır diğer çıması ise gabya kapelesinde bulunan makaralardan geçirilerek güverteye alınır.

GARGARİ. (Dawnhaul): Yan yelkenlerin indirilip kaldırılmalarını sağlayan halatlara ve bu yelkenlerin istiralyalar üzerinde kolaylıkla hareket etmeleri için yelkenin orsa yakasına dikilen ve içinden istiralya geçen demir halkalara denir.

GAYRİSAFİ TON. Bak. Gros ton

GAZNOFİSKİ (Christmas tree): Savaş gemilerinde seren üzerine çekilen ve işaretleşmede kullanılan üst üste çekilmiş kırmızı, beyaz ve yeşil renkli fenerler.

GECE TESİRİ. (Night effect): Güneşin doğuş ve batış vakitlerine yakın zamanlarda radyo istikamet bulucularındaki kerterizlerin doğruluğunda bir hatanın meydana gelmesi.

GEMİ. (ship): Tahsis edildiği gayeye uygun olarak kullanılan, denizde hareket imkânına sahip bulunan ve pek küçük olmayan her türlü tekne.

GEMİ ASLANI. Bak. Baş modeli

GEMİCİ ÇAKISI. (Knife, Jack knife): Halatları kesmek üzere bir tarafında keskin bir kısım ile kavilye yerine kullanılmak üzere kavilyeye benzer bir parçası bulunan bıçak/çakı.

GEMİCİ NURU. (Corpasant): Fırtınalı ve rutubetli havalarda direk şapkaları ile serenlerin cundalarında görülen ışık.

GEMİ KURTARMA. (Salvage): Herhangi bir sebeple tehlike durumuna gelmiş bir gemi veya gemideki yüklerin kurtarılması işi.

GEMİ SAHİPLERİ. (Ship holder, ship owner.): Bir geminin resmen tescil edilmiş şahısları veya ortakları.

GEMİ SİMSARI. (Ship broker): Gemi simsarları, yükleyiciler, gönderilenler ve gemi sahipleri arasında aracı olarak çalışan kimselerdir. Gemi simsarları yük alma teslim etme, navlun bedellerini tahsil etme, kumanya temini, gümrük resimlerinin ödenmesi, gemilerin rıhtıma yanaşmalarını temin için tertibat alma gibi görevleri yaparlar.

GEMİ TASTİKNAMESİ. (Certificate of registry): Bir geminin adı, bağlama limanı, ölçme belgesinde yazılı bilgileri, menşe tafsilatını, sahip veya sahiplerinin ad ve sanları ile pay miktarlarını ve bayrak çekme hakkını belirten belge.

GEMİ VASATI. (Amidship): Gemi ve deniz araçlarında en geniş kemerenin bulunduğu orta kısımlar ve civarı.

GEMİ YÜKÜ. (Cargo): Bir limandan diğer bir limana nakledilmek üzere gemiye yüklenen ticarî mallar.

GERDEL. (Pail): Gemi içinde temizlik maksatları için su taşımaya yarıyan ve tahtaların yan yana getirilmesi ve dış taraflarına demir veya piringten çember geçirilmiş kovalara denir. Halen gemilerde bu iş için saçtan veya naylondan yapılmış kovalar kullanılmakta ve gerdel ismi ile anılmaktadır.

GERDEL CEVİZİ. (Wall knot): Gerdelerin taşınması için takılan halatların, geçtiği deliklerden çıkmamaları için yapılan ceviz. Gerdel cevizi halat çımalarına yapılan yaygın bir ceviz türüdür. Gerdel cevizine piyan cevizi de denilir.

GEZDİRMEK. (To yaw): Bir geminin istenilen rota üzerinde gitmeyerek rotanın devamlı olarak sancak veya iskelesine çıkmasıdır. Böyle hallerde vardiya subayı serdümeni ikaz için «Gezdirme gemiyi» diye ikaz eder.

GEZEĞEN. (Planet): Güneşin etrafında bir elips çizerek devreden gök cisimleri bilinen gezegenler : Merkürü, Venüs, Arz, Mars, Jüpiter, Satürn, Üranüs, Neptun, Pluton'dur.

GİLADORA. (Tween deck) : Ticaret gemilerinde kamara bileti olmayan yolcuların alındığı alabandalara yakın kısımlar.

GINDAZO (Mast rope): Gabya ve babafingo çubuklarını yerlerine sürmek veya bunları aşağıya indirmek için donatılan selviçeler.

GINDAZO BASTIKASI. (Top block): Çubukların topuk tarafında, biri kaşkaval deliği üzerinde diğeri altında bulunan ve gındazolarla donatılan iki bastikadır. Bunlardan üsttekine gındazo dili, alttakine patakül-ye dili denir.

GINDAZO DİLİ. Bak. Gındazo bastikası

GINDAZO TORNOSU. Gındazoları donatmak için ana destamoraların kış tarafında bulunan mapalara takılan tornolar.

GIRCALA (Marline): İyi cins kendirden iki ve dört kollu olarak bükülmüş mürnel. Katrana batırılmış olanlarına Katranlı gircala denir. Kalın halatların fûçuna edilmesinde ve gemiciliğin gerektirdiği daha birçok yerlerde kullanılır.

GIRCALA HALATI. (Nettles): Irgada koşulan el manivelalarının yerlerinden çıkmamaları için bu manivelaların cundalarından dolaştırılan halat.

GİDON. (Burgee): Uçkurluk kenarının karşısına gelen kenarı üçgen şeklinde oyulmuş küçük sancak. Bak. Fors.

GİLADORA. Bak. gıladora

GIRCALA. Bak. Gircala

GİRDAP. (Whirl pool): İstikametleri biri birine nazaran ters olan iki akıntının veya bir akıntı ile anafor suyunun çarpışması sonucunda meydana gelen çevrinti. Buna Ayna da denilir.

GİZ. (Gaff): Yan yelkenlerin seren yakalarının bağlandığı ana direk-ler üzerindeki yarım serenler. Gizler üzerine açıldıkları yan yelkenleri- nin isimleri ile anılırlar. Gemilerin seyir halindeyken milli sancakla- rını çektikleri yarım serenlere de giz denir.

GİZ ÇATALI. Bak. Çatal

GİZ YARIMAYI. Bak. Bumba yarımayı

GİZ YELKENİ. Bak. Yan Yelken

GOMENA/GOMİNA. (Cable): Bir deniz milinin onda birine eşit olan uzunluk. Gominaların uzunlukları her milletin kabul ettiği ölçülere göre değişik olur. Alman ve İngilizler 185,2 metre, 200 yarda, 608 fit, Amerikalılar, 219 metre, 720 fit, Fransız ve İspanyollar 200 metre 656 fit, Portekiz, 258 metre, 846 fit olarak kabul etmişlerdir.

GOMENA. Bak. İzbarçına bakama halat.

GOMENATA. Bak. İzbarçına bükümü yoma.

GOMİNA BAĞI. (Cable knot): Anele bağının kullanıldığı yerlerde yapılan bağ. Bu bağa Anele bağı da denilir.

GONKLU ŞAMANDIRA. (Gonk buoy): Bir şamandıra üzerine yapılmış madenî çerçeve kuleye yerleştirilmiş gonk'tan ibaret şamandıra.

GÖK DALGASI. (Celestial wave): İyonosfer tabakasına çarpan elektro manyetik dalgaların kırılmasından sonra meydana gelen dalga.

GÖK EKVATORU. (Celestial Equator): Her iki noktası kutuplardan 90 derece uzakta bulunan gök küresindeki büyük daire.

GÖK KUTUPLARI. (Celestial pole): Kutuplardan geçen yer ekseninin gök küresini kestiği noktalaradır.

GÖK KÜRESİ. (Celestial sphere): Bütün gök cisimlerinin iç kısmında buldukları tasavvur edilen ve merkezleri arz ile müşterek yarı çapı sonsuz olan küre.

GÖK MERİDYENİ. (Celestial meridian): Gök küresinde, gök kutuplarından, arz üzerinde bulunan bir rasıtın (Gözlemcinin) başucu noktasından geçen büyük dairedir.

GÖKSEL ARZ/ENLEM. (Celestial latitude): Bir gök cisminin, ekliptiğin kuzey ve güneyinde olan açısal mesafesi.

GÖKSEL TUL/BOYLAM. (Celestial longitude): Bir gök cisminin Hamel (İlk bahar) noktasından doğuya doğru olan açısal mesafesi olup 360 dereceye kadar ölçülür.

GÖKTAŞI. (Aerolite): Herhangi bir sebeple dahil oldukları manzumeden kurtularak arz çekimine kapılan gök cisimlerine ait parçaların arz üzerine düşenlerine denir.

GÖK UFKU. (Celestial horizon): Her bir noktası baş ve ayak uçlarından 90 derece uzaklıkta bulunan bir büyük dairedir. Bu, uzayda hissi ufuk ile hakiki ufkun kesişmesinden meydana gelen ufuktur.

GÖNDER. (Spar): Genel manada, ufak deniz araçlarında kullanılan ucuna kanca takılı, kullanıldıkları maksada göre değişik çap ve uzunluktaki yuvarlak ağaçtan yapılmış çubuklardır. Genellikle ufak deniz araçlarında ve gemiden suya düşen cisimleri tutmakta kullanılır.

GÖNDER. (STAFF): Güverteye dik olarak tespit edilen ve şapkasına milli sancak çekilen yuvarlak çubuk. Baş tarafta bulunan göndere civadra gönderi denilir ve üzerine demir sancağı çekilir. Kıç tarafta olanına kıç gönder denir ve üzerine büyük milli sancak çekilir.

GÖNDER ŞAMANDIRA. (Spar buoy): Silindir şeklinde ve bazen üst tarafları konik biçimde olan ve deniz içinde altlarındaki ağırlık dolaşısıyla dik vaziyette duran saçtan yapılmış şamandıra. Kullanıldıkları yere göre muhtelif renk ve şekilde boyanırlar.

GÖNYE POSTASI. (Midship frame): Gemilerin en geniş yerindeki posta. Mastori postası da denir.

GÖRÜŞ. (Visibility): Ufkun, aydınlık ve görülebilir nitelikte olması.

GÖRÜŞ MİKYASI. (Visibility scale): Deniz üzerindeki bir yerden denizdeki bir cismin veya karanın görülebilme mesafelerini belirten cetvel.

0	Kesif sis	cisim 50	yardadan görülmez.
1	Koyu sis	» 200	» »
2	Sis	» 400	» »
3	Hafif sis	» 1/2	Milden »
4	İnce sis, pus	» 1	» »
5	Zayıf görüş	» 2	» »
6	Hafif görüş	» 5	» »
7	İyi görüş	» 10	» »
8	Çok iyi görüş	» 30	» »
9	Müstesna görüş	» 30	Milden daha uzaktan görülür.

GÖTÜRÜ KİRALAMA. (Lump Sum Charter): Bir gemide, kiracılar tarafından kiralanan uzun ton veya ayak küp kapasitesidir. Kiracı, kirala-
dığı bu hacmi doldurup doldurmamakta serbesttir. Genel olarak tah-
mil tahliye masrafları kiracıya aittir.

GÖZ ALTI. Ufak teknelerin karaya çekildiği üstleri ve yanları kapalı
cekek yeri.

GÖZCÜ. (Lookouts): Uzak mesafedeki gemileri, uçakları veya deniz
üzerindeki herhangi bir cisim haber vermek için gemilerin yüksek yer-
lerine konulan personel. Gözcüler suüstü ve hava gözcüleri olmak üze-
re iki kısma ayrılır. Bunlardan suüstü gözcüleri ufuk seviyesini, Hava
gözcüleri ise kademeli olarak havayı gözlerler.

GÖZ DEMİRİ. (Bower anchor): Bir tarafında iki demir bulunan de-
mirlerden pruvaya yakın olan ve ocaklık demirinin ilerisinde bulunan
ve ocaklık demiri ile aynı evsafta olan demir. Gemiler demirlerken dai-
ma göz demirlerini kullanırlar.

GÖZ LOÇASI. (BOWER HAWSPIPE): Göz demirinin yerine oturduğu
loça.

GÖZ YÜKSEKLİĞİ. (Height of eye): Gözlem yapan gözlemcinin deniz
seviyesinden olan yüksekliği.

GRADİN ASTARI. (Leech belly): Yelkenlerin gradin yakalarındaki yel-
ken bezini sağlamaştırmak için yelkenin bu yakaları üzerine dikilen
ikinci kat ensiz bez.

GRADİN HALATI. (Leech rope): Yelkenlerin yakalarına çepeçevre di-
kilen halat.

GRADİN YAKASI. (Leech): Kare yelkenlerin güverteye dik olan yaka-
ları/Kenarları.

GRİVA MATAFORASI. Yelken gemileri ile eski gemilerde, göz demirini
kaldırmakta kullanılan ve pruvaya yakın olan matafora.

GRANDİ ABAŞO BABAFİNGO PIRASYASI. (Lower main topgallant brace): Grandi abaşo babafingo serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarına donatılan selviçeler.

GRANDİ ABAŞO BABAFİNGO SERENİ. (Lower main topgallant yard): Grandi abaşo babafingo yelkeninin açıldığı ve çift olan babafingo serenlerinden altta olanı.

GRANDİ ABAŞO BABAFİNGO YELKENİ. (Lower main topgallant sail.): Grandi abaşo babafingo sereni üzerine açılan yelken.

GRANDİ ABAŞO GABYA GARGAFUNDOSU. (Lower main topsail buntlines): Abaşo gabya yelkeninin altabaşo yakalarını serenin hamaylısına kaldırmak ve sarılmasını kolaylaştırmak için donatılan selviçe.

GRANDİ ABAŞO GABYA PIRASYASI. (Lower main topsail brace): Grandi abaşo gabya serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek için seren cundalarından donatılan selviçeler.

GRANDİ ABAŞO GABYA SERENİ. (Lower main topsail yard): Grandi gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya sereninden altta olanı.

GRANDİ ABAŞO GABYA YELKENİ. (Lower main topsail): Grandi abaşo gabya sereni üzerine açılan yelken.

GRANDİ ANA ÇARMIKLARI. (Main rigging): Grandi ana direğini yan taraflarından tutan çarmıklar.

GRANDİ ANA DESTAMORASI. Grandi ana direği üzerinde bulunan gabya çubuğunu sabit tutmak için grandi ana direğinin baş tarafına konulan destamora.

GRANDİ ANA DİREĞİ. (Main mast): Pruva ana direğinden sonra gelen ikinci direk.

GRANDİ ANA İSTİRALYASI. (Main stay): Grandi ana direğini baş tarafından pruvaya doğru tutan kalın halatlar.

GRANDİ ANA İSTİRALYA VELENASI. (Main staysail): Grandi ana istiralyası üzerine açılan üç köşe yelken.

GRANDİ ANA SERENİ. (Main yard): Grandi direği üzerindeki seren. Mayıstra sereni de denilir.

GRANDİ BABAFİNGO ÇARMIKLARI. (Main topgallant shrouds): Grandi babafingo çubuğunun kapelesinden alınan ve çanaklığa bağlanan çarmıklar.

GRANDİ BABAFİNGO ÇUBUĞU. (Main topgallant mast): Grandi direğinin güverteden itibaren üçüncü çubuğu.

GRANDİ BABAFİNGO DESTAMORASI. (Main topgallant cap): Grandi babafingo çubuğu üzerinde bulunan kuntra çubuğunu sabit tutmak için babafingo çubuğunun kapelesine konulan destamora.

GRANDİ BABAFİNGO GARGAFUNDOLARI. (Main topgallant buntlines): Grandi babafingo yelkeninin altabaşo yakasını seren hamaylısına kaldırmak suretiyle sarılmasını temin için yelkenin altabaşo yakasına donatılan halatlar.

GRANDİ BABAFİNGO GURCATASI. (Main topgallant cross trees): Pruva babafingo çubuğu üzerinde bulunan ve kuntra çubuğunun armalarını donatmak ve çanaklık kurmak için konulan omurga hattına dik kütükler.

GRANDİ BABAFİNGO İSTİRALYASI. (Main topgallant stay): Grandi babafingo çubuğunu şapkasından pruvaya doğru tutan kalın halat.

GRANDİ BABAFİNGO MANTİLYASI. (Main topgallant lifts): Grandi babafingo sereni güverteye paralel bulundurmak için seren cundalarından yukarıya doğru alınıp direğe bağlanan halatlar.

GRANDİ BABAFİNGO PIRASYASI. (Main topgallant brace): Grandi babafingo yelkenlerini rüzgârın estiği tarafa çevirmek için seren cundalarından alınan halatlar.

GRANDİ BABAFİNGO SALABURUNU. (Main topgallant leech line): Grandi babafingo yelkeninin gradin yakalarını serene kaldırmak için gradin yakalarına donatılan halatlar.

GRANDİ BABAFİNGO SERENİ. (Main topgallant yard.): Grandi babafingo çubuğu üzerinde bulunan iki serenden üst tarafta olanı.

GRANDİ BABAFİNGO VELENASI. (Main topgallant staysail): Grandi babafingo çubuğunun kapelesinden pruva direğine alınan istiralya üzerine açılan üç köşe yelken.

GRANDİ BABAFİNGO YELKENİ. (Main topgallant sail): Grandi babafingo sereni üzerine açılan kare yelken.

GRANDİ DİREĞİ. (Main mast): Üzerinde ana direk, gabya ve babafingo çubukları olan ve pruvadan itibaren ikinci durumda bulunan direk.

GRANDİ GABYA ÇARMIKLARI. (Topmast rigging): Grandi gabya çubuğunun kapelesinden alınarak grandi ana direği üzerindeki çanaklığa kapele olunan ve çubuğu yan taraflarından tutan halatlar.

GRANDİ GABYA ÇUBUĞU. (Main topmast): Grandi ana direği üzerine sürülen çubuk.

GRANDİ GABYA SERENİ. (Upper main topsail yard): Grandi gabya çubuğu üzerinde bulunan iki serenden üstte olanı.

GRANDİ GABYA VELENASI. (Main middle staysail): Grandi gabya çubuğunun kapelesinden pruva direğine alınan istiralya üzerine açılan üç köşe yelken.

GRANDİ GABYA YELKENİ. (Upper main topsail): Grandi gabya sereni üzerine açılan kare yelken.

GRANDİ KUNTRA ÇUBUĞU. (Main royal mast): Grandi babafingo çubuğu üzerine sürülen çubuk.

GRANDİ KUNTRA SERENİ. (Main royal yard): Grandi kuntra çubuğu üzerinde bulunan seren.

GRANDİ KUNTRA YELKENİ. (Main royal sail): Grandi kuntra sereni üzerine açılan kare yelken.

GRANDİ KUNTRATA SERENİ. (Main skysail yard): Grandi kuntra sereni üstünde bulunan seren.

GRANDİ KUNTRATA YELKENİ. (Main skysail): Grandi kuntrata sereni üzerine açılan kare yelken.

GRANDİ LAĞER SERENİ. Lağ yelkenleri ile donatılmış yelkenli teknelerde grandî direğine basılan seren. Lağ sereni de denir.

GRANDİ LAĞ YELKENİ. (Main bale yawl): Lağ sereni üzerine açılan dört köşeli yelken. Bak. Lağ yelkeni.

GRANDİ MAYISTRA SERENİ. Bak. Mayistra sereni

GRANDİ PAYI. Pruva direği ile grandî direği arasındaki yatay mesafe.

GRANDİ PİKİ. (Main gaff topsail): Sübye armalı uskunalarda pokruva yelkeni üzerine açılan üç köşeli yelken.

GRANDİ ZİFOSU. (Main skysail pole): Grandi kuntra payı ile çubun şapkası arasındaki mesafe.

GRİVA MATAFORASI. (Main davit): Yelken gemileri ile eski gemilerde, göz demirini kaldırmakta kullanılan ve pruvaya yakın olan matafora.

GROS TON. (Gross ton, Register ton): 100 fit küplük veya 2,83 metre küplük kapasiteyi gösteren ton.

GURCATA. (Crosstrees): Ana direk üzerindeki çubun armasını yapmak ve üzerlerine çanaklık kurmak için mauna kollarının üstüne ve omurgaya aykırı konulan ağaç kütükler. Bak. Mauna.

GURCATA KOLU. Outrigger(s): Gurcatanın her iki tarafından çıkan kollar.

GRUP HUSUFLU FENER. (Group occulting light): Düzgün aralıklarla iki veya daha fazla husuflarla bir grup gösteren fenerlerdir. Deniz haritalarında Gp. Occ. harfleri ile belirtilirler.

GRUP ŞİMŞEKLİ FENER. (Group flashing light): Düzgün aralıklarla iki veya daha fazla şimşeklerden bir grup gösteren fenerlerdir. Deniz haritalarında Gp. Fl. harfleri ile belirtilirler.

GÜDÜK TORNO. (Clump): Kısa kalın yekpare makaralardır. Bu makaraların dilleri genellikle tunç'tan yapılmış olup dil çapları diğer makaralara nazaran daha küçüktür.

GÜNLÜK HATA. (Daily rate): Kronometrelerin 24 saat zarfındaki ileri veya geri kalış miktarıdır. Günlük hatalar, hergün bir yere kaydedilir. ve bilâhara toplanarak gün adedine bölünmek suretiyle bulunur.

GÜVERTE. (Deck): Bir geminin içindeki ve dışındaki düz kısımlardır. Güverteler gemi içindeki ve dışındaki yerlerine göre isim alırlar. Esas güverte deyimi, geminin baş ve kıç bodoslamaları arasında kalan üst kısımdaki düz yüzeydir. Bak. Ana güverte, Baş kasara güvertesi, Kıç kasara güvertesi, Üst güverte, Üst yapı güvertesi, İkinci güverte, Yarım güverte, Platform güverte.

GÜVERTEALTI TONİLATOSU. (Underdeck tonnage): Üçten fazla güverteli gemilerde alttan ikinci, üçten az güverteli gemilerde en üst güverte altında kalan gemi kısımlarının hacmidir. Bu hacmin ölçülmesine esas olan güverteye tonilato güvertesi denir.

GÜVERTE BOYASI. (Deck paint): Güverte saçları ile ağaç kaplamalarını su ve havanın tesirinden korumak için kullanılan ve çabuk kuruyan özel surette yapılmış boya.

GÜVERTE İSKAÇASI. (Deck beam): Güverte üzerindeki direklerin geçmeleri için güverte üzerine açılan delik.

GÜVERTE İŞIKLARI. (Deck light): Güvertelerin aydınlatılması için konulan ve güverteye doğru ışık veren lambalar.

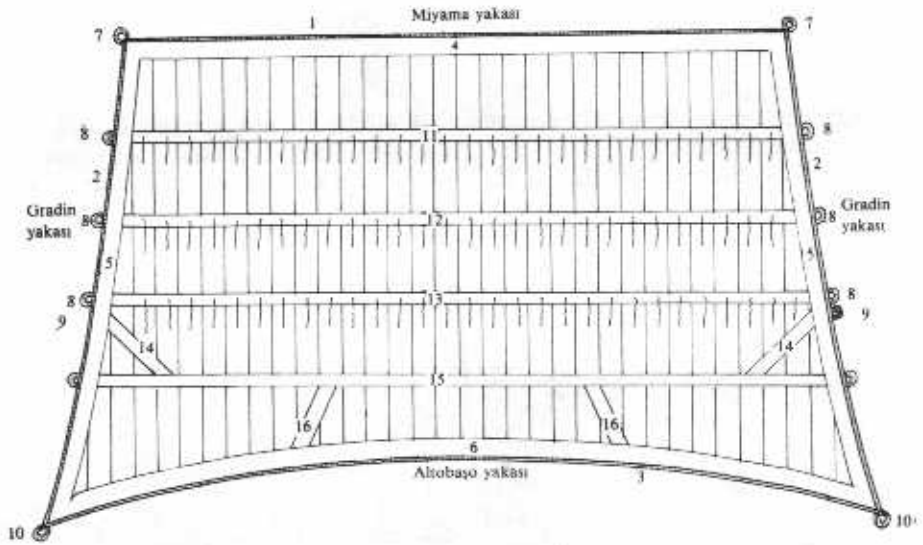
GÜVERTE LOÇASI. (Deck pipe): Demir zincirinin zincirliğe girmesi için güverteye açılan delik.

GÜVERTE LUMBUZU. (Cabin skylight): Borda lumbuzlarından ışık almayan gemi iç kısımlarını aydınlatmak için güverte üzerine konulan lumbuzlar. Bu lumbuzların kör kapakları yoktur ve camları açılmaz.

GÜVERTE MAĞAZASI. (Deck stores): Güverte üzerinde kullanılması gerekli malzemelerle lüzumlu aletlerin konulduğu kapalı yerler.

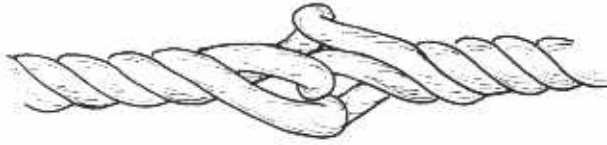
GÜVERTE MAKİNELERİ. (Deck machines): Güverte üzerine yerleştirilmiş olan ırgat, vinç vb. gibi güverte personeli tarafından kullanılan makineler.

GÜVERTE YÜKÜ. (Deck cargo): Taşıtanın müsaade ve muvafakati alınmak suretiyle gemi güvertesinde taşınan yük.

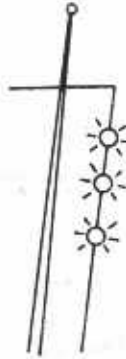
GABYA YELKENİ

1. Miyama Halatı	9. Torsolom Patası
2. Gradin Halatı	10. İskota Patası
3. Altabaşo Halatı	11. Birinci Kat Camadan Astarı
4. Miyama Astarı	12. İkinci Kat Camadan Astarı
5. Gradin Astarı	13. Üçüncü Kat Camadan Astarı
6. Altabaşo Astarı	14. Torsolom Astarı
7. Miyama Patası	15. Kuşak Astarı
8. Morize Pataları	16. Gargafundo Astarı

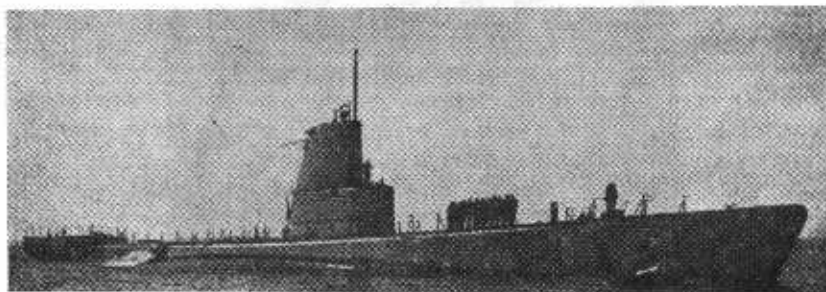
Gamba

GAZNEFİSKE : Savaş gemilerinde, gece görünür muhabere sisteminde kullanılan, bir savlo üzerine dizilmiş değişik renk gösteren fenerler dizilmiş bir işaret aracıdır. Bugünkü modern gemilerde, bu fenerler direk üzerine sabit olarak monte edilmişlerdir.

GİDON : İşaret sancaklarında ve bazı forslarda kullanılan çıması çatal şeklindeki sancaklardır.

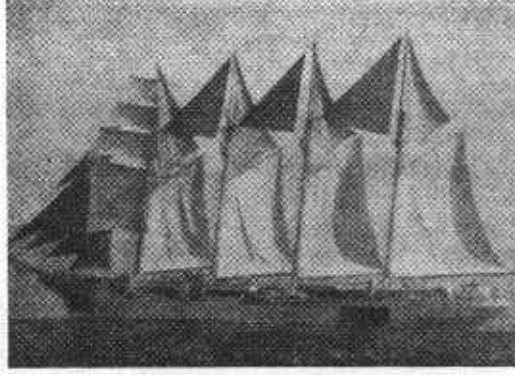
Denizaltı Gemisi

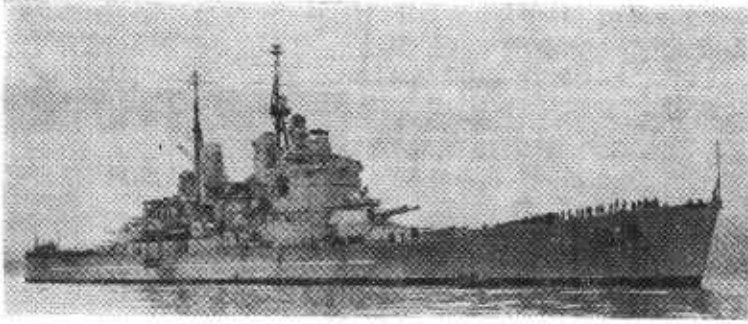
Yolu Gemisi

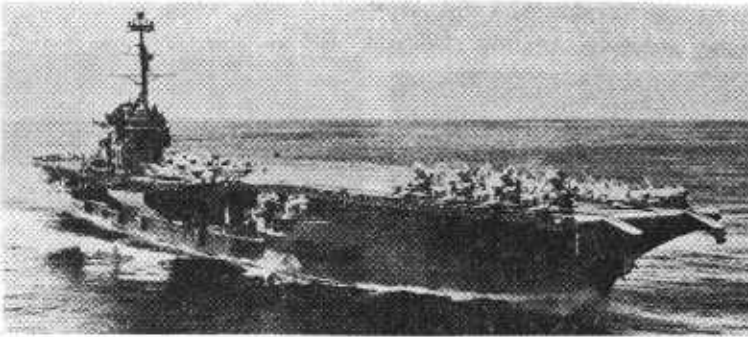
Yük Gemisi
(Şilep)

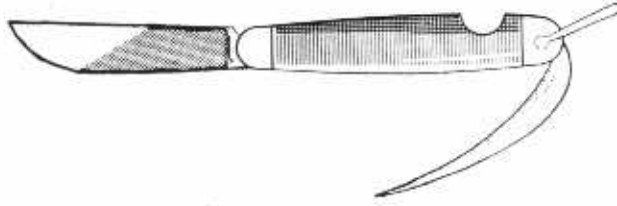
Yelken Gemisi

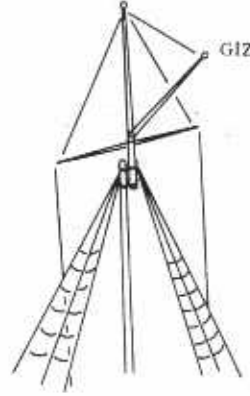
Muharebe Gemisi

Uçak Gemisi

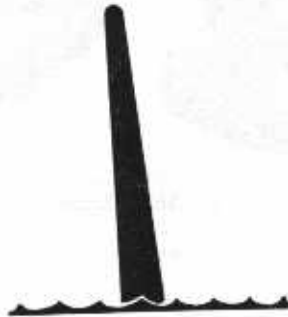
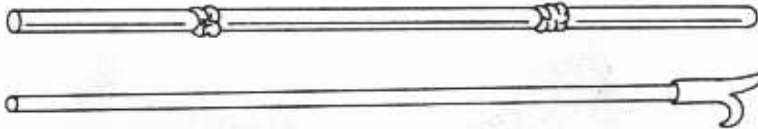

Gemici Çakısı

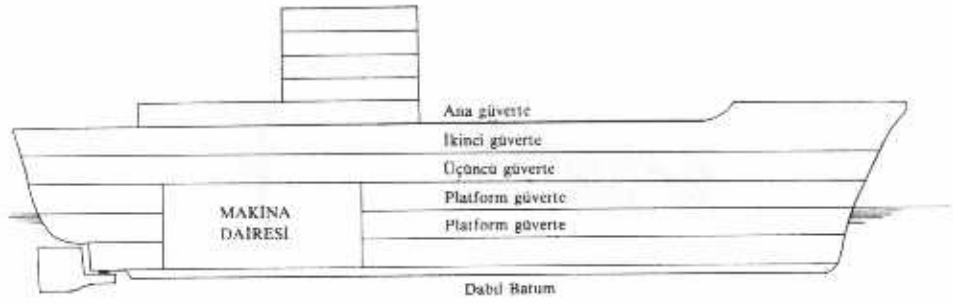

GİZ : Gemi direkleri üzerinde se-
renlere dik düzlemde ve omurga
yönünde konmuş çubuklardır. Yel-
kenli gemilerde, direk ile bu çubuk
arasına Giz yelkeni çekilirdi.

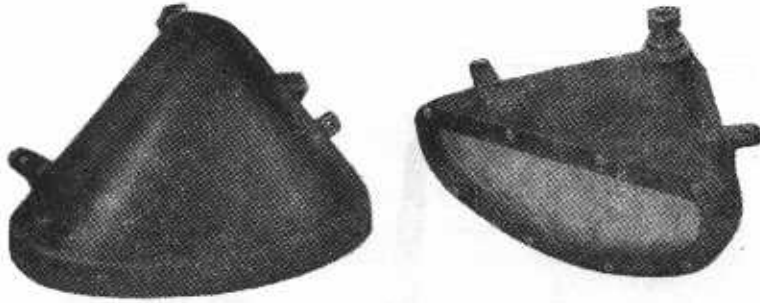
GÖNDER : Gemilerde ve deniz araçlarında kullanılan, ince düz ve yuvarlak
olarak çekilmiş ağaç çubuklarıdır. Gemilerin bir yerden avara etmesinde, iske-
leden açmak için dayanmak üzere kullanılanlarına, Avara Gönderi denir. Kü-
çük deniz araçlarında ise, ucu madeni kancalı olanlar hem yanaşmada, hem de
avara işleminde kullanılırlar.

Gönder Şamandıra

Güverteler

Güverte Işıkları

HACERİ SEMAVİ. (Meteoroite): Bak. Göktaşı.

HAFİF MAİMAHREÇ. (Light Displacement): Gemi her veçhile hizmete hazır vaziyette tam, Fakat gemide; cephane, ambar eşyası, içme suyu, akaryakıt, yedek fitsuyu ve kazanlarda su yok, Trim sarnıçları ile dabilbatumlarda su yok, personel ve eşyaları geminin dışında olduğu zamanki maimahreç.

HAFİF RÜZGÂR. (Light air): Küçük dalgacıkları oluşturmaya başlayan ve saniyede 4-6 mil süratle esen rüzgâr.

HAKİKİ İRTİFA. (True height): Bir gök cisminin, gözlemcinin hakiki ufkunun üstündeki açılal mesafesi. Dik daire üzerinde 90 dereceye kadar ölçülür.

HAKİKİ KERTERİZ. (True bearing): Bir maddenin hakiki şimale göre karterizi. Mıknatısı pusula ile alınan karterizler hakiki kuzeyi göstermez. Bunun için alınan karterize, pusulanın arizî ve tabii inhirafları, işaretine göre ilâve etmek veya çıkarmak suretiyle hakiki karteriz bulunur. Cayro pusula ile alınan karterizler, eğer cayronun arz ve sürat hataları tatbik edilmiş ise hakiki karteriz olur.

HAKİKİ MEVKİ. (True position): Bir geminin, dünya üzerinde, enlem, boylam olarak mevkileri belli maddelerden alınan karterizlerle, tespit etmiş olduğu mevkidir. Bu mevki geminin hakiki coğrafi mevkii olur.

HAKİKİ ROTA. (True course): Pruva pupa hattı ile meridyen istikamet-i arasındaki açıdır. Bir geminin hakiki rotası coğrafi kuzeyden olan istikametidir ve haritaya bu rota olarak işlenir.

HAKİKİ RÜZGÂR. (True Wind): Rüzgârın pusulaya göre estiği hakiki yön. Seyir halindeyken gemide hissedilen rüzgâr zahiri rüzgâr olduğundan hakiki rüzgârı bulmak için hesap yapılmalıdır.

HAKİKİ UFUK. (True horizon): Yerin merkezinden geçen ve başucu-ayakucu hattına dik olan düzlemlerle gök küresinin keşismesinden meydana gelen ufuk.

HAKİKİ YÜKSEKLİK (İRTİFA). (True height): Bir gök cisminin, gözlemcinin hakiki ufkunun üstündeki açılal mesafesi. Bu mesafe dik daire üzerinde 90 dereceye kadar ölçülür.

HAKİKİ ZAMAN. (True time): Bir geminin bulunduğu mevkide, Greenwich vaktine göre tespit ettiği vakittir.

HALAT. (Rope, line): Genel olarak bir burgatadan kalın olan halatlara denir. Halatlar lif ve tel olmak üzere ikiye ayrılır. Lif halatlar nebatların veya sentetik maddelerin liflerinden, liflerin ve kolların sağa veya

sola bükülmeleri suretiyle yapılırlar. Sağa veya sola bükümlü halat olarak isimlendirilirler. Lif halatlar yapıldıkları bitki isimlerine göre, kendir, manila, sisal. Sentetik halatlar ise genellikle naylon halat olarak adlandırılırlar. Bak. Lif halat. Tel halat.

HALAT BOSA. (Stopper): Yelkenli teknelerde ve ufak deniz araçlarında demir atıldıktan ve yeteri kadar kaloma verildikten sonra zincir ağırlığının ırgat üzerine binerek ırgatı zedelememesi için bir çıması güverte üzerindeki mapaya, kilitlenmiş ve diğer çımasında bir ceviz bulunan kısa ve kalın halat. Şimdi halat bosalar yerine zincir bosalar kullanılmaktadır.

HALAT DOLABI. Kullanılmadığı zamanlarda halatların üzerine sarıldığı silindir şeklindeki makaralar. Halat dolapları genellikle halatların verileceği yerlerin yakınında bulunur.

HALAT MATAFYON. (Rope eyelet): Morize ve borina patalarının geçmesi ve torsolom palangalarının bağlanması için yelkenlerin yakalarına yapılmış olan halat halka.

HALAT MERDİVEN. (Jacob ladder): Borda iskelesini indirmeden gemiye girip çıkmak için bordadan sarkıtılan veya mataforaya bağlayan araç personelinin gemiye girmesi veya araca inmesi için mataforadan sarkıtılan yanları halattan, basamak yerleri enli veya yuvarlak tahtalardan yapılmış merdiven. Bunlara şeytan çarımı da denir.

HALAT SAPAN. (Rope sling): İki çıması dikişle birbirine birleştirilmiş daire şeklindeki ve 12-24 fit uzunluğundaki lif halat. Fıçı, bidon gibi cisimleri kaldırmada ve gemiciliğin gerektirdiği birçok yerlerde kullanılır. Bak. İzbiro, sapan.

HALAT SARDIRMA. Herhangi bir sebeple bir çıması suda kalmış halatın manevra sırasında gemi pervanesine sarılması.

HALAT USTURMAÇA. (Rope fender): Eski halatların örülmesi ve içine eski halatların konulması ile yapılan usturmaça.

HALAT VERME/MANEVRASI. (Warp): Rıhtıma aborda olmuş bir gemiyi halatları vasıtasıyla ileri veya geriye doğru hareket ettirmek. Rıhtıma yanaşmakta olan gemiyi makinelerini kullanmadan rıhtıma verdiği halatları vasıtasıyla yanaştırmak.

HALAT ZİNCİRİ. (Rope chain): Bir ve bir burgatadan küçük halatların boylarını kısaltmak maksadıyla halatın bedenini üzerine yapılan ilmiklerden meydana gelen zincir.

HALE. (Halo): Ayın etrafında görülen daire şeklindeki yaygın ışık. Ay etrafında hale görülmesi yakın bir zamanda fırtına çıkacağına işarettir.

HALIÇ. (Bay): Uzunluğu genişliğine nazaran fazla olan ve karaların içine doğru uzayan deniz kısmı. Haliçlerde sular durgun olduğundan gemiler için iyi bir liman sayılır.

HALKALI MAPA. (Ringbolt): Güverte, alabanda, borda ve birçok yerlerde, halat bağlamak veya kanca geçirilmek için bulunan mapaların halkalı olanları.

HALKALI TUTULMA. (Circled eclipse): Kısmi güneş tutulmasında, ayın kenarından güneş çevresinin pek ince bir kısmının görülmesidir.

HAMAK. (Hammock): Gemilerde personelin yatması için kullanılan asma yatak. Kalın brandadan yapılan hamakların boyu altı, eni üç fit uzunluğundadır. Dar yerinde bulunan matafyonlara muvazeneyi sağlayan şıpa halatlarının çımaları bağlanır. Bu halatların en dışta olanlarının arasına hamağın açık durması için uçları oyulmuş bir tahta (Traka) konulur.

HAMAYLI. (Bunt): Serenlerin ve serenlere bağlı yelkenlerin miyama yakalarının tam ortası. Yelken sarıldığı zaman torbalanan orta kısmını kaldıran selviçe.

HAMAYLI ASTARI. (Strain band): Yelkenin hamaylı selviçesinin bağlandığı kısmı kuvvetlendirmek için dikilen üç köşe bez. Hamaylının çıması bunun üzerine açılan matafyona geçirilmiş çeliğe bağlanır.

HAMAYLI YAPRAĞI. Seren yelkenlerinin tam ortasındaki yelken bezi.

HAMEL NOKTASI. (Hamal point): 21 Mart'ta güneşin güney yarım küresinden kuzey yarım küresine geçtiği gök ekvatoru üzerindeki nokta. Hamel noktasına ilkbahar noktası da denilir.

HAMLA. (Stroke): Kürek palalarının pruvaya doğru getirilip suya daldırılması ve kış taraftan çıkarılması. Küreklerin pruva ile kış arasındaki mesafesi uzun olursa buna uzun hamla, kısa olursa sık hamla denir.

HAMLACI. (First oarsman): Birden fazla kürekle hareket eden teknelerde kışa en yakın olan küreği çeken kürekçi.

HAMLA KÜREĞİ. (First oar): Hamlacıların çektiği ve diğer küreklere nazaran daha kısa olan kürek.

HAMLA OTURAĞI. (Strokesman thwart): Hamlacıların oturduğu oturak.

HAMLA SIVIRYA. (Second oar): Hamla oturağının arkasındaki oturak.

HAMLA SIVIRYACI. (Second oarsman): Siviryaya küreğini çeken ve hamlacının arkasında oturan kürekçi.

HAMULE. (Cargo): Bak. Gemi yükü.

HAP ETMEK. (Tnimming, leveling): Dökme hamulenin iyi istif edilerek ambarlarda boş yer bırakılmaksızın tamamen doldurulması.

HARP CERİDESİ. Savaş sırasındaki olayları günü gününe ve saati saatine yazmak için tutulan basılı cetvel.

HARP HASTANESİ. (War hospital): Savaşta yaralanan personelin tedavilerinin yapılması için gemi dahilinde, subay salonu, manga gibi yerlerde hazırlanan yer.

HARBİ. (Shackle bolt): Kilitlerin açık taraflarında bulunan yuvalardan geçirilen oval veya yuvarlak çubuklar. Bu çubukların bir tarafları vida dişli veya pim oyuklu olup vira edilmek veya pimi sokulmak suretiyle harbinin çıkmaması sağlanır.

HARP İSKELESİ. (Pilot ladder): Geminin esas iskeleleri indirilmeden içeriye girip çıkmaları sağlayan ve bordadan sarkıtılan halattan yapılmış tahta basamaklı iskeleler. Halat merdiven.

HARP SANCAĞI. (War flag): Bazı devletler tarafından kullanılan ve kendi millî bayraklarının esas renklerini havi, bazı ilâve şekil ve desenleri bulunan ve yalnızca harp gemileri tarafından çekilen sancak.

HAREKÂT ALANI. (Operation field): Bir komutan emrindeki savaş gemilerinin harekât yaptıkları deniz sahası.

HAREKÂT ARAŞTIRMASI. (Operation research): En iyi ve en elverişli neticeyi sağlayacak kararların alınmasını ve bu kararların nasıl alınacağını araştıran bilimsel metot.

HAREKET HALİNDE. (Underway): Bir geminin, deniz aracının demirli, karaya bağlı veya karaya oturmamış zamandaki hali.

HAREKET NOKTASI. (Point of departure): Bir geminin seyre başlayacağı zaman sahil maddeleri veya interseptle tayin ettiği sabit nokta. Seyir için hareket edilen liman.

HAREKET SANCAĞI. (Blue peter): Ticaret gemilerinin harekete hazır olduğunu belirten ve serene çekilen mavi zemin üzerinde beyaz dikdörtgen bulunan sancak. Sancakla muhaberede kullanılan P, (Poyraz sancağı) sancağı.

HARİTA. Bak. Deniz haritası.

HARİTA DERİNLİĞİ. (Chart datum): Deniz haritaları üzerine kulaç veya metre olarak konulan ve alçak cezir seviyesine göre bulunan derinlikler.

HARİTA FOLYOSU. (Folia): Belirli bir bölgeye ait deniz haritalarının numaraları sırasına göre istiflendiği dosya. Bu dosyalar harita do-laplarında muhafaza edilir.

HARİTA İRTİSAMLARI. (CHART PROJECTIONS): Küresel yüzeylerin bir düzlem üzerine geçirilmesi. Bu işin yapılması için kullanılan metotlara harita irtisamları denir. En çok kullanılan metotlar; Markator İrtisamı, Ters Markator İrtisamı, Nomonik İrtisam, Lambert İrtisamı, Polikonik İrtisam.

HARİTA KAMARASI. (Chart room, Chart house): Seyir maksatları için kullanılan haritalarla seyir yardımcı aletlerinin, kılavuz kitapları ile diğer birçok malzemelerin muhafaza edildiği ve seyir hesaplarının yapıldığı köprüüstünün gerisinde veya civarında bulunan kamara.

HARİTA NUMARASI. (Chart number): Haritaların tasnif ve tanınması için haritaların sağ alt ve sol üst köşelerine yazılan üç veya dört rakamlı numaralardır. Soldan ilk veya iki rakam haritanın ait olduğu folyoyu, sonra gelen rakamlar haritanın folyo içindeki sırasını gösterir.

HARİTA REMİZ VE İŞARETLERİ. (Symbols and abbreviations): Haritalar üzerindeki bilgileri gösteren remiz ve işaretler. Bu işaret ve remizler kolaylıkla hatırda kalabilecek şekilde hazırlandığından tamamen ezberlenmelidir. Buna Murahamat'ta denilir.

HARMANLAMAK. (Turning a ship with long round): Bir gemi ve deniz aracının küçük bir dümen açısı kullanarak büyük bir devir dairesi çizmesi suretiyle seyretmesi.

HASAR AVARYASI. (Average loss): Yükleme veya hareket anından, varma veya boşaltma anına kadar gemi veya yükün uğradığı hasar.

HASAR RAPORU. (Damage report): Çatma, oturma, denize yük atma, yangın ve diğer benzeri sebeplerle tekne ve yükte meydana gelen hasar ve ziyanın sebep ve sonuçları ile ilgili olarak gemi personeli ve diğer ilgililerce hazırlanan rapor.

HASIR HALAT. (Mat rope): Gombar'da denilen ve Hindistan Cevizi ağacının liflerinin sağa bükülmesi suretiyle yapılan halat. Diğer halatlara nazaran daha az mukavemetli olan bu halatlar yüzücü kabiliyeti sebebiyle palamar halatı olarak kullanılırlar.

HASIR YELKEN. (Balc yawl): Adı kare yelkenler gibi serenlere bağlanan dörtköşeli yelkenlerdir. Kandilisaları serenlerin üçte birlik kısmından bağlanarak basılır ve tramolalarda aşağı indirilerek direğin diğer tarafına kavanca edilir. Bu yelkenlere maynalı latin veya praçile yelkeni de denilir.

HAVALI DÜDÜK. (Orgah whistle): Gemilerde sesle işaret vermek için basınçlı hava ile çalışan düdük. İyi bir havalı düdüğün sesi sakın havada en az iki mil mesafeden net olarak duyulmalı, sesi tiz olmalı ve arka arkaya çıkan sesler birbirine karışmamalıdır.

HAVUZ. (Well deck): Gemilerin baş kasarası ile köprüüstü, köprüüstü ile kiç kasarası arasında kalan boşluk.

HAVUZ GÜVERTELİ. (Well deck ship): Bazı gemilerde köprüüstü ile kiç kasara birleşik olarak yapılmıştır. Bu şekilde inşa edilmiş gemilere havuz güverteli gemi denir. Son zamanlarda bu tip gemilerin yapılmasına daha fazla iç hacim elde etmek sebep olmuştur.

HAYHAY. (AYE, AYE SIR): Verilen bir komutun anlaşıldığını ve icrasına geçileceğini anlatan terim.

HAYBOCİ. Bak. Ayboci.

HAZIRLIK İHBARI/MEKTUBU. (Notice of readiness): Gemi kaptanının, gemisinin yüklemeye veya boşaltmaya hazır olduğunu kiracıya veya gönderilene yazılı olarak bildirdiği yazı.

HAZİROL. (Standby): Fiilî olarak yapılması emrinin icra edilmesine hazır olunması için verilen komuta.

HEKTOMETRE/HEKTO. Yüz metrelük bir mesafeyi ifade eder. Daha ziyade toplara mesafeyi bildirmede kullanılır.

HELİYOSTAT. (HELIOMETER): Güneş ışığını bir ayna vasıtasıyla yansıtmak suretiyle haberleşmeyi sağlayan alet.

HESABİ İRTİFA. (Height calculating): Bir gök cisminin, kabul edilen mevkiye hakiki ufuk istikametindeki açıl mesafesi. Hesabi irtifa dik daire üzerinde 90 dereceye kadar ölçülür.

HEYBE TORNOSU. (Snatch block): Destamoraların sancak ve iskele taraflarındaki mapalara asılan tornolar.

HİRÇA MAPASI. (Bittern end): Zincirin, zincirlikte kalan çımasının kilitlendiği omurgaya konulmuş mapa. Kısa olarak Hırça denilir.

HİDROGRAFI. (Hydrography): Kıyıların biçimini, denizlerin derinliğini, met ve cezir yüksekliğini, deniz akıntıları gibi denizlerle ilgili hususları inceleyen bilim dalı.

HİDROMETRE. (Hydrometer): Met ve cezir olayının istikametini ve yüksekliğini ölçmekte kullanılan alet.

HİGROMETRE. (Hygrometer): Havada, atmosferde bulunan nem miktarını ölçen alet.

HİLÂL. (Crescent moon): Yeni ay ile ilk terbi veya yeni ay ile son terbi arasında ayın yay şeklindeki görünümü.

HİSA. (Hoist away): Herhangi birşeyi yukarıya kaldırmak, çekmek,

HİSA KÜREK. (Toss your oars): Puta vaziyetinde duran küreklerin topaçlarına basılarak palalarının yukarıya gelecek şekilde kaldırılması için verilen komuta. Bu komutun verilmesi ile kürek topaçları aşağıya basılarak farş tahtaları üzerine oturtulur ve palaları yukarıya kaldırılır.

HİSA SANCAK. Bak. Toka sancak.

HİSA SANCAK ZAMANI. Bak. Toka sancak zamanı.

HİSSİ UFUK. (Sensible horizon): Yer üzerinde bulunan gözlemçiden geçen teğet düzlem ile gök küresinin kesişmesinden meydana gelen ufuk.

HOP. (Avast): Herhangi birşeyin kaldırılmasının veya çekilmesinin durdurulması için söylenen terim.

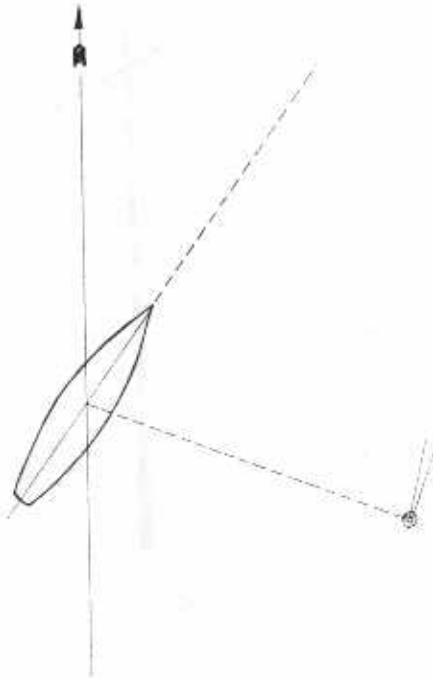
HUBUBAT YÜKÜ SERTİFİKASI. (Grain cargo certificate): Geminin hububat yüklemeye uygun olduğunu belirten ve limandaki yetkili bir sürveyan tarafından verilen belge.

HURİ. (DUGOUT): Kütüklerin oyulması suretiyle yapılan ince yapı, kürek veya yelkenle hareket eden tekne.

HURİ YELKENİ. (Spencer): Kısa direkler üzerine sürülen serenler üzerine açılan üçköşeli yelken. Bumbasız olan bu yelkenlere Moda veya Pena yelkeni de denir.

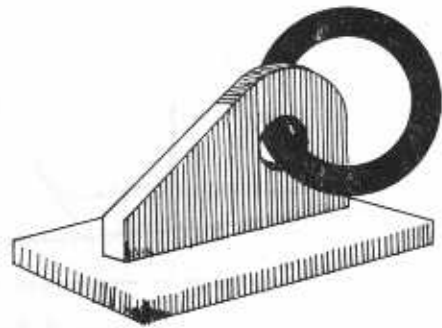
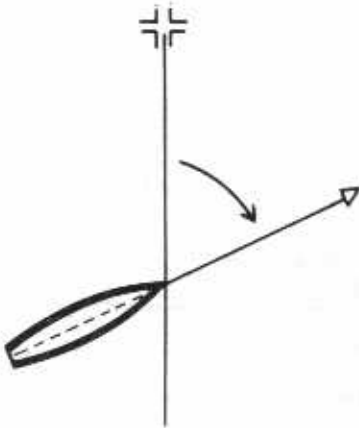
HUSUFLU FENER. (Occulting light): Düzgün aralıklarla ani ve tam karanlık gösteren fenerler. Bu tip fenerlerde ışık müddeti karanlık müddetinden çok veya birbirine eşittir. Deniz haritalarında Occ harfleri ile gösterilir.

HUTUTU ANKEBUTİYE. (Cross wires): Seksan ve benzeri rasat aletleri ile topların teleskoplarında ve dürbünlerin iç kısımlarında bulunan birbirine dik teller.

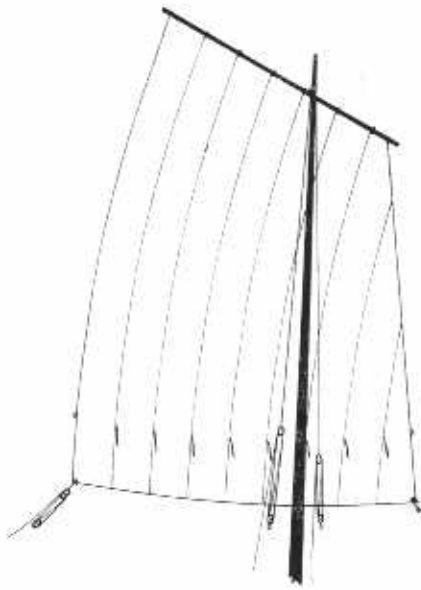

Hakiki Kerteriz

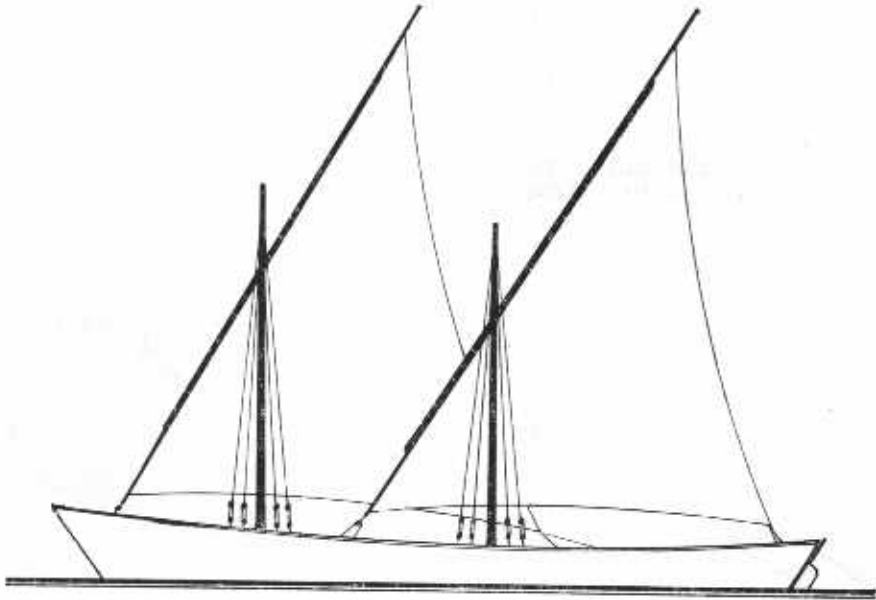
HAKIKİ ROTA : (TRUE COURSE) Üzerinde bulunulan meridyenle, gemi pruvasının yaptığı açıdır.

Halkalı Mapa

Hasır Yelken

Huri Yelkenli Tekne

IĞRIP. (Seine): Bak. Filika demiri.

IRGAT. (Windlass): Demirli gemilerin zincirini almada, sahile verilmiş halatların boşunu almada kullanılan stim, motor, elektrik veya elle çalışan güverte makinesi. Elektrik ile çalışan ırgatların şaftları güverteye dik, stimle çalışan ırgatların şaftları ise güverteye paralel olur, daha ziyade şileplerde kullanılır.

IRGAT DAİRESİ. (Windlass room): Irgat motorunun, ırgat el kaston-yalalarının bulunduğu güverte altındaki kısım.

IRGAT MANİVELASI. (Capstan bar): Irgat makinelerinin arıza yapması sonucunda zinciri gemiye almak ve ırgatın insan gücü ile çalıştırılması için ırgat manivela yuvalarına sokulan demir veya ağaçtan yapılmış kollar.

IRGAT PALAMAR BABASI. (Capstan): Sahile verilmiş halatların boşunu alarak halatı germek için halatın gemide kalan kısmının sarıldığı ırgat üzerindeki yanları çıkıntılı yatay veya dikey vaziyetteki silindir.

IRMIK HALATI. (Towrope): Rüzgâr kaldığı zamanlarda yelken gemilerinin kendilerini çektirmek için çekici filikaya verdikleri halat.

ISITMA KANGALLARI. (Heating coils): Nebati yağ ve akaryakıt taşıyan gemilerde malın akıcılığını ve pompalamada kolaylığı sağlamak üzere tankların içine yerleştirilmiş stim kangalları.

ISKAÇA/İskaça. (Heel): Direk ve civadra topukları ile tente ve vardevele puntellerinin oturduğu küp veya yuvarlak oyuklar.

ISKALARYA. (Ratline): Yelkenli gemilerde direklere çıkmak için çarmıkların aralarına yatay olarak bağlanmış ince halat veya demir çubuklar.

ISKALARYA BAĞI. (Clove hitch): Iskalaryaları çarmıklara bağlamak için yapılan bağ. Kazıkbağı.

ISKARÇA. (Foul berth): Bir liman içinin gemilerle dolu ve manevra sahasının pek az olduğu liman hali.

ISKARMOZ. (Rib of a vessel): Ahşap teknelerde postaya verilen isim.

ISKARMOZ. (Thole pin): Küreklerin çekilmesi için kürek kayışlarının geçirildiği küpeşteye dik olarak sokulmuş ağaç çubuk. Adı Iskarmoz da denir.

ISKARMOZ BOĞAZI. Yarım ay ıskarmozlarda, küreğin kayıp çıkması için yarım ayın daralan üst kısmı.

ISKARMOZ YATAĞI. Küpeşteyi takviye etmek için iskarmozun girdiği yere konulan ağaç takviye.

ISKOPOMAR. Bak. Cunda yelkeni.

ISKOPOMAR BASTONU. Bak. Cunda yelkeni bastonu.

ISKOPOMAR MATAFORASI. Iskopomar yelkeninin altabaşo yakasını geren bumba.

ISKOTA. (Sheet): Yelken, flok ve velenaların iskota yakalarına donatılan seyviçe. Iskotalar yelkenlerin durumlarına göre donatılır. Gab-ya yelkenlerinde iskota yakalarının altındaki serenin cundasına, Trinet ve mayistra yelkenlerinin iskota yakalarından geminin bordalarına, flok ve velenaya yelkenleri ile yan yelkenlerinde iskota yakalarından alınan halatlar geminin sancak ve iskele tarafına iki adet halat olarak donatılır.

ISKOTA ASTARI. (Sheet belly): Yelkenlerin iskota yakalarını sağlamlaştırmak için bu yakalara dikilen ikinci kat bez.

ISKOTABAĞI. (Sheet bend, Weaver's knot): Yelkenlerin iskota yakalarına iskotayı bağlamak için yapılan bağ. Buna Sancakbağı denir.

ISKOTA MATAFORASI. (Sheet davit): Kabasorta armalı gemilerde kış omuzluklardan yatay olarak dışarıya doğru çıkan ve cundalarında makara bulunan ağaç kütükler. Bu makaralardan mayistra yelkeninin prasyaları donatılır. Baş omuzlukta bulunan ve bu maksat için kullanılan mataforaya kuntra mataforası denir.

ISKOTA PATASI. (Clew cringle): Floklarda ve velenaya yelkenlerinde iskotaların, iskota yakalarına bağlanması için halattan yapılmış anele. Kare yelkenlerin iskotalarının bağlandığı anelelere de Iskota Patası denir.

ISKOTA YAKASI. (Clew): Flok ve velenaya yelkenlerinin iskotalarının bağlandığı yaka ile yan yelkenlerin kış tarafa bakan köşe yakaları.

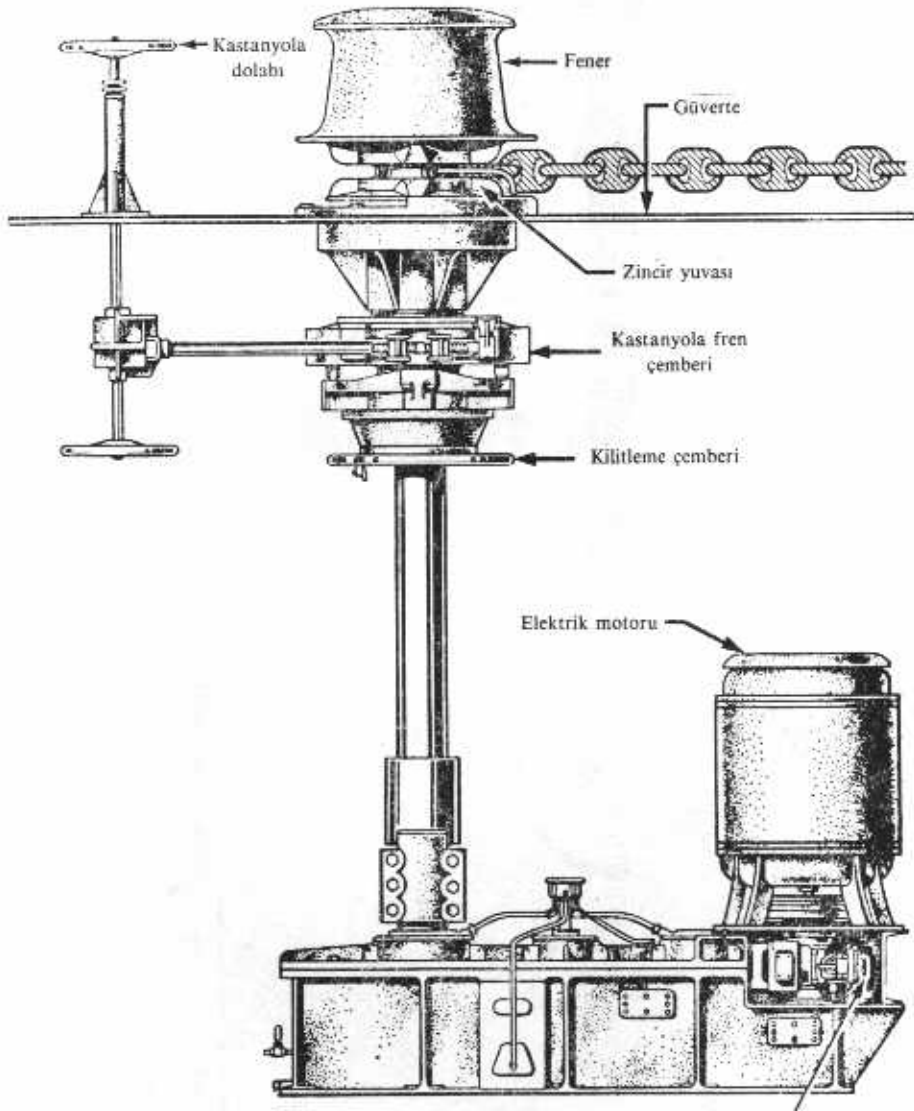
IZBARÇINA. BÜKÜMÜ HALAT. (Cable laid): Sağa bükümlü üç yoma halatın yanyana getirilerek üçünün birden sola bükülmesi suretiyle yapılan halat. Gomena da denir.

IZBARÇINA BÜKÜMÜ YOMA. (Hawser laid): Izbarçına bükümlü halattan daha ince olan ve yedekleme işlerinde kullanılan yoma. Buna Gomenata'da denir.

IZBARÇO BAĞI. (Bowline knot, Bowline hitch): Direk ve armalar üzerinde çalışacak personeli oturtmak suretiyle yukarıya çekmek için yapılan bağ. Halat çımasının beden üzerine yapılan kruz içinden geçirilmesi suretiyle yapılan bu bağın üzerinde ağırlık olduğu sürece açılması çok zor, yük olmadığı zaman ise çözülmesi çok kolaydır. Gemiciliğin gerektirdiği birçok yerlerde kullanılır.

IZBARÇOLU YOMA BAĞI. (Bowline bend): İki yomayı birbirine bağlamak için yapılan bağ. Izbarço bağı yapılan bir halatın kasasından geçirilen diğer halatın çımasının kendi bedeni üzerinde yapılan diğer izbarço bağı ile meydana gelir. Uzun yedek halatlarının birbirine eklenmesinde yapılır.

IZBARÇO TAHTASI. (Boatswain's chair): Direk ve armalarda çalışanların daha rahat oturmaları için 60 santim boyunda ve 2,5 santim kalınlığında, dört köşesinde delik bulunan ve bu deliklerden geçirilen halatların terazilenmesi suretiyle kullanılan tahta.

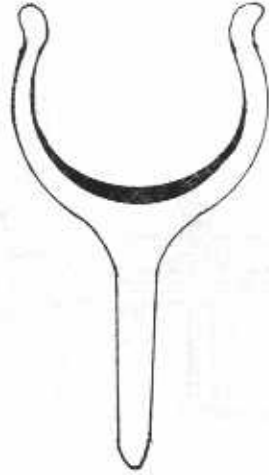
Irgat (Dik Şaftlı)

ISKARMOZ

← Iskarmoz Boğazı

← Iskarmoz Yatağı

Yarımay Iskarmoz

Çubuk Iskarmoz

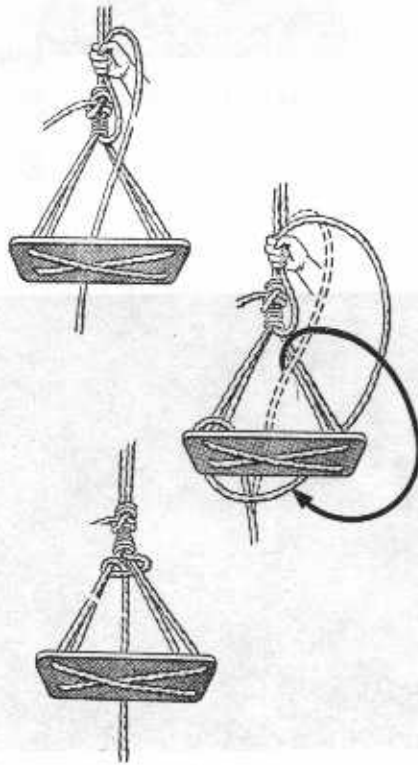
Işıklı Şamandıra

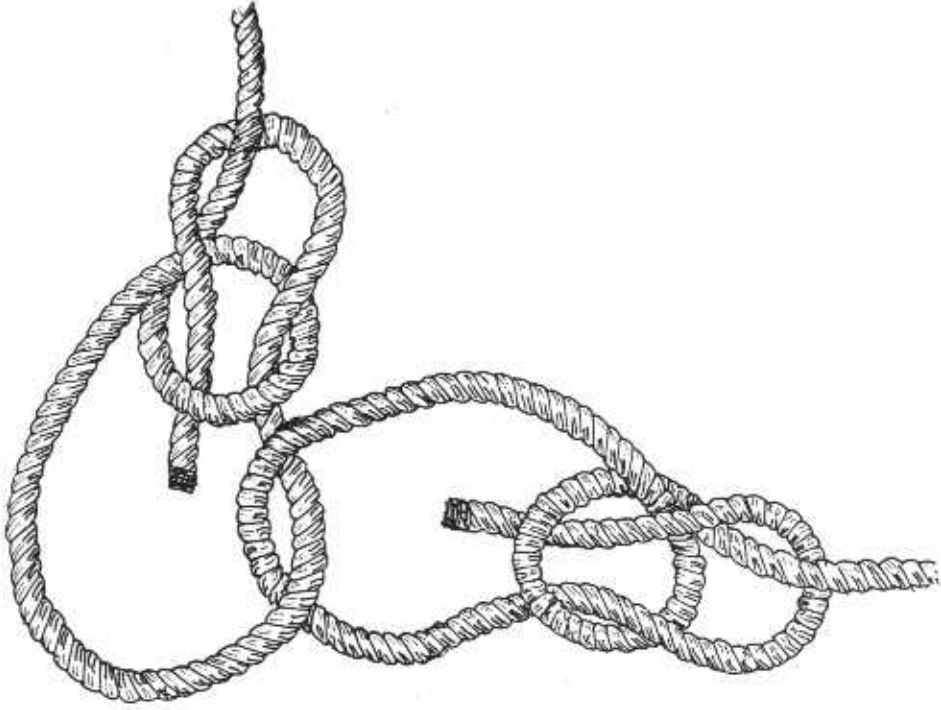
Işıldak

Izbarço Bağı

Izbarço Tahtası

Izbarçolu Yoma Bağı

İÇ BODOSLAMA. Bak. Şaft bodoslaması.

İÇ BÜYÜK FLOK. (Inner jib): İç büyük flok larmosu üzerine açılan üç köşe yelken.

İÇERDE VE DIŞARDA TESLİM. Bak. Bordada teslim.

İÇ KUŞAĞI. (Inner strap): Oturak tahtası başlarının üzerine oturmaları için fillka ve botların alabandalarına bağlanmış olan ve baştan kıça kadar uzanan ensiz tahtalar.

İÇ LİMAN. (Inner harbour): Her türlü liman kolaylıklarının bulunduğu, hava tesirlerine karşı korunmalı denizden uzak liman.

İÇ OMURGA. (Keelson): Ağaç teknelerde döşekler ve baş kıç yığmaları üzerine binen ve baştan kıça kadar uzanan ikinci omurga.

İDAREDEN ACİZ GEMİ. (Disabled ship): Makine veya dümenlerindeki bir arızadan dolayı deniz üzerinde manevra yapamayacak durumda bulunan gemi.

İĞNE. Direklerin kıç tarafa bakan kısımları ile yarım serenlerin çattallarının üzerinde hareket ettiği ağaç çubuk.

İĞNECİK. (Bearing pintle): Dümeni kıç bodoslamaya bağlayan erkek ve dişi iğnecikler. Bunlardan dümen yelpazesindeki erkek iğnecik, kıç bodoslama üzerinde bulunan, ortası delik olanına dişi iğnecik denir. Dümen yelpazesi erkek iğneciklerin geçtiği dişi iğnecikler üzerinde hareket eder.

İĞNECİK KUŞAĞI. (Pintle batten): Bak. Dümen kuşağı.

İĞNECİK YAKASI. Yan yelkenlerinin direk tarafında bulunan yakası.

İHMAL HÜKMÜ. (Negligence clause): Deniz sigorta terimi. Kaptanın, denizcilerin, kılavuzların ihmal ve düşünme hatalarından, kazan patlaması, şaft kırılması, makine arızası gibi ihtimam gösterilmemesinden olmayan hasar ve kayıplar. Bunlardan dolayı taşıyan sorumlu tutulmaz.

İHTİYAT DEMİR. (Spare bower anchor): Göz demirleri vasfında olan ve gemilerde gerektiğinde kullanılmak üzere bulunan yedek demir.

İHTİYAT LOÇA. Bak. Ocaklık loçası.

İKİNCİ SİLYON FENERİ. (AFTER RANGE LIGHT): Boyları 45, 75 metre (150 kadem) den fazla olan gemilerin taşıdıkları (Boyları az olan gemilerin isterlerse taşıyabilecekleri) ve birinci silyon feneri evsafındaki bir fener. İkinci silyon feneri, öndeki fenerin en az 4,57 metre (15 kadem) yukarısında ve en az 45 kadem gerisinde bulunacaktır.

İKİZ BASTİKA. Bak. Çarmık bastikası.

İKTİRANİ MED, CEZİR. (Spring): Yeni ay ile dolunay safhalarında, güneş ve ayın müşterek tesiri ile meydana gelen en yüksek ve en alçak su.

İKTİRANİ SÜRAT. (Mean speed): İktirani met ve cezir vaktindeki med ve cezir akıntılarının süratlerinin ortalamasıdır.

İKTİSADİ SÜRAT. (Economic speed): Armatörler için, bir ton yükün en ucuz taşınmasını sağlayacak olan sürat.

İLERLEME PAYI. (Advance): Geminin, dümene basıldığı noktadan itibaren esas rota üzerinde aldığı mesafe. Gemi 90 derece döndüğü zaman bu mesafe, en uzun mesafe olur. Takaddüm de denir. Bak. Devir dalresi.

İLYON KASA. Halat gemilerinin zincire bağlanacak çımalarına yapılan kasa şeklidir.

İLKBAHAR NOKTASI. Bak. Hamel noktası.

İLMEK. (Slipped owerhand knot): Bir halatın çıması ile kendi bedeni üzerine kruz yaptıktan sonra bedenin doblin olarak bu kruzun içersinden geçirilmesi sonunda meydana gelen bağ. Bak. Halat zinciri.

İMBAT. (Sea breeze): Yaz aylarında denizlerden karalara doğru esen mevsim rüzgârı.

İMDAT İŞARETİ. (Distress signal): Tehlike anında gemi telsizleri ile verilen S.O.S., telsiz telefon ile verilen MAY-DAY işaretleri.

İMTİYAZLI PARAKETE. (Screw log): Gemilerin süratini ölçmek için kış taraflarından denize bırakılan parakete saati, parakete savlosu ve pervaneden ibaret olan alet. Parakete savlosunun, gemi pervane sularından müteessir olmaması için mümkün olduğu kadar uzun olması ve parakete pabucunun kış omuzluklar tarafına konulması lâzımdır.

İNCE. Bak. El incesi.

İNDEKS HATASI. Bak. Uzade hatası.

İNDEKS KOLU. Bak. Uzade kolu.

İNGİLİZ CEVİZİ. (Imperial knot): Halat bosaların çımalarına yapılan ceviz.

İNGİLİZ TONU. Bak. Uzunton.

İNHİRAF. Bak. Sapma.

İNHİRAFI TABİİ. Bak. Tabii sapma.

İNHİRAFI TABİİ CETVELİ. Bak. Tabii sapma cetveli.

İNHİTAT. (Depression, Dip): Hissî ufuk ile görünen ufuk arasındaki açı veya gözlemcinin gözünün yeryüzeyinden yüksekte bulunması dolayısıyla zahiri ufkun alçalmasıdır.

İNŞAİYE BELGESİ. (Builders certificate): Gemiye inşa eden tersaneler tarafından gemi sahiplerine verilen ve içinde, tahmin edilen tonajın doğru olduğu, sahiplerinin adları ile inşa edildiği yeri ve tarihini bildiren resmî bir belge.

İNTERSEP. (Intercep): Hesabi irtifa ile hakiki irtifa arasındaki fark.

İNTİKAL. (Transfer): Dümene basmayı takiben geminin 90 derece döndüğünde geldiği noktadan eski rotaya olan dik mesafe. Bak. Devir dairesi.

İPTAL. (Frustration): Her iki tarafın kontrolü dışındaki bir olayın vukubulması halinde donatanla kiralayan arasındaki mukavelenin fesih olması. Böyle bir durumda her iki tarafta iptale yetkilidir.

İRTİFA. (Altitude): Bir gök cisminin ufuktan olan açısız mesafesi. Dik daire üzerinde 90 dereceye kadar ölçülür.

İRTİFA PARALELİ. (Altitude parallel): İrtifaları eşit olan gök cisimlerinin üzerinde bulunduğu daire. Bu yer küresi üzerindeki arz paraleline eşittir.

İSKANDİL. (Sounding): Denizin derinliklerini ölçmek için kullanılan alet. Bak. Adî İskandil, Makineli İskandil, Elektrikli İskandil.

İSKANDİL. (Heave the lead): Denizin derinliğinin ölçülmesi için iskandilciye verilen komut.

İSKANDİL AĞIRLIĞI. (Lead): İskandil halatının ucuna bağlanan 7-14 libre ağırlığında, dip tarafı oyuk genellikle kurşundan yapılmış ağırlık. Dipteki oyuğa donyağı konulur. İskandil dibe değdiğinde yağa yapışan dip maddeleri vasıtasıyla deniz dibinin karakteri öğrenilir.

İSKANDİL BORUSU. (Sounding pipe): Gemi sarnıçlarındaki su ve yakıtların miktarını bulmak için sarnıçların içine uzatılan boru. Sarnıçların şekline göre hesaplanmış hacimleri bir şerit üzerine işaretlenmiştir. Bu şerit iskandil borusundan aşağıya indirilir ve yağın bıraktığı iz okunarak sarnıçtaki yakıt miktarı bulunur.

İSKANDİL HALATI. (Leadline): Derinlikleri göstermek üzere iskandil kurşununun bağlandığı ve üzerinde iskandil işaretleri bulunan otuz kulaç uzunluğundaki halat. Derin su iskandillerinde takriben 100 kulaç uzunluğunda çelik tel halat kullanılır.

İSKANDİL HATLARI. (Line of sounding): Aynı derinliği gösteren noktaları birleştiren hatlar. Bu hatlar deniz haritalarında derinliklere göre değişik hat ve noktalarla gösterilirler.

İSKANDİL KURŞUNU. Bak. İskandil ağırlığı.

İSKANDİL MAKİNESİ. (Sounding machine): Çok derin suların derinliğini bulmak için kullanılan, bir drama sarılı esnek ve takriben 100 kulaç uzunluğunda teli ve bu telin ucunda 30-100 libre ağırlığı bulunan makine. Elektrikli iskandillerin bulunmasından sonra bu makinelerin kullanılmasından vazgeçilmiştir.

İSKANDİL MASTALYASI. El iskandilinin konulması için kenarları sığ olan mastalya. İskandil atılırken halatın kolayca sağılması için halat, mastalya içine daire şeklinde yerleştirilir.

İSKANDİL TAVASI. (Leadsman's platform): İskandilcinin, iskandili atması için üzerine bastığı baş omuzlukta ve bordaya dik olarak açılıp kapanabilen kafes platform.

İSKANDİL TÛPÛ. (Sounding tube): İskandil makinelerinin iskandil kurşununa yakın bir yerine bağlanan içinde, derinliğe indikçe renk değiştiren bir kimyevî madde bulunan bir ucu kapatılmış madeni bir muhafaza içindeki cam boru.

İSKELE. (Port): Geminin baş tarafına dönüldüğü zaman geminin, sol tarafta kalan kısmı.

İSKELE. (Jetty): Gemilerin yük ve alıp vermeleri için bir ucu sahile irtibatlı ağaç veya demir kazıklar üzerine veya beton bloklar üzerine oturtulmuş çıkıntılar.

İSKELE. Gemilerde güverteler arasındaki irtibatı sağlayan merdivenler olduğu gibi, gemi ile sahil veya gemi ile vasıta arasında giriş çıkışı sağlayan merdivenlerdir. Ağaç veya madeni olarak yapılır, gemide kullanıldığı yere göre isim alır.

İSKELE ALABANDA. (Hard over to port): Geminin iskeleye dönmesi için dümenin gidebildiği kadar iskele tarafa basılması için verilen komuta.

İSKELE BORDA FENERİ. (Portside light): Geminin iskele bordasında ufkun 112,5 derecelik (10 Kertelik) bir yayı üzerinde kesiksiz ışık gösterecek şekilde yapılmış ve tam pruvadan itibaren iskele kemere-nin 22,5 derece (2 Kerte) gerisine kadar ışık gösteren ve en az iki mil mesafeden görülebilen kırmızı fener.

İSKELE FRAÇOLLARI. (Ladder fishbones): Borda iskelelerinin alt tavalarını üst tava hizasında bulundurmak ve yanaşan araçların iskeleye bordaya çarparak eğmemesi için alt tavaların altlarına konulan bir ucu tavadaki yerine diğer ucu bordadaki yuvasına oturtulmuş oynar kollar.

İSPANYOL CIRGINASI. (Spanish windlass): Gergin durumda bulunan iki halatın bedenlerini birbirine yaklaştırmak için halat üzerine sarılan daha ince bir halatı kavilya ve çelik yardımı ile sıkarak yaklaştırmak için kullanılan usul.

İSPANYOL PİYANI. İki halatı birleştirme veya kasa yapmada kullanılan bir piyan şeklidir. Normal piyan işleminden sonra, halatın bedeni ile çıması rasından piyan ispavlosunun alınan voltaları ile yapılır.

İSPARMAÇA. (CROSSED ANCHOR, FOULED HAWSE): Deniz içinde bulunan bir gemiye ait iki veya diğer gemilere ait zincirlerin birbirine dolaşması.

İSPARÇENA. (SPUN YARN): Halatların aşınmamaları için üzerlerine sarılan ince ip.

İSPARÇENA ETMEK. Bak. Façuna etmek.

İSPASA. (Unreev): Bir palanganın eskimiş olan rigavosunu çözerek donanım üzerinden alıp çıkarmak ve tirentisini rigavo, rigavosunu tirenti yapmak.

İSPAVLO. (Sail twine): Piyan yapmak ve yelkenlerin yıpranan yerlerini onarmak için flasalardan yapılmış ince ip.

İSPİRALYA. (Cabin skylight): Bordaya açılan lumbuzları olmayan gemi iç kısımlarını aydınlatmak üzere güverte üzerine açılmış yuvarlak ve sabit camlı lumbuz.

İSTALYA. Bak. İstarya.

İSTALYOZ. (Awning stanchion): Filika ve botları güneş ve yağmurdan korumak için açılan tentenin gerilmesini sağlayan baş ve kıçta bulunan T şeklindeki puntel. Bak. Bot tentesi.

İSTANCA. (Jib): Ticaret gemileri personelinin floklara verdiği isim.

İSTARYA. (Lay days): Ticaret gemilerinin yüklerini almak veya boşaltmak için herhangi bir limanda ücret ödemediği süre.

İSTARYA AKÇESİ. İstarya günlerinin dışında geçirilecek günler için verilmesi gereken para.

İSTİF ARALIĞI. (Broken stowage): Karışık yüklerin iyi istif edilmesinden dolayı kaybedilen hacim.

İSTİF PLANI. (Cargo plan): Yüklerin istif edilmiş oldukları gemi iç kısımlarını ve varacakları limanları belirten plan. Yük planı da denir. İstif planı gemi trim hesaplarının yapılması için de lüzumludur.

İSTİKAMET. (COURSE): Bulduğumuz mevki ile varmasını arzu ettiğimiz mevkii birleştiren doğrunun, bulduğumuz mevkiden geçen meridyen ile yaptığı açı. Bu açı saat yelkovanı istikametinde 000 dereceden 360 dereceye kadar ölçülür. İstikamet Bota'yı belirtir.

İSTİNGA. (Brail): Yelkenleri toplamada kullanılan selviçeler. Seren yelkenlerinin istingaları, Mazo, Gargafundo, Salaburun, Kuntra İskota, Yan Yelkenlerinin İstingaları, Cunda, Çatal, Bel, Etek isimleri ile ayırt edilir.

İSTİRALYA. (Stay): Direk ve çubukları baş taraflarından gemi omurgası istikametinde tutan sabit armalardır. İstiralyalar lif veya tel hatlardan yapılırlar. Ana direk üzerindeki istiralyaya Ana İstiralya, Gabya çubuğu üzerindeki Gabya İstiralyası, Babafingo çubuğundakine Babafingo İstiralyası denir.

İSTİRALYA BOĞATALARI. (Stay deadeyes): İstiralyaları istenilen gerginlikte tutmak için kullanılan boğatalar.

İSTİRALYA ÇALIMI. Bak. Altabaşa çalımı.

İSTİRALYA İZBARÇOSU. İstiralyalar üzerinde çalışacak personelin kollarının serbest kalacak şekilde bulunmaları için yapılan bağ. Bak. İzbarço bağı.

İSTİRALYA PAYI. (Roach): Bak. Altabaço çalımı.

İSTİRALYATA. (Stay): Babafingo çubuğu üzerindeki kuntra payından alınan istiralya.

İSTİRANGULA. (Palm and needle whipping): Halat çıması üzerine yapılan çıma piyanının, halat kolları yuvaları üzerinden ters olarak yürütülmesi suretiyle yapılan piyan. Bu şekilde yapılan çıma piyanlarına İstirangulalı çıma piyanı denir.

İSTİRİSE. (Main halyard): Yelkenli gemilerde trinket ve mayıstra serenlerini yerlerine kaldıran kandilisalara denir.

İSTİRİSE MAKARASI. Trinket ve mayıstra serenlerinin hamaylılarına bağlanan büyük makaralar. Bu makaralara serenüstü makaraları da denir.

İSTİSNA HÜKÜMLERİ. (Excepted perils clause): Bir kira mukavelesinde veya navlun mukavelesinde, nakliyecileri Allahın işi, yangın, düşman gibi elde olmayan sebeplerden dolayı sorumluluktan kurtaran mukavele hükümleri.

İŞARET. (Mark): Görerek veya işiterek haberleşmeyi sağlayan sancak, simafor, düdük gibi vasıtalar.

İŞARETÇİ. (Signalman): İşaret vasıtalarını kullanan personel.

İŞARET DOLABI. (Signalchest): İşaret sancaklarının işaret köprüsünde muhafaza edildikleri dolap.

İŞARET FİŞEĞİ. (Rocket signal): İşaret tabancası ile atılan, kırmızı, yeşil, beyaz fişekler.

İŞARET KARANFİLİ. Üzerinde sancak salvolarının makaralarının bulunduğu ve bir direk ile köprüüstündeki bir yer arasına çekilmiş tel halat.

İŞARET SANCAKLARI. (Code flag): Sancakla muhaberede kullanılan ayrı renk ve desenlerde yapılmış ufak sancak ve flamalar.

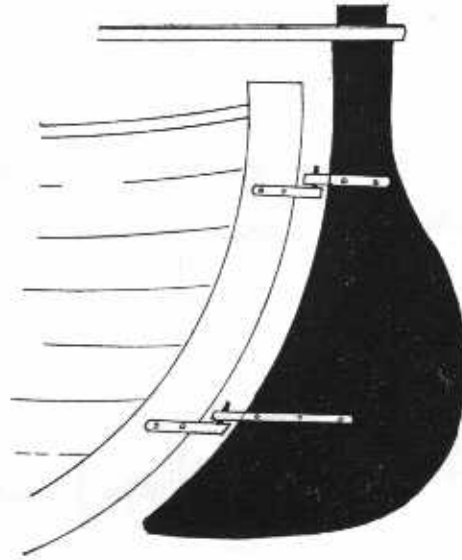
İŞARET SAVLOSU. Bak. Sancak savlosu.

İŞARET SERENİ. (Signal yard): İşaret sancaklarının çekilmesi için pruva direkleri üzerine yatay vaziyette konulan ve üzerinde yeteri kadar sancak savlosu donatılmış makaraları bulunan seren.

İŞKAMPAVYA. (Launch): Yedi çifte kürekten daha fazla kürekle, motor veya yelkenle seyreden filikadan büyük tekne. Büyük harp gemilerinde personel taşımada ve gerektiğinde demir atmada kullanılır.

İZ. (Trajectory): Yer üzerinde doğrudan doğruya olan rota. Haritalara veya pilot kâğıtlarına çizilen rotada da İZ denir.

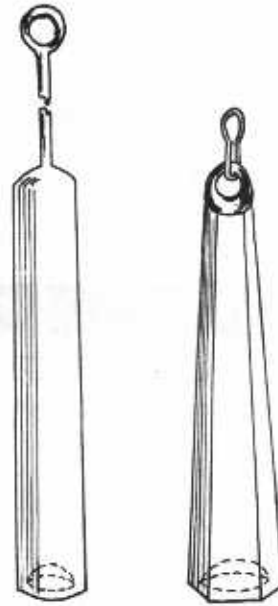
İZBİRO. Bak. Sapan.

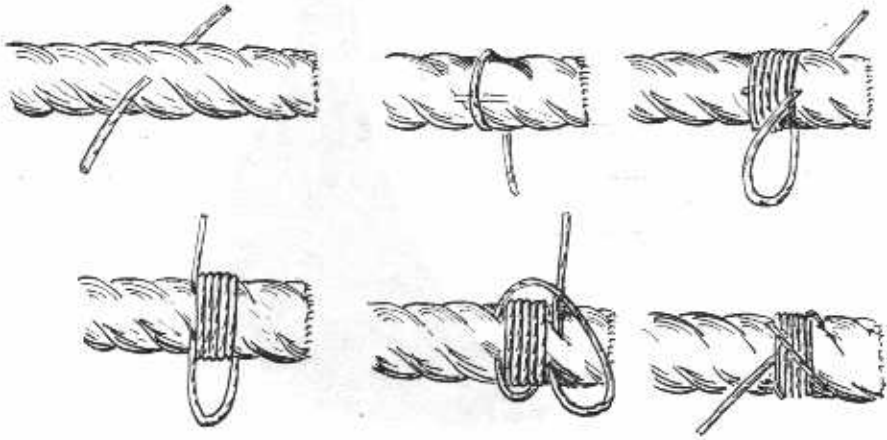
İğnecik

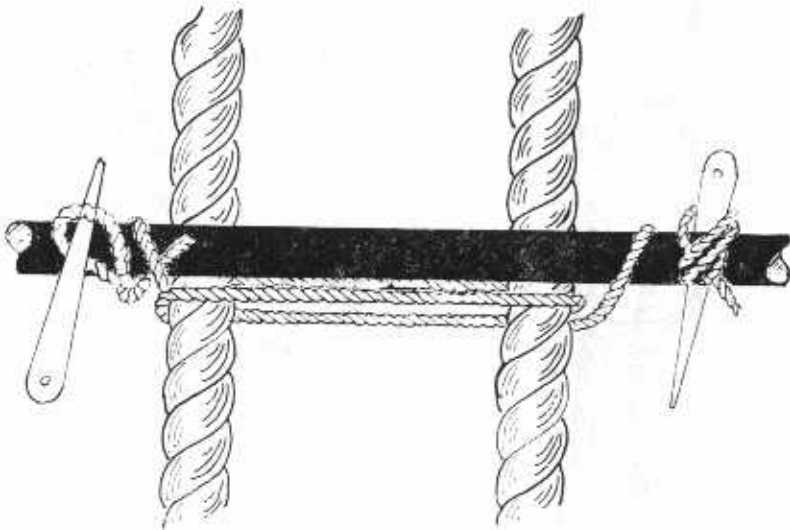
İmek

İskandil Kurşunu

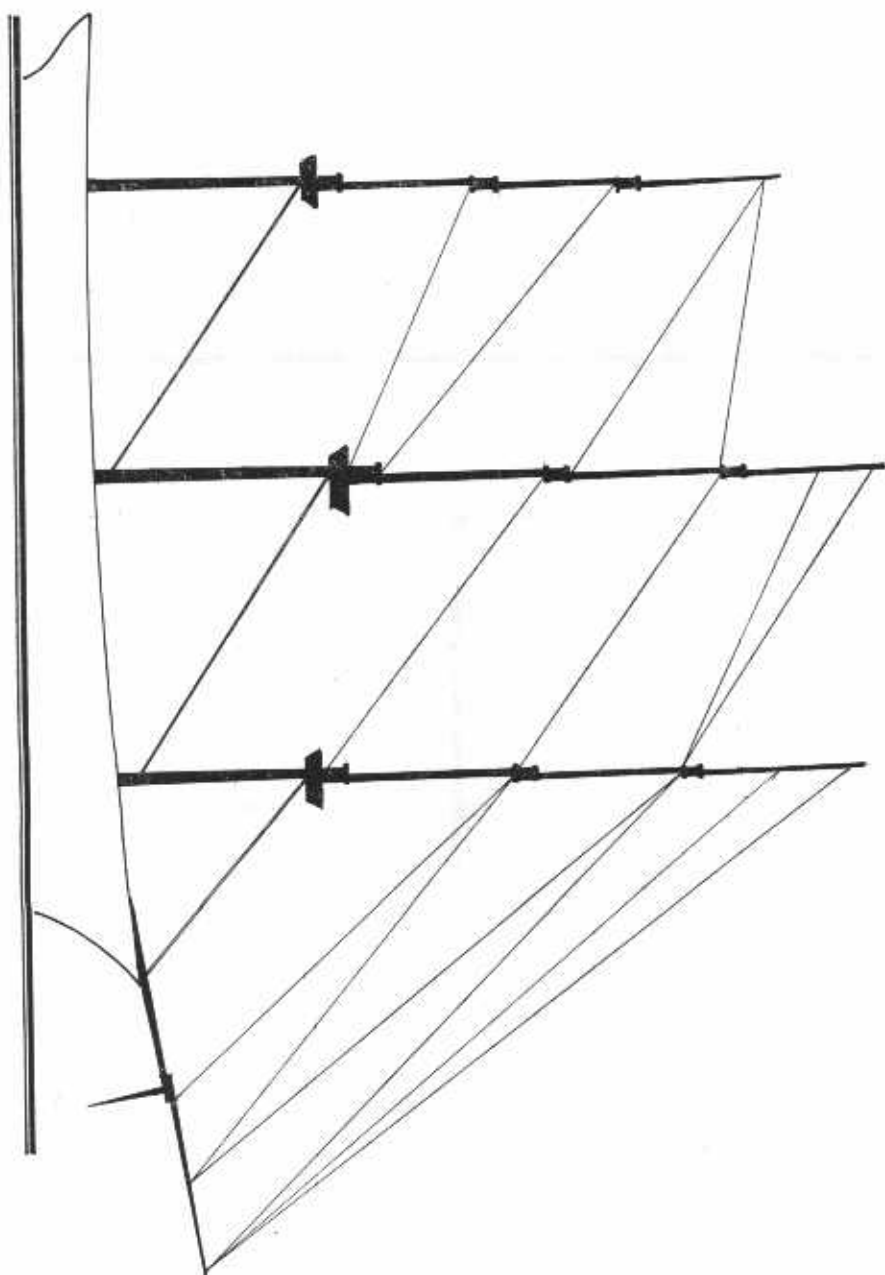

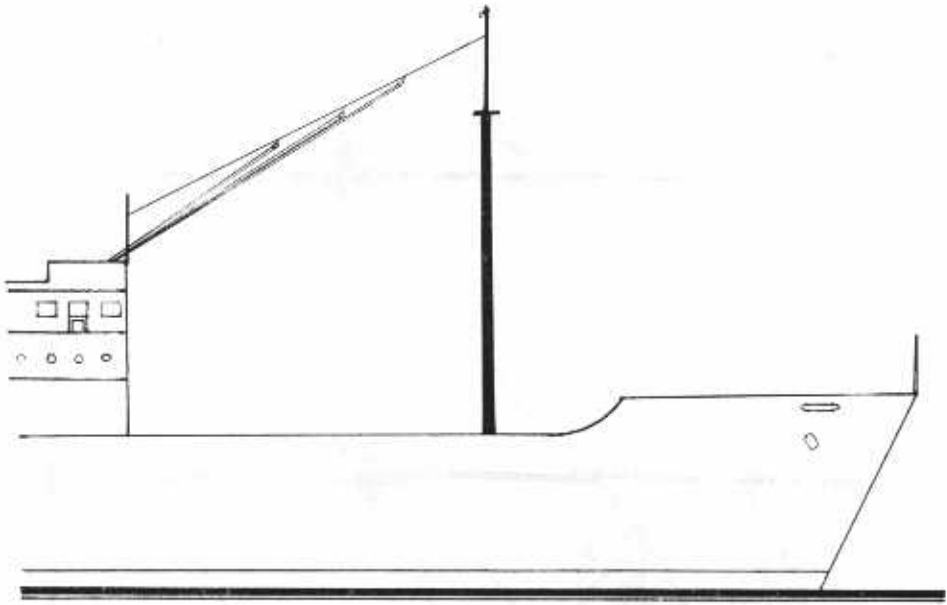
Istirangula

İspanyol Cırgınası

Istiraiya

İşaret Karanfil

KABADALGA. (Rough sea): Dalga yüksekliği 5-9, dalga boyu 7-14 fit olan ve gemiyi rahatsız eden dalga.

KABA KOMPAS. (Dead reckoning): Yapılması gereken bir işin itina gösterilmeden, baştan savma yapıldığını belirten terim.

KABAK MELTEMİ. Mayıs ayının son haftasında esen mevsim rüzgârı.

KABASORTA. (Gun tackle): Biri sabit, diğeri müteharrik iki adet tor-nodan ibaret palanga.

KABASORTA ARMA. (Square rigged): Direkleri serenli, serenleri üze-rine açılan yelkenleri kare yelken olan, cıvadralı ve üç direkli yelken gemisi.

KABASORTA ARMALI GEMİ. Bak. Tam armalı gemi.

KABASORTA ARMALI USKUNA. (Square rigged schooner): Pruva di-reğinin yalnız Gabya ve Babafingo yelkenleri kabasorta, Grandi direği sübye yelkenlerle donatılmış tekne. Kabasorta armalı uskunalarda trin-ket yelkeni yerine genellikle veleistiralya yelkeni açılır.

KABİNE. (Cabin): Kamaranın karşılığı olarak ticaret gemilerinde kul-lanılan terim.

KABLO GEMİSİ. (Cable ship): Denizaltına kablo döşemek maksadı ile özel surette inşa edilmiş ve teçhizatlandırılmış gemi.

KABLO İŞARETİ. (Cable mark): Sualtına döşenmiş olan bir kablonun sahile çıkış noktalarını ve kablonun deniz içindeki istikâmetini belirt-mek üzere kablonun sahildeki çıkış yerlerine konulan siyah zemin üzerine ters olarak çizilmiş beyaz renkli, geceleri ışıkla aydınlatılan levha.

KABOTAJ. (Cabotage): Bir devletin kendi limanları arasında yolcu ve yük taşıma hakkı.

KABURGA. (Rib): Bir geminin gövdesini meydana getiren postaların (Iskarmozların) tümü.

KAÇINMA. (AVOIDING COLLISION): Karşılaşılan tehlikeli bir durum-dan kurtulmak için lüzum görülen manevraların yapılması.

KAÇIR. (Let run): Manevra veya herhangi bir işi yapmak için verilmiş olan halatı veya donatılmış olan palanganın üzerine binen tazyiki azalt-mak için halatın yavaş yavaş, üzerine yük bindikçe bırakılması için verilen komut.

KAÇMA. (Don't yaw. Keep her close. Steady so.): Serdümenin dalgın-lıkla dümeni oynatması, veya herhangi bir sebeple geminin takip et-mesi gereken rotadan ayrılması halinde serdümenlere dikkatli olma-ları, rotadan çıkmamaları veya çıkıldı ise rotaya girmeleri için vardiya

subayları tarafından verilen ikaz komutası. Kaçma Sancağa/İskeleye gibi.

KADİR. (Magnitude) Gök cisimlerinin nispi parlaklığı. Kadirleri 0,1-1,5 arasında olan gök cisimleri birinci, 1,6-2,5 arasında olanlar ikinci, 2,6-3,5 arasında olanlar ise üçüncü kadirde olan gök cisimleridir.

KAFES. (Grating): Ensiz çitaların birbirlerine dik ve geçme yapılmak suretiyle çakılması sonucu yapılan ağaç platformlar. Kafesler, üzerinde uzun süre kalınması gereken yerlerde, nöbet mahallerinde, köprü üstünde ayakların, saça irtibatının kesilmesi için konulur.

KALAFAT. (Caulking, Caulk): Su geçirmezliğini kaybeden güverte döşeme tahtaları ile borda kaplama tahtalarının armuz ve sugralarına üstübu sıkıştırılarak üzerlerine katran dökülmesine denir.

KALAFAT DEMİRİ. (Caulking iron): Kalafat edilmesi gereken yerlerdeki üstübüleri yerlerinden çıkarmak için kalafatçıların kullandıkları ağız tarafları enli madeni keski.

KALAFAT TOKMAĞI. (Caulking mallet): Armuzlar arasındaki üstübüleri çıkarmak için kullanılan keskiye vurmak için yapılmış ağaç tokmak.

KALAFAT YERİ. (Caren ground): Gemi ve teknelerin tamirlerinin yapıldığı çekek yerleri ile sahil kısımları.

KALASTIRA. Gradle plate (Crutch): Rüşvet güverte, güverte veya geminin başka bir yerine alınan filika, patalya veya motorların oturdukları, teknenin dış kısmını kavrayacak şekilde oyulmuş, üzeri kösele ile kaplanmış ve güverteye saplamalarla tespit edilmiş ağaç veya demirden yapılmış yuvalar.

KALÇETE. (Plait): Ayak paleti, paspas yapmak için eski halat liflerinden yapılan mürnellerin saç örgüsü şeklinde örülmesi suretiyle yapılan palet.

KALEDİREĞİ. (Goal post mast - King Post): Gemilerin direk sistemlerinden olup, tek direk yerine bordalara yakın aynı düzlemde konan iki direğin, üst kısmından bağlanmış şeklidir. Genelde yük gemilerinde kullanılan bir sistemdir.

KALKAN. (SPURNWATER): Denizli havalarda baştan gelen deniz sularının gerilere doğru gelmesini önlemek için genellikle ırgatın gerisine konulmuş olan V şeklindeki yüksek kısım.

KALOMA. (Scope of cable): Demirli bir geminin denizde bulunan zincirinin uzunluğu. Kaloma miktarı denizin derinliğine göre hesap edilir. Genel olarak derin yerlerde derinliğin beş misli, derin olmayan yerlerde derinliğin üç misli kaloma olarak hesap edilir.

KALOMA BOŞUNU ALMAK. (Paying out the chain-cable.): Gemilerin, hareket etmeden evvel denize bırakmış oldukları zincirin bir kısmını gemiye almaları veya gemiler demirlerken denize hesaplanan kaloma miktarından fazla zincir döşerler fazla döşenen zincirin alınmasına da kaloma boşunu almak denir.

KALOMALIK. Bak. Fundoluk

KALOMA VERMEK. (Ease): Gemi demirliyken havanın birden bire sertleşmesi halinde verilmiş olan kalomayı artırmak için denize bir miktar zincir bırakmak.

KAMARA. (Cabin): Gemi subaylarının yatmaları ve müstakil olarak çalışmaları için gemi dahilinde ayrılmış müstakil odalar. Ticaret gemilerinde Zabıt ve yolculara ayrılmış olan kamaralara Kabin denilir.

KAMÇI. (Pendant): Bir çıması bir yere bağlanmış, diğer çıması herhangi bir maksat için kullanılmak üzere serbest olan halat.

KAMÇIBAĞI. Bak. Bedenbağı.

KAMÇILAMAK. (Whipping): Kuvvetli rüzgâr tesiri ile yelken iskotalarının kaçırılması sonucu yelkenin yapraklaması ve dolayısıyla iskotaların sertçe sağa sola savrulması.

KAMÇILI PALANGA. (Tail block): Sapanlarına kanca takılmayıp palangayı gerektiğinde bir yere bağlayabilmek için sapanın bir çıması serbest olarak bırakılmış palanga.

KAMIŞDÜDÜĞÜ. (Reed horn): Stim veya tazyikli hava ile çalışan tiz sesli, işitilme mesafesi fazla olmayan genellikle sisli zamanlarda kullanılan düdük.

KAMPANA. (Bell): Üzerinde geminin adı, hizmete girdiği yıl yazılı olan bronzdan dökülmüş büyük zil. Eskiden gemilerde çokça kullanılan kampanalar, dahili muhabere sistemlerinin tekamülü sonucu eski önemini kaybetmiştir. Bugün ancak, Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğü gereğince bulunmaktadır.

KANAL. (Swallow): Halatların, makara içinde rahat hareket etmesi için dil üzerine açılmış oyukluk.

KANAL. (CONTRINE(S): Halat kolları arasındaki çukurluklar.

KANAL. (CHANNEL): İki denizi birleştirmek için sunî olarak açılan dar geçitler.

KANAL YÜRÜTMEK. (WORMING): Halatların kolları arasındaki boşlukları, mürnel veya gircila ile doldurmak.

KANA RAKAMLARI. PLIMSOLL MARK (OR LINE): Gemilerin su çekimlerini gösteren ve gemilerin baş ve kıç bodoslamalarının her iki taraflarına yazılan rakamlar. Boyları uzun olan gemilerin bordalarına da yazılır. Kana rakamlarının boyları altı pus, 15,24 santimetre, iki rakam arası 12 pustur. Genel olarak romen rakamları ile gösterilen kana rakamlarının alt kenarları esas su çekimini gösterir.

KANARYALIK. Eski gemilerde komutan kamarasının dış tarafına yapılan balkon. Yelken gemilerinde pek süslü olarak yapılan kanaryalıklar, bilhassa İngilizler tarafından uzun seneler kullanılmış ve Birinci Cihan Harbinden sonra tamamen kaldırılmıştır.

KANCA. (Hook): Herhangi bir şeyi kaldırmak veya tutmak için bir tarafı analeli, diğer tarafı daire şeklinde ve uç tarafı açık demir veya pirinçten yapılmış araç. Gemicilikte kullanılan çeşitli kanca tipleri vardır.

KANCABAĞI. (Single blackwall hitch): Kancalara halatın çıması veya bedeni ile yapılan bağ. Kancaya vurulan halatın çıması bedeninin altında kalacağından, bedene binen ağırlık çımayı sıkar ve fora olmasına mani olur. Bu bağa Kanca Kruzu da denir.

KANCACI. (BOWMAN MANNING THE BOAT HOOK): Deniz araçları ile bir yere aborda olurken başı çekmek. Avara ederken başı açmak için aracın baş tarafında bulunan ve kancayı kullanan personel.

KANCA GÖNDERİ. (Pole): Bir ucunda madenden yapılmış kancası bulunan yuvarlak ve yeterli uzunluktaki ağaç. Kanca gönderi yerine genellikle kanca terimi kullanılır.

KANCA KURUZU. Bak. Kanca bağı.

KANCALI İZBİRO. Bak. Çırçıl, İzbiro

KANÇELLO TARİHİ. (Canceling date): Donatanlar ile kiracılar arasında anlaşmaya varılan ve geminin yüklemeye hazır olacağı en geç tarihi ifade eder.

KANDİLİSA. (Halyard, Halliard): Yatay serenlerle yan yelkenlerini yerlerine kaldırmakta kullanılan halatlar. Kullanıldıkları yerlere göre, İstirise, Manti, Çördek, Silonga gibi isimler alır.

KANDİLİSA BAĞI. (Halyard bend, Halliard bend): Serenleri, makara ve bastikalara daha yakın bulundurmak için yapılan ve Silonga bağı da denilen bağ.

KANDİLİSA LAVRASI. Bak. Lavra.

KANDİLİSA PALANGASI. (Halyard tackle): Alt tornosu güvertedeki mapaya bağlı, üst tornosu babafingo sereninin kandilisası üzerine çeklikenen palanga.

KANDİLİSA SAPANI. (Tripping line): Babafingo ve kontra serenlerinin kandilisalarını bağlamak üzere kullanılan radansalı sapan.

KANDİLİSA TAHTASI. Bak. Izbarço tahtası

KANDİLİSA VİNCİ. (HALYARD WINCH): Yelkenli büyük yatlarda yelkenleri basmak için el veya elektrik motoru ile çalışan direk diple-
rindeki ufak vinçler.

KANGAL. (Hank): İnce halatların daire şeklinde bir arada toplanmaları. El incelerinin atılmadan evvel sol elde toplanması gibi.

KAPAKLANMA. (Capsizing): Şiddetli rüzgârlar sebebi ile bir teknenin albura olması.

KAPALI HAVA. (Closed weather): Gökyüzünün, baştan başa bulutlarla kapalı olması ve görüş mesafesinin çok az olması hali.

KAPALI KÖPRÜÜSTÜ. Bak. Köprüüstü

KAPALI KURTAĞZI. (Closed chock): Kurtağzlarının, üstü kapalı olanlarıdır. Bazı kurtağzlarının üst kısımlarında halatın herhangi bir sebeple çıkmaması için açık olan kısmı kapatacak şekilde menteşeli bir kapak vardır.

KAPALI LİMAN. (Closed harbour): Geçici bir süre için deniz ulaşımına kapalı bulundurulmuş liman.

KAPASİTE PLANI. (Capacity plan): Bir geminin bütün yük taşıma yerleri ile tanklarının, sarnıçlarının kapasitelerini gösteren plan.

KAPATMA/KAPANMA. (Overlapping): Deniz üzerindeki iki madde arasındaki mesafenin azalması, kerterizi alınan iki mevkiin bir kerte-riz hattı üzerine doğru bileşmesi haline denir. Mesafe kapamıyor, Ker-teriz kapanıyor.

KAPATMAK. Orsasına yapılan seyirlerde gemi pruvasının rüzgâra faz-laca yaklaştırılması sonucunda yelkenlerin aksine doğru işlenmesi.

KAPELE. (Truck): Sabit arma kasalarının direk ve çubuklardan geç-tiği, çubukların üst kısımları, tepeleri.

KAPELEDORA TORNOSU. Bak. Çördek tornosu

KAPELE ETMEK. (To cap): Sabit arma kasalarının kapeleye geçiril-mesi, yerine takmak, koymak.

KAPELE MUŞAMBA. (Hood): Yağmurlu havalarda yağmurun başla-ması ile veya arya sancaktan sonra güverte üzerinde bulunan top, pu-sula ve üzerlerinin kapanması gereken alet ve eşyaların üzerlerinin branda veya müşamba ile kapatılması için verilen komuta.

KAPELE YASTIĞI. Çarmık ve patrisaların kasalarını zedelememek için maunaların üzerlerine konmuş ve üzerleri katranlı bezle sarılmış yu-varlak kütükler.

KAPLAMA. (Side piece): Ana direğin yan taraflarına çakılan ve üze-rine mauna tahtaları konulan ağaç veya demir kütükler.

KAPLAMA. (Strake): Geminin postaları üzerine vurulan ve su geçir-mezliği sağlayan enleri dar ve uzun tahtalar. Bunlardan teknenin dış tarafına konulanlarına dış kaplama, iç taraflarına konulanlarına iç kaplama denir. Dışta olanların su kesiminden yukarda olanlarına çapa, aşağıda olanlarına karina tahtaları, İç kısımdaki tahtalardan su kes-i-minden yukarıda olanlarına alabanda, aşağıda olanlarına farş tahtaları denilir. Bak. Karavele, Bindirme, Armuz kaplama

KAPLAMA BAŞI. (Quarter iron): Serenlerin hamaylılarını kuvvetlen-dirmek için serenlere vurulan astar kaplamaların seren cundasını tara-fında kalan kısımları. Kilit başı da denir.

KAPLAMA GÜVERTE. (Plated deck): Saç teknelerin, güverte saçları üzerine konulmuş olan kaplama tahtaları ile yapılmış güverte.

KAPLAMA TAHTASI. (Wale - Planking, Strakes): Kaplama tahtası olarak kullanılan, su ve havanın tesirlerine dayanıklı olan Tik, Mavun ve Meşe gibi ağaçlardan yapılmış uzun ve dar enli tahtalar.

KAPLUMBAĞA. (Bow stopper, Controller): Daha ziyade eski tip gemilerde kullanılan, loça ile ırgat arasında bulunan bir nevi kastonyola.

KAPOK. (Kapok): Yüzücü kabiliyeti fazla olan ve Javada yetişen bir bitkinin tohumlarından çıkarılan lif. Kapok denilen bu liflerden can yeleşti yapılır. Tatlısuda kendi ağırlığının 25 misli ağırlığı yüzdürebilir.

KAPON. (Stopper): Bir cismi askıda tutmak ve gerektiğinde serbest bırakmak için bir çıması güvertedeki mapaya kilitli diğer çıması cismin bedeninden dolaştırıldıktan sonra güvertedeki kaponun tetiğine bağlı aneleyle takılan donanım.

KAPORTA. (Skylight): Gemi içine ışık ve hava girmesi için güverte üzerine açılmış etrafı mezarnalı ve üstleri açılır kapanır çerçeve ile kapatılmış boşluklar.

KAPORTA. (Companion way): Personelin gemi dahiline girip çıkmaları için güverteler üzerine açılmış kare veya dikdörtgen şeklinde etrafı mezarnalı ve gerektiğinde sıkıca kapatılması için sactan kapağı bulunan giriş yerleri. Gemi içinde bir bölmeden diğer bölmeye geçmek için bölmeler üzerine açılmış geçitlere de kaporta denilir. Bak. Bölme kaportası.

KAPORTA İSKELESİ. (Companion ladder): İç kısımlara inmek için kaporta önünde bulunan demir merdiven.

KAPORTA KAFESİ. (Skylight grating): Gemi iç kısımlarına ışık ve hava girmesi için güverteye açılan kaportaların kapaklarında bulunan camların, üzerlerine bir şeyler düşerek kırılmamaları için kapaklar üzerine demir veya pirinçten yapılmış kafesler.

KAPORTA KILICI. Kaporta kapaklarının hava girmek için açılmasını ve sabit durmasını sağlamak üzere iç taraflarına konulan daire yayı şeklindeki yassı çubuk.

KAPORTA TENTE PUNTELİ. Yağmurlu havalarda açık olan kaportalardan içeriye su girmemesi için kaporta üzerine konulan tentenin durması için kaporta köşelerine konulan madeni punteller.

KAPTAN BARATARYASI. (Captain barratry): Barataryanın yalnız kaptan tarafından yapılması.

KAPTIRMAK. (To be caught by the wind or current): Seyir halindeki bir geminin veya deniz aracının başının, rüzgâr veya denizler sebebiyle rotası üzerinde tutturulamayıp bir tarafa doğru aykırılması.

KARAKOLA. Bak. Cin blok

KARAMAN HALATI. (Jerking rope): Karaya oturmuş gemileri kuvvetli silinti darbeleri ile yerinden oynatıp çekmek için kurtarma gemisinden kurtarılacak gemiye verilen sağlam tel veya lif halatlar.

KARAMAN KANCASI. (Jerking hook): Karaman halatının kurtarma gemisi tarafındaki çımasının geçirildiği kasa tertibatlı kanca.

KARAMANLAMAK. Bak. Karaman vurmak

KARAMAN VURMAK. (Jerk): Herhangi bir yere bağlı halatın, doblin vaziyetteyken harici bir tesir ile ani olarak gerilmesi, silkinti yapmasına denir. Karaya oturmuş bir gemiye verilen karaman halatının, halat doblin vaziyetindeyken kurtarma gemisinin makinelerini tam yol ileri çalıştırması sonucunda halatın birden gerilmesi ve silkinti yapması.

KARAMUSAL. (Mooring Swivel): Çifte demir atmış bir geminin zincirlerinin, geminin salması sebebiyle birbirine dolaşmaması için kullanılan, hususî surette yapılmış bir firdöndüye bağlı olan ve dört adet lokmasız baklası bulunan tertibat. Karamusal firdöndüsü de denilir.

KARAMUSALA VURMAK. (To moor): Çifte demir atmış bir geminin zincirlerini usulüne uygun olarak karamusal'a bağlamak.

KARANFİL. (Cap stay): Üzerine bir şey bağlamak veya asmak için iki yer arasına gerilen halat. Matafora cundaları arasına gerilen ve üzerine can halatlarının bağlandığı halat.

KARANFİL PALANGASI. (Spanish burton): İki çıması kancalı bir kazayağı ile halatın ortasına bağlı bir palangayı havi tertibat. Kazayağını oluşturan kancalar karşılıklı takılmak suretiyle ağır eşyaların kaldırılmasında kullanılır.

KARANTİNA. (Quarantine): Sari hastalıklı personeli bulunan gemileri, geçici bir süre için tecrit etmek.

KARANTİNA SANCAĞI. (Quarantine flag): Sağlık kontrolü yapılmamış olan gemilerin sağlık kontrollerinin yapılması için çektikleri sarı renkli sancak. Bu sancak çekili olduğu sürece gemi, sahil ile temas kuramaz. Gemide sarı hastalık olmadığı anlaşıldığında bu sancak arya edilir.

KARARSIZ RÜZGÂR. (Baffling wind): Daimî olarak bir cihetten esmeyip devamlı olarak istikamet değiştiren rüzgâr.

KARASUYU. (Territorial waters): Bir devletin, kıyılarından itibaren hakimiyeti altında bulunan ve uzunluğu bir kanunla tespit edilmiş olan ve kıyıları boyunca uzayan su şeridi. Met ve cezir olayı olan sahillerde kıynın başlangıcı, en düşük cezir hattından başlar.

KARASUYU GEÇİDİ. (Territorial straits): Bir devletin ilan etmiş olduğu karasuları içinde, uluslararası Deniz trafiğine açık tuttuğu, karasuları içinde belirlenmiş deniz geçitleridir.

KARAVELE. (Caravele): Herhangi bir şeyin veya durumun içinden çıkılmaz bir hal almasını belirten terim.

KARAVELE KAPLAMA. (Diagonal planking): Omurgadan küpeşteye doğru 45 derecelik açı yapacak şekilde birinci kat, birinci kat kaplama tahtaları ile 90 derecelik bir açı yapacak şekilde aksi istikamette döşenen tahtalarla yapılan ve sızmazlığı temin için iki kaplama arasına katranlı branda bezi konulan kaplama şekli.

KARAYA BİNDİRMEK. (Aground): Derin suda bulunan bir teknenin batmasını önlemek maksadıyla sahile doğru seyrederek baş tarafından omurgası deniz dibine değecek şekilde oturması.

KARAYA OTURMAK. (AGROUND): Bak. Karaya bindirmek.

KARE YELKEN. (Square sail): Miyama yakası ile altabaşo yakası birbirine paralel olan ve seren yelkenleri diye anılan dört köşeli yelken.

KARGAYUVASI. (Crow's net): Gözcülük maksatları için gemilerin pruva direklerinin üzerinde bulunan gözetleme yerleri. Eski gemilerde kullanılırdı.

KARINTI. (Becalmed): Akıntıların, anafor sularına karışmasından dolayı suda meydana gelen dönmeler. Girdap da denilir.

KARİNA. (Bottom of the vessel): Gemilerin, su kesimlerinin altında bulunan dış kısımları.

KARİNA ETMEK. (Careen): Gemi veya ufak teknelerin karinalarını temizlemek için gemi içindeki ağırlıkların bir tarafa alınması suretiyle teknenin bir tarafa yatırılarak karinanın suüstüne çıkması.

KARİNA FIRÇASI. (Careen brush): Karinaların temizlenmesi için kullanılan sert kılı ve uzun saplı fırça.

KARİNA YAĞLAMAK. Suyun sürtünmesini azaltmak için karinanın iç yağı ile yağlanması.

KARİNA ZİNCİRİ. (Hogging line): Gemi, su kesimi altından veya su kesimine yakın bir yerden yara aldığı zaman yarayı kapatmak için kullanılacak yara paletini bağlamak için geminin altından dolaştırılan ve çımaları sancak ve iskeledeki mapalarına kilitli olan zincir. Bu zincirler gemilerin bir veya iki yerinde bulunur.

KARPUZ FENER. (Globular lantern): Çepeçevre ışık verecek şekilde yapılmış fenerler. Camları kullanılacakları yerlere göre kırmızı, mavi, yeşil ve beyaz olur.

KARŞILA. (Meet the helm): Yeni rotaya girmek için verilen dümen komutasından sonra geminin yeni rotayı aşmaması için ortala komutası verilir. Buna rağmen gemi pruvasının yeni rotayı aşacağı anlaşılırsa vardiya subayı tarafından dümenin aksi tarafa basılması için verilen komuta. Karşılamada dümen 10 dereceden fazla basılmaz.

KARULA. (Tack): Yan yelkenlerin karula yakalarını bağlamak için karula patasında bulunan kamçı.

KARULA KANDİLİSASI. (Tack tie): Karula yakasını kaldırmak için karula yakası ile giz çatalının arasına vurulan palanga.

KARULA PALANGASI. (Tack purchase): Yan yelkenlerin karula yakalarını germek için yelkenin karula yakasından alınarak güverteye çeliklenen palanga.

KARULA PATASI. (Tack cringle): Karula yakasını bumbanın çatalındaki yerine bağlamak için gradin halatının kuruz kırılması suretiyle yapılan pata.

KARULA YAKASI. Bak. Amora yakası

KASA. (Eye. Spliced loop of a rope): Halatların çımalarına veya bedenleri üzerine yapılan kapalı yuvarlak. Kasalar genellikle halatların çımalarına özel dikiş ile yapılırlar.

KASAÇELİĞİ. (Toggle): Kasa içinden doblin olarak geçirilen halat bedeni ile kasanın kenarları arasına konulan çelik.

KASA DİKİŞİ. (Eye Splice): Halat çımalarına genellikle yapılan dikiş.

KASALI İZBİRO. Bak. Fıçı izbirosu

KASARA. (Castle): Gemilerin ana güvertelerinin üst kısımlarında bulunan güverte. Kasaralar genel olarak gemilerin baş, vasat, kıç taraflarında bulunur. Kasaralar buldukları yerlere göre; Baş kasara, kıç kasara, vasat kasara diye isimlendirilirler. Modern gemilerde vasat kasara ile kıç kasaralar birleştirilmiştir.

KASARAALTI. (Lower castle): Kasara güvertesinin altında bulunan kısımlar.

KASAVELE. (Clothsline): Gemi yelken ve tenteleri ile personele ait çamaşırların kurutulması için pruva gönderi ile geri tarafındaki bir yere gerilen halat.

KASAVELE PALANGASI. (Clothsline tackle): Gabya ve kontra serenlerini indirip kaldırmak için kullanılan palanga. Kasavelelerin gerilmesi için de kullanılan palangaya denir.

KASIRGA. (Tornado): Görüş mesafesinin pek fazla derecede kaybolduğu, deniz üzerinin rüzgâr ile taşınan köpüklerle bembeyaz ve rüzgâr hızının saatte 66 milden fazla olduğu çok kuvvetli rüzgâr.

KASKA. (Holding fast): Bir halatı, teli veya zinciri gerili vaziyette tutmak.

KASTANYOLA. (Brake): Demir fundo edildiğinde denize akan zincirin akışını yavaşlatmak için güverte loçasının altına konulmuş, palangalarla kontrol edilen demir kol. Bu palangalardan zinciri sıkı palangaya suga palangası, gevşeten palangaya fota palangası denir.

KASTANYOLA. (Ratchet): Dikey fenerlerin, vira edilirken hayboci olmaması için Kastanyola yatağı içine giren madeni kollar.

KASTANYOLA YATAĞI. (Brake bearing): Kastanyolanın girdiği ve fenerin çevresini kuşatan üzerinde oyuklar bulunan demir çember.

KAŞ. (Brow, Eye brow): Yağmurlu havalarda bordadan akan suların lumbuzlardan içeri girmemesi için lumbuzların üst taraflarına konulan yarımay şeklindeki oluklar.

KAŞKAVAL. (Fid): Ana direkler üzerine sürülen gabya ve babafingo çubuklarının topuklarını sabit tutmak ve yerinden oynamalarını önlemek için bu çubukların topuk taraflarına açılan delikten geçirilen ve maunalar üzerine oturacak uzunlukta olan demir veya ağaç siğiller.

KAŞKAVAL DELİĞİ. (Fid hole): Kaşkaval'ın geçmesi için çubukların topuklarına açılan yuvarlak veya kare şeklindeki delikler.

KAŞKAVAL TOKMAĞI. (Fid hammer): Kaşkavalı yerine sokmak veya çıkarmak için kullanılan ağaç tokmak.

KAŞKAVAL YUVASI. Bak. Kaşkaval deliği

KATİ MEVKİ. (FIX): Bir geminin arz üzerinde bulunduğu mevki.

KATRANLI HALAT. (Tarred rope): Telleri katranlanmış halat. Bu halatlar genel olarak rutubetli yerlerde ve su içinde halat bulunması gereken yerlerde kullanılır.

KATRANSIZ HALAT. Telleri katranlamadan yapılan lif halat.

KAVALETA/KAVELETA. (Messenger): Eski gemilerde demirleri vira etmek için gemi içine yapılan donanım.

KAVANCA. (Jibe): Bir şeyi bir taraftan diğer tarafa aktarmak. Yelken bumbasının dönüşlerde bir taraftan diğer tarafa geçmesi.

KAVANCA İSKOTA. (Shift the sheets.): Dönüşlerde, iskotaların bir taraftan diğer tarafa aktarılması.

KAVELYA. (Splicing fid): Halatlara dikiş yaparken, kolların arasından kolların çımarını geçirmek için kolların arasına sokulan ucu sivri ve geri tarafı gittikçe kalınlaşan ağaç veya demirden yapılmış 30-60 santim uzunluğunda ve 2,5-7,5 santim kalınlığında siğil.

KAVELYA BAĞI. (Marhnespike hitch): İlmek arasına kavelya sokularak yapılan bağ.

KAVELYA ÖRGÜSÜ. Lif halatların çımarlarına süs maksadıyla yapılan ve halat kollarının çözülüp örülmesi suretiyle meydana getirilen kavelya biçimindeki örgü.

KAVUŞMAK. Bak. Minde olmak.

KAVUŞUM AYI. Bak. Sinodik ay

KAZAYAĞI. (Crewfoot): Ufak deniz araçlarını dikme veya tek matafora ile gemiye alma veya indirmek için bir anele üzerine takılmış dört trakadan ibaret sistem. Trakalardan biri aracın pruvasına, biri kıç tarafına diğer ikisi alabandalardaki yerlerine kilitle bağlanır.

KAZAZEDE GEMİ. (Marine casualty): Teknik ve idari bir hata olmadan bir geminin deniz üzerindeyken geçirdiği, tabii âfetlerden dolayı kazaya uğramış gemi.

KAZIKBAĞI. (Clove hitch): Ters olarak yapılmış iki mezevoltanın yan yana getirilmesiyle yapılan bağ. Çabuk yapılması, çözülme güçlüğü, fore edilmesindeki kolaylığı sebebiyle gemicilikte en çok kullanılan bağıdır.

KEDİYOLU. (Cat walk): Kasaralar arasını birbirine bağlayan, ana güverteden yüksekte olan ve yan yana iki kişinin geçebileceği genişlikteki yol. Kedi yolları daha ziyade ana güvertenin yağlar ve yakıtlar sebebiyle kaygan olduğu tanker sınıfı gemilerde kullanılır.

KEMANE. (Clipper bow): Gemilerin pruva taraflarındaki suya yakın olan kısmı ile uç kısmı arasındaki iç bükümlük. Baş tarafları bu şekilde yapılmış olan teknelere kemane başlı tekneler denir. Genellikle yatlarda civadra kemanenin üzerine oturtulur.

KEMANE PAYI. (Headboards): Kemanenin her iki tarafında kalan üzerine oyma veya resimler yapılmış olan ağaç kaplama kısmı.

KEMERE. (Beam): Geminin kaburgasını meydana getiren postaların karşılıklı olanlarının üst taraflarını birleştiren ve üzerine güverte kaplama tahtaları veya saçlarının döşendiği ağaç, demir kütükler. Bak. Boylam kemere, enlem kemere, öksüz kemere.

KEMERE İSTİKAMETİ. (Abeam): Deniz üzerinde veya karada bulunan bir cismin gemiye göre, geminin tam kemeresi yani bordası istikametinde olduğunu belirtmek. Kemerede, kemere, istikametinde, kemere ilerisinde gibi söylenir.

KEMERE PABUCU. (Beam shoe): Gemilerde sabit olmayan veya ambar sürme kemerelerinin ambar ağzına konulabilmesi için yapılmış pabuçlardır.

KEMERE PRAÇOLU. (Beam knee): Kemereleri postalara bağlayan ağaç veya saçtan yapılmış praçol.

KEMERE RÜZGÂRI. (Beam wind): Kemere istikametinden veya bu istikamete yakın bir yönden esen rüzgâr.

KEMERESİNDE. Bak. Kemere istikametinde.

KENDİR HALAT. (Hemp rope): Kendir nebatının liflerinden yapılan üç kollu beyaz halat. Kendir halatlar manila halatlara nazaran daha kuvvetlidir. Sisaldan yapılan kendir halat tuzlu suya karşı mukavemet-siz olduğundan daha ziyade güverteüstü donanımlarında kullanılır.

KEPÇE. (Buttock): Gemilerde, dümen evi'nin bulunduğu geminin kış kısmı.

KEPÇE KİÇLİ. Kış tarafları kepçe dışı gibi yarım küre şeklinde olan gemi.

KERTE. (Point, Rhumb): Pusula kartının ayrılmış olduğu 11 derece 15 dakikalık 32 kısımdan bir tanesi.

KERTE HATTI. (Rhumb line): Yer yüzeyindeki bütün meridyenlerle aynı açıyı yapan hat. Kerte hattı meridyenle sıfır derecelik bir açı yapıyorsa bu, Tul (Boylam) dairesi, doksan derecelik bir açı yapıyorsa Arz (Enlem) dairesidir.

KERTERİZ. (Bearing): Denizde veya karada bulunan bir cismin, gözlemciden olan açılal yönü. Karterizler gemi pruvası 000 derece olmak üzere saat yelkovanı istikametinde 360 dereceye kadar ölçülür. Bazı hallerde sancak veya iskele terimleri kullanılmak suretiyle 180 dereceye kadar da ifade edilir.

KERTERİZ ALETİ. (Bearing tool): Karteriz almak için gemi pusulaları veya yavru pusulalar üzerinde bulunan alet.

KERTERİZ ALMAK. (To take a bearing): Herhangi bir maddenin gemi pruvasına göre açısını ölçmek.

KERTERİZ KOYMAK. (To cross bearing): En az iki kerteriz almak suretiyle geminin mevkiini haritaya koymak.

KERYE. (Wire rope klips): Tel halatların çımalarına düz kasa veya randsalı kasa yapmak için kullanılan madeni kilitlerdir. Halat çımasına kasa dikişi yapmaya lüzum kalmadan halat çıması beden üzerine yatırılır ve iki veya üç yerinden kerye konularak sıkıştırılır. Keryelerin somunları hep aynı tarafa gelmelidir.

KESİLDİ. Parted (rope parted, chain parted): Halatlarla zincirlerin bir tazyik sonunda kopması. Halat kesildi, zincir kesildi. Halat kestirdi, zincir kestirdi.

KESTİRDİ. Bak. Kesildi.

KIÇ. (Stern): Teknelerin genellikle kiç omuzluklarının gerisinde kalan kısmı.

KIÇALTI. (Lower stern): Kiç taraftaki ana güvertenin altına gelen kısım.

KIÇARMASI. (Escutcheon): Büyük yelken gemilerinde ve yatlarda kiç aynalık tahtası üzerine yapılan kabartma armalar, resimler.

KIÇA TİRİMLİ. Bak. Kıçlı.

KIÇAYNALIK. Bak. Aynalık

KIÇAYNALIK TAHTASI. Bak. Aynalık tahtası.

KIÇBODOSLAMA. (Stern post, Stern frame): Gemi ve deniz araçlarının kiç taraflarından yukarıya doğru uzanan ağaç veya demirden yapılmış kalın direk.

KIÇBÖLME. (Stern compartment): Kiç tarafta, dümenin üst kısmında bulunan ve iç kısımlara su geçirmeyecek şekilde yapılmış bölme.

KIÇFENERİ. (Stern light): Bak. Pupa feneri.

KIÇFİLİKASI. (Stern beat): Bazı küçük gemilerle yelkenli teknelerin kiç taraflarındaki mataforalar üzerine asılan küçük bot, patalya.

KIÇGÖNDER. (Flag staff): Gemilerin kiç taraflarında güverteye dik veya dike yakın bir meyille konulmuş ve üzerinde sancak savloları, liman feneri, rota fenerlerinin bulunduğu gönder. Sancak gönderi de denilir.

KIÇGÜVERTE. (After deck): Geminin kiç tarafında kalan ana güverte kısmı.

KIÇHALATLAR. (Stern ropes): Geminin kiç tarafı ile kıça yakın kısımlarından kullanılan halatlar. Bak. Palamar.

KIÇHAVUZ. Geminin vasat kasarası ile kiç kasarası arasında kalan boşluk.

KIÇKASARA. (Poop): Gemilerin kıç taraflarında ve ana güverte üstündeki bölüm. Modern gemilerde ambar hacimlerinden istifade için vasat kasara ile kıçkasara birleştirilmektedir.

KIÇKASARA GÜVERTESİ. (Poop deck): Kıç tarafta ana güvertenin üzerindeki güverte. Bu güverte aynı zamanda kıçkasaranın zeminini teşkil eder.

KIÇKÖPRÜÜSTÜ. (AFTER DECKHOUSE): Bir hasar sonunda esas köprüüstü kullanılmayacak olursa gemiyi sevk etmek üzere kıçkasara üzerinde yapılmış olan ve pusula ile dümen tertibatının bulunduğu kısım.

KIÇKRUZ. (Run): Teknelerin kıç taraflarının kıçomurgaya doğru daralması ile meydana gelen kısım.

KIÇLI. (Trim by the stern): Kıç tarafı başa nazaran daha fazla suya batmış olan gemilere denir. Bu durumda olan gemiler iyi dümen dinlerler. Kıça trimli de denir.

KIÇ LİMAN FENERİ. (STERN ANCHOR LIGHT): Gemiler limanda demirliyken kıç gönderin şapkasında yaktıkları ufku her tarafından görülebilen beyaz fener. Bu fener diğer liman fenerleri gibi arya sancakla birlikte yakılır, sabahleyin söndürülür. Bak. Liman fenerleri.

KIÇMATAFORASI. Kıç filika ve botlarının asıldığı kıç tarafta bulunan tekli veya çiftli matafora.

KIÇOMUZLUK. Bak. Omuzluklar.

KIÇPALAMAR/LAR. (Stern line's): Sahile aborda olan gemilerin kıç taraflarından verdikleri palamarların genel adı. Bak. Palamar.

KIÇ PİK SARNICI. (After peak): Kıçbodoslama ile kıçmüsademe perdesi arasındaki sarnıç. Genel olarak içme suyu sarnıcı olarak kullanılır. Kıçbölme'de denilir.

KIÇTA/KIÇTARAFTA. (Abaft, Aft): Geminin kıç tarafından daha uzakta bulunan birşeyi belirtmek için kullanılan terim. Kıçta bir gemi. Kıçtarafta bir cisim.

KIÇTARAF. (Afterbody): Gemilerin kıç tarafta kalan gemi kısmı.

KIÇTANKARA. (Stern fast): Gemilerin baş taraftan demirleyerek kıç tarafları rıhtıma gelecek şekilde yanaşmaları. Kıçtankara olan bir gemi rüzgâr veya akıntı sebebiyle salmaması için çifte demir atmak zorundadır.

KIÇTANKARA İSKELESİ. (GANGWAY): Kıçtankara olmuş bulunan gemilere girip çıkmak için gemilerin kıç taraflarından sahile verilen ve yanları korkuluk puntelleri ile kapatılmış ağaç veya hafif madenden yapılmış iskele.

KIÇTENTE. (Stern awning): Gemilerin kıçüstlerini güneşten korumak için gerilen tente.

KIÇÜSTÜ. (Poop deck): Kiç tarafta kalan ana güverte kısmı.

KIÇVENTO. (After guy): Filika metaforaları ile yan metaforalarının döndürülmesinde kullanılan donanımların kiçta olanı.

KIÇYELKENLERİ. Sübye donanımlı yelkenli gemilerde, grandi veya varsa mizana direkleri üzerine açılan, yelkenlerdir. Bocrum yelkeni de aynı sınıfa girer.

KILAVUZ. (Pilot): Bölgesel tehlikelerden, seyir yolları ve geçitleri hakkında geniş bilgisi olan ve gemileri böyle yerlerde sevk ve idare eden ehliyetli şahıs.

KILAVUZ HALATI. (Guide rope): Dalgıç ve balıkadamların gemi ile haberleşmelerini sağlamak üzere bir çıması bellerine bağlı diğer çıması gemide olan halat.

KILAVUZ İSKELESİ. (Pilot ladder, Jack ladder): Kılavuzun, kılavuz alacak gemiye çıkması için bordadan sarkıtılan halattan yapılmış merdiven. Şeytan Çarmığı da denilir.

KILAVUZ İŞARETİ. (Pilot signals): Gemilerin kılavuzla ilgili olarak çektikleri işaret sancakları. Kılavuz isteyen gemi serene G (Gabya) işaret sancağını toka eder. Kılavuz gemiye geldiğinde bu sancağı Arya ederek yerine Gemimde kılavuz var işareti olan H (Halat) işaret sancağını toka eder.

KILAVUZ KİTAPLARI. (Pilots, Coast pilots): Deniz haritalarında teferruatı ile gösterilmesi imkânı olmayan bölgeler ve limanlar hakkında geniş bilgileri havi ve Hidrografi dairelerince bastırılıp dağıtılan özel kitaplar.

KILAVUZ SEYRİ. (Inshore navigation): Sahil maddeleri ve seyir yardımcıları vasıtasıyla sahillere yakın olarak yapılan seyirlere denir.

KINNAP. Bak. İspavlo.

KIRILMA. (Refraction): Yoğunlukları farklı olan iki ortamdan geçen ışığın eğimidir. Atmosferik kırılma gök cisimlerinin irtifalarını zahiri olarak çoğaltır.

KIRILMA. Açık denizden sahile yuvarlanarak gelen dalgaların, sığlık yerlere geldiklerinde dalga yuvarlağının alt kısmının dibe çarpması ile hızlarının azalması, buna mukabil üst kısımlarının ileriye doğru atılarak dağılıp köpürmesi.

KIRKAMBAR MUKAVELESİ. (GENERAL CARGO AGREEMENT): Parça mal olan muayyen eşyayı denizde taşımayı taahhüt eden mukavele.

KIRMA BACA. Köprü gözlerinden geçecek olan gemilerin bacalarının köprünün üst tarafına çarpmamaları için bacanın alt kısımlarındaki menteşeler hizasından kırılarak yatırılması gerekir. Bu şekildeki bacalara Kıрма Baca denir.

KIRMA DİREK. Kıрма baca maksadını sağlamak üzere direklerin güverteye yatırılabilir şekilde yapılmış olanı.

KISA DÜDÜK. (Short blast): Gemi düdüğü veya sis düdüğü ile çalınan bir saniyeden az süreli düdük.

KISA SEFER. (Short run): Liman sefer sınırı aşılma suretiyle kısa sefer sınırları içinde yapılan sefer.

KISA SEFER BÖLGESİ. (Short run region): Liman sınırı sonu ile yakın sefer sınırının başlangıcı arasında kalan bölge.

KIYI AKINTISI. (Coastal current): Kıyılara eyik gelen denizlerin oluşturduğu akıntı ile bir gündeki hızı 12 deniz milini aşmayan kıyı akıntısı.

KIYI ÇATLAKLARI. (Sırf): Su derinliğinin dalgaboyunun yarısına eşit olduğu yerlerde dalgaların boyları azalır ve derinliğin sahile doğru azalması sebebiyle de dalga tepeleri yükselmeye başlar ve çatlaklar. Böyle çatlaklara Kıyı Çatlakları denir.

KIYI ÇEKMESİ. (Bank suction): Uzun, dar ve dik kıyılı bir kanalda seyretmekte olan bir gemi ileri yol ile seyrederken pervanelerin suyu geriye itmesi sonucu yakındaki kıyı ile geminin kığı arasındaki su seviyesinin alçalması sebebiyle kığı tarafın yakın taraftaki kıyıya doğru gitmesi.

KIYI YASTIĞI. (Bank cushion): Uzun, dar ve kıyılı bir kanalda seyretmekte olan bir geminin çektiği su ile kanalın derinliği az olursa geminin pruvası yakın kıyidan açığa doğru itilir. Buna Kıyı Yastığı veya Yastık Suyu denir.

KIYI SEYRİ. (Coastal navigation): Limanlardan ve gemilerin demirlemeye elverişli sularından çıkmayan her tonajdaki gemi ile bağlı bulunduğu limandan 100 milden fazla uzaklaşmayan en fazla 300 net tonluk gemilerin yedekte çektiği şalopa sınıfı teknelerin yaptıkları seyir.

KİK. (Gig): Başı ve kığı aynı olan ve kürek veya yelkenle hareket eden ince yapılı ağaç tekne. Kürekçiler aşırı olarak otururlar.

KİLİT. (Shackle): Bir tarafı yuvarlak diğer tarafı açık demir veya çelikten yapılmış U şeklinde ve açık olan tarafındaki deliklerden geçirilen vidalı bir harbi ile kapatılan, gemicilikte çokça kullanılan bağlaç.

KİLİT. Bak. Zincir kiliti.

KİLİTBAŞI. Bak. Kaplamabaşı.

KİLİT İŞARETLERİ. (Gable marking): Gemi demirlerken denize akan zincirin ne kadarının aktığını anlamak için zincirlerin kilitlerinin üzerine yapılan tel ve boya işaretleri. Demirin analesine kilitlenmiş ilk zincir kildin sonundaki açılır baklanın her iki yanındaki lokmalı baklalar beyaza boyanır ve bu baklaların lokmalarına bakır tel sarılır. İkinci kildin sonundaki açılır baklanın her iki yanındaki iki adet lokmalı baklalar beyaza boyanır ve baklaların lokmalarına bakır tel sarılır. Diğer kilitlerde iki, üç,... olarak işaretlenirler.

KİLİT ZİNCİRİ. Bak. Zincir kiliti.

KİRALAMA MUKAVELESİ. (Contract of carriage): Deniz taşımacılığında, bir yükü gemi ile taşıyan ve (c/p) taşıyan arasında, Deniz Ticaret Hukuku ve kurallarına göre yapılmış olan, taşıma veya gemi kiralama mukavelesidir.

KİRALAMA SİMSARI. (Chartering broker): Gemileri için navlun arayan, donatanlar ile gemi kiralayıcıları arasında arabuluculuk yapan şahıs.

KOÇBOYNUZU. (Deck cleat, Belaying cleat): Halatların volta edilmeleri için gerekli yerlere konulan madenden yapılmış boynuz şeklindeki araç.

KOFERDAM. (Cofferdam): Gemilerin iç kısımlarını birbirinden ayıran ve bir bordadan diğer bordaya kadar uzanan su geçirmez bölmeler.

KOL. (Strand): Yan yana getirilmiş birçok lif ve tellerin hep birden bir tarafa bükülmesi ile meydana gelen halat kısmı. Kolların birleştirilip aksi tarafa bükülmeleri ile halatlar meydana gelir.

KOL. (Arm): Demirin, bedeninin sonundan iki tarafa doğru dirsek teşkil eden kısımları.

KOL ATMAK. (Unlay): Bir yere verilmiş olan halatın, bir tazyik sonucunda kollarından bir veya ikisinin kesilmesi.

KOLBASTI DİKİŞİ. (Short splice): Makaralar gibi dar olan yerlerden geçmesi düşünülmeyen halatların birbirine eklenmesi için yapılan dikiş.

KOL BASTIRMAK. (To make short splice): Kolbastı dikişi yapmak.

KOLAY SEYİR. (Easy navigation): Rüzgârı kış omuzluklardan alarak yapılan seyir.

KOLOMBİR. (Masthead): Direk ve çubukların armalarının kapele oldukları yerlerle üst başlarındaki destamoralar arasında kalan kısım. Buldukları direk ve çubukların isimleri ile anılırlar.

KOLONA. (Mooring post): Gemilerin sahile verdikleri palamarları bağlamak veya kasalarını geçirmek için sahil ve rıhtımlara konulan ağaç, demir veya taştan yapılmış babalar.

KOLONA. Ağırılık kaldırmak veya çarmıkları doldurmak için ana direk veya gabya çubuğuna geçirilen ve bir çıması radasalı kamçı.

KOLONA HALİNDE. (Column): Yelken gemilerinde seren ve yelkenlerin indirilmesi suretiyle teknenin yalnız direkleri ile bırakılmış hali.

KOLONA PALANGASI. Kolonalara takılarak ağır eşyaları kaldırmakta kullanılan iki dilli ve alt makarası kancalı olan palanga.

KOLONA PAYI. (Hounding): Ana direklerin güverteye girdikleri yer ile ana armanın kapele olduğu yerler arasındaki dikey mesafe. Yelken payı da denilir.

KOLTUK HALATL. (Stopper): Gemilerin baş ve kıç taraflarından sahile verdikleri halatlar. Kısa olarak koltuk denilir.

KONİK ŞAMANDIRA. (Nun buoy): Su yüzeyleri üstünde kalan kısmı koni şeklinde olan şamandıra.

KONİŞMENTO/KONŞİMENTO. (BILL OF LADING B/L): Konışmento, malı nakledenin namına kaptan veya selâhiyetli bir başka şahıs tarafından imzalanmış olan ve gemide bulunan mallar için malları ve iki taraf arasında taşıma şartlarını tarif eden bir senettir.

KONTRABAND. (Contraband): Savaş zamanında ticaret gemilerinin, Deniz Kuvvetlerince kullanılmalarını sağlayan ve organize eden, muhasamatla beraber daha evvelce planlandığı gibi faaliyete geçen, askerî maksatlı, bölgesel kumanda ve kontrol makamıdır.

KONTRA. (Tack): Trinket ve mayıstra yelkeninin rüzgârüstü iskota yakasının mapasına veya kontra metaforasına bağlamakta kullanılan selviçe.

KONTRA BABAFİNGO. (Royal mast): Babafingo çubuklarının üzerine sürülen çubuk.

KONTRA BASTON. (Flying jibboom): Cıvadra üzerinde bulunan büyük baston üzerinden ileriye doğru sürülen baston.

KONTRA BASTON KÖSTEĞİ. (Flying jib boom stay): Kontra bastonu büyük baston üzerinde sabit tutan ve oynamasına mani olmak üzere vurulan zincir veya halat köstek.

KONTRA BASTON PAYI. Kontra baston topuğunun büyük bastonun cundasına oturduğu kısım.

KONTRA ÇUBUĞU. Babafingo çubuğu üzerine sürülen çubuk.

KONTRA FLOK. (Flying jib): Kontra flok larmosu üzerine açılan üçköşeli yelken.

KONTRA FLOK İSKOTASI. (Flying jib rope): Kontra floğu rüzgârla doldurmak için iskota patasından alınan halat.

KONTRA FLOK LARMOSU. (Flying jibstay): Kontra flok yelkeninin açıldığı larmo.

KONTRA FOA YELKENİ. Bak. Kontra mizana foa yelkeni.

KONTRA GRANDİ DİREĞİ. (Main royal): Altı direkli yelken gemilerinde pruvadan itibaren üçüncü, yedi direkli yelken gemilerinde dördüncü direk.

KONTRA GÜVERTE. (Spar deck): Vasattaki kasaraların üstünde veya aynı seviyede demir kemelerden teşkil olan ve üzerlerine cankurtaran filikaları veya motorları konulan döşemesiz yerler. Ariyet, Rüşvet Güverte de denilir.

KONTRA İSKOTA. (Tack): Gabya, babafingo ve kontra yelkenlerinin iskota yakalarını direğin kış tarafından seren altına kaldırmak için kullanılan donanım. Trinket ve mayıstra yelkenlerinin kontra iskotalarına Punya da denir.

KONTRA KORDELİÇİN. (Studding sail): Kontra sereninin cundasına açılan cunda yelkeni.

KONTRA KORDELİÇİN BASTONU. (Etudding sail boom): Kontra kordeliçin yelkeninin altabaşo yakasını deniz tarafına doğru germek için babafingo sereninin cundasından sürülen baston.

KONTRA KONTRATA. (Kite): Kontrata yelkeninin üzerine açılan yelken.

KONTRA KÜPEŞTE. (STORM GUNWALE): Esas küpeştenin üzerine konulan ikinci küpeşte. Bak. Fırtına küpeştesi.

KONTRA MANTİLYA. Seren cundalarına konulan cunda palangası ile kaldırılacak bir ağırlığın mantilyalar üzerine binecek olan ağırlığını azaltmak maksadıyla seren cundası ile direkbaşına donatılan takviye halatı.

KONTRA MATAFORASI. (Jigger davit): Kabasorta armalı yelken gemilerinde trinket yelkeninin kontrasının donatıldığı ve gemilerin başomuzluklarından dışarıya doğru yatay olarak uzatılmış kütükler.

KONTRA MİZANA. (Jigger): Dört direkli yelken gemilerinde en kıçta bulunan direk. Beş direkli gemilerde dördüncü direk mizana, beşinci direk kontra mizana direğidir.

KONTRA MİZANA ABAŞO GABYA PIRASYASI. (Lower jigger topsail brace): Kontra mizana abaşo gabya serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarına donatılan selviçeler.

KONTRA MİZANA ABAŞO GABYA SERENİ. (Lower jigger topsail yard): Kontra mizana çubuğu üzerinde bulunan iki serenden altta olanı.

KONTRA MİZANA ABAŞO GABYA YELKENİ. (Lower jigger topsail): Kontra mizana abaşo gabya sereni üzerine açılan yelken.

KONTRA MİZANA ANA DİREĞİ. (Jigger mast): Mizana ana direğinden sonra gelen direk.

KONTRA MİZANA ANA İSTİRALYASI. (Jigger stay): Kontra mizana direğini baş tarafından pruvaya doğru tutan kalın halat.

KONTRA MİZANA BABAFİNGO ÇUBUĞU. (Jigger topgallant mast): Kontra mizana direğinin güverteden itibaren üçüncü çubuğu.

KONTRA MİZANA BABAFİNGO GARGAFUNDOSU. (Jigger topgallant buntline): Kontra mizana babafingo yelkeninin altabaşo yakasını seren hamaylısına kaldırmak suretiyle sarılmasını temin için yelkenin altabaşo yakasına donatılan selviçe.

KONTRA MİZANA BABAFİNGO PRASYASI. (Jigger topgallant brace): Kontra mizana babafingo serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarına donatılan selviçeler.

KONTRA MİZANA BABAFİNGO SALABURUNU. (Jigger topgalant leepline): Kontra mizana babafingo yelkeninin gradin yakalarını serene kaldırmak için yelkenin gradin yakalarına donatılan selviçeler.

KONTRA MİZANA BABAFİNGO SERENİ. (Jigger topgallant yard): Kontra mizana babafingo çubuğu üzerindeki iki serenden üstte olan seren.

KONTRA MİZANA BABAFİNGO YELKENİ. (Jigger topgallant sail): Kontra mizana babafingo sereni üzerine açılan yelken.

KONTRA MİZANA DİREĞİ. (Jigger mast): Dört direkli yelken gemilerinde mizana direğinden sonra gelen dördüncü direk.

KONTRA MİZANA FOA SERENİ. (Jigger yard): Kontra mizana ana direği üzerinde bulunan seren.

KONTRA MİZANA FOA YELKENİ. (Jigger): Kontra mizana foa sereni üzerine açılan kareyelken. Cigar Yelkeni de denilir.

KONTRA MİZANA GABYA ÇUBUĞU. (Jigger topmast): Kontra mizana ana direği üzerine sürülen çubuk.

KONTRA MİZANA GABYA GARGAFUNDOLARI. (Jigger topmast leepline): Kontra mizana gabya yelkeninin altabaşo yakasını serenin hamaylısına kaldırmak için yelkenin altabaşo yakasına donatılan selviçeler.

KONTRA MİZANA GABYA İSTİRALYASI. (Jigger topmast stay): Kontra mizana gabya çubuğunu baş tarafından pruvaya doğru tutan kalın halat.

KONTRA MİZANA GABYA PRASYASI. (Upper jigger topsail brace): Kontra mizana gabya serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için serenin cundalarına donatılan selviçeler.

KONTRA MİZANA GABYA SERENİ. (Upper jigger topsail yard): Kontra mizana gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya sereninden üstte olanı.

KONTRA MİZANA GABYA YELKENİ. (Upper jigger topsail): Kontra mizana gabya sereni üzerine açılan yelken.

KONTRA MİZANA KONTRA ÇUBUĞU. (Jigger royal mast): Kontra mizana babafingo çubuğu üzerine sürülen çubuk.

KONTRA MİZANA KONTRA SERENİ. (Jigger royal yard): Kontra mizana kontra çubuğu üzerinde bulunan seren.

KONTRA MİZANA KONTRA YELKENİ. (Jigger royal sail): Kontra mizana kontra sereni üzerine açılan yelken.

KONTRA MİZANA KONTRATA İSTİRALYASI. (Jigger skysail stay): Kontra mizana kontra çubuğunu kontrata sereni üzerinden pruvaya doğru tutan kalın halat.

KONTRA MİZANA KONTRATA PRASYASI. (Jigger skysail brace): Kontra mizana kontrata yelkenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarına donatılan selviçeler.

KONTRA MİZANA KONTRATA SERENİ. (Jigger skysail yard): Kontra mizana kontrata sereni üzerinde bulunan seren.

KONTRA MİZANA KONTRATA YELKENİ. (Jigger skysail): Kontra mizana kontrata sereni üzerine açılan yelken.

KONTRA OMURGA. (Sliding keel): Omurganın su içindeki dikey mesafesini, dolayısıyla sathını büyültmek üzere omurgaya ilâve edilen kısım. Daha ziyade yelkenli gemi ve teknelerde kullanılan kontra omurga, yelkene yapılan rüzgâr basıncı ile teknenin bayılmasını önler. Bak. Salma omurga.

KONTRA PALASARTA. Bak. Alt palasarta.

KONTRA PAYI. (Skysail mast): Babafingo çubuğunun, babafingo direği kapelesinden şapkaya kadar olan kısmı. Kontra sereni bu payın üzerine kaldırılır.

KONTRA SERENİ. (Skysail yard): Kontra payı üzerine kaldırılan seren.

KONTRA YEKE. (Spare yoke): Deniz araçlarında bulunan yedek yeke.

KONTRA YELKENİ. (Skysail): Kontra sereni üzerine açılan yelken.

KONTRATA GRANDİ. (Main skysail): Yedi direkli yelken gemilerinin dördüncü direği.

KONTRATA MİZANA DİREĞİ. (Skysail mast): Altı direkli yelken gemilerinin altıncı direği. Yedi direkli gemilerde altıncı direğe kontra mizana, yedinci direğe kontrata mizana direği denir.

KONTRATA YELKENİ. (Royal): Kabasorta armalı gemilerde kontra yelkeninin üstüne ve babafingo zifosu üzerine yahut babafingo çubukuna sürülen ve kontra çubuğu denilen ayrı bir çubuk üzerine açılan yelken.

KONVOY. (Convoy): Harp zamanında düşmanın, suüstü, denizaltı ve hava hücumlarına karşı harp gemileri tarafından korunan gemiler topluluğu.

KORDELENA. (Crow foot): Randa yelkeninin gizini indirip kaldırmak için giz ile direğin kolombir payı üzerine donatılan palanga.

KORDELENA BOĞATALARI. (Crowposts): Omurgaları halattan yapılmış olan tentelerin aşağıya doğru sarkmalarını önlemek için çok sayıda ayağı olan kazayağının ayaklarının geçtiği uzun delikli tahta. Bu tahtanın deliklerinden geçen ayaklar tente omurga halatına bağlanır.

KORDELİÇİN. (Studding sail): Babafingo sereninin cundasına açılan yelken. Bak. Cunda yelkeni.

KORDELİÇİN BASTONU. (Studding sail boom): Kordeliçin yelkeninin altabaşo yakasını germek için gabya sereninin cundasından deniz tarafına doğru sürülen çubuk.

KORDELİSA. (Topmast studding sail): Gabya sereninin cudasına açılan cunda yelkeni. Bak. Cunda yelkeni.

KORDELİSA BASTONU. (Topmast studding sail boom): Kordelisa yelkeninin altabaşo yakasını germek için ana serenlerin cudasından deniz tarafına doğru sürülen çubuk.

KORKULUK. (Rails and stanchions): Küpestesi olmayan gemilerde küpeste yerine kullanılmak üzere puntel ve arasına donatılan donanım.

KORKULUK PUNTELİ. Bak. Vardevele punteli.

KORKULUK TİRİZİ. Vardevelelerin en üstte bulunanı yerine konulan ağaç.

KOROZYON. (Corrosion): Gemi üzerinde bulunan demir ve çelik aksamın, oksijen, havadaki nem ve deniz suyundaki karbonikasit sebebiyle kimyevî değişikliğe uğrayarak paslanması.

KOVUŞ. (Four cornered baulk of timber): Yuvarlak olmayan, dört-köşeli olarak yapılan serenlere verilen isim.

KOY. (Cove): Ufak teknelerin demirleyerek barınabilmelerine yarayan, rüzgâr ve denizlere karşı muhafazalı, karaların içine doğru girmiş olan küçük, tabii liman.

KÖRTERUZ. (Caulking iron): Borda ve güverte kaplamalarının ar-muzlarını temizlemek için kullandıkları demirden yapılmış alet.

KÖPRÜSTÜ. (Bridge): Geminin sevk ve idare edildiği, bu maksatlar için her türlü cihaz ve aletlerle donatılmış, görüş imkânı bir engel ile kapatılmamış geminin yüksek yeri. Köprüüstleri açık ve kapalı olmak üzere iki kısma ayrılır.

KÖRBASTON. Bak. Sakal.

KÖRKAPAK. (Dead lights): Gemilerin karartılmasında geceleyin dışarıya ışık sızmaması, herhangi bir sebeple lumbuzcamı kırıldığında içeriye suların girmemesi için gemi içinden lumbuzun üzerine kapatılan madeni kapak.

KÖR TIRAMOLA. (Miss stay): Yelkenle yapılan seyirlerde orsadan dönüş yapılmak istenirken herhangi bir sebeple teknenin orsaya gelmeyip aksi yöne gitmesi ve dolayısıyla tıramolanın yapılamaması haline denir.

KÖRFEZ. (Bay, Gulf, Firth, Loch): Karanın içine sokulmuş büyük deniz kısmı. Körfezi oluşturan iki burun arasındaki mesafenin on milden fazla olması lâzımdır.

KÖSTEK. (Bobstay): Cıvadra ile cıvadra üzerine sürülen bastonların, ıstıralıyaların çekmesi ve ıstıralıyalar üzerine açılan yelken ve flokların rüzgâr basıncı ile yukarıya doğru kalkmaması için cıvadra ve baston ile baş bodoslama bordalar arasına donatılan tel veya zincir donanım. Mistaço da denilir.

KRİTİK SÜRAT. (Critical speed): Gemi makinelerinin muayyen bir devirle çalışması sırasında gemi bünyesinde meydana gelen titreşimlerin azamî olduğu devir ve bu devrin gerektirdiği sürat. Kritik süratten dolayı meydana gelen titreşimin gemi bünyesine zarar vermesi için kritik süratin altında veya üstündeki bir sürate çıkılması gereklidir.

KRİTİK TORNA. (Critical circulation): Kritik sürati gerektiren pervane devri.

KRONOMETRE. (Marine Chronometer): İyi işçilikle yapılmış ve günlük hatası üzerine tesir eden ısı etkenleri asgariye indirilmiş bulunan hassas ve her yarım saniyede bir vuran saat.

KRONOMETRE DEFTERİ. (Chronometer record book): Her kronometrenin bir defteri vardır. Kronometre hakkında bilgilerin yazıldığı bu deftere hataları, günlük farkları yazılır. Kronometre depoya kaldırılacağı zaman defterde birlikte verilir.

KRONOMETRE HATASI. (Chronometer error): Kronometrenin gösterdiği vakitle GMT arasındaki fark, Kronometrenin gösterdiği vakit grinvich'ten ileri ise F, geri ise S harfleri ile belirtilir. Kronometre hatası malum olduğu sürece bu hatanın GMT'ye nazaran büyük rakam göstermesi mühim değildir. İyi bir kronometrede günlük hata miktarı saniyenin 1/10'u kadar olmalıdır.

KROPİBAĞI. (Figure eight knot): Makaralardan donatılmış halatların çıkmalarının, makara oluklarından çıkmaması için halatların çıkmalarına yapılan bağ.

KRUVAZÖR KIÇ. (Cruiser stern): (Karpuz kıç); Gemilerde teknenin kıç yapı şekline verilen bir isimdir. Geminin kıç tarafının küresel biçimde olduğunu belirler.

KRUZ. Bak. Kuruz.

KULAÇ. (Fathom): Bir geminin onda birine eşit olan ve 185 santim veya 6 kademlik uzunluğu ifade eder. Halat ve zincirlerin uzunlukları kulaçla ölçülür.

KULAÇ HATLARI. (Fathom line, İsobath): Deniz haritalarında denizin derinliklerini belirten nokta, hat ve noktalı hatlardan oluşan çizgiler. Beş noktalı gruplar beş kulaç derinliği, hat ve noktalardan oluşan hatlar on kulaç derinliği, hat iki noktadan oluşan hatlar 20 kulacı (Hattan sonra gelen her nokta on kulacı ifade eder).

KUMANDO. (Rip cord): Kalçete yapmak ve palet örmek için kullanılan beş veya on kat katransız telin sola bükülmesi ile yapılan halat-kolu.

KUMBANKI. (Bar): Deniz içinde oluşan kum tepeleri. Bazı bankların çok sığ oluşu seyir emniyetini tehlikeye sokar.

KUMPAS. (Cylinder micrometer): Deniz haritalarında mesafe ölçmek için kullanılan her iki ayağı maden olan pergel. K r Pergel de denilir.

KUM SAATİ. Bak. Fula.

KURİCASAPANI. Cıvadranın cundasına kapele olunan sapan. Talimara bağlı boğatadan flador donatılarak boşu alınır. Bu donanımın hepsine birden Mistaço denilir.

KURTAĒZLİ. (Chock): Halatların babalara volta edilmeden evvel içinden geçirildiği güverte üzerine sağlamca bağlanmış demir veya dökme demirden yapılmış, iç kısımları halatların yıpranmaması için yuvarlatılmış ağız kısımları açık veya kapalı yuvarlağımsı güverteüstü araçları. Açık kurtağızları en çok kullanılanıdır. Diğer tip ise kapalı kurtağızdır. Bazı kurtağızlarının iç kısımlarına halatların kolay akmalarını sağlamak için bir mil etrafında dönen tamburatalar konulmuştur.

KURTARMA KANCASI. R mork rlerde bazı şamandıralarda kullanılan otomatik bir kanca tipidir. Bu kancaya takılan halat kasası bir anda serbest bırakılabilir.

KURTARMA KERTERİZİ. (Clearing line): Geminin bir sıklık veya diğer bir tehlikeden emniyetle açık geçmesini sağlayacak olan ve sahilde bulunan sabit bir maddenin sınırlandırılmış kerterizi.

KURUDİREK GİTMEK. (To be under bare pole): Fırtınalı havalarda yelkenlerin açılmayarak, rüzgârı pupadan almak suretiyle seyredilmesi.

KURUHAVUZ. (Dry dock): Gemilerin havuzlanmaları için sahile dik olarak yapılan ve derinliği gemilerin su içindeki derinliğinden fazla olan, gemilerin girip çıkmaları için su geçirmez bir kapağı bulunan taştan veya betondan yapılmış havuz.

KURUPUSULA. (Dry Compas): Genel olarak küçük deniz araçlarında ve can filikalarında kullanılan basit yapılı bir mıknatısı pusula tipidir. Normal pusula yapısında olup pusulataşı içinde su bulunmaz.

KURUSEREN. (Dry yard):  zerine yelken açılmayan seren.

KURUZ. (Tuck): Gemi teknesinin kıçta ve su kesiminin altında yaptığı inhina.

KURUZ. (Loop): Halatın bedeni üzerinde bir daire çizmesi ile hasil olan şekil.

KURUZ KASA. (Monkeys tail, Clinch): Halatın bedeni üzerine kuruz kırıldıktan sonra üst üste gelen iki halat bedeni üzerine piyan yapmak suretiyle meydana gelen kasa.

KURUZ PİYANI. (Cross seizing): Kuruz kasa için yapılan piyan.

KUSMA. Boya altında kalan sacların zamanla pas yapması ve pasın kabarak boyanın dışına çıkması ve aşağı doğru akması.

KUŞAK. (Middle band): Yelken bezini kuvvetlendirmek için camadan astarına paralel olarak gradin yakaları arasına dikilen bez. Altabaşı yakasına yakın olan kuşak üzerinde camadan halatları bulunmaz.

KUTRANİ KAPLAMA. Bak. Karavele kaplama.

KUTUP. (Polar): Yer küresinin ekvatorundan en uzakta bulunan ve yer ekseninin yerküreden çıktığı kabul edilen iki noktası.

KUTUP DAİRESİ. (Polar circle): Kuzey ve güney yarım kürede 66 derece ve 33 dakikalık enlem daireleri.

KUTUP MESAFESİ. (Polar distance): Gök cisminin saat dairesi üzerinde yüksek kutuptan olan açılal mesafesi. 180 dereceye kadar derece, dakika ve saniye yönünden ölçülür.

KUVVETLE YÜRÜTÜLEN GEMİ. (Power driven vessel): Hareket kabiliyetini makine gücü ile sağlayan gemi.

KUVVETLİ FIRTINA. (Strong storm): Dalgaları yükselten ve yuvarlaklaştırmaya başlayan, serpintiler sebebiyle görüş kabiliyetini azaltan ve saatte 41-47 deniz mili süratıyla esen rüzgâr.

KUVVETLİ RÜZGÂR. (Strong wind): Dalga boylarını artıran ve dalgaların tepelerinde köpükler oluşturan ve sürati saatte 22-27 deniz mili olan rüzgâr.

KUYRUK MAPASI. (Padeye): Yelken gemilerinin toplarının kuyruk taraflarında bulunan ve birago halatı donatılan mapa.

KUYU. (Basin): Arz kabuğunun çökmesi sonucunda deniz içinde meydana gelen çukurluklar.

KUZİNE. (Galley): Gemilerde yemek pişirilen yer.

KÜÇÜK AVARYA. (Particular avarage): Fena hava şartları dolayısıyla hasara uğramış bir geminin veya nakil esnasında hasara uğramış olan yüklerin sahipleri tarafından yüklenen zararları ifade eder.

KÜÇÜK AYNA. Bak. Ufuk aynası.

KÜPEŞTE. (Bulwark): Rüzgârlı ve denizli havalarda denizlerin güverteye girmemesi için bordaların ana güverteden yukarı doğru uzatılması suretiyle meydana gelen ve geminin etrafını kısmen kuşatan yükseklikler.

KÜPEŞTE TİRİZİ. (Gunwale): Küpeşte kaplamalarının en üstüne konulan enli ağaç kütük.

KÜPEŞTE VARDEVELASI. Gemi güvertelerinde personelin emniyeti için, küpeştelere konmuş vardevela puntelleri üzerine donatılan halat veya zincirlerdir.

KÜPEŞTE YARIMAY PUNTELLERİ. Aşağıya alınan trinket ve mayıstra yelkenlerinin küpeşte üzerine oturmaları için küpeşterler üzerindeki yuvalarına geçirilen uç tarafları yarımay şeklindeki punteller.

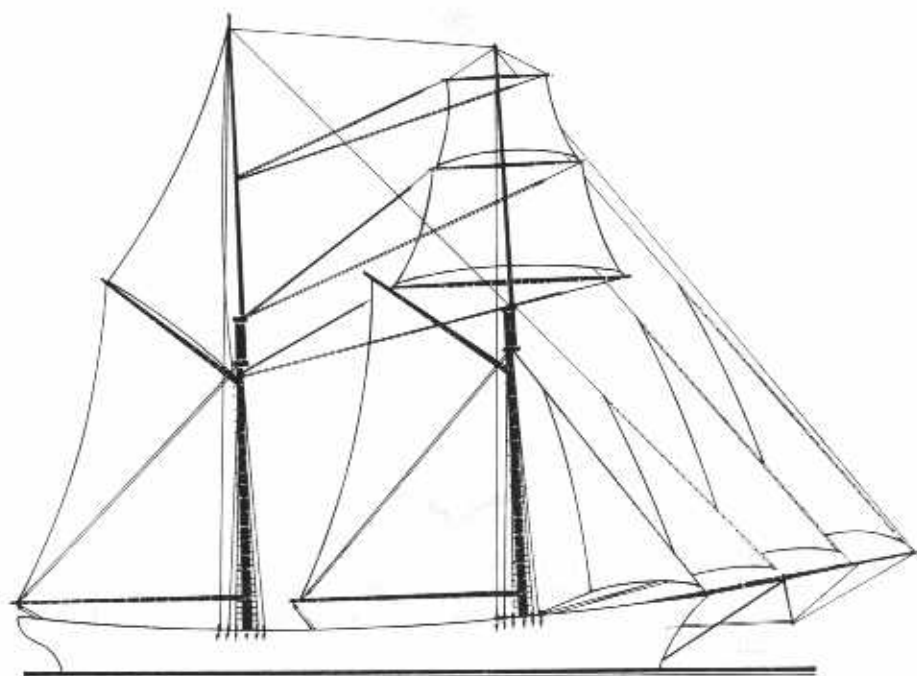
KÜREK. (Oar): Küçük deniz araçlarının suda hareket etmelerini sağlayan, denize girecek tarafları yassı ve enli, tekne tarafına doğru inceleterek yuvarlak hale gelen ağaçtan yapılmış gönder.

KÜREK LENTİYESİ. (Gripping rope): Küreklerin ıskarmozlardan kurtularak denize düşmemeleri için kürek palasındaki delikten geçirilip tekne içindeki bir yere bağlanan halat.

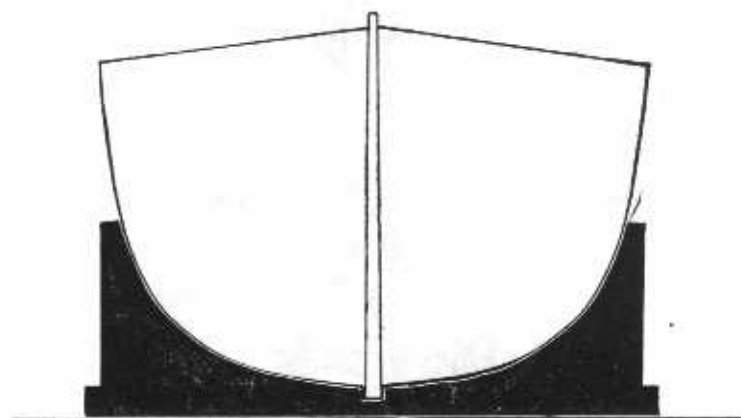
KÜREK LUMBARI. (Oar lock, Rowlock): Filikalarda küreklerin çekilmesi için küpeşte tahtası üzerine açılmış yarım daire şeklindeki oyuklar.

KÜREK LUMBARKAPAĞI. (Poppets shutter): Kürekler filika içine alındıktan sonra açık kalan kürek lumbarlarını kapatmak için lumbar içine geçirilen kapaklar. Kapaklar ince bir gircila ile bağlanırlar.

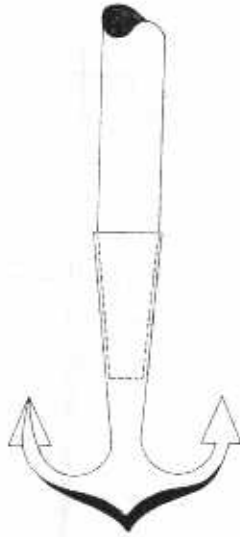
KÜREK TOPACI. (Handle, Grip): Küreklerin çekilmeleri için elle tutulan kısımları.

Kabasorta Armali Uskuna

Kalastira

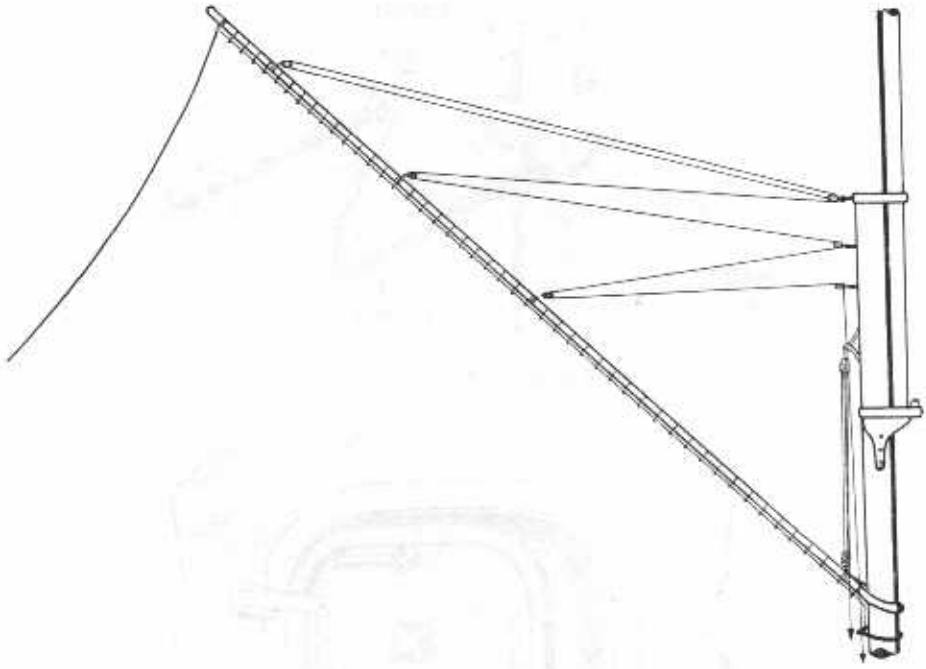

KANCALI GÖNDER (FİLİKA KANCASI) :

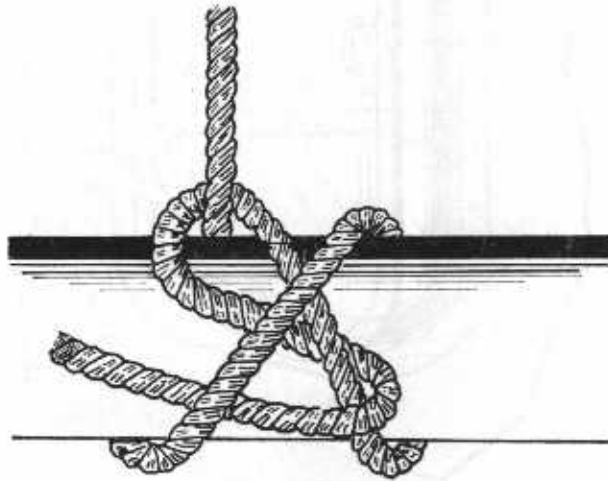
Deniz Filikaları ve Küçük Deniz Araçlarında, Bir Yere Aborda Olur veya Avara Ederken Teknenin Yanaşma ve Sahilden Açmasında Yardımcı Olan Ucu Kancalı Gönderlerdir.

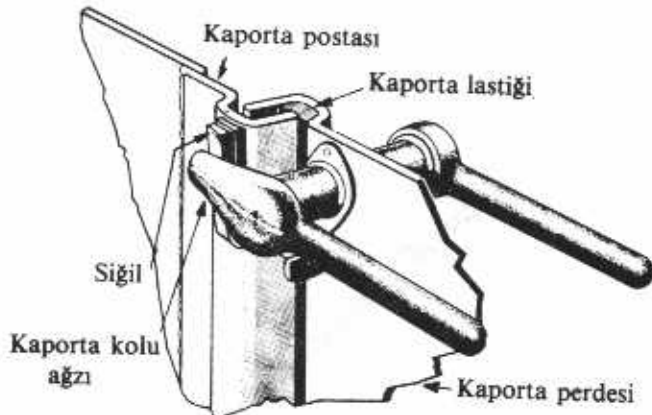
Kanca Bağı

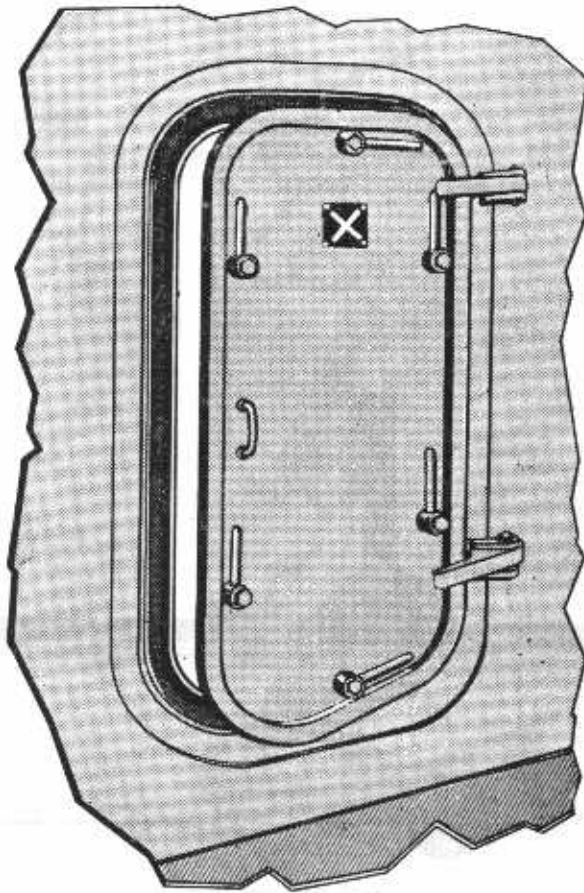
Kandilisa

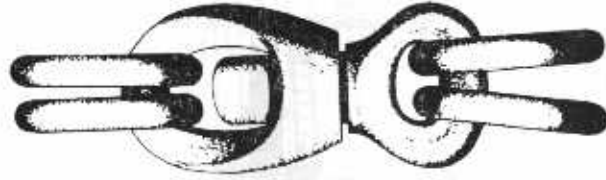
Kandilisa Bağı

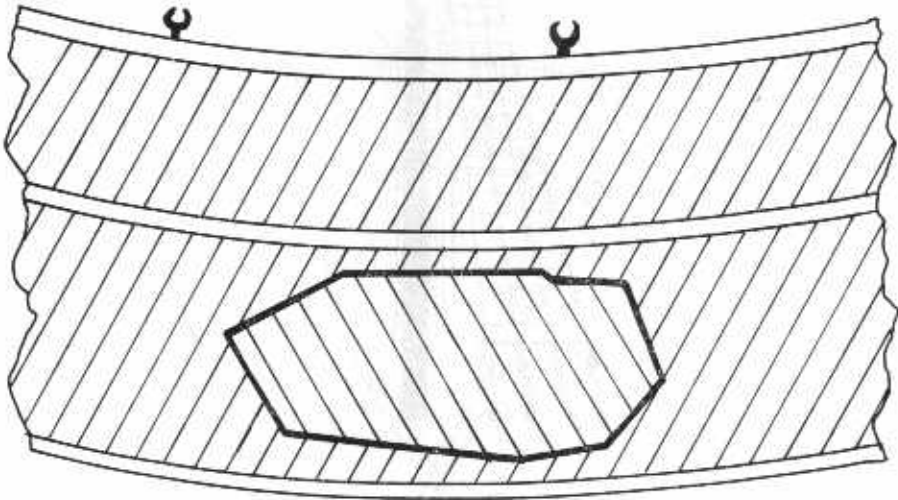
Sızdırmaz kaporta kolu ve kaporta lastiği

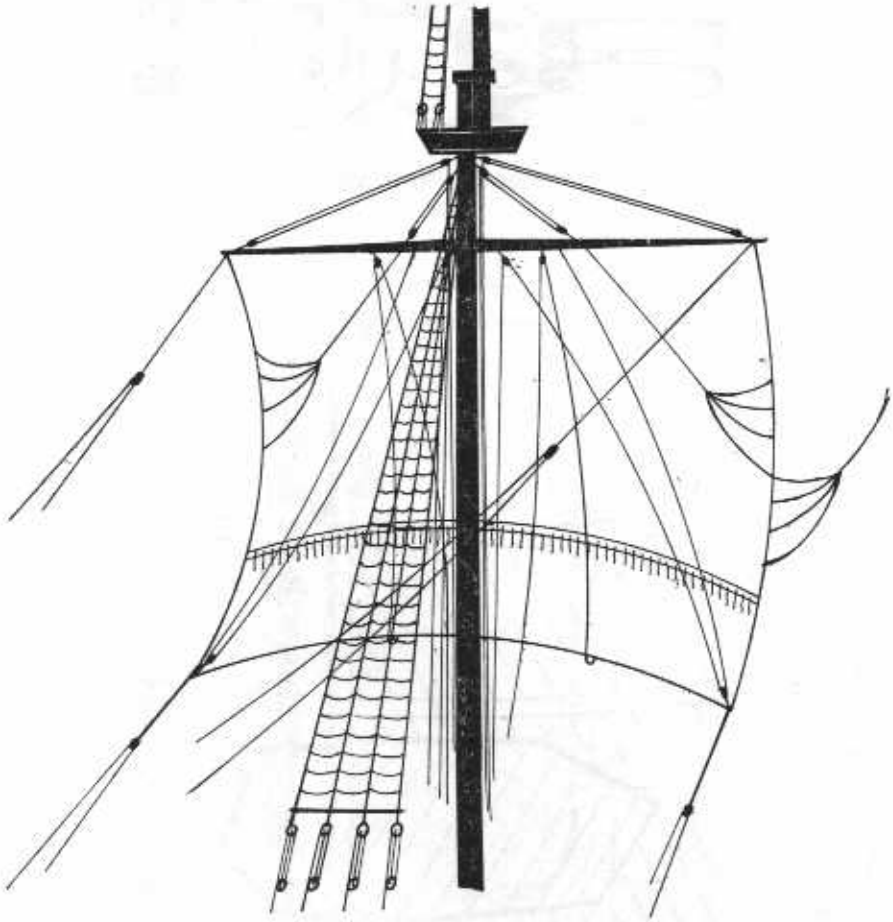
Kaporta

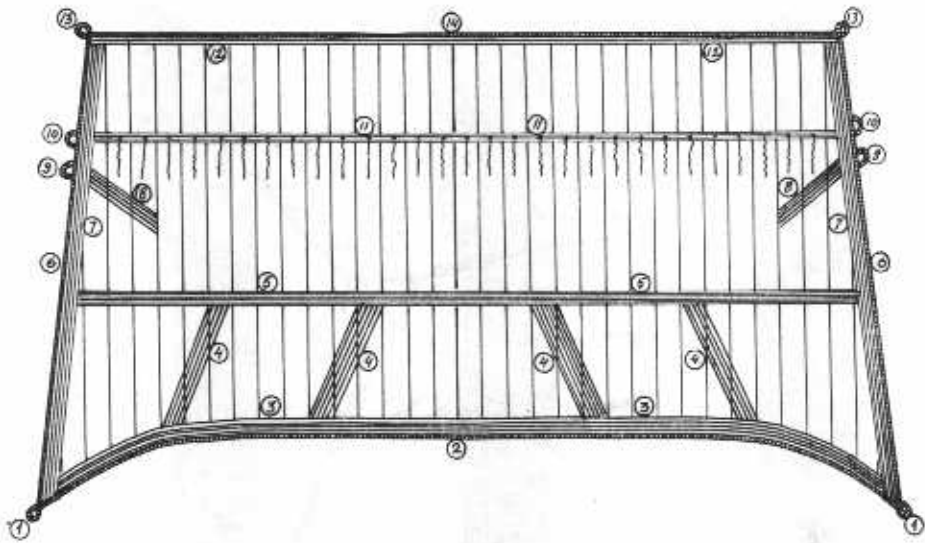
Karamusal Firdöndüsü

Karavele Kaplama

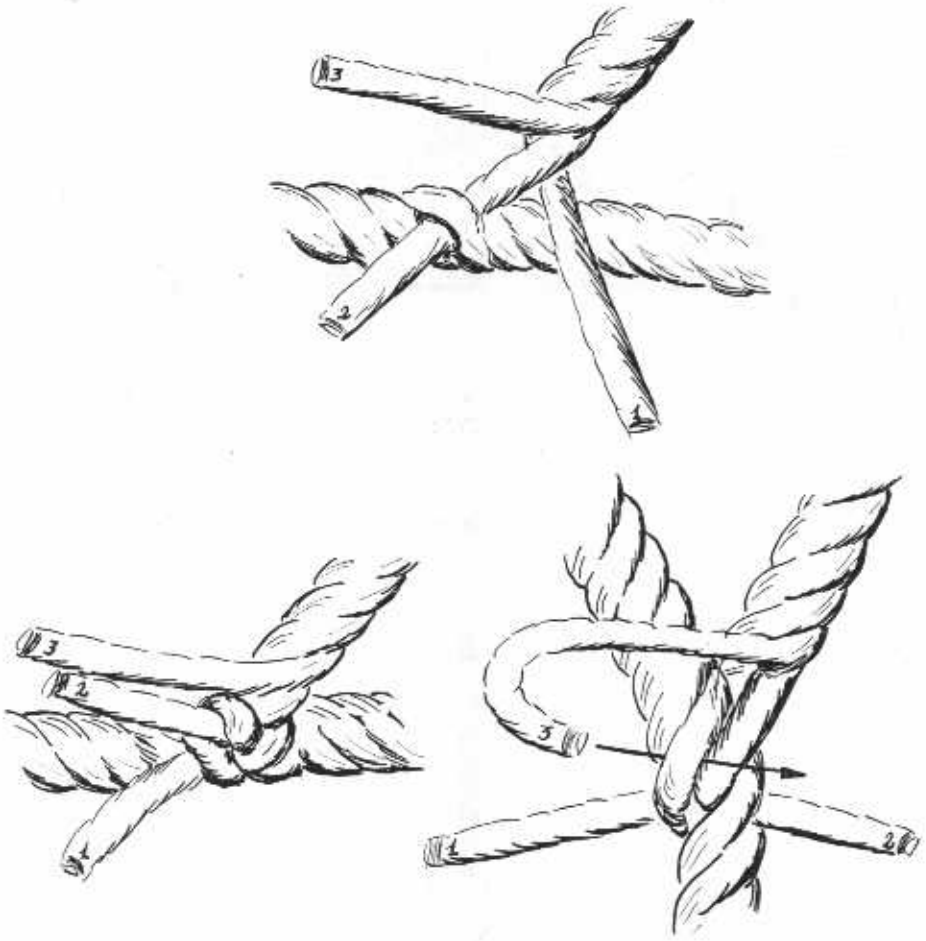
Yelken İSTINGA Donanımları (Selviçeleri)

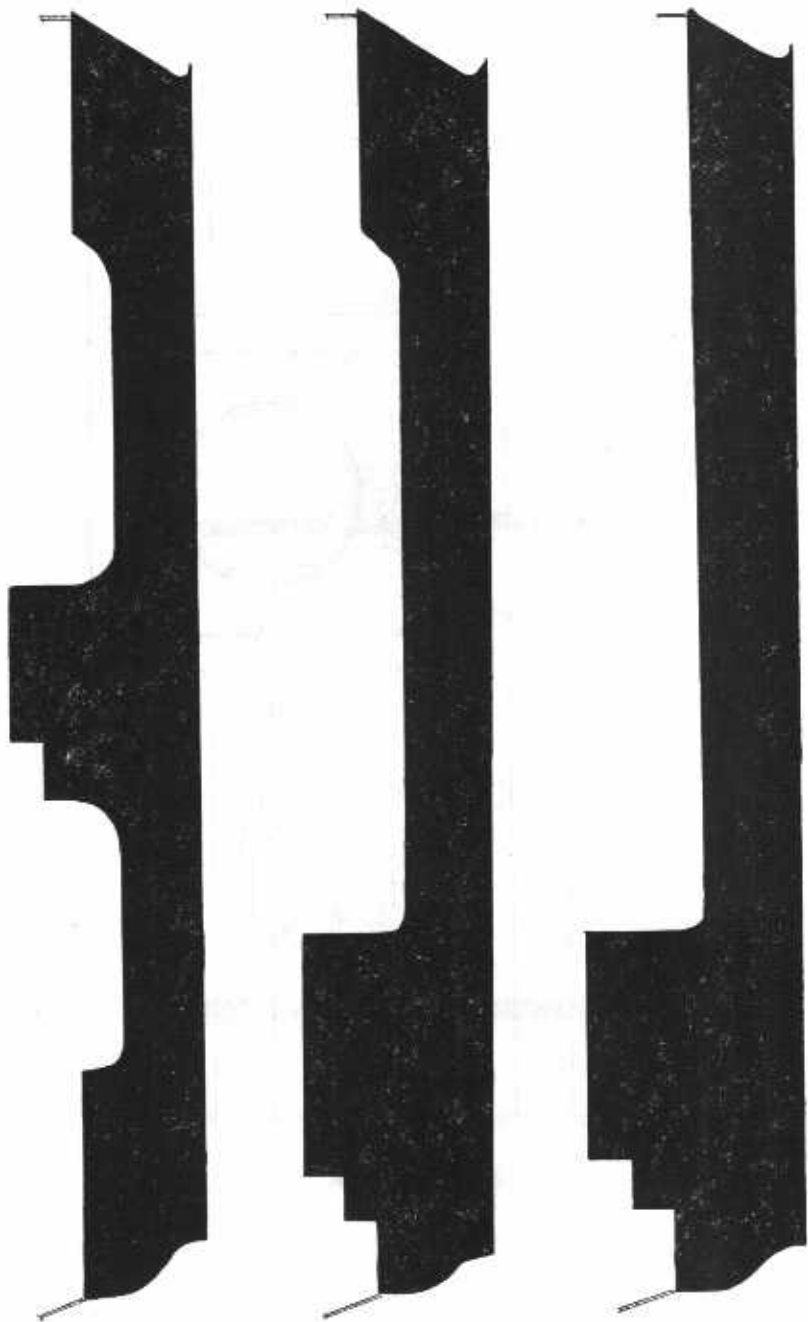
Kare Yelken

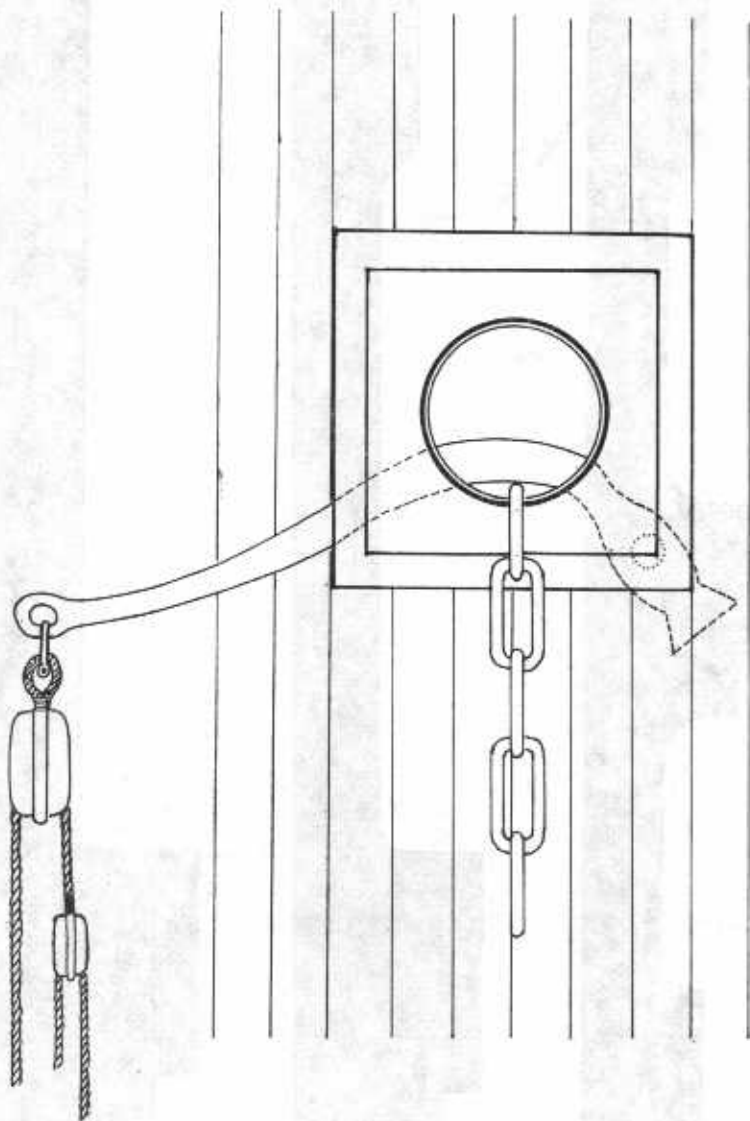
KASA

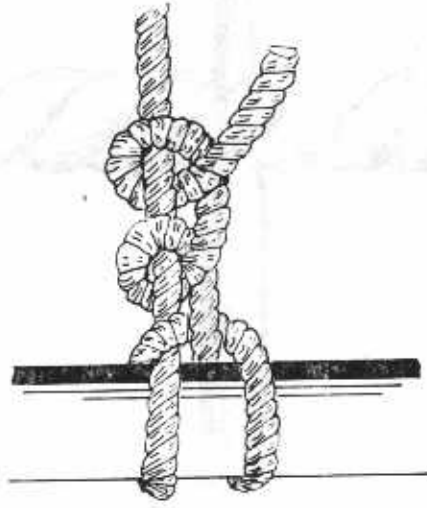
Kasa Dikişi

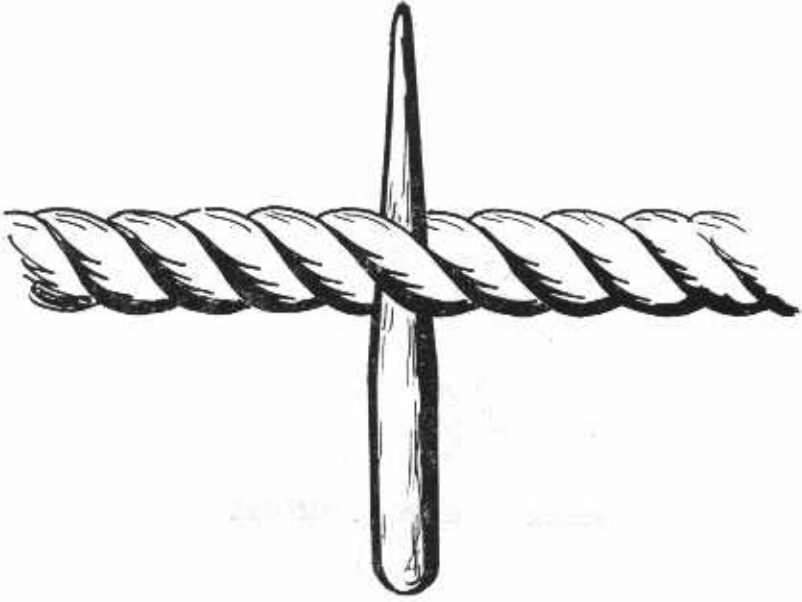
KASARA

Kastanyola

Kandilisa Bağı

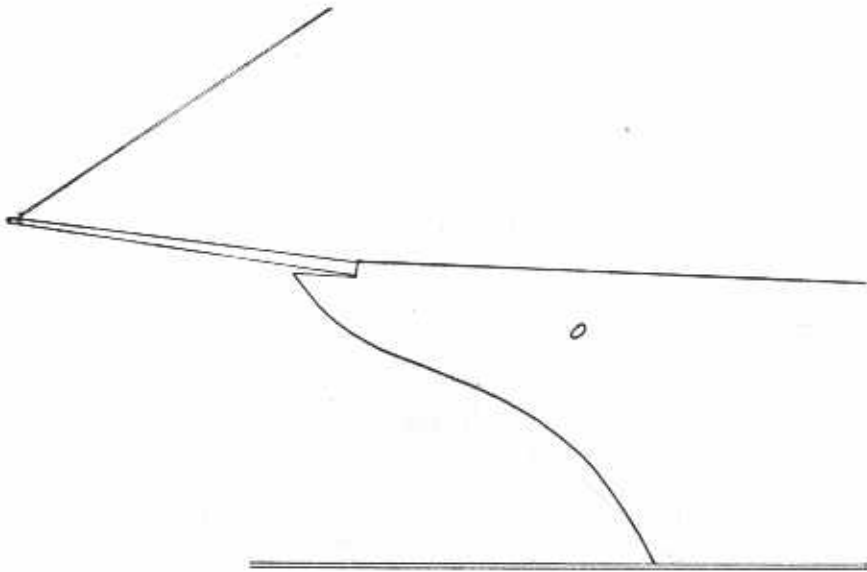
Kavelya

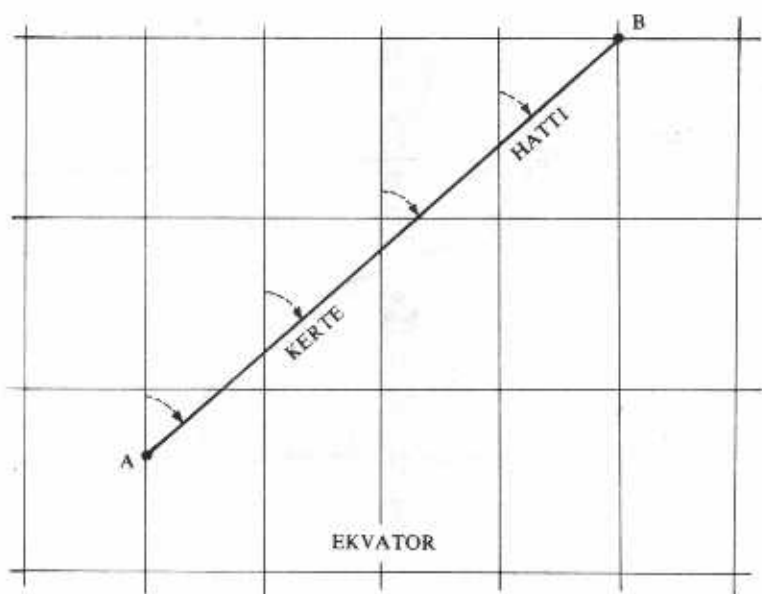
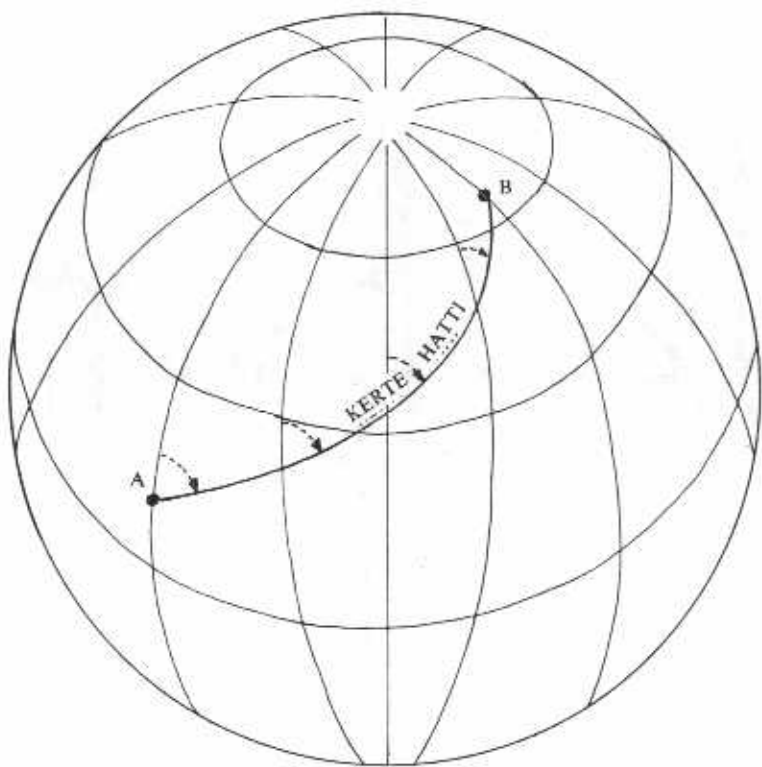
Kavelya Bağı

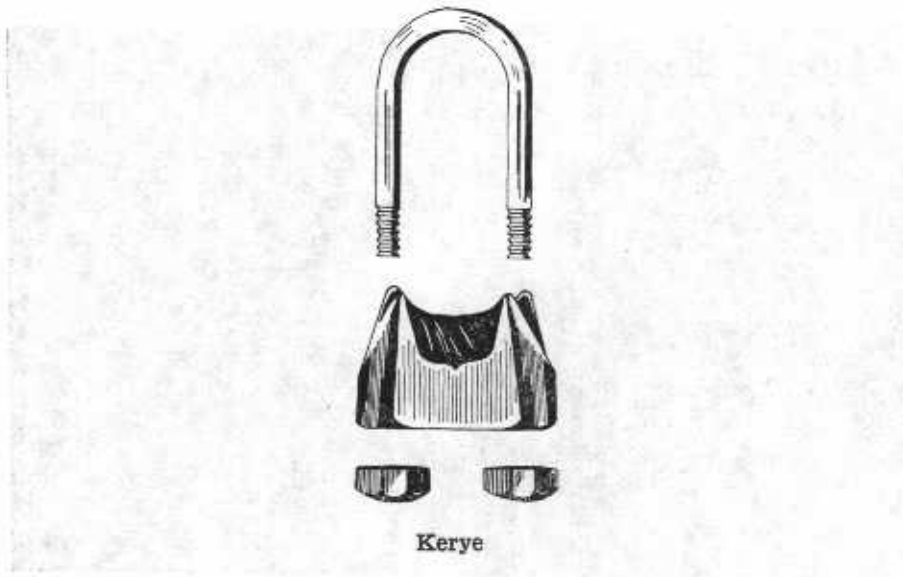
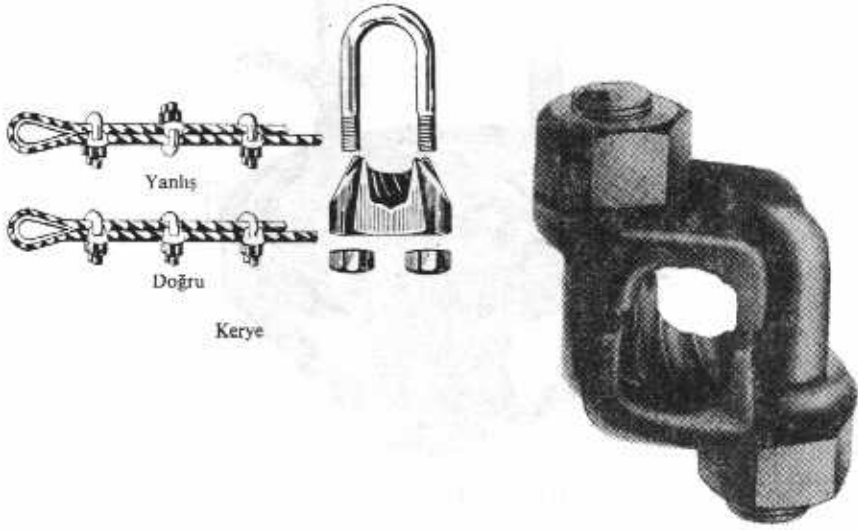
Kazık Bağı

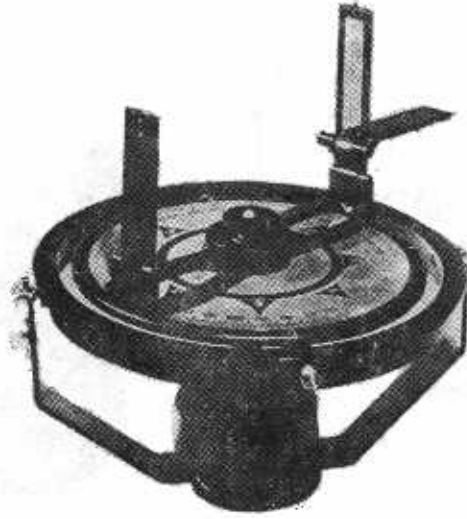

Kemane

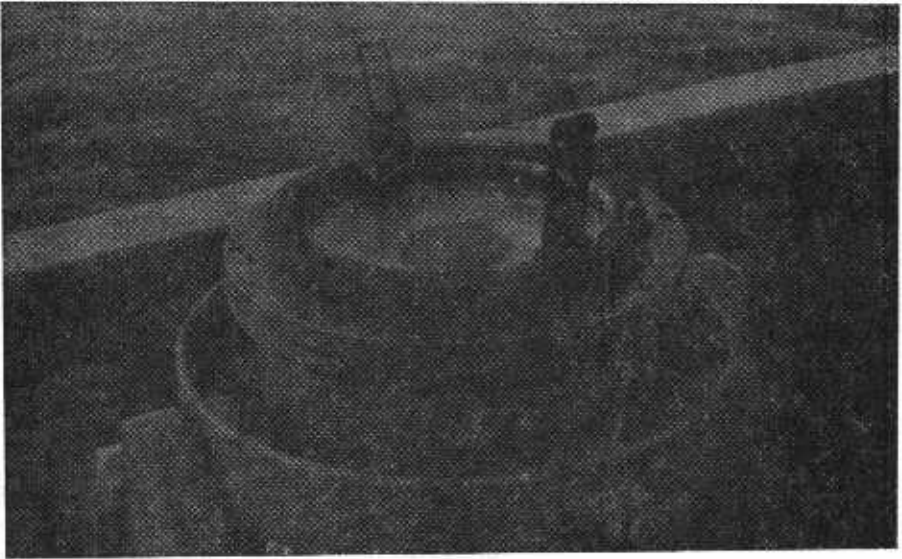

Kerte Hattı
— 242 —

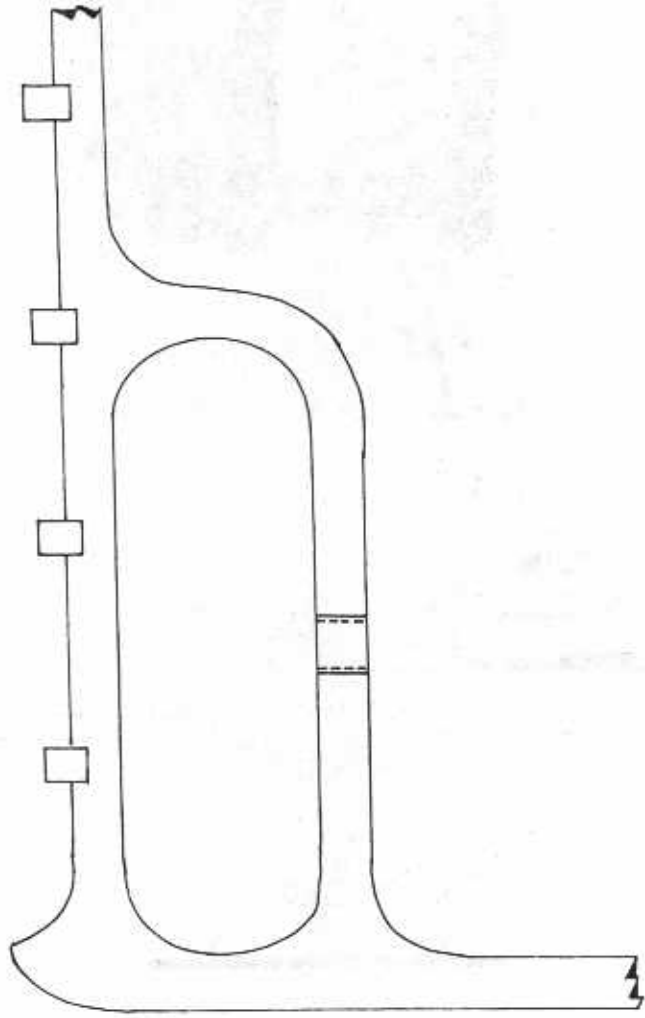

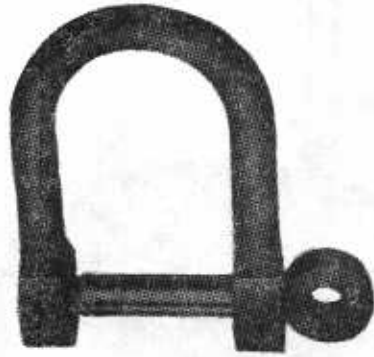
Kertemiz Aleti (Nispi)

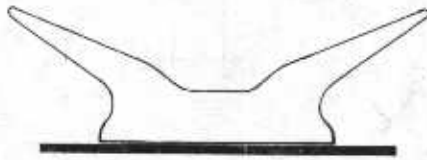
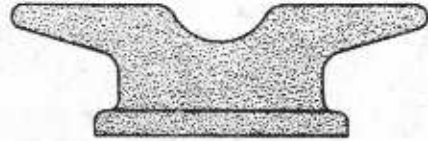
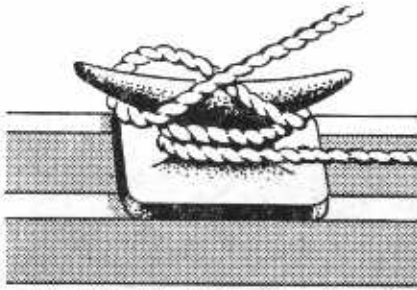
Kertemiz Aleti (Hedefe)

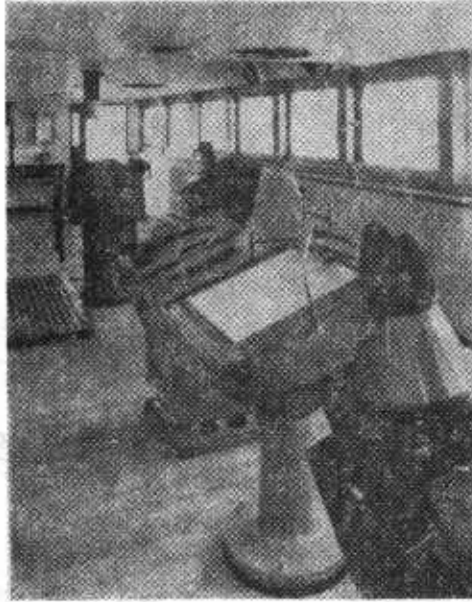
Kıç Bodoslama

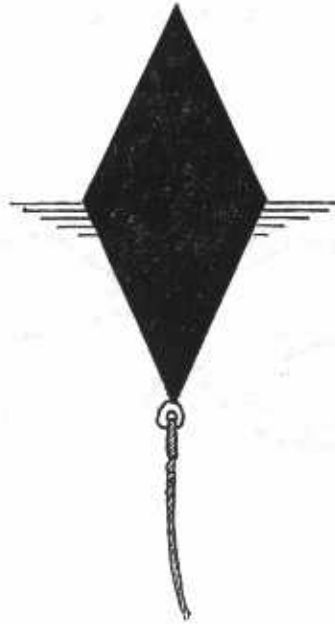
Kilit

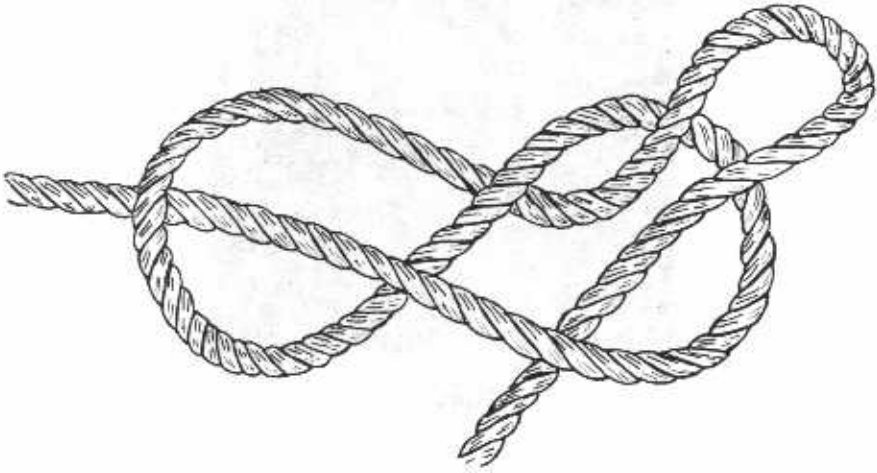
KOÇ BOYNUZLARI

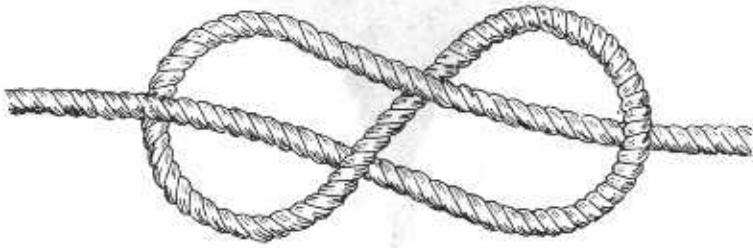
Köprülüstü

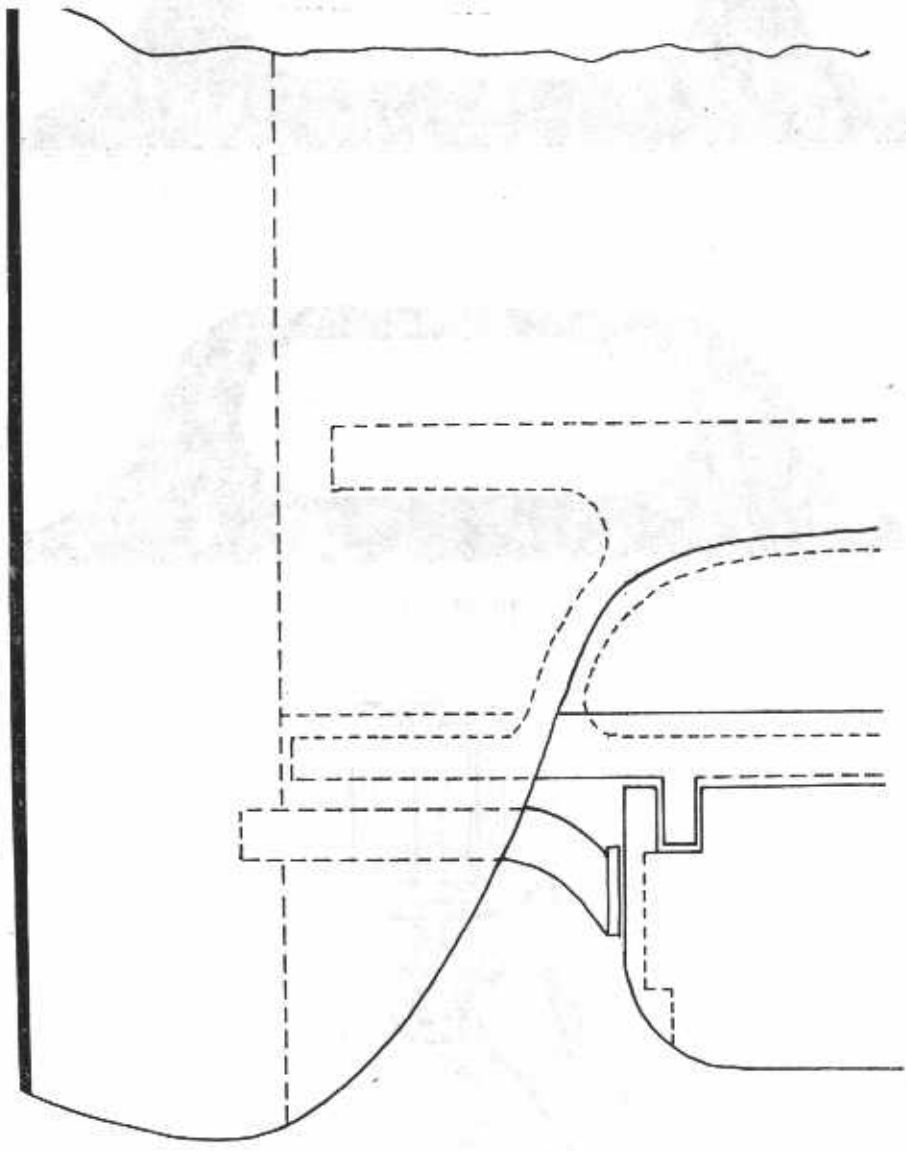
Konik Şamandıra

Foralı Kropi Bağı

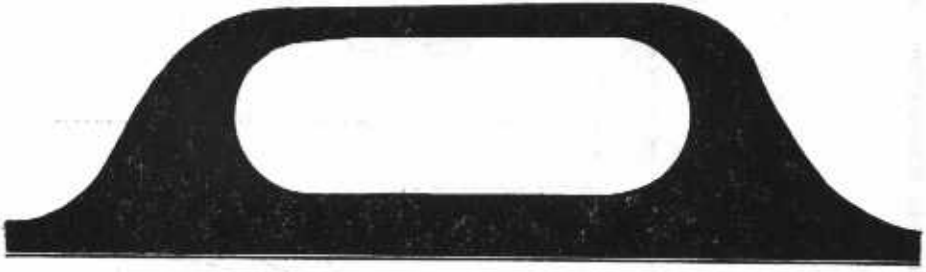
Kropi Bağı

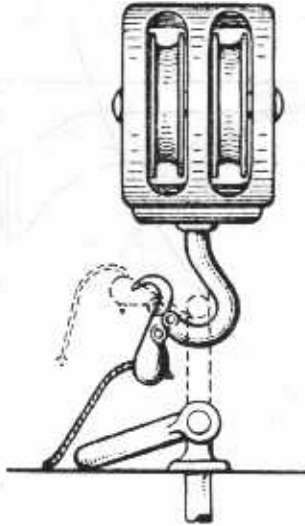
Kruvazör Kife

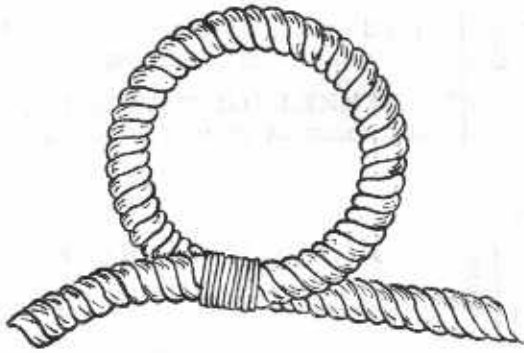
Açık Kurtağzı

Kapalı Kurtağzı

Kurtarma Kancalı Makara

Kuruz Kasa

KURUZ

Kurtarma Kancası

— L —

LAŞKA. (Loose): Herhangi bir yere verilmiş olan halatın boş bırakılması, gevşetilmesi, bırakılması için verilen komuta.

LAŞKA BORİNA KULLANMAK. (To be on the bousline): Borinaların kullanılmasına gerek kalmadan kış omuzluktan gelen rüzgâr ile seyretmek.

LAŞKA ETMEK. (Slack away): Boş bırakmak, gevşetmek.

LAŞKA İSKOTA. (Let fly): İskotoların boş verilmesi, bırakılması.

LAGER. Lağ yelkenini kullanan tekne.

LAGERTA. Hafif çam ağacından yapılmış olan ağaç usturmaca.

LAGORA. Gevşemiş olan ana çarmıkların gerilmesi, doldurması için verilen komuta.

LAĞ YELKENİ. (Balc yawl): Serenlere bağlanan kareye benzer yelken. Bu yelkenlerin serenleri her tramolada aşağıya indirilir ve direkten aşırılarak tekrar basılır. Bu yelkenlere maynalı latin, hasır ve praçile de denir.

LALE HALATI. (Tiller preventer): Filika ve geçme dümenli küçük vasıta dümenlerinin fırtınalı ve denizli havalarda iğneciklerden çıkarak denize düşmelerine mani olmak için dümen yelpazesindeki delikten geçirilip araç içindeki bir yere bağlanan halat.

LALE HALKASI/ANELESİ. (Rudder pendant): Eski tip gemilerde dümen yelpazesinin iki tarafına takılan ve lale zinciri bağlanan anele.

LALE ZİNCİRİ. (Rudder chain): Dümen, dümen boğazından arıza yaptığı zaman palanga donatılmak suretiyle kullanılması için lale anelesine kilitlenip her iki omuzluğa alınan zincir.

LAMBERT İRTİSAMLI. (LAMBERT PROJECTION): Yer eksenini ile koninin eksenini çakışan ve yeri iki miyar paralelde kesen koni yüzeyine yapılan irtisamdır. Lambert haritaları daha ziyade havacılar tarafından kullanılır.

LAMBESA/LAMBASA. (Yard batten): Ağaç direkleri sağlamlaştırmak üzere direklerin üzerinde bulunan demir çemberlerin, serenlerin mayna veya hisa edilmeleri sırasında hasara uğramaması için direklerin pruva tarafına ve demir çemberler üzerine konulan uzun ağaç priz. Seren tirizi de denir.

LANDA DEMİRİ. (Chain plate): Patrisaları ve çarmıkları bağlamak için bordalara konulan demir çubuklar.

LANDA PABUCU. (Chain plate shoe): Landa demirlerini sağlamlaştırmak için alt uçlarına eklenen kısa demir lama.

LANSA PATRİSALARI. Kontra çubuklarını bordalar istikametinde ve geriye doğru tutan armalar.

LARMO. (Stay): Flokların üzerine açıldığı istiralya Larmolar, üzerlerine açıldıkları flokların isimleri ile anılırlar. Büyük flok larmosu, Kontra flok larmosu gibi.

LARMO ASTARI. (Stay belly): Larmo yakasına dikilen ikinci kat ensiz bez astar.

LARMO YAKASI. (Luff): Floğun larmo tarafındaki yakası.

LARMO YAKASI HALATI. (Luff rope): Larmo yakasını kuvvetlendirmek için dikilen halat.

LAŞİN. (Lashing): Fırtınalı havalarda gemi içindeki yüklerin yerlerinden oynamaması için bunların gemi bünyesine bağlanması.

LATİF RÜZGÂR. (Light breeze): Dalgaların tepelerinde çatlakların oluşmaya başladığı ve hızı saatte 7-10 deniz mili olan rüzgâr.

LATİN YELKENİ. (Lateen sail): Orsa yakası kısa, seren yakası uzun olan ve praçile yelkenine benzeyen yelken. Bak. Yarım latin yelkeni

LAVA. (Pull): Bir yere yanaşmış olan kürekli ve küreksiz bir teknenin kürek veya motorunu kullanmadan ve bulunduğu yerden açılmadan biraz ileriye veya geriye akması için verilen komuta.

LAVA İSKOTA. (Flat in): Yelkenle yapılan seyirlerde teknenin daha fazla orsalaması için rüzgâraltı iskotasının çekilmesi için verilen komuta.

LAVRA. (Plug): Mataforaya asılan veya karaya çekilen araçların sinitinelerinde bulunan suyun akıtılması için omurgaya yakın kaplama tahtasına açılan delik.

LAVRA. (Peak tye): Kandisaların donatılmaları için çubukların üzerlerine açılan dilli bastika.

LAVRA ETME. (Round in): Ana armaların doldurulmaları, yelkenlerin rüzgârla dolmaları için boşlarının alınması. Bak. Filo etme.

LENGER. (Anchor): Gemi demirine verilen eski isim.

LENTİYE. (Gripping rope or chain): Bir dikme vasıtasıyla kaldırılmakta veya indirilmekte olan bir cismin sallanıp herhangi bir yere çarpması için bir kaç yerine bağlanıp elle kontrol edilen halatlar.

LEŞ. (Wreck): Sığ suda batmış olan bir geminin enkazı veya su üzerinde yüzen parçaları.

LEŞ BAĞI. (Running bowline): İzbarço yapıldıktan sonra halat bedeninin, izbarçonun doblininden geçirilmek suretiyle yapılan ve kement gibi suga edilebilen bir bağ. Bu bağa sugalı izbarço bağı da denilir.

LEŞ ŞAMANDIRASI. Bak. Batık şamandırısı.

LEVENT PALANGASI. (Port Lifter): Yelken gemilerindeki top lumbar kapaklarının açılıp kapatılması için kapaklara donatılan palanga.

LEV. (LIMBER HOLE): Sintinede toplanan suyun lavra deliğinin bulunduğu yere doğru akması için postaların kaplama tahtası tarafına açılan delik.

LİFT HALAT. (Coir rope): Hindistan cevizinin liflerinden yapılan üç veya dört kollu, yüzme kabiliyeti fazla, dayanma süresi az halat.

LİFTİNSKUR. (Turnbuckle): Çarmık ve istiralya gibi donanımları germek için dişli bir kovan içine geçirilmiş virali çubukların sağa ve sola çevrilmesi ile donanımları geren alet.

LİGA. (Leage): Üç deniz mili, 5560 metre veya bir fersah boyundaki uzunluk.

LİGA. (Take a relf): Yelkenleri camadana vurmak için camadana vur, manasındaki terim. Liga bir kat cakadan gibi.

LİGADORA. (Spun yarn): Üç ila dokuz adet telin sağa doğru bükülmesi ile yapılan mürnel.

LİMAN. (Harbour): Gemilerin yük ve yolcu alıp vermelerine elverişli tesis ve kolaylıkları bulunan tabii ve suni olarak rüzgâr ve deniz tesirlerinden korunmuş sahil tesisi. Büyük limanların bir kısmı askerî maksatlar için Silahlı Kuvvetlere tahsis edilir.

LİMAN FENERLERİ. (Harbour lights): Demirli gemilerin limanda çektikleri fenerler. Bak. Demir feneri.

LİMAN İŞARETLERİ. (Harbour signals): Gemilerin dar ve kapalı limanlara giriş çıkışlarını tanzim eden, liman makamlarında tespit edilmiş, gündüz görünür işaretler (Sancak, küre vs.) gece belirli ışık işaretleridir.

LİMANLIK. (Calm sea): Denizin çalkantısız ve sükunet halinde olduğunu belirten terim.

LİMBO. (Transshipment): Gemi yükünün gemiden sahile, bir gemiden diğer bir gemiye veya bordasında bulunan bir deniz aracına kendi imkânları ile aktarılması.

LİMBO. Sığ ve durgun sularda kullanılan tekne.

LOÇA. (Hqwse): Bodoslamanın her iki tarafında bulunan ve içerisine zincir ve demir bedeninin girdiği oyuk. Büyük harb gemilerinde sancakta iki iskele tarafta bir loça bulunur. Sancakta bulunan iki loçadan bodoslamaya yakın olanına göz demiri loçası, geride bulunanına ocaklık demiri loçası denilir.

LOÇA KAPAĞI. (Blind buckler): Denizli havalarda suyun loçalardan içeriye girerek güverteye yayılmaması için loçaların güverte tarafındaki ağızlarını kapamak üzere zincirin geçmesi gereken kısmı açık bırakılmış saç kapak. Kapakların su basıncı ile çıkmaması için kapaklar güverteye civata ile tespit olunur.

LOÇA KOVANI. (Hawse pipe): Loçanın iç tarafına geçirilmiş dökme demirden yapılmış silindirik şeklindeki kovan.

LOKMA. (Stud, Stay pin, Stud links): Zincirleri teşkil eden baklaların arzani mukavemetini artırmak maksadıyla baklaların ortalarına konulmuş demir parçası. Lokmalar, sabit ve çıkarılabilir olmak üzere iki şekilde yapılırlar. Bak. Açılır bakla.

LOKMALI BAKLA. (Enlarged link): Ortalarında lokma bulunan zincir baklalarıdır. Bu lokmalar baklanın boylamasına çekildiğinde zincirin kesilmesine mani olur ve baklanın mukavemetini artırır. Genel olarak büyük gemilerin zincirlerinde lokmalı bakla kullanılır.

LOKMASIZ BAKLA. (Common link): Zincir baklalarının lokmasız olanlarıdır. Genel olarak zincir kilitlerinin çımarlarını birbirine birleştiren kilitlerin her iki taraflarına konulur.

LOMBAR. Bak. Lumbar

LONGOZ. (Deep): Denizlerde birden bire çukurlaşan derin kısım.

LOSTRA ETMEK. (To paint): Kirlenmiş olan boyalı kısımları yeniden boyamak.

LUMBAR. (Port): Yelken gemilerinde top namlularının bordadan dışarıya çıkmaları için açılmış olan kare şeklindeki kısım. Gemilerin iç kısımlarına ışık girmesi için açılan dikdörtgen şeklindeki açık kısımlar.

LUMBAR AĞZI. (Gang way): Gemilerin sancak ve iskele taraflarında bulunan borda iskelelerinin üst tavanlarının bulunduğu yer hizasındaki güverte kısmı. Gemilere giriş ve çıkış yerini belirten lumbar ağzı terimi kara birliklerince benimsenmiş ve birlik ve kurumların giriş ve çıkış kapılarında lumbar ağzı denilmiştir. Lumbar ağızlarından sancak tarafta olanı binbaşı ve daha yüksek rütbedeki subaylarla sancak subayları ve Amiraller tarafından iskele taraftaki lumbar ağzı ise Binbaşı rütbesine kadar olan subaylarla astsubaylar ve erler tarafından kullanılır. Kruvazör ve daha büyük harb gemilerinde iskele tarafta baş tarafa yakın olmak üzere ikinci bir iskele daha bulunur ve bu iskeleden Astsubaylarla erler gemiye girip çıkarlar.

LUMBAR KAPAĞI. (Port lid): Lumbarları kapayan kapak. Top lumbarları güverteye paralel güverte lumbarları ise güverteye dik olarak açılıp kapanırlar. Güverte lumbar kapaklarının üzerlerinde güverte altına ışık girmesi için camlı sabit lumbuz bulunur.

LUMBUZ. (Bulls eye, Deadlight, porthole): Gemilerin iç kısımlarını aydınlatmak için bordalara ve güvertelere açılmış olan yuvarlak delikler. Lumbuz terimi bu deliklerin etrafına oturacak şekilde piringten yapılmış içeriye doğru açılması sağlanan cam kapağı ve iç taraftan cam kapağı kapatan ve madenden yapılmış kör kapakların tümünü ifade eder.

LUMBUZ CAMI. (Bulls eye glass): Lumbuzlardan içeriye ışık girmesini sağlayan en az bir santim kalınlığındaki cam.

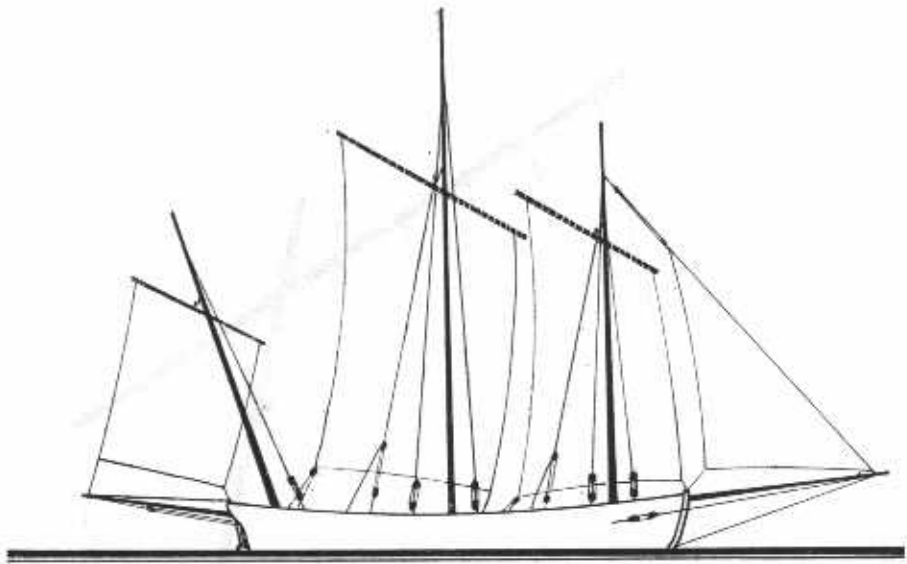
LUMBUZ KAŞI. Bak. Kaş.

LUMBUZ KÖR KAPAĞI. Bak. Kör kapak.

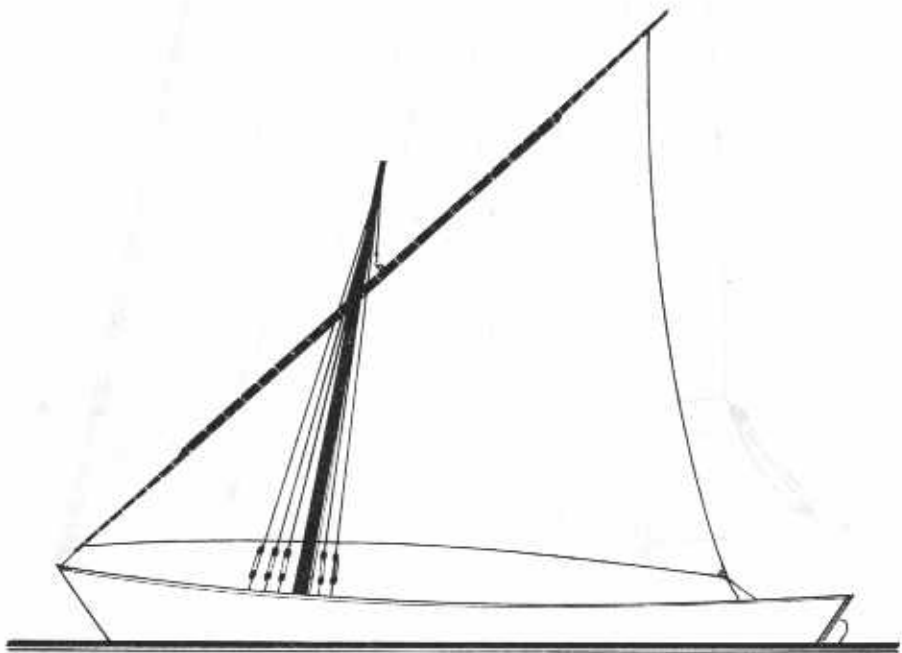
LUMBUZ MANİKASI. (Wind catcher): Geminin iç kısımlarına hava girmesi için lumbuzlara iç taraftan sokulan ve dış tarafa doğru çıkan kepçe şeklindeki boru.

LUMBUZ SULUĞU. Lumbuz kapaklarının iyi kapatılmadığı veya kapak lastiklerinin bozuk olması hallerinde bordaya çarpan deniz suları ile yağmur sularının geminin iç tarafına sızması halinde suların toplanması için lumbuzların iç taraflarının alt kısımlarına konan pirinç veya bakırdan yapılmış kap.

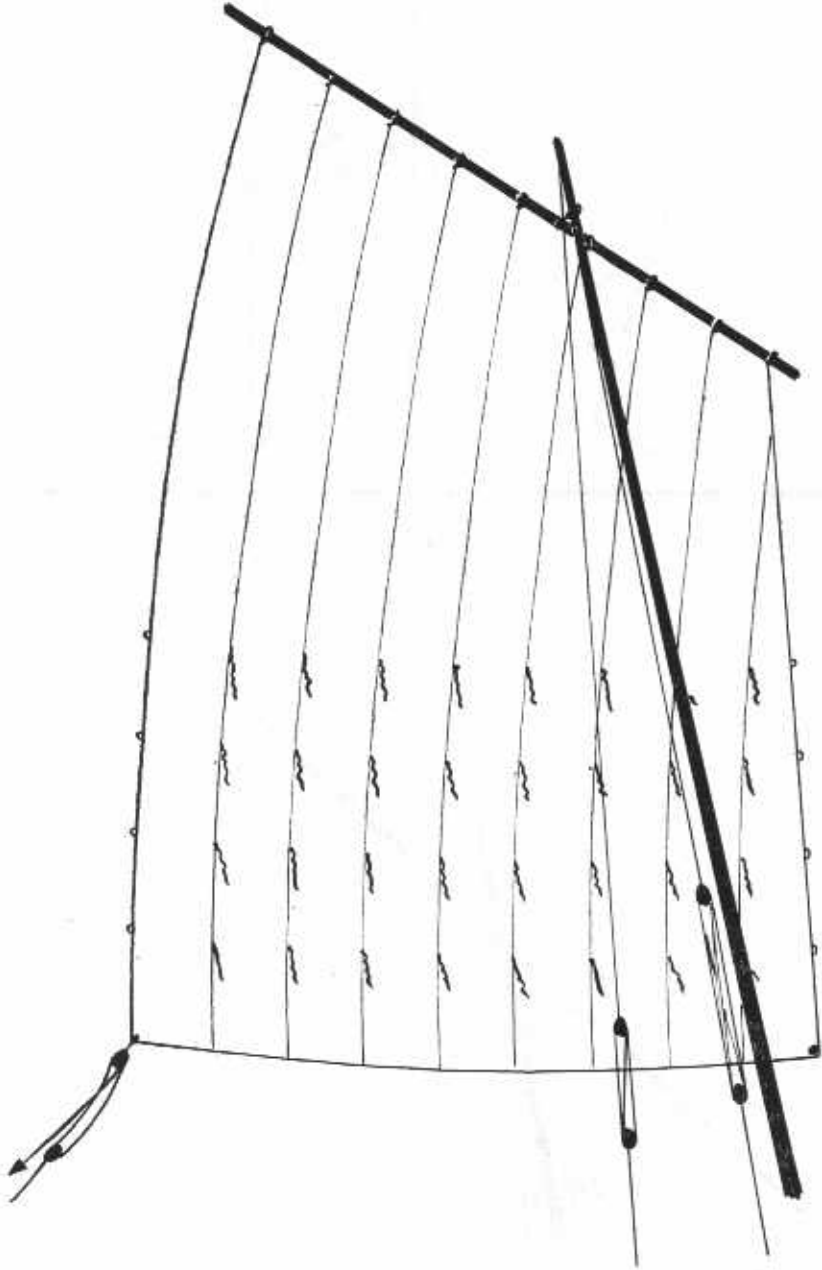
LUMBUZ YARIMAYI. (Eyebrow): Bak. Kaş.

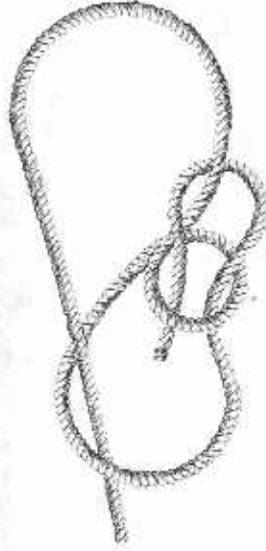
LAGER

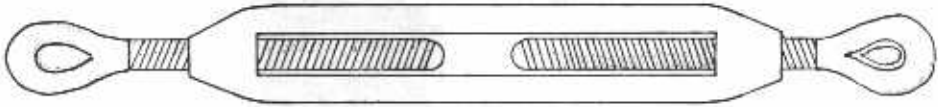
LATIN YELKENİ

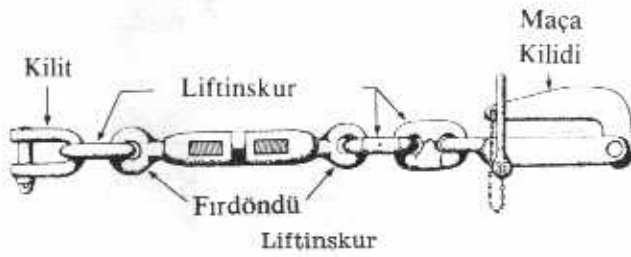
Lağ Yelkeni

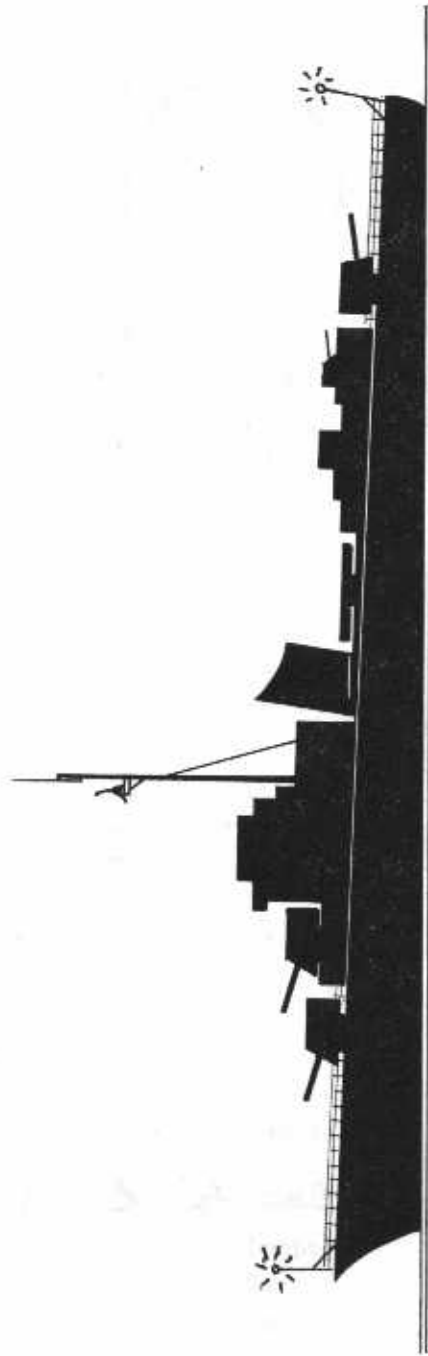

Leş Bağı

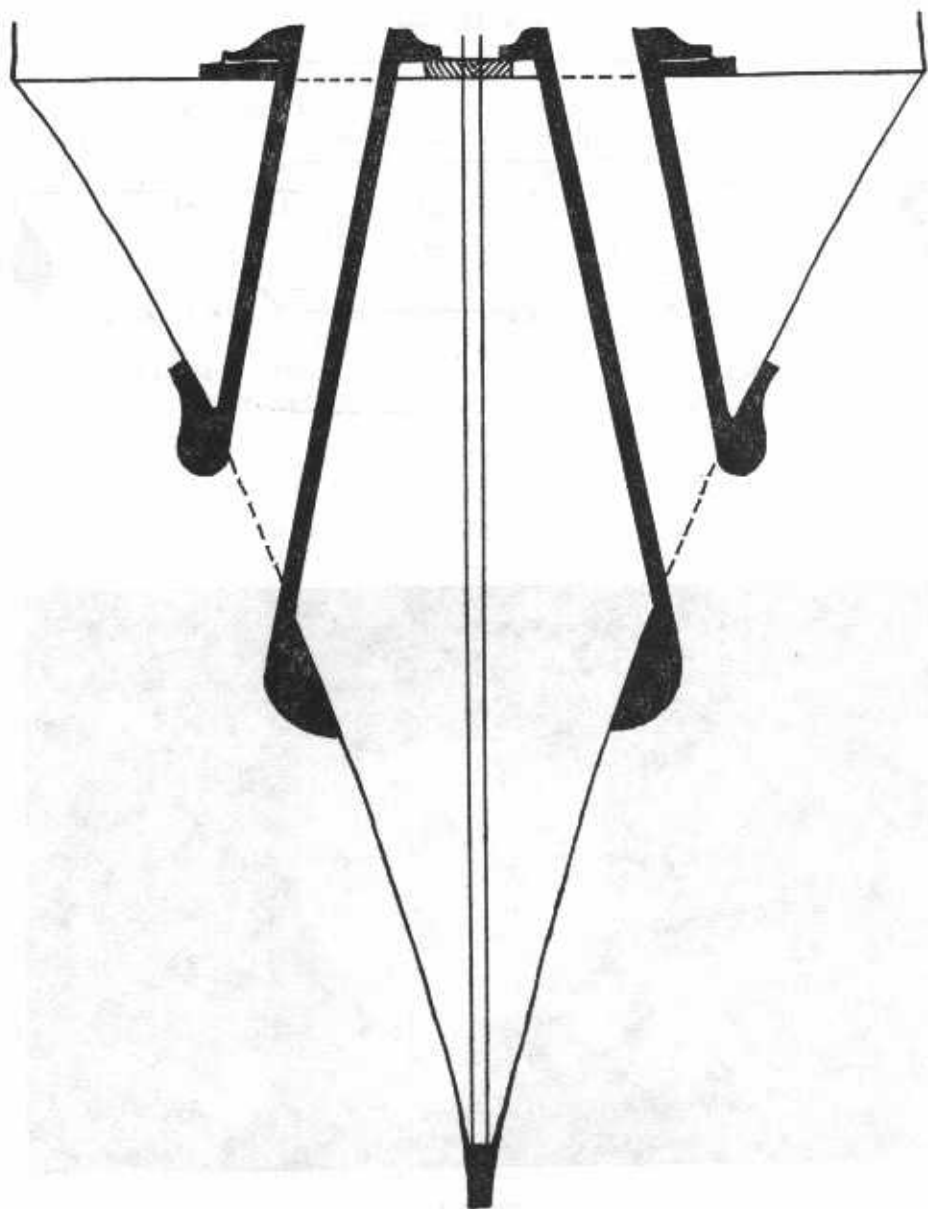

Liftinşkur

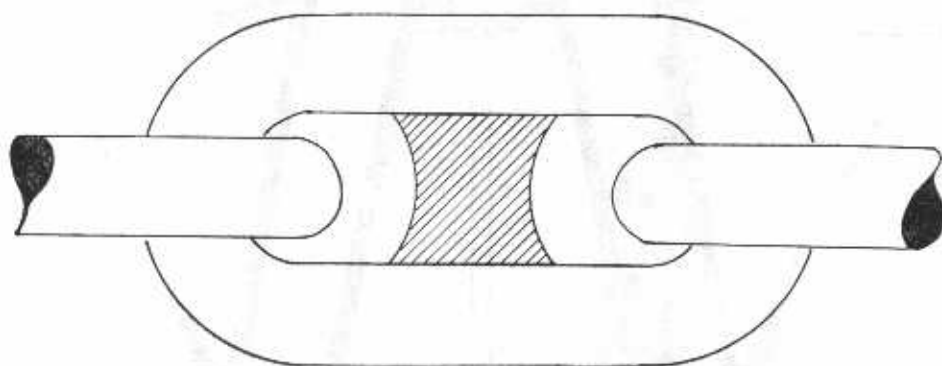

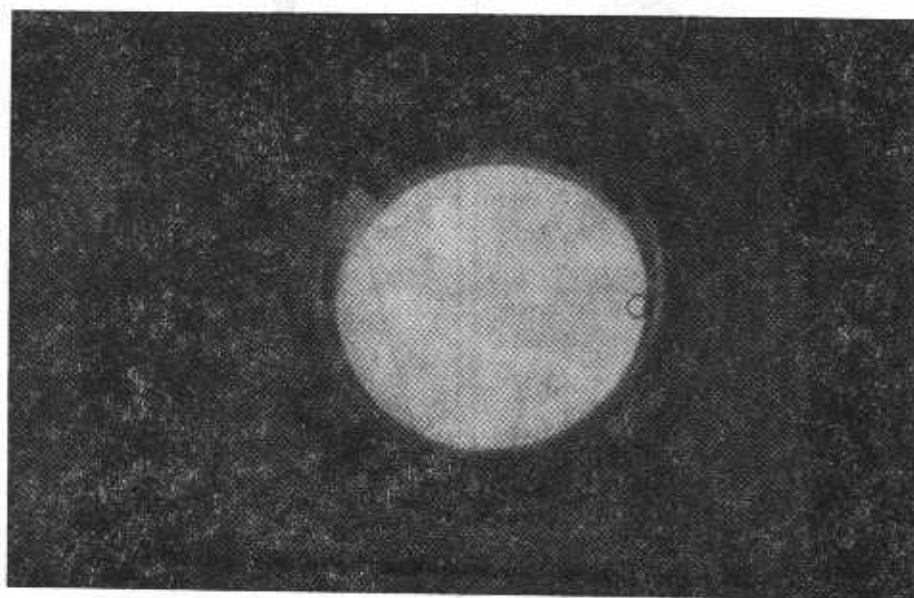
Liman Fenerleri

LOÇA

LOKMA

LUMBUZ

MAÇUNA. (Floating crane): 350-400 ton arasındaki ağırlıkları kaldırabilen ve bir ponton üzerine konulmuş dikmelerden ibaret bir nevi vinç.

MAGNETİK İNHİRAF. (Magnetic declination): Magnetik kuzey istikameti ile hakiki kuzey istikameti arasındaki açı. Magnetik kuzey hakiki kuzeyin sağında ise inhiraf doğu, solunda ise batı'dır.

MAGNETİK PUSULA. (Magnetic compass): Tevcih kuvveti arzın magnetik alanına tabi olan pusula. Gemilerde biri miyar pusula diğeri dümenci pusulası olmak üzere iki adet pusula bulunur. Bunlardan miyar pusula seyir personelinin her zaman istifade ettiği pusuladır. Genellikle bu pusulalar geminin magnetik tesirlerinin az olduğu yere, köprüüstünün üstündeki bir yere ve omurga hattı üzerine konulur. Bak. Tabii İnhiraf, Arızî İnhiraf.

MAHALLİ SAAT AÇISI. (Local hour angle): Gök meridyeni ile gök cisminden geçen saat dairesi arasında, gök kutbunda meydana gelen açı veya bu açığa mukabil bu daireler arasında kalan ekvator yayı uzunluğudur. Gök meridyeninden batıya doğru 360 dereceye kadar ölçülür. Greenwich'in gök meridyeninden ölçülen mahallî saat açısına Greenwich saat açısı denir.

MAHALLİ ZAHİRİ VAKİT. (Local Relative time): Hakiki veya zahiri güneşin mahallî saat açısı artı 12 saattir. Mahallî saat açısı Greenwich meridyeninden ölçülürse buna mahallî zahiri vakit denir.

MAHMUZ. (Ram): Düşman gemilerine baştan bindirmek suretiyle bordasında yara açmak için eski harp gemilerinin başbodoslamasının su kesimi civarında bulunan ve ileriye doğru sivri şekilde uzatılmış çıkıntı.

MAHRUTİ ŞAMANDIRA. (Conical buoy): Koni biçiminde sactan veya ağaçtan yapılmış şamandıra.

MAİMAHREÇ. (Displacement): Bir geminin taşıdığı suyun ton olarak ağırlığı. Bir maimahreç tonu 2240 libre olarak kabul edilir.

MAKARA. (Block): Ağır eşyaların kaldırılmasında kullanılan ve az bir kuvvet sarfıyla çok iş yapmayı sağlayan, iki tabla arasında dönen bir veya daha fazla dil bulunan mekanikî alet.

MAKARA DİLİ. (Sheave): Bak. Dil.

MAKARA RULE. (Sister block): Biri diğerinden büyük olmak üzere yekpare yapılmış iki tornodan ibaret makara. Makara rule ile donatılmış palangalara Planga Rule veya Yalpa Palangası da denilir.

MAKARA SAPANI. (Strop): Makara tablasını kuşatan ve boğazları piyanbağı ile bağlanmış ve doblin tarafına kanca geçirilmiş olan sapan. Planga Sapanı da denir.

MAKARA TABLASI. (Frame): Makara dilinin içinde döndüğü, makara sapanının geçtiği ağaç veya madenden yapılmış kısım.

MAKARA YANAĞI. (Cheek): Makara dilinin dış yan yüzü.

MAKAS. (Shear legs): Ağır eşyaları kaldırmada kullanılan alt topukları kaymayacak şekilde yere oturtulan üstbaşları çapraz olarak birbirine bağlanan, ön tarafa doğru hafif meyilli vaziyette duran ve ventolar vasıtasıyla durması sağlanan kaldırma aracı.

MAKİNE DAİRESİ. (Engine room): Ana ve yardımcı makinelerinin bulunduğu geminin iç kısmı.

MAKİNE JURNALI. (Engine room log): Gemi ana ve yardımcı makinelerine ait her türlü bilgilerin yazıldığı, makine ve yardımcılarının çalışmaya başladığı saatlerle durdurulduğu saatlerin, bunlara ait arızaların nedenleri ile yapılan diğer her türlü işlerin kaydedildiği basılı defter.

MAKİNE MAĞAZASI. (Engine room stores): Gemi makinelerine ait bakım ve onarım malzemelerinin, bir kısım yedeklerinin ve gerekli aletlerinin bulunduğu yer.

MAKİNE TELGRAFI. (Engine telegraph): Köprüüstünden verilen sürat kademeleri ile ileri veya geri yolları makine dairesine iletmek üzere köprüüstü ile makine dairesi arasında irtibatlı elektrikli veya mekanikli olarak çalışan alet.

MALABOSA. Serenlere sarılı olan gabya yelkenlerinin açılarak iskotalarının alınması için verilen komuta.

MALAHTAR. (Pitch mop): Gemilerin karinalarını boyamak için kullanılan uzun saplı fırça.

MALİBORDA. (Cargo board): Yüklerin gemiye alınmasında veya gemiden çıkarılmasında bordaya çarparak borda boyasının kirlenmesine veya boyaların sıyırılmasına mani olmak için bordaya sarkıtılan uzun kalaslar.

MALİBORDA AĞI. (Port sail): Sapanı vurulan yüklerin sapanın kesilmesi halinde denize düşmemesi için gemi ile rıhtım arasına döşenen ağ.

MANCANA. (Breaker): İçerlerine içme suyu konulması için tahtadan yapılmış ufak yassı fiçi.

MANCANA YELKENİ. (Jigger): Fırtınalı havalarda randa yelkeni yerine açılan ufak yelken.

MANDABURUN LOÇA. (Bull nose): Bak, Pruva kurtağzı.

MANDAR. (Tie of a yard): Yan yelkenleri direğe çekmek için kullanılan küçük makara.

MANDOZ. (Pulley block): Gemide kullanılan tellerin gerilmesi için kullanılan alet.

MANDOZ MAKARASI. (Tye block): Büyük çördek makaralarına verilen diğer isim.

MANEVRADAN ACİZ GEMİ. (Disabled ship): Seyir halindeyken herhangi bir sebeple seyir kabiliyetini kaybetmiş ve manevra yapmayacak durumda bulunan gemi. Manevradan aciz gemiler gündüzleri senenlerine 1,83 metre aralıkla iki siyah küre, geceleri 1,83 metre aralıkla ufkun her tarafından ve en az iki deniz mili mesafeden görülebilecek nitelikte iki kırmızı fener çekerler.

MANEVRA KUTRU. (Tactical diameter): Bak. Taktik kutru.

MANEVRA LEVHASI. (Maneuvering board): Nispi hareket problemlerinin çözümlenmesini kolaylaştırmak için kullanılan basılı kâğıt.

MANEVRA SÜRATİ. (Maneuver speed): Yakıt tasarrufu maksatları için mevki değiştirmede veya almada kullanılan sürat.

MANGA. (Mess): Gemi personelinin oturduğu, yemek yediği ve yatığı güvertealtı bölmeleri. Büyük gemilerde yatma yerleri ayrılmıştır.

MANİFESTO. (Manifest): Çeşitli varış yerleri için gemiye yüklenen malların tam tafsilâtını gösteren vesika. Manifestolar yükleme limanlarında acenteler tarafından konşimentolara göre tanzim edilir.

MANİFOLD. (Manifold): İçinden, yakıt ve su borularının geçtiği ve bunlara ait valflerin bulunduğu sandık.

MANİKA. (Wind catcher): Gemilerin iç kısımlarını, makine ve kazan dairelerini havalandırmak için güverte üzerine konulan ağızları geniş ve istenilen derinliğe kadar uzatılan, madeni borular. Güverte üzerinde bulunan bir yatak etrafında çevrilmek suretiyle rüzgârın estiği tarafa çevrilebilir. Modern gemilerde manika yerine elektrik motorlu fanlar kullanılmaktadır.

MANİKA DAMPERİ. (WIND CATCHER DAMPER): Gerektiğinde manikadan geçen havayı kesmek için manikanın iç çapına göre yapılmış dıştan komutalı yassı kapak.

MANİLA HALATI. (Manila rope): Yabani muz ağacının elyafından yapılan yumuşak halat. Güneş ve suya karşı dayanıklı olmayan bu halatlar elastik olmaları sebebiyle diğer cins halatlara tercih edilirler.

MANİŞKA. (Gin tackle): Biri iki diğeri üç dilli iki makaradan yapılmış olan ve ağır eşyaları kaldırmada kullanılan palangalar.

MANİVELA. (Handspike): Ağır cisimlerin bir tarafını kaldırmak, için kullanılan ağaç veya demirden yapılmış kısa çubuklar.

MANİVELA. Bak. Irgat manivelası.

MANİVELA MANDALI. Irgat el manivelalarının herhangi bir sebeple yuvalarından çıkmalarına mani olmak için demir veya pirinçten yapılmış pim. Manivela Pimi de denilir.

MANTI. (Tye): Gabya sereninin kaldırmak üzere gurcatanın altındaki bastikadan veya herhangi birşeyi kaldırmak için tornodan donatılan halat veya zincir.

MANTI KAPAN. (Tieblock): Palangaya takılmak üzere bir tornoya donatılmış, bir çıması radansalı halat.

MANTİLYA. (Dead lift): Serenleri direk ve çubuklara asmak ve serenleri güverteye paralel tutmak için seren cundalarından direğe alınan halatlar. Buldukları direk ve çubukların isimleri ile anılırlar.

MANTİLYA DOĞRULTMAK. (To adjust lifts): Herhangi bir sebeple güverteye olan paralelliği bozulmuş olan serenleri, mantilyaların boşunu almak suretiyle paralel hale getirmek.

MANTİLYA PALANGASI. (Bull line tackle): Mantilyaların donatıldığı palanga.

MANTI TORNOSU. (Single block): Gabya serenlerinin hamaylılarına bağlanan ve içinden manti donatılan torno.

MAPA. (Padeye): Gemiciliğin gerektirdiği birçok yerlerde kullanılan güverteye, alabanda ve bordalara veya rıhtımlar üzerine sağlam bir şekilde tespit edilen ve bir delik içinden geçen serbest hareketli madeni halkadan ibaret sistem.

MARGARİTABAĞI. (Sheep shank): Bir halatın boyunu kısaltmak veya halat bedeninde bulunan çürük kısmı halatı kesmeden kullanmak üzere yapılan bağ. Çürükbağ da denilir.

MARKA ŞAMANDIRASI. (Marking buoy): Bir deniz sahasını veya deniz geçidini belirtmek üzere atılan şamandıralar.

MARKATOR HARİTASI. (Mercator's chart): Markator irtisamı ile yapılan bu haritalarda meridyenler birbirine paralel ve eşit aralıklarla, enlem daireleri ise ekvatora paralel ve kutuplara doğru gittikçe aralarındaki mesafeleri çoğalan ve meridyenlere dik çizgiler halinde görülen haritalardır. Seyir maksatları için çoğunlukla markator haritaları kullanılır.

MARKATOR İRTİSAMI. (Mercator projection): Ekvator da yere teğet ve aynı zamanda yerin kutbi eksenine paralel olmak üzere yerin etrafına sarıldığı farzedilen bir silindire çıkan harita irtisamıdır. Meridyenler düşey çizgiler, boylam daireleri ekvatora paralel çizgiler halinde görülürler.

MARKATOR SEYRİ. (Mercator sailing): Kerte hattı üzerinde yapılan seyir usulü.

MARKİZ. (Mizen middle staysail): Üç direkli Barko tipi yelkenli gemide ikinci mizana veya mizana velen a yelkenine verilen ad.

MARKONİ ARMA. Bak. Bermuda arma.

MARMARA ETMEK. (Unballast): Gemi dahilinde birikmiş olan suların tahliye edilmesi.

MATAFYON BACI. (Double blackwall hitch): Yelkenlerin tirnelerini ve güverte tentelerinin matafyon halatlarının gımalarnı vardevleleye bağlamak için yapılan bağ.

MATAFYON. (Grommets, Lacing eyes, Metal grommets): Halatların içinden geçmeleri veya bağlamaları için yelkenlerin yaka ve köşeleri-ne, tentelerin kenarlarına ağılan deliklerin etrafına ispavio ile dikilerek yapılan veya madeni matafyon kapsülü ile yapılan delikler.

MATAFORA USKUNDBASI. (Strong back): Mataforalara asılmış olan tiki-kaların veya deniz araçlarının yapıları dolayısıyla mataforalara gar-parak bordaların zedelememesi için iki matafora arasına ve aracın küpeşesi hizasından yatay olarak uzatılan ve üzerlerine yumuşaklığı temin için halatlar sarılmış olan serin.

MATAFORA KILIDI. (Davit lock): Borda mataforalarının borda tara- fındaki ucunu, geminin bordasında bulunan mapaya bağlamak için kul-lanılan tırdundulu kilit.

MATAFORA. (Davit): Gemi araçlarının gemiye alınmaları veya denize indirilmeleri için kullanılan demirden yapılmış, bağ tarafları dalrevi şekli-deki kaidurma aracı. Bak. Fihika mataforası, Bot mataforası.

MASTORI POSTASI. (Midship frame): Gemi ve deniz araçlarının en geniş yerine isabet eden posta. Gönye postası da denilir.

MASTORI. (Midship section): Gemilerin en geniş yeri.

MASTALYA. (Bucket): Eski gemilerde eratin çamaşırlarını yıkamak için yapılmış etrafları demir çemberlerle çevrilmiş kenarları alçak leğen.

MASRAFLAR. (Disbursements): Gemi acenteleri tarafından armatör- ler namına ödenen iman rüşumları, römorkör kıtası, banker, kumarı- ya v.s. gibi masrafları ifade eden terim.

MASRAF AVARYASI. (Average expenses): Hasar avaryasını önlemek için yapılan masraflar.

MARSİPETEVLİ. (Standing Turk'shead): Marsipet ayaklarının marsipet taraftaki gımalarnın ucuna yapılan kasaların iki tarafa oynamaması için kasanın her iki tarafına yapılan ceviz.

MARSİPETBACI. (Seizing rose): Marsipet ayaklarının serin tarafın- da kalan gımalarnın serene bağlanmasında kullanılan bağ. Buna Fihika- dorbağı da denilir.

MARSİPETEVLİ. (Seizing rose): Marsipet ayaklarının serin tarafın- da kalan gımalarnın serene bağlanmasında kullanılan bağ. Buna Fihika- dorbağı da denilir.

MARSİPETEVLİ. (Seizing rose): Marsipet ayaklarının serin tarafın- da kalan gımalarnın serene bağlanmasında kullanılan bağ. Buna Fihika- dorbağı da denilir.

MARSİPETEVLİ. (Seizing rose): Marsipet ayaklarının serin tarafın- da kalan gımalarnın serene bağlanmasında kullanılan bağ. Buna Fihika- dorbağı da denilir.

MARSİPETEVLİ. (Seizing rose): Marsipet ayaklarının serin tarafın- da kalan gımalarnın serene bağlanmasında kullanılan bağ. Buna Fihika- dorbağı da denilir.

MARNEL. (OLD HAND, OLD STAGER): Denizlerde uzun süre çalış- mış tecrübeli gemicilere verilen eski gemicilik terimi.

MATAFYON HALATI. (Lacing line): Güverte tentelerinin matafyonlarına bağlanan ve diğer çımaları vardeveleye veya güverteye kadar uzanan ve gerektiğinde tente puntelleri arasındaki tele gerilerek bağlanan halat.

MATALİ. (Right ascension): Hamel noktasından geçen saat dairesi ile gök cisiminden geçen saat dairesi arasında ve kutupta meydana gelen açı veya bu saat daireleri arasındaki ekvator yayı.

MATİZ DİKİŞİ. (Long splice): Makara gibi dar yerlerden geçmesi istenilen iki halatı, dikiş yerindeki burgatası büyümeden birbirine eklemek için yapılan dikiş. Uzun dikişte denilir.

MAUNA. (Trestles trees): Ana direk kapelelerinin sancak ve iskele taraflarına omurga hattına paralel olarak konulan ve üzerlerine çanaklık ile gurcatalar oturtulan kalın ve sağlam ağaçlar.

MAUNA PRAÇOLU. (Hounds): Maunalara yataklık etmek üzere ana direkler üzerine konulan praçollar.

MAYISTRA. (Main boom): Tek olarak kullanıldığında grandı ana direği üzerine açılan kare yelkeni ifade eder. Umumiyetle bu yelkeni göstermek için mayıstra yelkeni, yelkenin açıldığı serene de mayıstra sereni denir.

MAYISTRA İSKOTASI. (Main sheet): Mayıstra yelkeninin iskotalarına donatılan ve geminin kıç tarafına ve bordaları istikametine doğru alınan halatlar.

MAYISTRA KUNTRASI. (Main tack): Mayıstra yelkeninin rüzgârüstü iskota yakasını pruva tarafına doğru tutan ve küpeşte üzerindeki mapasına bağlanan halat.

MAYISTRA MANTİLYASI. (Main lower lifts): Mayıstra serenini güverteye paralel bulundurmak için serenin cundalarından direğe alınan halatlar.

MAYISTRA MARSİPETİ. (Main foot ropes): Mayıstra sereninin cundalarından alınıp serenin hamayısına donatılan ve marsipet ayaklarının bağlandığı halat.

MAYISTRA MEZOLARI. (Main buntlines): Mayıstra yelkeninin alta-başa yakasını serene kaldırmak için donatılan halatlar.

MAYISTRA PRASYASI. (Main brace): Mayıstra serenini rüzgâra doğru çevirmek için seren cundalarından donatılan halat.

MAYISTRA SALABURUNU. (Main leech line): Mayıstra yelkeninin gradın yakalarını serene kaldırmak için gradın yakalarına donatılan halatlar.

MAYISTRA SERENİ. (Main yard): Grandı ana direğinin en altında bulunan en uzun seren.

MAYISTRA YELKENİ. (Main sail): Mayıstra sereni üzerine açılan büyük kare yelken.

- MAYMUNCUK**, Bak. Direk dibi maymuncukları.
MAYNA, (Pawse, Pouse): Asılmış olan bir şeyin indirilmesi için verilen komuta.
MAYNALI LATİN YELKENİ, Bak. Hasır yelken.
MELTEM, Bak. Dışarı rüzgâr.
MEME, (Crown): Bak. Demir memesi.
MENDİREK, (Mole): Limanları ve imanlar içindeki gemilerin denizlerden zarar görmemeleri için o limanda esen hakim rüzgârlara dik olan rak yapılan yapılar.
MENDİREK BAŞI, (Pierhead): Bir ucu karada olan mendireğin deniz tarafındaki ucu.
MERCEK, (Eyepiece): Optik görüntüler elde etmek için temiz vasıflı camdan yapılmış yuvarlak yüzü disk, Yakın ve uzak mercekle olmak üzere iki çeşittir.
MERİDYEN, (Meridian): Yer kürenin kutuplarından geçen büyük daireler. Bak. Başlangıç meridyeni.
MERİDYEN AÇISI, (Meridian angle): Gök cisminin ile gök cisminin den geçen saat dairesi arasında ve gök kutbunda meydana gelen açı veya bu daireler arasında kalan ekvator yayı üzerindeki mesafe. Doğu veya batıya 180 dereceye kadar veya 12 saate kadar ölçülür. Gök cisminin (E) meridyenin doğusunda veya batısında olduğuna göre Doğu (E) veya batı (W) işaretini alır.
MERİDYEN DAİRELERİ, (Meridian circles): Yerin kutuplarından geçen büyük dairelerdir.
MERİDYEN KISIMLARI, (Meridional parts): Bir markeator haritasında verilen arz ile ekvator arasındaki bir meridyen üzerinde ölçülen bir dakikalık ekvator yayı.
MERKEZİ MÜVAZENE, Bak. Müvazene merkezi.
MERKEZ HATTI, (Center line): Gemiyi simetrik olarak sancak ve iskeleye ayırdığı kabul edilen düşey hat.
MERKEZ HATTI PERDESLİ, (Center line bulkhead): Hububat taşıyan gemilerde bölme perdelerinden ambar ağızlarına kadar yükselen ve geminin omurgası istikametindeki sabit perdeler. Bu perdeler tulani sağlamlığı artırdığı gibi denizli havalarda geminin yalpasından dolayı hububatın bir taraftan diğer tarafa akmasına mani olur. Bölmeler, parayol tahtalarının kullanılmasını gerektirmez.
MESAFE AÇISI, (Distance angle): Verden bakıldığında güneş ile gezegen arasında meydana gelen açı.
MESAFE FENERİ, Bak. İkinci silyon feneri.

MET. (High tide): Ayın ve güneşin çekim kuvvetlerinden dolayı su seviyesinin düşey olarak yükselmesi.

MET AKINTISI. (Flood current): Suların karalara doğru olan yatay hareketi dolayısıyla meydana gelen akıntı.

METRİK TON. (Metric ton): 1000 kilogram veya 2204,6 paundluk ağırlık ölçüsü.

MEVKİ AÇISI. (Position angle): Atış yapan geminin hedeften olan nispi kerterizidir. Hedefin pruvasına göre sağa doğru 360 dereceye kadar ölçülür.

MEVKİ DAİRESİ. (Circle of position): Malum bir gök cisminin yüksekliğinin aynı bulunduğu herhangi bir noktadaki ve yer üzerindeki daire.

MEVKİ HATTI. (Position line): Geminin üzerinde bulunduğu doğru veya eğri hat.

MEVLANA CEVİZİ. (Turk's head): Halat bosaların çımalarına yapılan ve gerdel cevizi üzerine fener yapıldıktan sonra bedene doğru sarılmış olan kolları yukarıya doğru bir defa daha yürütmek suretiyle yapılan ceviz.

MEYİL. (Declination): Gök cisminin saat dairesi üzerinde, gök ekvatorundan olan açısal mesafesidir. 90 dereceye kadar derece, dakika ve saniye yönünden ölçülür ve gök cisminin ekvatorun kuzey veya güneyinde olmasına nazaran kuzey veya güney işaretini alır. Meyil gözlemcinin arzına eşittir.

MEYİL DAİRESİ. (Circle of declination): Bir gök cisminin gök ekvatoruna paralel ve meyil açısı kadar gök ekvatorundan uzak, üzerinde bulunduğu günlük nispi hareket yörüngesidir.

MEYİL HATASI. (Error of Declination): Manyetik pusulaların buldukları enleme göre, ufuk düzlemi ile arzın manyetik kuvvet hatlarının yaptığı açıya uyumlu olarak, eğilmeleri hatasıdır. Dikey miknatısı çubukla tashih edilir.

MEYİL PARALELİ. (Parallel of declination): Bir gök cisminin günlük zaniri izi. Meyil paraleli üzerinde bulunan her noktanın ekvatorдан uzaklığı gök cisminin meyline eşittir. Meyil paraleli yer küresi üzerindeki arz paraleline de eşittir.

MEZARNA. (Sill): Fırtınalı havalarda deniz sularının güverteyi yaladığı, yağmur suları ile güverte yıkanırken suların güverte üzerine açılmış ambar ağızları ile kaporta ve lumbarlardan içeriye girmemesi için güverte üzerine yapılmış olan yüksek kısımlar.

MEZE. (Half): Tam yukarıya kaldırılması gereken bir şeyin yarıda bulunması. Yarı, yarıda, yarıya manasında kullanılan terim.

MEZE ASTARI. Yelkenlerin toplanmasında kullanılan mezo ve garga-fundo selviçelerinin yelkenlerle temas eden yerlerinin yıpranmaması için yelkenbezi üzerine ve selviçeler istikametinde dikilen ikinci kat bez.

MEZEGÜVERTE. (Half deck): Alandan istifade etmek için iki güverte arasına yapılan ve bölmeler arasında kalan güverte. Bak. Güverte.

MEZESTRE. (Dip. Half mast): Tam toka edilmesi gereken bir şeyin toka edilmeyip yarıda bulundurulması. Matem günlerinde milli sancağın yarıya kadar çekilmesi. Bak. Meze

MEZESTRE ETMEK. Mezestre işinin yapılması.

MEZEVOLTA. (Half hitch): Bir halatın çıması diğer bir halat veya serenin üzerine kroz yapıldıktan sonra çıması ile bedenın çekilmesi suretiyle yapılan bağ.

MEZEVOLTALI DÜLGER BAĞI. (Half hitch and timber hitch): Seren veya kalasları deniz içinde veya karada sürüklemek için dülger bağı ile mezevolta'dan ibaret bağ.

MEZEVOLTALI KAZIK BAĞI. (Clove hitch and half hitch): Kazık bağı kuvvetlendirmek için kazık bağı yapıldıktan sonra çımasının beden üzerinde bir veya iki mezevolta alınması suretiyle yapılan bağ.

MEZEVOLTALI YOMA BAĞI. (Reeving line): İki yomayı birbirine eklemek için halat çımalarının karşılıklı olarak bedenleri üzerine yapılan mezevoltalardan ibaret bağ.

MEZO. (Buntline): Trinket, mayıstra ve foa yelkenlerinin altabaşo yakalarının serenlere kaldırılması ve serenler üzerine sarılmasını kolaylaştıran selviçeler.

MEZO ASTARI. (Buntline belly): Mezo ve gargafundo selviçelerinin yelkenlere değdiği yerleri yıprandırmaması için yelkenin altabaşo yakasından yukarıya doğru dikilen ensiz bez.

MINTAKA VAKTİ. (Zone time): 15 dereceye bölünmesi mümkün olan en yakın meridyenin mahalli ortalama vaktidir.

MİÇAÇO. (Jack): Ağır cisimlerin kaldırılmasında kullanılan krikoya benzer alet.

MİL. (Mile): Bak. Deniz mili.

MİNDE OLMAK. (Block and block): Yürya edilmekte olan bir palanganın makaralarının birbirine değecek şekilde yaklaşması hali. Bu durumda makaralar arasında halatın veta payı kalmaz. Palanganın bu şekli almasına «Palanga minda oldu» denir.

MİSTAÇO. (Bobstay): Cıvadrayı geminin talimarına bağlamak için cıvadra ile talimar arasına donatılan halat veya zincir.

MİYAMA ASTARI. (TABLING): Kare yelkenlerin serene bağlanan miyama yakalarını sağlamlaştırmak için yelken bezi üzerine dikilen ensiz bez.

MİYAMA HALATI. (Inner turns): Yelkenlerin miyama yakalarına dikilen halat. Cunda halatı da denir.

MİYAMA KALÇETESİ. (Robands): Miyama yakasını seren üzerindeki vardevelalara bağlamak için kullanılan kalçeteler.

MİYAMA KAMÇISI. Bak. Miyama kalçetesi.

MİYAMA MATAFYONU. Bak. Miyama patası.

MİYAMA PATASI. (Earing of a sail): Miyama halatlarının bağlandığı yelken üzerindeki anele. Miyama patasına bağlanan miyama halatı serenin cundasına bağlanır.

MİYAMA SAPANI. Yelkenin miyama yakasını serene bağlamak için serenin cundasında bulunan radansalı sapan. Miyama halatı radansa içinden geçirilerek serene bağlanır.

MİYAMA TİRNELESİ. Bak. Miyama kalçetesi.

MİYAMA YAKASI. (Head): Kare yelkenlerin serene bağlandığı üst taraftaki düz kısım.

MİYAR GEMİ. (Standard ship): Birlik dahilindeki gemilerin nispi hareketlerine nazaran hareket eden gemi.

MİYAR GÜVERTE. (Standard compass deck): Gemi miyar pusulasının bulunduğu kapalı köprüüstünün üstündeki güverte.

MİYAR PUSULA. (Standart compass): Tevcih kuvveti arzın magnetik alanına bağlı olan ve gemideki magnetik tesirlerden uzak bir yerde genellikle miyar güverte üzerinde bulunan pusula.

MİYAR VAKİT. (Standart time): Hususi bir alan için miyar meridyen olarak kabul edilen meridyene göre olan mahalli ortalama vakit.

MİZANA. (Mizzen): Genel olarak gemilerin üçüncü direği ve bu direk üzerindeki armaların tümünü kapsayan terim.

MİZANA ABAŞO BABAFİNGO SERENİ. (Lower mizzen topgallant yard): Mizana direği üzerinde bulunan ve çift olan babafingo serenlerinden altta olanı.

MİZANA ABAŞO BABAFİNGO YELKENİ. (Lower mizzen topgallant sail): Mizana abaşo babafingo sereni üzerine açılan kare yelken.

MİZANA ABAŞO GABYA SERENİ. (Lower mizzen topsail yard): Mizana gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya sereninden altta olanı.

MİZANA ABAŞO GABYA YELKENİ. (Lower mizzen topsail): Mizana abaşo gabya sereni üzerine açılan yelken.

MİZANA ABAŞO VELENASI. (Jigger staysail): Mizana ana direği ile kuntra mizana ana direği arasına açılan ve güverteye en yakın olan velen a yelkeni.

MİZANA ANA ÇARMIKLARI. (Mizzen rigging): Mizana ana direğini yan taraflarından bordalar istikametinde tutan çarmıklar.

MİZANA ANA DİREĞİ. (Mizzen mast): Grandi ana direğinden sonra gelen geminin üçüncü direği.

MİZANA ANA İSTİRALYASI. (Mizzen stay): Mizana ana direğini baş tarafından pruvaya doğru tutan halat.

MİZANA ANA SERENİ. Bak. Foa sereni.

MİZANA BABAFİNGO ÇARMIKLARI. (Mizen topgallant rigging) (Mizen topgallant shrouds): Mizana babafingo çubuğunu baş tarafından bordalar istikametinde tutan ve çanaklığa kapele olan armalar. Mizana babafingo sartiyesi de denilir.

MİZANA BABAFİNGO ÇUBUĞU. (Mizzen topgallant mast): Mizana direğinin güverteden itibaren üçüncü çubuğu.

MİZANA BABAFİNGO DESTAMORASI. (Mizen topgallant cap.): Mizana babafingo çubuğu üzerinde bulunan kuntra çubuğunu sabit tutmak için babafingo çubuğunun baş tarafına konulan destamora.

MİZANA BABAFİNGO GARGAFUNDOLARI. (Mizzen topgallant bunt-line.): Mizana babafingo yelkeninin altabaşo yakasını seren hamaylısına kaldırmak için altabaşo yakasına donatılan selviçeler.

MİZANA BABAFİNGO GURCATASI. (Mizzen topgallant cross trees): Mizana babafingo çubuğu üzerinde bulunan ve kuntra çubuğunun armasını yapmak ve çanaklık kurmak için konulan omurga hattına dik kütükler.

MİZANA BABAFİNGO İSTİRALYASI. (Mizzen topgallant stay): Mizana babafingo çubuğunu şapkasından pruvaya doğru tutan kalın halat.

MİZANA BABAFİNGO MANTİLYASI. (Mizzen topgallant lifts): Mizana babafingo serenini güverteye paralel bulundurmak için seren cundalarından direğe alınan halatlar.

MİZANA BABAFİNGO MARSİPETLERİ. (Mizen topgallant footrope.): Mizana babafingo sereninin cundalarından alınıp seren hamaylısına donatılan ve marsipet ayaklarının bağlandığı halatlar.

MİZANA BABAFİNGO PATRİSALARI. (Mizen topgallant backstays): Mizana babafingo çubuğunu bordalar istikametinde, kıça doğru tutan armalar.

MİZANA BABAFİNGO PIRASYASI. (Mizzen topgallant braces): Mizana babafingo serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarına donatılan selviçeler.

MİZANA BABAFİNGO SALABURUNU. (Mizzen topgallant leech line.): Mizana babafingo yelkeninin gradin yakalarını serene kaldırmak için gradin yakalarına donatılan selviçeler.

MİZANA BABAFİNGO SERENİ. (Mizzen topgallant yard.): Mizana babafingo çubuğu üzerinde bulunan iki serenden üstte olanı.

MİZANA BABAFİNGO VELENASI. (Mizzen topgallant staysail): Mizana babafingo çubuğunun kapelesinden grandî direğine alınan istiralya üzerine açılan üç köşe yelken.

MİZANA BABAFİNGO YELKENİ. (Mizzen topgallant sail): Mizana babafingo sereni üzerine açılan yelken.

MİZANA ÇARMIKLARI. (Mizzen rigging): Mizana ana direğini bordalar istikametinde tutan armalar.

MİZANA DİREĞİ. (Mizzen mast): Üzerinde ana direk, gabya ve babafingo çubukları olan ve pruvadan itibaren üçüncü durumda bulunan direk.

MİZANA FOA İSKOTASI. Bak. Foa iskotası.

MİZANA GABYA ÇARMIKLARI. (Mizzen topmast rigging, Mizzen topmast shrouds): Mizana gabya çubuğunun kapelesinden alınarak mizana ana direği üzerindeki çanaklığa kapele olunan ve çubuğu yan taraflarından tutan halatlar.

MİZANA GABYA ÇUBUĞU. (Mizzen topmast): Mizana ana direği üzerine sürülen çubuk.

MİZANA GABYA GARGAFUNDOLARI. (Mizzen topsail buntlines): Mizana gabya yelkeninin altabaşo yakasını seren hamaylısına kaldırmak için altabaşo yakasına donatılan selviçeler.

MİZANA GABYA GURCATASI. (Mizzen topmast cross trees): Mizana gabya çubuğu üzerinde bulunan ve babafingo çubuğunun armasını yapmak ve çanaklık kurmak için konulan omurga hattına dik kütükler.

MİZANA GABYA İSTİRALYASI. (Mizzen topmast stay): Mizana gabya çubuğunu pruvaya doğru tutan kalın halatlar.

MİZANA GABYA MANTİLYASI. (Mizzen topmast lifts): Mizana gabya serenini güverteye paralel bulundurmak için seren cundalarından direğe alınan halatlar.

MİZANA GABYA MARSİPETLERİ. (Mizzen topmast footrope): Mizana babafingo sereninin cundalarından alınıp seren hamaylısına donatılan ve marsipet ayaklarının bağlandığı halatlar.

MİZANA GABYA PATRİSALARI. (Mizzen topmast backstays): Mizana gabya çubuğunu bordalar istikametinde, kıça doğru tutan armalar.

MİZANA GABYA PIRASYASI. (Upper mizzen topsail brace): Mizana gabya serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarından donatılan selviçeler.

MİZANA GABYA SALABURUNU. (Mizzen topmast lee line): Mizana gabya yelkeninin gradin yakalarını serene kaldırmak için gradin yakalarına donatılan selviçeler.

MİZANA GABYA SERENİ. (Mizzen topmast yard): Mizana gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya sereninden üstte olanı. Lağ yelkenleri ile donatılmış olan teknelerde lager sereni üzerindeki serene de Mizana Gabya Sereni denir.

MİZANA GABYA VELENASI. (Mizzen topmast staysail): Mizana gabya çubuğunun kapelesinden grandi direğinin çanaklığına alınan istiralya üzerine açılan üçköşe yelken.

MİZANA GABYA YELKENİ. (Mizzen topmast sail. Upper mizzen top-sail): Mizana gabya sereni üzerine açılan yelken. Lağ yelkenleri ile donatılmış teknelerde mizana lağ yelkeni üzerine açılan yelkene de Mizana Gabya Yelkeni denir.

MİZANA İSTİRALYATASI. (Mizzen royal stay): Mizana kuntra pa-yından pruvaya doğru uzanan halat.

MİZANA KUNTRA ÇUBUĞU. (Mizzen royal mast): Mizana babafingo çubuğu üzerine sürülen çubuk.

MİZANA KUNTRA SERENİ. (Mizzen royal yard): Mizana kuntra çubuğu üzerinde bulunan sereni.

MİZANA KUNTRA YELKENİ. (Mizzen royal): Mizana kuntra sereni üzerine açılan yelken.

MİZANA KUNTRATA SERENİ. (Mizzen skysail yard): Mizana kuntra çubuğu üzerinde bulunan sereni.

MİZANA KUNTRATA YELKENİ. (Mizzen skysail): Mizana kuntrata sereni üzerine açılan yelken.

MİZANA LAGER SERENİ. (Mizzen balc yard): Lağ yelkenleri ile donatılmış yelkenli teknelerde mizana direğine basılan lağ yelkeninin açıldığı sereni.

MİZANA LAĞ YELKENİ. (Mizzen balc yawl): Mizana lager sereni üzerine açılan kareye benzer yelken.

MİZANA PAYI. Grandi direği ile mizana direği arasındaki yatay mesafe.

MİZANA PİKİ. (Mizzen gaff topsail): Randa yelkeni üzerine açılan üçköşeli yelken.

MİZANA SERENİ. Bak. Foa sereni.

MİZANA VELENASI. Bak. Markiz.

MİZANA YELKENİ. Bak. Foa yelkeni.

MİZANA ZİFOSU. (Mizzen skysail pole): Mizana kuntra kapelesinden çubuğun şapkasına (Genel olarak direk şapkasına) kadar olan kısım.

MODA YELKENİ. (Spencer): Direkler üzerine sürülen ve kıça doğru hafifçe meyilli olan serenlere açılan, bumbalı veya bumbasız olarak kullanılan üçköşe yelken. Huri veya Pena Yelkeni de denilir.

MOLA. (Cact off): Bir yere verilmiş olan bir halatın koyverilmesi için verilen komut.

MOLA. (Let go): Gergin olmayan halatın sarkan kısmındaki boşluk.

MORFİDAR. (Tafrail): Geminin ana güverte düzeyinde bordaların birbirine paralel olduğu yere kadar uzanan kış eğimi.

MORİLE. (Conical wooden plug): Herhangi bir sebeple gemi veya deniz aracının su kesimine yakın borda veya karinasında açılmış olan delikleri tıkamakta kullanılan koni şeklinde yontulmuş, üzeri yağlı üstübü ile sarılmış ağaç takoz.

MORİLE ETMEK. Su kesimine yakın yerlerde açılmış olan yarayı morile ile tıkayarak körletmek.

MORİLE ETMEK. Babaya birkaç kere volta edilmiş halatın boşaltılması için voltalarının teker teker işletilerek gevşetilmesi.

MORİZE. (Reef earing): Yelkenlerin, camadana vurulacağı zaman gradin yakalarını camadan astarı hizasından serene bağlamak için kullanılan çelikli halatlar.

MORİZE PATASI. (Reef earing): Yelkenlerin camadan astarları hizasında ve gradin yakalarında gradin halatının kuruz kırılması ile meydana gelen analeler. Bunlara Camadan Patası da denilir.

MORS FENERİ. (Morse lamp): Gemilerin direk veya seren cundalarında, manipleye bağlı lambalardır. Görünür işaretle yapılan yakın mesafe muhaberesinde kullanılır. Muhabere Mors alfabesi ile yapılır.

MUHABERE BORUSU. (Speaking tube, Voice tube): Elektrikli muhabere sistemlerinin arıza yapması halinde köprüüstü ile önemli merkezler arasındaki muhabereyi temin etmek üzere gemi dahiline donatılmış pirinç veya bakırdan yapılmış borular. Bu boruların ağız kısımlarında ışık sesi çıkaran tapalar vardır. Herhangi bir yerle konuşulacağı zaman konuşacak kişi bu tapayı çıkartır ve ağzını deliğe dayar ve kuvvetlice üfler. Boru içindeki hava basıncı diğer taraftaki düdüğü öttürür. Bu ikaz üzerine diğer tarafta tapayı çıkartarak konuşma sürdürülür.

MUNİ KASA. Bak. Emzirme kasa.

MURAHAMAT. Bak. Harita remiz ve işaretleri.

MUŞAMBA. (Tarpaulin): Güverte üzerinde ve açıkta bulunan Pusula, Dümendolabı, Makine Telgrafı,, Irgat gibi alet ve cihazları yağmurdan ve çığden korumak için yağışlı havalarda ve geceleyin üzerlerine örtülen branda bezinden yapılmış örtüdür.

MUTEDİL RÜZGÂR. (Moderate breeze): Tepelerinde köpükler görünen ve dalga boyları uzayan, saatteki sürati 11-16 mil olan rüzgâr.

MUVAZENE MERKEZİ. (Metacenter): Gemi su üzerinde taşıyan sephiye kuvvetlerinin ortalaması dikey sephiye merkezi noktasından yukarıya doğru tesir eder. Gemi biraz yatacak olursa su altındaki B noktası B. 1 noktasına hareket eder. Geminin meyilli halinde sephiye kuvvetinin tesir istikametini gösteren hat, dikey vaziyetteki tesir istikametini gösteren hattı M noktasında bulunur. Bu noktaya muvazene merkezi veya noktası denir.

MUVAZENE MERKEZİ YÜKSEKLİĞİ. (Metacentric height): Geminin ağırlık merkezi (G) ile muvazene merkezi (M) arasındaki yüksekliktir. (G) noktası daima sabittir. Ancak (B) ve (M) noktaları gemi yalpa yaptıkça sephiye merkezi (B) ile muvazene merkezi (M) daima yer değiştirirler.

MÜHENDİSBAĞI. Bak. Bindirme kancabağı.

MÜKERRER HALAT. Kullanılmayacak derecede yıpranmış olan dört burgataya kadar olan halatlara denir. Yeni halatların kullanılmayacağı yerlerde palet, usturmaça v.s. gibi şeylerin yapılmasında kullanılır. Bak. Arma bozuntusu.

MÜRNEL. (Knittles): Kolları evvelâ sola, bilâhara üç kol bir araya getirilerek sağa bükülmek suretiyle yapılan ince ipler.

MÜRSELEBAĞI. Bak. Alaportekiz piyanbağı.

MÜSADEME. Bak. Çatışma.

MÜSADEME PALETİ. (Collision mat): Muhtelif sebeplerle gemi bordasında, su kesimi yakınının da veya alt tarafında açılan delikleri geçici olarak kapatmak ve suyun içeriye girmesini azaltmak maksadıyla kullanılan ve karına zinciri vasıtasıyla yara üzerine getirilen bir tarafı tüylü kare şeklindeki palet. Modern gemilerde yara paletleri pek kullanılmamaktadır.

MÜSADEME PERDESİ. (Collision bulkhead): İki geminin çatışması halinde suyun gemi içersine girmesini önlemek maksadıyla gemi boyunun % 5'i mesafesinde sintineden güverteye kadar uzanan su geçirmez perdeler.

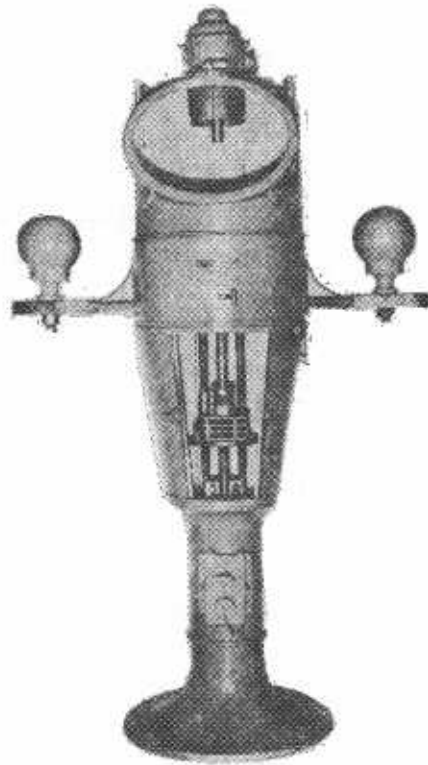
MÜSTAMEL HALAT. Dört burgatadan daha büyük burgatadaki kullanılmayacak derecede yıpranmış halat. Palet, paspas v.s. gibi şeylerin yapılmasında kullanılır. Bak. Arma bozuntusu, Mükerrer halat.

MÜTEHARRİK İZBARÇOBAĞI. (Running bowline hitch): Bak. Leşbağı. Sugalı izbarçobağı.

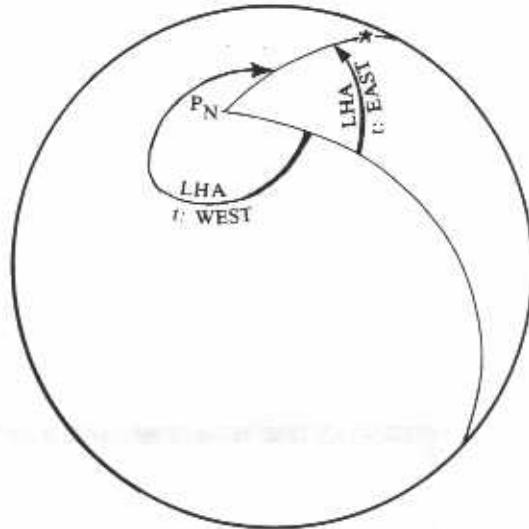
MÜTEHARRİK TORNO. (Running block): İki makaradan ibaret bir palanganın sabit olmayıp hareket eden makarası, tornosu.

MÜTENAVİP FENER. (Alternating light): Işık rengini zaman zaman değiştiren deniz fenerleri.

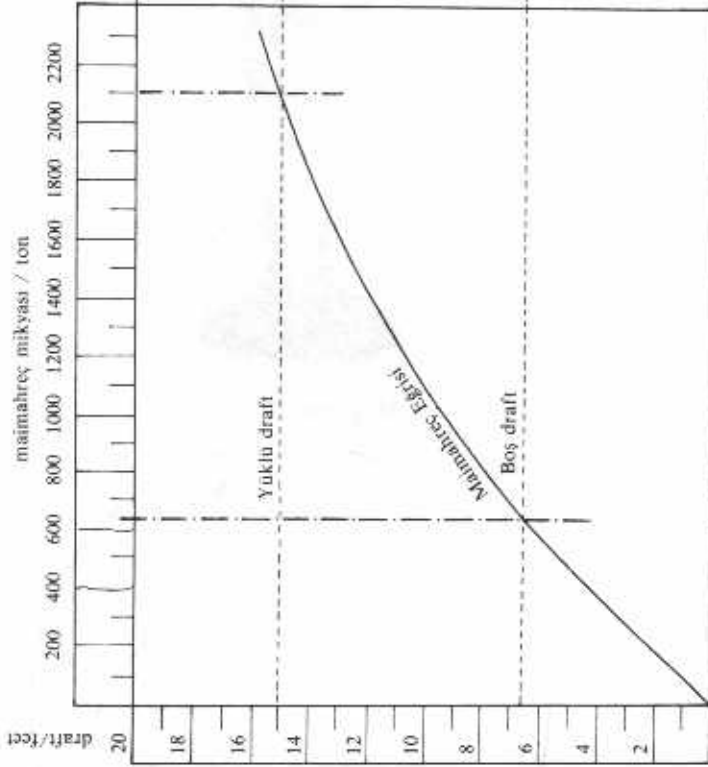
MÜTEVAZİN DÜMEN. (Balanced rudder): Dümen yelpazesinin üçte bir kısmı dümen ekseninin baş tarafında üçte iki kısmı kıç tarafta olan dümen. Bak. Dümen.

Magnetik Pusula

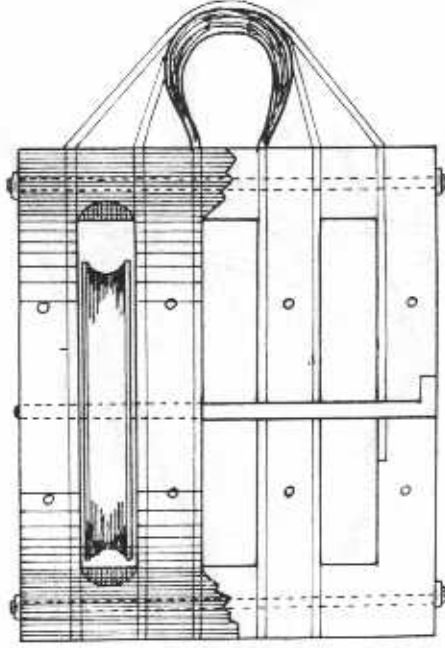

Mahalli Saat Açısı

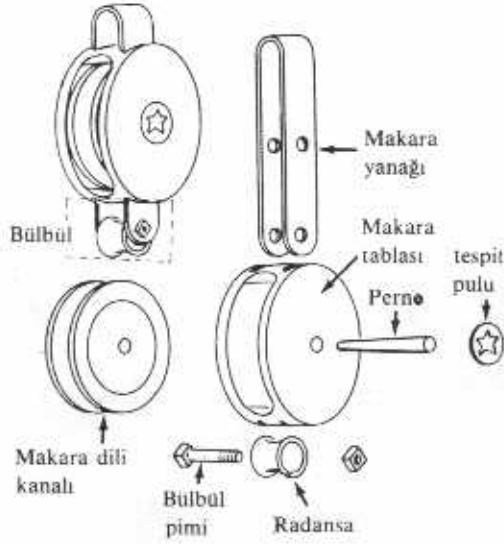

Maimahreç (Deplasman)	draft (Su kesimi)	Dead weight (Ağırlık)	Free board (Serbest borda)
TON	19	TON	1
2100	15	1410	2
1870	14	1180	3
1650	13	960	4
1440	12	750	5
1250	11	560	6
1075	10	385	7
925	9	235	8
800	8	110	9
690	7	0	10
	6		11
	5		12
	4		13
	3		
	2		
	1		

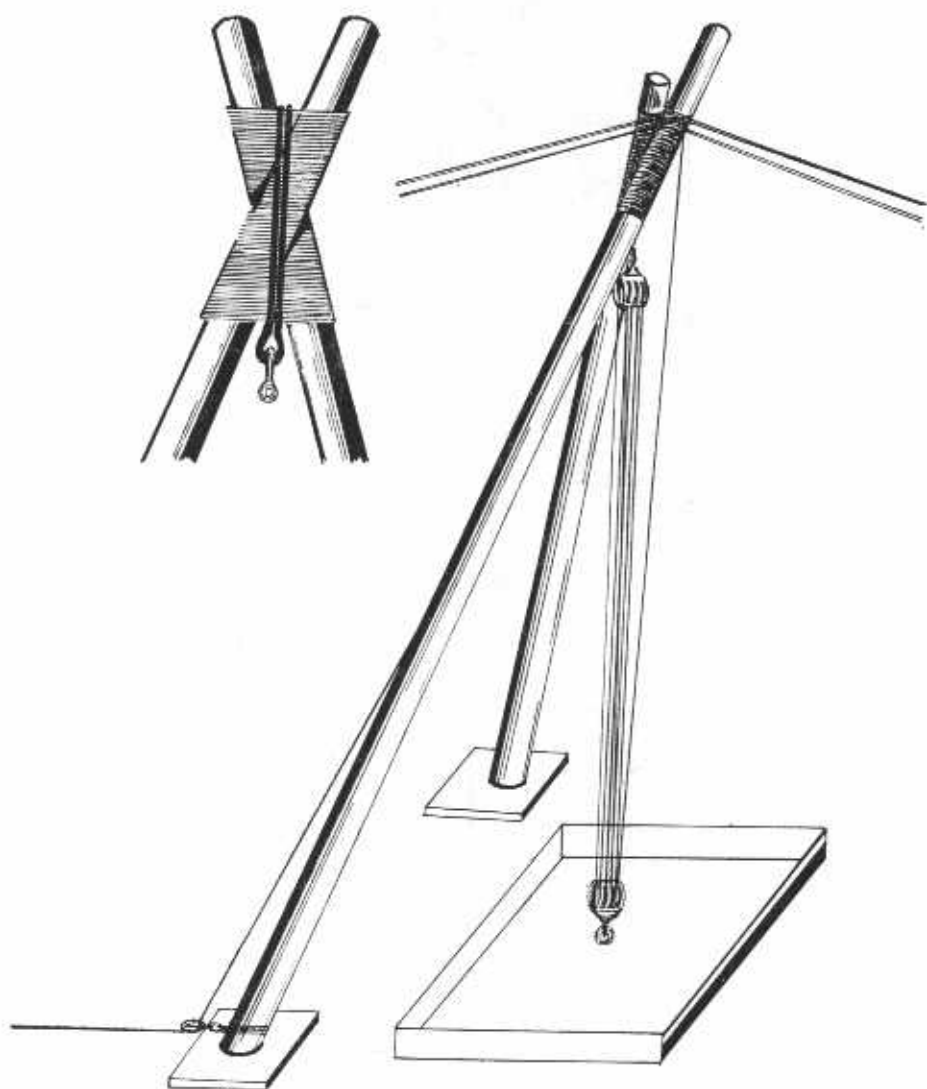
MAİMAHREÇ EĞRİSİ

Makara

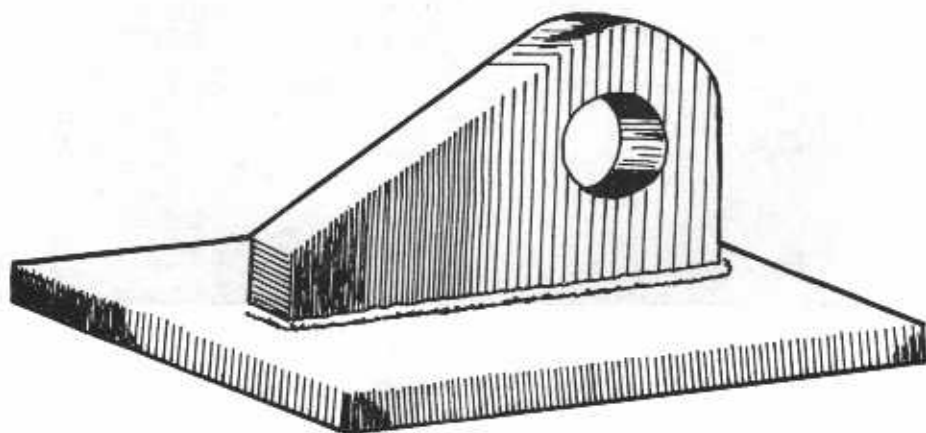
Bir Ağaç Makaranın Kısımları

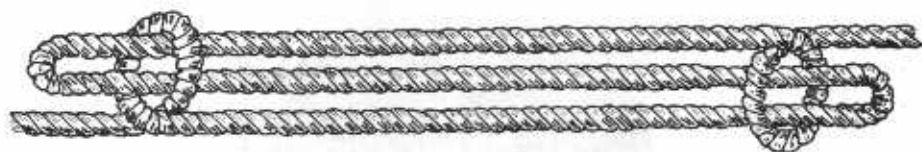
MAKAS

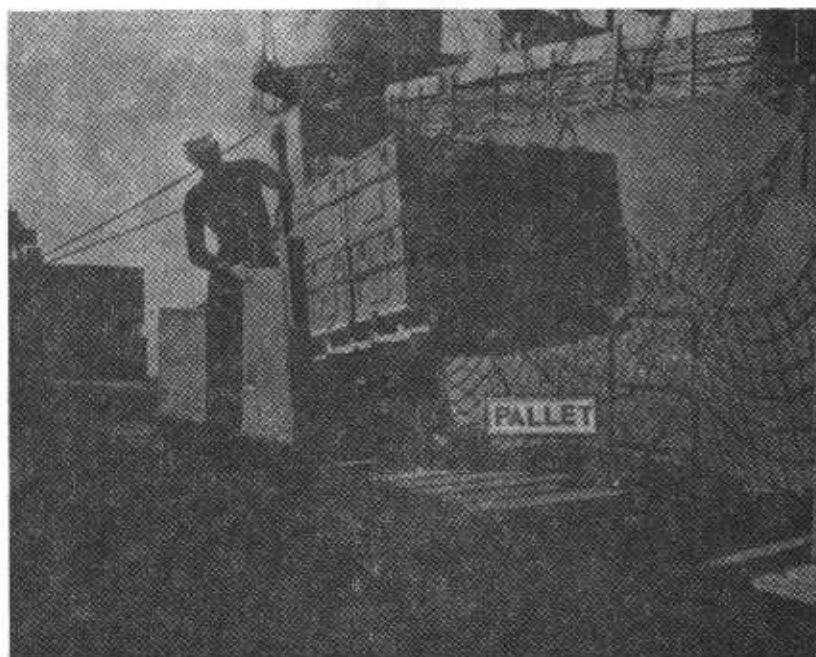
Makine Telgrafi

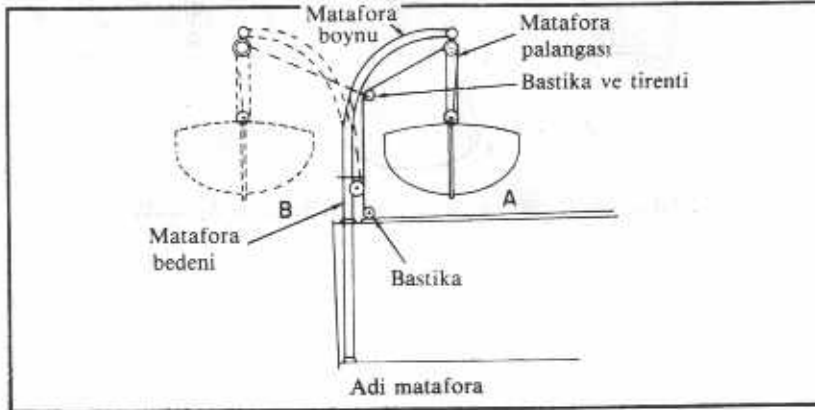
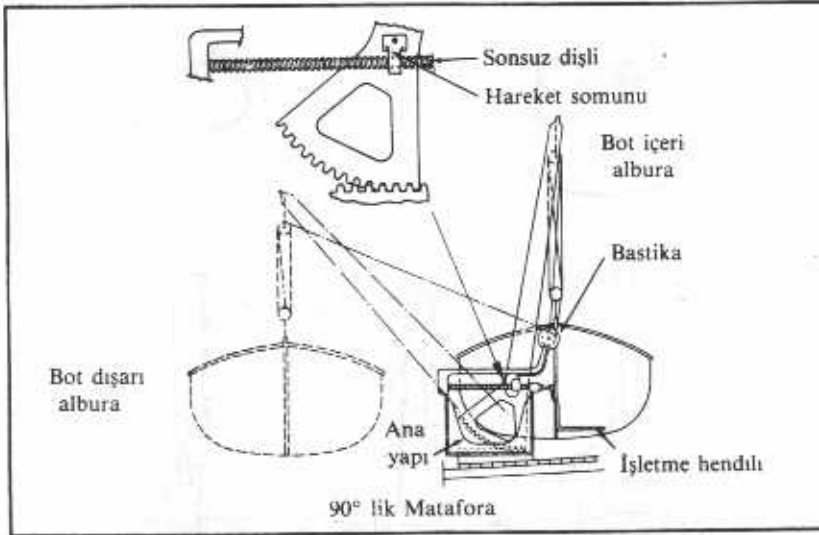
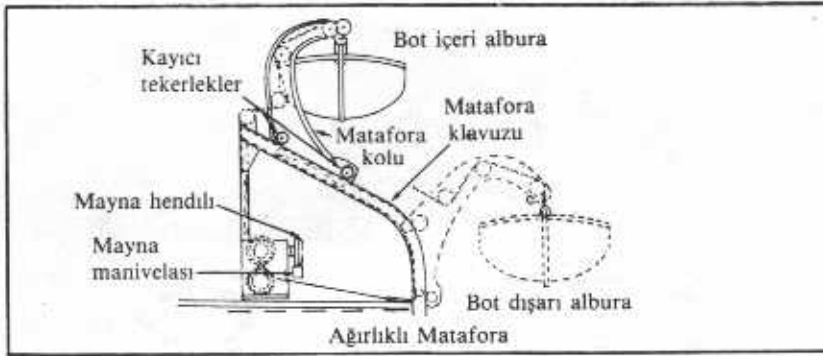
MAPA

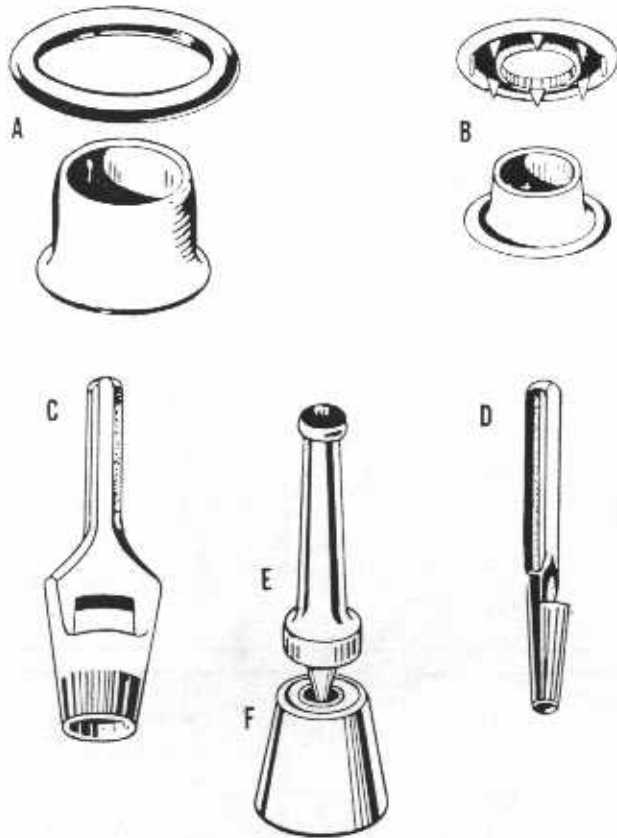
Margarita Bağı

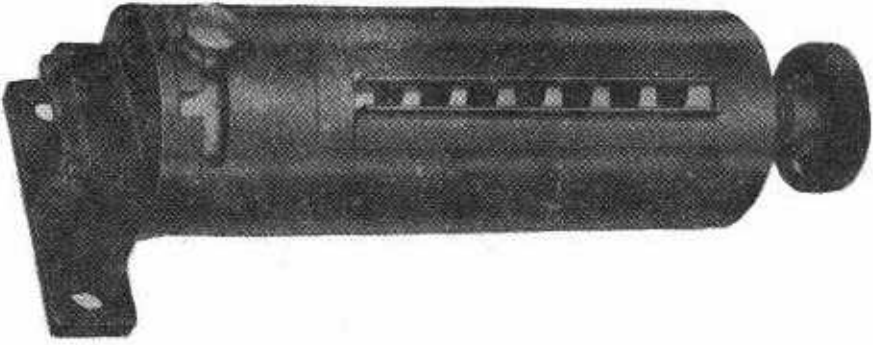
Maliborda Ağı

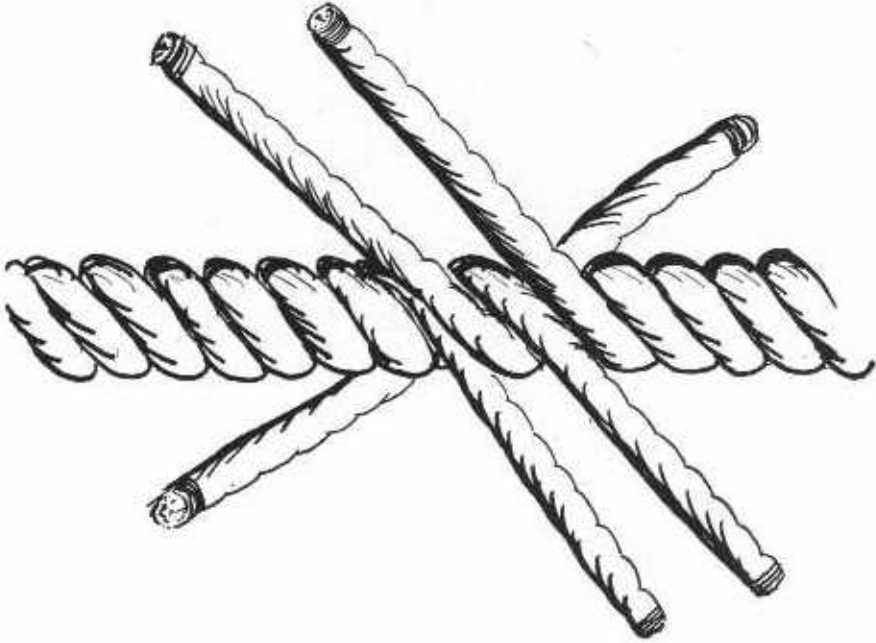
Gemilerde Kullanılan Üç Tıp MATAFORA

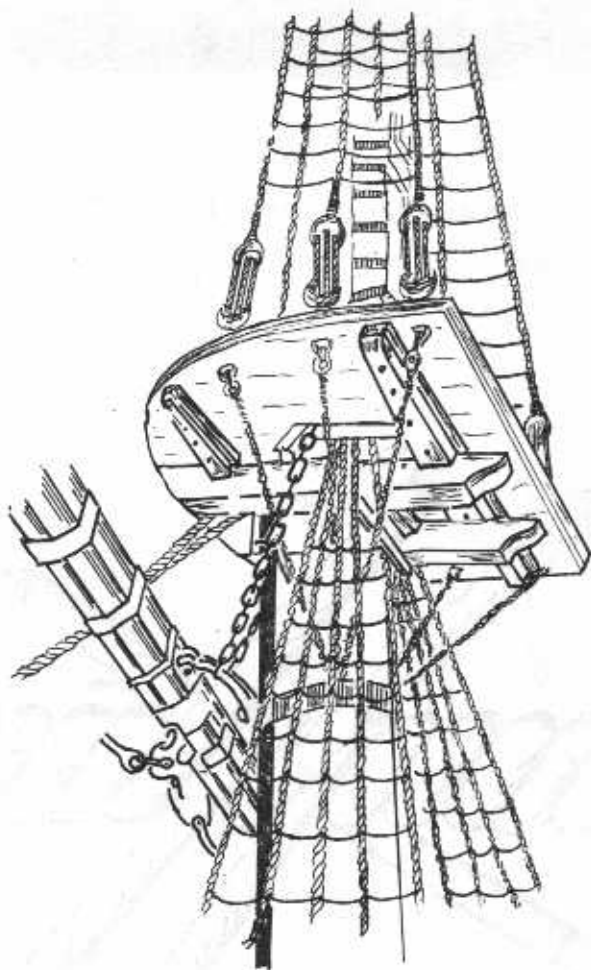
Matafyon Zımbası ve Matafyon Basma Aparatı

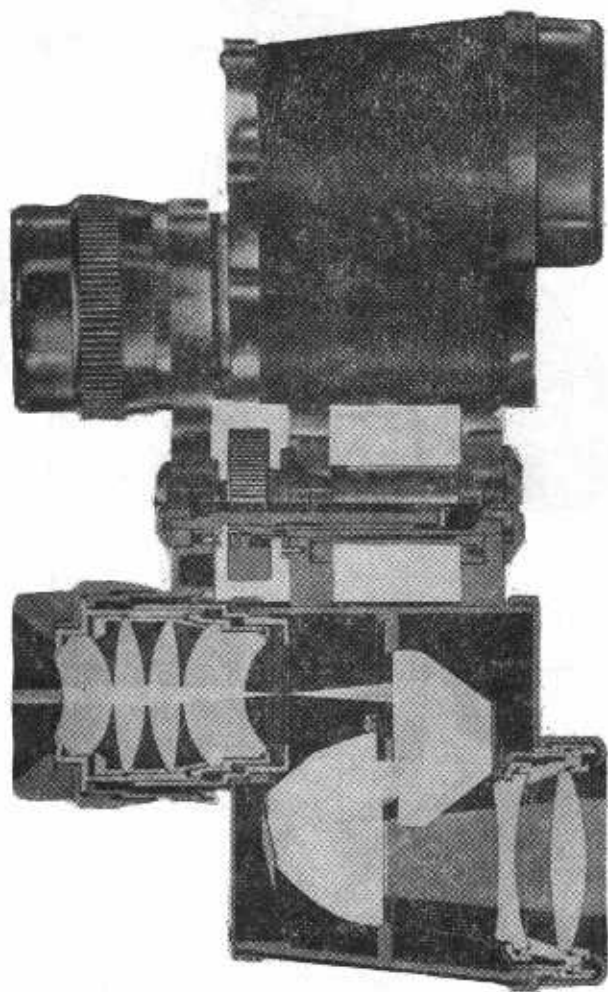
Muhabereci Mesaj Okuma Lambası

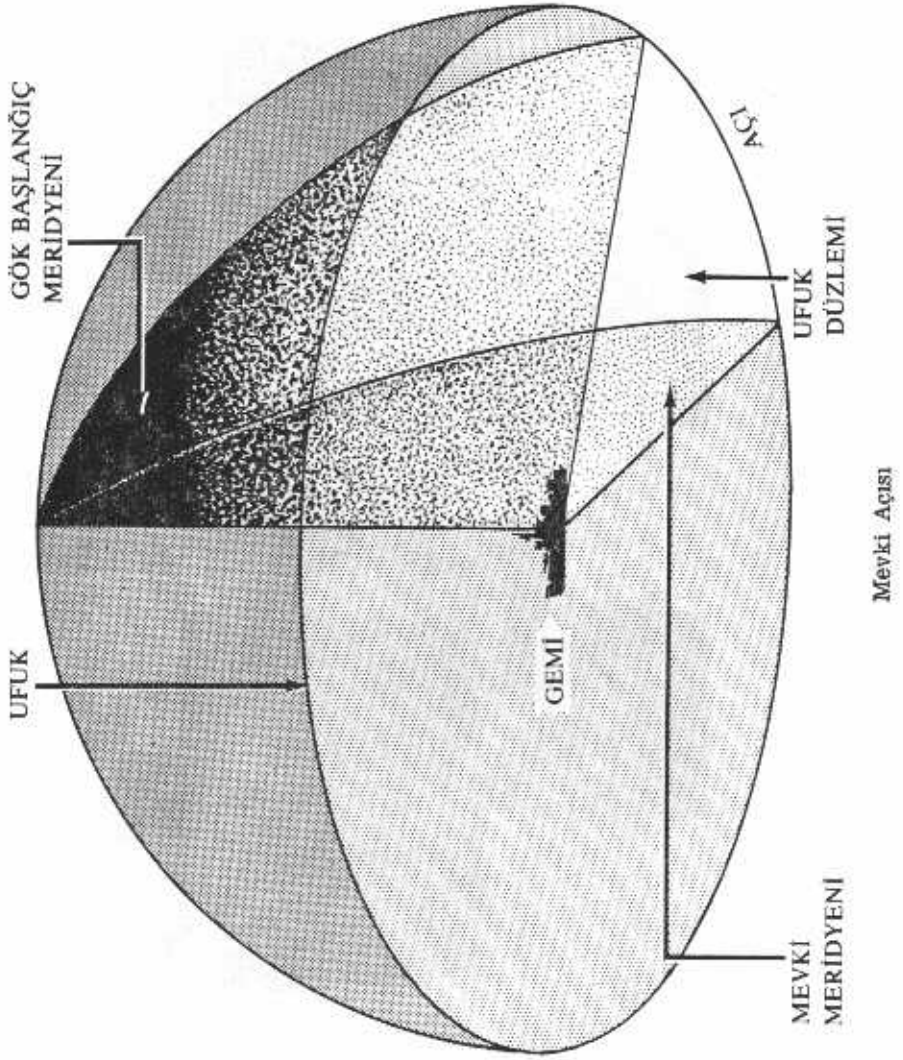
Matız Dikişi

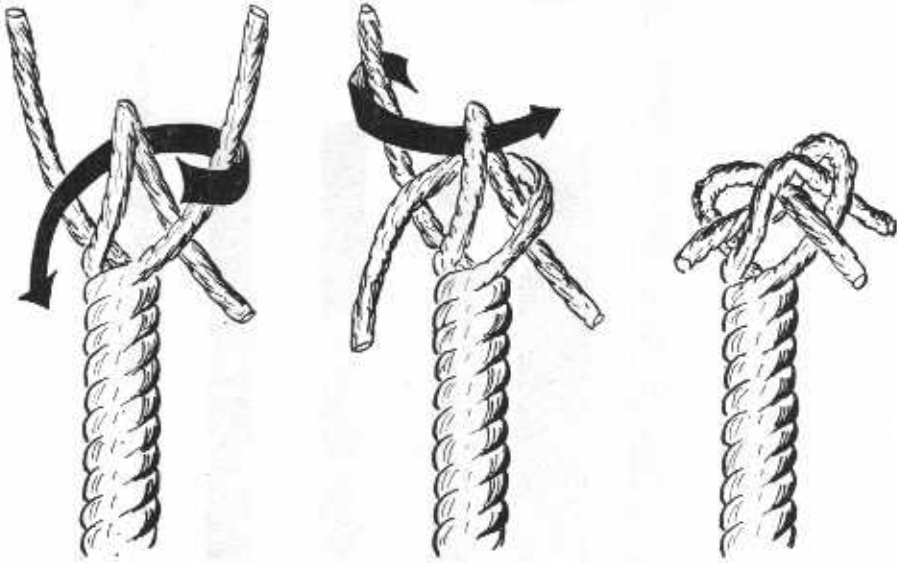

MAUNA

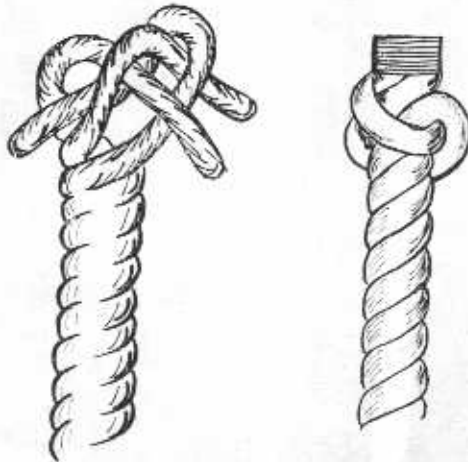

MERCEK

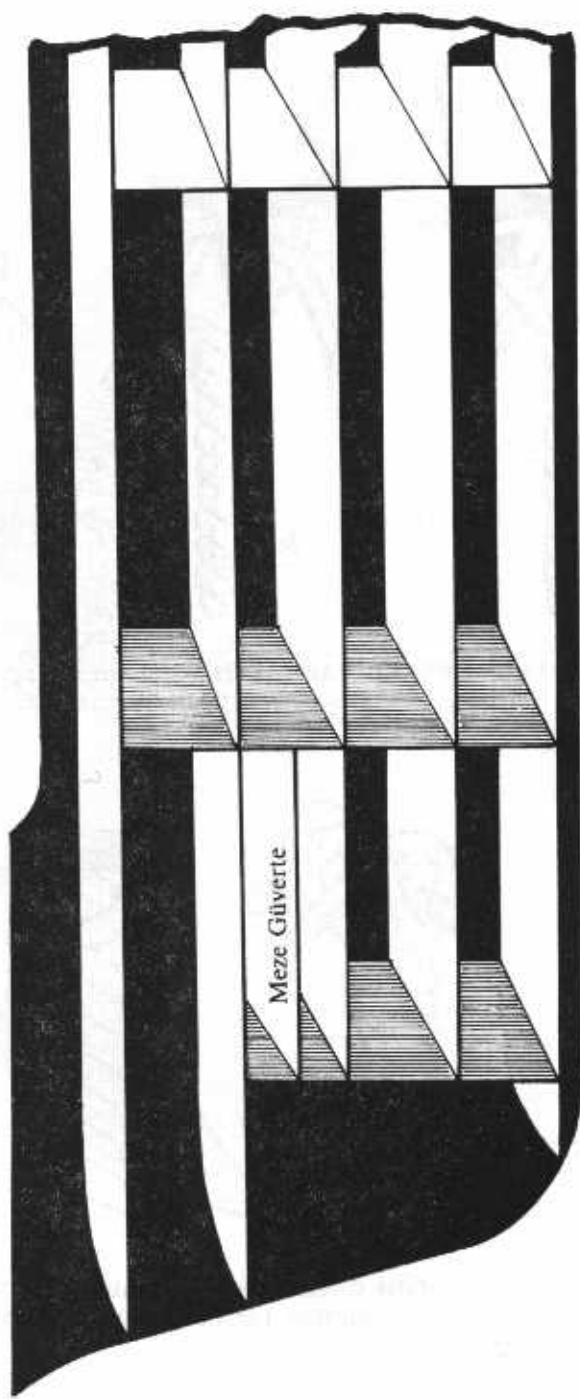

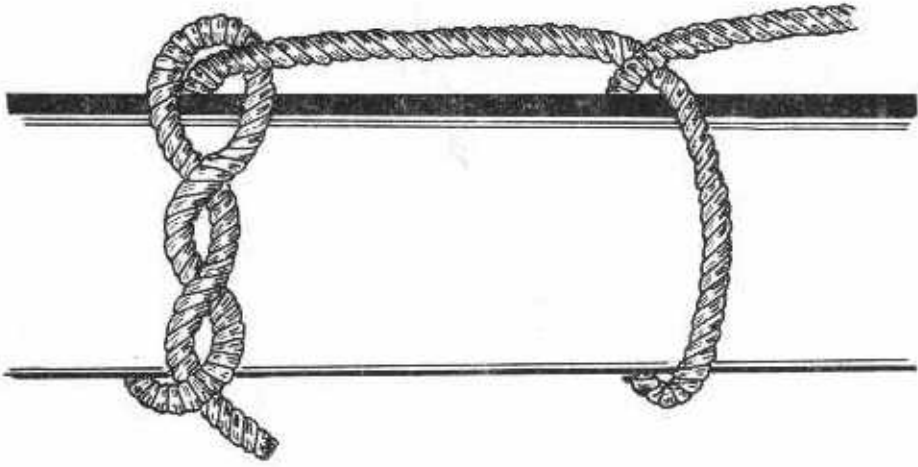
BİR HALAT ÇİMASINA FENER YAPILMASI : Halatın Kolları, Yanındaki Kolun Üstünden Aşağı Doğru Alınmak Suretiyle Oluşturulan Basit Bir Ceviz Şeklidir.

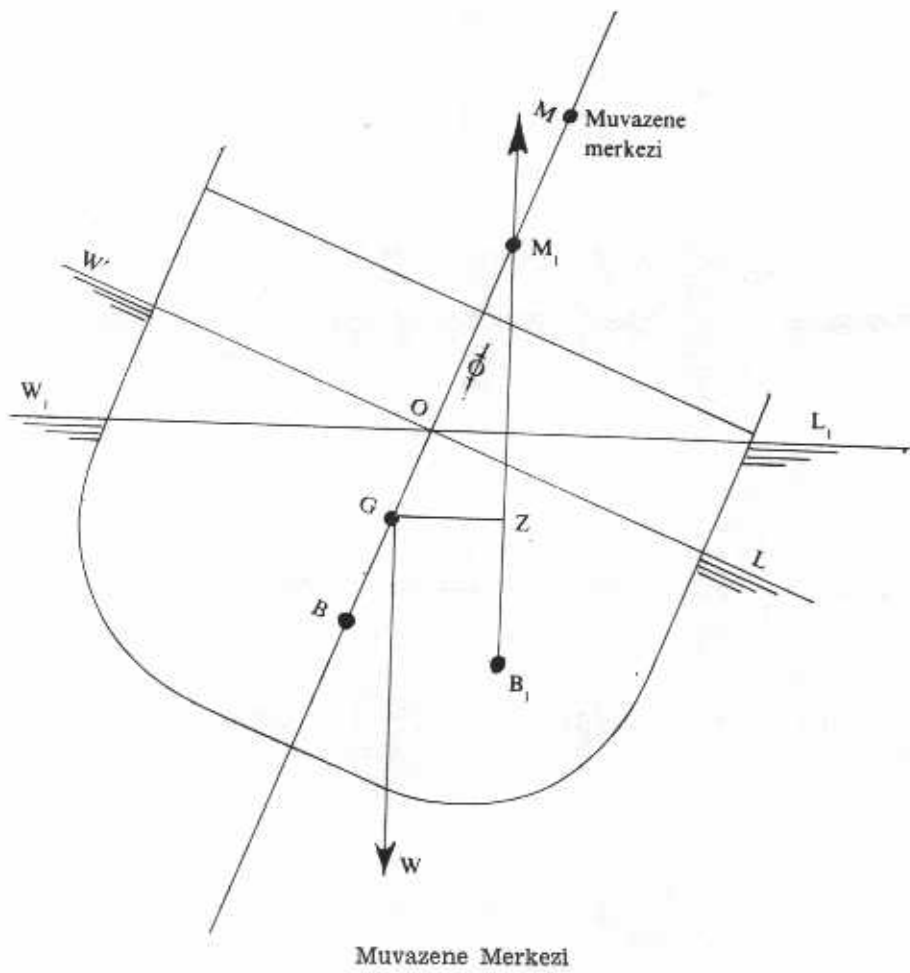
MEVLÂNA CEVİZİ : Bir Halat Çıması Üzerine Yapılan GERDEL CEVİZİ ne Bir Fener Yapılmak Suretiyle Oluşturulan Bir Ceviz Şekli Olup Mevlâna Kavuşunu Andırıldığından Bu İsimle Anılır.

Meze Güverte

MEZE VOLTALI DÜLGER BAĞI : Bir Direği veya Bir Gönderi Bir Yere Kaldırmak, Çekmek Maksadıyla Yapılan Emniyetli Bir Bağdır.

NAKKAŞ. (Painter): Gemilerin boya işleri ile meşgul olan ve boyalmanın bulunduğu nakkaşhanenin sorumlusu durumunda bulunan personel.

NAKKAŞHANE. (Paint locker): Gemi için lüzumlu olan boya, vernik, sülyen, fırça vs. gibi boya ile ilgili malzemelerin muhafaza edildiği yer. Nakkaşhaneler genellikle baş kasara altında ve sintineye yakın yerlerdedir.

NAL KASA. (Horse shoe splite): Doblin yapılmış bir halatın iki tarafındaki bedeni üzerine istenilen uzunluktaki bir halatın çumaları ile yapılan kasa. Parçalıkasa veya Falakalı kasa'da denilir.

NAVİ. Bak. Barko bestiya.

NAVLUN. (Freight): Bir yerden bir yere taşınmak üzere bir sözleşme (Navlun Sözleşmesi) ile gemiye alınan eşyaların tümü.

NAVLUN MUKAVELESİ. (Affreightment): Donatan ile kiracı arasında bir yükün denizden taşınması için muayyen bir navlun ücretinin ödenmesine karşılık geminin tamamen veya kısmen kiralayıcıya tahsis edildiğini belirten mukavele.

NAYLON HALAT. (Nylon line, nylon rope): Lif halatlara nazaran daha elverişli olan sentetik halattır. Aynı evsftaki bir manila halata nazaran naylon halat üç defa daha kuvvetli ve beş defa uzun ömürlüdür.

NETA. (Clean Tidy): Tertip ve düzen manasında kullanılan terim.

NETA BATARYA. (Pipe down the forecandle): Gemi personelinin buldukları yatma ve iş yerlerini temizlemeleri ve buralarını düzene sokmaları.

NETA ETMEK. (To make clear): Dağınık ve düzensiz bir yeri tertip ve düzene sokmak.

NET HACİM. (Net register tonage): Geminin gros hacim veya tonilatısından o geminin yürümesine ve yürütenlerin ihtiyacına ayrılan yerlere ait hacimlerin çıkarılmasından sonra kalan hacim.

NET KAPASİTE. (Net capacity): Bir geminin tuzlu suda ruhsatlı su çekimine kadar yüklendiği zaman banker, su ve diğer malzemeyi hesaba kattıktan sonra uzun ton olarak yük kapasitesini ifade eder.

NET KIRA. (Net charter): Bir gemi net kira ile kiralanmışsa geminin yükleme ve boşaltma limanlarındaki bütün masraflarının kiralayana ait olduğunu ifade eder. Gemi, yük boşaltma limanında tamamen boşaltıldıktan sonra armatöre iade edilir.

NET TONİLATO. (Net tonnage): Bir geminin tüm kapalı yerlerinin tonajı olan GROS tondan; Geminin ticari kazancında yeri olmayan kapalı mahallerin hacimleri toplamının çıkarılması ile elde edilen tonajdır. Bir başka deyişle, geminin yük aldığı navlun getiren kapalı yerlerinin hacimleri toplamıdır.

NEVCET. (Canvas line): Eratın yatak ve diğer eşyalarını koydukları brandayı bağlamak için kullanılan ince halat.

NİSPİ KERTERİZ. (Relative bearing): Kara veya denizdeki bir maddenin, geminin pruvasına nazaran olan istikameti. Bu maddeden geçen karteriz hattı ile geminin omurga hattı arasındaki açı olup gemi pruvasından (000 dereceden) 360 dereceye kadar saat yelkovanı istikametinde ölçülür. Bazen sancak ve iskele belirtilmek suretiyle 180 dereceye kadar da ifade edilir.

NİHAİ KUTUR. Bak. Son kutur.

NOMONİK HARİTA. (Gnomonic charte): Nomonik irtisamla yeryüzünün bir kısmını gösteren bu haritalar daha ziyade büyük daire seyirlerinde kullanılır.

NOMONİK İRTİSAM. (Gnomonic projection): Yeryüzünün bir kısmını göstermek üzere kullanılan bir irtisam metodudur. Bu methodda, teğet bir düzlem üzerine yerin merkezinden yapılan irtisamdır. Meridyenler kutuplara doğru birbirine yaklaşan birer doğru çizgi halinde ve arz paralelleri teğet noktası kutuplar olmadığı sürece birbirine paralel olmayan eğriler halinde görülürler. Açılar doğru olarak gösterilemez. Bir büyük daire bir doğru çizgi halinde görülür.

NORMAL MAİMAHREÇ. (Normal displacement): Geminin her veçhile hizmete hazır olarak tam, kazanlarda fayrap seviyesine kadar su mevcut, personel ve eşyaları gemide, normal cephanesi, akaryakıtı, yedek malzemesi, içme ve fit suyu mevcut olduğu haldeki maimahreci. Bu maimahreçte tüm sarnıçlar, ihtiyat fit sarnıcı ve dabilbatum sarnıçları boş bırakılarak kabul edilecektir.

NORMAL SÜRAT. (Service speed): Aksi emredilmediği sürece bir geminin yapacağı sürat.

NÖBET. Bak. Vardiya.

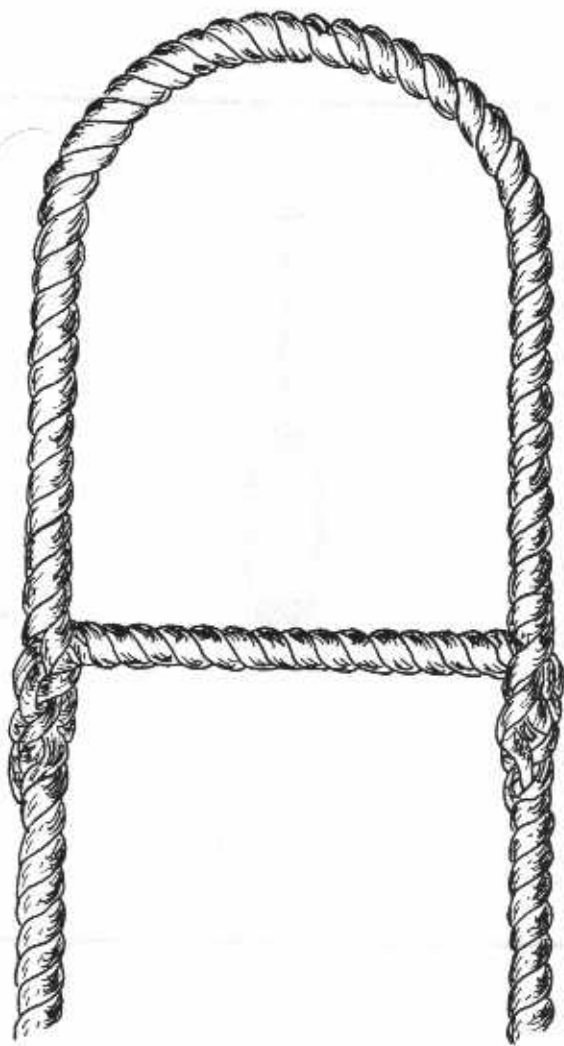
NUCUMİ AY. (Sideral): Yıldızlara nazaran ayın yer etrafında bir devrini tamamlaması için geçen müddet. Bu müddet takriben 27 1/3 gündür.

NUCUMİ GÜN. (Sideral day): Güneş gününden bir derece veya dört saat dakikası daha kısa olan gün.

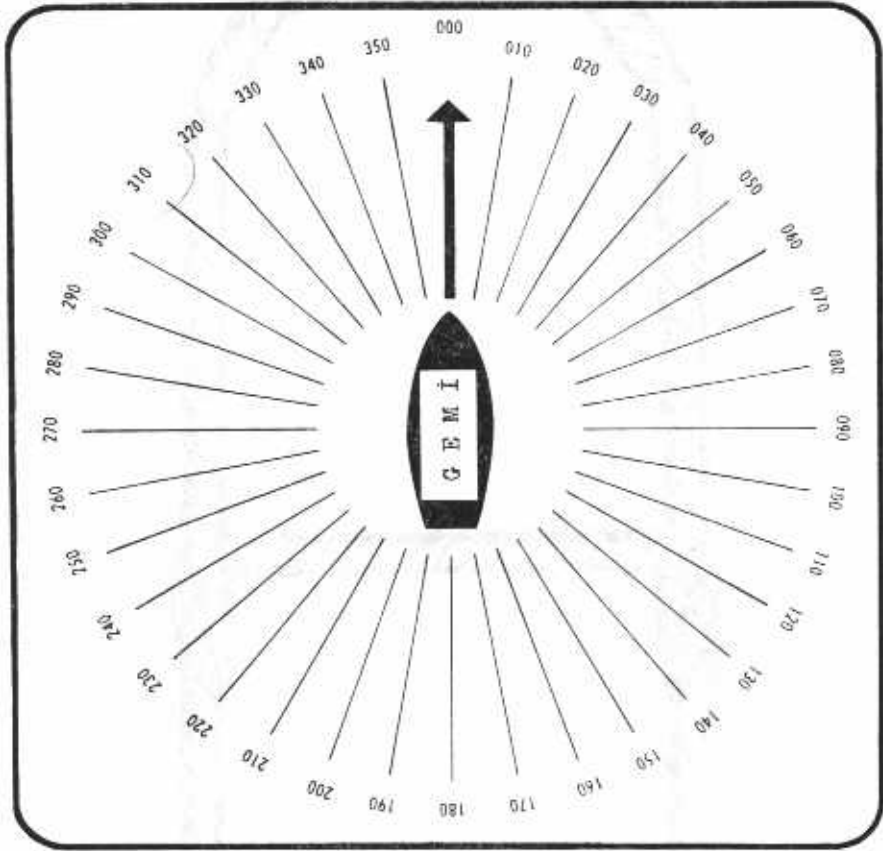
NUCUMİ SAAT AÇISI. (Sideral haur angle): Hamel noktasının saat dairesiyle gök cisminin geçen saat dairesi arasında kutupta meydana gelen açı veya bu saat daireleri arasındaki ekvator yayıdır. Hamel noktası saat dairesinden batıya doğru 360 dereceye kadar ölçülür.

NUCUMİ VAKİT. (Sideral time): Yerin eksenini etrafındaki dönüşünü yıldızlara nazaran ölçmekle bulunan vakit. Nucumi vaktin başlangıç noktası ilkbahar noktasıdır. Yıldızların mevkilerini tayin etmede nucumi vakit kullanılır.

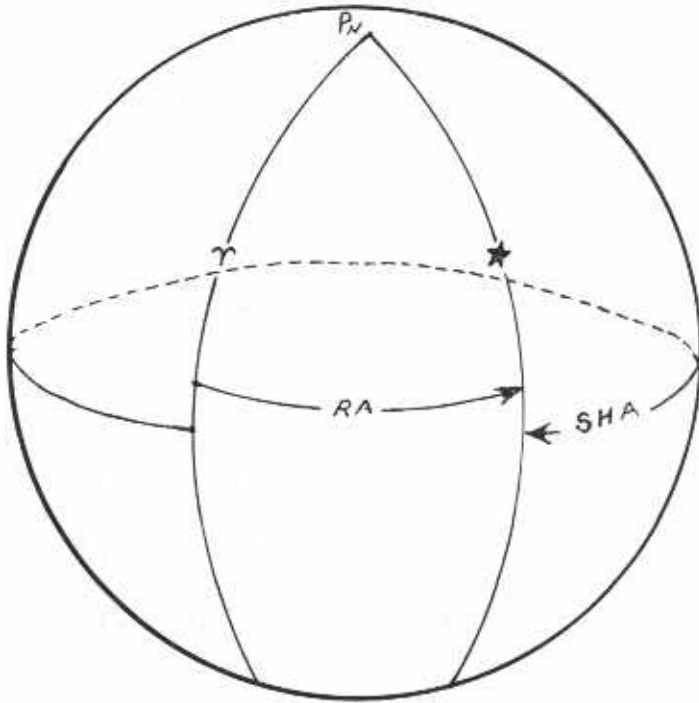
NUCUMİ YIL. (Sideral year): Yıldızlara nazaran yerin güneş etrafındaki devrini tamamlaması için geçen müddet. Nucumi yıl tropik yıldan 20 dakika daha uzundur.

Nal Kasa

Nispi Kerterizler

Nucumî Saat Açısı

OCAKLIK DEMİRİ. (Sheet anchor): Bir tarafında iki demir bulunan demirlerden kıça doğru olan ve göz demirinin gerisinde bulunan, göz demiriyle aynı vasıfta olan yedek demir.

OLTA BAĞI. (Fisherman's knot): Bir daha çözülmesine gerek duyulmayan halatların birbirine bağlanması için yapılan bağ.

OLUK. (Swallow): Halatların dil üzerine rahatça oturması için dil üzerine açılan yarım yuvarlak oyuk.

OMURGA. (Keel): Gemi postalarının alt uçlarının üzerinde birleştiği pruvadan pupaya kadar uzanan çelik veya en sağlam ağaçtan yapılmış olan geminin en sağlam kısmı

OMURGA AŞOZU. (Rabbit): Kaplama tahtalarının omurgaya girmesi için omurga üzerinde açılmış olan girintiler. Bak. Aşoz.

OMURGA HATTI. (Kell line): Gemi ve deniz araçlarının baş ve kık bodoslamalarını birleştiren ve omurga ile aynı düzlem üzerinde bulunan hat.

OMUZLUK. (Quarter): Borda kaplamalarının baş ve kık bodoslamalara doğru eğimlenmeye başladığı yer ile bodoslamalar arasında kalan kısım.

OMUZLUK PALAMARI. SPRING LINE (S): Aborda olmuş gemilerin baş ve kık omuzluklarından sahile vermiş oldukları halatlar.

OMUZLUK RÜZGÂRI. (Quadrantal wind): Kık omuzluklardan esen rüzgâr.

OPSİYONLU YÜK. (Optinal cargo): Muayyen bir limanda teslim için satılmamış mallar opsiyonlu yük olarak gemiye yüklenirler. Yükleyiciler veya malı alacak olanlar nihai varış limanının ismini enaz yirmi dört saat evvelinden bildirmek mecburiyetindedirler.

ORKOZ. (Undetow): Akıntının aksi cihetinden esen rüzgâr sebebiyle akıntı istikametinin aksine doğru giden yüzey akıntıları. Girintili ve çıkıntılı sahillerde bir çıkıntıya çarparak akıntının aksi cihetine doğru akan akıntıyada orkoz denir.

ORSA. (Wind side, the weather side): Yelken iskotalarını mümkün olduğu kadar lava ederek yelken sathını rüzgârın estiği tarafa doğru çoğaltmak suretiyle yapılan seyir.

ORSA ALABANDA EĞLENMEK. (Heave to): Vakit geçirmek maksadıyla en asgari süratle eğlenmek, dolaşmak. Eğlenmekte denilir.

ORSA ALABANDA TRAMOLA. (Wear): Yelkenli gemilerin rüzgâr üstü tarafından dönerek rota değiştirmeleri.

ORSA ALABANDA YATMAK. Bak. Orsa alabanda eğlenmek.

ORSADA KAZANMAK. Bak. Yükselmek.

ORSASINA KAÇMAK. (Weather Helm): Teknelerin inşa hataları ve gemi dahilindeki yüklerin iyi istif edilmemeleri sebebiyle rüzgâr üstüne doğru kaçmaları.

ORSASINA SEYRETMEK. (Ply): Seyir istikametinin rüzgârın estiği tarafa doğru olması.

ORSA PUPA ÇEMBERİ. (Hoop on the boom to which the boom-guy is fastened): Bumbaların cundalarında bulunan ve üzerinde orsa pupa palangaları takılmak üzere iki mapası bulunan demirden yapılmış çember.

ORSA PUPA PALANGALARI. (Boom-guy tackle): Yan yelkenlerin bumbalarını istenilen istikamette tutmak üzere bir ucu orsa pupa çemberindeki mapaya, diğer ucu küpeştedeki bir yere bağlanan iki adet palanga.

ORSAYA KAÇMAK. Bak. Orsasına kaçmak.

ORSA YAKASI. (Luff): Dört köşe yelkenlerin rüzgâr üstünde kalan, üç köşe yelkenlerin istiralya tarafından kalan yakaları.

ORTALA. (Midship): Dümen yelpazesinin omurga hattı istikametinde olması için serdümene verilen komuta.

ORTALAMA ALÇAK SU. (Mean low water): Bir ay gününde bir mevkide bulunan iki alçak suyun daha alçak suyudur.

ORTALAMA ARZ. (Mean latitude): Ekvatorun aynı tarafında bulunan iki ayrı mevkiin arzlarının cebirsel toplamının yarısı. (Lm) kısaltması ile gösterilir. Ekvatorun her iki tarafında bulunan arzların ortalaması olmaz.

ORTALAMA DENİZ SEVİYESİ. (Mean sea level): Eşit vakit aralıkları ile elde edilen bir çok sayıdaki rasatlardan elde edilen deniz seviyesinin ortalaması.

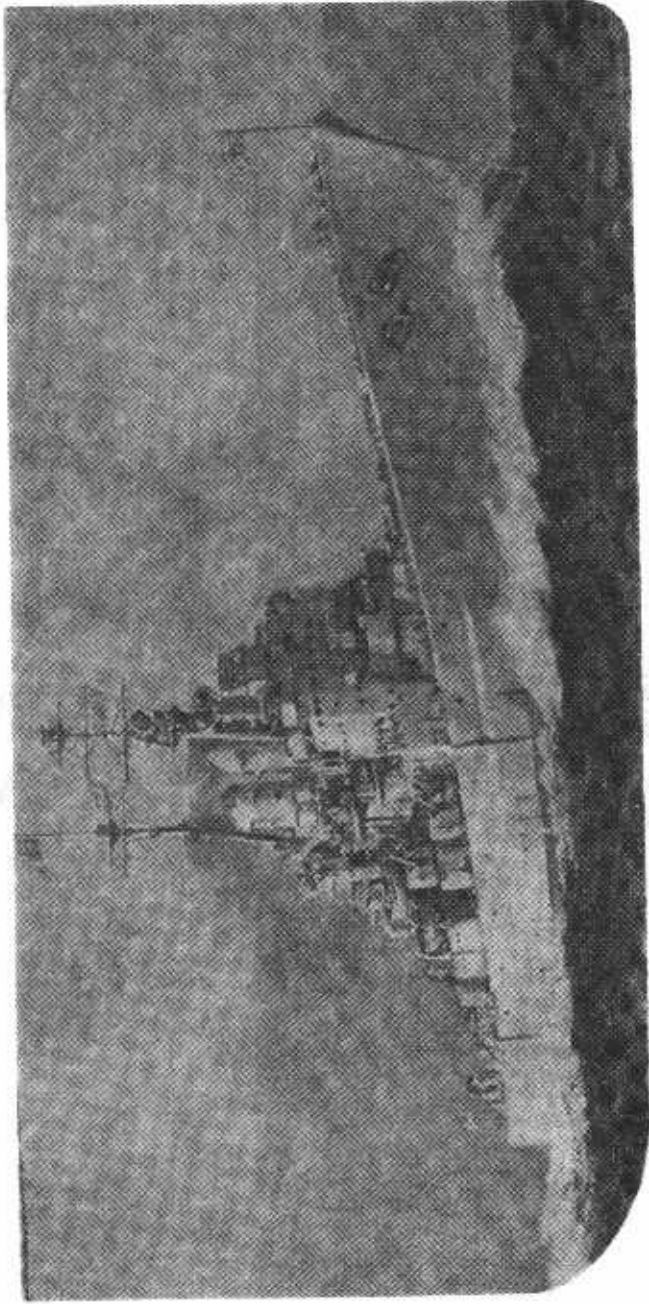
ORTALAMA EN ALÇAK SU. (Mean lowest water): Bir mevkideki en alçak alçak suların ortalama yüksekliği.

ORTALAMA GÜNEŞ. (Mean sun): Ekliptik üzerinde hareket eden hakiki güneşin bir yıllık süratlerinin ortalamasına eşit ve muntazam bir süratle gökyüzünde doğuya doğru hareket eden mevhum bir güneş.

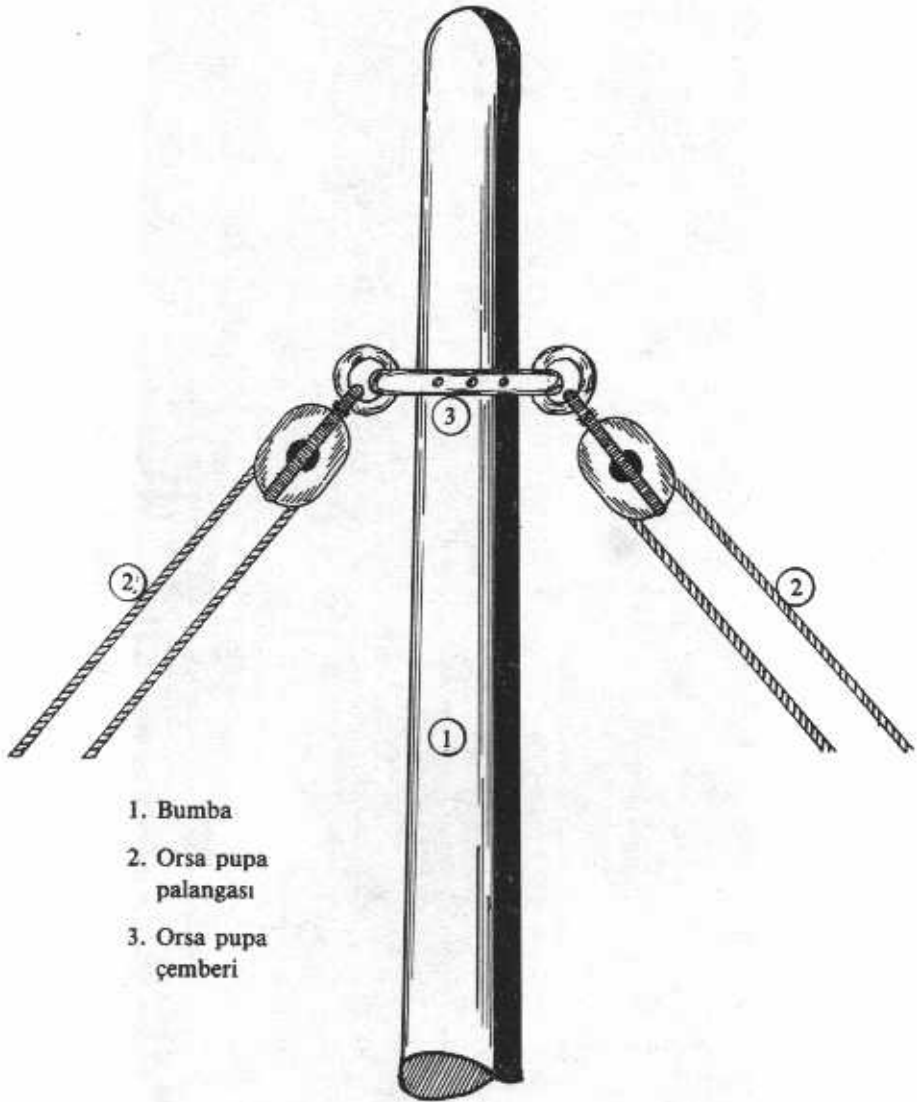
ORTALAMA İKTİRANİ ALÇAK SU. (Mean spring tide): Bir mevkideki iktirani alçak suların ortalama yüksekliği.

OTURAK. (Thwart): Kürekle hareket eden teknelerde kürekçilerin oturarak kürek çektikleri alabandadan alabandaya uzanan tahtalar.

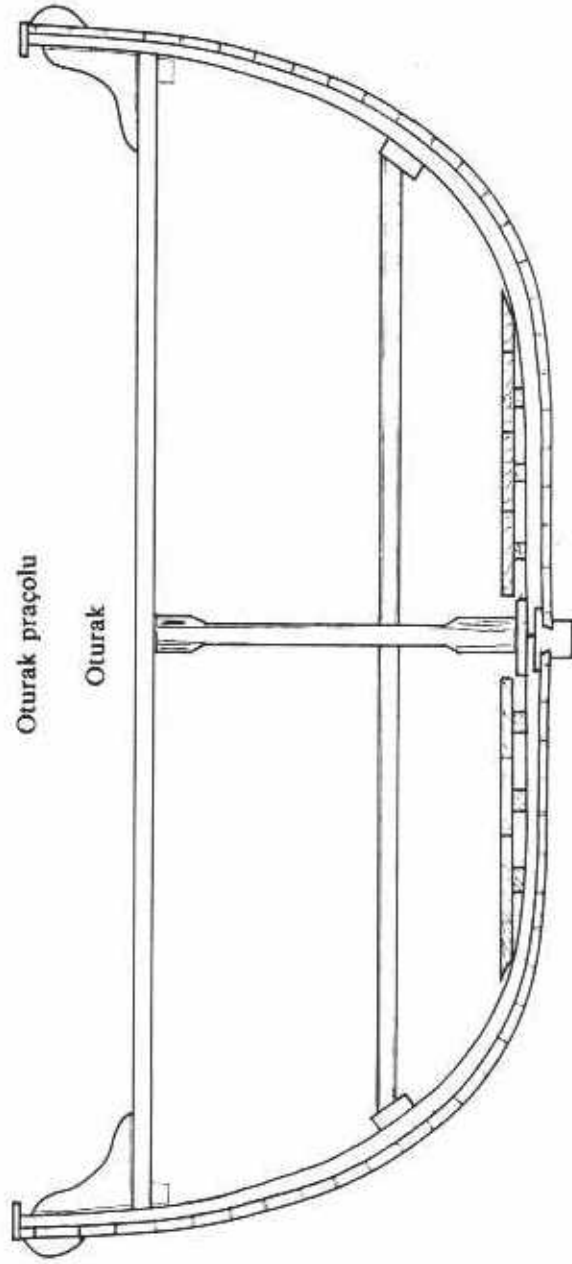
OTURAK PANÇALU. (Thwart knee): Oturakların alabandaya gelen taraflarını alabandaya bağlayan ağaç veya madenden yapılmış üç köşeli praçollar.

Ocaklık Demiri ve Loçası

1. Bumba
2. Orsa pupa palangası
3. Orsa pupa çemberi

ÖKSÜZ KEMERE. (Half beam): Ambar ağızları ve güverteler üzerine açılmış kaportalar dolayısıyla alabandadan alabandaya kadar uzamayan ve bir uçları ambar veya kaporta hizasında kesilen kemereler.

ÖKSÜZ VARDİYA. (Dog watch): Üç vardiya ile tutulan nöbetlerde bir vardiyaya hep aynı saatlerin gelmemesi için 16-18 ve 18-20 saatleri arasında tutulan ikişer saatlik nöbetler.

ÖLÜDENİZ. (Swell): Fırtınaların dinmesi ile denizin çatlaksız dalgalı hal, Rüzgâr olmadığı halde fırtına sebebiyle oluşmuş bulunan dalgalar devam eder.

ÖLÜNAVLUN. (Dead freight): Bir gemiye bilfiil yüklenmeyen navlundur. Eğer kiracı taahhüt ettiği yükün tamamını gemiye yüklememişse yüklenmeyen yükede ölü navlun denir.

ÖLÜNAVLUN. (Dead freight): Bir gemiye bilhiss yüklenmeyen nav-
lundur. Eğer kiracı taahhüt ettiği yükün tamamını gemiye yükleme-
mişse yüklenmeyen yükede ölü navlun denir.

ÖLÜDENİZ. (Swell): Fırtınaların dimesi ile denizin gatlaksız dalga-
lı hali. Rüzgâr olmadığı halde fırtına sebebiyle oluşmuş bulunan dal-
galar devam eder.

ÖKSÜZ VARDIYA. (Dog watch): Üç vardiya ile tutulan nöbetlerde bir
vardiyaya hep aynı saatlerin gelmesi için 16-18 ve 18-20 saatleri ara-
sında tutulan ikişer saatlik nöbetler.

ÖKSÜZ KEMERE. (Half beam): Ambar ağzları ve güverteleer üzerine
ağılms kaportalar dolayısıyla alabandadan alabandaya kadar uza-
mayan ve bir uçları ambar veya kaporta hizasında kesilen kemereleer.

PABUÇ. (Shoe): Dikme, puntel gibi şeylerin yerlerinden oynamaması için oturdukları zemin üzerine açılan yuvalar.

PALA. (Wash, Blade): Küreklerin denize giren enli ve yassı kısımları.

PALA ÇEVİRMEK. (FEATHER BLADES): Kürek çekilirken sudan çıkan küreklerin ikinci hamle için palalarını baş tarafa doğru götürürken palaların enli taraflarını su sathına paralel duruma getirmek için kürek topaçlarının el ile çevrilmesi.

PALADOR MEZARNASI. (Head ledge): Ambarağzı paladorunun oturulmuş olduğu ve ambar ağızlarının baş ve kıç taraflarına konmuş mezarna.

PALAMAR. (Mooring line): Bir rıhtıma aborda veya kıçtan kara olmuş gemilerin, geminin yanaştığı bordasından sahile vermiş olduğu kalın halatlar. Palamarlar verildikleri yerlere göre değişik isim alırlar.

PALAMAR LUMBARI. (Hawse hole): Güverteden sahile verilen halatların çıkmaları için küpeşterin güverteye yakın kısımlarında açılan ve gerisinde halatların volta edilmeleri için babalar bulunan lumbarlar.

PALAMAR ŞAMANDIRASI. (Mooring buoy): Liman içinde fazla saha işgal etmemeleri için gemilerin baştan ve kıçtan palamar vermek suretiyle bağladıkları şamandıralar.

PALANGA. (Tackle): İki makara ve bu makaralardan donatılan halat ile teşkil edilen donanım. Kuvveti fazlaştıran palangalar gemiciliğin gerektirdiği birçok yerde kullanılır. Palangalar makaralar üzerindeki dillerin adetlerine göre değişik isimler alır.

PALANGA RULE. (Rolling tackle): Alt makarası adi torno, üst makarası makara ruleden ibaret palanga. Yelken gemilerinde, denizli havalarda serenlerin sallanmaması için seren ile direk arasına donatılır. Yalpa Palangası da denilir.

PALANGA ÜZERİNE PALANGA VURMAK. (Luff upon luff): İki palanganın kazancından istifade etmek için esas palanganın tirentisi yardımcı palanganın kancasına bağlanmak suretiyle yapılan donanım.

PALASARTE. (Channel): Ana direklerle çarmıklar arasındaki açıyı büyültmek ve küpeşterleri serbest bırakmak için direkler hizasında bordalardan dışarıya doğru uzatılmış ve bordalara sağlamca bağlanmış ağaç kütükler. Bak. Alt Palasarte, Üst Palasarte.

PALASIRTI. (BLADE EDGE): Kürek palalarının ensiz olan tarafı.

PALET. Deniz erlerinin ceketlerinin yaka kısımlarına taktıkları mavi renkli ve üzerinde üç sıra beyaz şerit bulunan kumaştan yapılmış yakalık.

PALET. (Mat, Paunch Mat): Sapan veya izbiro yerinde kullanılmak üzere ince halatların örülmesi suretiyle yapılan ensiz kuşak.

PALET. (Swab): Kullanılmış halatların tellerinden veya mürnelden yapılan örgülerle meydana gelen ve ayakların altlarını silmek için lumbarağızları ile kamara yapılarının önlerine konulan paspas.

PAMUK HALAT. (Cotton rope): Parakete, iskandil ve halat matafyonu ile ufak deniz araçlarının usturmaçalarını örmek için kullanılan pamuktan yapılmış hafif ve esnek halat.

PANYOL TAHTASI. (Shifting boards): Gemi ambarlarında bulunan dökme hububatın denizli havalarda kaymasını önlemek maksadıyla ambarlara konulan tahtalar. Yeni hububat nakliye gemilerinde panyol tahtası yerine sabit sac levhalar kullanılmaktadır. Bak. Merkez hattı perdesi.

PARAKETE. (Log): Bir geminin süratini ve deniz içinde katettiği mesafeyi deniz mili yönünden ölçen elektrikli ve mekanik alet. Genel olarak kullanılan üç tipi; İmtiyazlı Parakete, Elektrikli Parakete, Pito Statik Parakete'dir.

PARAKETE HESABI. (Dead reckoning): Son tayin edilen mevkinden (Hakiki veya alelade mevki) geminin seyrettiği rota ve parakete veya makine devir sayısı ile tayin edilen mesafe vasıtasıyla geminin mevkiinin bulunması usulü. Parakete hesabında akıntı dikkate alınmaz.

PARAKETE SAVLOSU. (Log line): Bir çuması pervaneye diğer çuması parakete saatinin gerisinde bulunan mapaya takılmak suretiyle kullanılan özel surette dokunmuş halat.

PARALAKS. (Parallax): Hakiki ufuk ile hissi ufuktan ölçülen irtifalar arasındaki fark.

PARALE. Ağır malzemeyi kaldırmada kullanılan dörder dilli palanga.

PARALEL KÜRE. (Parallel sphere): Kutupta bulunan bir rasıda göre gök cisimlerinin ufka paralel hareket ettikleri görülen gök küresi.

PARAMPET. (Prumpet): Sabahları, sarılan brandaların bulunduğu gemi içinde veya dışındaki dolaplar.

PARÇALI KASA. Bak. Nal kasa.

PARÇALI TUTULMA. Bak. Eksik tutulma.

PAS. (Rust): Demir ve çelik sacların oksitlenmesi sonucunda meydana gelen kırmızı, kahverengi madde. Pasın önüne geçmek için mümkün olduğu kadar demir ile atmosferin temasını kesmek lâzımdır.

PASAPAROLA. (Passing a watchword): Sözlü emirlerin ulaştırılması için gemi içinde kullanılan er.

PASPAS. Bak. Ayak paleti.

PATA. (Cringle): Yelkenlerin yakalarına dikilen halatların, yelkenin köşelerinde kuruz kırılması ile meydana gelen halat anele.

PATAKÜLYE DİLİ. Bak. Gındazo bastikası.

PATALYA. (Wherry): Küçük gemilerin deniz aracı ihtiyacını karşılayan 12 kadem boyunda ve iki çifte kürekli ağaçtan yapılmış ufak tekne. Patalya gibi ufak tekneler artık Fiberglass'tan yapılmaktadır.

PATENTA. (Charter): Yabancı limanlardan gelen gemilere, varış limanındaki sahil sıhhiye dairelerince yapılan karantina muayenesinden sonra verilen sahile çıkış belgesi.

PATLAK. (Bucket): Boya ve boya gibi akışkan maddeleri koymak için sactan yapılmış silindirik şeklindeki kaplar.

PATRİSA. (Back stays): Ana direkler üzerinde bulunan çubukları bordalar istikametinde ve geriye doğru meyilli olarak tutan armalar.

PATRİSA CEVİZİ. (Shroud knot): Kesilen patrisaları birbirine eklemede kullanılan ceviz. Buna Çarmık Cevizi de denir.

PEKSİMET. (Ship biscuit): Uzun seyirlerde ekme ihtiyacını karşılamak için undan yapılmış ve ısıtılarak sertleştirilmiş yiyecek maddesi. Peksimetler şimdi ekseriyetle cankurtaran filikaları ile cansallarında bulunmaktadır.

PENA YELKENİ. Bak. Huri yelken.

PERNO. (Pin): Makara dillerinin merkezinden geçen çelikten yapılmış mil. Bak. Makara.

PERVANE. (Propeller): Gemi ve deniz araçlarının ileri ve geri hareketlerini sağlamak üzere bir makine vasıtasıyla dönen bir milin ucuna takılmış iki ve daha fazla kanattan ibaret parça. Pervaneler gemilerin büyüklük-küçüklüğü ile tonajlarına göre bir ilâ dört adet olur. Uskur da denilir.

PERVANE BODOSLAMASI. (Propeller post): Gemi veya deniz araçlarının kışbodoslaması. Bu bodoslamadan pervane şaftını dışarıya çıkaran delik bulunduğundan pervane bodoslaması ismi verilmiştir. Dümen Bodoslaması da denilir.

PERVANE ÇAPI. (Propeller diameter): Pervane kanatlarının uçlarından geçtiği kabul edilen dairenin çapı.

PERVANE EVİ. (Propeller aperture): Şaft bodoslaması ile dümen bodoslaması arasında kalan ve pervanenin içinde döndüğü boşluk. Bak. Dümen.

PERVANE PİÇİ. (Pitch of propeller): Pervane kanatlarının şaft miline nazaran eğimi.

PERVANE SUYU. (Screw current): Pervanenin devrinden dolayı suda meydana gelen hareket.

PEŞ. Bak. Çalım.

PIRAÇİRE. (*Bale yawl*): Baş tarafları dik talımarlı kış tarafları kuzulu ufak ahşap ve iki direkli, yan yelkenli ahşap tekne.

PIRAÇİRE YELKENİ. (*LUG SAIL*): Pıraçirelere açılan aşırmasız sabit yan yelkeni.

PIRAÇOL. (*Knee, Lug, Lug piece*): Kemereleri alabandalara bağlayan ve muhtelif şekillerde yapılan ağaç veya madeni levhalar.

PIRASYA. (*Brace*): Yelkenleri rüzgârın estiği tarafa çevirebilmek için yelkenlerin açıldığı serenlerin cundalarından donatılan selviçeler. Donatıldıkları serenlerin isimleri ile anılırlar.

PIRASYA ETMEK. (*Sharp*): Dönüş manevrası yapılırken serenleri pırasyalar vasıtasıyla çevirmek.

PİK YAKASI. Bak. Çördek yakası.

PİK YELKENİ. (*Gaff topsail*): Sübye armalı uskunalarda yan yelkenlerinin sereni ile direk şapkaları arasına açılan üçköşeli yelken. Üzerlerine açıldıkları direklerin isimleri ile anılırlar.

PİK SARNIÇLARI. Bak. Pık tankları.

PİK TANKLARI. (*Peak tank*): Gemilerin baş ve kıçlarında, bodoslamalardan müsademe perdelerine kadar olan boşluklardır. Baş pık sarnıcı genel olarak içme suyunu depo etmekte, kıç pık tankı ise trim sarnıcı olarak kullanılır.

PİNEL. (*Dog vane*): Rüzgârın estiği istikameti göstermek üzere hafif madenlerden yapılmış ve direk şapkaları ile serenler üzerine konulan ve bir mil etrafında rahatça dönebilen göstergeler.

PIRİMEÇE. Bak. Pürmeçe.

PİTOMETRE PARAKETESİ. (*Pitometer log*): Geminin seyir halindeyken süratini ve seyrettiği mesafeyi gösteren elektrikli parakete.

PİTOSTATİK PARAKETE. (*Pitot static log*): Pitometre paraketesi ile Bendiks paraketelerinin birleştirilmesi suretiyle yapılmış olan parakete.

PIYAN. (*Whip*): Halat çımalarının açılmaması için halatların çımalarının gircila veya ispavlo ile sarılarak bağlanması. Pıyanlar muhtelif şekillerde yapılırlar.

PIYANCEVİZİ. Bak. Gerdelcevizi.

PIYAN KASA. (*Monkeys tail, Clinch*): Fazla basınç görecekt yerlerde kullanılan ve halatın bedeninde doblin yapıp birleştirildikten sonra üzerine piyan yapılmak suretiyle meydana gelen kasa. Bak. Kuruz kasa.

PLATFORM GÜVERTE. (*Platform deck*): Bak. Güverte.

PLİMSOL MARKASI. Bak. Yükleme sınırları.

POCA. Bak. Boci.

POCALAMAK. Bak. Bocalamak.

POKRUVA. (Main try sail yard): Grandi ana direğinin gerisinde bulunan yan yelkeni.

POKRUVA BUMBASI. (Main try sail boom): Pokruva yelkeninin altabaço yakasını gerip açmaya yarıyan güverteye paralel seren.

POKRUVA BUMBASI DİKVENTOSU. Pokruva bumbasını güverteye paralel tutan ve bumbanın cundasından ana direğe alınan sübye donanım.

POKRUVA GİZ ÇÖRDEKLERİ. Pokruva yelkeninin kandilisası.

POKRUVA GİZİ. (Main try sail gaff): Pokruva yelkeninin açıldığı grandi ana direği üzerindeki yarım seren.

POLİKONİK HARİTA. (Policonic chart): Polikonik irtisam usulü ile yapılan haritalar.

POLİKONİK İRTİSAM. (Policonic Projection): Yere teğet olmak üzere birkaç koni üzerine yapılan irtisamdan meydana gelen haritaların yapımında kullanılan bir irtisam usulü. Bu haritalarda merkez meridyeninden maada diğer meridyenler eğri çizgiler halinde görünürler. Arz paralelleri müşterek olmayan daireler halinde olup merkezleri, merkez meridyeni boyunca bulunurlar.

PONTON. (Pontoon): Dubaların kullanıldığı yerlerde kullanılan sac-tan yapılmış küpler. Bu küpler yan yana getirilmek ve kıç taraflarına motor takılmak suretiyle seyyar hale getirilir.

PONYA. Bak. Kontra iskota.

PORİNÇİNE. (Block): Pernonun makara dilini aşındırmaması için makaranın merkezindeki deliği kuşatacak şekilde konulan ve içinden perno geçen madeni silindir. Bak. Makara.

PORSUN. (Boatswain): Gemilerde, gemicilik işleri ile meşgul olan, armaları kontrol eden ve gemicilik bilgisi olan personel.

PORSUN AMBARI. (Boatswain locker): Gemicilikle ilgili alet, malzeme ve diğer malzemelerin muhafaza edildiği ambar.

PORSUN ÇAKISI. (Jack knife): Bak. Gemici çakısı.

POSTA. (Frame, Timber): Gemi ve deniz araçlarının dış kısımlarını şekillendiren sac veya ağaçtan yapılmış ve alt uçları omurgaya bağlanan eğriler. Bunlara Iskarmoz da denilir.

PRUVA. (Fore, Head): Bir gemi veya deniz aracının baş tarafı.

PRUVA ABAŞO BABAFİNGO PIRASYASI. (Lower fore topgallant brace): Pruva abaşo babafingo serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarına donatılan selviçeler.

PRUVA ABAŞO BABAFİNGO SERENİ. (Lower fore topgallant yard): Pruva direği üzerinde bulunan ve çift olan babafingo serenlerinden altta olanı.

PRUVA ABAŞO BABAFİNGO YELKENİ. (Lower fore topgallant sail): Pruva abaşo babafingo sereni üzerine açılan yelken.

PRUVA ABAŞO GABYA GARGAFUNDOSU. (Lower fore topsail buntlines): Abaşo gabya yelkeninin altabaşo yakasını seren hamaylısına kaldırmak için altabaşo yakasına donatılmış selviçe.

PRUVA ABAŞO GABYA PIRASYASI. (Lower fore topsail brace): Pruva abaşo gabya serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarından donatılan selviçeler.

PRUVA ABAŞO GABYA SERENİ. (Lower fore topsail yard): Pruva gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya sereninden altta olanı.

PRUVA ABAŞO GABYA YELKENİ. (Lower fore topsail): Pruva abaşo gabya sereni üzerine açılan yelken.

PRUVA ANA ÇARMIKLARI. (Fore rigging): Pruva ana direğini bordalar istikametinde tutan armalar.

PRUVA ANA DESTAMORASI. (Fore lower mast cap): Pruva ana direği üzerinde bulunan gabya çubuğunu sabit tutmak için pruva ana direğinin baş tarafına konulan destamora.

PRUVA ANA DİREĞİ. (Fore mast): Geminin pruvasında bulunan ilk direk.

PRUVA ANA İSTİRALYASI. (Fore stay): Pruva ana direğini baş tarafından pruvaya doğru tutan kalın halat.

PRUVA ANA SERENİ. (Fore yard): Pruva ana direği üzerinde bulunan ve trinket sereni de denilen seren.

PRUVA BABAFİNGO ÇUBUĞU. (Fore topgallant mast): Pruva direğinin güverteden itibaren üçüncü çubuğu.

PRUVA BABAFİNGO DESTAMORASI. (Fore topgallant cap): Kuntıra çubuğunu yerinde sabit tutmak için babafingo çubuğunun baş tarafına konulan destamora.

PRUVA BABAFİNGO GARGAFUNDOSU. (Fore topgallant buntlines): Pruva babafingo yelkeninin altabaşo yakasını seren hamaylısına kaldırmak için altabaşo yakasına donatılan selviçe.

PRUVA BABAFİNGO GURCATASI. (Fore topgallant cross trees): Pruva babafingo çubuğu üzerinde bulunan kuntıra çubuğunun armasını yapmak ve çanaklık kurmak için omurga hattına dik olarak konulan kütükler.

PRUVA BABAFİNGO İSTİRALYASI. (Fore topgallant stay): Pruva babafingo çubuğunun şapkasından pruvaya doğru alınan kalın halat.

PRUVA BABAFİNGO MANTİLYASI. (Fore topgallant lifts): Pruva babafingo serenini güverteye paralel olarak bulundurmak için seren cundalarından direğe donatılan halatlar.

PRUVA BABAFİNGO PIRASYASI. (Fore topgallant brace): Pruva babafingo serenini rüzgârın estiği tarafa çevirmek ve yelkeni rüzgârla doldurmak için seren cundalarından donatılan selviçeler.

PRUVA BABAFİNGO SALABURUNU. (Fore topgallant leech lines): Pruva babafingo yelkeninin gradin yakalarını serene kaldırmak için gradin yakalarına donatılan selviçeler.

PRUVA BABAFİNGO SERENİ. (Fore topgallant yard): Pruva babafingo çubuğu üzerindeki iki serenden üstte olanı.

PRUVA BABAFİNGO YELKENİ. (Fore topgallant sail): Pruva babafingo sereni üzerine açılan yelken.

PRUVACI. (Bowman): Filikalarda pruvaya en yakın olan oturaklarda oturan kürekçiler.

PRUVA ÇİZGİSİ. (Lubber line): Pusula tasının iç tarafına çizilen ve omurgadan geçen düzlem üzerinde bulunan çizgi. Bu çizgi pusulada pruva pupa hattını belirtir.

PRUVADA. (Ahead): Denizdeki bir cismin veya geminin veya karadaki belirli bir maddenin pruva veya pruvaya yakın bir yerde bulunması.

PRUVA DİREĞİ. (Fore mast): Gemilerde pruvadan itibaren ilk durumdaki bulunan direk.

PRUVA GABYA ÇARMIKLARI. (Fore topmast rigging): Pruva gabya çubuğunu baş tarafından ve bordalar istikametinde tutan armalar.

PRUVA GABYA ÇUBUĞU. (Fore topmast): Pruva gabya çubuğu üzerinde bulunan iki gabya çubuğundan üstte olanı.

PRUVA GABYA SERENİ. (Upper fore topsail vard): Pruva gabya çubuğu üzerinde bulunan iki serenden üstte olanı. Lağ yelkenleri ile donatılmış olan teknelerde lager sereni üzerindeki serene de Pruva Gabya Sereni denilir.

PRUVA GABYA YELKENİ. (Upper fore topsail): Pruva gabya sereni üzerine açılan yelken. Lağ yelkenleri ile donatılmış olan yelkenli teknelerde pruva lağ yelkeni üzerine açılan yelkene de Pruva Gabya Yelkeni denilir.

PRUVA İSTİKAMETİ. (Ship heading, heading): Herhangi bir anda gemi pruvasının bulunduğu istikamet. Gemi omurga hattının meridyen ile yaptığı açıdır. Pruva istikameti rota ile karıştırılmamalıdır. Pruva istikameti hakiki, magnetik ve pusula ile olmak üzere üç şekilde ifade edilir. 000 dereceden 360 dereceye kadar ölçülür.

PRUVA İSTİRALYATASI. (Fore royal stay): Pruva kuntra payından pruvaya uzanan halat.

PRUVA KONTRA ÇUBUĞU. (Fore royal mast): Pruva babafingo çubuğu üzerine sürülen çubuk.

PRUVA KUNTRA SERENİ. (Fore royal yard): Pruva kuntra çubuğu üzerinde bulunan sereni.

PRUVA KUNTRA YELKENİ. (Fore royal sail): Pruva kuntra sereni üzerine açılan yelken.

PRUVA KUNTRATA SERENİ. (Fore skysail yard): Pruva kuntra çubuğu üzerinde bulunan sereni.

PRUVA KUNTRATA YELKENİ. (Fore skysail): Pruva kuntrata sereni üzerine açılan yelken.

PRUVA KORDELİÇİN YELKENİ. (Fore studding sail): Pruva baba-fingo serenin cundasına açılan cunda yelkeni.

PRUVA KORDELİSA YELKENİ. (Fore topmast studding sail): Pruva gabya serenin cundasına açılan cunda yelkeni.

PRUVA KURTAĞZI. (Bullnose): Pruvada, başbodoslama üzerinde bulunan ve pruvadan verilmesi gereken halatların geçirildiği kapalı kurtağzi.

PRUVA LAGER SERENİ. (Fore balc yard): Lağ yelkenleri ile donatılmış yelkenli teknelerde pruva direğine basılan lağ yelkeninin açıldığı sereni.

PRUVA LAĞ YELKENİ. (Fore blac yawl): Pruva lager sereni üzerine açılan kareye benzeyen yelken.

PRUVA NÖBETÇİSİ. Bak. Demir nöbetçisi.

PRUVA PAYI. Başbodoslama ile pruva direği arasında kalan yatay mesafe.

PRUVA PİKİ. (Fore gaff topsail): Sübye armalı uskunalarda vele-tiralya yelkeni üzerine açılan üçköşeli yelken.

PRUVA PUPA HATTI. (Fore and aft): Geminin başbodoslaması ile kıç-bodoslaması arasını birleştirdiği kabul edilen hat.

PRUVA RÜZGÂRI. Bak. Baş rüzgârı

PRUVA TİRİNKET SERENİ. Bak. Tirinket sereni.

PRUVA TİRİNKET YELKENİ. Bak. Tirinket yelkeni.

PRUVA ZİFOSU. (Fore skysail pole): Pruva kuntra kapelesinden çubuğun şapkasına kadar olan kısım.

PUNT. (Position of a vessel at sea): Gemi mevkiini harita üzerinde gösteren işaret.

PUNTEL. (Bulwark stanchion): Tehlike sınırlarını belirtmek üzere küpeşteler hizasına ve diğer yerlere konulan dikmeler.

PUNTEL ISKAÇASI. (Stanchion socket): Puntelerin yerlerine otur-maları için güverteye konulan oyuk kısımlar.

PUNYA. Bak. Kontra iskota.

PUPA. (Aft.): Bir gemi veya deniz aracının kış kısmı.

PUPADA. (Aster): Geminin kış tarafının ilersinde olan birşeyi belirtmek için kullanılan terim.

PUPA FENERİ. (Stern light): Seyir halinde bulunan gemilerin kış taraflarında taşımaya mecbur oldukları geceleyin veya puslu havalarda yaktıkları fener. Bu fener, ufkun 135 derecelik (12 kertelik) bir yayı üzerinde kesiksiz bir ışık gösterecek surette yapılmış ve tam pupadan itibaren geminin her iki bordasına 67,5 derece (6 kertelik) ye kadar ışık gösterecek ve en az iki mil mesafeden görülebilecek nitelikte bir beyaz ışıklı fener olacaktır.

PUPA GÖNDERİ. Bak. Kış gönder.

PUS. (Haze): Hava içindeki su buharının, nem'in fazla olması sebebiyle görüş mesafesinin çok az olduğu hava durumu.

PUSULA. (Compass): Geminin üzerinde seyrettiği istikameti gösteren alet. Bak. Cayro Pusula, Mıknatısı Pusula, Miyar Pusula.

PUSULA DOLABI. (Compass) (Binnacle): Pusulaların üzerine oturduğu ve üzerinde gerekli tashih çubuklarının bulunduğu sehpa. Pusula Sehpası da denilir.

PUSULA GÜLÜ. (Compass rose): Haritalara basılmış ve o bölgenin magnetik sapmasını ve hakiki kuzeye göre yıllık azalışı gösteren dairevi şekil.

PUSULA HATASI. (Compass error): Arızî inhiraf (sapma) ile magnetik inhirafın cebirsel toplamı.

PUSULA HEDEFESİ. (Azimuth sight vane): Kerteriz almak için pusula taşı üzerine oturtulan ve mıknatısı olmayan madenlerden yapılmış ve üzerinde aynası ve kerteriz levhası bulunan alet.

PUSULA KARTI. (Compass card): Pusula taşı içindeki mıknatısların asıldığı, alüminyumdan yapılmış ve üzerine yıldızdan 000 dereceden, saat yelkovanı istikametinde 360 dereceye kadar derece ve dakika taksimatları bulunan yuvarlak kart. Mıknatısı pusulalarda kart üzerinde.

PUSULA ROTASI. (Compass course): Gemi seyrinde; seyredilmesi gereken hakiki rotanın takibi için deniz, rüzgâr ve akıntılarının etkileri dikkate alınarak, verilmesi gerekli önleme suretiyle pusulaya uygulanan rotadır.

PUSULA SEHPASI. Bak. Pusula dolabı.

PUSULA SUYU. (Liquid compass): İçinde yüzde 45 alkol ve yüzde 55 safsu bulunan karışım. Yeni pusulalarda karışım yerine Varsol denilen bir çeşit yağ kullanılır.

PUSULA TANZİMİ. Digavzin devrelerinin magnetik pusulaya olan tesirini nötr yapmak için uygulanan işlem.

PUSULA TASHİHİ. (Compass adjustment): Pusuladaki arızı sapmaları asgari dereceye indirmek için pusula dolabı üzerinde bulunan mıknatıs çubukları ve küreler vasıtasıyla yapılan düzeltme. Bu düzeltme için sahillere tesis edilmiş özel konumlu direklerden istifade edilir.

PUSULA TASI. (Compass bowl): Pusula suyunu, pusula kartını, pusula milini ve gemi pruvasını gösteren işareti içinde bulunduran ve üzeri kahn bir cam ile kapatılmış olan yarımküre şeklindeki tas. Pusula tasları mıknatısı olmayan madenlerden yapılırlar.

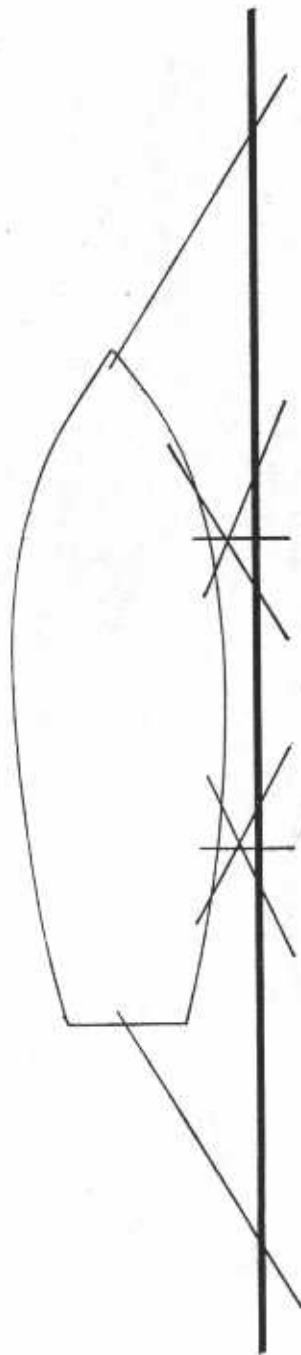
PUTA. (Oars down): Yerine koymak, donatmak manasında kullanılan terim.

PUTA KÜREK. (Out oars): Hisa durumunda olan küreklerin palalarını suya paralel olacak şekilde filikanın bordaları istikametinde indirmek için verilen komuta.

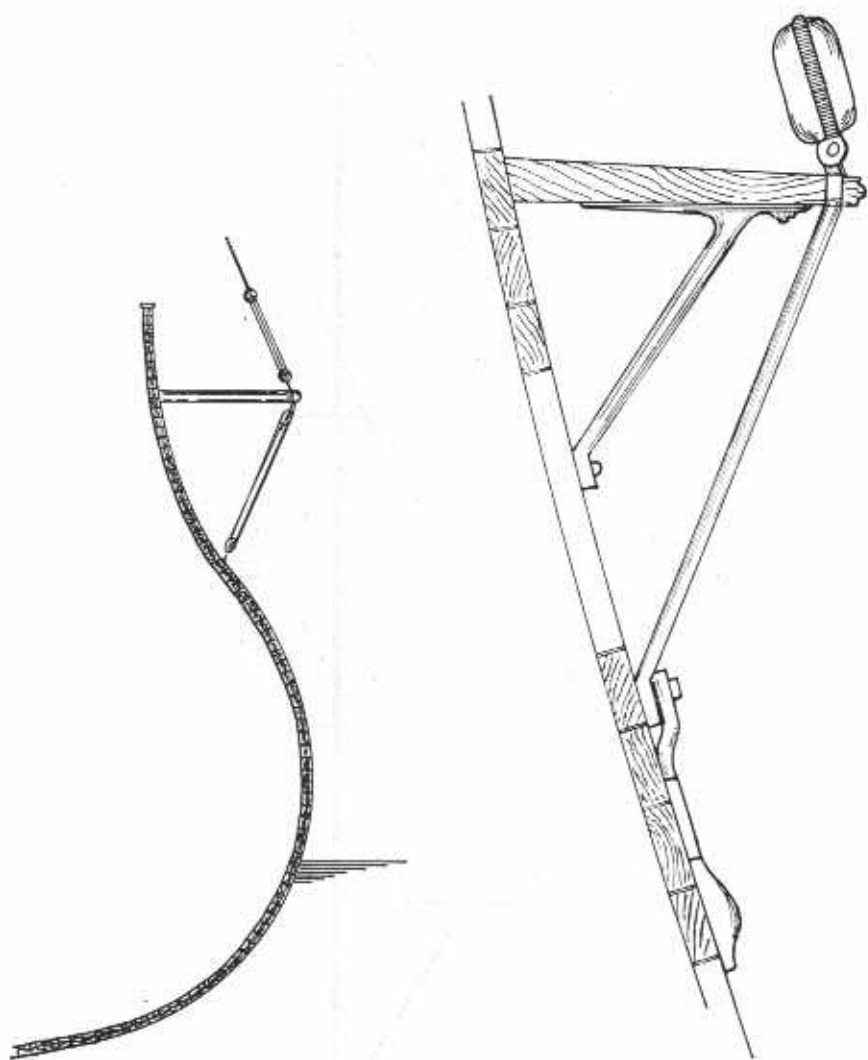
PUVANTAJ. (Tally): Yükün teslimi sırasında gemiye yüklenen balya, paket veya bunlar gibi parçaların puantörler vasıtasıyla sayılması. Parça adetleri üzerinde puantaj farkı varsa bu husus konşimentolara yazılmalıdır.

PÜRMEÇE. (Spring): Demir üzerinde yatan bir gemiyi istenilen tarafta sabit tutmak için geminin kış tarafından zincire verilen halat.

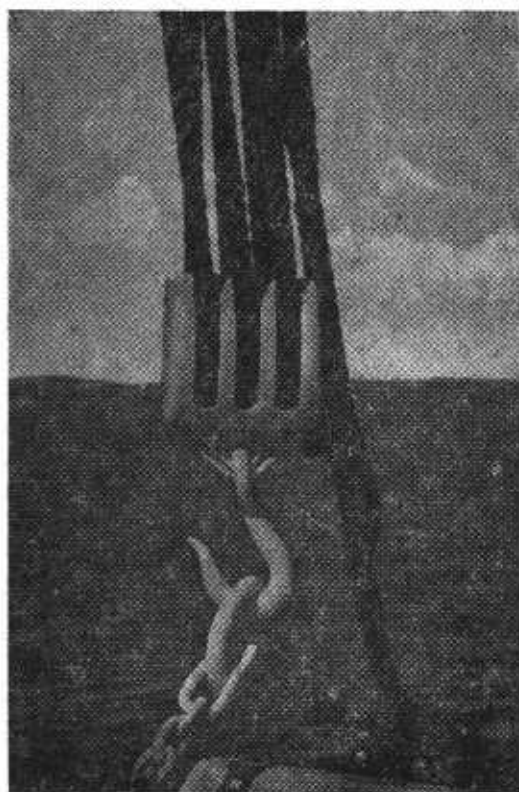
PÜRMEÇE TUTMAK. (Mooring chain spring): Denizli havalarda demirli bulunan bir gemiye yanaşan araçlara sakin su sağlamak ve gemiye giriş çıkışını kolaylaştırmak için pürmeçenin zincire kilitlendikten sonra zincire bir miktar kaloma verilmesi suretiyle geminin rüzgârüstü bordasının deniz ve rüzgârın geldiği tarafa doğru çevrilmesine denir.

PALAMARLAR

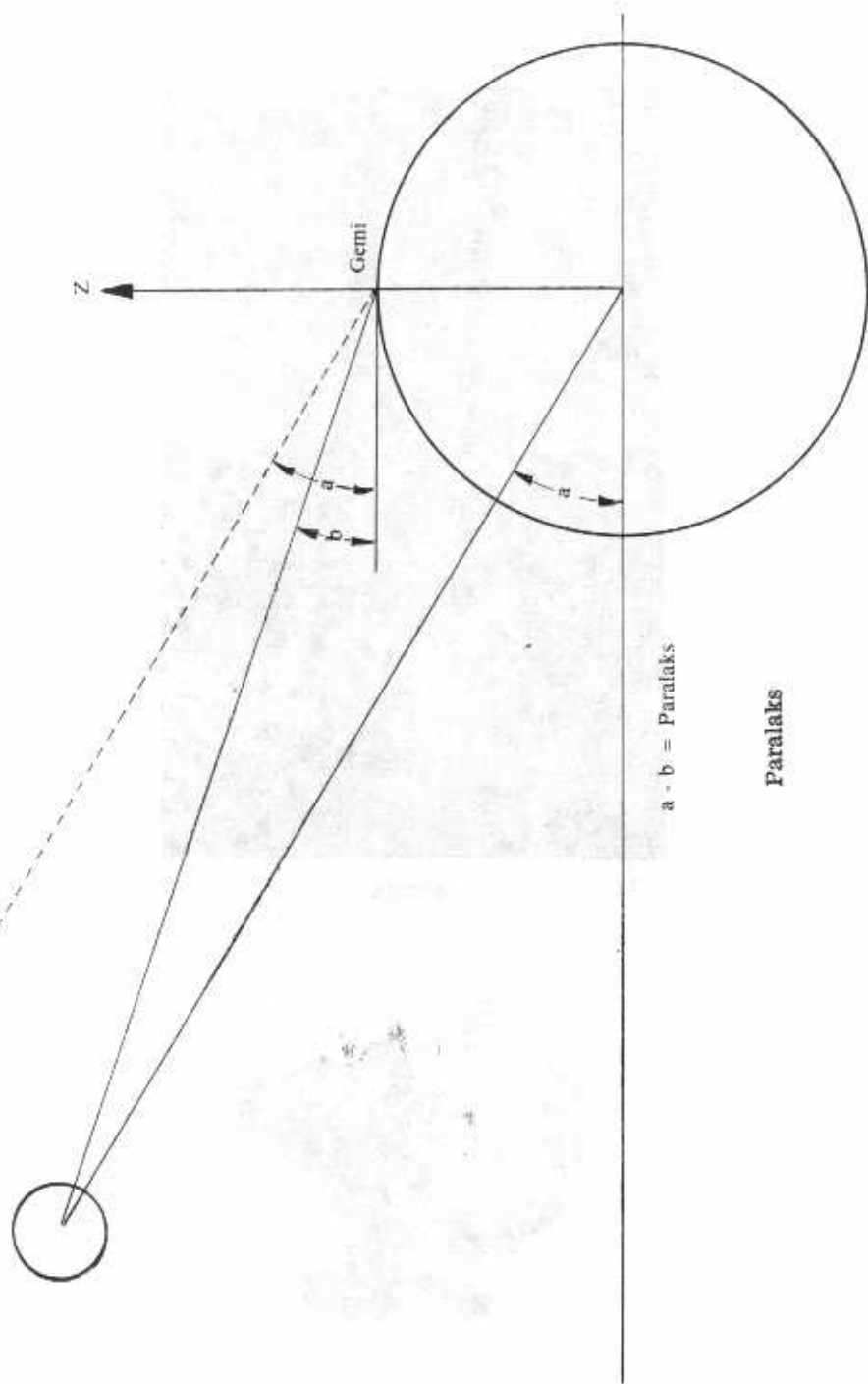
Palasarte

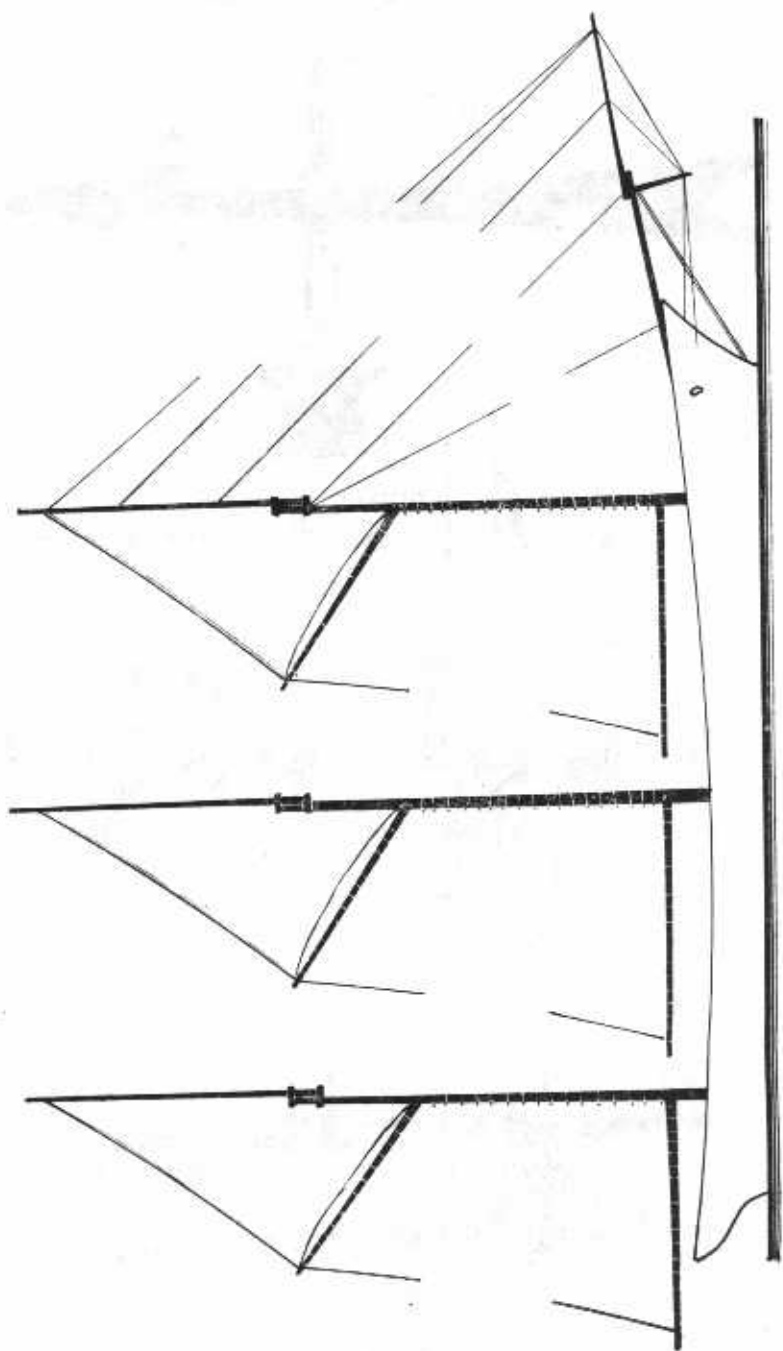

Palanga

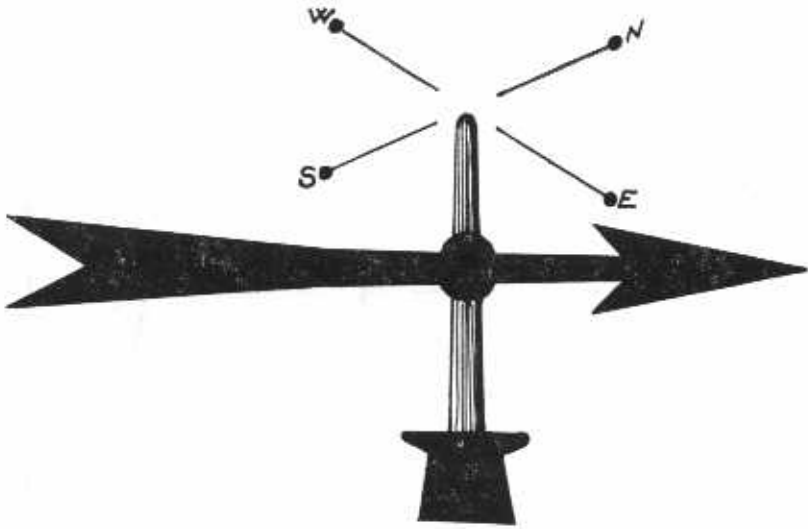

Parakete Saati

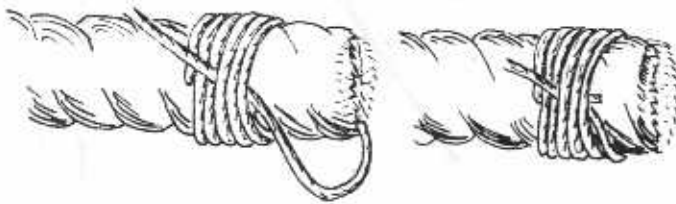
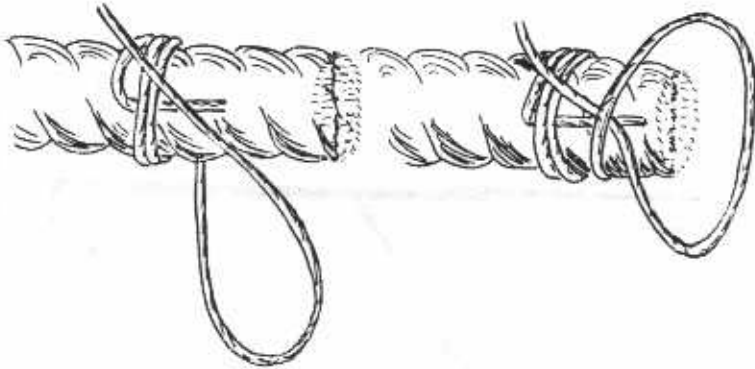

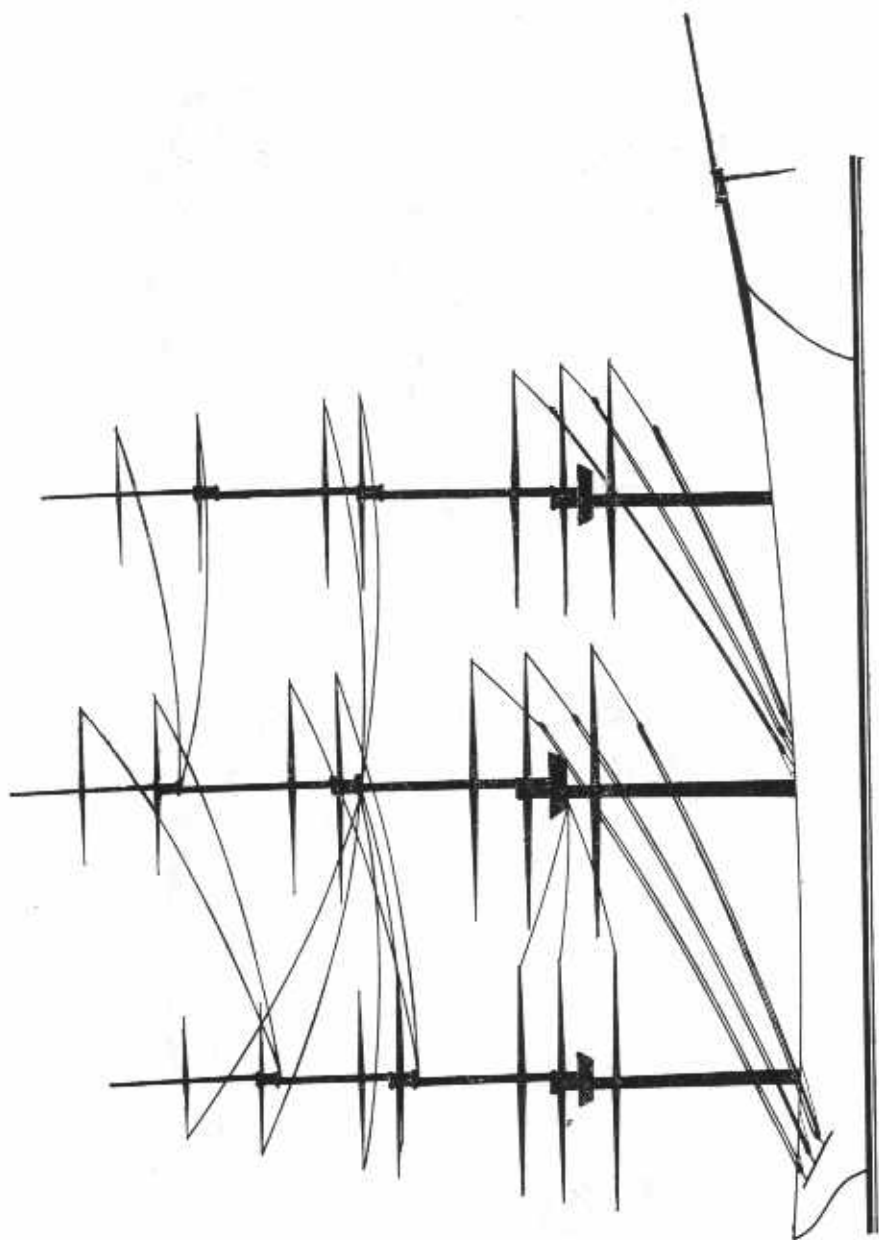
Pik Yelkenleri

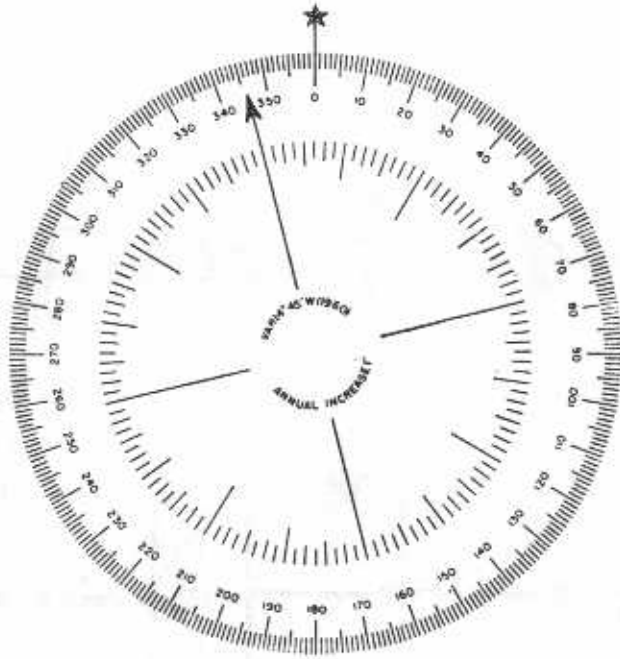
PİNEL

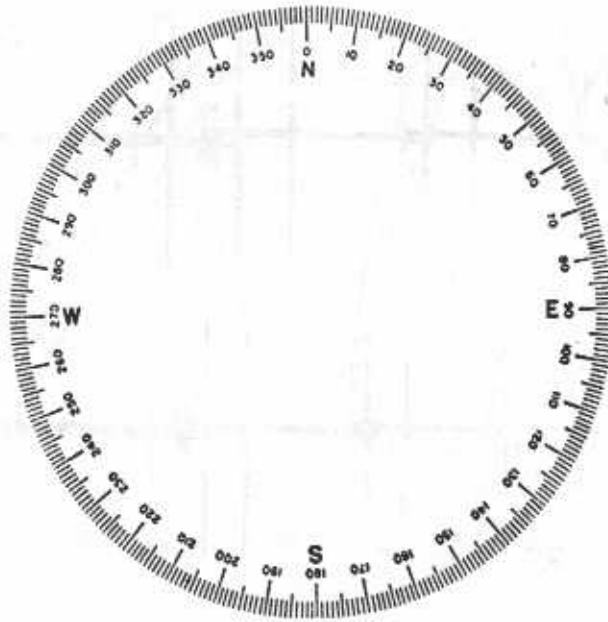
PIYAN

Prasyalar

Pusula Güllü

Pusula Kartı

RADANSA. (Thimble): Halat çımalarına yapılan kasaların iç taraflarına konulan ve halatın yıpranmasına mani olan madenden yapılmış damla şeklinde oluklu halka. Daire şeklinde olanları da vardır.

RANDA. (Spanker): Mizana ana direğinin gerisinde bulunan ve randa bumbası ile randa gizi üzerine açılan dört köşeli yelken.

RANDA BUMBASI. (Spanker boom): Randa yelkeninin altabaşo yakasını gerip açmaya yarayan ve çatalı mizana direğine dayanan güverteye paralel seren.

RANDA BUMBASI DİK VENTOSU. (Spanker boom topping lift): Randa bumbasını güverteye paralel tutan ve bumbanın cundasından ana direğe alınan sübye donanım. Çatal istingada denilir.

RANDA GİZİ. (Spanker gaff): Randa yelkenin açıldığı mizana ana direği üzerindeki yarım seren.

RANDA YELKENİ İSTİNGALARI. (Spanker brails): Randa yelkenini sarmak için kullanılan ve birbirlerinden cunda, çatal, bel, etek isimleri ile ayırt edilen selviçeler.

RANDA YELKENİ. Bak. Randa.

RANZA. (Bunk): Gemi personelinin yataklarının serildiği yerler. Yerden tasarruf için ranzalar üst üste yapılırlar.

RASADİ TAN. (Obsarvational twilight): Güneşin, ufkun 10 derece altında bulunması hali. Bak. Alaca karanlık.

RASAD. (Sight): Gök cisimlerini inceleme.

RASADİ MEVKİ. (Observed position): Astronomik gözlem ve hesap sonucu bulunan gemi mevkii.

RASAD ALETLERİ. (Observation tools): Geminin mevkiiini tayin etmek için kullanılan Seksan, teleskop ve kronometrelerle dekvaçlar gibi aletler.

RASPA. (Scraper): Kabaran boyaları veya paslı yerleri kazıyıp temizlemek için bir uçları kıvrık L şeklindeki veya çekiç gibi çelik aletler.

RIHTİM. (Wharf): Gemilerin yük ve yolcu alıp vermeleri için sahile paralel ve bitişik olarak yapılan tesislerdir. Rihtimlerde palamarların bağlanması için babalar, yüklerin alınıp verilmeleri için vinçler ve diğer yardımcı vasıtalar bulunur.

RİGAVO. (Simple clinch): Makaranın bülbülüne bağlanan halatın çımasına denir.

RİGAVO MAPASI. (Becket): Rigavonun bağlanması için makaranın alt tarafında bulunan mapa. Bülbül'de denilir.

RİLİ ÇARMIKLARI. (Futtock shrouds): Gabya çarmıklarını ana direğe bağlayan kısa çarmıklar. Kısa olarak Rili denilir.

RİLİ ÇEMBERİ. (Futtock hoop): Rililerin üst çumalarının bağlanması için çanaklığın alt tarafında ve direk üzerinde bulunan çember.

RİLİ TİRİNGALARI. (Futtock rigging): Rili çemberi yerine kullanılır. ve direk üzerine sarılan bir veya iki sıra zincir.

RODA. (Coil, fake): Fabrikalarda yapılan ve düzgün şekilde üst üste sarılan halat yumağı. Bir roda halatın uzunluğu 200 yardadır. Bu uzunluk halatların burgataları ile değişir.

ROGA ETMEK. Bak. Deste etmek.

ROLE. (Muster): Gemide olması muhtemel değişik durumlara veya tehlikelere zamanında ve yerinde müdahale etmek maksadıyla personele verilen değişik görevler.

ROLE CETVELİ. (Muster list): Gemide bulunan personelin adlarını ve değişik durumlarda alacakları görevleri gösteren liste.

ROLE KARTI. (Muster card): Her personelin yanında taşıdığı ve role cetvelinde yazılı görevlerin gösterildiği kart. Personel bu karttaki görevleri sık sık okuyarak role görev yerlerini ezberler.

ROLE TALİMİ/EGİTİMİ. (Muster training): Rolede belirtilen görevleri pekiştirmek maksadıyla suni durumlar yaratılmak suretiyle yapılan eğitim.

ROTA. (Course): Seyir halinde bulunan gemilerin izlediği hat.

ROTA AÇISI. (Course angle): Rota hattının meridyen ile yaptığı açı.

ROTA FENERİ. (Steering light): Dümencinin öndeki gemiye nazaran dümen tutması için kıç gönder üzerine konulan ufak fener.

ROTA VERMEK. (Shape the course): Geminin takip edeceği istikameti hesap ederek serdümene derece olarak bildirmek.

RUBU DAİREVIARIZI İNHİRAF. (Deviation): Pruva istikametinin her 90 derece değişmesinde doğu veya batı olan cihetini değiştiren arizi inhirafıdır.

RUBU DAİREVİ HATA. (Roof error): Geminin baş kıç vurmasından veya yalpasından dolayı meydana gelen bir pusula hatasıdır. Gemi purvası tabii yönlerde olduğunda hata miktarı en az olur.

RUSUM TONİLATOSU. Bak. Safi tonilato.

RÜŞVET GÜVERTE. (Boat deck, Spar deck): Güverte üzerinde yer işgal etmemeleri için filakaların veya serenlerin konulması için güverteye istinat eden punteller üzerine yapılan ve alabandalara yakın olan ufak güverteler.

RÜZGAR. (Wind): Atmosferdeki ısı değişimi sonucunda yer değiştiren havanın meydana getirdiği esinti. Estiği yönlerine göre isim alırlar.

RÜZGÂRALTI. (Lee): Rüzgârın estiği tarafın aksi ciheti.

RÜZGÂRALTI ASTARI. Rüzgâraltı yakasını sağlamlaştırmak için yaka üzerine dikilen ensiz bez.

RÜZGÂRALTI HALATI. (Leechrope): Rüzgâraltı yakası üzerine dikilen halat. Bak. Gradın halatı.

RÜZGÂR ALTINA BAYILMAK. (Lee ward): Bir gemi veya deniz aracının rüzgâr tesiri ile rüzgâraltı tarafına doğru yatması.

RÜZGAR ALTINDA. (Alee): Rüzgârın estiği tarafın aksi tarafında bulunmak.

RÜZGÂRALTI TARAFI. (Lee side): Bir cismin, rüzgâraltı tarafında bulunan tarafı. Geminin rüzgâraltı tarafı, yelkenlerin rüzgâraltı Tarafı/Yakası.

RÜZGÂRALTI YAKASI. (Leech): Flok, velena ve yan yelkenlerinin kış tarafa bakan yakaları.

RÜZGAR HOROZU. (WEATHERCOCK): Panelin horoz şeklinde yapılmış olanı.

RÜZGÂRI İGNE DEN ALMAK. (Hawing wind just from aft direction): Rüzgârı tam pupadan alarak yapılan seyir.

RÜZGAR KUVVETİ. (Wind force): Rüzgârın bir saatteki sürati. Rüzgâr kuvveti Bofor olarak gösterilir. Bak. Bofor mikyası.

RÜZGÂRLIK. (Temporary stays to a vertical spar or boom in order to keep its required position): Açık köprüüstündeki personelen rüzgârdan korunmaları için köprüüstünün etrafına yapılan içi boş ve kıvrıntılı saç kısım.

RÜZGAR OKU. Bak. Pinel.

RÜZGAR SÜRATİ. (Wind speed): Rüzgârın bir saniyede kat ettiği mesafenin metre yönünden ifade edilmesi. Rüzgâr sürati Anemometre ile ölçülür.

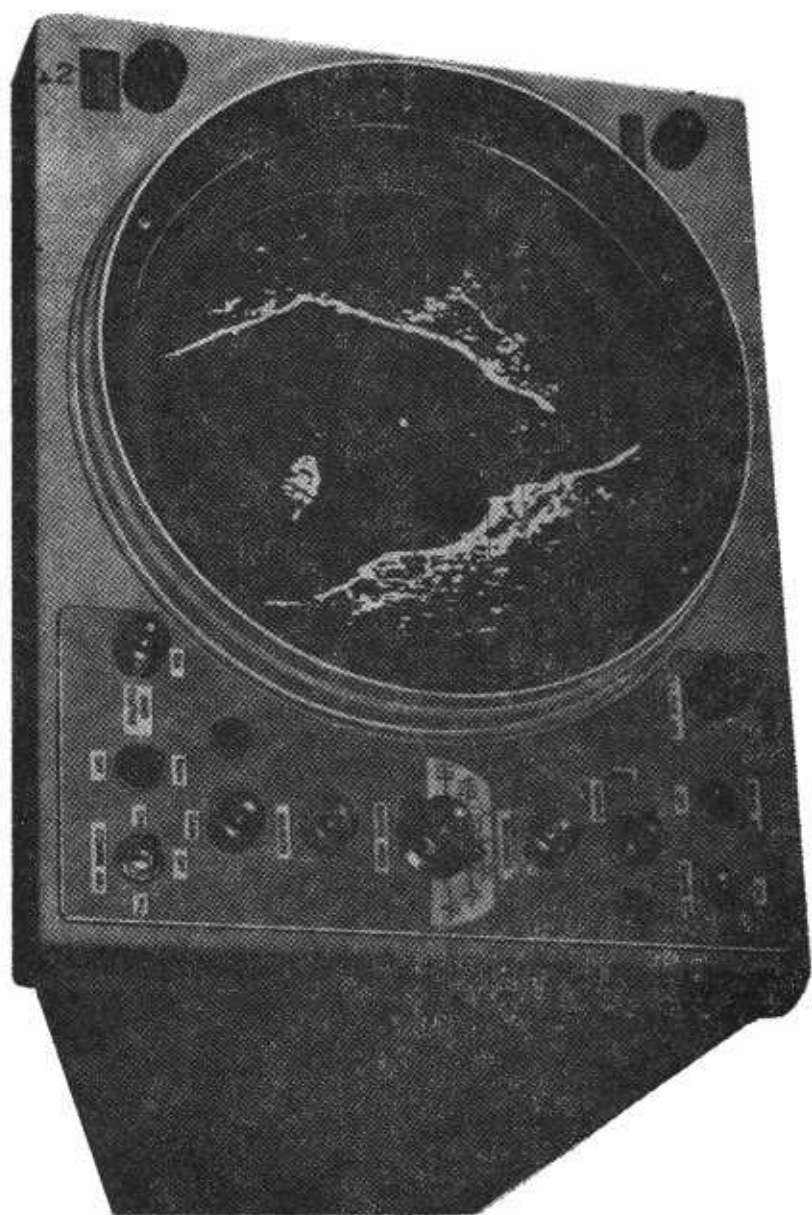
0—5	Metre/Saniye	Hafif Rüzgâr
5—12	»	Frişka Rüzgâr
12—20	»	Fırtına
20—30	»	Bora
40	» yukarı	Kasırga

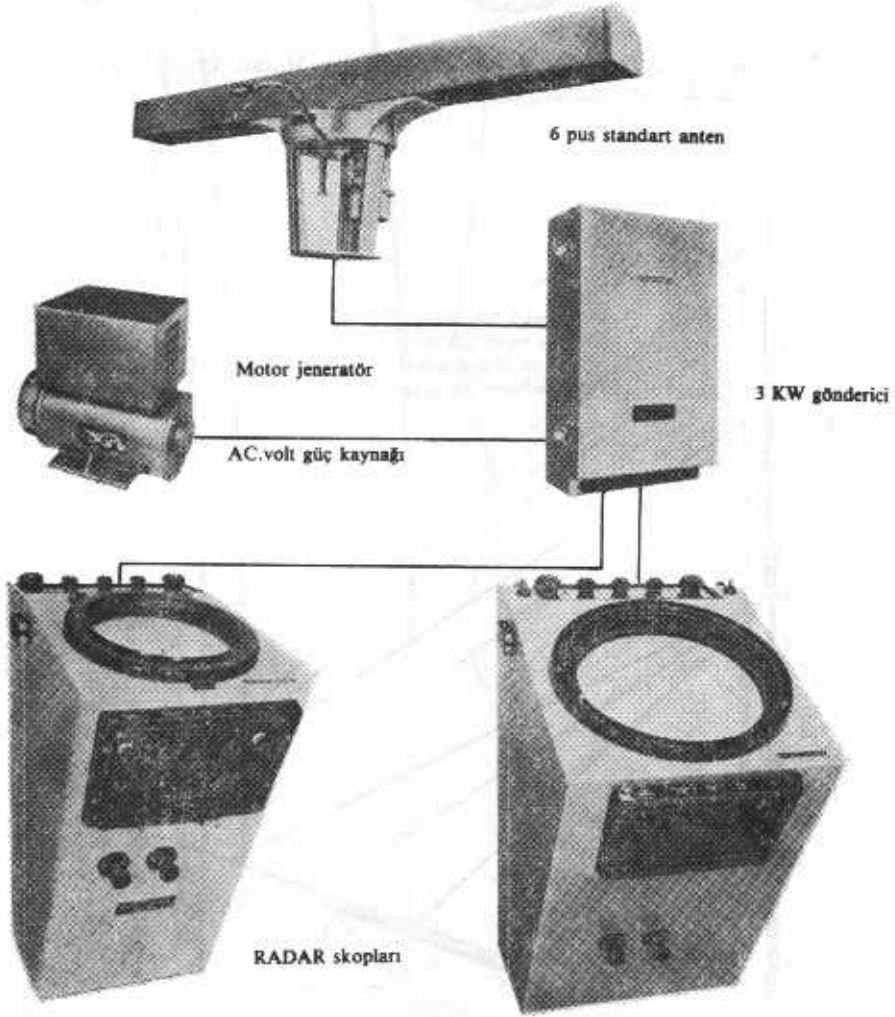
RÜZGÂRÜSTÜ. (Weather side): Rüzgârın esmekte olduğu taraf.

12 Pus. RADAR Skobu

RADAR Skobu

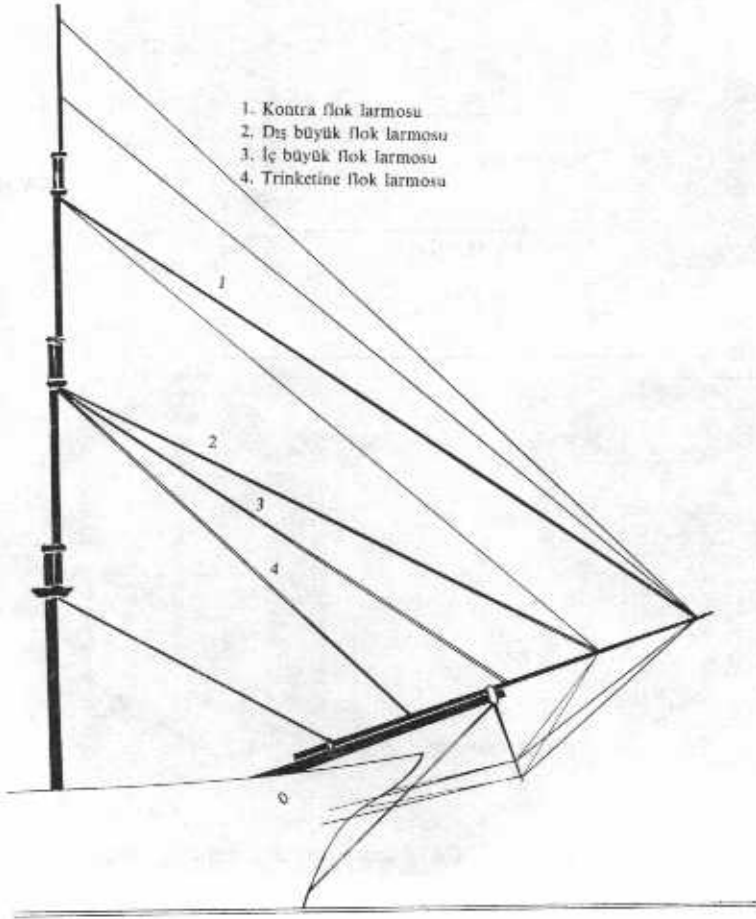

Bir Gemi RADARI'nın Ana Elemanları

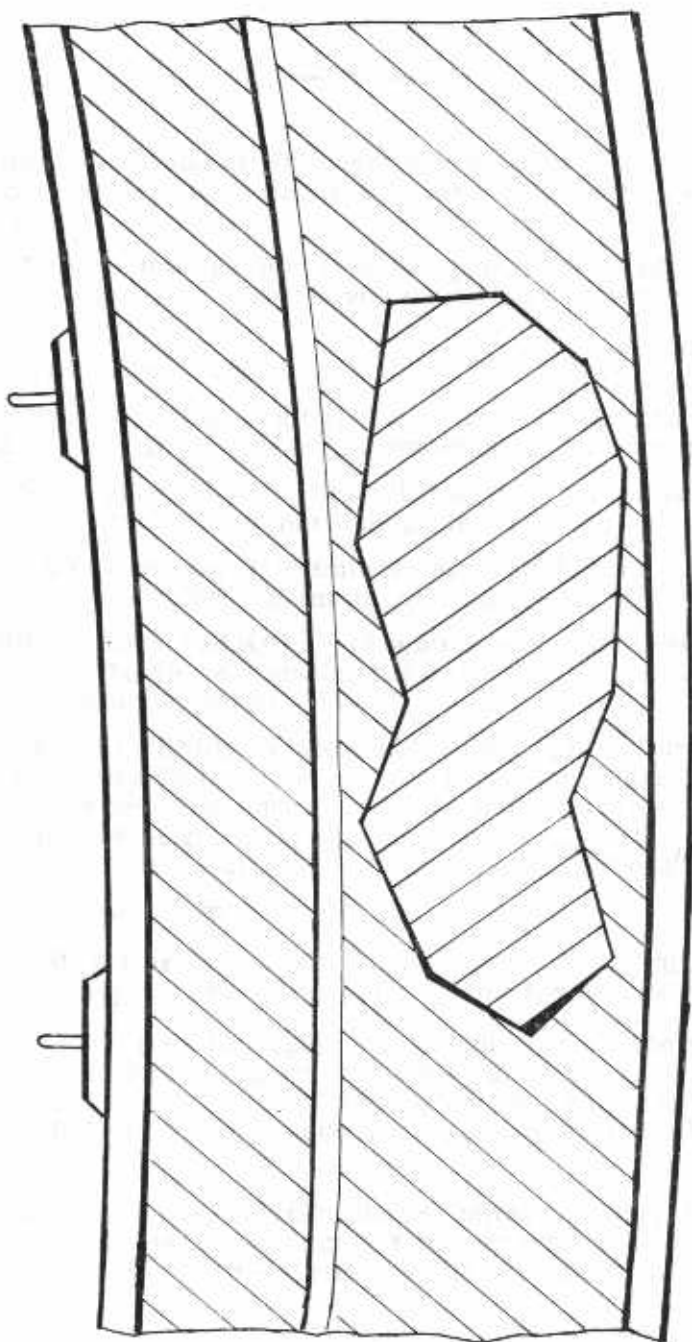

BALIKÇI DÜGÜMÜ : İki Mısınayı veya İki İnce Halatı Çözülmeyecek Şekilde Birbirine Bağlamada Kullanılan Bir Bağ Şeklidir.

1. Kontra fok larmosu
2. Dış büyük fok larmosu
3. İç büyük fok larmosu
4. Trinketine fok larmosu

Larmolar

Karavele Kaplama

SAAT AÇISI. (Hour angle): Bir mevkiden veya bir gök cisminden geçen meridyen ile Greenwich meridyeni arasında kalan ve batıya doğru ölçülen açıdır.

SAAT DAİRESİ. (Hour circle): Gök kutuplarından ve gök cisminden veya hamel noktasından geçen büyük daire. Saat dairesi gök cismi ile beraber hareket eder.

SABİH HAVUZ. Bak. Yüzer havuz.

SABİT ARMA. (Standing rigging): Gemi üzerinde devamlı olarak sabit durumda bulunan direk, çarmık giz seren vs. gibi donanım.

SABİT FENER. (Fixed light): Devamlı olarak sabit bir ışık gösteren fener. Deniz haritalarında F harfi ile gösterilir.

SABİT HAVUZ. (Dry dock): Gemilerin alt kısımlarının bakımlarının yapılması için tersanelerde karanın oyularak yapılması.

SABİT PRAÇİLERE YELKENİ. (Standing lug): Kandilisası serenin dörtte birine bağlanan ve tramolalarda karulası aşırılmayan, karulası direk dibine bağlanan yelken.

SABİT ŞİMŞEKLİ FENER. (Fixed and flashing light): Düzgün aralıklarla tek veya daha fazla, nispeten daha parlak veya farklı renkte veya farklı renkte veya her ikisini bir arada şimşekle değişen sabit ışıklı fenerler. Şimşek, ışığın azalmasından veya bir husuftan evvel veya sonra olur. Deniz haritalarında F. Fl harfleri ile gösterilir.

SAÇ ÖRGÜSÜ. Bak. Tirnele örmek.

SAF GÜNLER. (Clear days): Kiralayanın lehine olarak yükleme limanındaki ilk ve son günlerin mühlete dahil olmadığını ifade eden terim.

SAFİ TONİLATO. (Net tonnage): Bir geminin net kazanç temin eden tonilatodur. Bu tonilato, gayri safi tonilatodan makine ve kazan daireleri, kömürlük veya yakıt sarnıçları, şaft tüneli, istirahat yerleri, gemi idare yerleri gibi kazanç sağlamayan yerlerin çıkarılması ile bulunur.

SAFRA. (Ballast): Yüksüz olarak çıkması gereken gemilerin denge durumlarını artırmak ve pervanenin 2/3 nün suyun içinde bulunmasını temin etmek için gemi içine alınan ağırlık veya tanklara doldurulan su.

SAFRA SARNICI. (Ballast tank): Safra suyunun alındığı sintinelerdeki sarnıçlar.

SAĞA DEVİRLİ PERVANE. (Right hand propeller): Kıç taraftan bakıldığı zaman sancak tarafa doğru devreden pervane. Tek pervaneli gemilerde pervaneler daima sancak tarafa doğru döner. Çift pervaneli gemilerdeyse sancak taraftaki pervaneler sağa devirli, iskele taraftaki pervaneler ise sola devirlidir.

SAĞLIK LİSTESİ. (Bill of health): Gemi kaptanına liman otoriteleri tarafından verilen ve bulunduğu liman ile seyir istikametlerinde uğrayacakları limanların sağlık durumlarını gösteren liste. Buna sağlık patentası'da denilir.

SAĞLIK PATENTASI. Bak. Sağlık listesi.

SAĞNAK. (Gust): Rüzgârın arada bir kuvvetli olarak esmesi hali.

SAHİL FENERLERİ. (Lights and shapes): Gemilerin mevkillerini tayin etmeleri için sahillere konulan değişik şekilde ışık gösteren fener ve kuleler.

SAHİL İŞARETLERİ. (Land mark): Sahillere yakın seyreden gemilerin mevki tayin etmeleri için sahillerde bulunan Tepe, Cami, Kule, Harabe vs. gibi alametler.

SAKAL. (Martingale boom, Dolphin striker): Kösteklerin geniş bir açı ile gemi bünyesine bağlanmaları için civadranın altından denize doğru uzatılan serin Kör Baston'da denir.

SAKAL. (Marine growth on the bottom platings): Gemilerin karinalarında meydana gelen yosunlara denir. Bu yosunlar geminin süratini azalttığından sık sık temizlenmelidir.

SAKİN DENİZ. (Smooth sea): Üzerinde hiçbir karışık görünmeyen ayna gibi düzgün bir durumdaki deniz şeklidir.

SALABURUN. (Leech line): Yelkenlerin gradin yakalarını serene kaldırmak için gradin yakalarına donatılan selviçeler. Bak. Boğma salaburun.

SALABURUN ASTARI. (Leech belly): Salaburunların yelkene değdikçe yelken bezini aşındırmaması için yelkenin salaburunlar hizasına dikiilen bez.

SALABURUN PATASI. Bak. Boğma salaburun patası.

SALDIRMAK. (To make swinging): Dar sularda demir alırken geminin pruvasını hareket istikametine doğru makine yardımıyla çevirmek.

SALMA OMURGA. (Drop keel): Ufak yelkenli teknelerin rüzgâr tesiri ile bayılmalarına mani olmak için omurga istikametinden denize indirilen saçtan yapılmış kuntra omurgalarıdır. Tekne içine su girmemesi için salma omurganın etrafı ayrı bir muhafaza tertibatı ile kapatılır.

SALPA. (Short stay): Vira demir esnasında demir memesinin deniz dibi ile temasını kestiği an. Demirin salpa durumunu alması ile gemi, demirli gemi durumunu kaybederek seyir halindeki gemi durumuna gelir. Baş gönderdeki demir sancağı arya edilir.

SALPA KÜREK. (Mind your oars): Kürekle hareket eden bir teknenin kürek çekerek dar bir yerden geçmesi mümkün olmadığı hallerde kürekçilerin, küreklerini topaçlarından tutarak ve bileklerini lomberlerinden dışına doğru tutmaları ve küreklerin bordalara paralel duruma gelmeleri için verilen komuta.

SALTA ETMEK. Bak. Boş ver.

SALVO. (Fire): Gemide bulunan topların bir istikamete hep birden ateş etmesi.

SALYA BASTON. Cunda yelkenlerinin açılması için serenler üzerinde bulunan cunda bastonlarının serenler üzerinden dışarıya doğru sürülmesi için verilen komuta.

SALYA ETMEK. (Haul in): Bir şeyi bir taraftan bir tarafa aşırarak suretiyle çekmek.

SALYAFORA. (Haul out sufficien chain sable on the forecastledeck): Zinciri ırgata vurmak veya ırgattan fora etmek için yeteri kadar zincirin zincirlikten çıkarılması.

SALYAFORA HALATI. (Chain nope): Salyaforalık zincirleri zincirlikten çıkarmak için kullanılan kısa kamçılar.

SALYAFORA KAMÇISI. Bak. Salyafora halatı.

SALYAFORA KANCASI. (Chain hook): Salyaforalık zincirleri güverteye çıkarmak için kullanılan bir tarafı kanca şeklinde kıvrık diğer tarafı tutmak için yuvarlatılmış demir çubuk. Bak. Salyafora halatı.

SALYAFORALIK ZİNCİR. Bak. Fundoluk.

SALYAFORA PALANGASI. (Chain tackle): Büyük ve ağır baklalardan ibaret zincirlerin güverteye çıkarılmaları için donatılan palanga.

SANCAK. Bak. Bandıra.

SANCAK. (Starboard): Pruvaya dönüldüğünde geminin sağ tarafında kalan kısım.

SANCAK ALABANDA. Bak. Alabanda etmek.

SANCAK BAĞI. (Sheet bend, single bend): Sancak ve işaret sancaklarının uçurluk halatlarını sancak savlolarına bağlamak için yapılan bağ. Bak. Çifte sancak bağı.

SANCAK BAŞ OMUZLUK. (Starboard bow): Pruvadan itibaren sancak tarafa doğru 45 derece istikameti.

SANCAK BORDA FENERİ. Bak. Borda fenerleri.

SANCAK DOLABI. (Flag chest, Flag bag): İşaret sancaklarının muhafaza edilmeleri için köprüüstünün veya işaret köprüsünün sancak ve iskele alabandalarına konulan yirmi sekiz gözlü saçtan veya ağaçtan yapılmış dolap.

SANCAK GEMİSİ. (Flag ship): Birlik komutanının içinde bulunduğu gemi, aksi emredilmediği sürece sancak gemisi birliğin baş tarafında bulunan gemidir.

SANCAK GÖNDERİ. (Flag staff): Milli sancakları toka etmek için gemilerin kıç taraflarında bulunan demir veya ağaçtan yapılmış gönder. Bak. Kıçgönder.

SANCAK KIÇOMUZLUK. (Starboard quarter): Pruvadan itibaren sancak tarafa doğru 135 derece istikameti.

SANCAKLA SELAMLAMA. (Flag salute): Seyir halinde veya demirli bulunan bir harb gemisinin, yakınından geçen bir ticaret gemisi tarafından kendi milli sancağının mezestre edilerek selamlanmasıdır. Harb gemisinin bordası istikametine gelen ticaret gemisi milli sancağını mezestre eder. Bunu gören harb gemisinde kendi milli sancağını mezestre ve bilahare toka ederek selama mukable eder. Sonra ticaret gemisinde sancağını toka eder.

SANCAK LUMBARAĞZI. Bak. Lumbarağzı.

SANCAK SAVLOSU. (Signal halyards): Sancakların serene, göndere ve gize çekilmeleri için bunlar üzerindeki makaralardan donatılan 3/4, 1.1/8, 1.1/4 burgatalık ve sekiz kollu örme halatlar.

SANCAK SUBAYI. (Flag officer): Rütbe ve görevlerine ait forsları çekme yetkisine haiz Donanma, Filo, Üs Komutanları ile Komodorlar.

SANCAK ŞALİSİ. (Bunting): Milli sancaklarda işaret sancaklarının yapıldığı boyaları çıkmayan kumaş.

SANCAK TARAF. (Starboard side): Gemilerin baş tarafına döndüğünde geminin omurga hattına nazaran sağ tarafta kalan kısım.

SANDAL. (Boat): Yolcu taşımada ve gezmede kullanılan başı kıç bir ağaç tekne.

SANSABOSA. (To ride easy): Fırtınanın çıkmasının muhtemel olduğu veya fırtınalı havalarda tek demirde yatarken demirin taraması ihtimaline karşı ikinci demirin deniz dibine oturacak şekilde atılmasıdır. Bu durumda ikinci demirin zinciri bosaya vurulmaz.

SAPAN. (Strap, Strop): Makara ve tornaların tablalarının etrafını çeviren demir veya halattan yapılmış kuşak.

SAPAN. (Sling): Fıçı, bidon, sandık gibi yükleri kaldırmak için kullanılan 12-24 fit uzunluğundaki tel veya lif halattan yapılmış ve çumaları birbirine dikiş yapılmak suretiyle eklenmiş izbirolar. Bak. İzbiro, fıçı izbirosu, kancalı izbiro, çırçıl.

SAPMA. (Deviation): Gemilerin denizde mal ve can kurtarmaları maksadıyla mutad olan seyir yolundan ayrılması. Nakliyeciler sapmadan dolayı vuku bulacak zarar dolayısıyla sorumlu tutulamazlar. Ancak sapmanın makul olması ve nakliyecinin lehine olmaması lazımdır. Sapma halinde sigorta sorumluluktan kurtulur.

SAPMA. (Deviation): Bak. Arızinhiraf.

SARAVELE. (Furl): Yelkenlerin seren üzerine istinga edilip toplanması.

SARTIYE. (Top gallant shroud): Babafingo çubuklarının kapelelerinden alınarak gurcata kollarından geçirilip fişeklik çemberine bağlanan çarmıklar.

SAVLO. (Cord): Millî sancakların göndere, işaret sancaklarının serenlere çekilmesi için donatılan ince halatlar. Bir burgatahk halatlarada denir.

SEBİL. (Free distribution of water, public fountain): Personelin su içme ihtiyacını karşılamak üzere muhtelif yerlere konulan su çeşmeleri.

SEKSTANT. (Sexant): Maddelerin görüntüsüyle kendisini birbirine çakıştırmak suretiyle iki madde arasındaki dikey veya yatay açıyı ölçen ve genellikle gök cisimlerinin görünen ufuktan olan yüksekliklerini ölçen alet. Seksant; çerçeve, yay, uzade kolu, büyük ayna veya uzade aynası, küçük ayna veya ufuk aynası ve teleskoptan ibarettir.

SELAMLAMA. (Salute): Donanma gemilerinin limanları ziyaretlerinde veya devlet ricalinin, donanmayı ziyaret ve denetlemelerinde belli protokol kurallarına uygun olarak icra edilen selamlama şeklidir. (Top atışı, çınariva, bando çalma, boru ile düdükle vs.) Bu uygulama denizde karşılaşılan gemiler arasında da, kıdem esası dikkate alınarak uygulanır.

SELVIÇE. (Running, Rigging): Sabit olmayan, hareket eden halatlara ve bu şekildeki halatlardan meydana gelen donanımlara denir. Selviçe olarak manila halatı, kendir ve pamuk halatlarla fleksibil olan tel halatlar kullanılır.

SELVIÇE BONCUĞU. (Shroud truck): Selviçelerin donatıldığı tek delikli boğatalar.

SEMT. (Azimuth): Gök cisminin gözlemciden olan istikameti veya kuzey noktası ile gök cisminden geçen dik daire arasındaki ufuk yayıdır. Hakiki kuzeyden saat yelkovanı istikametinde üç rakamlı olarak ölçülür.

SEMT AYNASI. (Azimuth mirror): Kara maddelerinin kerterizlerini, gök cisimlerinin semtlerini tayin etmeye yarayan alet. Semt aynası pusula tasının üzerine geçirilip rahatça istenilen istikamete çevrilebilir. Pusulanın tesirinde kalmaması için mıknatıs olmayan madenden yapılmıştır. Semt veya kerterizlerin doğru olarak tespit edilmeleri için üzerine iki adet tesviye ruhu konulmuştur.

SEMT CETVELİ. (Azimuth table): Gök cisimlerinin herhangi bir zamandaki semtlerini gösteren cetveller.

SEMT DAİRESİ. (Azimuth circle): Başucuyla ayakucu noktalarından geçtiği farz edilen büyük daire.

SEMT DİYAGRAMI. (Azimuth diagram): Semt açılarını grafik şekilde veren diyagramlar. Bunlardan elde edilen semt açıları mevki hattının çiziminde de kullanılır.

SEPHİYE. (Floatage): Bir geminin su üstünde durmasını sağlayan yüzdürücü kuvvettir. Bu kuvvet Arşimet kanununa göre, geminin su içinde kalan kısmının hacmi kadar taşıdığı suyun ağırlığına eşittir.

SEPHİYE KUVVETİ. (Force of buoyancy): Gemilerin ağırlığına eşit olan suyun kaldırma, yüzdürme kuvveti.

SEPHİYE MERKEZİ. (Center of buoyancy): Maimahreç hacminin kendi ağırlık merkezi noktasıdır. Bu nokta, gemiyi su üzerinde tutmak, yüzdürmek için su tarafından karınanın her noktasına yapılan tazyikin tatbik noktasıdır. Bu nokta ÇB veya yalnız B harfi ile gösterilir. Gemilerin bünyeleri mütecanis olmadığı ve suyun üstündede büyük bir kısmı bulunduğu için genellikle G noktasından ayrı bir yerde bulunur.

SERBEST POLİÇE. (Floating policy): Geminin adını ve diğer lüzumlu tafsilatı, müteakiben yapılacak beyanlara bırakan ve genel olarak yüke ait poliçe.

SERDÜMEN. (Helmsman, Steersman): Ufak deniz araçlarında yekeyi, gemilerde köprü üstündeki dümeni kullanan, yeterli seyir bilgilerini bilen personel.

SEREN. (Yard.): Gemi direkleri üzerine yelken açmak, işaret sancaklarını çekmek için direk üzerine su yüzeyine paralel olmak üzere konulan gönderler. Serenler üzerlerinde buldukları ana direk ve çubukların isimleri ile anılırlar.

SEREN BOSASI. (Sling of a yourd): Sereni hamaylısından direğe asmak için bir çıması kilitle serenin hamaylısındaki mapaya kilitlenen zincir veya halat.

SEREN KAPLAMASI. (Yard sheeting): Serenlerin hamaylılarını kuvvetlendirmek için buralara konulan ağaçlar.

SEREN TİRİZİ. (Yard Gatten): Direk çemberlerinin, serenlerin aşağı ve yukarı hareketlerinde serenleri yıprandırmaması için çemberlerin baştarafa bakan kısımları üzerine konulan ağaç tirizler. Bunlara Lambase'de denilir.

SEREN VARDEVELESİ. (Jack stay): Yelkenlerin seren yakalarını serene bağlamak için serenin bir cundasından diğerine kadar seren üzerindeki mapalardan donatılan halat veya demir çubuklar. Yelkenleri sarmak üzere marsipetlere basan personel elleri ile serenin vardevelesine tutunurlar.

SEREN YAKASI. (Head): Dörtköşe yelkenlerin serene, yan yelkenlerin gize bağlanan yakalarıdır. Matafyon yakasıda denilir.

SEYİFTİ : Sitimli gemilerde kazandaki sitim basıncının emniyet sınırlarını aşması sonucu bir tehlike yaratmaması için kazan üzerine konmuş, ayarlanmış bir basınca göre otomatik olarak açılan ve fazla sitimi, baca sitim borusundan dışarı atan emniyet valfidir.

SEYİR. (Sailing): Bir gemi veya deniz aracının arz üzerindeki bir mevkiden gidilmesi istenilen diğer bir mevkiye emniyetle götürülmesi ilmidir. Seyirler, Parakete Seyri, Kılavuz Seyri, Markator Seyri ve Büyük Daire Seyri olmak üzere dört şekilde yapılır.

SEYİR HALİNDE. (Under sail): Bir geminin makine veya motorlarıyla yelkenli geminin yelkenleri vasıtasıyla hareket halinde bulunmasına denir.

SEYİR REHBERLERİ. (Sailing directions): Hidrografi daireleri tarafından basılan ve deniz haritalarındaki bilgilere yardımcı olan Sahil, liman ve denizsuyu hareketlerine dair bilgileri kapsayan kitaplar.

SEYİR ALETLERİ. (Navigation equipments): Gemilerin deniz üzerindeki coğrafi mevkilerini bulmaya ve gemiyi emniyetle götürebilmek için gerekli olan aletlere Seyir Aletleri denir. Bu aletler; Cayro Pusula, Miknatısı Pusula, İskandiller, Radarlar, Tersim Malzemeleri, Paralel, Seksan ve bunlar gibi muhtelif malzemelerdir.

SEYİR FENERLERİ. (Running lights): Gemi ve deniz araçlarının seyir halinde buldukları zaman çekmek ve yakmak zorunluluğunda oldukları «Denizde Çatışmayı Önleme Tüzüğünde Belirtilmiş» fenerler.

SEYİR JURNALI. (Deck log, Log book): Bütün gemilerde seyirde ve limanda buldukları süre içinde olayların ve önemli işlemlerin günlük olarak kayıt edildiği kaptan tarafından tutulan ve denetlenen hukuki geçerliliği olan bir kayıt defteridir. Bu defterler ilgili makamları tarafından tastik edilmiş olarak gemilere verilirler.

SEYİR KAMARASI. (Chart room): Seyirle ilgili hesapların yapıldığı içinde harita masası ve dolapları (Folyo dolapları) ile lüzumlu neşriyatın ve seyir malzemelerinin bulunduğu köprüüstünün gerisindeki kamara.

SEYİR ÜÇGENİ. (ASTRONOMICAL TRIANGLE): Bir gök cisminin semtini ve hasabi irtifasını tayin ve kezâ büyük daire seyri için kullanılan küresel üçgendir. Bir gök cisminden yapılan rasadın çözümü için kullanıldığı zaman Astronomik Üçgen, büyük daire seyri problemleri için kullanıldığı zaman Seyir Üçgeni adını alır.

SEYİR YARDIMCILARI. (Aid to Navigation): Gemilerin seyir emniyetini sağlamak üzere kıyı ve sahillerle tehlikeli bölgelere konulmuş fenerler, şamandıralar, fener gemileri ve fener dubalarıdır. Bunlar deniz haritalarında özel işaretleriyle gösterilirler.

SEYRE ELVERİŞLİ GEZEĞENLER. (Navigable planets): Mevki hatının tayini için kullanılan Venüs, Mars, Jüpiter gezegenleridir.

SEYYAR SEYİR FENERLERİ. (Portable lights): Gemi elektrik devrelerindeki arıza sebebiyle sönen seyir fenerlerinin yerine çekilmek ve konulmak suretiyle geminin gece seyir emniyetini sağlayan ve gazyağı veya batarya ile ışık gösteren aynı evsaftaki fenerlerdir. Bu fenerler köprüüstündeki dolabında gazyağları dolu ve bataryaları şarjlı olarak bulunurlar.

SİĞLİK. (Shoal): Seyir emniyeti bakımından tehlikeli olan ve altı ku-
laçtan az olan derinlikler.

SİĞLİK ŞAMANDIRASI. Bak Bank şamandırası.

SIK HAMLA. Bak Hamla.

SIRA BEKLEMEKSİZİN. (Free of turn): Geminin yükleme ve boşalt-
maya hazır olması şartıyla astarya müddetinin gemi yükleme ve boşalt-
ma limanına varır varmaz başlayacağını ifade eden kiralama terimi.

SIKLET MERKEZİ. Bak. Ağırlık merkezi.

SIRIM HALAT. (Cable laid): İnce ince kesilen sığır derisinden izbarçı-
na bükümü şeklinde bükülerek yapılan halat.

SIVIRYA. (Bowman): Hamlacıların arkasında, pruvacıların ise önün-
de oturan kürekçiler. Hamlacıların arkasındakilere hamla sıviryacısı
pruvadakilere önünde oturanlara ise pruva sıviryacısı denir.

SIVIRYA. (Continually): Bir işi veya hareketi devamlı olarak yapmak.

SIYIRMA YELKEN. Moda yelkenleri gibi serene bağlı olmayıp seren
üzerindeki çemberlerin aşağı yukarı indirilip çıkarılmasıyla kullanılan
moda yelkeni şeklindeki yelken.

SİA. (Amplitude): Gök cisminin doğuş ve batış noktaları ile esas semt
dairesi arasındaki ufuk yayıdır. Gök cisminin esas semt dairesinden
olan cihetine bağlı olarak sia'nın önüne E veya W, sonuna N veya S işa-
retleri konulur.

SİĞİL. (Wedge): Herhangi bir cismin bir tarafını oturmuş olduğu yer-
den kaldırmak veya aralarında boşluk olan ağırlık altındaki cisimleri
daha fazla sıkmak için kullanılan bir ucu yassıtılmış ve sivriltilmiş tah-
ta veya demirden yapılmış takozlar.

SİLİNDİR ŞAMANDIRA. (Cylindrical buoy): Demirden yapılmış içleri
bölmeli, dışları ise ağaç kütüklerle takviye edilmiş olan ve genellikle
palamar şamandırası olarak kullanılan silindir şeklindeki şamandıra-
lar.

SİLİSTRE. (Boatswain pipe): Verilen bir emri gemi içine yaymak için
vardiyaların emri tekrarlamadan evvel personelin dikkatlerini çekmek
için öttürdükleri özel surette yapılmış düdük. Gemi ve birlik komu-
tanlarının gemiye giriş ve çıkışlarında selamlama maksadıyla rütbele-
rine göre gemi komutanları için uzun, kısa, uzun, komodorlar için uzun,
kısa, kısa, uzun, Amiraller için uzun, kısa, kısa, kısa, uzun olmak üze-
re çalınır.

SİLME GÜVERTELİ GEMİ. (Flush deck vessel): Güvertesi üzerinde
kasaraları olmayan gemi.

SİLONGO. (Hcel rope): Cunda yelkenlerinin serenini cundalarından
kaldıran kandilisa.

SİLONGO BAĞI. Bak. Kandilisa bağı.

SİLONGO HEYBELERİ. Silongoları donatmak için gabya ve babafingo kolombirlerinin sancak ve iskele taraflarına bağlanan tornalar.

SİLİNGO TORNOSU. Silingoları donatmak için gabya ve babafingo serenlerinin cundalarına bağlanan tornalar.

SİLYON FENERİ. (Masthead light): Borda fenerlerinin ortasında ve yukarısında bulunan fener genel olarak puruva direği üzerinde bulunur. Beyaz ışık, 225 derecelik bir yayı aydınlatacak şekilde bir muhafaza içine alınmış olup kemerenin iki kerte (22.5 derece) gerisine kadar ışık verir. Fener içindeki lamba 50 vatlık ve çift flamanlıdır. Boyları 45.75 metreden daha uzun olan gemiler ikinci (Grandi) direkleri üzerine aynı evsafa ve pruvadaki silyon fenerinden 15 kadem yukarda olmak üzere ikinci bir silyon feneri çekmek mecburiyetindedirler. Bu iki fener arasındaki yatay mesafe düşey mesafenin en az üç katı olacaktır. Silyon fenerleri asgari beş mil masefeden görülmelidir.

SİLYON PALANGASI. (Luff upen luff): Ağır malzemeyi çekmede veya kaldırmada kullanılan ve sekiz misli bir kuvvet elde edilen mantıkapan ve el palangasının birleşmesinden meydana gelmiş palangadır.

SİMAFOR. (Seemaphore): Kolların vücuda göre aldığı durumların harflere çevrilmesi ile yapılan muhabere şekli.

SİMAFOR SANCAĞI. (Hand flag): Simaforla haberleşmede vardabandıraların kullandıkları kısa gönderli kare şeklindeki sancak. Sancak, çapraz olarak sarı ve kırmızı şalı kumaştan yapılmıştır.

SİMİT SAPAN. Bak. Çevirme sapan.

SİMSARLIK ÜCRETİ. (Brokerage): Simsarlara verilen ve navlunun muayyen bir yüzdesini kapsayan ücret.

SİNODİK AY. (Synodic month): Güneşe nazaran ayın yer etrafında bir devrini tamamlaması için geçen 29.5 günlük müddet.

SİNTİNE. (Bilge): Gemi makine ve kazanlarının bulunduğu kısmın zemininin altında, genellikle ambar güvertesinin altında kalan ve gemi içinden sızan sularla makine ve kazan dairelerinden akan yağ yakıtların toplandığı en alt kısım.

SİNTİNE GÜVERTESİ. (Bilge deck): Sintine sularının üzerinde toplandığı güverteden aşağıya doğru yedinci güverte.

SİNTİNE SUYU. (Bilge water): Sintinede toplanan su, yağ ve yakıtların oluşturduğu pis su.

SİNTİNE TULUMBASI. (Bilge pump): Sintinelerde toplanan sintine sularının tahliyesi için kullanılan tulumba. Stim, motor veya elle çalışırlar.

SİS. (Fog): Su zerciklerinin hava içinde yoğunlaşması ile meydana gelen ve görüşü azaltan, tabanı yer yüzeyinde veya deniz üzerinde bulunan stratüs bulutu.

SİS BORUSU. (Fog horn): Denizde çatışmayı önleme tuzağı gereğince bulundurulması gereken ve sisli havalarda geminin yerini belirtmek üzere öttürülen boru. Sis borusu basınçlı hava ile çalışan basit bir araçtır.

SİS DÜDÜĞÜ. (Fog horn): Sisli havalarda, sahillerdeki istasyonlarda ve fener dubalarında kullanılan ses verici cihaz.

SİS İŞARETİ. (Fog signal): Görüş mesafesinin çok azaldığı zamanlarda gemilerin yerlerini bildirmek için çaldıkları kampana ile verdikleri işaret.

SİS KAMPANASI. (Fog bell): Sisli havalarda gemilerin sis işareti vermek üzere çaldıkları tunçtan yapılmış kampana.

SİS ŞAMANDIRASI. (Fog buoy): Sisli havalarda seyreden gemilerin arkadan gelen gemileri ikaz etmek üzere bir halata bağlı olarak gemilerin pupalarından çektikleri ufak şamandıra.

SİS TOPU. (Fog gun): Sisli havalarda tehlikeli geçit ve seyir yollarını gemilere bildirmek için kısa aralıklarla sahilden atılan top.

SİTEYŞİN KİPER. (Stadimeter): Yükseklikleri 50-200 kadem arasında bulunan maddelerin 200-10000 yardaya kadar olan mesafelerini ölçmekte kullanılan alet. Birlik halinde yapılan seyirlerde gemiler arası mesafeyi ölçmede kullanılır.

SİTEYŞİN POINTER. (Station pointer): Sahilde bulunan üç madde arasındaki açılardan seksantla tespit edilen miktarlarının alet üzerine tatbiki ve alet üzerindeki kolların sahil maddelerine intibak ettirilmesi suretiyle mevki tayin eden alet. Buna mevki müş'ir aletide denilir.

SIYA. (Held water): Kürekle hareket eden deniz araçlarının yollarını kesmeleri için küreklerinin suya batırılması ve topaçlarının kıç tarafa doğru itilerek teknenin durması veya devamlı siya kürek çekerek geriye doğru gitmesi.

SIYA KÜREK. (Back oars): Teknenin devamlı olarak geriye gitmesi için küreklerin ters çalıştırılması.

SOLA DEVİRLİ PERVANE. (Left hand propeller): Kıç taraftan bakıldığı zaman iskele tarafa doğru devreden pervane.

SONBAHAR NOKTASI. (Equinox points): Güneşin gök küresinde işgal ettiği bir mevki veya takriben 23 Eylül'de gök ekvatorunda güneşin kuzeyden güneye geçtiği nokta.

SONİK İSKANDİL. (Sonic sounder): Denizin derinliğini ses dalgaları ile bulan ve elektrik ile çalışan alet. Bak. Elektrikli iskandil.

SON KUTUR. (Final diameter): Geminin 180 ve 360 derecelik devirlerini tamamladığı noktalardan devir dairesine teğet olarak çizilen çizgiler arasında kalan ve rotaya dik olan mesafe. Son kutur, taktik kurturundan daima küçüktür. Bak. Devir dairesi.

STADİMETRE. (Stadimeter): Deniz seviyesinden olan yüksekliği 50-200 kadem arasında bulunan maddelerin 200 ila 10.000 yardaya kadar olan yatay mesafelerini ölçmek için kullanılan alet.

STANDART MAİMAHREÇ. (Standard displacement): Makine ve teçhizatı dahil, inşaatı denize çıkmaya hazır bir halde tamam olduktan sonra personeli, silahları, cephanesi, erzak ve suyu, muhtelif ambar sayısı ve gemi içinde bulunması gereken yedek malzemesi (Yakıt ve fit suyu hariç) nin ağırlıkları dahil olan maimahreç.

STOPVAÇ (Stop watch): Gök cisimlerinden yapılan rasatlarda ve fenerlerin çakma sürelerini tayin etmede kullanılan, istendiği zaman çalıştırılan ve durdurulabilen hassas saat.

SU ÇEKİMİ. (Draft): Geminin su kesimiyle omurgası arasındaki dikey mesafe. Su çekimi miktarını göstermek üzere baş ve kış bodoslamasının her iki tarafına rakkamlar konulur. Bu rakkamlara Kana Rakkamları denir.

SU HATTI. (Waterline): Gemi bordasının su yüzeyi ile kesiştiği çizgi. Boş ve yüklü olmak üzere iki su hattı vardır.

SU KESİMİ. Bak. Su hattı.

SUGA ETMEK. (To tighten a nope or a serew): Bir şeyi sonuna kadar sıkamak, akışını durdurmak.

SUGALI İZBARÇO BAĞI. Bak. Leş bağı.

SUGALI RİGAVO BAĞI. (Inside dinch): Bir halatın çımasını bağlamak için halatın çımasının bedeninin altından geçirilmesi suretiyle yapılan bağ.

SUGA PALANGASI. (Ratchet): Zincirin akışını durdurmak veya yavaşlatmak için kastanyolaya donatılan palanga. Bak. Kastanyola.

SUGARİ ETMEK. Irgat fenerine vurulmuş olan halatın görülen lüzum üzerine gevşetilerek akıtılması. Bu terim yerine kaçır terimide kullanılır.

SUGRA/SOKRA. (Butt): Kaplama tahtalarının uçları arasında kalan boşluk. Bu boşluklar kalafat edilmek suretiyle kapatılır ve su sızmazlığı temin edilir.

SUNİ LİMAN. (Artificial harbour): Tabii olarak korunması mümkün olmayan yerlerde mendirek ve dalgakıranlar yapılmak suretiyle gemileri yük ve yolcu alıp vermelerini sağlayıcı kolaylıklarla donatılmış liman.

SUNİ UFUK. (Antificial horizan): Kronometrelerin hatalarını düzeltmek için karada yapılan rasatlarda kullanılan bir kap içine konulan cıva ile meydana getirilen ufuk için kullanılan araç. Ufku Suni'de denilir.

SUYALI. Baştarafı üst güverteden su kesimine doğru eğimli olan gemi pruvası. Baştarafı bu şekilde olan gemilere suyali gemi denir.

SÜBYE. (Single whip): Fazla kuvvet sarfını gerektirmeyen yerlerde kullanılan kamçılı sabit bir tornodan geçirilmiş bir halattan ibaret palanga.

SÜBYE ARMA. (Fore and aft rigged): Yalnız yan yelkenleri ile donatılmış yelkenli gemi.

SÜRAT. (Speed): Deniz dibine göre bir geminin bir saat içinde kat ettiği mesafeye eşit hızı. Gemilerin süratleri mil olarak ifade edilir. Bak. Mil.

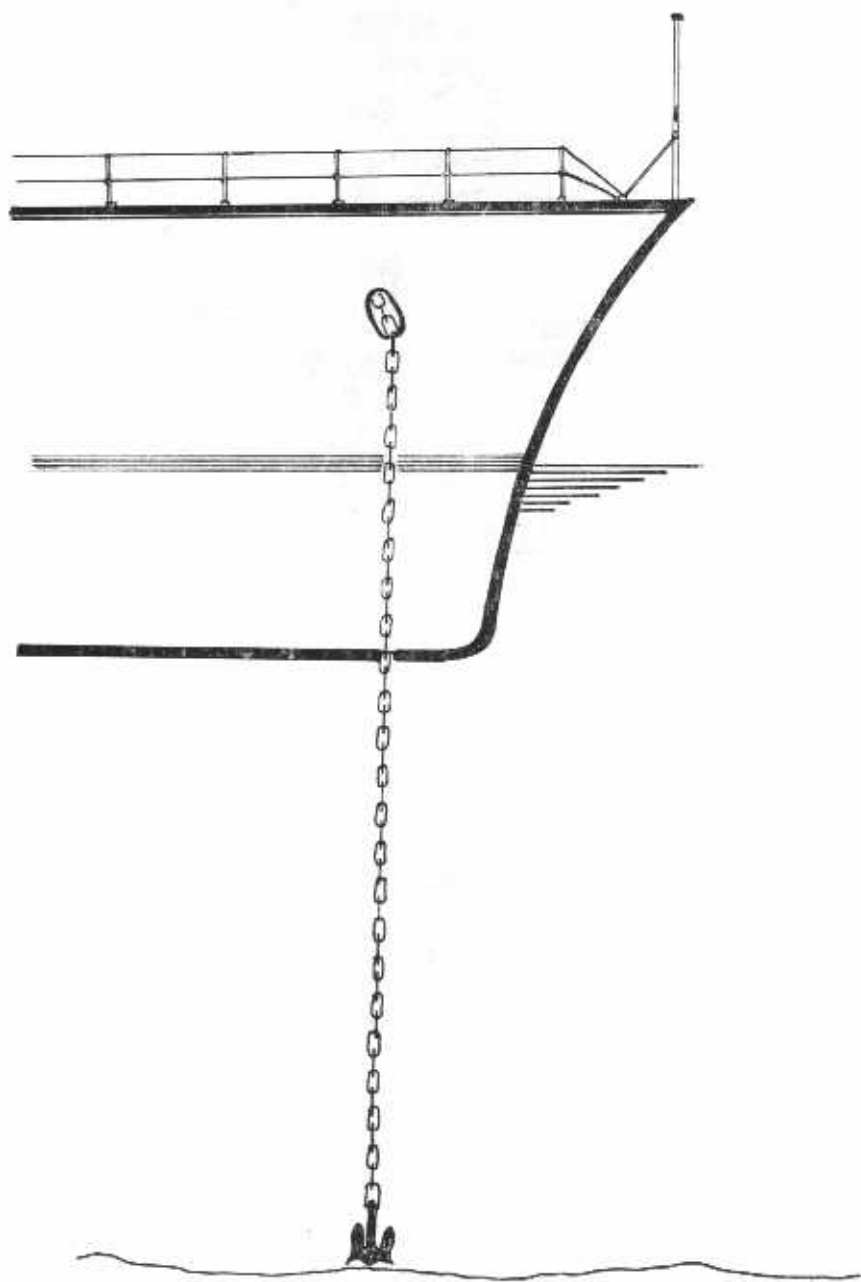
SÜRAT HATASI. (Speed error): Yerin eğri yüzeyindeki traversler gibi geminin eğri izi vasıtasıyla cayro pusulada meydana gelen ve geminin rota, sürat ve bulunduğu yerin arzına tabi olan hata.

SÜRASTARYA. (Demurrage): Kiracının kontrolü dışında olmayan haller hariç bir geminin mukavelede belirtilen süre içinde yükleme veya boşaltma yapmaması halinde mukavelede belirtilen süre dışındaki günler için donatanın tazminata hak kazanması.

SÜRME ÇUBUK. Bak. Baston.

SÜRME İSKELE. (Gang board gangway): Birbiri üzerine aborda olmuş gemiler arasında gidip gelmeyi sağlamak üzere uzatılan enli tahtalardan yapılmış iskele.

SÜRÜKLENMEK. (Adrift): Herhangi bir sebep dolayısıyla hareket edemeyen teknelerin rüzgâr ve akıntıya tabi olarak sürüklenmesi.

SALPA

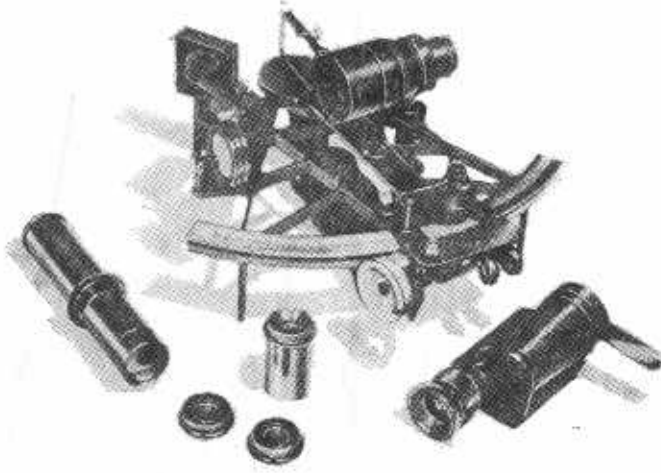
Tek Sancak Bağı

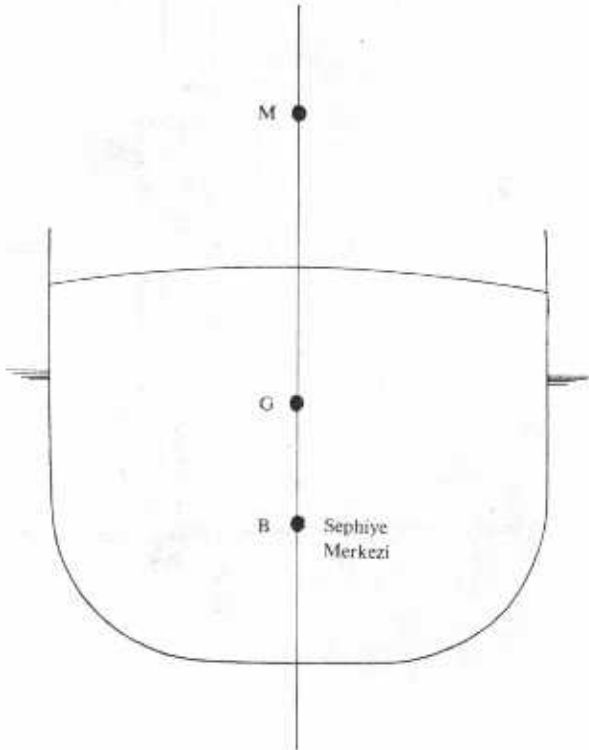
Çifte Sancak Bağı
Sancak Bağı

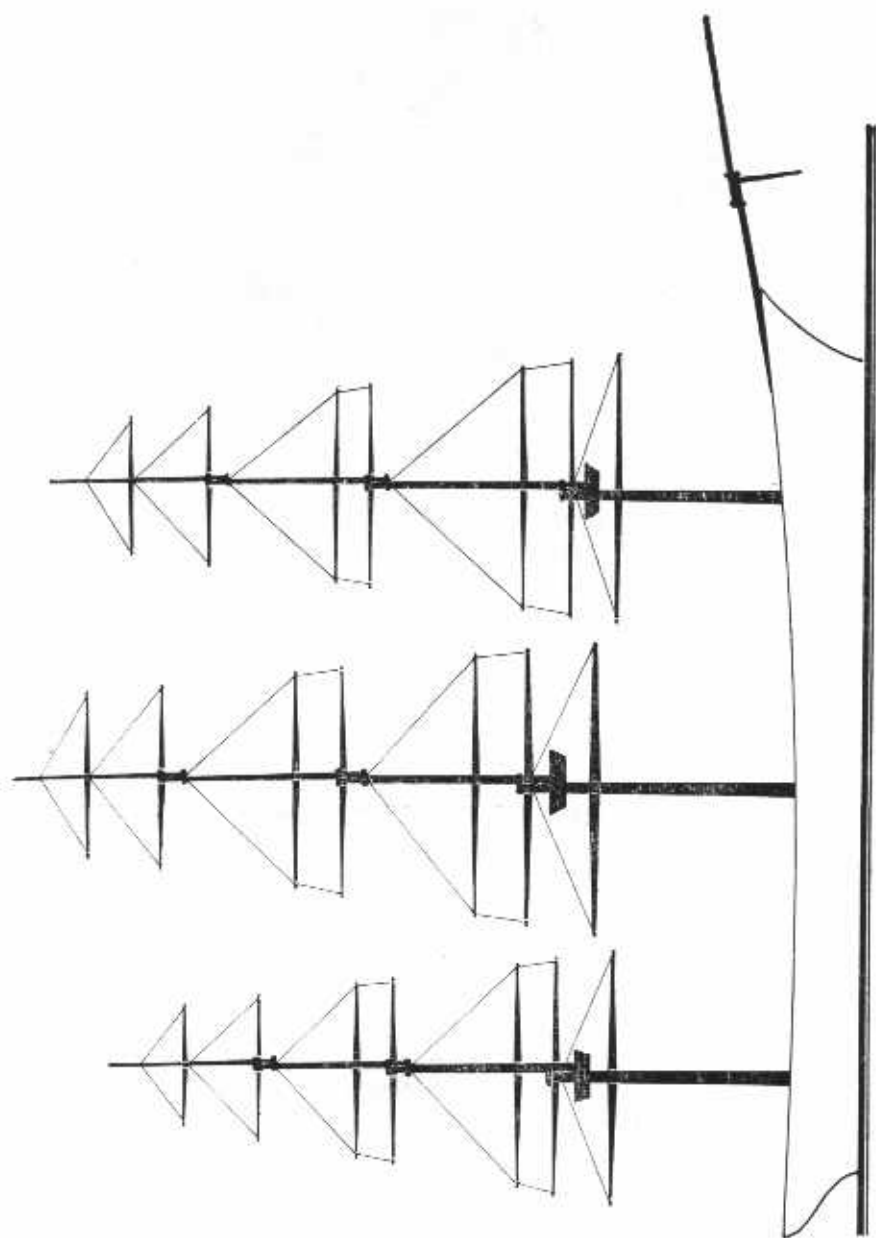
Salıafora Kancası

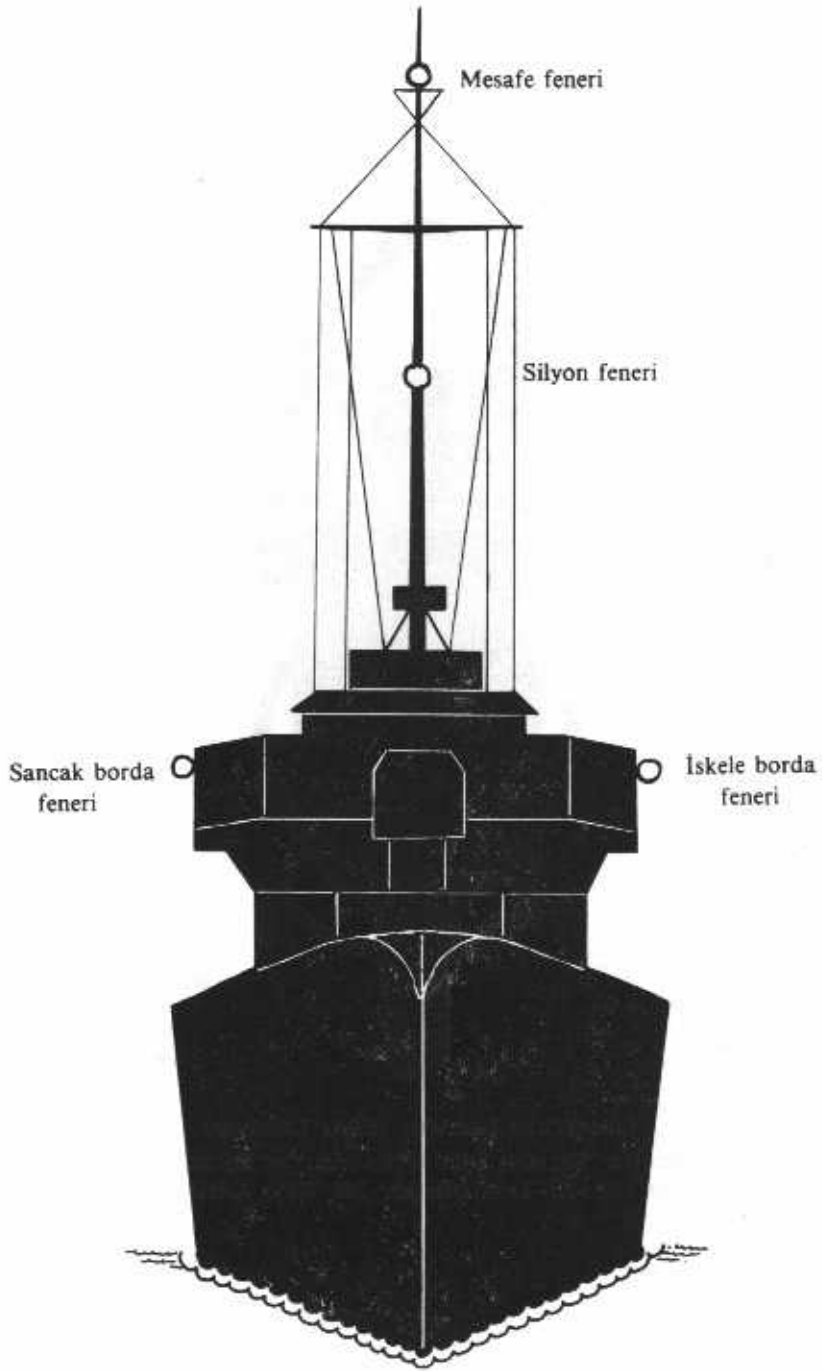
Sekstant

Sephiye Merkezi

Serenler

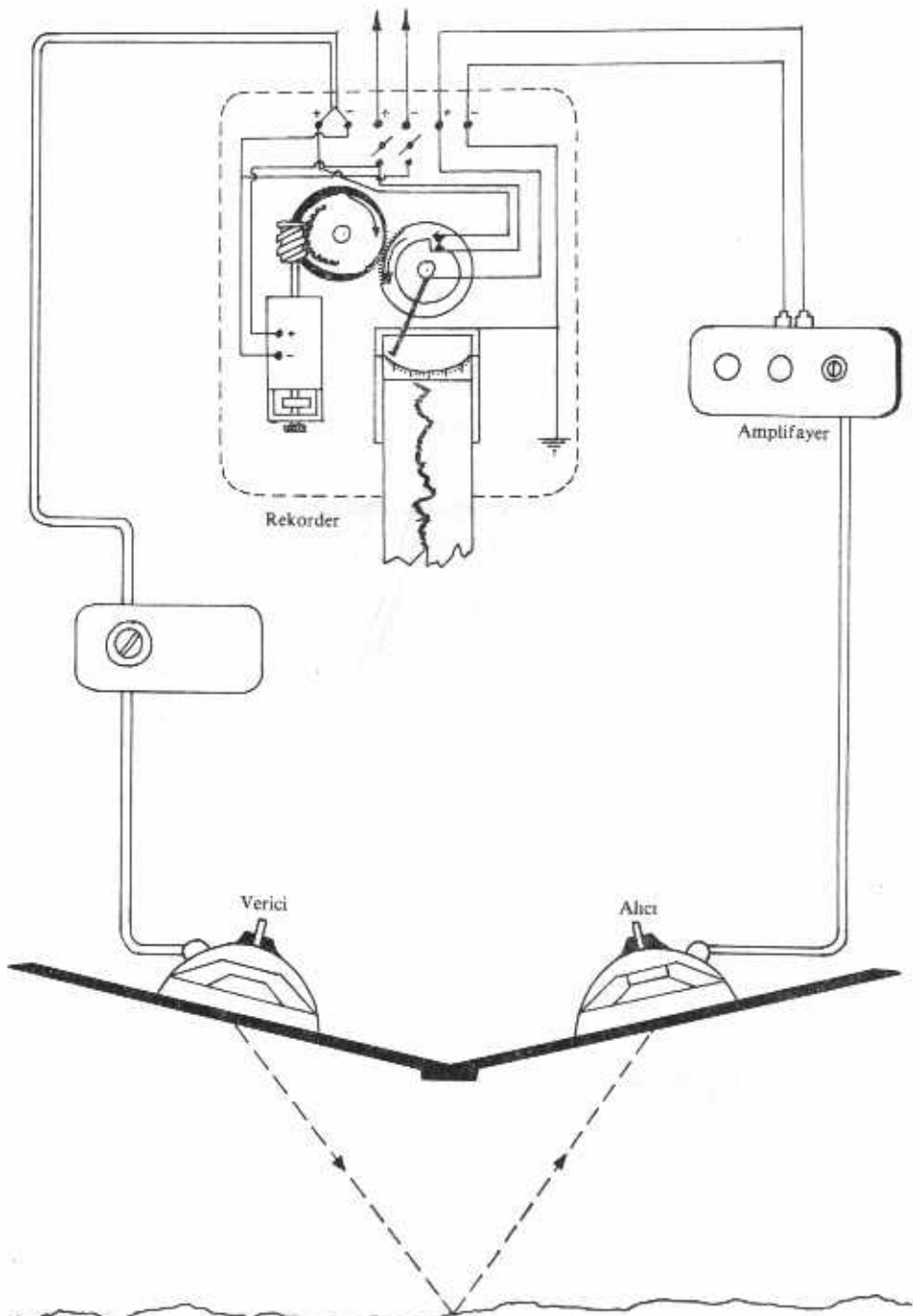

Seyir Fenerleri

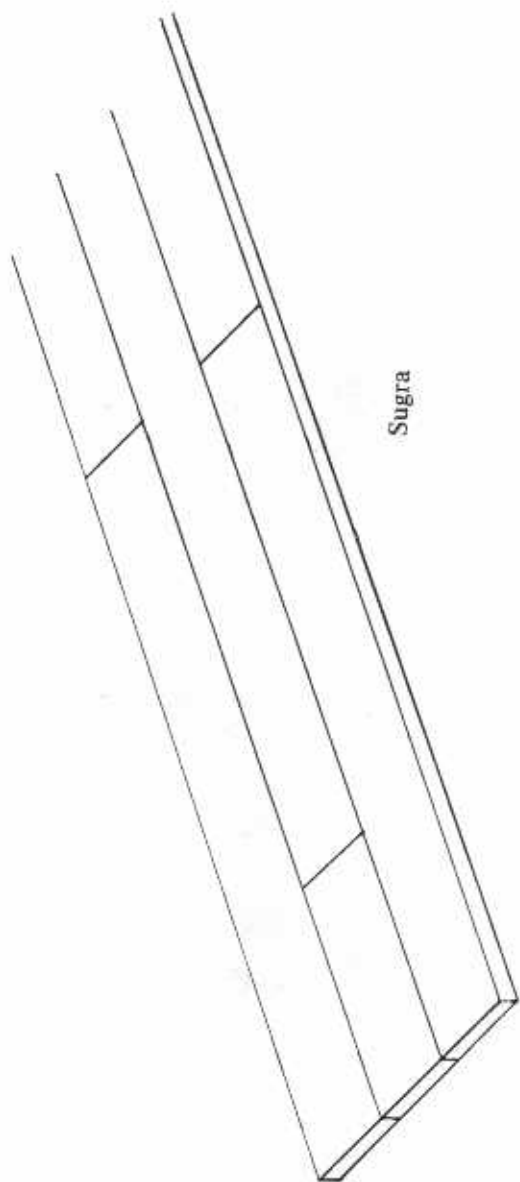

Gaznefske Lambası (Seyir Lambası)

Gemilerde Özel İşaretler Vermek İçin Kullanılan ve Sancak Savlosu İle Direğe veya Serene Çekilen Renkli Lambalardır. Bir Nevi Görünür İşaret Muhabere Lambalarıdır.

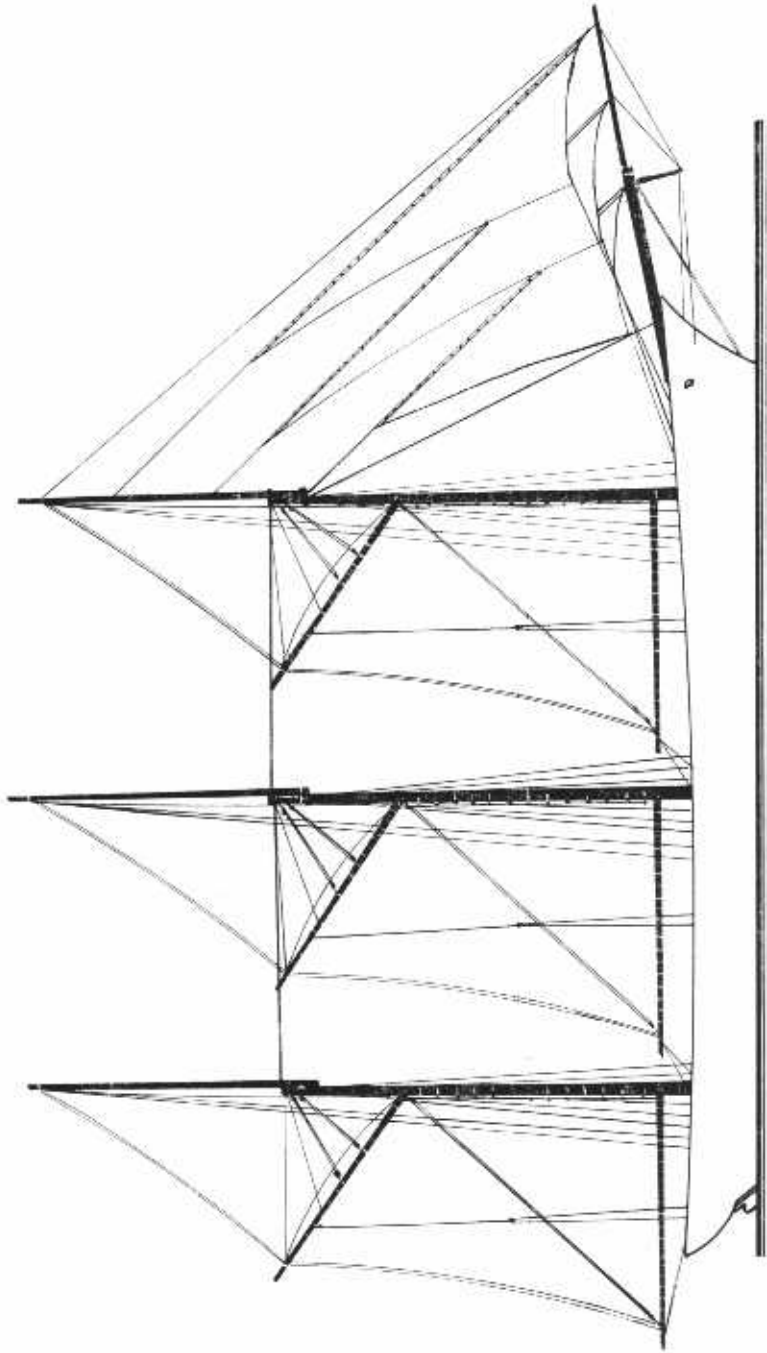

Sonik Iskandil

Sugra

SUGRA

Sübye Armalı Uskuna

ŞAFT. (Shaft): Gemi makinelerindeki grankın çevrimsel hareketini pervaneye ileten çelikten yapılmış silindir şeklindeki çubuk.

ŞAFT BODOSLAMASI. (Propeller post): Üzerinde şarf kovani bulunan bodoslama.

ŞAFT GÖBEĞİ. (Propeller boss): Pervane şaftının çıkması için bodoslama üzerine açılan delik.

ŞAFT KOVANI. (Shaft pipe): Şaftın dönmesi ile bodoslamanın aşınmaması için şaft göbeğine geçirilen kovan.

ŞAFT YATAĞI. (Shaft bearing): Şaftın gemi içinde üzerine oturduğu ve döndüğü yataklar.

ŞAFT YOLU. (Shaft alley): Makine dairesinden şaft göbeğine kadar olan ve bir insanın rahatça hareket etmesi gereken genişlik ve yükseklikte olan su geçirmez kapalı yol.

ŞALİ. (Bunting): Millî sancaklarla işaret sancak ve flamalarının yapıldığı yün kumaş.

ŞALOPA. (Shallop): Filikadan büyük kürek ve yelkenle hareket eden tekne.

ŞALOPA. (Sloop): Ambarsız, iki direkli ve on iki toplu yelken gemisi.

ŞAMANDIRA. (Buoy): Kullanılış şekline göre değişik biçimlerde yapılmış ve su geçirmezliği temin edilerek yüzme kabiliyeti artırılmış sac veya ağaçtan yapılmış sarnıçlar. Kullanıldıkları yerlere göre demir, sis, palamar, fener şamandırısı gibi isimler alırlar.

ŞAMANDIRA ÜCRETİ. (Buoy dues): Şamandıraya bağlayan gemiler tarafından liman başkanlıklarına ödenen ücret.

ŞAPKA. (Mast truck): Direk ve gönderlerin üst taraflarına konulmuş ve iki tarafında sancak savlolarının geçmesi için delikleri bulunan ağaç tabla.

ŞAPKA KIRMIZISI. (Red truck light (S)): Gemilerin en yüksek yerini belirtmek için şapka üzerine veya şapkaya yakın bir yere veya köprüüstünden yirmibeş fit yükseklikteki bir direk üzerine konulan ve ufkun her tarafından görülebilen kırmızı ışıklı bir fenerdir. Şapka kırmızıları arya sancakla birlikte veya görüş mesafesinin çok az olduğu zamanlarda emirle yakılır. Uçak İkaz Feneri de denilir

ŞEMSIYE DEMİRİ. (Mushroom): Şamandıraları sabit tutmada kullanılan iç tarafları boş yarım küre şeklindeki demirler.

ŞEYTAN ÇARMIĞI/ÇARMIHI. (Pilot ladder): Yan yana getirilmiş iki halatın arasına ağaç basamaklar konulmak suretiyle yapılan merdiven.

ŞİPKA. (Netting): Halattan örülmüş ağ. Bak. Ambarağzı şıpkası, Alabanda şıpkası.

ŞİMŞEKLİ FENER. (Flashing light): Düzgün aralıklarla tek şimşek gösteren fener. Bu fenerlerde aydınlık süresi karanlık süresinden daha azdır. Deniz haritalarında F1 harfleri ile gösterilir.

İşaret Şamandıraları

— T —

TABAN. (Heel): Bak. Topuk.

TABIİ İNHİRAF. (Variation, Magnetic declination): Magnetik kuzey istikameti ile hakiki kuzey istikameti arasındaki açıdır. Magnetik kuzey hakiki kuzeyin sağ tarafında ise tabii sapma doğu, solunda ise batı'dır. Bak. Magnetik inhiraf.

TABIİ İNHİRAF HARİTASI. (Variation Chart): Dünya üzerindeki, manyetik kuvvet hatlarının, değişik nedenlerle bölgesel olarak değişim göstermesi nedeni ile, genel olarak ortalama değerlere göre hazırlanmış, haritalardır. Doğru değerler seyredilen sahalardaki, parça haritalardan alınabilir.

TABLA. (Shell): Makara dillerinin içinde döndüğü makaranın dış kısımları. Tabla sert ağaçtan yapılır.

TADİLİ ZAMAN. (Equation of time): Hakiki ve vasati güneşin saat açıları arasındaki fark.

TAHLİYE. (Discharge): Gemi içindeki yükün, malzemenin dışarıya çıkarılması.

TAHMİL. (Loading, shipment): Gemi dışında bulunan yükün malzemenin gemiye alınması.

TAHMİNİ MEVKİ. (Estimated position): Kat'i veya iyi hesap edilmiş alelade mevki tayin edilemediği zamanlarda elde edilen mevkidir. Bu mevki eldeki en iyi malumat ve seyir personelinin bilgi ve muhakeresine dayanır.

TAHTABAĞI (Scaffold hitch): Gemi bordalarının temizlenmesi veya boyanması sırasında personelin rahatça çalışabilmesi için bordaya sarkıtılan bir tahta kalasın her iki ucuna yapılan bağ.

TAKADDÜM. Bak. İlerleme payı.

TAKARRÜP AÇISI. İki mevki arasındaki büyük daire ile kerte hattı arasındaki fark.

TAKATUKA. (Ashtray): Sigara küllerinin konulması için ağaçtan yapılmış küllük.

TAKTİK KUTUR. (Tactical diameter): Dönüş manevrası yapan bir geminin 180 derecelik dönüşü bitirdiği anda gemi ile esas rota arasındaki uzaklık.

TAKVİYE KEMERESİ. (Support beam): Üzerlerine fazla yük binen güverte kısımlarını sağlamlaştırmak maksadıyla güverte altına konulan ilâve kemereler.

TALAZLIK. (Washboard): Başbodoslamadan, kıçbodoslamaya kadar uzanan ve üzerlerine kürek lumbaları açılan sert ağaçtan yapılmış kaplama tahtalarına paralel olarak konulmuş küpeşte üzerindeki tahta.

TALAZLIK. (Billow): Postaların üstleri ile kaplama tahtalarının en üstünde bulunan kaplama tahtasının üzerine konulan tahta.

TALİM. (Drill): Muhtelif gemi hizmetlerinin görülmesi için personel tarafından yapılan eğitim.

TALİMAR. (Cutwater): Cıvadraya desteklik etmek için gemilerin başbodoslamasından omurgasına kadar uzanan ve bodoslamaya içe doğru meyil veren kısım.

TALİMARLI. (Raked stem): Başbodoslaması ileriye doğru talimar şeklinde uzayan gemi. Daha ziyade yatların başbodoslamaları bu şekilde yapılır. Bak. Kemane baş.

TALVEG HATTI. (Thalweg): Boğaz ve nehirlerin ortalarından geçtiği farzolanın hayali hat.

TAM ARMALI GEMİ. (Full rigged ship): Üç direkli ve cıvadralı, yelkenlerinin hepsi kare yelkeni olan yelken gemisi.

TAMBURA. Bak. Halat dolabı.

TAMBURATA. (Chock roller): İç kısmında tek veya çift firdöndü bastika bulunan kurtağzı.

TAMİRE DEĞMEZ GEMİ. Tamir masrafı, geminin eski ve yeni farkı gözetilmeksizin önceki değerinin dörtteüçünü aşan gemi.

TAMİR GEMİSİ. (Repair ship): Sahildeki tamir merkezlerinden uzakta bulunan gemilerde çıkan arızaların giderilmesi için gerekli makine ve aletlerle donatılmış olan ve yeterli personeli bulunan gemi.

TAMİR KABUL ETMEZ GEMİ. (Irreparable ship): Tamiri hiç mümkün olmayan veya bulunduğu yerde tamiri hiç mümkün olmayan ve tamir edilebileceği bir limana götürülemeyen gemi.

TAM YÜK AĞIRLIĞI. (Full cargo weight): Bir geminin taşıyabileceği bütün yüklerin ağırlığı.

TAM YÜKLÜ MAİMAHREÇ. (Full cargo displacement): Gemi ve veçhile hizmete hazır bir halde tam, kazanlarda fayrap seviyesine kadar su mevcut, personel ve eşyaları gemide, cephaneye, yedek malzeme, akaryakıt tam. Trim ve ihtiyat fit sarnıçları, dabilbatum sarnıçları boşken olan maimahreç.

TAN. (Twilight): Bak. Alacakaranlık.

TAN SÜRESİ. (The period between the evening twilight and the morning twilight): Akşamleyin güneşin batışı ile karanlığın başlangıcı ve sabahleyin karanlığın bitimi ile güneşin doğuşu arasındaki süre.

TARAMA İSKANDİLİ. (Sweeping sounder): Demirli gemilerin fırtına veya akıntı sebebiyle tarayıp taramadığını anlamak için bir halat ucuna takılan 14-23 kilo ağırlığındaki iskandil kurşunundan ibaret iskandil. Tarama iskandili lumbarağzından veya iskandil tavasından sarkıtılır. Kurşun dibi bulunca bir iki kulaç kaloma verilir ve gemideki çıması bir yere bağlanır. İskandil halatı baş tarafa doğru gidiyorsa geminin taradığı anlaşılır.

TARİH HATTI. (Date line): 180 derecedeki meridyeni ile gösterilen hattır. Mukabil taraflara göre tarih birgün farkeder. Tarih, geceyarısı hattı ile değiştiğinden bir anda dünyanın her tarafında iki tarih olabilir.

TAVA. Platform. (Ower platform, Lower platform): Borda iskelelerinin alt ve üst taraflarında bulunan düz kısımlar. Dalgaların iskeleyi tavalara çarparak kaldırmamaları için tavalar ızgara şeklinde yapılırlar. Altta bulunan tavaya Alt Tava, üsttekine ise Üst Tava denir.

TAVLON. (Lower deck): Üst güverteden aşağıya doğru olan beşinci güverte. Bak. Güverte.

TAZMİNAT MEKTUBU. (Letter of indemnity): Yüklenen malların dış görünüşlerinin iyi bir durumda olması halinde verilen mektup. Bu mektup temiz konşimento ile alâkalıdır. Eğer yüklenecek malların dış görünüşleri iyi değilse nakliyecilerin bu hususu konşimentolarda belirtmesi faydalı olur.

TEHEVVÜR. (Regression): Güneşin meydana getirdiği met ve cezir, ayın meydana getirdiği met ve cezir'den sonra vukubulursa buna Tehevvür denir.

TEFAVÜTÜ ARZEYN. Bak. Enlem farkı.

TEFAVÜTÜ TULEYN. Bak. Boylam farkı.

TEFAZÜLİ PALANGA. (Differential purchase): Ağır yüklerin kaldırılmasında kullanılan bir makarası tek, diğer makarası çift dilli ve sapanlarına kanca takılmış olan zincir donanımlı palanga. Makara dilleri üzerinde zincir baklalarının oturması için yuvalar vardır. Bu palangalara Veston Palangası da denilir.

TEHLİKE AÇISI. (Danger angle): Gemilerin tehlikeli bir yerden emniyetle geçmesi için sahildeki iki ayrı madde arasındaki yatay açı veya yüksekliği bilinen bir maddenin dikey açısı.

TEHLİKE FENERİ. (Warning light): Gemilerin seyir emniyetini sağlamak üzere denizlerdeki tehlikeli yerlere, sığıklara ve kayalıklara konulan fener.

TEHLİKE HATTI. (Kurtarma Kerterizi) (Clearing bearing): Gemileri seyir açısından tehlikeli bir mevkiden uzak tutmak için, belirli bir noktadan geçen tespit edilmiş bir kerteriz hattıdır. Gemiler bu hattın tehlikeli olan tarafından, seyretmezler.

TEHLİKE İŞIĞI. (Distress light): Su geçirmez kutularda bulunan ve beşyüz mumdan az ışık kudreti olmayan ve asgarî iki dakika süre ile kırmızı ve parlak bir ışık kullanılacağı zaman kutu üzerindeki kapak açılır ve suya bırakılır. Cankurtaran filikalarında bu kutulardan on-iki adet bulunması mecburidir.

TEHLİKE SANCAĞI. (Powder flag): İnfilâk edici veya yanıcı maddeleri alan veya veren bir geminin pruva direğine çektiği uluslararası burak (B) sancağı.

TEHLİKE ŞAMANDIRASI. (Danger buoy): Gemiler için seyir sahasında tehlike teşkil eden, sualtı engellerini (Kaya, sığlık, batık gemi v.s.) gösteren şamandıralardır.

TEHLİKE TOPU. (Distress gun): Tehlikede bulunan bir gemi tarafından her dakikada bir atılan top.

TEHLİKELİ BATIK. (Dangerous wreck): On kulaçtan daha az derinlikte bulunan batmış gemi leşi.

TEKADDÜM. (Advance): Güneşin meydana getirdiği met ve cezrin, ayın meydana getirdiği met ve cezirden bir müddet evvel olması.

TEKNE DEVİR MERKEZİ. Bak. Devir merkezi.

TEK PATRİSE CEVİZİ. (Diamond knot): Kesilen patrisaları birbirine eklemek için yapılan dikişli düğüm.

TEL. (Wire): Birkaç tane halat telinin biraraya getirilerek ve sağa bükülerek yapılan ince ip.

TEL. (Wires): Tel halatların kollarını meydana getiren tellerin herbiri.

TELBOSA. (Wire stopper): Üzerinde yük bulunan telhalatların akışını durduran ve onları istenildiği gerginlikte tutan özel yapılmış bosalardır. Örnek olarak (Karpenter Bosa gibi).

TELDİKİŞİ, (SPlicing WIRE ROPE): Telhalatların çımalarına kasa yapmada veya iki telhalatı birbirine eklemek için yapılan dikiş.

TELHALAT. (Wire rope): Madenden yapılmış tellerin bükülmesi suretiyle yapılan halatlar. Telhalatların kollarının arasında elastikiyeti temin için lifhalat bulunur. Lifhalatlara nazaran daha uzun ömürlü ve daha sağlam olduklarından birçok yerlerde kullanılırlar.

TEL İZBİRO. Bak. Telsapan.

TELMENGENESİ. (Wire vice): Tel çımalarına kasa yapmada kullanılan özel şekilde yapılmış mengene.

TELSAPAN. (Wire sling): Lifhalatların kullanılamayacağı yerlerde kullanılan telden yapılmış sapan. Bak. Sapan.

TEMİZ KİRALAMA. Bak. Temiz mukavele.

TEMİZ MUKAVELE. (Clean charter): Kiralama mukavelesinde tek taraflı hükümlerin bulunmadığını ifade eder. Mukavelede, simsarlık ücreti ile komisyondan başka bir indirme yapılmamışsa bu ifade kullanılır.

TENTE. (Awning): Gemi güvertelerini güneş ve yağmurdan korumak için güverteler üzerine muayyen yükseklikte serilen ve etekleri tente puntellerine bağlanan branda örtü.

TENTEBONCUĞU. (Awning deadeye): Tente kulaklarının donatılması için vardevelelere bağlanmış tek dilli boğata.

TENTEGÖNDERİ. Tentelerin orta kısımlarını yukarıda tutmak için omurga hattı üzerine konulmuş punteller.

TENTEKEMERESİ. (Awning beam): Tentelerin aşağı doğru sarkmasını önlemek için bir ucu tente gönderi üzerine diğer ucu alabandadaki tente punteli üzerindeki yuvasına oturan, omurgaya dik ağaç kütükler.

TENTEKULAĞI. (AWNING ROPES): (RIDGEROPE): Tenteleri gergin tutmak için tentelerin köşelerinde bulunan kamçılar.

TENTE LENTİYESİ. Filikalarla botların üzerlerine açılan tentelerin düzgün durmalarını temin için tentelerin kenarlarına bağlanıp alabandaya alınan ince savlolar.

TENTE MATAFYONU. (Awning eyelet): Tente tirnelelerini tente vardevelesine bağlamak için tentelerin eteklerine açılmış deliklere geçirilmiş matafyonlar.

TENTEOMURGASI. (Awning boom): Tentelerin orta kısımlarının aşağıya düşmemeleri için tente gönderleri üzerine konulan ağaç kütükler. Bu kütükler yerine kış gönderle geminin vasat kısmında bulunan bir yere gerilen tel halatlar kullanılmaktadır.

TENTE PUNTELİ. (Awning stanchion): Tente vardevelesinin borda etrafında dolaştırılması için muayyen aralıklarla güverteye dik olarak konulmuş punteller.

TENTE TİRNELESİ. (Awning knittle): Tentelerin gergin durmaları için bir çıması tente matafyonuna diğer çıması tente vardevelesine bağlanmak üzere tente üzerine bağlanmış kısa ve ince halatlar.

TERK. Bak. Bırakma.

TERKEDİLMİŞ GEMİ. (Derelict): Geminin herhangi bir sebeple batma tehlikesi geçirmesi halinde içindeki personelin gemiyi terketmesiyle hiçbir canlının bulunmadığı gemi.

TERSANE. (Shipyard): Harp ve ticaret gemilerinin inşası için içinde inşa kızakları ile havuzları, inşa ile ilgili fabrikaları ve atölyeleri bulunan deniz ve rüzgârlardan korunmuş yer.

TERSMAYMUN. (Spactacles): Donatılan halatların aksi taraflara komuta etmek üzere baş tarafları bir araya gelecek şekilde yapılmış iki adet tornodan yapılmış makara.

TERSÜRÜZGÂR. Bak. Baş rüzgârı.

TIRAKA. (Hammock batten): Hamakların baş ve ayak kısımlarının gergin durmaları için konulan iki ucu çatallı ince tahta.

TIRAKA TUTMAK. (To use a small rope to a hoisting or lowering weight in order to lead or pull it ot the proper direction): Kaldırılmakta veya indirilmekte olan bir cismi istenilen tarafa çekmek veya herhangi bir yere çarpmamasını temin etmek için cisme veya cismin bağlı olduğu halata aksi taraflara kumanda edecek şekilde halatlar bağlamak. Falaka da denilir.

TIRAMOLA. (Tack): Rüzgârı bir kuntradan alırken gemiyi çevirerek rüzgârı diğer kuntradan almak. Bak. Boci alabanda tıramola, Orsa alabanda tıramola.

TIRAMOLA ETMEK. (To tack): Tıramola manevrasını icra ederek gemiyi döndürmek. Minde olmuş makaraları açmak.

TIRFİL. Bak. Felek.

TIRFİL PALANGASI. (Spanish burton): Tornolarından biri kancalı ve hareket edebilir, diğeri sabit ve kamçılı iki tornodan ibaret palanga. Palanga üzerine palanga vurulması gereken yerlerde kullanılır.

TIRNAK. (Palm, Fluke, Anchor blade): Demir kollarının uç taraflarında bulunan yassı ve uca doğru sivrilen kısımları.

TIRPANTO. Tel halatlar üzerine vurulan palanga sapanlarının tel üzerinde kaymaması için halat üzerine sarılan ip.

TİCARET GEMİSİ. (Merchant ship): Denizde kazanç elde etme maksadıyla tahsis edilen veya fiilen böyle bir maksat için kullanılan gemi.

TİK AĞACI. (Teak): Güney Asya ülkelerinde yetişen ve bir küp fitinin ağırlığı 45-52 paund olan suya ve rutubete dayanıklı kahverengindeki ağaç.

TİRABEZ. Bak. Avara kemeresi.

TİRBOL. Bak. Elvinci.

TİRENTİ. (Fall): Halatların makaralardan çıkan ve çekilen kısmı.

TRİGÜVERTE. Gemiciliğin ağır olan işlerinin yapıldığı yer.

TİRİM. (Trim): Baş ve kıç su kesimleri arasındaki fark.

TİRİMLİ. (Trimming): Baş ve kıç su çekimleri arasında fark olan gemi.

TİRİMSİZ. (Upwright): Baş ve kıç su çekimleri arasında fark olmayan gemi.

TİRİNGA. (Gammoning): Yelkenli teknelerde cıvadrayı talimar üzerinde sabit tutan ve talimarla cıvadra üzerine sarılan zincir.

TİRİNKET SERENİ. (Fore yard): Pruva direği üzerinde en altta bulunan büyük seren.

TİRİNKET YELKENİ. (Fore sail, Course): Pruva direği üzerindeki Trinket sereni üzerine açılan kareyelken.

TİRİNKETİNA FLOK. (Fore topmast stay sail): Pruva gabya istiral-yası üzerine açılan üçköşeli yelken.

TİRİZ. (Beading): Çarpma sebebiyle hasar görmemeleri için ufak teknelerin ve şamandıraların etrafına konulan esas yüzden dışarıya doğru çıkmış yarım yuvarlak ağaç kütük veya bu işi görmek üzere konulan kalın lifhalat.

TOCA. (Toce) (Rope is foul): Halat veya zincirlerin karışarak açıla-maz hale gelmesi.

TOKA. (Close up): Herhangi birşeyi yerine kaldırmak, çekmek.

TOKA SANCAK. (Hoist the colars): Millî sancağın göndere veya gize çekilmesi.

TON. (Ton): 2240 librelilik veya 1016,05 kilogramlık ağırlık.

TONAJ. (Tonnage): Bir ticaret gemisinin iç hacminin hesaplanmasıyla bulunan taşıma kapasitesi.

TONİLATO GÜVERTESİ. (Tonnape deck): Üçden az tam güvertesi olan gemilerde, üstgüverte, İkiden fazla güverteli gemilerde, omurga-dan itibaren ikinci devamlı güvertedir.

TONOZ DEMİRİ. (Kedge anchor): Gemileri belirli bir istikamette tut-mak için gemilerin kiç taraflarından bir tele bağlı olarak attıkları demir. Tonoz demirleri göz demirlerinin üçte biri ağırlığındadır.

TONOZLAMAK. (Kedging): Tonoz demiri atmak suretiyle bir gemiyi bulunduğu demir yerinden kaldırarak diğer bir demir yerine götür-mek.

TOPAÇ. (Handle, Grip): Küreklerin, teknelerin iç taraflarında kalan yuvarlak ve elle tutulan kısımları.

TOP PALANGASI. (Double luff): Ağır işlerde kullanılan iki dilli iki makaradan yapılmış palanga.

TOPUK. (Heel): Dik vaziyette duran direk çubukların güverteye ba-kan alt tarafları. Kanca gönderlerinin kancasız olan tarafı.

TOPUK ATLAMAK. Seyir halindeki bir geminin bir sığıhtan omur-gasının sığılğa sürtünerek geçmesi.

TOPUK İĞNECİĞİ. (Heel gudgeon): Dümen üzerindeki iğneciklerden en alta olanı.

TOPUK KİLİDİ. Bak. Cunda kilidi.

TOPUZ. (Masthead flag): Millî ve dinî bayramlarda alay sancakları ile birlikte direk şapkalarına çekilen ufak ebattaki millî sancak.

TORBALANMA. İskotalarının boşları alınmadan evvel yelkenin rüzgârla dolarak şişmesi.

TORNA. (One revolution): Gemi pervane şaftının tam bir devir yapması. Gemilerin süratleri torna adetlerine göre ifade edilir.

TORNAÇARK. (Turning gear): Gemilerde bulunan makinelerin bakım onarım gibi sebeplerle çevrilmesi.

TORNA GÖSTERGESİ. (Engine revolution indicator, Tachometer): Makinelerin dakikadaki devir adetlerini belirten ve bir devre ile köprüüstüne de alınabilen gösterge.

TORNİSTAN. (Turn astern): Gemi veya teknelerin makinelerini çalıştırarak geriye doğru gitmeleri.

TORNO. (Single block): İçinde bir dili bulunan makaralar.

TORSOLOM ASTARI. (Reef belly): Yelken bezinin mukavemetini artırmak için torsolom patası hizasına dikilen ensiz bez.

TORSOLOM BEZİ. Bak. Torsolom astarı.

TORSOLOM PALANGASI. (Reef tackle): Yelkenleri serene sarmada veya camadana vurmada kullanılan alt tornosu torsolom patasına üst tornosu serenin cundasına bağlanan palanga.

TORSOLOM PATASI. Torsolom palangası alt tornosunun takılması için gradin yakasında bulunan ve gradin halatının kuruz kırılması suretiyle yapılan halat matafyon.

TRANSİT. (Transit): Bir gök cisminin bir mevkiin meridyeninden geçtiği an. Gök cismi üst meridyenden geçince üst transit, alt meridyenden geçince alt transit denir.

TRANSİT (Transit): Birbirinden farklı mevkilerde bulunan iki maddenin bakıldığı zaman bir doğru üzerinde bulunması.

TRANSİT KERTERİZİ. (Transit bearing): Değişik iki mevki de bulunan maddelerin bir doğru üzerinde bulunduğu an bu iki maddeden alınan karteriz.

TRAVERSE ÇIKMAK. Bak. Açıkta eğlenmek.

TRAVERS YAPMAK. (To put about): Bak. Açıkta eğlenmek.

TROPİK YIL. Bak. Nucunî yıl. İlkbahar noktasına nazaran yerin güneş etrafındaki devrini tamamlaması için geçen süre.

TUCA. (TUCE): Halatların, merkezden çevreye doğru tek kat olarak roda edilme şeklidir.

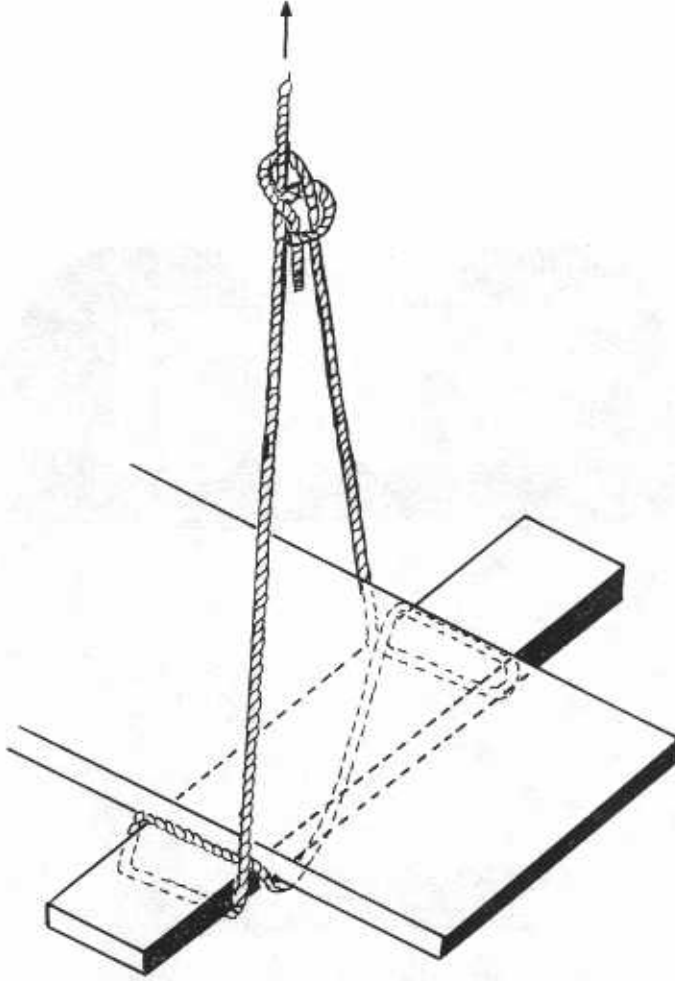
TUL DAİRESİ. (Circle of longitude): Bak. Boylam dairesi.

TUROSA. (Truss): Bir sereni, direk üzerinde serbestçe hareket ettirebilecek şekilde direk üzerine bağlanan halat veya madenden yapılmış askı.

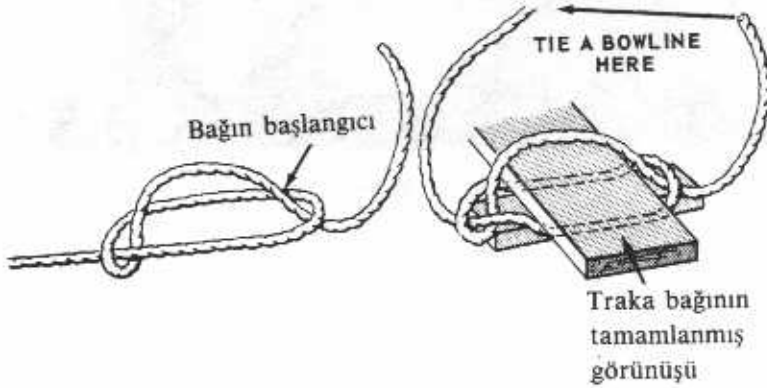
TUROS A ÇEMBERİ. (Truss hoop, Truss band): Turosa işini görmek üzere direk üzerine geçirilen çember.

TÜRKCEVİZİ. (Turk's head): Her kol yanındaki kolun üstünden ve diğer kolun altından yukarı alındıktan sonra her kol yanındaki kolun bedenini takip ederek bir defa yürütölmek suretiyle yapılan ceviz.

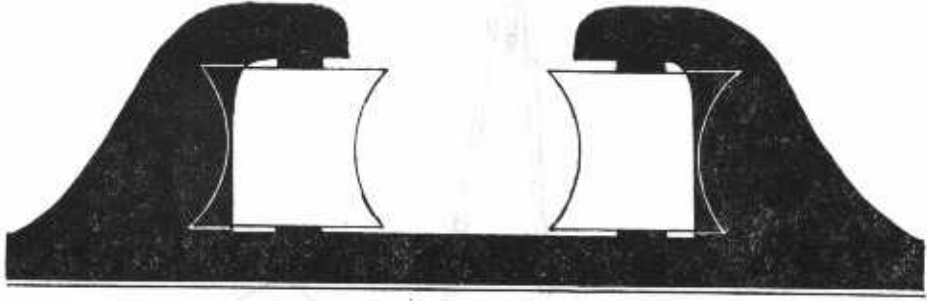
TÜTSÜLEME. (Fumigation): Gemilerin fare, böcek, kakalak ve bunlar gibi haşerelelden korunmaları için kimyevi maddeler kullanılarak ilaçlanmasıdır. Açık deniz ticaret gemileri en az altı ay için muteber olan bir belgeyi bulundurmak mecburiyetindedirler.

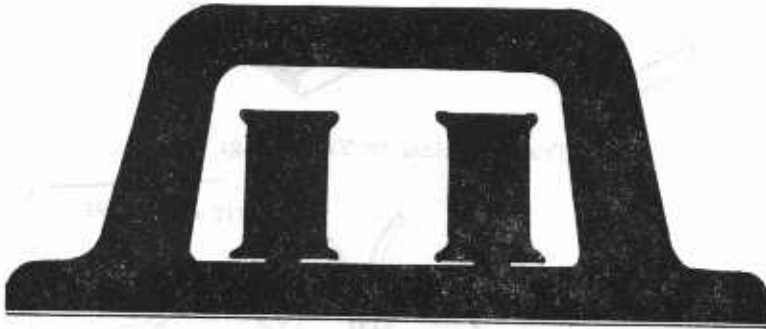
Traka Tahtası ve Traka Bağı

Traka Bağının Yapılışı

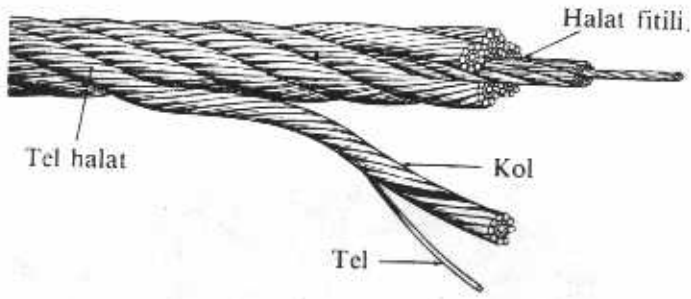
Tamburatalı Açık Kurtağı

Tamburatalı Kapalı Kurtağı
TAMBURATA

Telhalat (Roda Halinde)

6 x 7

6 x 12

6 x 19

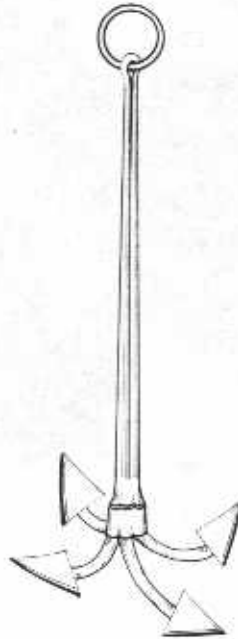

6 x 24

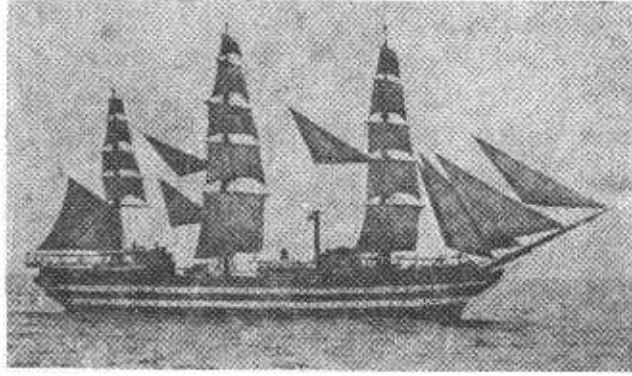

6 x 37

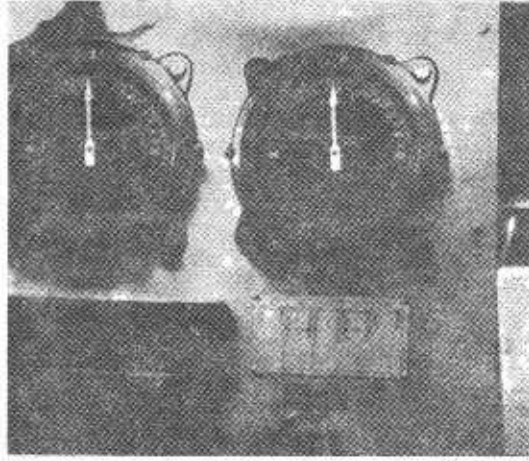
Tel Halatların Yapısı

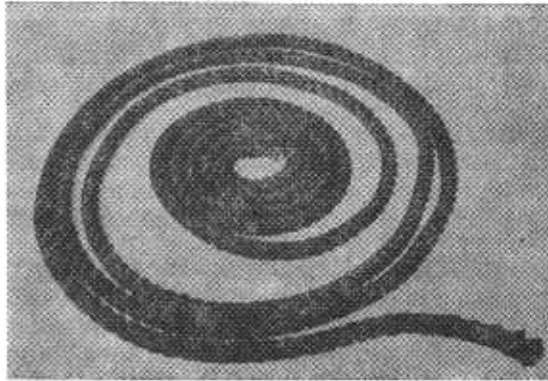
Tırmık

Tam Armalı Gemi

Torna Göstergesi

Tuce Edilmiş Halat

UÇAK İKAZ FENERİ. (RED TRUCK LIGHT): Bak. Şapka kırmızısı.

UÇKURLUK. (Belly for halliard of a flag): Millî ve işaret sancakları ile fors ve flandıraların, içinden uçkurluk savlolarının geçtiği direk tarafındaki beyaz kumaştan yapılmış kısım.

UÇKURLUK SAVLOSU. (Lanyard through the belly of aflag): Uçkurlukların içinden geçen ve çımlarında işaret sancak kilidi bulunan kısa savlolar.

UÇKURLUK YAKASI. Bak. Uçkurluk.

UFKİ DÜMEN. (Horizontal rudder): Denizaltı gemileri ile torpidoların deniz içinde aşağı ve yukarı hareketlerini sağlayan ve deniz yüzeyine paralel durumda bulunan dümen.

UFKİ İRGAT. (Horizontal windlass): Yardımcı gemilerle ticaret gemilerinde kullanılan ve şaftları güverteye paralel olan ırgatlardır. Demir ve yük ırgatı olarak kullanılan bu ırgatların her iki tarafında ayrı kumandalı fenerleri bulunur.

UFUKAYNASI. (Horizon glass, Horizon mirror): Sekstant üzerindeki, küçük ayna'da denilen ayna. Uzadekolu sıfır noktasında bulunduğu zaman rasat hattı sekstant düzlemine paralel olur.

USKUFA. Tonoz demirini atmak için kullanılan filikadan daha küçük tekne.

USKUNA. (Pinnace): Pruva direği kabasorta, grandi direği sübye donanımlı olan iki direkli yelken gemisi. Bak. Gabyalı uskuna.

USKUNA BRİK. Bak. Brigantin.

USKUNCA. Top müceflerini temizlemek için birbirine viralı olarak geçen ve bir ucunda tel fırçası bulunan gönder.

USKUNDURA. (Propeller guard): Çift pervaneli gemilerin pervaneleri hizasında ve su kesiminin biraz yukarısında bulunan ve küçük deniz araçlarının su çekmesi sebebiyle pervanelere yaklaşmalarını önleyen yarım daire şeklindeki çıkıntılar.

USKUNDURA CIVADRA. Cıvdrasız teknelerde, şamandıraya bağlandığı zaman şamandıranın rüzgâr ve akıntı sebebiyle geminin bordasına çarpmaması ve vardiyân halatının donatılması için pruvadan ileriye doğru uzatılan ve cıvadra yerine kullanılan ağaç kütük.

USKUR. Bak. Pervane.

USTURMAÇA. (Ferder): Aborda olan iki geminin bordaları arasına, rıhtıma yanaşan bir geminin bordası ile rıhtım arasına konulan ve çarpma ile geminin borda saclarının hasara uğramaması için brandadan veya halattan örülmüş içerleri esnek maddelerle (Eski halat, mantar, plastik v.s.) doldurulmuş bir tarafında yeteri kadar uzunlukta halatı bulunan torba.

USTURMAÇA TUTMAK. (To fend): Yanaşan bir geminin bordasından rıhtımın yeteri kadar altında usturmaçayı elle tutarak indirmek.

UZADE AYNASI. (Index mirror): Bak. Büyük ayna.

UZADE HATASI. (Index error): Açılış sıfır olduğu zaman sekstantın gösterdiği işaret.

UZADE KOLU. (Index arm): Sekstant yayının üzerinde hareket eden ve yayın merkezine irtibatlandırılmış kol. Kol üzerinde, yay üzerinde bulunan dereceleri ve taksimatlarını okumak için göstergesi ve verniye tertibatı vardır.

UZAK SEFER. (Far navigation): Yakın sefer sınırı aşılmak suretiyle yapılan ticaret gemisi seferi.

UZUN DİKİŞ. Bak. Matiz dikişi.

UZUN DÜDÜK. (Prolonged blast): Dört ilâ altı saniye süreli düdük sedası.

UZUN HAMLAMA. Bak. Hamla.

UZUNTON. (Long ton, Englist ton): 2240 paund veya 1016 kilogramlık ağırlık. Genel olarak İngiliz Tonu denilir.

ÜÇDİREKLİ GABYALI USKUNA. (Triple mast topsail schooner): Pruva direğinde gabya ve babafingo yelkenleri ile veleüstiralya yelkeni, grandi ve mizana direkleri yan yelkenleri ile donatılmış yelken gemisi.

ÜÇDİREKLİ SÜBYE ARMALI USKUNA. (Triple mast fore and aft rigged schooner): Üç direği de yan yelkenleri ile donatılmış yelken gemisi.

ÜÇERLEME. Birbirinin arkasından gelen üç büyük dalga. Genellikle üç dalganın toplam boyu, uzunluğu 180-200 metre arasında olan bir gemiyi üzerine oturabilir. Boyları küçük olan gemilerin üçerlemelere yakalanmaları tehlikeli olduğundan böyle havalarda dikkatli olunmalıdır.

ÜSTGÜVERTE. (Upper deck): Ana güvertenin üst kısmında ve vasatında bulunan güverte. Bak. Güverte.

ÜSTMERİDYEN. (Upper meridian): Alt yarım dairenin (meridyenin) mukabil tarafında bulunan yarım daire (meridyen) dir.

ÜSTPALASARTA. Bak. Palasarta.

ÜSTTAVA. (Upper platform): Borda iskelelerinin güverte hizasında bulunan düz kısmı.

ÜSTÜBÜ. (Oakum): Su sızmazlığını temin için kaplama tahtaları arasına konulan kalafat malzemesi. En iyi üstübü Rus ve İtalyan kendirinden yapılır.

ÜSTÜVANİ ŞAMANDIRA. Bak. Palamar şamandırısı.

ÜZERİNE DÜŞME. Rüzgâr ve akıntı tesiri veya yapılan yanlış bir manevra sebebiyle bir geminin veya deniz aracının diğer bir gemi veya deniz aracı ile çarpışması.

VARAGELE. (To travel between two points through a rope): İki yer arasında gidip gelmek.

VARAGELE BOTU. (A boat trawelling between two points through a rope): İki yer arasında gidip gelmeyi sağlayan bot.

VARAGELE HALATI. (Pass rope): Varagele için iki yer arasına gerilen ve üzerinde tek dilli makaralar bulunan halat.

VARDABANDIRA. (Signalman): Gemiden gemiye, gemiden sahile veya sahilden gemiye simafor veya pırıldakla verilen mesajları okumak, yazmak üzere yetiştirilmiş ve geminin sancakla muhabere işlerini yürüten personel.

VARDAKOVA. (Guest rope.): Yan mataforaları ile borda iskelelerinin alt tavaları arasına donatılan ve iskeleye yanaşan araçların baş taraflarında bulunan kancacıkların, aracın gemiden açmaması için kancaları ile tuttukları Mataforaya bağlı olan araçların rüzgâr ve akıntı sebebiyle aykırılamamaları için kış parimalarını bağladıkları aşağı doğru sarkık halat.

VARDAKORDA. (Chaffing board): Ana çarmıklara sürtünen selviçelerin aşınıp kopmamaları için çarmıklar üzerine konulan oluklu ağaçlar.

VARDAMANA. (Manrope): Borda iskelelerine yanaşan araçlardan gemiye çıkacakların tutunmaları için alt tavadaki puntelden sarkıtılan halat.

VARDAMANA CEVİZİ. (Double Wall and crown, knot, Manrope knot.): Her kol yanındaki iki kolun üzerinden ve üçüncü kolun altından bir defa geçirilmek suretiyle yapılan ceviz. Vardamanaların çımalarına bu ceviz yapılır.

VARDASILO. (Awning curtain): Güvertenin güneşten korunması için tente vardevelesi ile küpeşte veya vardevele telleri arasına ve güverteye dik olarak gerilen tente.

VARDEVELE. (Guard rail): Seren yelkenlerini serene bağlamak için serenlerin cundaları arasına donatılan halat veya demir çubuklar.

VARDEVELE. (Hand rail): Güvertede bulunan şahısların korunmaları için yalı kütükleri üzerine konulan punteller üzerinden çepe çevre dolaştırılan tel zincir veya ağaç kütükler/tirizler.

VARDEVELE PUNTELİ. (Guard rails): Vardevele halatlarının geçmesi için yalı kütükleri üzerindeki pabuçlara geçirilen ve üzerinde delikleri bulunan puntel.

VARDEVELE TELİ. (Guard wire): Vardevele puntelleri üzerindeki deliklerden geçirilen tel.

VARDEVELE TİRİZİ. (BREASTWORK): Vardevele puntellerinin en üstünde bulunan tel veya zincir. Tel veya zincir yerine bazı gemilerde ağaç kütükler kullanılır.

VARDEVELE ZİNCİRİ. (Guard chain): Vardevele puntelleri üzerindeki deliklerden geçirilen zincir.

VARDİYA. (Watch): Gemilerin liman ve seyir hizmetlerinin görülmesi için gemi personeli tarafından dörder saat süre ile tutulan nöbet. Vardiyalar 08-12, 12-16, 16-18, 18-20, 20-24, 24-04, 04-08 saatleri arasında tutulur. Bak. Öksüz vardiya.

VARDİYA SUBAYI. (Watch officer): Gemilerde gemi komutanının verdiği seyirle ilgili görevleri yerine getiren, geminin seyir emniyeti için gerekli seyir hesaplarını yapan ve vardiyada bulunan personeli kontrol eden subay. Bu subaylardan güverte hizmetlerini yürüten Güverte vardiya subayı, Makine ile ilgili hizmetleri yürüten Makine vardiya subayı denir. Vardiyalar gemideki personel durumuna göre iki veya üç vardiya üzerinden tutulur.

VARDİYAN. (Messenger): Komutan veya vardiya ve nöbetçi subayları tarafından verilen emirleri ilgililere ulaştırmak için seyirlerde köprü-üstünde, limanda demirliken lumbar ağzında bulunan personel. Bak. Pasaparola

VARDİYAN HALATI. (Bull rope): Uskundura cıvadradan şamandıraya verilen halat.

VARIŞ NOKTASI. (Point of destination): Seyir maksadının sonunda varılan yer.

VARİL ŞAMANDIRA. (Cask buoy): Ufak gemi ve deniz araçlarının bağlamaları için varil veya mancanalardan yapılmış şamandıra.

VASAT. Bak. Gemi vasatı.

VASATİ VAKİT. (Mean time.): Vasatî güneşin meridyen altından geçtiği anda ölçülen ve vasatî saat açısından oniki saat geri olan vakit.

VELEDİBARKA. (Fore topmast stay sail): Pruva ana istiralyası üzerine açılan üç köşe yelken.

VELEİSTİRALYA. (Fore gaff): Pruva direğinin gerisinde bulunan ve üzerine veleistiralya yelkeninin açıldığı yarım seren.

VELEİSTİRALYA YELKENİ. (Fore sail): Veleistiralya üzerine açılan dört köşeli yelken.

VELENA. (Staysail): Direkler arasındaki istiralyalar üzerine açılan ve açıldıkları direk ve çubukların isimleri ile anılan üç köşeli yelkenler.

VENTO. (Guy): Metaforalar ile bumbaların sabit bir istikamette tutulması için cundalarından baş ve kış tarafa alınan sübye veya kabasorta donanımlar. Bunlardan baş tarafa kumanda edenine «Baş vento» kış tarafa kumanda edenine «Kış vento» denilir.

VELA. (Part of a tackle): Palangadaki halatın makaralar arasında kalan kısımları.

VIGLE. Bak. Karga yuvası.

VİNÇ. (Winch): Ağır eşyaların ve yüklerin bir yerden bir yere taşınması veya yukarıya kaldırılması için kullanılan sabit veya hareket edebilir araç.

VİNÇFENERİ. (Capstain): Gemilerde sahile veya şamandıraya verilen halatın sarıldığı vinç miline tespit edilmiş makara şeklindeki silindir. Vinçler kullanıldıkları yerlere göre ayrı ayrı isim alırlar. Bak. Fener

VİRA. (Heave): İrgat, vinç gibi makinelerin işletilmesi için verilen komuta.

VİRA DEMİR. (Heave up the anchor): Limandan hareket edileceği zaman denizdeki demirin gemiye alınması için irgatın çalıştırılarak zincirin ve demirin alınması.

VİYA. (Steady): Dümenle döndürülmekte olan bir geminin istenilen rotaya gelindiğinde dümenin bu rotada tutulması için verilen komuta.

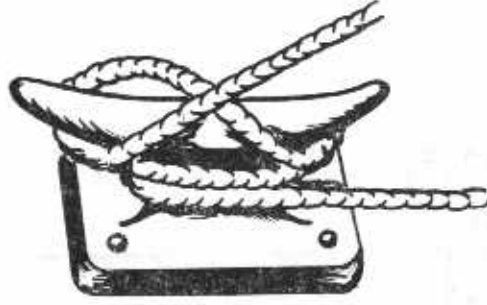
VOLTA. (Round turn): Verilmiş olan bir halatın gemide kalan kısmını babaya sarmak.

VOLTA ALMAK. (To take a turn): İki zincir veya halatın birbirine karışarak sarılması.

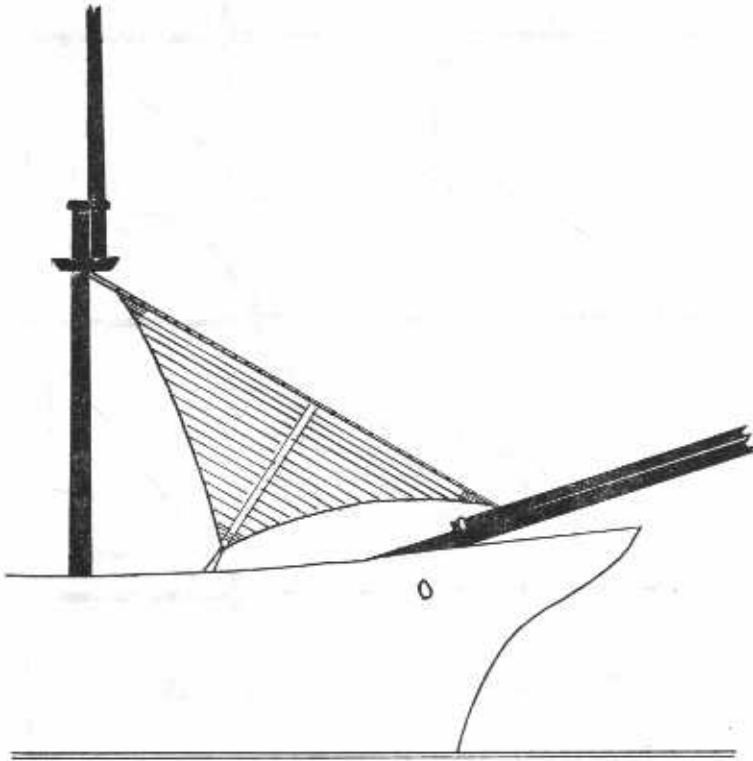
VOLTA ATMAK. (To hamper): Halat veya zincirleri baba veya koç boynuzu gibi yerlere birkaç kere sararak bağlamak.

VOLTALI DÜLGER BAĞI. (Timber hitch): Dülger bağının daha kuvvetli olması için yapılan voltalı bağ.

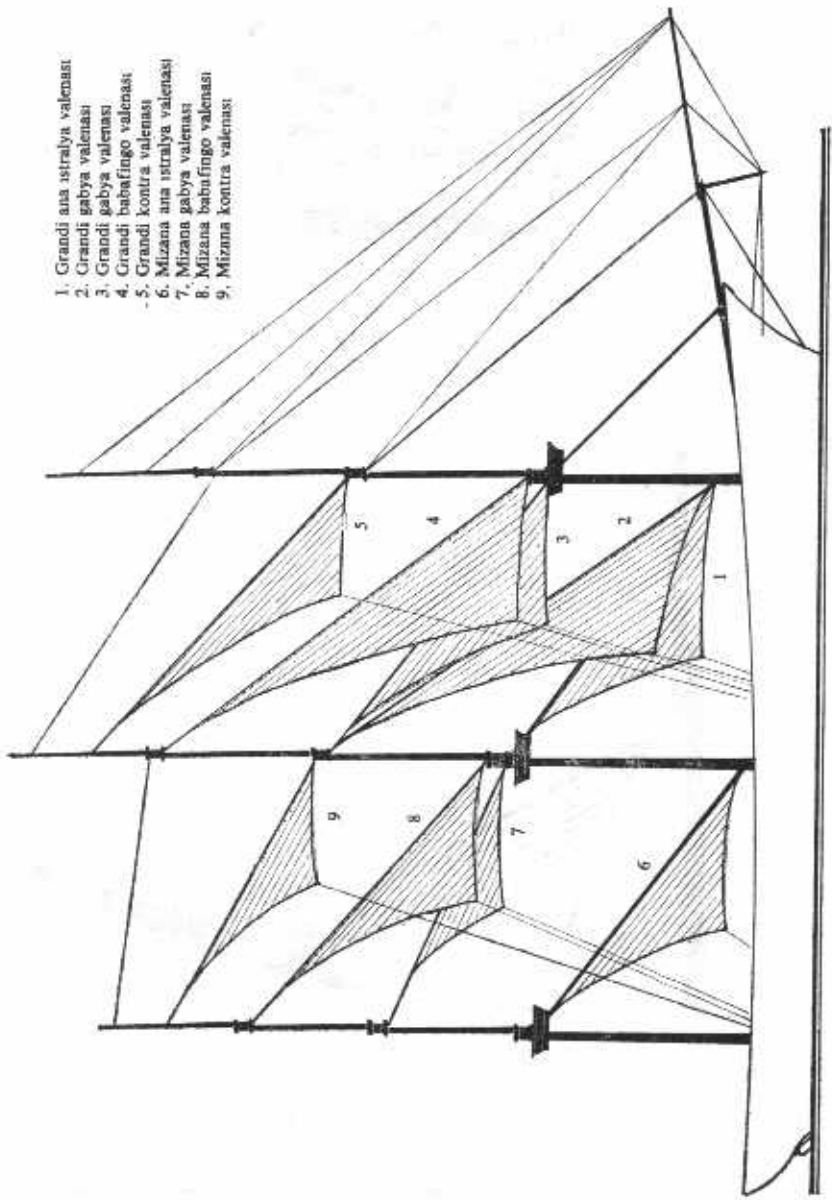
VOLTA SEYRİ. (Traverse sailing): Düz bir rota üzerinde seyretmeyerek ada, kayalık, rüzgâr gibi sebeplerle değişik rotalar üzerinde yapılan seyir.

Bir Halatın Koçboynuzuna Volta Ediliş Şekli

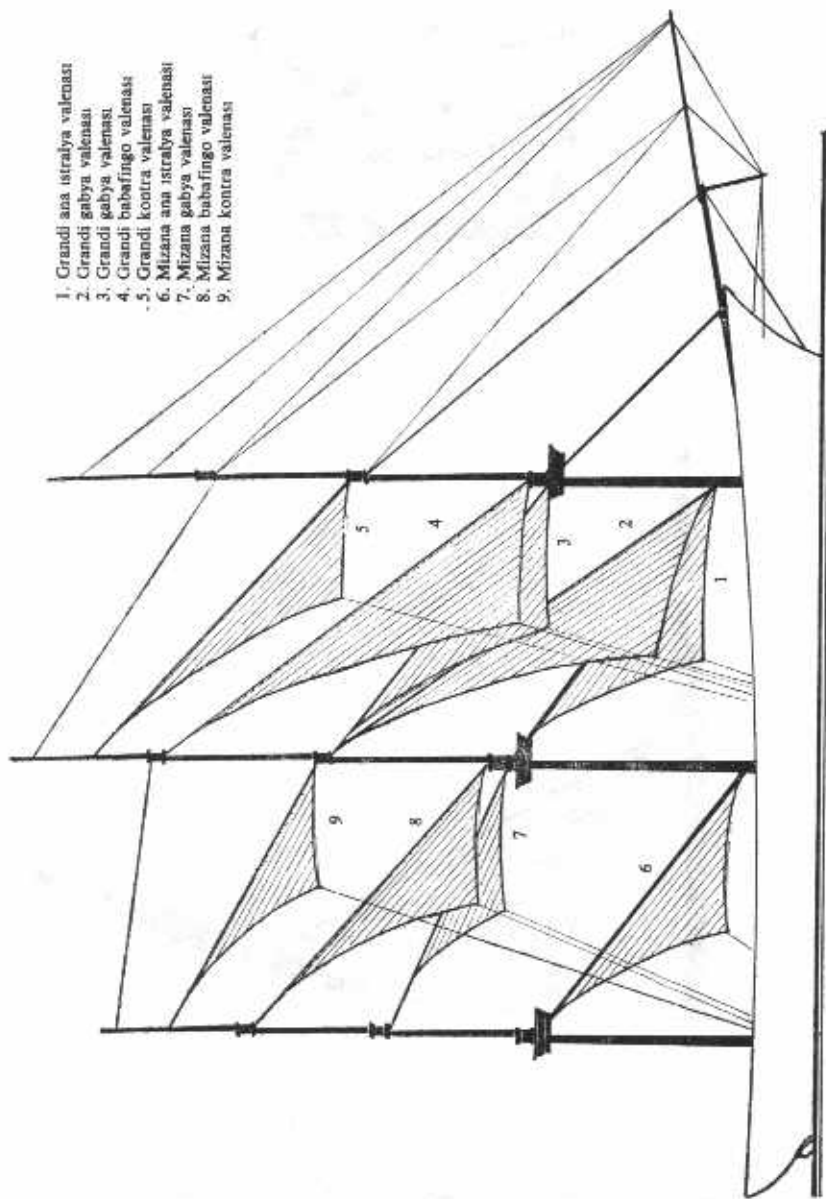
Veledibarka Yelkeni ve Çekildiği Yer

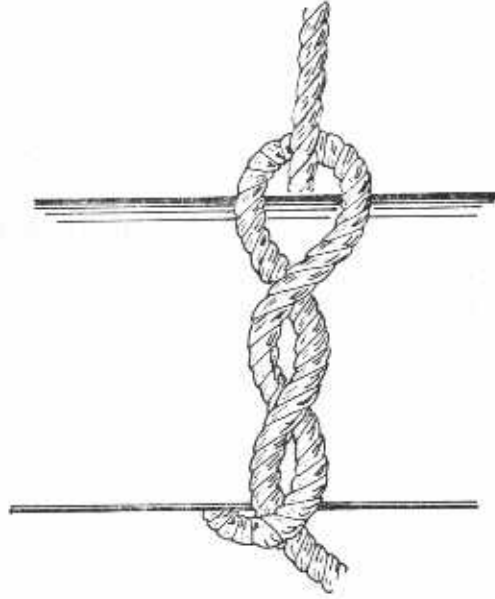
1. Grandi ana ıstralya valenasi
2. Grandi gabya valenasi
3. Grandi gabya valenasi
4. Grandi batofingo valenasi
5. Grandi kontra valenasi
6. Mizana ana ıstralya valenasi
7. Mizana gabya valenasi
8. Mizana batofingo valenasi
9. Mizana kontra valenasi

Velena Yelkenleri

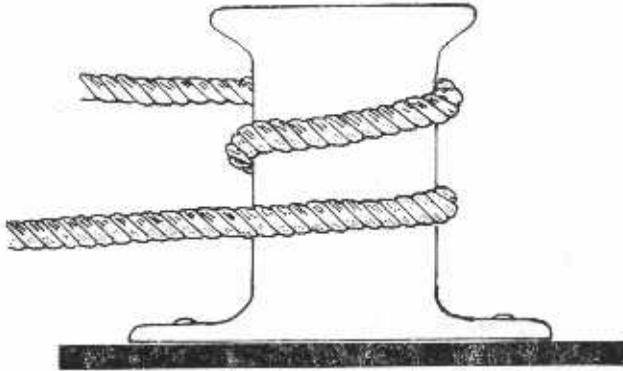
1. Grandi ana istralya valenasi
2. Grandi gabya valenasi
3. Grandi gabya valenasi
4. Grandi babafingo valenasi
5. Grandi kontra valenasi
6. Mizana ana istralya valenasi
7. Mizana gabya valenasi
8. Mizana babafingo valenasi
9. Mizana kontra valenasi

Velena Yelkenleri

Volta Dülger Bağı

VOLTA

YAĞ KULLANMAK. (USE OF OIL): Dalgalı havalarda gemi ve deniz araçlarının dalgalardan zarar görmeden rahatça seyretmeleri için içlerine yağ doldurulmuş varil veya bez torbaların bordalardan denize sarkıtılması. Yağ dalgalı suları durgunlaştırdığından gerektiği halde yağ kullanılır.

YAĞMUR TENTESİ. (Rain cover): Metaforalara asılan filika ve motorların yağmurlu havalarda içerlerine suların girmemesi için üzerlerine serilen branda. Açık olan ambarların içine yağmurlu havalarda su girmemesi için ambarların üzerlerine serilen tentelere de Yağmur Tentesi denir.

YAKA. (Corner or edge of a sail): Yelkenlerin kenarları ile köşelerine denir.

YAKIN SEFER. (Short voyage): Kısa sefer sınırı aşılmak suretiyle Akdeniz'de Süveyş Kanalı dahil olmak üzere Cebelitarığa kadar yapılan sefer.

YALANCI BACA. (Dummy fannel): Motorlu gemilerde geminin estetiğini bozmamak için konulan baca. Yalancı bacaların içlerinden muhtelif maksatlar için istifade edilir. Motorların egzozlarında, eğer bordadan çıkmıyorsa bu baca içinden çıkarılır.

YALIKÜTÜĞÜ. (Waterways): Güverteden akan suların gemi bordalarını kirletmemesi ve kemereleri kemere astarı üzerinde sağlamlaştırmak için geminin güvertesinin bordalarla birleştiği yere konulan güverteden yüksekçe ağaç veya madeni kuşak.

YALPA. (Lurch): Denizlerin bordalar istikametinden gelmesi sonucunda geminin kemereleri istikametinde hareket etmesi.

YALPA ÇEMBERİ. (Gimbals): Barometre, pusula, kronometre gibi hassas aletlerin yalpa ve baş-kıç vurmalar sebebiyle bozulmalarını için karşılıklı çapları birbiri üzerine tespit edilmiş iki çemberden ibaret sistem.

YALPA MÜŞİRİ. (Inclinometer): Bak. Yalpa rakkası.

YALPA OMURGASI. (Bilge keel): Gemilerin yalpalamasını önlemek maksadıyla sintine dönümüne yakın dış kaplamaya dikey olarak konulmuş, baş ve kıç istikametinde uzayan kanat şeklindeki çıkıntılar.

YALPA PALANGASI. (Rolling tackle): Bak. Palanga rule.

YALPA PALETİ. (Belt gripe): Metaforalar üzerine alınmış olan filikaların gemi yalpaya düştükçe bordalarının zedelenmemesi ve sallanmaması için metaforaların cundalarından alınarak mukabil taraftaki metaforanın bedeni üzerinde bulunan koçboynuzuna bağlanan brandadan yapılmış ensiz paletler.

YALPA RAKKASI. (Inclinometer): Geminin yalpa miktarını açı yönünden gösteren ve geminin köprüüstü, makine dairesi gibi yerlerine konulan derece taksimatlı bir yay ile bir mil etrafında hareket eden göstergeden ibaret alet.

YAN MATAFORASI. (Side boom): Bak. Borda mataforası.

YAN VENTO. (Vang): Bak. Vento.

YAN YELKENLERİ. (Fore and aft sails): Gemilerin omurgaları istikametinde açılan Flok, Vlene ve Seren Yelkenleri.

YAPRAK. (Cloth): Yelkenleri oluşturan branda bezlerinin ve sancakları oluşturan şalilerin beher enine denir. Milli sancakların büyüklükleri yaprak adetleri ile ölçülür, bir iki ve üç yapraklı gibi ifade edilir. Yaprakların genişlikleri yatlarda ve ufak teknelerde 14-20 pus, büyük yelken gemilerinde 22 pus'tur.

YAPRAKLAMAK. (To flap in the wind): Rüzgârın yakaya paralel olarak esmesi sırasında yelkenin rüzgârla dolmayarak dalgalanması.

YARA PALETİ. (Collision mat): Bak. Müsademe paleti.

YARDIMCI MAKİNE. (Auxiliary machinery): Gemilerin ana makinelerinin çalışmalarına yardımcı olan akaryakıt tulumbaları, hava körukleri, su tulumbaları, jeneratörler gibi makineler.

YARIMAY ISKARMOZ. (Oar swivel): Küreklerin çekilmesi için küpeşte üzerindeki deliklere geçirilen ve uç kısımları hilâl şeklinde olan iskarmoz. Bak. Iskarmoz.

YARIM BASTİKA. (Chock roller): Gerektiği hallerde kullanılmak üzere gemilerin muhtelif yerlerindeki mapalara takılmış ayak tornolar.

YARIM GÜVERTE. (Half deck): Bak. Meze güverte.

YARIM KEMERE. Bak. Öksüz kemere.

YARIM LÂTİN YELKENİ. (Half Lateen sail): Orsa yakaları lâtin yelkenine nazaran biraz uzun olan ve genellikle aşırılmal olarak kullanılan yelken.

YARIM OTURAK. (Stretcher): Oturaklara oturan kürekçilerin kürek çekerken kuvvet almaları için ayaklarını dayadıkları, alabandalardaki yuvalarına oturan ensiz tahtalar.

YASLAMAK. (To fall into a guay or vessel dueto wind or current): Gemi ve araçların rüzgâr ve akıntı tesiri ile rıhtım veya bir gemiye bordasını vererek yanaşması.

YASTIKSUYU. Bak. Kıyı yastığı.

YATIM. (RAKE): Gemi direklerinin kıç tarafa doğru olan meyli.

YATMA. (Listing): Yüklerin iyi istif edilmemeleri veya sarnıçlardaki su ve yakıtların eşit seviyede bulunmaması sebebiyle gemilerin bir taraflarına doğru meyletmesi.

YAVRU PUSULA. (Gyro compass repeater) : Güverteüstü yapıları sebebiyle miyar pusuladan ketteriz alma imkânı olmadığı hallerde ketteriz almak için köprüüstünün sancak ve iskele taraflarına konulan pusula. Cayro pusulalarının özelliği dolayısıyla yavru pusulalar gemilerin birçok yerlerine konulur.

YEDEĞE ALMAK. (To take in tow) : Bak. Yedeklemek.

YEDEK BABASI. (Spare bit) : Yedek halatın bağlanmasında için güverteye sağlanca tespit edilmiş irt baba.

YEDEK BİTASI. (Towing bits) : Römorkörlerin kıg tarafında bulunan ve yedek halatın bağlandığı bita.

YEDEK BOYU. (LENGTH OF TOW) : Yedek çeken geminin kıgı ile yedeklenen geminin başı arasında kalan yataş mesafesi.

YEDEK DEMİR. (Spare anchor) : Bak. İhtiyat demir.

YEDEK FENERLERİ. (Towing light) : Yedek çeken bir gemi tarafından dikey bir hat üzerinde taşınan ve aralarında enaz 1,83 metre mesafe bulunan silyon feneri niteliğinde iki veya üç beyaz ışıklı fenerler. Gündüzleri, yedek uzunuğu 1,83 metreden fazla ise yedek çeken gemi gapları iki kadem olan ve tabanları birbirine yapışık bir çift koni biçimindeki siyah renkli bir alâmet taşırlar.

YEDEK HALATI. (Towing hawser, Tow rope) : Yedeklenen gemiyi çekmekte kullanılan ve gemilerde bulundurulması zorunlu olan en büyük burgatahik tel veya lifhalat. Lifhalatlar 5-24 burgatahik, telhalatlar ise 1-8,3/4 burgatahik aihkollu olur.

YEDEK KANCASI. (Tow hook) : Yedek halatın kassasının takıldığı, gerektiğinde halatı fora etmek için kurtarma tertibatı bulunan ve römorkörlerin kıg tarafında bulunan üzerindeki kanca.

YEDEKLEMİK. (To tow) : Yedeğe alınacak gemiyi çekmek. «Yedeğe Almak» ta denilir.

YEDEKLENMEK. (To be in tow) : Yedek çekecek bir gemi tarafından çekilmek. «Yedeğe Çirmek» te denilir.

YEDEK LOÇASI. (Bullnose) : Yedeklenecek geminin yedek halatının geçirildiği başodoslasına üzerinde bulunan loça.

YEKE. (Tiller, Rudder tiller) : Dümni istenilen tarafa çevirmek için dümnenboğazına geçirilen ağaç veya madenden yapılmış manivela. Bak. Adi yeke, boyunduruk yeke.

YELKEN. (Sails) : Rüzgâr testi ile hareket eden gemilerde rüzgâr toplamak için yanyana dikilmiş bezlerden meydana getirilmiş ve kul-lanıldığı yerlere göre değişik biçimlerde olan yüzeyler. Yelkenler di-rektere, gubuklara, serenlere, istiralyalara açılırlar ve üzerine ağıdık-ları yerlerin isimleri ile anılırlar. Yelkenler kare, dörtköşe ve üçköşeli olmak üzere yapılırlar.

YELKEN BEZİ. (Canvas): Yelken yapımında kullanılan ve harici te-sirlere dayanıklı olan ketenden dokunmuş takriben altmışbir santim enindeki bez kumaş.

YELKEN SÖNDÜRMEK. (Douse): Fırtınalı havalarda yelkenleri ta-mamen sarmak veya camadana vurarak yüzeylelerini azaltmak. Yelken körletmekte denilir.

YELKENLİ GEMİ. (Sailing vessel): Denizdeki hareketini üzerinde bu-lundurduğu yelkenleri vasıtasıyla sağlayan gemi.

YELKEN PAYI. (Hounding): Ana direklerin güverte hizası ile ana ar-manın kapele olduğu yer arasında kalan dik mesafe. Kolona Payı da denilir.

YELKEN SAHASI. (Sail area): Yelkenli bir gemide bulunan bütün yel-kenlerin kapladığı toplam alan.

YELKEN ÜZERİNDE. (SAILING VESSEL UNDERWAY): Yelkenlerini açarak seyreden yelken gemisi.

YETİŞEN GEMİ. (Overtaking): Bir gemiye, kemeresinin iki kereden daha fazla gerisindeki herhangi bir yönden yaklaşan gemi.

YETİŞİLEN GEMİ. (Vessel overtaken): Yetişen geminin önünde bu-lunan gemi.

YİSA. (Hoist away): Bir halatı topluca çekmek. Yerine kaldırmak. Bak. Toka.

YİSA BERABER. (Altogether pull): Hep beraber, topluca.

YİSA KÜREK. (Tooss your oars): Küreklerin topaçlarına basarak kü-rek palalarının yukarıya gelecek şekilde kaldırılması için verilen ko-muta.

YİSA SANCAK. (Hoist the flag): Bak. Toka sancak.

YOLA ELVERİŞLİ GEMİ. (Seaworthiness): Denize elverişli olan gemi. Teşkilâtı, yükleme durumu, yakıtı, kumanyası, gemiadamlarının ye-terliği ve sayısı bakımlarından yapacağı yolculuğun tehlikelerine kar-şı koyabilmek için gerekli nitelikleri bünyesinde bulunduran gemi.

YOL KESMEK. (Reduce the speed): Pervane devrini azaltarak gemi-nin hızını azaltmak.

YOL VERMEK. (To give way): Pervane devrini çoğaltarak geminin hızını artırmak.

YOLUNDAN ÇIKMAK. (To give way): Bir geminin, herhangi bir se-beple takip ettiği rotanın sancak veya iskelesine doğru aykırılması.

YOMA. (Hawser): 5-24 burgatalık, üç veya dörtkollu, sağa bükümlü olarak yapılmış lifhalat. Yomalar, rıhtım ve şamandıralara bağlama da ve yedek halatı olarak kullanılır.

YOMA BAĞI. (Carrik bend, Anchor bend): İki yomayı birbirine ekle-mekte kullanılan bağ. Daha ziyade bir yere verilen halatın uzunluğu kâfi gelmediği hallerde kısa gelen halatın gemide kalan çımasına diğer yomanın çımasını bağlamak için yapılır.

YOMA BÜKÜMÜ HALAT. (Hawser laid rope.): Kollarının sağa bükülmesi suretiyle yapılan üç kollu lifhalat.

YÖN. (Direction): Yer yüzeyindeki bir noktadan geçen bir hattın yönü, o noktadan geçen meridyenden olan açıklığıdır. 000 dereceden 360 dereceye kadar ve saat yelkovanı istikametinde ölçülür.

YUMRU. (Side fender): Deniz araçlarının bir yere yanaşırken bordalarının yıpranmaması için bordalarına konulmuş olan ağaç tiriz. Bak. Tiriz.

YÜK. (Cargo): Bak. Gemi yükü.

YÜK AĞI. (Cargo net): Ufak paket, balya, sandık gibi parça yüklerin topluca gemiye alınması veya gemiden çıkarılması için kalın halattan örülmüş ağ.

YÜK KANCASI. (Cargo hook): Yüklere vurulan sapanların aneelerinin veya halatların kasalarının takıldığı vinç teli üzerindeki özel yapımlı kanca.

YÜK KAPORTASI. (Cargo door): Yüklerin bordalardan alınıp çıkarılması için gemilerin bordalarında ve su kesimlerinin yukarısında açılmış kaportalar.

YÜKLEME. (Load): Ticarî yüklerin yükleme planına uygun olarak gemi ambarlarına alınması.

YÜKLEME HATTI MARKASI. (Plimsoll line.): Geminin emniyetini sağlamaya yetecek mütebaki yedek sephiye yüzdesini temin edecek olan geminin çekeceği su miktarını gösteren marka. Gemilerin genellikle bordalarında bulunan markanın üzerinde yaz, kış ve tatlı ve tuzlu suda çekeceği azamî su miktarları gösterilmiştir. Yükleme hattı markasının 150 gayri safi tondan büyük bütün ticaret gemilerinde kullanılması mecburidir.

YÜKLEME LİMANI. (Loading harbour): Geminin taşıyacağı yükleri aldığı/alacağı liman.

YÜKLEME SÜRESİ. (Demurrage): Geminin yüklemeye hazır olduğunun taşıtana bildirilmesinden bir gün sonra başlayan ve mukavelede belirtilen süre. Gerekliğinde taşıyan eşyasını beklemeye mecburdur. Bak. Sürastarya

YÜKLÜ MAİMAHREÇ. (Load displacement): Bir geminin; her hangi bir yüke göre belirli bir draftta yüzerken taşımış olduğu suyun ton olarak ağırlığının değeridir. Bu değer ft³ veya M³ olarak belirlenir.

YÜKLÜ SUHATTI. (Load line, Load Waterline): Geminin alabileceği azamî yükün değerini belirleyen ve geminin bordasında, markalanmış olan hattır SWL olarak gösterilmiştir.

YÜK PLANI. (Loading plan): Bak. İstif planı.

YÜKSEKDENİZ. (High sea): Dalga yüksekliği 15-24 fit ve bofor göstergesi altı olan deniz durumu.

YÜKSEKSU. (High Water): Med halinde deniz seviyesinin en yüksek yüksekliğe çıkması.

YÜKSELMEK. (Close hauled): Bir yelken gemisinin yaptığı orsasına seyirlerde rüzgâraltına düşmeyip istenilen tarafa doğru seyretmesi. Bak. Orsada kazanmak.

YÜK TİRİZLERİ. (Cargo batten): Yüklerin postalar ve alabanda kaplamaları ile temasını önlemek için bunların üzerlerine konulan altı pus genişliğinde ve bir buçuk pus kalınlığındaki tahtalardır. Baş kış doğrultusunda konulan yük tirizleri arasındaki mesafe oniki pustur. Yük tirizleri, gemi içinde meydana gelen terlemeden dolayı ambarlardaki malzemelerin bozulmalarını da önler.

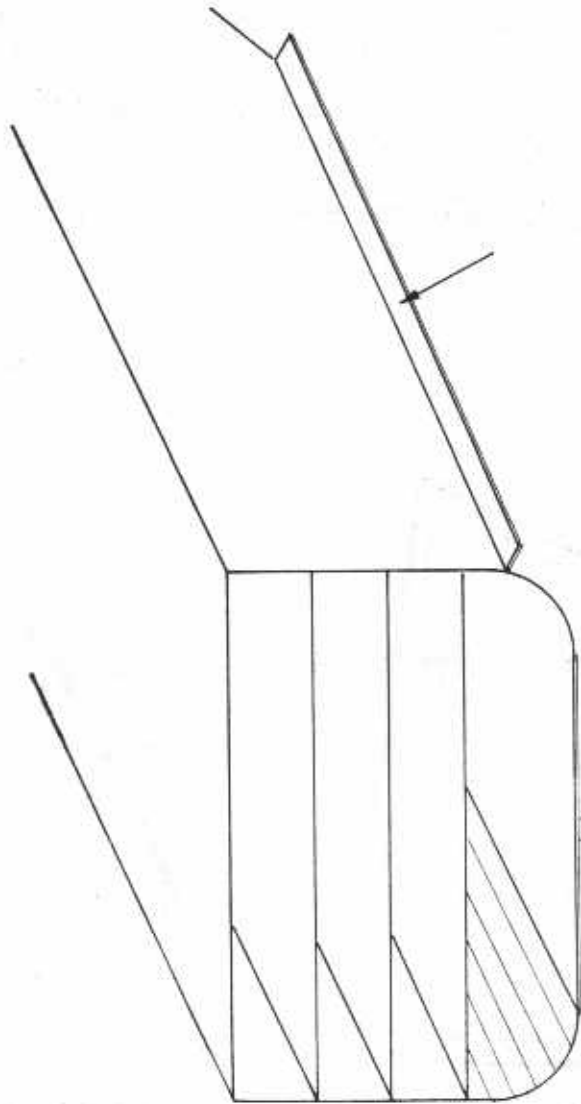
YÜREK BOĞATA. (Bull's eye): Demirden yapılan ve fladorları doldurmakta kullanılan tek delikli boğata. Manda göz boğata da denir.

YÜRYA. (Haul away): Bir halatı veya bir palanganın tirentisini aralık vermeden devamlı olarak çekmek.

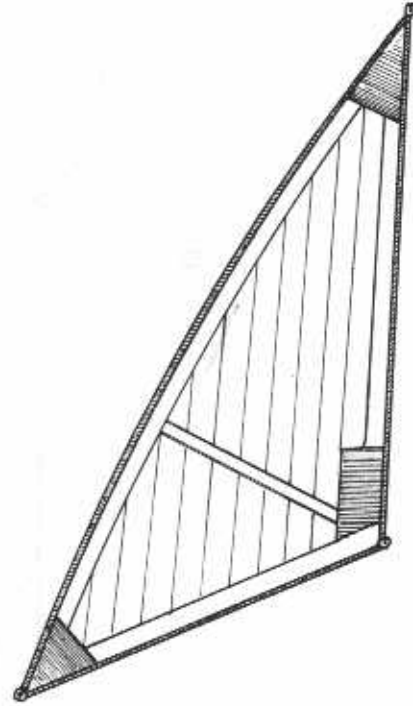
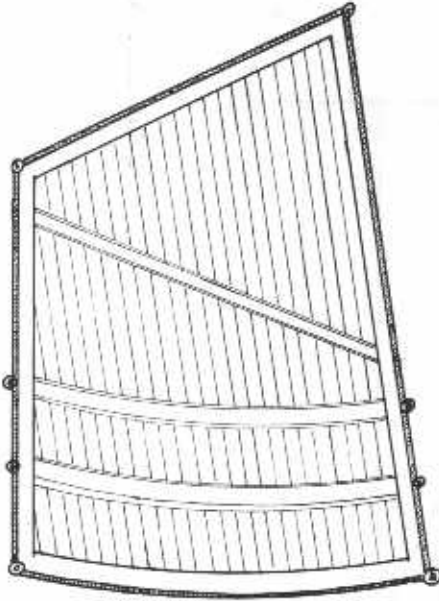
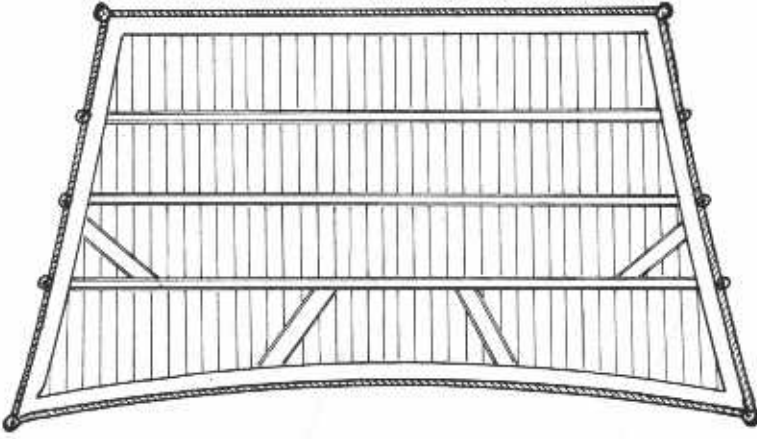
YÜRYA BERABER. (HAUL AWAY): Yürya işinin yapılması için verilen komuta.

YÜZDÜRMEK. (Refloat): Karaya oturmuş veya kısmen batmış bir gemiyi yaralarını kapatıp içindeki suyu tahliye ederek yüzer hale getirmek.

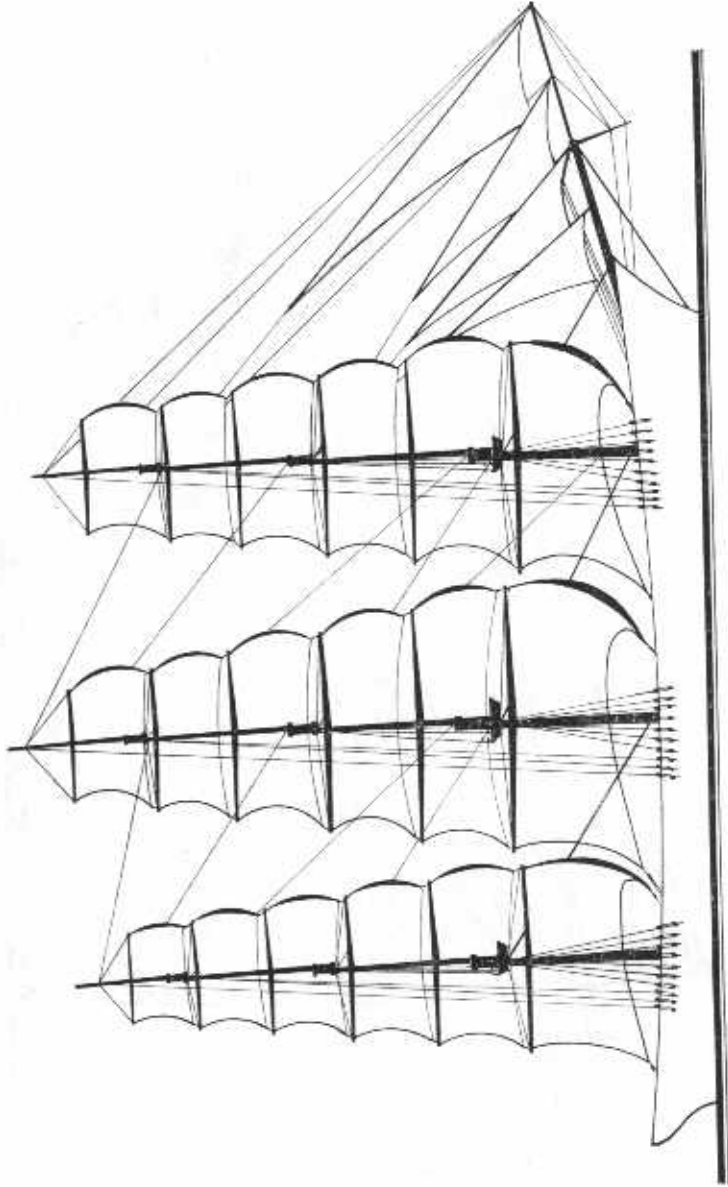
YÜZER HAVUZ. (Floating dock): Gemilerin karina ve sintine bakımlarının ve diğer tamirlerinin yapılabilmesi için gemilerin içine girdikleri ve bölmelerine su alarak dalan ve suyu tahliye ederek su üzerine çıkabilen saçtan yapılmış yapı. Yüzer havuzlar bir yerden bir yere çekilebildiklerinden harekât maksatları için elverişli onarım imkânı sağlarlar.

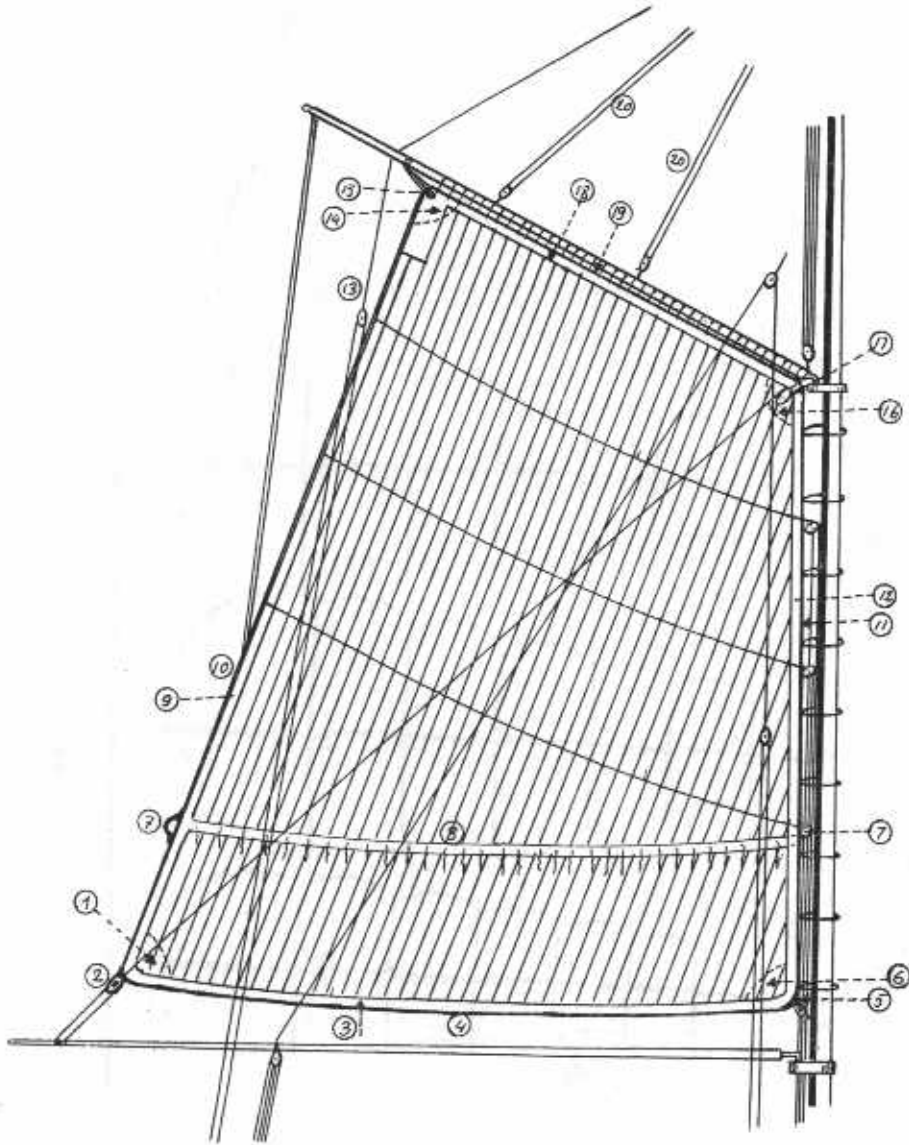
Yalpa Omurgası

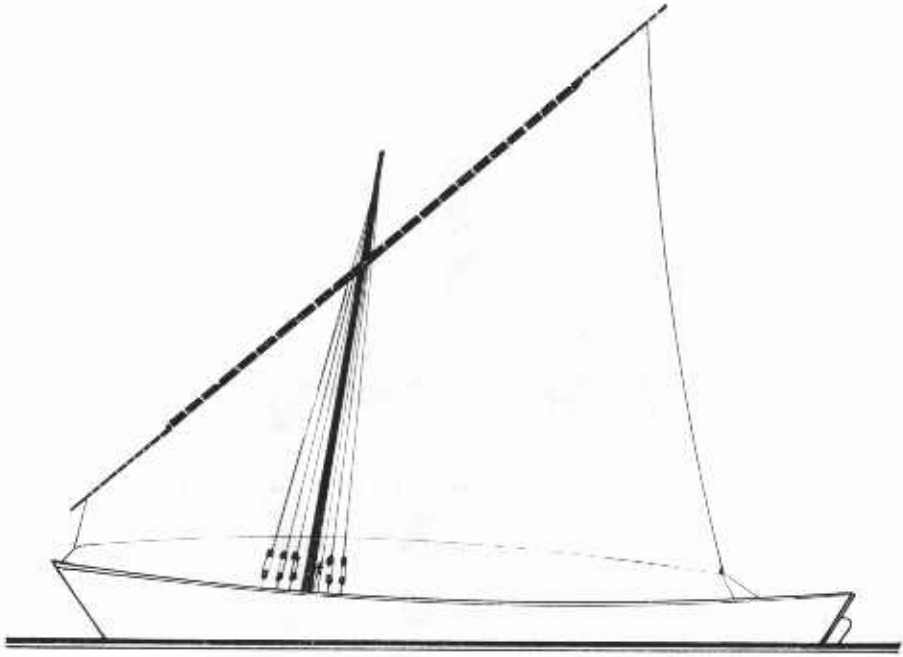
YELKEN TİPLERİ : Kabasorta Yelken (4 Köşe) Randa Yelken (Sübye Donanımı)
Flok veya Velena Üçgen Yelken.

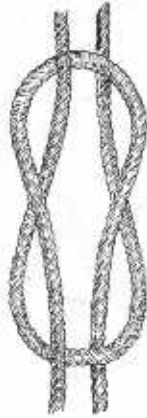
Tam Armalı Yelkenli Bir Gemî

Yan Yelken (Randa Yelken - Subye Donanımı)

Yarım Latin Yelkeni

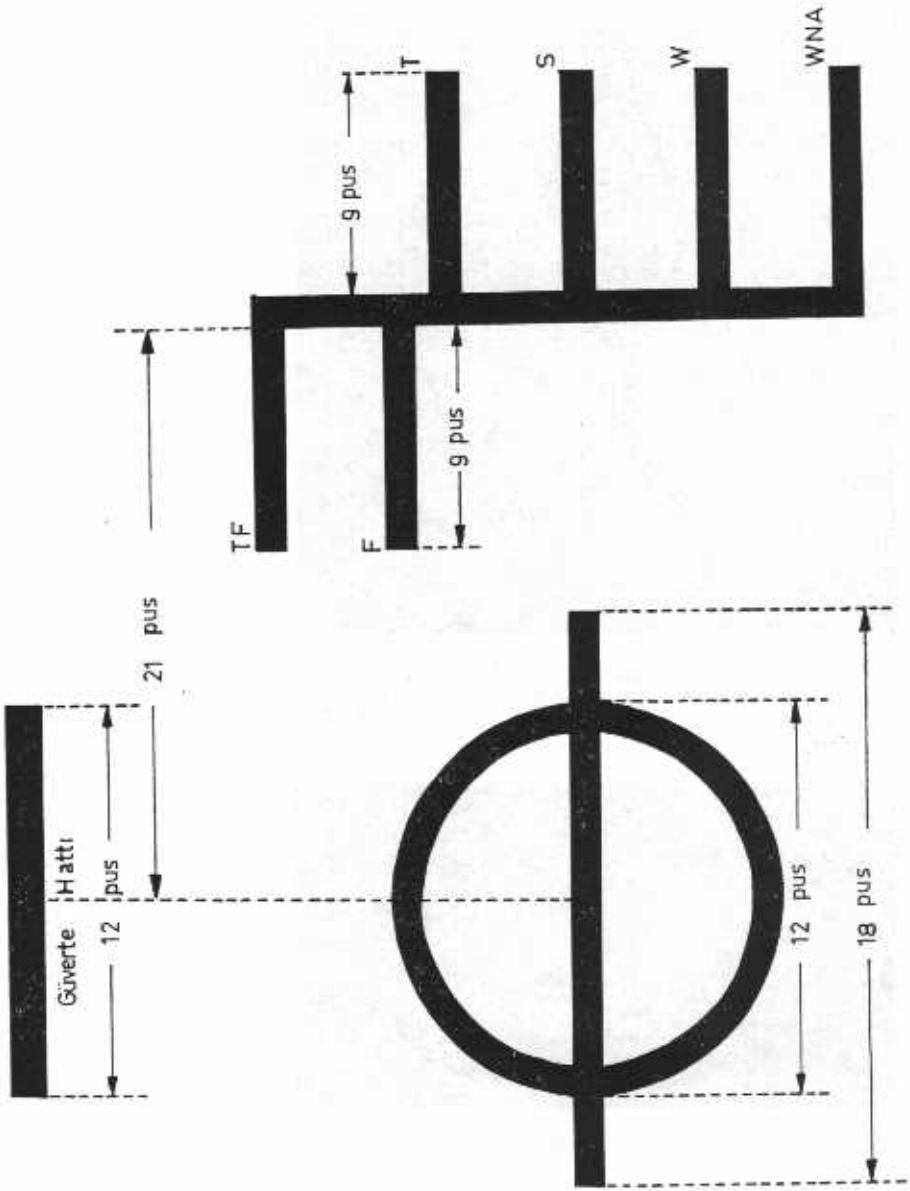
Yoma Bağı

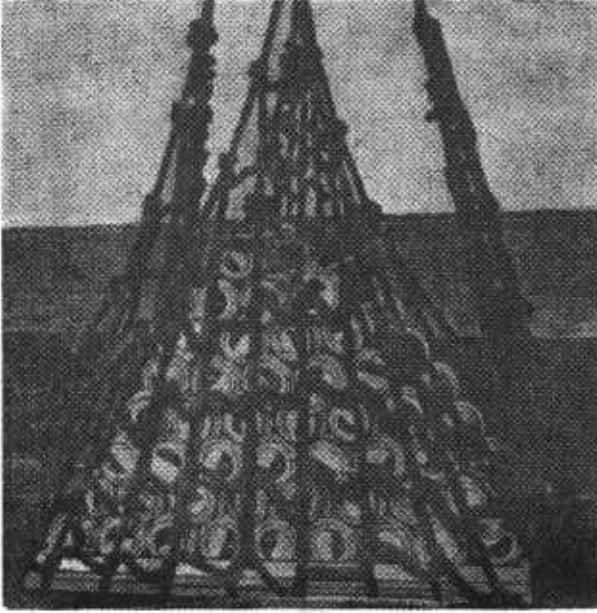
YOMA BAĞI : İki Ayrı Bur-
gatada Halatı Birbirine Ek-
lemekte Kullanılır.

Yök Kancası

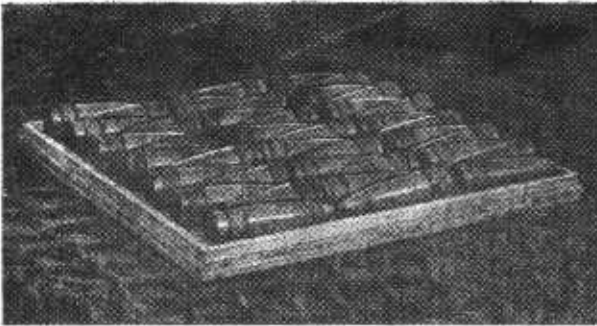

YÜKLEME SINIRLARI

Yükleme Ağı,

Yükleme ağının Mermi ve hartuç yüklemek için kare yükleme platformu ile beraber kullanılışı.

Yükleme Platformu

Z Harfi. Uluslararası işaret sancaklarından «Z» harfi «Römorkör istiyorum» veya balık alanlarına yakın bölgelerde balıkçı gemileri tarafından gösterildiğinde «Ağlarımı atıyorum» anlamında kullanılır.

ZQ. (Elevation of mean sea level obove chart datum): Ortalama deniz yüzeyinin harita datumundan olan yüksekliği anlamında kullanılır.

ZABİT (Subay). (Officer): Harp amacı için belirli yöntemlerle yetiştirilen ve rütbeleri devletçe resmen belirlenen her sınıf astegmenden maresala kadar olan rütbe sahiplerine denir.

ZAHİRİ GÜNEŞ. (Apparent sun): Gökyüzünde görünen güneştir.

ZAHİRİ RÜZGÂR. (Apparent wind): Hakiki rüzgârın sıfır olduğu bir ortamda hareketin aksine bir rüzgâr oluşur. Seyir halindeki bir geminin hareketiyle oluşan böyle rüzgâra geminin rüzgârı denir. Geminin rüzgârı ile hakiki rüzgârın bileşimi ile oluşan ve gemide hissedilen rüzgâra da (ZAHİRİ RÜZGÂR) denir.

ZAHİRİ UFUK (Mer'i ufuk, görünen çevren). (Apparent horizon): Yer yüzünden belirli bir yükseklikteki (rasıtın) Gözcünün, yer küre ile göğün kesim noktası olarak gördüğü ufuktur. Buna (GÖRÜNÜR UFUK) ta denir.

ZAHİRİ VAKİT. (Apparent time): Güneşin zahiri hareketine göre olan vakit. Bu şekilde elde edilen günler bir birine eşit değildir.

ZAMAN ARASI. (Period): Fenerlerde bir çakmadan ya da karanlıktan diğer çakmaya, ya da karanlığa kadar geçen zamanı tanımlar.

ZAMAN CETVELİ. (Apparent sheet): İstarya süresini hesap etmek için yapılan cetvel.

ZATÜLKÜRSİ. (Andromeda): (Cassiopeia veya Casiepeia) «Fr. Andromède» :

Altı yıldızdan oluşan ve dördü bir dörtgen teşkil eden kuzey yarı gök küresinin bir takım yıldızı (bir yıldız kümesi) dir.

Açık bir gecede, çıplak gözle veya herhangi bir arazi dürbünü ile görülebilen en uzak gök cismi bu takım yıldızında bulunur.

Andromeda'nın en parlak üç yıldızına (Sirrah), (Mirrak) ve (Almak) adları verilir.

Andromeda, yeryüzünden 800.000 ışık yılı uzaklıktadır. İçerdiği yıldız gruplarının adları şöyledir.

SADRI ZATÜLKÜRSİ : (Takım yıldızı içinde en yüksekte bulunan.)
FAHZİ ZATÜLKÜRSİ :
RÜKEBETTÜLKÜRSİ :
SAKİ ZATÜLKÜRSİ :

ZAMAN MUKAVELESİ. (Time charter): Tayin edilen bir zaman süresince bir gemiyi kiralayan ile kiraya veren arasında yapılan ve içinde karşılıklı hükümler bulunan sözleşme (mukavele) dir.

ZAMAN DENKLEMİ. Her hangi bir anda zahiri vakitle ortalama vakit arasındaki farktır. Eğer zahiri vakit ileri ise işareti (artı), ortalama vakit ileri ise işareti (eksi) olur.

ZAMAN İŞARETLERİ. (Time signals): İşaret sancakları ile zamanı bildirir.

ZAMAN POLİÇESİ. (Time policy): Belirli bir süre için yapılan sigorta poliçesidir.

ZAMBUK. (Dhove): Kızıldeniz'de ve Basra Körfezinde işleyen latin yelkenli bir sınıf kayıktır.

ZARURET NAVLUNU. (Distress freight): Gemide boş kalan yerleri doldurmak için düşük navlunda yük almaktır.

ZATİ AYIP. (Inherent vice): Bazı yükler yükün özelliğine göre taşıma esnasında hasara uğrar veya bozulabilir. Bu durumda taşıyıcı sorumlu tutulamaz. Buna (Bilinen kusur) da denilir.

ZAVİYEİ HURUÇ. (Çıkış açısı): Mermi yolunun başladığı noktadan; mermi yoluna paralel olarak çizilen hattın ufukla meydana getirdiği açıdır.

ZAVİYEİ İSABET. (Vuruş açısı): Mermi yolunun yatay hedef sathı ile yaptığı açıdır.

ZAVİYEİ MEYYİTE (Ölü açısı): Hedefe doğru yerin alçalışının, mermi yolundan daha dik olması hasebiyle; merminin ulaşamadığı arazi kısmına denir.

ZAVİYEİ RÜZGÂR. (Rüzgâr açısı): Bir yerden diğer bir yere gitmek için takip olunması gereken yönün üzerinden geçen meridyenlerle yaptığı açıdır.

ZAVİYEİ SUKUT. (Düşüş açısı): Merminin düştüğü noktadan mermi izine paralel olarak geçen hattın ufuk ile olan açısıdır.

ZEHİRLİ BOYA. (Antifosting paint): Deniz yaratıklarının gemi karinasına tutunmalarını, üremelerini önlemek için kullanılan boya.

ZEHİRLİ YEL. (Sirocco): Halk dilinde «Sam yeli» olarak bilinen rüzgârdır.

ZEVAL. (Noon): Öğle zamanıdır.

ZIMBA. Cıvataları ve kaveleleri ve kilit harbilerini sökmek için kullanılan konik çelik keskilere denir.

ZIMBA ÇEKİCİ. Cıvataları çıkarmakta kullanılan bir tarafı başlı diğer tarafı sivri bir çekiçtir.

ZİMBALAMAK. Gerekli görülen çivi başlarını zimba ile gömmek veya her hangi bir sathın her hangi bir noktasını işaret için zimba ile çukurlatmaktır. Zımbaları çakarak delik açmak anlamına da kullanılır.

ZIMBA VARAKOLASI. Zımbaları çakmada kullanılan büyük bir nevi çekiçtir.

ZİMPARA KÂĞIDI (Sandpoper): Madenler üzerinde bulunan pasları çıkarmakta ve hafif çizikleri gidermekte ve ağaç satırları perdah etmekte kullanılan üzerlerine cam veya zımpara tozu sıvanmış bez veya kâğıt tabakalara denir.

ZIPKIN. (Harpoon): Balina, Yunus, Ada balığı gibi, büyük balıkları avlamakta kullanılan; birer uçları damaklı diğer uçları halkalı kargılara denir.

ZIPKINCI. Büyük balık avlamada zıpkın atanlara denir.

ZIPKIN SAVLOSU. Zıpkınların halkalı uçlarına bağlanan iplere denir.

ZİRH. Esnekliği ve dayanıklılığı yüksek bir cins çeliktir.

ZİRH GÜVERTE. Savaş gemilerinin kazan, makine, cephanelik, gibi önemli yerlerin üzerine döşenen zırhtan güvertelere denir.

ZİRH KUŞAK. Savaş gemilerinin su kesiminden üstünde ve kısmen altında borda kısımlarına kaplanan zırh kaplamalara denir.

ZİRHİLİ. Genellikle; hayatî yerleri zırhla korunmuş bir sınıf savaş gemisidir.

ZİVANA. (Tennon, heeltennon): Dik olarak durması gereken direk veya dikmelerin topuk kısımlarının kare veya yuvarlak şekilde yontulması ile meydana gelen kısım. Zıvanalar iskaçalara geçirilmek suretiyle oturtulurlar.

ZİVANALI TOP. Birçok zıvanaların iç içe geçirilerekten yapılmış toplara denir.

ZİRH KULE : Savaş gemilerinde zırhla kuşatılmış kulelere denir.

ZİRH DELİCİ MERMİ. (Armor Piercing): Zırhlı hedeflere atılmak üzere dizayn edilmiş rüzgâr başlığı (Rüzgâr Kepi) bulunan dip tapalı ve zırhı deldikten sonra paralayan bir mermi tipidir.

ZİFOS. (Pole): Direk şapkası ile kontra kapelesi arasında kalan ve gemilerde genellikle beyaza boyanan kısım.

ZİFT. (Pitch): Çam ve köknar ağaçları ile katrandan çıkan kara zamktan kaynatılarak elde edilen siyah bir madde olup eritilerek kalafatta kullanılır.

ZİFT KAZANI. Sitil ismi de verilen ve zift kaynatmakta kullanılan kulplu bakraçlara denir.

ZİFTLİ VERNİK. Suya temas eden ve su içinde bulunan borulara ve ahşap gemilerin karinalarına sürülen bir nev'i verniktir.

ZİFT TENEKESİ. Armuzlara zift dökmek için ağız tarafı basık, oluk şekline konmuş teneke bakraçlara denir. Zorunlu durumlarda kaba kâğıttan da yapılıp kullanılmaktadır.

ZİKZAK SEYİR. Harp zamanında, harp ve ticaret gemilerinin düşmanın uçak ve denizaltı gemilerinden korunmaları için değişik rotalarda ve aralıklı süreler içinde yaptıkları bir seyir şeklidir.

ZİNCİFRE. Cıvadan elde olunan ve şellak verniklere katılan kırmızı renkte bir tozdur.

ZİNCİR. (Chain): Baklaların birbirine eklenmesi suretiyle meydana gelen ve çeşitli maksatlar için kullanılan çekme gücü kuvvetli madeni halkalar dizisi.

ZİNCİR BAKLASI. (Link): Zinciri oluşturan ögelerdir.

ZİNCİR BİTASI. Demir loçalarıyla güverte loçaları arasında bulunan demir üstüvanelere denir. Ağır olan demirlerin süratli akışlarını hafifletmek için zincirin volta edilmesine yarar.

ZİNCİR BOSA. (Chain brake, Chain stopper): Demirledikten sonra zincir ağırlığının ırgata binmemesi için bir çuması güvertedeki bir mapaya sağlamca kilitlenmiş üzerinde liftin uskuru ve bosa kilidi bulunan kısa zincir. Demir loçaya oturduktan sonra ve zincirin üzerinde yapılacak işlemler için bu bosadan yararlanır. Bak. Bosa

ZİNCİR BOYA İŞARETLERİ. Her kilit zincirin sonunda bulunan açılır baklaların her iki tarafındaki baklalara vurulan beyaz boya. Birinci kildin sonundaki açılır baklanın her iki tarafındaki birer bakla, ikinci kildin sonundaki açılır baklanın her iki yanındaki ikişer baklailh. Beyaza boyanır. Denize hızla akan zincirin ne kadarının denize gittiğini bilmek için gelen kilit üzerindeki bu beyaz baklalar sayılır.

ZİNCİR DİKİŞ. Bir halatla zinciri birbirine eklemekte kullanılan bir nev'i dikiştir.

ZİNCİR FIRDÖNDÜSÜ (Chain swivel): Demir ile zincir kilidi arasında bulunan bu firdöndü sayesinde demir dönünce zincir gamba almaz.

ZİNCİR GOMİNA. (Chain cable): Gemilerde, demirleme zinciri olarak kullanılan özel yapılmış ve denenmiş zincirlerdir.

ZİNCİR GÜVERTE LOÇASI. (Chain pipe): Demir zincirinin zincirliğe, ırgattan aşağı inerken içinden geçtiği sağlam yapılı borudur.

ZİNCİR KALOMA. (Scope): Demir üzerinde bulunan gemilerin denizde bulunan zincir miktarına denir. Kaloma, demir mevki'ine göre verilir. Bu da genel olarak çok derin olan yerlerde derinliğin beş misli, pek derin olmayan yerlerde derinliğin üç misli olarak kabul edilmiştir. Bu ölçülerde verilen kalomaya (Tam Kaloma) az olana (Kısa Kaloma) denilir.

ZİNCİR KASTANYOLASI. Bak. Kastanyola.

ZİNCİR KİLİDİ. Zincirlerin bakımlarına ve gerektiğinde değiştirilmelerini kolaylaştırmak amacı ile yekpare zincir yerine kullanılan 12,5 veya 15 kulaçlık uzunluğa ayrılmış zincir bölümüne (BİR KİLİT ZİNCİR) denir. Bu kilit zincirleri birbirine ekleyen aynı bakla boyutunda olan açılır baklalara da (ZİNCİR KİLİDİ) denir.

ZİNCİRLİK. (Chain locker, bin): Demir zincirinin bulunduğu sintineye yakın bölmedir.

ZİNCİR MAÇASI. (Slip stopper): Zincirden yapılmış özel maçadır.

ZİNCİR MİSTAÇO. (CHAIN BOBSTAY): Zincirden yapılmış mistaçolara denir. Bak. MİSTAÇO

ZİNCİR PERÇİN. (Rivetting chain): Bir perçinleme yöntemidir.

ZİNCİR SAPAN. (Chain sling): Ağır yüklerin kaldırılması için yapılmış sapan.

ZİNCİRİ SALYA ETMEK. (Fleet a cable): Demirleme zincirini, ırgat üzerinden kurtarıp güverteye salya etmeye denir. Uzun zaman zincirlikte duran zincirlere ve zincirliğe bakım için bu usul yapılır.

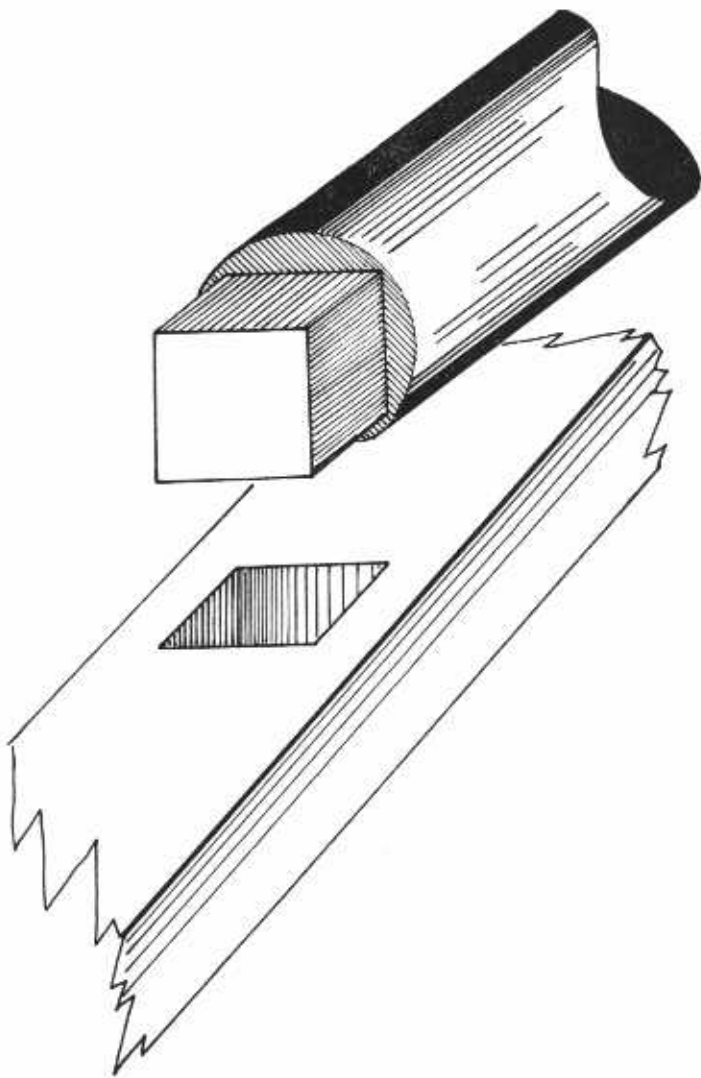
ZİYALİ ŞAMANDRA. (Lighted bvay): Işıklı şamandradır.

ZİNCİR TEL MARKALARI. Zincir boya markalarının zamanla boyalarının çıkması sebebi ile beyaza boyanmış lokmalı baklaların lokmalarına sarılan tellere denir.

ZİNCİR YUVASI. (Wildcat): Yatay eksenli ırgatlarda eksenin her iki tarafına, düşey eksenli ırgatlarda eksene takılmış ve üzerlerine zincir baklalarının oturması için açılmış oluklardır. Eski gemilerde kullanılan kaplumbağanın görevini gören zincir yuvaları zincirin denize doğru akmasını önler.

ZİRVE. (Summit, Peak): Dağ ve tepelerin en yüksek noktalarına denir.

ZOKA. Kurşunlu balık iğnelerine denir.

ZIVANA